PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții
Raportul Președintelui Comisiei
Deputat Laura GHERASIM

CUM A FOST ANULAT VOTUL A 9,4 MILIOANE DE CETĂȚENI

CAPITOLUL I. CADRUL CERCETĂRII PARLAMENTARE

NOIEMBRIE 2026

PROLOG

Constituția nu consacră puteri fără limite. Nicio autoritate publică nu primește o putere absolută și nici nu poate transforma, prin propria interpretare, legea fundamentală într-un izvor de noi competențe. Regula se aplică cu atât mai mult Curții Constituționale a României. Garantul supremației Constituției nu își poate determina singur întinderea propriei puteri. Legitimitatea actelor oricărei autorități publice decurge din respectarea strictă a atribuțiilor, a procedurilor și a principiilor care îi guvernează activitatea.

Caracterul constituțional nu plasează nicio autoritate deasupra Constituției, ci impune exercitarea atribuțiilor în limitele competenței conferite. Toate autoritățile au trasate îngrădiri menite să le corecteze avântul și să le limiteze puterea.

Statul de drept supune permanent puterea Constituției. Depășirea limitelor constituționale ale unei competențe este o exercitare a puterii în afara acestui cadru constituțional, care îi stabilește legitimitatea, transformând exercitarea constituțională a unei atribuții într-o exercitare discreționară a puterii. Nicio autoritate nu își poate justifica propria extindere a puterii printr-o interpretare a Constituției pe care Constituția însăși nu o îngăduie.

> Niciun înveliș de cuvinte nu poate transforma o competență inexistentă într-o competență constituțională și nicio motivare, oricât de solemnă, nu poate înlocui temeiul juridic care lipsește.

Odată clarificate și stabilite aceste principii, putem analiza constituționalitatea actelor autorităților publice nu doar prin raportare la existența competenței, ci și la modul de exercitare a puterii conferite.

Competențele nu pot fi prezumate, create prin analogie sau extinse dincolo de limitele normelor care le consacră. O autoritate nu își poate modifica propria competență prin

interpretarea extinsă a dispozițiilor constituționale referitoare la atribuțiile sale, pentru că s-ar transforma din organ de aplicare a Constituției în organ de modificare a Constituției.

Această exigență privește toate autoritățile statului, inclusiv Curtea Constituțională a României. Curtea primește prin Constituție atribuții esențiale pentru apărarea ordinii constituționale, dar primește, în același timp, limite. Cu cât efectele unei competențe apasă asupra exercitării suveranității naționale și asupra funcționării instituțiilor statului, cu atât este mai puternică obligația de a demonstra că acea competență a fost exercitată în strictă conformitate cu Constituția. Nicăieri această obligație nu apasă mai greu decât atunci când intervenția unei autorități privește procesul prin care cetățenii își aleg Președintele.

Într-un stat constituțional, niciun act al puterii publice nu poate fi exceptat de la examinarea modului în care a fost exercitată competența care l-a produs. Caracterul definitiv și general obligatoriu al unui act jurisdicțional îi conferă autoritate juridică, dar nu împiedică Parlamentul să analizeze existența, întinderea și limitele competenței exercitate. Dimpotrivă, cu cât efectele unui act sunt mai profunde asupra ordinii constituționale, cu atât necesitatea unei asemenea analize devine mai stringentă.

În acest cadru trebuie examinată Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 6 decembrie 2024, prin care a fost anulat întregul proces electoral privind alegerea Președintelui României.[1]

Pentru prima dată de la intrarea în vigoare a Constituției din 1991, Curtea Constituțională a dispus anularea în integralitate a unui proces electoral prezidențial. Hotărârea a înlăturat efectele voturilor exprimate de aproximativ 9,4 milioane de cetățeni. Cu numai patru zile înainte, prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, Curtea Constituțională confirmase rezultatul primului tur de scrutin.[2]

Din această succesiune de acte se naște întrebarea juridică principală a raportului: Care este norma constituțională care conferă Curții Constituționale puterea de a anula, din oficiu, întregul proces electoral prezidențial aflat în desfășurare, după ce rezultatul primului tur fusese confirmat printr-o hotărâre definitivă și general obligatorie a aceleiași Curți Constituționale?

Întrebarea nu privește, în primul rând, oportunitatea soluției adoptate și nici persoanele care ar fi urmat să participe la al doilea tur, ci puterea în temeiul căreia soluția a fost pronunțată. Înainte de a analiza motivele invocate pentru anularea alegerilor, trebuie stabilit dacă această competență există, care este norma care o consacră, care îi sunt limitele, în ce condiții putea fi exercitată și dacă acele condiții au fost respectate, precum și raportul juridic dintre Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024 și Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024. Dacă prima hotărâre confirmase definitiv rezultatul primului tur, trebuie stabilit dacă și în ce temei cea de-a doua hotărâre putea înlătura, după numai patru zile, efectele juridice ale acestei confirmări.

Analiza nu pornește de la un răspuns prestabilit și nu urmărește confirmarea unei concluzii formulate în prealabil. În calitate de deputat și de Președinte al Comisiei pentru

Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, am considerat necesară o analiză parlamentară riguroasă, având în vedere motivarea actelor prin care s-a dispus anularea votului exprimat, efectele juridice și sociale ale anulării, precum și nemulțumirea profundă exprimată de cetățeni. Raportul a fost construit prin confruntarea documentelor oficiale, a competențelor invocate, a procedurilor urmate și a conduitei instituțiilor implicate. Scopul analizei este verificarea respectării Constituției și a legilor, identificarea eventualelor încălcări și a punctelor în care s-au produs, precum și evaluarea necesității unor modificări legislative.

Necesitatea acestui raport rezultă tocmai din faptul că, la aproape doi ani de la 6 decembrie 2024, nicio autoritate a statului român nu a oferit public un răspuns instituțional complet la aceste întrebări.

La 6 decembrie 2024, un proces electoral al cărui prim tur fusese confirmat prin hotărâre definitivă a fost anulat în absența unor reguli prestabilite care să reglementeze expres o asemenea ipoteză și fără existența unei căi de atac împotriva hotărârii de anulare. Problema constituțională creată atunci nu s-a încheiat odată cu reluarea alegerilor.

Un precedent neanalizat rămâne disponibil pentru a fi invocat și exercitat din nou. O putere exercitată o dată, fără ca temeiul, limitele și procedura să fie clarificate, poate deveni o putere permanentă. În dreptul public, existența unei asemenea puteri nereglementate reprezintă ea însăși o vulnerabilitate constituțională, indiferent de persoanele împotriva cărora a fost folosită prima dată și indiferent de rezultatul politic produs.

Această vulnerabilitate este cu atât mai gravă atunci când o autoritate acționează în afara limitelor Constituției invocând chiar Constituția drept temei al propriei puteri. Dacă o autoritate își poate stabili singură întinderea competenței, fără o normă expresă și fără posibilitatea unui control, limita constituțională încetează să mai limiteze, iar excepția riscă să devină regulă.

Clarificarea acestor împrejurări privește direct modul în care vor fi organizate și desfășurate viitoarele alegeri din România. Autoritățile electorale trebuie să cunoască regulile pe care sunt obligate să le aplice, iar competențele instituțiilor care pot interveni asupra procesului electoral trebuie să fie stabilite înaintea alegerilor, nu deduse sau create după exprimarea votului.

Parlamentul nu are asupra Curții Constituționale nicio cale de atac și nicio competență de reformare sau de cenzură a hotărârilor acesteia. Are însă, potrivit articolului 61 alineatul (1) din Constituție, calitatea de organ reprezentativ suprem al poporului român, iar, potrivit articolului 73 alineatul (3) litera a), competența de a reglementa prin lege organică sistemul electoral.[3]

Parlamentul nu poate corecta prin lege un mecanism ale cărui deficiențe nu au fost mai întâi stabilite cu rigoare. Clarificarea împrejurărilor, a modului în care autoritățile și-au exercitat competențele și analiza cadrului legislativ sunt condiții prealabile ale exercitării responsabile a funcției de legiferare.

Prin amploarea efectelor sale juridice, politice şi instituţionale, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu poate fi redusă la simpla constatare că este un act jurisdicțional definitiv. Caracterul definitiv explică forța juridică a hotărârii. Nu explică însă originea competenței exercitate, limitele acesteia, procedura urmată și raportul ei cu hotărârea definitivă pronunțată de aceeași Curte cu numai patru zile înainte.

La 6 decembrie 2024, distanța dintre competența înscrisă în Constituție și puterea efectiv exercitată s-a măsurat, pentru prima dată în istoria constituțională a României, în efectele înlăturate ale votului a aproximativ 9,4 milioane de cetățeni.

CAPITOLUL I. CADRUL CERCETĂRII PARLAMENTARE

I.1. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor, Parlamentul României

I.1.1. Istoricul, rolul şi atribuţiile Comisiei

În calitate de deputat în Parlamentul României și de președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, consider necesară o scurtă întoarcere la momentul înființării Comisiei, pentru a-i înțelege rolul și atribuțiile actuale.

Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților a fost creată odată cu organizarea primului Parlament ales democratic după Revoluția din decembrie 1989. Comisia apare în structura comisiilor permanente ale Adunării Deputaților încă din legislatura constituantă 1990-1992, sub denumirea „Comisia pentru cercetarea abuzurilor și pentru petiții”.[4] Componenta privind corupția a fost adăugată ulterior, odată cu extinderea atribuțiilor.

Comisia a fost constituită în legislatura care a elaborat Constituția din 1991, într-un Parlament care, la acel moment, reconstruia cadrul constituțional al României după schimbarea regimului politic din decembrie 1989. Existența unei structuri parlamentare dedicate cercetării abuzurilor și soluționării petițiilor a precedat textul constituțional care avea să consacre dreptul de petiționare și constituirea comisiilor permanente, la articolele 51 și 64 alineatul (4) în numerotarea republicării din 2003.[5] Comisia nu a fost creată în aplicarea acestor norme; normele au fost scrise de Parlamentul care crease deja Comisia.

Comisia a fost fondată în anul 1990 de Radu Ciuceanu, istoric, fost deținut politic, supraviețuitor al experimentului de reeducare prin tortură de la Pitești, participant la Revoluția Română din decembrie 1989, vicepreședinte al Camerei Deputaților în legislatura 1990-1992 și, ulterior, membru de onoare al Academiei Române.[6]

Persoana care a cunoscut nemijlocit ce înseamnă abuzul instituțional și absența oricărui mecanism de protecție a cetățeanului în fața puterii statului a ales, în chiar primul an al democrației românești, să creeze un instrument parlamentar destinat cercetării abuzurilor și soluționării plângerilor cetățenilor.

Alegerea nu a pornit de la o construcție teoretică despre separația puterilor în stat, ci de la experiența directă a represiunii și de la constatarea că democrația, statul de drept și respectarea drepturilor fundamentale nu pot exista fără mecanisme instituționale capabile să cerceteze abuzurile și să asigure cetățeanului posibilitatea de a fi ascultat.

Denumirea Comisiei a fost modificată ulterior prin adăugarea componentei privind corupția, dar obiectul definitoriu a rămas neschimbat de la înființare: examinarea petițiilor adresate Camerei Deputaților și cercetarea abuzurilor semnalate prin acestea. Comisia a figurat, în această configurație, în structura comisiilor permanente ale Camerei Deputaților în toate legislaturile ulterioare, iar continuitatea ei nu a fost întreruptă de nicio reorganizare a comisiilor.

Comisia nu a fost concepută pentru examinarea proiectelor de lege într-un domeniu determinat, rolul său fiind acela de a primi sesizările cetățenilor care reclamau abuzuri sau se considerau vătămați în drepturile lor în relația cu instituțiile statului și de a verifica situațiile semnalate prin exercitarea controlului parlamentar. Rolul său inițial a fost, prin urmare, legat direct de garantarea respectării drepturilor omului și de protejarea cetățeanului împotriva abuzului de putere al instituțiilor statului român. Această funcție, pentru care Comisia a fost înființată în anul 1990, s-a păstrat până în prezent și definește competențele pe care le exercită în soluționarea petițiilor adresate Camerei Deputaților.

Comisia este instrumentul parlamentar prin care Parlamentul, în numele cetățeanului care l-a ales prin vot, veghează linia dintre democrație și abuz: controlează puterea, cercetează faptele și legiferează pentru a garanta că nicio autoritate nu rămâne deasupra legii.

Comisia pe care o prezidez poartă, prin însăși originea sa, această responsabilitate: cetățeanul să fie ascultat în demersurile sale, cadrul legislativ să fie conturat permanent în slujba omului, iar puterea executivă să aplice în practică ceea ce se legiferează.

Stabilirea împrejurărilor în care autoritățile statului și-au exercitat puterea nu poate fi lăsată exclusiv în seama autorităților a căror conduită formează obiectul verificării, nu pentru că acestea ar fi prezumate de rea-credință, ci pentru că o autoritate care se examinează pe sine nu poate produce o reală verificare a activității proprii și nu poate oferi decât propria evaluare asupra propriei conduite. În cadrul controlului parlamentar, verificarea este realizată din afara autorității a cărei conduită formează obiectul analizei.

Parlamentul verifică conduita autorității vizate, în primul rând, prin raportare la lege și la exigențele răspunderii publice. Legitimitatea democratică a controlului parlamentar decurge din calitatea Parlamentului de organ reprezentativ suprem al poporului român, consacrată de articolul 61 alineatul (1) din Constituție. Această calitate îi conferă dreptul de a exercita verificarea în numele titularului suveranității.[7]

O cercetare care nu se desfăşoară la momentul faptelor nu devine mai uşoară odată cu trecerea anilor. Documentele se dispersează, memoria instituțională se pierde, iar dezbaterea publică se organizează în jurul unor versiuni concurente pe care niciun act nu le mai poate departaja.

Amânarea cercetării nu păstrează nealterate împrejurările care trebuie lămurite, ci îngreunează reconstituirea lor. Cu cât clarificarea instituțională întârzie, cu atât se reduce posibilitatea de a stabili, pe baza documentelor şi a faptelor verificabile, ce s-a întâmplat şi cum au acționat autoritățile implicate.

Parlamentul care cercetează un posibil abuz instituțional nu judecă şi nu sancționează. Cercetează împrejurările în care autoritățile publice şi-au exercitat atribuțiile, stabileşte faptele prin examinarea realității şi prin confruntarea informațiilor şi documentelor disponibile, iar atunci când informațiile necesare nu sunt suficiente, solicită şi alte documente autorităților şi instituțiilor competente, care au obligația legală de a răspunde Parlamentului.[8]

Pe baza faptelor stabilite, Parlamentul analizează modul în care au fost respectate Constituția şi normele aplicabile, identifică punctele în care mecanismele instituite pentru garantarea respectării Constituției şi a legii de către autoritățile şi instituțiile statului nu au funcționat şi intervine prin exercitarea funcției legislative pentru a corecta problemele identificate şi pentru a preveni repetarea lor.

Încrederea publică în instituțiile statului depinde de modul în care fiecare autoritate îşi exercită atribuțiile, respectă strict limitele stabilite de lege şi comunică clar cetățenilor acțiunile sale. Atunci când apar încălcări, disfuncții sau împrejurări care ridică îndoieli asupra modului în care a fost exercitată puterea publică, iar problemele semnalate nu sunt cercetate de instituțiile statului potrivit competențelor fiecăreia, nu sunt explicate şi, acolo unde este necesar, corectate, neîncrederea publică se adânceşte.

O cercetare parlamentară nu poate restabili, prin ea însăşi, încrederea publică în instituțiile statului. Creează însă condiția fără de care restabilirea acestei încrederi nu este posibilă: clarificarea faptelor şi consemnarea lor într-o formă verificabilă, întemeiată pe documente şi informații care pot fi consultate şi confruntate.

În acest fel, explicațiile diferite sau contradictorii nu mai rămân simple afirmații concurente în spațiul public, ci pot fi verificate prin raportare la faptele stabilite şi la documentele care le susțin. Cercetarea permite, în acelaşi timp, identificarea problemelor care trebuie corectate pentru ca situațiile constatate să nu se repete. Cu cât această clarificare întârzie, cu atât devine mai dificilă stabilirea faptelor şi mai profundă neîncrederea întreținută de lipsa unor răspunsuri.

Necesitatea unui instrument parlamentar destinat cercetării abuzurilor autorităților publice explică înființarea Comisiei încă din anul 1990, înainte de adoptarea Constituției din 1991, precum şi menținerea sa în structura Camerei Deputaților în toate legislaturile care au urmat.

Cadrul constituțional al organizării comisiilor parlamentare este stabilit de articolul 64 alineatul (4) din Constituție, potrivit căruia fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale.[9] În acest cadru funcționează Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții, ca structură permanentă a Camerei Deputaților, cu atribuțiile stabilite prin Regulamentul Camerei Deputaților.

Activitatea Comisiei pornește de la petițiile adresate Camerei Deputaților. Articolul 51 din Constituție garantează dreptul cetățenilor de a se adresa autorităților publice prin petiții și obligă autoritățile să răspundă în termenele și în condițiile stabilite de lege. Regimul soluționării petițiilor este completat de Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, aprobată prin Legea nr. 233/2002.[10]

Atunci când cercetarea confirmă existența unui abuz sau relevă indicii privind săvârșirea unor fapte de corupție, Comisia hotărăște, prin votul deputaților membri, sesizarea organelor competente. În baza hotărârii adoptate, Comisia transmite o adresă instituțională, însoțită de toate documentele de care dispune.

Dacă rolul Comisiei s-ar limita la preluarea corespondenței de la cetățean și expedierea ei către autoritatea reclamată, Comisia ar îndeplini o funcție poștală, nu una parlamentară. Comisia nu este un oficiu de expediere a corespondenței și nu poate fi transformată într-unul. Rațiunea existenței Comisiei este tocmai cercetarea problemelor sesizate de cetățeni, în limitele competențelor stabilite prin lege și prin Regulamentul Camerei Deputaților.

Atunci când petentul reclamă un posibil abuz, o faptă de corupție sau o încălcare a legii, Comisia cercetează aspectele semnalate, stabilește împrejurările relevante și solicită autorităților ori instituțiilor competente informațiile, documentele și punctele de vedere necesare pentru soluționarea petiției. Dacă situația sesizată privește mai multe autorități, fiecare este solicitată cu privire la partea care intră în propriile atribuții, pentru ca faptele reclamate să poată fi examinate în ansamblu. Răspunsul autorității vizate este doar o parte a cercetării, nu și răspunsul final al Comisiei către cetățean. Punctul de vedere al unei autorități este, în economia cercetării, o poziție a acelei autorități, nu neapărat constatarea unui fapt.

Comisia realizează propria analiză, organizează audiențe cu petenții, audiază reprezentanții autorităților implicate și, atunci când natura cauzei o impune, efectuează deplasări și verificări la fața locului. Verificările din teren sunt necesare în acele situații în care aspectele semnalate privesc împrejurări de fapt care nu pot fi stabilite exclusiv pe baza corespondenței instituționale. În asemenea cazuri, controlul parlamentar presupune verificarea directă a situației, dialogul cu reprezentanții instituțiilor implicate și confruntarea constatărilor din teren cu documentele și punctele de vedere comunicate oficial.

În relația cu Guvernul și cu celelalte organe ale administrației publice, articolul 111 alineatul (1) din Constituție instituie obligația autorităților de a prezenta informațiile și documentele cerute de Parlament, prin intermediul președinților Camerelor sau ai comisiilor. Această obligație se adaugă garanțiilor care decurg din dreptul de petiționare și permite Comisiei să obțină informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor primite.[11]

Practica Comisiei reflectă aceeaşi succesiune: cetăţeanul sesizează Parlamentul, Comisia stabileşte ce autoritate este competentă, solicită verificarea faptelor şi comunicarea informaţiilor necesare, examinează răspunsurile primite şi formulează răspunsul datorat petentului. Atunci când problema sesizată aparţine competenţei unei instanţe, a organelor de urmărire penală, a altei comisii parlamentare sau a unei alte autorităţi, Comisia nu se substituie instituţiei competente, ci îşi limitează intervenţia la atribuţiile pe care legea şi Regulamentul Camerei Deputaţilor i le conferă.

Cercetarea abuzurilor nu este, prin urmare, o activitate separată de soluţionarea petiţiilor. Petiţia este punctul de plecare, cercetarea este mijlocul prin care sunt verificate cele sesizate, iar răspunsul dat petentului este finalitatea procedurii. Atunci când cercetarea scoate la iveală o problemă care reclamă intervenţia Parlamentului, constatările rezultate fundamentează măsurile legislative necesare pentru înlăturarea cauzelor.

În exercitarea acestor atribuţii constituţionale, competenţa Comisiei presupune un mandat activ de garantare a exercitării efective a dreptului de petiţionare, de analiză şi verificare a aspectelor sesizate, de examinare a disfuncţionalităţilor instituţionale semnalate prin petiţii sau identificate în exercitarea controlului parlamentar, precum şi de identificare a lacunelor legislative care impun intervenţia Parlamentului prin modificarea sau completarea legislaţiei ori prin adoptarea unor legi noi.

Toate elementele astfel obţinute sunt coroborate în vederea stabilirii situaţiei de fapt, a identificării cadrului legal aplicabil şi a formulării concluziilor. În funcţie de rezultatul acestei analize, Comisia comunică petentului un răspuns motivat, prin care indică măsurile dispuse ori demersurile întreprinse sau, după caz, motivele pentru care susţinerile din petiţie nu se confirmă.

Pe lângă instrumentele parlamentare enumerate, democraţiile reprezentative cunosc şi alte mijloace de exercitare a controlului parlamentar, între care audierile publice, mai puţin cunoscute, pentru că nu fac parte din practica parlamentară curentă din România. În perioada 26-30 ianuarie 2026, preşedinţii comisiilor pentru cercetarea abuzurilor din Camera Deputaţilor şi din Senat au organizat, pentru prima dată în activitatea celor două comisii, cinci zile de audieri publice având ca temă anularea alegerilor prezidenţiale din România din anul 2024.

Audierea publică nu este o procedură reglementată distinct de Regulamentul Camerei Deputaţilor, ci o formă a activităţii de documentare a comisiilor, consacrată în practica parlamentară democratică, de la comisiile Congresului Statelor Unite ale Americii până la Parlamentul European, potrivit principiului că temeinicia cercetării stă în ascultarea tuturor celor care pot lămuri faptele.[12]

Organizarea audierilor publice de către preşedintele unei comisii parlamentare constituie o exercitare directă a mandatului reprezentativ consacrat de articolul 69 din Constituţie, potrivit căruia deputaţii sunt în serviciul poporului, şi serveşte dreptul cetăţenilor la informare corectă asupra treburilor publice, garantat de articolul 31 din Constituţie. Desfăşurarea audierii în şedinţă publică, cu participarea presei, şi consemnarea în

stenogramă asigură transparența și permit verificarea ulterioară a declarațiilor și informațiilor.[13]

Din exercitarea acestor atribuții decurge o obligație subsecventă, care nu are caracter facultativ. Atunci când, din analiza coroborată a documentelor și informațiilor intrate în posesia Comisiei, rezultă indicii privind încălcarea legii sau săvârșirea unor fapte a căror cercetare aparține altor autorități, Comisia are obligația de a sesiza instituțiile competente, în condițiile prevăzute de lege. Comisia poate propune plenului Camerei Deputaților constituirea unei subcomisii de anchetă pentru cercetarea unei situații determinate.

Camera Deputaților are 25 de comisii permanente. Dintre acestea, 24 au domenii de activitate definite printr-un sector normativ precis și delimitat. Unele comisii avizează proiecte de lege și elaborează rapoarte legislative într-un domeniu fix: economie, finanțe, industrie, transporturi, agricultură, sănătate, învățământ, cultură, mediu, muncă, administrație publică, politică externă, tehnologia informației, egalitate de șanse, comunități românești, știință și tehnologie, tineret și sport, antreprenoriat și turism.[14]

Alte comisii exercită un control parlamentar specializat într-un domeniu instituțional determinat: Comisia juridică, de disciplină și imunități, Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, Comisia pentru afaceri europene, Comisia pentru constituționalitate, Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisia pentru regulament.

La acestea se adaugă comisiile comune ale Camerei Deputaților și Senatului cu funcție exclusivă de control instituțional fix: Comisia comună permanentă pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații, Comisia parlamentară specială pentru controlul activității Serviciului de Informații Externe și Comisia comună permanentă a Camerei Deputaților și Senatului în domeniul securității naționale.[15]

Toate aceste comisii permanente ale Camerei Deputaților își desfășoară activitatea în domenii clar delimitate, stabilite prin Regulament, fie în raport cu o anumită materie, fie în raport cu activitatea unor autorități sau instituții. Spre deosebire de celelalte comisii permanente, ale căror atribuții sunt stabilite în funcție de domeniul în care activează, competența Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții este determinată de natura sesizării primite, indiferent de domeniul sau de autoritatea publică vizată.

Comisia poate cerceta un posibil abuz indiferent dacă acesta privește domeniul economiei, sănătății, administrației, apărării, justiției sau un alt domeniu al activității publice. Pentru celelalte comisii parlamentare, examinarea unei petiții poate fi o atribuție incidentală, dar pentru această Comisie, cercetarea și soluționarea petițiilor reprezintă scopul principal și definitoriu al existenței sale. O sesizare poate privi mai multe autorități și mai multe domenii, fără ca examinarea acesteia de către Comisie să însemne preluarea atribuțiilor care aparțin altor comisii parlamentare.

I.1.2. Competența Comisiei și petițiile privind anularea alegerilor prezidențiale

Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții a Camerei Deputaților a fost sesizată cu peste 300 de petiții ale cetățenilor români, care au cerut Parlamentului verificarea și analizarea actelor prin care a fost anulat procesul electoral prezidențial din anul 2024, precum și constituirea unei comisii parlamentare de anchetă care să cerceteze împrejurările anulării alegerilor.[16]

> Petițiile adresate Comisiei nu sunt corespondență administrativă. Aceste petiții reprezintă exercitarea unui drept constituțional de către titularii suveranității naționale, într-o cauză care privește chiar actul prin care cetățenii și-au exercitat suveranitatea.
>
> Din momentul înregistrării petițiilor cetățenilor români, cercetarea parlamentară a încetat să fie o opțiune instituțională și a devenit o obligație constituțională, întemeiată pe articolul 51 alineatul (4) din Constituție, care impune autorităților publice îndatorirea de a răspunde la petiții.
>
> Articolul 51 alineatul (1) din Constituție consacră dreptul cetățenilor *„să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor”*, iar articolul 51 alineatul (4) prevede că *„autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii”*. În exercitarea atribuțiilor Comisiei, respectarea acestei obligații constituționale impunea cercetarea faptelor sesizate și formularea unui răspuns întemeiat.[17]

Petițiile reclamă faptul că, în procesul care a condus la anularea alegerilor prezidențiale din anul 2024, autorități ale statului român și-au exercitat atribuțiile cu depășirea limitelor prevăzute de lege. Aspectele semnalate de petenți intră, prin urmare, în competența de verificare a Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții. Comisia a fost creată în anul 1990 tocmai pentru cercetarea unor asemenea situații și a fost menținută de atunci în structura Camerei Deputaților cu această atribuție.

Comisia nu examinează hotărârile Curții Constituționale în scopul reevaluării soluțiilor pronunțate și nu poate modifica sau înlătura efectele lor juridice, dar caracterul definitiv și obligatoriu al acestor hotărâri nu exclude cercetarea și analiza lor în cadrul exercitării atribuțiilor parlamentare.

Sunt examinate, de asemenea, actele și măsurile adoptate de autoritățile publice implicate în procesul electoral, limitele competențelor conferite de Constituție și de lege, baza legală a actelor adoptate, respectarea procedurilor prevăzute de lege și efectele produse.

Comisia nu efectuează acte de urmărire penală, nu administrează probe în sensul dreptului procesual penal, nu stabilește existența vreunei infracțiuni și nu se pronunță asupra vinovăției vreunei persoane. Comisia nu suspendă și nu modifică actele autorităților publice, nu soluționează litigii și nu se substituie instanțelor de judecată. Exercitarea atribuțiilor

Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții presupune însă o analiză amănunțită a faptelor, actelor și împrejurărilor sesizate. Atunci când, în urma acestei analize, constată indicii privind fapte a căror cercetare aparține altei autorități, Comisia sesizează autoritatea competentă.

Caracterul transversal al competenței Comisiei a devenit evident chiar în cursul cercetării privind anularea alegerilor prezidențiale, când Comisia a fost sesizată și cu petiții care reclamau cenzura și împiedicarea exercitării libertății de exprimare a opiniilor politice în mediul digital, în special în perioada electorală, ceea ce lega problemele semnalate de desfășurarea procesului electoral aflat deja în analiză.

Printre petițiile înregistrate s-au aflat și sesizări formulate de jurnaliști cu o activitate profesională de peste douăzeci de ani și de alte persoane publice, care reclamau blocarea conturilor, limitarea vizibilității acestora prin mecanisme de tip *„shadow ban”* sau ștergerea lor de pe platformele online.[18]

Petenții s-au adresat succesiv platformelor online, Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, Consiliului Național al Audiovizualului și altor instituții, fără a obține un răspuns clar asupra fondului plângerilor formulate. Sesizările au ridicat astfel problema cadrului legal în baza căruia autoritățile statului pot interveni asupra conturilor utilizatorilor platformelor online sau pot solicita platformelor restricționarea, suspendarea ori închiderea acestora.

La data de 4 februarie 2026, petenții nu primiseră de la nicio autoritate națională un răspuns pe fondul plângerilor formulate.

Astfel, în soluționarea petițiilor privind anularea alegerilor prezidențiale, cercetarea parlamentară a inclus și analiza Regulamentului privind serviciile digitale (Digital Services Act), precum și a modului în care autoritățile naționale competente au aplicat dispozițiile actului în România, mai ales în perioada campaniei electorale din anul 2024.[19]

I.2. Audierile publice desfășurate în perioada 26-30 ianuarie 2026

I.2.1. Organizarea audierilor publice, participarea instituțiilor și desfășurarea celor cinci zile de audieri publice în Parlamentul României

Anularea alegerilor prezidențiale din decembrie 2024 a provocat în România numeroase proteste și manifestații publice și a avut un ecou puternic în afara țării, unde decizia a generat reacții și critici.

În România, măsura anulării alegerilor a fost contestată public de foști înalți demnitari ai statului, foști judecători ai Curții Constituționale, foști conducători ai Autorității Electorale Permanente, juriști, avocați și alte persoane publice. Printre cei care au exprimat public critici sau au pus sub semnul întrebării temeiurile legale și împrejurările anulării s-au

numărat fostul președinte al României Traian Băsescu, fostul președinte al Autorității Electorale Permanente Toni Greblă, fostul președinte al Curții Constituționale Augustin Zegrean, fostul prim-ministru Victor Ponta și fostul ministru al Afacerilor Externe Adrian Severin.[20]

Dezbaterea juridică privind intervenția Curții Constituționale în procesul electoral se regăsește și în opiniile separate și concurente formulate în hotărârile Curții pronunțate în această perioadă. Acestea au pus în discuție, din interiorul Curții, probleme privind condițiile în care putea interveni controlul constituțional, existența și suficiența probelor, renumărarea voturilor și limitele competențelor exercitate în materia alegerilor prezidențiale. Conținutul și relevanța juridică a acestor opinii sunt analizate distinct în capitolele dedicate jurisprudenței Curții Constituționale.

Au fost formulate inclusiv plângeri penale în legătură cu împrejurările anulării alegerilor și cu acțiunile unor autorități și persoane implicate, fără ca demersurile respective să conducă, în perioada care a urmat, la clarificarea publică a problemelor semnalate.

Cetățeni, candidați, organizații și reprezentanți ai societății civile au cerut clarificarea împrejurărilor anulării procesului electoral, iar în Parlament a fost solicitată constituirea unei comisii de anchetă. Propunerea nu a întrunit voturile necesare, iar comisia de anchetă nu a fost constituită.

În lunile care au urmat anulării alegerilor prezidențiale, hotărârea Curții Constituționale și rolul autorităților implicate au continuat să genereze dezbateri în spațiul public. Împrejurările care au condus la anularea procesului electoral nu fuseseră pe deplin clarificate de instituțiile statului, iar unele dintre actele și deciziile adoptate în această perioadă continuau să fie contestate sau insuficient explicate.

În acest context, în perioada 26-30 ianuarie 2026, președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, împreună cu președintele Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții din Senat, a organizat, în cadrul Palatului Parlamentului, cinci zile de audieri publice parlamentare comune, cu titlul „Democrația la judecată”.[21]

Anterior desfășurării audierilor, instituțiilor invitate le-au fost transmise întrebări formulate de președinții celor două comisii și de parlamentarii participanți, pentru ca aspectele care necesitau clarificări să poată fi discutate în cadrul audierilor, iar fiecare instituție să își poată prezenta public propriile explicații și răspunsuri.

Audierea publică este un instrument parlamentar prin care sunt invitate și ascultate, în ședință publică și cu consemnarea declarațiilor, instituțiile și persoanele care, prin atribuțiile exercitate, prin participarea la evenimente sau prin informațiile și documentele pe care le dețin, pot contribui la exercitarea controlului parlamentar și la clarificarea tuturor aspectelor controversate, a eventualelor contradicții dintre informațiile prezentate și a problemelor privind respectarea Constituției și a legii.

Transparența decizională și participarea activă a societății civile permit instituțiilor statului să explice modul în care își exercită atribuțiile, iar Parlamentului să identifice, acolo unde este necesar, problemele pe care legea trebuie să le corecteze. Constituția și legea reprezintă cadrul comun în care autoritățile publice își exercită puterea, iar cetățenii își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile. De aceea, clarificarea modului în care acest cadru a funcționat într-o situație care a produs consecințe asupra întregului corp electoral nu privește numai instituțiile implicate, ci întreaga societate.

Transparența deciziilor autorităților publice este una dintre condițiile încrederii cetățenilor în instituțiile statului. Instituțiile nu își exercită atribuțiile în afara societății și nu pot lăsa fără explicații decizii care produc consecințe majore asupra acesteia. Autoritățile implicate au responsabilitatea de a explica modul în care au acționat, informațiile pe care și-au întemeiat deciziile și temeiurile în baza cărora le-au adoptat. Clarificarea publică nu slăbește autoritatea instituțiilor statului, ci le conferă legitimitate.

Anularea unui întreg proces electoral și a votului exprimat de aproximativ 9,4 milioane de cetățeni impunea o asemenea clarificare. Cetățenii aveau dreptul să primească de la instituțiile statului răspunsuri privind împrejurările și deciziile care au condus la anularea alegerilor, iar Parlamentul avea responsabilitatea de a cerceta problemele rămase neclarificate.

Invitațiile au fost repartizate pe zile, în funcție de atribuțiile instituțiilor și de problemele care urmau să fie clarificate. Au fost invitate Autoritatea Electorală Permanentă, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Telecomunicații Speciale, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, comisiile parlamentare de control al activității celor două servicii, Curtea Constituțională a României, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Ministerul Apărării Naționale, Direcția Generală de Informații a Apărării și Ministerul Public.[22]

Pentru asigurarea unei dezbateri parlamentare cât mai largi, invitațiile au fost transmise și tuturor grupurilor parlamentare din Camera Deputaților și Senat, în vederea desemnării unor reprezentanți care să participe și să adreseze întrebări instituțiilor invitate. Au fost invitați, de asemenea, experți în drept constituțional și electoral, jurnaliști și analiști, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniul statului de drept și al proceselor democratice, precum și candidații la alegerile prezidențiale din anul 2024.

Până la data desfășurării audierilor, unele dintre instituțiile invitate au transmis în scris răspunsuri la întrebările care le fuseseră adresate, în timp ce altele nu au răspuns. Nicio instituție a statului român invitată nu și-a desemnat însă un reprezentant. Absența instituțiilor a provocat nemulțumirea parlamentarilor și a cetățenilor prezenți, care așteptau răspunsuri directe la problemele ridicate de anularea alegerilor.

Invitațiile au fost adresate tuturor candidaților care au participat la alegerile prezidențiale din anul 2024 și care au fost afectați de anularea procesului electoral. Doamna europarlamentar Diana Iovanovici-Șoșoacă, a cărei candidatură fusese respinsă de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, a participat la audierile publice și

a răspuns întrebărilor adresate, exprimându-şi nemulţumirea faţă de absenţa instituţiilor statului.[23]

De asemenea, europarlamentarul Cristian Terheş a acceptat să fie audiat ulterior în cadrul Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor. Audierea a fost realizată de preşedintele Comisiei, în prezenţa personalului tehnic al Comisiei, iar declaraţiile au fost consemnate în stenogramă.[24]

Audierile s-au desfăşurat cu participarea persoanelor care au răspuns invitaţiei. Cele cinci zile de audieri publice desfăşurate în Parlamentul României au fost înregistrate şi stenografiate. Stenogramele audierilor păstrează integral declaraţiile participanţilor şi permit confruntarea declaraţiilor cu actele şi informaţiile obţinute ulterior de la instituţiile statului. Declaraţiile participanţilor, documentele prezentate şi răspunsurile transmise de instituţiile invitate fac parte din materialul documentar al prezentului raport şi sunt analizate distinct în capitolul dedicat acestora.

I.2.2. Materialele rezultate ca urmare a desfăşurării celor cinci zile de audieri publice

Fiecare dintre cele cinci zile de audieri publice a fost înregistrată audio-video şi consemnată integral în stenogramă. Stenogramele au fost întocmite pe baza înregistrărilor audio-video, prin utilizarea unor instrumente de inteligenţă artificială pentru transcriere, după care au fost verificate şi corectate de personal uman desemnat.

Înregistrările audio-video şi stenogramele au fost ascultate şi verificate personal de preşedintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor, deputat Laura Gherasim.[25]

Înregistrările audio-video constituie materialul de referinţă pentru verificarea exactităţii celor consemnate în stenograme. Posibilele diferenţe minore de transcriere, inerente procesului tehnic de redactare şi fluxului foarte mare de documente gestionate, nu afectează conţinutul declaraţiilor consemnate.

Stenogramele constituie consemnarea scrisă a declaraţiilor formulate în cadrul audierilor publice, permit stabilirea exactă a celor declarate de participanţi, fidelitatea transcrierii putând fi verificată prin confruntarea cu înregistrările audio-video ale audierilor, şi pot fi consultate sau solicitate de autorităţi, în condiţiile legii.

În cursul audierilor au fost depuse şi memorii de către cetăţenii prezenţi, prin care au fost formulate întrebări şi solicitări privind împrejurările anulării procesului electoral şi actele autorităţilor implicate.

Stenogramele şi înregistrările audio-video ale audierilor, memoriile şi înscrisurile prezentate, precum şi răspunsurile scrise transmise de instituţiile invitate au constituit o parte a documentaţiei analizate pentru redactarea prezentului raport.

Cercetarea parlamentară a cuprins, de asemenea, analiza hotărârilor Curții Constituționale referitoare la alegerile prezidențiale, precum și a evoluției jurisprudenței Curții în această materie, analiza actelor și răspunsurilor instituțiilor statului implicate în procesul electoral, a documentelor oficiale și a materialelor declasificate, precum și examinarea rapoartelor și documentelor internaționale relevante. Au fost avute în vedere și analizate rapoartele și pozițiile Comisiei de la Veneția, documentele Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, precum și alte evaluări și poziționări internaționale referitoare la anularea alegerilor prezidențiale din România.

Documentația astfel reunită a fost analizată critic, iar informațiile provenite din surse diferite au fost confruntate între ele și cu documentele oficiale disponibile.

I.3. Demersurile de documentare ale Comisiei

Solicitările aprobate prin votul plenului Comisiei angajează Comisia ca organ. Demersurile asumate în nume propriu de președintele Comisiei angajează mandatul individual al deputatului.

Comisia omoloagă din Senat a desfășurat un demers paralel de solicitare a aceloraşi categorii de informații, ale cărui rezultate au fost puse la dispoziția prezentei cercetări.[26]

I.3.1. Demersurile privind anularea alegerilor prezidențiale

Prin votul plenului Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților din 4 martie 2026, Comisia a aprobat transmiterea de adrese cu întrebări către Curtea Constituțională și Administrația Prezidențială. Adresa către Autoritatea Electorală Permanentă fusese transmisă anterior, la 19 ianuarie 2026.[27]

I.3.1.1. Autoritatea Electorală Permanentă

Prin adresa nr. 7c-16/19 din 19 ianuarie 2026, înregistrată la Autoritatea Electorală Permanentă sub nr. 774 din 20 ianuarie 2026 și 22 ianuarie 2026, Comisia a transmis un set de întrebări privind atribuțiile exercitate în procesul electoral din anul 2024, informațiile comunicate altor autorități ale statului înainte de 6 decembrie 2024 și funcționarea infrastructurii informatice electorale.[28]

Răspunsul transmis de Autoritatea Electorală Permanentă prin adresa nr. 774 din 24 februarie 2026, semnat de președintele Autorității, domnul Adrian Țuțuianu, cuprinde următoarele:[29]

Autoritatea Electorală Permanentă nu are atribuții în ceea ce privește stabilirea sau validarea rezultatelor alegerilor pentru Președintele României, aceste competențe revenind, după caz, Biroului Electoral Central sau Curții Constituționale a României. Potrivit aceluiași răspuns, atribuțiile principale ale Autorității, prevăzute la articolele 103 și 103[1] din Legea nr.

208/2015, vizează preponderent aspecte de ordin tehnico-logistic.[30] Autoritatea îşi exercită atribuţiile *„exclusiv în baza şi limitele legislației în vigoare, fără a aduce atingere competențelor specifice stabilite de către legiuitor în sarcina altor autorități și instituții publice sau a birourilor electorale constituite la fiecare scrutin, respectiv fără a se substitui acestora în exercitarea atribuțiilor”*.

Autoritatea *„nu a elaborat şi nu deține documente, rapoarte, seturi de date sau analize tehnice referitoare la existența unor ingerințe în procesul electoral prezidențial din anul 2024, instituția noastră neavând atribuții operative în prevenirea, identificarea, investigarea sau evaluarea ingerințelor sau a fenomenelor de influență externă”*.

Activitatea proprie din anul 2024 *„a fost strict tehnică și a constat exclusiv în asigurarea transmiterii, prin canale oficiale, a deciziilor birourilor electorale către platformele online, fără a formula evaluări sau concluzii privind activitatea acestora”*. În contextul alegerilor prezidenţiale din anul 2024, Autoritatea *„a efectuat doar transmiterea tehnică (notificări) către platformele online a solicitărilor bazate pe deciziile birourilor electorale competente”*, iar aceste notificări *„au vizat exclusiv implementarea deciziilor birourilor electorale privind existența unor materiale considerate ca având conținut ilegal”*.

Autoritatea nu a transmis Curţii Constituţionale, Guvernului, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Telecomunicaţii Speciale, Consiliului Suprem de Apărare a Țării *„sau altor autorităţi rapoarte tehnice, procese-verbale, note interne, analize de risc sau sinteze operative anterior pronunțării Hotărârii Curții Constituționale nr. 32 din 6 decembrie 2024”*. La nivelul Autorităţii *„nu au fost dispuse verificări interne înainte de momentul pronunțării”* aceleiaşi hotărâri.

Potrivit aceluiaşi răspuns, nu au existat disfuncţionalităţi privind organizarea secţiilor de votare, tipărirea listelor electorale permanente, instruirea personalului sau logistica electorală, toate operaţiunile electorale fiind efectuate conform Programului calendaristic aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1061/2024, cu respectarea legislaţiei primare şi secundare aplicabile, inclusiv a hotărârilor şi deciziilor Biroului Electoral Central.[31] Atacurile de tip DDoS asupra infrastructurii informatice electorale din România *„sunt un fenomen frecvent, în special în perioadele electorale, însă acestea sunt filtrate înainte de a afecta infrastructura electorală”.*

Autoritatea, cu sprijinul Serviciului de Telecomunicaţii Speciale, asigură funcţionarea, în sediul Biroului Electoral Central, a unei infrastructuri informatice unice care susţine Sistemul informatic de centralizare a datelor din procesele-verbale privind consemnarea rezultatelor votării şi stocarea în timp real a duplicatelor bazelor de date generate de Sistemul informatic de monitorizare a prezenţei la vot şi de prevenire a votului ilegal, precum şi a jurnalelor maşinilor pe care rulează acesta.

Infrastructura cuprinde servere, sisteme de stocare a datelor, echipamente de comunicaţii şi de securitate, licenţe şi aplicaţii informatice, asigurate, instalate şi configurate de Serviciul de Telecomunicaţii Speciale conform cerinţelor operaţionale comunicate de Autoritate, şi este destinată exclusiv procesului electoral. Aplicaţia de centralizare este

certificată spre neschimbare de Autoritate și este pusă la dispoziția partidelor politice și a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, la cererea scrisă a acestora. Potrivit articolului 31 alineatul (4) din Legea nr. 208/2015, auditarea securității Registrului electoral se realizează în mod gratuit de Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică, ale cărui atribuții au fost preluate de Directoratul Național de Securitate Cibernetică, înființat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 104/2021.[32]

Autoritatea a fost unul dintre inițiatorii Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2025 privind unele măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Președintele României din anul 2025 și alegerilor locale parțiale din anul 2025, prin care au fost reglementate măsuri astfel încât riscurile de securitate la adresa procesului electoral, respectiv dezinformarea și manipularea alegătorilor și promovarea electorală în afara cadrului legal, *„să fie prevenite și combătute în regim de maximă urgență”.*

Între aceste măsuri se numără eficientizarea mecanismului de adoptare de către birourile electorale a deciziilor privind plângerile ce vizează campania electorală în mediul online, inclusiv campania derulată prin intermediul marilor platforme online, suplimentarea personalului tehnic auxiliar al Biroului Electoral Central cu personal din Consiliul Național al Audiovizualului, din Ministerul Afacerilor Externe, dată fiind competența în domeniul manipulării informațiilor și al interferenței străine, din Directoratul Național de Securitate Cibernetică și din Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, în calitatea acesteia de coordonator național al serviciilor digitale, precum și marcarea publicității politice pe parcursul campaniei electorale.[33]

Prin Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 9/2025 privind modul de promovare, distribuire, publicare sau editare a materialelor publicitare politice utilizate în campania electorală la alegerile pentru Președintele României din anul 2025, al cărei proiect a fost elaborat de un grup de lucru interinstituțional format din reprezentanți ai Autorității Electorale Permanente, ai Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, ai Consiliului Național al Audiovizualului, ai Directoratului Național de Securitate Cibernetică, ai Ministerului Afacerilor Interne, ai Ministerului Afacerilor Externe și ai Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cu consultarea organizațiilor neguvernamentale cu activitate relevantă în domeniul electoral și a partidelor politice parlamentare, au fost stabilite modul de promovare, distribuire, publicare sau editare a diferitelor tipuri de materiale publicitare politice, regulile de identitate vizuală pentru etichetarea acestora și modalitatea de soluționare a plângerilor privind acțiunile de promovare, distribuire sau postare a materialelor publicitare politice *„prin mijloace sau tehnici cu scop manipulator, precum, dar fără a se limita la, utilizarea de conturi false create în mediul online, dezvoltarea unor rețele de conturi automatizate, parțial automatizate sau neautomatizate, simularea interacțiunilor, coordonarea creării și/sau promovarea de conținut neautentic/fals sau asumarea în mod înșelător a identității unui actor politic sau a unei entități independente”*.[34]

La alegerile prezidențiale din anul 2025, în cadrul aparatului tehnic auxiliar al Biroului Electoral Central a funcționat o echipă de lucru, denumită ELCO, care a analizat exclusiv

sesizările privind campania electorală online, compusă din personal al Autorității Electorale Permanente, al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, al Consiliului Național al Audiovizualului, al Directoratului Național de Securitate Cibernetică și al Ministerului Afacerilor Externe. După ce echipa califica conținutul sesizărilor, acestea erau transmise Biroului Electoral Central, care se pronunța în plen prin decizii de admitere sau de respingere. Deciziile de admitere a sesizărilor *„au reprezentat ordine de înlăturare a conținutului ilegal online în sensul Regulamentului privind serviciile digitale”*, fiind înaintate grupului de lucru constituit în cadrul Autorității pentru a fi transmise rapid platformelor online foarte mari, prin intermediul canalelor de raportare prestabilite, în vederea punerii în aplicare. O asemenea structură nu a existat la alegerile din noiembrie 2024.[35]

I.3.1.2. Curtea Constituțională a României

Solicitarea Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților privind evidența documentelor aflate în dosarele electorale a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1403 din 9 martie 2026, cu nr. 58 din 19 martie 2026 în registrul intern al instituției.[36]

Răspunsul, înregistrat cu nr. 1403 din 14 aprilie 2026, nu este semnat de Curte și nici de președintele Curții. Emitentul este Compartimentul Juridic, Contencios și Relații Publice, iar semnatarul este consilier juridic Mihaela-Violeta Oprean. Actul a intrat la Registratura Generală a Camerei Deputaților cu nr. 354 și la Comisie la 15 aprilie 2026.[37]

Actul reamintește că *„Curtea Constituțională poate fi sesizată pentru cazurile expres prevăzute de art. 146 din Constituție și numai în condițiile stabilite de Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010”*, invocă articolul 2 alineatul (1) din aceeași lege, potrivit căruia Curtea *„asigură controlul constituționalității legilor, a tratatelor internaționale, a regulamentelor Parlamentului și a ordonanțelor Guvernului”*, precum și articolul 3 alineatul (1), potrivit căruia *„atribuțiile Curții Constituționale sunt cele stabilite de Constituție și de prezenta lege”*, și arată că instanța constituțională *„se pronunță doar atunci când este legal sesizată și în limita competenței sale, potrivit regulilor aplicabile fiecărei categorii de atribuții”*.[38]

Actul identifică cele două hotărâri cu locurile lor de publicare. Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României din data de 24 noiembrie 2024, formulată de domnul Cristian-Vasile Terheș, a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 1263 din 16 decembrie 2024. Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 privind anularea procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României din anul 2024 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 1231 din 6 decembrie 2024. Este citat articolul 147 alineatul (4) din Constituție.[39]

Pe fondul solicitării, actul afirmă că *„hotărârile/deciziile Curţii Constituţionale conţin în considerentele acestora raţionamentele şi întreaga documentare/motivare a soluţiei pronunţate”*.

Cu privire la documentele aflate în dosare, actul opune articolul 12 alineatele (2) şi (3) din Legea nr. 47/1992, republicată, pe care le reproduce integral: *„(2) Părţile au acces la lucrările dosarului. (3) Actele şi lucrările Curţii Constituţionale, pe baza cărora aceasta pronunţă deciziile şi hotărârile ori emite avizele prevăzute la art. 11, nu sunt destinate publicităţii.”*[40]

Actul nu comunică lista documentelor din dosare, nu identifică înscrisurile primite, autorii, datele şi orele de înregistrare şi nu permite stabilirea materialului aflat la dispoziția completului la fiecare moment procedural. Comisia nu ceruse conţinutul unor înscrisuri, ci evidenţa descriptivă a actelor aflate la dosar, cu denumire, emitent, dată şi număr de înregistrare, operaţiune care nu divulgă conţinut şi nu atinge deliberarea. Norma invocată priveşte publicitatea actelor, nu comunicarea instituțională către o comisie parlamentară.

Aceeaşi poziție fusese comunicată, cu trei luni înainte, Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției şi petiții a Senatului. Prin adresa nr. 188 din 20 ianuarie 2026, emisă de Secretariatul Secretarului General al Curții Constituționale şi semnată de consilier juridic Mihaela-Violeta Oprean, ca urmare a solicitării înregistrate la Curte cu nr. 188 din 15 ianuarie 2026, cu nr. 7 din 15 ianuarie 2026 în registrul intern, Curtea a comunicat locul publicării Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, a citat articolul 147 alineatul (4) din Constituție şi a arătat că *„hotărârile/deciziile Curții Constituționale conțin în considerentele acestora raționamentele și întreaga documentare/motivare a soluției pronunțate”.* Cu privire la solicitarea unor copii de pe documentele şi actele aflate în dosarele Curții, a opus articolul 12 alineatele (2) şi (3) din Legea nr. 47/1992, reproduse integral.[41]

În ambele cazuri, actul prin care Curtea Constituțională a răspuns Parlamentului poartă semnătura unui consilier juridic.

I.3.1.3. Administraţia Prezidenţială

Prin adresa nr. 7c-16/92 din 5 martie 2026, întemeiată pe articolele 51 şi 111 din Constituție şi pe Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, înregistrată la Administrația Prezidențială cu nr. RG 1455 din 6 martie 2026, Comisia a supus atenției Președintelui României memoriul unui cetățean prin care se reclama încălcarea dreptului constituțional de a alege în mod liber şi neîngrădit prin suspendarea celui de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale la 6 decembrie 2024 şi prin imposibilitatea reluării acestuia, împreună cu un set de întrebări punctuale.[42]

Administrația Prezidențială a răspuns prin actul nr. DCL 382 din 17 martie 2026, emis de Departamentul Constituțional Legislativ şi semnat de consilierul prezidențial

Cosmin-Alexandru Soare-Filatov, înregistrat la Comisie la 18 martie 2026. Actul constituie un refuz de răspuns și se întemeiază pe trei argumente.[43]

Primul argument privește memoriul cetățeanului. Administrația Prezidențială constată că acesta *„formulează solicitări punctuale, în strânsă legătură cu atribuțiile Camerei Deputaților în general și ale Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din cadrul Parlamentului României, Camera Deputaților, în special, iar nu cu cele ale Președintelui României”*. În consecință, *„având în vedere că cele solicitate excedează sfera atribuțiilor Președintelui României, așa cum sunt acestea reglementate de Legea Fundamentală și de alte legi speciale, apreciem că nu sunt întrunite cerințele stabilite de dispozițiile art. 6¹ din O.G. nr. 27/2002 sau de cele ale art. 217 din Regulamentul Camerei Deputaților, care să justifice calificarea memoriului ca o petiție greșit îndreptată și, pe cale de consecință, redirecționarea acesteia unei alte autorități sau instituții publice”.*[44]

Al doilea privește articolul 111 alineatul (1) din Constituție. Actul reproduce textul și îl interpretează astfel: *„Acest text se referă exclusiv la autoritățile aflate sub control parlamentar (Guvernul, ca instituție politică de rang constituțional, celelalte organe ale administrației publice de rang inferior Guvernului sau aflate în subordinea Guvernului, precum și, adițional, autoritățile administrației publice locale), aspect ce reiese clar din plasarea de către legiuitorul constituant a art. 111 în cadrul Titlului III, Capitolul IV, intitulat «Raporturile Parlamentului cu Guvernul», prevederi detaliate și în conținutul art. 213 alin. (1), teza întâi din Regulamentul Camerei Deputaților”.*[45]

Sediul principal al materiei raporturilor dintre Președintele României și Parlament fiind Titlul III Capitolul II din Constituție, Președintele, *„în calitatea sa de autoritate publică unipersonală cu o poziție bine definită în sistemul puterilor statului și cu un rol expres consacrat în cadrul sistemului constituțional”*, nu este inclus *„în categoria subiectelor de drept asupra cărora se poate exercita funcția de control parlamentar, o interpretare contrară conducând la încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (4) din Constituție ce consacră principiul separației și echilibrului puterilor în stat”.*

Al treilea privește doar articolul 51 alineatul (1) din Constituție. Actul reproduce integral textul acestuia și conchide că *„titulari ai dreptului de petiționare nu pot fi decât cetățenii în mod individual sau grupurile de cetățeni, iar nu o comisie parlamentară sau membrii acesteia care acționează în această calitate”.*[46]

Comisia a răspuns prin adresa de revenire nr. 7c-16/92 din 1 aprilie 2026, adresată Președintelui României și transmisă în atenția aceluiași consilier prezidențial.[47]

Adresa arată că normele invocate de Comisie *„nu reprezintă interpretări exotice ale dreptului, ci sunt piloni de bază, clar exprimați și accesibili în orice tratat elementar de drept public”*.

Cu privire la articolul 51, prin revenirea Comisiei am reiterat și clarificat că dreptul de petiționare *„nu este o simplă facultate abstractă, ci un raport juridic complex”*, în care cetățeanul, în deplină exercitare a calității sale de titular al dreptului prevăzut la alineatul (1),

s-a adresat Comisiei, iar Comisia, în calitate de autoritate publică, are obligaţia constituţională strictă, întemeiată pe alineatul (4), de a examina petiţia şi de a formula un răspuns. Pentru a-şi îndeplini această obligaţie, Comisia are nevoie de informaţii şi clarificări de la Administraţia Prezidenţială, instituţie care deţine datele necesare soluţionării cauzei, iar solicitarea acestora reprezintă *„un demers necesar şi inseparabil de executarea obligaţiei prevăzute de art. 51 alin. (4)”*.

Argumentul potrivit căruia Comisia nu ar putea invoca articolul 51 deoarece nu este ea însăşi titulara dreptului de petiţionare *„relevă o confuzie fundamentală între subiectul activ şi subiectul pasiv ale aceluiaşi raport juridic constituţional”*. Dreptul de petiţionare şi obligaţia corelativă de răspuns *„sunt două feţe ale aceluiaşi drept fundamental, unul nu poate exista fără celălalt”*. Comisia *„nu acţionează în calitate de petiţionar, ci în calitate de autoritate publică obligată să răspundă petiţiei cetăţeanului, iar pentru a-şi executa această obligaţie constituţională are nu doar dreptul, ci îndatorirea de a solicita toate informaţiile necesare”*.

Solicitarea *„nu reprezintă un act de control parlamentar asupra Preşedintelui României sau a Administraţiei Prezidenţiale, ci un act instrumental necesar executării obligaţiei constituţionale a Comisiei faţă de cetăţean, obligaţie prevăzută la articolul 51 alineatul (4) din Constituţie, al cărei titular este cetăţeanul, nu Comisia. A refuza furnizarea acestor informaţii nu înseamnă a apăra prerogativele constituţionale ale Preşedintelui, înseamnă a priva cetăţeanul român de dreptul său fundamental garantat de legea fundamentală”.*

Prin refuzul de a furniza informaţiile, Administraţia Prezidenţială împiedică *„exercitarea unui drept constituţional al cetăţeanului şi împiedică în mod direct soluţionarea petiţiei, utilizând în mod paradoxal chiar articolul care garantează acest drept pentru a justifica un refuz de cooperare”.*

Cu privire la articolul 111 alineatul (1), revenirea arată că refuzul global ignoră faptul că adresa Comisiei viza, prin întrebările punctuale formulate, *„conduita instituţională a unei serii de autorităţi publice: Serviciul Român de Informaţii, Serviciul de Informaţii Externe, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Telecomunicaţii Speciale, Biroul Electoral Central şi Autoritatea Electorală Permanentă”*, faţă de care *„obligaţia de a prezenta informaţii şi documente comisiilor parlamentare este absolută, necondiţionată şi consacrată indubitabil de jurisprudenţa Curţii Constituţionale”*.

Utilizarea unui argument juridic parţial valabil pentru a justifica un refuz total şi nediferenţiat *„reprezintă un procedeu de generalizare abuzivă care nu poate fi acceptat într-un stat de drept”*.

Chiar admiţând teza privind poziţia distinctă a Preşedintelui, *„această protecţie nu se poate extinde, prin contagiune, asupra celorlalte instituţii ale administraţiei publice care se află, prin lege, sub control parlamentar”*.

Revenirea distinge între Președintele României, ca titular al mandatului constituțional, și Administrația Prezidențială, ca instituție publică administrativă.

Adresa Comisiei a fost transmisă Administrației Prezidențiale, *„entitate înființată și reglementată prin Legea nr. 47/1994, care funcționează din fonduri publice și care este supusă în mod direct legislației privind liberul acces la informațiile de interes public”.*[48]

Administrația Prezidențială *„nu este o extensie mistică a persoanei Președintelui, ci este aparatul birocratic de sprijin care are obligația legală de a interacționa cu restul arhitecturii statale”*.

A pretinde că această instituție administrativă beneficiază de aceleași imunități ca șeful statului *„constituie o eroare de drept administrativ elementară, care ar putea crea un precedent periculos, oferind oricărei viitoare administrații prezidențiale un cec în alb pentru opacitate și iresponsabilitate”*.

Cu privire la articolul 80 din Constituție, revenirea arată că *„a fi garantul Legii Fundamentale incumbă în primul rând obligația de a o respecta în integralitatea sa, inclusiv acele segmente care consacră dreptul inalienabil al cetățenilor de a fi informați (articolul 31) și obligația corelativă a autorităților de a răspunde petițiilor”.*[49]

Un garant *„care se folosește de propriul său titlu pentru a se sustrage de la aplicarea normelor de același rang constituțional nu garantează, în fapt, nimic, ci pervertește însuși mandatul pe care poporul i l-a încredințat. În logica constituțională, garantul este cel care oferă primul exemplul de respectare a normei, nu cel care solicită primul o scutire de la aplicarea ei”*.

Instituirea unei imunități de facto în fața întrebărilor legitime ale Parlamentului, sub pretextul protejării prestigiului funcției prezidențiale, *„reprezintă o interpretare care tinde spre autoritarism și care anulează principiul egalității în fața legii”.*

Cu privire la articolul 1 din Constituție, revenirea arată că alineatul (4) *„consacră principiul separației și echilibrului puterilor în stat, nu un regim de izolare instituțională și de refuz al dialogului între autorități”,* iar alineatul (5) *„stabilește în mod expres obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor”*.

Constituția României *„nu a fost concepută pentru a crea un «stat în stat» sau pentru a instaura puteri absolute și oculte, ci pentru a edifica un sistem de puteri distincte, echilibrate, dar obligate prin însăși natura lor la o cooperare instituțională loială”*.

Separația puterilor *„nu înseamnă izolare și autarhie instituțională, ci presupune un mecanism de checks and balances în care tăcerea și refuzul colaborării sunt sinonime cu blocajul instituțional”*. Nicio normă constituțională *„nu poate fi interpretată în sensul anihilării efectelor altei norme constituționale de același nivel”*.

Revenirea reține și recunoașterea cuprinsă în însuși actul de refuz:

„prin răspunsul comunicat, Administraţia Prezidenţială a recunoscut că memoriul cetăţeanului nu trebuie redirecţionat, acceptând astfel implicit că solicitările acestuia sunt de competenţa Comisiei”.

Consecinţa este arătată expres: *„dacă petiţia rămâne în sarcina noastră, atunci orice refuz de a ne furniza datele necesare soluţionării ei constituie o piedică directă în calea îndeplinirii unei obligaţii pe care chiar dumneavoastră aţi validat-o. Este un cerc vicios logic în care afirmaţi simultan că noi trebuie să rezolvăm problema, dar că Administraţia Prezidenţială nu ne va da instrumentele necesare pentru a o face.”*

Revenirea consemnează, în final, că solicitările de clarificare cu privire la anularea alegerilor prezidenţiale nu reprezintă un caz individual, sute de cetăţeni petiţionând Comisia pe aceeaşi temă, şi că refuzul de a răspunde solicitărilor legitime ale Parlamentului *„nu poate avea alt efect decât accentuarea rupturii dintre stat şi cetăţean”.*

Comisia a reiterat integral şi fără nicio modificare setul de întrebări adresate anterior şi a solicitat Administraţiei Prezidenţiale să revină asupra poziţiei exprimate.

Adresa de revenire a fost formulată totodată ca plângere prealabilă împotriva refuzului nejustificat de a formula un răspuns concret la fiecare dintre întrebările adresate prin adresa nr. 7c-16/92 din 5 martie 2026, potrivit articolului 7 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ.[50]

I.3.1.4. Serviciul de Telecomunicaţii Speciale

Prin canalul Comisiei omoloage din Senat a fost obţinut şi pus la dispoziţia prezentei cercetări răspunsul Serviciului de Telecomunicaţii Speciale.

Prin adresa nr. 8065 din 16 ianuarie 2026, clasificare NESECRET, exemplar unic, semnată de directorul Serviciului, general inginer Ionel-Sorin Bălan, Serviciul de Telecomunicaţii Speciale a răspuns solicitării Senatului nr. XXIX/25 din 13 ianuarie 2026, având ca obiect transmiterea de documente şi informări referitoare la anularea alegerilor prezidenţiale din decembrie 2024.[51]

Actul nu comunică niciun document şi nicio informare. Cuprinde o singură apreciere de competenţă: *„apreciem că o astfel de cerere se circumscrie dispoziţiilor art. 2 din Legea nr. 92/1996 privind organizarea şi funcţionarea Serviciului de Telecomunicaţii Speciale, cu modificările şi completările ulterioare, potrivit cărora activitatea instituţiei este controlată de Parlamentul României, prin comisiile pentru apărare, ordine publică şi siguranţă naţională.”*[52] Actul se încheie cu formula *„vă asigurăm de întreaga disponibilitate pentru îndeplinirea obiectivelor comune, prezente şi viitoare”*.

Serviciul de Telecomunicaţii Speciale este instituţia care asigură, împreună cu Autoritatea Electorală Permanentă, funcţionarea celor două sisteme informatice electorale descrise la secţiunea I.3.1.1, potrivit celor comunicate de Autoritatea Electorală Permanentă

prin adresa nr. 774 din 24 februarie 2026. Documentele şi informările solicitate priveau funcţionarea acestei infrastructuri în perioada scrutinului anulat.

Actul nu invocă un caracter clasificat al informaţiilor solicitate şi nu afirmă că acestea nu ar exista. Opune exclusiv identitatea comisiei parlamentare care solicită. Articolul 111 alineatul (1) din Constituţie stabileşte obligaţia de a prezenta informaţiile şi documentele cerute *„de Camera Deputaţilor, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul preşedinţilor acestora”*, fără a distinge între comisii.

I.3.2. Demersurile privind cenzura şi libertatea de exprimare în mediul digital

Am iniţiat şi un demers amplu în cadrul Comisiei, propunând transmiterea unor adrese de clarificare exhaustivă a cadrului legal aplicabil, atât către Consiliul Naţional al Audiovizualului, cât şi către Autoritatea Naţională pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii, în vederea clarificării competenţelor instituţionale şi a limitelor legale ale aplicării cenzurii online în spaţiul public românesc.

Acelaşi set de întrebări a fost transmis ambelor autorităţi.

I.3.2.1. Consiliul Naţional al Audiovizualului

Prin adresa nr. 7c-16/608, 610-612 din 17 noiembrie 2025, Comisia a solicitat Consiliului Național al Audiovizualului clarificarea exhaustivă a cadrului legal aplicabil, a competențelor instituționale și a limitelor legale ale aplicării Regulamentului (UE) 2022/2065 în România, în materia blocării conturilor utilizatorilor şi a restricționării conținutului pe platformele online foarte mari. Tot în noiembrie 2025, plenul Comisiei a înaintat Consiliului petițiile înregistrate, formulate de jurnaliști cu activitate profesională de peste douăzeci de ani, care reclamă cenzurarea opiniilor lor politice în mediul digital.[53]

Consiliul a răspuns prin adresa nr. 28314RF din 19 decembrie 2025.[54]

Prin adresa nr. 7c-16/608, 610-612, 621 din 12 ianuarie 2026, înregistrată la Consiliul Național al Audiovizualului cu nr. 28314 din 14 ianuarie 2026, Comisia a revenit. Consiliul citează din adresa de revenire: *„după analiza detaliată a răspunsului CNA şi compararea acestuia cu informații obținute din surse internaționale, în special Raportul Comitetului pentru Justiție al Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 25 iulie 2025, intitulat «The Foreign Censorship Threat: How the European Union’s Digital Services Act Compels Global Censorship and Infringes on American Free Speech», Comisia constată existența unor inadvertențe semnificative, omisiuni și contradicții interne care necesită clarificări urgente”*, precum şi *„Comisia constată că răspunsul nu conține analiza punctuală a petițiilor care au determinat sesizarea Comisiei”.* Comisia a solicitat *„trimiterea răspunsurilor către petenți și Comisie în termen de 3 zile de la primirea adresei, cu privire la situațiile punctuale semnalate de aceștia și care privesc prezumtive abuzuri ce vizează închiderea/suspendarea nelegală a conturilor de pe rețelele de socializare”.*[55]

Răspunsul, adresa nr. 28314RF din 22 ianuarie 2026, semnat de vicepreşedintele instituţiei, domnul Valentin-Alexandru Jucan, cuprinde următoarele:[56]

Consiliul *„nu deține date suplimentare din arhitectura cadrului legislativ național și european care să nu fi fost puse la dispoziția Comisiei”*.

Cu privire la competenţa proprie, Consiliul arată că, în calitatea sa de autoritate relevantă potrivit legii, *„are competența legală de a solicita furnizorilor de platforme foarte mari să acționeze doar asupra conținutului audiovizual ilegal, solicitând furnizorilor de platforme foarte mari să acționeze asupra materialelor audiovizuale sesizate ori autosesizate”*, în sensul analizării conţinutului şi al luării unor măsuri adecvate şi proporţionale cu riscul identificat, măsuri care pot consta *„în restricționarea ori blocare [sic] accesului la materialele audiovizuale respective pe teritoriul României sau eliminarea acestora de pe platformă”*.

Consiliul subliniază:

„Consiliul Național al Audiovizualului NU are competența legală de a închide, restricționa, bloca sau șterge conturile, paginile sau canalele utilizatorilor unei platforme online foarte mari (VLOPS), care nu se află sub jurisdicția României și nici de a solicita furnizorilor de servicii de platformă foarte mare luarea unor asemenea măsuri, ci doar de a acționa împotriva conținutului ilegal.”

Temeiul indicat este articolul 33 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2022/2065, cu măsurile de aplicare stabilite prin Legea nr. 50/2024 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic.[57]

Cu privire la petiţii, Consiliul arată că *„petenții nu s-au adresat către CNA cu sesizări privind blocarea/restricționarea/ștergerea/înlăturarea unui conținut audiovizual specific de pe platformele online foarte mari, ci au sesizat Comisia cu privire la blocarea/ștergerea/închiderea conturilor personale de pe aceste platforme”*.

Cu privire la raportul american, Consiliul arată că acesta *„nu este un document de rang legislativ adoptat la nivelul Uniunii Europene, care să fie aplicabil statelor membre, inclusiv României, implicit nu este în concordanță cu dispozițiile Regulamentului DSA. Pe cale de consecință, documentele invocate de la nivelul SUA nu produc niciun efect juridic asupra dreptului Uniunii Europene, care este obligatoriu pentru toate statele membre.”* Criticile aduse prin acel raport *„pot primi un răspuns adecvat, detaliat și competent doar din partea structurilor de conducere ale Uniunii Europene care au deliberat și adoptat actele legislative la nivel european”*.

Refuzul este formulat astfel:

„în deplin respect față de inițiativa Comisiei pe care o reprezentați și față de procedurile instituite la nivel parlamentar, nu avem posibilitatea de a răspunde la acestea,

întrucât nu relevă o legătură factuală peremptorie cu autoritatea de reglementare în audiovizual”.

Refuzul este însoțit de următoarea motivare:

„Suntem nevoiți să vă comunicăm aceasta deoarece, după o atentă analiză a întrebărilor adresate de Dvs. a reieșit în mod clar că acestea au fost create utilizând instrumente de inteligență artificială (IA).”

Consiliul arată că *„toate acestea au indicat faptul că întrebările transmise au fost redactate cu ajutorul inteligenței artificiale în procent de 93%”*. Cele patru instrumente pe care se întemeiază constatarea sunt descrise chiar în act drept *„servicii de verificare a documentelor în privința utilizării IA”*, adică programe care funcționează ele însele pe bază de inteligență artificială. Consiliul adaugă că *„nu putem încărca instituția cu un volum de muncă însemnat”*.

Consiliul reiterează, în încheiere, că prin adresa nr. 28314RF din 19 decembrie 2025 transmisese *„un răspuns detaliat, punctual, exact și descriptiv, la cele 55 de întrebări comunicate”*, realizat *„cu seriozitate, transparență și deplină responsabilitate față de obligațiile Consiliului Național al Audiovizualului de a răspunde oricăror întrebări venite din partea Parlamentului, respectiv a Comisiilor Senatului sau Camerei Deputaților”.*

Refuzul de a răspunde întrebărilor Comisiei

Consiliul Național al Audiovizualului a utilizat patru instrumente de inteligență artificială pentru a verifica dacă întrebările Comisiei ar fi fost redactate tot cu ajutorul inteligenței artificiale, nu pentru a răspunde Parlamentului României, după care a invocat volumul de muncă pentru refuz.

Consiliul folosește el însuși motoare de căutare bazate pe inteligență artificială. Este bine că instituțiile statului folosesc instrumente moderne de lucru. Grav este că acestea au fost folosite nu în sprijinul cetățeanului, ci împotriva lui. Inteligența artificială este un instrument, nu un pretext pentru refuzul de a răspunde Parlamentului.

Potrivit articolului 111 alineatul (1) din Constituția României, Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. Consiliul Național al Audiovizualului, autoritate publică autonomă aflată sub control parlamentar, intră în sfera acestei obligații. Totodată, articolul 51 din Constituție consacră dreptul de petiționare și instituie obligația autorităților publice de a răspunde petițiilor adresate, în condițiile și termenele prevăzute de lege. Această obligație este necondiționată de modul de redactare a solicitării, de instrumentele utilizate la formularea acesteia sau de aprecierea autorității asupra relevanței întrebărilor.

Consiliul Național al Audiovizualului este o autoritate publică autonomă, aflată sub control parlamentar, și are obligația de a furniza Parlamentului, în procesul de legiferare, toate datele și clarificările necesare pentru a proteja cetățenii, nu instituțiile.

Consiliul și-a creat un criteriu de admisibilitate care nu există nici în Constituție, nici în lege, l-a folosit pentru a respinge o solicitare parlamentară și a substituit obligației legale de informare o prezumție tehnică lipsită de orice valoare juridică, pentru a justifica încălcarea legii.

Se reamintește Consiliului Național al Audiovizualului un fapt elementar: din Uniunea Europeană, Statele Unite și până în China și Coreea de Sud, inteligența artificială este folosită de parlamente, guverne, instanțe și centre de cercetare pentru a sprijini activitatea publică. Obligația de informare nu este condiționată de instrumentele folosite la redactarea întrebărilor, iar autoritatea destinatară nu are competența de a cenzura forma solicitării parlamentare.

Nicio instituție a statului român nu este mai presus de lege, indiferent de statutul său sau de autoritatea pe care o exercită. Resursele destinate protejării cetățenilor, informării Parlamentului și cooperării instituționale sunt folosite pentru construirea unui pretext de evitare a răspunsului, de eludare a controlului parlamentar, în relația cu o comisie permanentă a Camerei Deputaților, Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții, învestită tocmai cu obligația de a cerceta posibile fapte de abuz și de corupție.

Comunicarea publică a Consiliului Național al Audiovizualului (CNA)

Într-un interviu acordat presei din România, Consiliul Național al Audiovizualului a transmis că Regulamentul permite ca sesizările privind materialele video de pe platforme *„să fie analizate, iar conținutul să fie eliminat de pe platforme prin procedura «ordinului de eliminare», ordin emis de către Consiliu”*, a încurajat publicul să raporteze conținut la adresa oficială de poștă electronică a instituției și a precizat că numărul sesizărilor a crescut de la două-trei pe zi la peste 200 zilnic.[58]

Consiliul poate emite ordine privind conținuturi concrete aflate în competența sa. Închiderea contului este o măsură diferită și nu rezultă automat din competența de a solicita eliminarea sau restricționarea unui conținut.

Referitor la consecințele pentru utilizatori, tot Consiliul a declarat: *„Nu contează că nu sunteți creatorul conținutului respectiv, dacă el este ilegal și dumneavoastră l-ați propagat, l-ați multiplicat, vi-l asumați prin propagare”*, iar persoanele reclamate riscă blocarea conturilor de către platforme, precum și dosar penal. În aceeași declarație a fost descris și mecanismul utilizat de Consiliu: în cazul în care platforma nu se conformează solicitării Consiliului, *„este activată varianta sesizării Comisiei, prin ANCOM”.*[59]

În comunicarea publică analizată, declarația vicepreşedintelui Consiliului privind *„asumarea”* conținutului prin redistribuire a fost asociată cu riscul blocării contului și al

deschiderii unui dosar penal, fără delimitarea necesară între aceste consecințe juridic distincte. Reclamația, simpla redistribuire și ordinul de eliminare emis de Consiliu nu atrag automat blocarea contului sau răspunderea penală. Măsurile asupra contului aparțin platformei, potrivit propriilor reguli, iar cercetarea penală poate interveni numai dacă fapta întrunește elementele unei infracțiuni și numai prin actele organelor judiciare competente.

Prezentarea nediferențiată a acestor consecințe este de natură să inducă publicului ideea că redistribuirea unui conținut calificat drept ilegal de Consiliu conduce, prin ea însăși, la blocarea contului și la cercetarea penală, cu un efect de descurajare asupra libertății de exprimare.

I.3.2.2. Autoritatea Naţională pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii (ANCOM)

Prin adresa nr. 7c-16/7 din 12 ianuarie 2026, înregistrată la Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații cu nr. SC-675 din 14 ianuarie 2026, am solicitat, în nume propriu, în calitate de Președinte al Comisiei, clarificarea cadrului legal, a competențelor, a procedurilor și a practicilor aplicate *„în materia blocării, suspendării sau restricționării conturilor de utilizatori, precum și a eliminării sau restricționării conținutului publicat pe platformele digitale, în special pe platformele online de foarte mari dimensiuni (VLOP), în contextul aplicării Regulamentului (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale”.*[60]

Autoritatea a răspuns printr-un document de 23 de pagini, semnat de președintele Autorității, domnul Valeriu Ștefan Zgonea, care răspunde punctual la fiecare dintre cele 55 de întrebări.[61]

Răspunsul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații privind propriile competențe

Autoritatea transmite Comisiei că deține calitatea de coordonator al serviciilor digitale, potrivit articolului 14 din Legea nr. 50/2024, cu competențele stabilite prin articolul 51 din Regulament, și poate verifica respectarea obligațiilor care revin furnizorilor de servicii intermediare stabiliți în România, precizând că *„această competență nu include și atributul de a se pronunța asupra legalității sau ilegalității unui conținut”*, acesta revenind autorităților relevante, definite la articolul 4 alineatul (1) litera a) și la articolul 7 din aceeași lege.[62]

La întrebarea 29, Autoritatea răspunde că nu identifică conținut ilegal sau dăunător pe platformele online și *„nu colaborează cu niciun fel de organizații sau entități, nici de fact checking, nici cu notificatori de încredere, pentru identificarea conținutului ilegal sau dăunător”*.

La întrebarea 38, Autoritatea răspunde că Regulamentul nu îi oferă temei legal pentru solicitări de informații adresate platformelor online foarte mari, indiferent de tipul informațiilor, întrucât nicio platformă online foarte mare nu este stabilită în România.

La întrebarea 42, Autoritatea neagă cooperarea într-un obiect precis, dar confirmă cooperarea instituțională generală prevăzută de capitolul IV.

„Regulamentul privind serviciile digitale nu acordă atribuții legale nici coordonatorilor serviciilor digitale desemnați în statele membre ale UE, nici Comisiei Europene, în ceea ce privește blocarea conturilor sau eliminarea conținutului.”

„ANCOM nu are atribuții legale privind monitorizarea conținutului online și, prin urmare, nu desfășoară activități de monitorizare a conținutului online. În consecință, ANCOM nu colaborează cu alte entități, publice sau private, în vederea monitorizării conținutului online.”

„Cooperarea dintre ANCOM și coordonatorii serviciilor digitale din celelalte state membre, respectiv dintre ANCOM și Comisia Europeană, se realizează în conformitate cu prevederile cap. IV, secțiunile 2-5 din Regulamentul privind serviciile digitale.”

Notificatorii de încredere desemnați de ANCOM

Autoritatea comunică lista entităților cărora le-a acordat acest statut: Organizația Salvați Copiii, la 2 octombrie 2024; Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România *„Elie Wiesel”*, la 6 noiembrie 2024; Asociația eLiberare, la 13 octombrie 2025.[63]

Statutul notificatorilor de încredere este acordat, în toate cele trei cazuri, pe termen nelimitat. În campania electorală care a precedat scrutinul din 24 noiembrie 2024 funcționau în România doi notificatori de încredere, cel de-al doilea fiind certificat cu optsprezece zile înaintea primului tur. Autoritatea precizează că nu a respins nicio solicitare de acordare a acestui statut, până la data răspunsului.

Criteriile de certificare a notificatorilor de încredere

Autoritatea arată că *„condiția prevăzută în Regulamentul privind serviciile digitale la art. 22 alin. (2) lit. b) este de independență față de orice furnizori de platforme online, iar nu o condiție de independență absolută; conflictul de interese se circumscrie independenței față de furnizorii de platforme online”* și că *„neutralitatea politică nu reprezintă o condiție de acordare a statutului de notificator de încredere”*.[64]

Statul român certifică entități ale căror notificări către platforme beneficiază de tratament prioritar, verificând independența acestora exclusiv în raport cu operatorii privați, nu și în raport cu puterea executivă sau partidele politice. Regulamentul nu instituie o condiție distinctă de independență politică. Independența unei entități finanțate sau controlate de o autoritate publică nu este verificată în raport cu puterea executivă, întrucât condiția legală privește exclusiv independența față de furnizorii de platforme online. Neutralitatea politică nu face obiectul niciunei verificări.

Absența supravegherii notificatorilor de încredere

Din propriile declarații rezultă că, de la desemnare până la data răspunsului, Autoritatea nu primise de la platforme sau de la terți informații care să justifice suspendarea ori revocarea statutului unui notificator de încredere, notificările fiind transmise direct furnizorilor de platforme, iar Autoritatea nu deține date privind numărul, obiectul și soluția acestora. Autoritatea nu a formulat recomandări legislative către Parlament.

Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații și Consiliul Național al Audiovizualului au interacționat cu platformele în privința conținutului fără a aduce această activitate la cunoștința Comisiei, ceea ce necesită aceeași verificare directă a împrejurărilor și a temeiului fiecărei interacțiuni.

Baza legală invocată de ANCOM pentru activitatea din perioada electorală

Autoritatea indică drept reper operațional un document al Comitetului european pentru servicii digitale și al Comisiei Europene, adoptat în februarie 2025. Documentul are caracter orientativ și nu constituie, prin el însuși, temei legal și nici nu poate extinde competențele stabilite prin lege și prin Regulament. Setul de instrumente și Orientările nu sunt acte obligatorii în sensul articolului 288 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.[65]

„În exercitarea rolului ANCOM de coordonator al serviciilor digitale, în perioada alegerilor prezidențiale 2025 s-au avut în vedere, cu precădere, activitățile din cadrul Setului de instrumente privind alegerile pentru coordonatorii serviciilor digitale, elaborat de Comitetul european pentru servicii digitale și Comisia Europeană și adoptat în cursul lunii februarie 2025. Documentul menționat a fost menit să sprijine coordonatorii de servicii digitale din statele membre în contribuția lor la protejarea integrității proceselor electorale, prin indicarea unor activități ce ar putea fi realizate de aceștia în context electoral cu respectarea normelor naționale în vigoare ce instituie diferite responsabilități în sarcina altor autorități naționale.”

„Totodată, în contextul Orientărilor Comisiei Europene către furnizorii de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari privind atenuarea riscurilor sistemice la adresa proceselor electorale în temeiul articolului 35 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2022/2065, ANCOM a urmărit facilitarea comunicării autorităților relevante cu reprezentanții platformelor online foarte mari sau motoarelor de căutare foarte mari relevante pentru teritoriul național, dar și cu alte părți interesate, precum reprezentanți ai societății civile, jurnaliști sau alte organizații profesionale.”[66]

„Raportul ANCOM privind activitatea sa în calitate de coordonator al serviciilor digitale, în contextul alegerilor prezidențiale din 2025, poate fi consultat la adresa:

https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Raport_alegeri_prezidentiale_2025.pdf.”[67]

Deşi adresa transmisă de Autoritate Comisiei este complexă, cu răspunsuri detaliate, iar informaţiile transmise Parlamentului reflectă disponibilitatea instituţiei de a explica în mod exhaustiv mecanismele şi modul de funcţionare a autorităţii în domeniul analizat şi cooperarea cu demersul parlamentar al Comisiei, răspunsul vizează doar *„alegerile prezidenţiale 2025”*.

Anularea procesului electoral s-a întemeiat pe afirmaţii privind manipularea pe o platformă digitală, iar autoritatea română de resort declară în scris că nu putea califica un conţinut, nu putea supraveghea platforma şi nu îi putea cere informaţii.

Autoritatea nu a publicat un raport distinct privind activitatea sa în contextul alegerilor prezidenţiale din 2024, similar raportului întocmit pentru scrutinul din 2025. Pentru scrutinul din 2024, autoritatea s-a limitat la menţiuni sumare în raportul anual, fără publicarea documentelor operaţionale care să permită verificarea concretă a demersurilor întreprinse.

Tocmai scrutinul din 2024, încheiat prin anularea întregului proces electoral, după exprimarea votului a aproximativ 9,4 milioane de cetăţeni, impunea cel mai înalt nivel de transparenţă. Faptul că evenimentul electoral cu cele mai grave consecinţe democratice a rămas cel mai slab documentat lasă fără verificare tocmai alegerile care trebuiau verificate cel mai atent.

Comunicatele publice ale ANCOM

Comunicatul public din 26 noiembrie 2024: *„ANCOM, împreună cu Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) au informat printr-o scrisoare oficială, încă din luna august, marile platforme despre obligaţiile ce le revin odată cu demararea procesului electoral.”*[68]

„Pe toată perioada de desfăşurare a campaniilor electorale, ANCOM a colaborat îndeaproape atât cu AEP, autoritatea responsabilă de buna desfăşurare a procesului electoral, cu ministerul de resort, cât şi cu Comisia Europeană.”

Ce formă a luat această cooperare în anul următor rezultă dintr-un document pe care Autoritatea nu l-a comunicat Parlamentului: agenda unei reuniuni convocate de Autoritate la 3 martie 2025, aflată în producţia de documente predată de Meta Platforms Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanţilor a Statelor Unite ale Americii, Exhibitul 275, fila 2353, marcaj META-119HJC-0001094.

Documentele citate sub denumirea de exhibite sunt înscrisuri interne ale platformelor, obţinute de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanţilor a Statelor Unite ale Americii prin citaţie, în engleză subpoena, actul prin care o comisie a Congresului american dispune predarea obligatorie a unor documente, sub sancţiune penală. Înscrisurile au fost publicate în anexele celui de-al doilea raport intermediar privind Regulamentul privind serviciile digitale, din 3 februarie 2026, şi poartă fiecare un marcaj propriu de identificare, aplicat la predare, care permite verificarea lor în producţia integrală. Regimul juridic al acestor documente,

natura raportului american și distincția dintre înscrisurile-anexă și constatările autorilor sunt analizate în capitolul dedicat.[69]

În răspunsurile la întrebările 29 și 34, Autoritatea a declarat că nu colaborează cu organizații de verificare a faptelor sau cu notificatori de încredere pentru identificarea conținutului ilegal ori dăunător și nici cu entități publice sau private pentru monitorizarea conținutului online. Agenda reuniunii din 3 martie 2025 cuprinde însă, între temele înscrise, raportarea conținutului, activitatea echipelor de moderare, programele de verificare a faptelor pentru România, sistemul de răspuns rapid și combaterea dezinformării electorale. Potrivit comunicatului propriu al Autorității din aceeași zi, acestea au fost și temele efectiv discutate, alături de canalele de raportare deschise autorităților naționale și actorilor non-statali și de timpul de răspuns al platformelor la sesizări.

Formulările categorice transmise Parlamentului nu explică unde se termină facilitarea comunicării și unde începe coordonarea mecanismelor de raportare și monitorizarea propriu-zisă a conținutului. Documentele necesare verificării acestei delimitări nu au fost comunicate Comisiei.

La reuniunea convocată de Autoritate au participat, alături de platforme, cele două entități pe care Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații le certificase, până la acea dată, ca notificatori de încredere, Organizația Salvați Copiii și Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România *„Elie Wiesel”*, precum și organizații care desfășoară activități de verificare a faptelor, iar între temele de discuție au figurat canalele de raportare deschise actorilor non-statali și programele de verificare pentru România.

Între temele înscrise pe aceeași agendă a figurat gestionarea *„conținutului electoral controversat”*. Un conținut controversat poate fi legal sau ilegal, însă simpla sa caracterizare drept *„controversat”* nu poate constitui temei pentru restricționare.

Un conținut controversat este, prin definiție, un conținut asupra căruia există dezacord, adică însuși obiectul dezbaterii electorale, dar orice intervenție asupra unui conținut electoral trebuie să fie raportată la lege, la autoritatea competentă, la criterii verificabile și la o normă juridică determinată, dar și cunoscută de utilizatori, cu garanțiile procedurale aplicabile.

Categoria *„conținut electoral controversat”* nu există nici în dreptul român, nici în Regulamentul (UE) 2022/2065 și nu beneficiază de o definiție juridică autonomă. Regulamentul distinge între conținutul ilegal și riscurile sistemice care pot fi alimentate inclusiv de informații care nu sunt ilegale, dar nu permite calificarea sau restricționarea unui conținut pentru simplul motiv că este *„controversat”.*

Obiectul declarat al reuniunii l-au constituit măsurile de atenuare a riscurilor sistemice adoptate de platformele online foarte mari. Potrivit articolului 56 alineatul (2) din Regulament, competența de supraveghere și de asigurare a respectării capitolului III secțiunea 5, care cuprinde articolele 34 și 35 privind evaluarea și atenuarea riscurilor

sistemice, aparţine exclusiv Comisiei Europene. Coordonatorul naţional nu deţine această competenţă, aspect confirmat de Autoritate în răspunsul la întrebarea 38.[70]

Reuniunea nu poate fi calificată, prin urmare, drept act de supraveghere în temeiul Regulamentului. Rămân de stabilit temeiul juridic invocat în convocare, calitatea în care a acţionat Autoritatea şi natura juridică a celor convenite.

Agenda nu a fost publicată. Analiza este realizată exclusiv pe înscrisul aflat în producţia americană. Autoritatea nu a comunicat Camerei Deputaților existența acestei reuniuni, deşi obiectul solicitării îl constituiau chiar practicile aplicate în materia restricționării conținutului în contextul electoral din 2024.

Reuniunea din 3 martie 2025 s-a desfăşurat cu şase zile înaintea respingerii candidaturii lui Călin Georgescu de către Biroul Electoral Central şi cu opt zile înaintea soluționării contestațiilor de către Curtea Constituțională.[71]

Temele de raportare şi de reacţie asupra conținutului electoral figurau pe agenda unei reuniuni desfăşurate în intervalul în care se decidea cine are dreptul de a candida. Natura acestor discuții, coordonare sau facilitare a comunicării, nu poate fi stabilită în lipsa documentelor pe care Autoritatea nu le-a comunicat Comisiei.

Practica administrativă comparată

Ca practică administrativă comparată, autoritatea omoloagă din Regatul Țărilor de Jos a organizat la 15 septembrie 2025 o reuniune cu obiect identic, a publicat lista organizațiilor participante, invocând expres angajamentul propriu de transparență și indicând denumirile organizațiilor, a publicat agenda și rezumatul reuniunii și a separat sesiunea rezervată platformelor și autorităților de sesiunea deschisă societății civile și mediului academic. Constatarea rezultă din Exhibitul 276, filele 2354 până la 2357, și din Exhibitul 277, filele 2358 până la 2359.[72] Separarea sesiunilor recunoaşte un conflict de roluri între autoritățile de aplicare a legii, platforme şi organizațiile private cu capacitate de semnalare, conflict care în reuniunea de la Bucureşti nu a fost tratat ca atare.

România a publicat organizațiile participante şi principalele teme discutate, dar nu a publicat agenda formală, minuta reuniunii şi documentele privind punerea în aplicare a mecanismelor analizate. Publicarea documentelor instituționale necesare controlului public este un model european de transparență care putea fi urmat şi de Autoritate.

Exhibitul 278 consemnează că asemenea reuniuni naționale făceau parte dintr-o foaie de parcurs standard elaborată la nivel european şi că, potrivit informării Comisiei Europene, verificatorii de fapte şi centrele Observatorului European al Mediei Digitale participau la sistemele de răspuns rapid, autoritățile naționale păstrând controlul asupra alegerilor.[73]

Această arhitectură nu este o omisiune a legiuitorului român, ci decurge din criteriul locului de stabilire a furnizorului, prevăzut de Regulament. Niciuna dintre platformele pe

care s-a purtat campania electorală din România nu este stabilită în România, iar cetățeanul român, candidatul român şi autoritatea română depind, pentru orice măsură cu efect real asupra unei asemenea platforme, de o instituţie asupra căreia nu au control şi în faţa căreia nu au o cale de atac directă.

Nicio autoritate română competentă asupra închiderii conturilor de pe platformele online

În România niciun organism de soluţionare extrajudiciară nu a solicitat certificarea, potrivit răspunsului Autorităţii Naţionale pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii. Petentul reclamă închiderea contului, Consiliul Naţional al Audiovizualului declară că nu are competenţă asupra conturilor, Autoritatea Naţională pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii declară că nu are competenţă asupra conţinutului şi nu se poate adresa platformelor. Nicio autoritate română nu are competenţă asupra măsurilor privind contul de utilizator, iar petentul nu dispune de o cale administrativă internă împotriva acestor măsuri.

I.3.3. Demersurile către instituţiile Uniunii Europene şi către misiunile diplomatice

I.3.3.1. Instituţiile Uniunii Europene

La 1 aprilie 2026 am transmis, în nume propriu, solicitări cu acelaşi obiect Preşedintei Comisiei Europene şi Vicepreşedintelui executiv responsabil cu Piaţa Internă.[74]

Am solicitat documentele privind acţiunile Comisiei Europene şi aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale în contextul electoral românesc, în spaţiul informaţional electoral din România, de la începutul procesului electoral prezidenţial din 2024 până la anularea scrutinului. Solicitarea a fost structurată pe patru teme:

1. Comunicările oficiale dintre Comisia Europeană şi TikTok Inc. privind moderarea, restricţionarea sau amplificarea conţinutului legat de alegerile prezidenţiale din România în perioada 1 octombrie până la 30 noiembrie 2024; documentele din dosarul procedurii formale deschise împotriva TikTok în contextul alegerilor din România; deciziile, recomandările sau solicitările adresate de Comisia Europeană platformei TikTok privind eliminarea, limitarea sau promovarea conţinutului electoral românesc; evaluarea finală ori provizorie a Comisiei Europene asupra conformităţii conduitei TikTok cu obligaţiile Regulamentului în contextul alegerilor din România.

2. Cu privire la rapoartele Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanţilor privind Regulamentul, cu trei cereri: poziţia oficială a Comisiei Europene faţă de constatările şi preocupările exprimate în cele două rapoarte intermediare, primul din 25 iulie 2025 şi al doilea din 3 februarie 2026, inclusiv faţă de afirmaţiile potrivit cărora Regulamentul a fost folosit pentru limitarea exprimării politice libere; răspunsurile oficiale transmise de Comisia Europeană Congresului Statelor Unite sau altor instituţii americane în legătură cu aceste

rapoarte; stadiul investigațiilor sau evaluărilor interne desfășurate de Comisia Europeană asupra afirmațiilor din rapoartele americane privind aplicarea Regulamentului și impactul lui electoral.

3. Respectarea valorilor democratice europene, cu cererea privind rapoartele, analizele și corespondența Comisiei Europene cu Guvernul sau cu autoritățile independente ale României pe tema integrității electorale între octombrie și decembrie 2024.

4. Transparență instituțională, cu cererea privind lista completă a platformelor online notificate sau solicitate în temeiul Regulamentului cu privire la conținutul legat de alegerile din România, în perioada campaniei electorale din anul 2024.

Răspunsul din data de 24 iunie 2026, cu referința Ares(2026)6435938 din 25 iunie 2026, este semnat de doamna Henna Virkkunen, Vicepreședinte executiv pentru suveranitate tehnologică, securitate și democrație, și a fost comunicat în limba engleză, însoțit de traducere oficială în limba română, și se referă expres la adresele transmise Președintei Comisiei Europene și Vicepreședintelui executiv Séjourné.[75]

Din răspunsurile Comisiei Europene redau în continuare precizările relevante pentru obiectul raportului:

Cu privire la competența asupra alegerilor: *„desfășurarea și organizarea alegerilor sunt de competența și responsabilitatea statelor membre ale UE, în conformitate cu normele lor constituționale și legislative naționale și în conformitate cu obligațiile lor internaționale și cu dreptul UE. Comisia nu intervine în procesele electorale ale statelor membre.”*

Cu privire la competența proprie: Comisia Europeană *„este competentă să asigure respectarea de către platformele online foarte mari și motoarele de căutare online foarte mari a Regulamentului privind serviciile digitale, inclusiv a articolelor 34 și 35, care le impun să evalueze și să atenueze riscurile sistemice legate de discursul civic și de procesul electoral, precum și de libertatea de exprimare a utilizatorilor lor”*.

Cu privire la obiectul procedurilor deschise la 17 decembrie 2024: investigația *„se axează pe suspiciunile sale potrivit cărora furnizorul TikTok nu a evaluat și nu a atenuat în mod adecvat riscurile sistemice în ceea ce privește (i) manipularea intenționată sau exploatarea automatizată a serviciului, inclusiv a sistemelor sale de recomandare, și (ii) amplificarea și diseminarea potențial rapidă și pe scară largă a materialelor publicitare politice și a conținutului politic plătit care este incompatibil cu condițiile generale de utilizare ale TikTok”*. Și precizarea: *„Aceste proceduri investighează sistemele și politicile TikTok legate de discursul civic și de procesele electorale, indiferent de locul în care se desfășoară alegerile în UE.”*

Cu privire la rapoartele americane: *„respingem cu fermitate aceste afirmații ca fiind nefondate și nesusținute de probe. Regulamentul privind serviciile digitale este pus în aplicare în mod transparent, cu norme clare și respectarea garanțiilor procedurale, sub supraveghere judiciară.”*

Cu privire la ordinele de retragere a conținutului: *„Regulamentul privind serviciile digitale nu oferă niciun temei juridic pentru emiterea de către Comisie a unor ordine de retragere destinate furnizorilor de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari și nici nu stabilește ce tip de conținut poate fi publicat online. Numai autoritățile judiciare sau administrative naționale pot emite ordine care să vizeze furnizorii de servicii intermediare, în temeiul altor acte legislative ale UE sau al legislației naționale conforme cu dreptul UE. Comisia nu intervine în deciziile de moderare a conținutului platformelor online.”*

Cu privire la mecanismul de răspuns în situații de criză: acesta *„se aplică numai în circumstanțe extraordinare, care reprezintă o amenințare gravă la adresa securității publice sau a sănătății publice în UE. Activarea acestui mecanism necesită o recomandare din partea Comitetului european pentru servicii digitale, care cuprinde autorități naționale de reglementare independente. Până în prezent nu a fost emisă nicio astfel de recomandare și, prin urmare, dispoziția nu a fost niciodată pusă în aplicare.”*

Cu privire la anularea alegerilor: *„În ceea ce privește decizia din decembrie 2024 a Curții Constituționale a României de a anula primul tur de scrutin al alegerilor prezidențiale din România, Comisia nu are nicio observație, deoarece aceasta este responsabilitatea statelor membre. Este de competența instanțelor statelor membre să stabilească dacă organizarea și desfășurarea alegerilor sunt în conformitate cu normele lor constituționale și legislative naționale.”*

Cererea de acces la documente a fost transmisă de Vicepreședintele executiv Direcției Generale Conectivitate, Rețele și Tehnologie. Cererea de acces a fost înregistrată la 20 mai 2026 sub numărul EASE 2026/2653. Termenul de soluționare a fost prelungit cu cincisprezece zile lucrătoare prin actul Ares(2026)5943715 din 11 iunie 2026, în temeiul articolului 7 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001. Prin scrisoarea înregistrată cu referința Ares(2026)6744141 din 6 iulie 2026, semnată electronic de Directorul General Roberto Viola, cererea a fost respinsă integral.[76]

Documentele identificate ca intrând în sfera cererii sunt două.

Scrisoarea Vicepreședintelui executiv Virkkunen către o autoritate americană, Ares(2026)4850838, corespunzând primelor două cereri din capitolul privind rapoartele Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii.

Și categoria documentelor privind ancheta asupra conformității TikTok cu Regulamentul în contextul alegerilor din România, corespunzând primelor două cereri din capitolul privind aplicarea Regulamentului și, potrivit textului scrisorii, secțiunii C a cererii.

Accesul la primul document a fost refuzat în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, protecția interesului public în privința relațiilor internaționale. Motivarea: documentul *„se referă la rapoartele emise de Comisia juridică a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite. Există un risc concret ca divulgarea publică a acestui document să afecteze încrederea reciprocă dintre UE și SUA și să*

submineze astfel relaţiile dintre acestea”. Sunt invocate hotărârile Sison împotriva Consiliului, C-266/05 P, Consiliul împotriva Sophie in ’t Veld, C-350/12 P, şi Sophie in ’t Veld împotriva Comisiei, T-301/10, aceasta din urmă pentru considerentul potrivit căruia *„stabilirea şi protejarea unei sfere de încredere reciprocă în contextul relaţiilor internaţionale este un exerciţiu foarte delicat”*.[77]

Accesul la a doua categorie a fost refuzat pe temeiul unei prezumţii generale de nedivulgare, întemeiată pe articolul 4 alineatul (2) prima şi a treia liniuţă din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, protecţia intereselor comerciale şi protecţia obiectivelor activităţilor de anchetă. Sunt invocate, în plus, articolul 84 din Regulamentul (UE) 2022/2065, privind secretul profesional, cu trimitere la articolul 80 alineatul (2) din acelaşi regulament, articolul 6 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1201 şi articolul 4 alineatul (2) litera (e) din anexa la Decizia (UE) 2024/3080 a Comisiei din 4 decembrie 2024. Documentele sunt identificate ca aparţinând dosarelor administrative DSA.100141, DSA.100142 şi DSA.100071.[78]

Examinarea existenţei unui interes public superior s-a încheiat astfel: *„Am examinat dacă ar putea exista un interes public superior în divulgarea documentului care este reţinut, dar nu am putut identifica un asemenea interes.”*

Direcţia Generală Conectivitate, Reţele şi Tehnologie a declarat că nu deţine niciun document corespunzând celei de-a treia şi celei de-a patra cereri din capitolul privind aplicarea Regulamentului, respectiv deciziile, recomandările sau solicitările adresate de Comisia Europeană platformei TikTok cu privire la eliminarea, limitarea sau promovarea conţinutului electoral românesc şi evaluarea finală ori provizorie a conformităţii conduitei platformei, celei de-a treia cereri din capitolul privind rapoartele americane şi, potrivit aceleiaşi scrisori, secţiunii C a cererii. Este invocat articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, potrivit căruia dreptul de acces se aplică numai documentelor existente aflate în posesia instituţiei.[79]

În aceeaşi scrisoare, secţiunea C a cererii este încadrată în două categorii incompatibile. La punctul 2, documentele aferente secţiunii C sunt considerate existente, dar accesul este refuzat în temeiul prezumţiei generale de nedivulgare. La punctul 5, Direcţia Generală declară că nu deţine niciun document aferent aceleiaşi secţiuni. Cele două poziţii se exclud reciproc.

Scrisoarea reproduce numai parţial cererea, prin omiterea unor pasaje din secţiunile C şi D. Solicitarea privind lista completă a platformelor online cărora Comisia Europeană le-a adresat notificări sau cereri referitoare la conţinutul legat de alegerile din România nu primeşte niciun răspuns. Solicitarea nu este inclusă nici între documentele identificate, dar nedivulgate, nici între categoriile pentru care instituţia declară că nu deţine documente.

I.3.3.2. Misiunile diplomatice

La 1 aprilie 2026 am adresat, în nume propriu, prin adresele nr. 7c-16/86 şi nr. 7c-16/87, solicitări de informaţii Ambasadei Federaţiei Ruse în România şi Ambasadei Republicii Franceze în România.[80]

Toate entităţile implicate sau menţionate în legătură cu anularea alegerilor au atât dreptul, cât şi responsabilitatea de a-şi exprima punctul de vedere şi de a prezenta orice date sau probe pe care le deţin. Cercetarea examinează fără excepţie şi fără selectivitate orice element de interes public semnalat de cetăţenii români, indiferent de direcţia în care acesta indică.

Ambasada Federaţiei Ruse în România

Prin documentul nr. 7c-16/86, adresat Excelenţei Sale domnului Vladimir Lipaev, Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar al Federaţiei Ruse în România, am solicitat poziţia oficială a Federaţiei Ruse cu privire la acuzaţiile de interferenţă în procesul electoral din anul 2024, în special afirmaţiile privind utilizarea platformei TikTok şi a altor reţele sociale pentru influenţarea comportamentului electoral al cetăţenilor români; poziţia faţă de afirmaţiile specifice cuprinse în notele informative şi rapoartele parţial declasificate ale Serviciului Român de Informaţii şi ale Serviciului de Informaţii Externe, prezentate Consiliului Suprem de Apărare a Ţării în noiembrie şi decembrie 2024; orice documente, declaraţii sau probe deţinute care ar putea confirma sau infirma aceste acuzaţii; date sau informaţii deţinute de autorităţile ruse privind eventualele operaţiuni de influenţă desfăşurate pe platformele de socializare cu privire la alegerile din România, inclusiv identitatea entităţilor implicate şi scopurile urmărite; orice probe privind finanţarea, organizarea sau coordonarea unor campanii de conţinut digital orientate spre alegătorii români; orice informaţii suplimentare deţinute de autorităţile ruse şi relevante pentru cercetarea parlamentară privind anularea alegerilor prezidenţiale române.

Răspunsul, înregistrat cu numărul 370 din 9 aprilie 2026, redactat în limba română şi în limba rusă şi semnat de Ambasadorul Vladimir Lipaev, cuprinde o singură poziţie, redată integral: *„Ca răspuns la adresa Dumneavoastră nr. 7c-16/86 din 01.04.2026, Vă informăm că Federaţia Rusă, spre deosebire de «democraţiile occidentale», nu intervine, în mod principal, în procesele electorale din alte state. Toate declaraţiile, rapoartele, articolele, documentele şi alte materiale privind presupusa «ingerinţă hibridă» a Rusiei în alegerile din România, indiferent de provenienţa acestora, nu corespund realităţii. Orice investigaţii şi discuţii pe această temă constituie exclusiv o afacere internă a României.”*[81]

Răspunsul nu conţine nicio informaţie punctuală cu privire la întrebările formulate.

Ambasada Republicii Franceze în România

În spaţiul public intern şi internaţional au circulat afirmaţii potrivit cărora serviciile de informaţii ale Republicii Franceze, sau entităţi aflate în legătură cu acestea, ar fi avut o

implicare, directă ori indirectă, în evenimentele care au precedat sau au generat anularea alegerilor prezidențiale române.

Pentru clarificarea acestor afirmații, prin documentul înregistrat cu nr. 7c-16/87, m-am adresat Excelenței Sale domnului Nicolas Warnery, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Franceze în România, și am solicitat poziția oficială a autorităților franceze cu privire la trei aspecte:

Cu privire la activitatea serviciilor de informații franceze: poziția oficială a autorităților franceze față de afirmațiile care circulă în spațiul public privind o eventuală implicare a serviciilor de informații ale Franței în evaluarea sau influențarea procesului electoral din România din anul 2024.

Cu privire la contextul diplomatic și relațiile bilaterale: detalii privind comunicările diplomatice oficiale dintre Republica Franceză și România în perioada octombrie-decembrie 2024, cu relevanță pentru procesul electoral, precum și cu privire la decizia Curții Constituționale a României din 6 decembrie 2024 de a anula alegerile prezidențiale și concordanța acesteia cu standardele democratice europene.

Cu privire la cooperarea europeană în materie de securitate electorală: rolul Republicii Franceze în cadrul mecanismelor europene de monitorizare și protejare a integrității proceselor electorale, cu referire la România.

Răspunsul, nr. 2026-0144435 din 16 aprilie 2026, semnat olograf de Ambasadorul Nicolas Warnery, redactat în limba franceză și însoțit de traducerea în limba română, cuprinde următoarele precizări:[82]

Răspunsul arată că Franța privește *„cu profundă îngrijorare intensificarea amenințărilor și a atacurilor hibride care afectează tot mai mult sistemele și instituțiile noastre democratice, în special în perioadele electorale, când există riscul real de influențare a rezultatelor scrutinelor”*, că Franța s-a confruntat cu asemenea situații *„încă din 2017, în contextul unor tentative de ingerință de origine rusă în timpul campaniei prezidențiale”*, și că, drept răspuns, *„în 2021 a fost înființată structura Viginum”*, aflată în subordinea prim-ministrului, cu rolul *„de a identifica și analiza, din perspectivă strict tehnică, fenomenele de manipulare informațională provenite din exterior, în special pe platformele digitale”*.

Cu privire la România, răspunsul arată că evenimentele *„deosebit de grave din timpul alegerilor din 2024 din România, care au condus la anularea scrutinului, în urma unui proces judiciar ce ține de organizarea instituțională a României și asupra căruia nu îmi revine competența de a comenta”*, au determinat Viginum să elaboreze *„un raport menit să înțeleagă mecanismele și să tragă învățăminte pentru viitor. Acest raport a fost publicat pe site-ul instituției și transmis, spre informare, autorităților române, care, încă din decembrie, cu mult înainte de publicarea acestuia, în deplină exercitare a suveranității lor, constataseră existența unor ingerințe. Documentul este public și disponibil integral, în limba română.”*

Răspunsul menționează intervenția ministrului delegat pentru afaceri europene, domnul Benjamin Haddad, la TVR1, în februarie 2025, cu ocazia vizitei sale în România, *„reiterând sprijinul Franței în fața acestor atacuri informaționale și ingerințe rusești”*, precum și propria conferință de presă a Ambasadorului din 5 iunie 2025, *„referitoare la dezinformare și la modul în care aceasta s-a manifestat în România”*.

Cu privire la solicitările formulate, răspunsul precizează: *„Ca răspuns la solicitările exprimate în scrisoarea dumneavoastră, consider că cel mai potrivit este să vă îndrum către aceste elemente, ale căror referințe le găsiți mai jos.”*

Sunt indicate trei referințe.

1. Raportul Viginum în limba română, *„Manipularea algoritmilor și instrumentalizarea influencerilor”*, publicat la 4 februarie 2025

(https://www.sgdsn.gouv.fr/files/2025-02/20250204_VIGINUM_Rapport %20public_Elections_Roumanie_risques_France_ROU.pdf).[83]

2. Conferința de presă a Ambasadorului Nicolas Warnery din 5 iunie 2025, cu trimitere la articolul de presă intitulat:

„Ambasadorul francez a demontat acuzațiile că Franța s-a implicat în alegerile din România: «Nu a existat nicio intervenție a Ambasadei»” (https://observatornews.ro/exclusiv-observator/exclusiv-ambasadorul-francez-a-demontat-acuzatiile-ca-franta-sa-implicat-in-alegerile-din-romania-nu-a-existat-nicio-interventie-a-ambasadei-620735.html).[84]

3. Interviul domnului Benjamin Haddad la TVR1, în marja vizitei sale în România din 5 și 6 februarie 2025. La acestea se adaugă trimiteri la comunicatul de presă al Ministerului român al Afacerilor Externe, la comunicatul de presă al Ministerului român al Apărării Naționale și la postarea de Facebook a Directoratului Național de Securitate Cibernetică.[85]

Răspunsul se încheie cu precizarea că Franța este *„o țară care a fost dintotdeauna unul dintre cei mai apropiați prieteni și aliați ai României, o țară care colaborează cu România la nivel european pe tema «scutului democratic» sau a punerii în aplicare a Regulamentului privind serviciile digitale pentru a ne proteja mai bine democrațiile, instituțiile și valorile, care stau la baza construcției europene”.*

Răspunsul nu confirmă și nu infirmă comunicarea unor evaluări privind candidații către autoritățile române. Nu comunică niciun element privind comunicările diplomatice bilaterale din perioada octombrie-decembrie 2024. Cu privire la poziția Ambasadei asupra hotărârii din 6 decembrie 2024 și la concordanța acesteia cu standardele democratice europene, întrebare formulată expres în adresă, răspunsul arată că procesul *„ține de organizarea instituțională a României și asupra căruia nu îmi revine competența de a comenta”*.

Cu privire la faptele proprii misiunii diplomatice, sunt publice două împrejurări. La 5 martie 2025, Ambasadorul Republicii Franceze s-a deplasat la sediul Curții Constituționale a României, unde a fost primit de președintele Curții, domnul Marian Enache, și a semnat în Cartea de Onoare. Potrivit comunicatului Curții, Ambasadorul *„a adresat un mesaj de susținere și solidaritate față de Curtea Constituțională a României în apărarea statului de drept, a democrației și a valorilor constituționale occidentale”*. La 11 martie 2025, Curtea Constituțională a menținut decizia Biroului Electoral Central de respingere a candidaturii domnului Călin Georgescu.[86]

La 5 iunie 2025, în conferință de presă, același Ambasador a dezmințit categoric prezența în România a șefului serviciilor secrete franceze și a declarat: *„Nu am făcut campanie pentru niciun candidat. Nu am dat nicio instrucțiune niciunei instituții române.”*[87]

I.3.4. Blocajul cercetării parlamentare

Cercetarea nu a fost limitată numai din exterior.

La Camera Deputaților, la 3 februarie 2026, Biroul Comisiei a hotărât să supună plenului Comisiei constituirea unei subcomisii de anchetă având ca obiect analiza contextului factual al anulării alegerilor prezidențiale din decembrie 2024, împreună cu propunerea de formulare a unor sesizări penale în cazul instituțiilor care nu răspunseseră Comisiei în termenul legal, inclusiv după adrese repetate de revenire. Propunerea a fost înscrisă la punctul 2 al ordinii de zi a ședinței din 4 februarie 2026. Supusă votului, propunerea de constituire a subcomisiei a fost respinsă cu 3 voturi pentru, 11 voturi împotrivă și 2 abțineri.[88] Propunerea nu a mai ajuns, prin urmare, în plenul Camerei Deputaților.

La Senat, membrii Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții au votat constituirea comisiei de anchetă, însă demersul a rămas blocat în procedură la nivelul Biroului permanent al Senatului până la data redactării prezentului raport.[89]

În analiza demersului privind constituirea unei comisii parlamentare de anchetă sau a unei subcomisii de anchetă în cadrul Comisiei și a procedurii de aprobare a acesteia, trebuie avută în vedere și configurația politică actuală a Parlamentului României.

Când sunt solicitate voturile din comisii, majoritatea este constituită din grupurile parlamentare ale Partidului Social Democrat, Partidului Național Liberal, Uniunii Salvați România și Uniunii Democrate Maghiare din România și grupul parlamentar al minorităților naționale, iar mandatul parlamentar nu este imperativ.

Aceste voturi constituie exercitarea legitimă a mandatului reprezentativ, pe care prezentul raport nu o pune în discuție. Potrivit articolului 69 din Constituție, deputații sunt în serviciul poporului, iar orice mandat imperativ este nul; libertatea votului parlamentar este o garanție a democrației constituționale și nu poate fi relativizată.[90]

Mandatul parlamentar nu este imperativ, iar libertatea votului deputaților membri ai Comisiei nu poate fi pusă în discuție. Libertatea votului nu înlătură însă relevanța argumentelor juridice prezentate și nici necesitatea unei poziții asumate față de acestea. În absența unui răspuns pe fond, votul majorității reduce dezbaterea parlamentară la formula simplă și definitivă: *„eu votez, nu argumentez”*.

Opțiunea politică asupra instrumentului nu stinge însă obligația constituțională de a răspunde petițiilor. Cele două planuri sunt distincte: votul asupra constituirii unei subcomisii de anchetă privește alegerea mijlocului, în timp ce articolul 51 alineatul (4) din Constituție instituie obligația de a răspunde petițiilor, care rămâne în sarcina Comisiei indiferent de mijlocul ales. Respingerea unei căi de cercetare nu anulează obligația de cercetare, mandatul și datoria de verificare nu dispar, iar demersul continuă prin mijloacele rămase.

Căile rămase deschise au fost, în consecință, utilizate: analiza petițiilor înregistrate, solicitările de informații adresate autorităților publice, audierile publice parlamentare organizate în perioada 26-30 ianuarie 2026 și demersurile documentare ulterioare acestora.

La 4 februarie 2026, potrivit prezentării făcute în plenul Comisiei, mai multe instituții publice depășiseră termenul legal de 30 de zile, unele cu întârzieri între 100 și 200 de zile, iar altele de peste 200 de zile, inclusiv după adrese repetate de revenire rămase fără răspuns.

Depășirea termenului prevăzut de articolul 8 alineatul (1) din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 nu este o întârziere administrativă. Este încălcarea unei obligații legale.[91] Când depășirea se repetă și se menține după reveniri, conduita nu mai poate fi explicată, iar efectul este obstrucționarea controlului parlamentar. Asemenea încălcări ale obligației legale de a răspunde Parlamentului României trebuie să fie sesizate ca atare.

Obligația prevăzută de articolul 111 alineatul (1) din Constituție nu instituie un raport de subordonare între autoritatea publică solicitată și Parlament. Ea instituie însă o obligație constituțională de informare, căreia îi corespunde dreptul Parlamentului de a solicita informațiile și documentele necesare exercitării funcției sale de control. A răspunde Parlamentului nu înseamnă supunere instituțională, ci respectarea unei obligații stabilite de Constituție. Iar atunci când Parlamentul solicită informații în exercitarea atribuțiilor sale, răspunsul nu este o favoare acordată reprezentanților aleși și nici o opțiune lăsată la aprecierea instituției solicitate. Este îndeplinirea unei obligații constituționale față de instituția prin care cetățenii exercită, prin reprezentare, suveranitatea națională.

Petițiile înregistrate documentează și ce înseamnă în practică arhitectura națională de aplicare a Regulamentului privind serviciile digitale. Petenții au parcurs întregul traseu instituțional disponibil, iar la peste paisprezece luni de la scrutinul anulat nu primiseră niciun răspuns pe fond.

Autoritățile solicitate nu au răspuns complet Parlamentului, iar fiecare refuz are propria formulă. Curtea Constituțională a opus documentelor din dosare articolul 12 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 47/1992, fără a comunica nici măcar evidența descriptivă a actelor, iar răspunsurile către ambele Camere poartă semnătura unui consilier juridic.

Administrația Prezidențială a opus poziția constituțională a Președintelui, pe care l-a declarat în afara controlului parlamentar, și calitatea de titular al dreptului de petiționare, pe care a refuzat-o unei comisii parlamentare. Consiliul Național al Audiovizualului a comunicat că *„nu avem posibilitatea de a răspunde”*, invocând absența unei *„legături factuale peremptorii”* și modul în care ar fi fost redactate întrebările.

Direcția Generală Conectivitate, Rețele și Tehnologie a încheiat examinarea interesului public superior cu constatarea că nu a putut identifica un asemenea interes. Autoritatea Electorală Permanentă a invocat mai întâi termenul de 30 de zile și a comunicat răspunsul pe fond după revenirea Comisiei. Serviciul de Telecomunicații Speciale a opus Comisiei omloage din Senat identitatea comisiei parlamentare care solicită. Ministerul Afacerilor Interne, prin adresa nr. 7953 din 26 ianuarie 2026, clasificare NESECRET, semnată pentru viceprim-ministrul, ministrul afacerilor interne, Marian-Cătălin Predoiu, de secretarul de stat Silviu Nicu Macovei, a anunțat un răspuns *„în termen de 30 de zile”* la adresele Comisiei nr. 7c-16/10 din 13 ianuarie 2026 și nr. 7c-16/20 din 19 ianuarie 2026, *„având în vedere complexitatea activităților ce trebuie desfășurate pentru centralizarea informațiilor solicitate”*, termen împlinit la 25 februarie 2026 fără ca răspunsul pe fond să fie comunicat. Ambasada Statelor Unite ale Americii nu a răspuns.[92]

Efectele se produc în trei planuri. Cetățeanul care a sesizat Parlamentul nu primește răspunsul pe fond la care are dreptul potrivit articolului 51 alineatul (4) din Constituție, pentru că autoritatea care deține informația refuză să o comunice autorității obligate să răspundă. Parlamentul nu poate stabili faptele cu mijloacele pe care Constituția i le pune la dispoziție, iar funcția de legiferare în materie electorală se exercită fără cunoașterea completă a împrejurărilor care au impus intervenția legislativă. Iar precedentul rămâne: dacă o autoritate poate stabili singură dacă răspunde sau nu Parlamentului, obligația de informare devine facultativă, iar controlul parlamentar se exercită doar în măsura în care instituțiile consimt. Temeiul diferă de la un destinatar la altul, articolul 111 alineatul (1) din Constituție pentru organele administrației publice aflate sub control parlamentar și Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 pentru instituțiile Uniunii Europene, dar efectul este același.

I.3.5. Conduita instituțiilor

Constatările din prezentul capitol se înscriu într-un tipar pe care Comisia îl întâlnește constant în examinarea petițiilor și a sesizărilor primite, indiferent de domeniu, și care merită consemnat separat, întrucât depășește cazul de față.

Din activitatea Comisiei rezultă recurența următoarelor conduite: inventarea unor criterii de admisibilitate fără temei legal; extinderea competențelor dincolo de limitele stabilite prin lege; eludarea controlului parlamentar; nerespectarea termenelor prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor și de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public; comunicarea unor informații incomplete sau neconforme cu realitatea în înscrisuri oficiale; refuzul de a răspunde și transmiterea unor răspunsuri aparente, evazive ori străine de obiectul solicitării.[93]

Ultima conduită este cea mai frecventă și cea mai greu de sancționat. Un răspuns care nu comunică informația cerută, ci o înlocuiește cu afirmații generale despre materia solicitării, are aparența îndeplinirii obligației legale fără a o îndeplini. Autoritatea rămâne formal în legalitate, dar cetățeanul și Parlamentul rămân fără informație.

Calificarea acestor conduite drept simple deficiențe administrative ar minimaliza gravitatea faptelor. Sunt modalități nesancționate prin care instituțiile evită obligațiile stabilite de lege, împiedică verificarea propriei activități și se sustrag răspunderii publice. Repetarea lor impune delimitarea clară a modului în care poate fi exercitată puterea publică, instituirea unor garanții efective împotriva depășirii competențelor și angajarea răspunderii pentru încălcarea limitelor legale. Faptele constatate fac obiectul unei analize distincte și al unor demersuri instituționale separate de prezentul raport.

Documentele arată că, în ciclul electoral 2024-2025, activitatea unor instituții analizate este substanțial diferită de cea descrisă ulterior Parlamentului, nefiind prezentată complet și transparent Parlamentului. Între demersurile consemnate în propriile documente, informațiile comunicate Parlamentului și faptele descoperite în pofida lipsei de transparență există diferențe care trebuie lămurite. Unde legea nu a fost respectată, trebuie stabilite consecințele și răspunderea.

Parlamentul nu este o arenă pentru jocurile de putere și nici locul în care instituțiile pot ascunde realitatea care le incomodează. Puterea legislativă a Parlamentului constă în adoptarea legilor care privesc milioane de oameni, iar legiferarea responsabilă obligă la cunoașterea întregului cadru juridic, oricât de stufos, și a realității, oricât de neplăcută ar fi aceasta pentru instituțiile chemate să răspundă.

Fără aceste informații, nimeni nu poate verifica dacă restrângerea unui conținut electoral s-a făcut legal, iar cetățenii pierd garanția că mecanismele care pot afecta libertatea de exprimare sau alte drepturi fundamentale ale oamenilor funcționează legal și în interes public. Această garanție a statului român față de cetățenii săi este vitală în timpul alegerilor și rămâne la fel de importantă în orice altă perioadă.

I.4. Autorul raportului

Prezentul raport este întocmit de Președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, în exercitarea mandatului de deputat și a atribuțiilor funcției de președinte al Comisiei. Mandatul parlamentar și funcția de președinte se reunesc în aceeași răspundere față de cetățeni: organizarea și buna desfășurare a activității Comisiei, îndeplinirea obligației de reprezentare încredințate prin vot și respectarea jurământului depus.

A conduce astăzi activitatea acestei Comisii înseamnă pentru mine a respecta rostul și menirea pentru care a fost creată Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților. Înseamnă, totodată, o responsabilitate de onoare față de memoria primului său președinte, Radu Ciuceanu, și față de standardul pe care dumnealui l-a

lăsat celor care i-au urmat: atunci când cetățenii reclamă un posibil abuz al puterii publice, avem datoria să cercetăm faptele, să examinăm documentele şi să căutăm răspunsurile până la capăt, în limitele atribuțiilor pe care le exercităm. În această datorie se află, pentru mine, şi respectul datorat memoriei lui Radu Ciuceanu.

Privesc această responsabilitate cu respect şi cu conştiința datoriei pe care o am față de fiecare cetățean care se adresează Comisiei. Mai presus de orice funcție şi dincolo de orice împrejurare politică, obligația mea este să mă asigur, în limitele atribuțiilor pe care le exercit, că drepturile şi libertățile fundamentale ale petenților sunt respectate cu sfințenie, potrivit Constituției României şi legilor țării.

Cercetarea privește în egală măsură viitorul proceselor electorale din România. Parlamentul are obligația de a verifica dacă normele în vigoare oferă garanții suficiente pentru exercitarea dreptului de vot, pentru respectarea competențelor fiecărei autorități implicate şi pentru soluționarea situațiilor care pot afecta desfășurarea alegerilor. Acolo unde analiza arată existența unor lacune, neclarități sau vulnerabilități, revine Parlamentului sarcina de a interveni prin lege, astfel încât problemele constatate să nu se repete la scrutinurile viitoare.

Întocmirea prezentului raport răspunde obligației de a desfășura activitatea parlamentară necesară soluționării petițiilor primite, de a cerceta problemele semnalate de cetățeni şi de a pune la dispoziția deputaților membri ai Comisiei o bază factuală şi juridică suficientă pentru exercitarea corectă şi în cunoştință de cauză a controlului parlamentar. Gravitatea anulării unui întreg proces electoral impune ca faptele, actele autorităților publice, succesiunea deciziilor şi normele aplicabile să fie analizate împreună, iar concluziile să rezulte din confruntarea lor.

Prezentul raport nu este o hotărâre a Comisiei, nu se supune votului acesteia şi nu angajează Comisia, în ansamblul său, în susținerea constatărilor şi concluziilor formulate.

Raportul este pus la dispoziția membrilor Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției şi pentru Petiții şi a Parlamentului României, ca instrument de lucru pentru exercitarea controlului parlamentar şi pentru îndeplinirea funcției de legiferare.

Autorul redacțional al raportului este unic. Raportul integrează sursele examinate în cursul analizei realizate pentru întocmirea sa. Îmi asum constatările şi concluziile formulate în cuprinsul raportului, care sunt susținute doar de fapte, acte, documente şi informații pe care le-am verificat personal.

Caracterul public al raportului răspunde, în primul rând, dreptului cetățenilor României de a cunoaşte faptele, actele şi împrejurările analizate şi de a primi un răspuns la problemele care au determinat această cercetare parlamentară. În acelaşi timp, raportul pune la dispoziția parlamentarilor, în exercitarea mandatului şi a funcțiilor pe care le îndeplinesc, informațiile şi analiza necesare pentru a identifica lacunele legislative şi problemele constatate şi pentru a interveni, în limitele competențelor Parlamentului, prin modificările legislative necesare.

Caracterul public permite, totodată, confruntarea constatărilor şi concluziilor raportului cu documente şi informaţii care vor deveni disponibile ulterior, completarea analizei atunci când apar elemente noi şi valorificarea rezultatelor sale de către Comisie, Parlamentul României, celelalte instituţii ale statului şi autorităţile judiciare, potrivit competenţelor fiecăreia.

I.5. Obiectul raportului şi perioada analizată

Importanţa prezentului raport nu derivă exclusiv din efectele Hotărârii Curţii Constituţionale nr. 32 din 6 decembrie 2024, ci şi din obligaţia Parlamentului de a analiza, în exercitarea funcţiilor sale constituţionale de reprezentare şi control, cel mai important eveniment constituţional din istoria democratică recentă a României: anularea, pentru prima dată, a întregului proces electoral pentru alegerea Preşedintelui României.

Cronologia imediată concentrează, în numai câteva zile, dimensiunea constituţională a celor petrecute. La 24 noiembrie 2024 a avut loc primul tur de scrutin. La 2 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 31/2024, definitivă şi general obligatorie, Curtea Constituţională a confirmat rezultatele primului tur al alegerilor prezidenţiale, inclusiv ordinea candidaţilor rezultată din votul exprimat. Patru zile mai târziu, la 6 decembrie 2024, după începerea celui de-al doilea tur de scrutin şi în timp ce cetăţenii români din străinătate îşi exercitau deja dreptul de vot, aceeaşi Curte Constituţională a pronunţat Hotărârea nr. 32/2024 şi a anulat întregul proces electoral, lipsind astfel de efecte rezultatele primului tur pe care, prin propria Hotărâre nr. 31 din 2 decembrie 2024, definitivă şi general obligatorie, le confirmase cu numai patru zile înainte.

Patru zile au despărţit confirmarea primului tur de anularea întregului proces electoral. Această succesiune constituie unul dintre obiectele centrale ale cercetării parlamentare: ce s-a schimbat între 2 şi 6 decembrie 2024, ce fapte şi acte au intervenit, ce competenţe au fost exercitate şi în baza căror norme s-a putut ajunge, într-un interval de patru zile, de la confirmarea primului tur la anularea întregului proces electoral.

Anularea întregului proces electoral privind alegerea Preşedintelui României, intervenită după exprimarea votului de către aproximativ 9,4 milioane de cetăţeni şi după confirmarea rezultatului primului tur printr-o hotărâre definitivă şi general obligatorie a Curţii Constituţionale, impune examinarea unor probleme care privesc însăşi exercitarea puterii în ordinea constituţională: în ce temei şi în ce limite poate o autoritate a statului să lipsească de efect voturile deja exprimate, cum se raportează o asemenea putere la exercitarea suveranităţii naţionale prin vot şi ce garanţii îl protejează pe cetăţean atunci când efectele votului său sunt înlăturate printr-un act al unei autorităţi publice.

Prin efectele produse, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 a înlăturat întregul proces electoral aflat în desfăşurare şi a determinat reluarea de la început a procedurii pentru alegerea Preşedintelui României. Stabilirea temeiului şi a limitelor competenţei exercitate impune examinarea modului în care atribuţiile Curţii Constituţionale privind alegerea Preşedintelui României au fost interpretate şi aplicate în jurisprudenţa constituţională. Din

acest motiv, analiza Hotărârii nr. 32/2024 nu începe la 6 decembrie 2024, ci urmăreşte, în ordine cronologică, formarea şi evoluţia interpretărilor constituţionale care au făcut posibilă adoptarea acesteia.

Obiectul prezentului raport îl constituie întregul proces constituţional şi instituţional care a condus la adoptarea Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024: actele adoptate de fiecare autoritate publică implicată, temeiurile juridice invocate pentru fiecare dintre ele, succesiunea intervenţiilor instituţionale, informaţiile aflate la dispoziţia fiecărei autorităţi la momentul deciziei sale şi efectele produse asupra procesului electoral şi asupra ordinii constituţionale.

Sintagma *„proces constituţional şi instituţional”* desemnează totalitatea actelor prin care autorităţile publice au intervenit asupra procedurii electorale prezidenţiale din anul 2024 şi raportul dintre aceste acte.

Sunt analizate, în consecinţă, actele Curţii Constituţionale pronunţate în legătură cu acest proces electoral, actele Biroului Electoral Central şi ale birourilor electorale, actele şi conduita Autorităţii Electorale Permanente, actele Guvernului privind organizarea alegerilor, lucrările Consiliului Suprem de Apărare a Ţării din perioada relevantă şi documentele desecretizate la 4 decembrie 2024, conduita serviciilor de informaţii în raport cu procesul electoral, conduita Ministerului Public, precum şi actele şi comunicările instituţiilor Uniunii Europene având ca obiect spaţiul informaţional electoral din România.

Perioada analizată începe în luna mai 2024 şi cuprinde întregul proces electoral prezidenţial, anularea acestuia la 6 decembrie 2024, reluarea alegerilor în anul 2025 şi încheierea procesului electoral prin alegerea şi învestirea Preşedintelui României. Cercetarea cuprinde, de asemenea, jurisprudenţa anterioară a Curţii Constituţionale relevantă pentru analiza competenţelor exercitate, precum şi documentele, rapoartele, răspunsurile instituţionale şi informaţiile ulterioare, până în luna noiembrie 2026.

Procedura electorală propriu-zisă a început în luna septembrie 2024, odată cu declanşarea calendarului electoral, iar raportul o urmăreşte etapă cu etapă de la acel moment. Din luna mai 2024, autorităţile române şi instituţiile Uniunii Europene au desfăşurat, în raport cu spaţiul informaţional intern, activităţi al căror obiect a inclus conţinutul politic online. Aceste activităţi sunt anterioare oricărei candidaturi şi oricărei campanii, iar mecanismele constituite în acea perioadă au fost cele activate ulterior, în cursul procesului electoral. O analiză care ar începe în septembrie 2024 ar examina doar funcţionarea unui mecanism fără a-i cunoaşte construcţia.

Perioada analizată cuprinde patru segmente distincte: contextul premergător, din luna mai 2024 până la declanşarea procedurii electorale; procedura electorală propriu-zisă, din septembrie 2024 până la 6 decembrie 2024; actele subsecvente anulării şi procesul electoral reluat în anul 2025; demersurile de clarificare, naţionale şi internaţionale, desfăşurate până la data închiderii documentării.

Delimitarea temporală răspunde unei exigențe metodologice pe care raportul o respectă în fiecare capitol: informațiile devenite cunoscute ulterior unei decizii nu sunt folosite pentru a stabili ce ar fi trebuit să știe autoritatea la momentul la care a decis. Fiecare act este raportat la starea de fapt și la starea de drept existente la data adoptării.

I.6. Necesitatea raportului parlamentar

La aproape doi ani de la anularea alegerilor prezidențiale din decembrie 2024, România nu dispune de o analiză oficială completă a împrejurărilor și a succesiunii de acte și decizii care au condus la anularea întregului proces electoral. Parlamentul nu a finalizat un demers instituțional care să răspundă problemelor semnalate de cetățeni și aproximativ 9,4 milioane de cetățeni ale căror voturi au fost înlăturate prin anularea întregului scrutin nu au primit până astăzi explicația completă pe care statul le-o datorează.

Președintele României a anunțat în repetate rânduri elaborarea și prezentarea unui raport complet privind anularea alegerilor. Între mai 2025 și iunie 2026, prezentarea raportului a format obiectul a unsprezece luări de poziție publice succesive:

Mai 2025. Imediat după alegerile prezidențiale, Președintele României, domnul Nicușor-Daniel Dan, a anunțat că va prezenta raportul *„în cel mai scurt timp”*, precizând: *„Suntem datori să explicăm cetățenilor și aliaților cauza anulării alegerilor”*.

4 iunie 2025. În prima conferință de presă de la Palatul Cotroceni, întrebat dacă a solicitat lămuriri serviciilor de informații, Președintele Nicușor-Daniel Dan a răspuns că nu avusese timp să o facă, fiind preocupat de deficit și de obligațiile externe, și a arătat că justiția va deveni o preocupare importantă după una-două săptămâni.

25 septembrie 2025. Declarație privind anularea alegerilor. Președintele Nicușor-Daniel Dan a calificat decizia Curții Constituționale drept *„neobișnuită”*, dar *„curajoasă”*, cu referire la desecretizarea ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

30 septembrie 2025. La Timișoara, cu două zile înaintea reuniunii Comunității Politice Europene de la Copenhaga, Președintele Nicușor-Daniel Dan a declarat: *„Nu avem imaginea completă, probabil că ne mai trebuie câteva luni”*.

21 noiembrie 2025. Declarație de presă. Președintele Nicușor-Daniel Dan a declarat: *„Evident că am informări despre tot ce s-a întâmplat din seara anulării alegerilor și zilele imediat următoare”* și *„în cel mai scurt timp posibil o să aveți aceste informații”*.

3 decembrie 2025. Declarație publică. Președintele Nicușor-Daniel Dan a indicat sfârșitul lunii ianuarie 2026 ca termen aproximativ pentru prezentarea raportului.

8-9 decembrie 2025. Într-un interviu acordat publicației Le Monde, Președintele Nicușor-Daniel Dan a anunțat că raportul va fi prezentat *„în două-trei luni”* și a apreciat că decizia Curții Constituționale a fost *„fără îndoială”* bună.

13 decembrie 2025. La emisiunea *„40 de întrebări cu Denise Rifai”*, Președintele Nicușor-Daniel Dan a arătat că desecretizarea se va produce, dar că ea este *„o pietricică în tot ansamblul”*, și a reiterat termenul de două, trei luni pentru prezentarea raportului.

17 decembrie 2025. Declarație la Londra. Președintele Nicușor-Daniel Dan a reafirmat că raportul va fi prezentat: *„Desigur, și o să-l primiți”*.

16 aprilie 2026. Într-un interviu la Europa FM, Președintele Nicușor-Daniel Dan a anunțat că raportul va fi publicat *„anul acesta categoric”* și a precizat că aproximativ 90% din informații pot fi făcute publice.

6 iunie 2026. Declarație la Constanța. Președintele Nicușor-Daniel Dan nu a mai indicat un termen pentru prezentarea raportului, arătând că acesta va fi prezentat *„într-un termen rezonabil”* și că *„nu o să vă dau acum în termen”*.[94]

Până la data prezentului raport, acest angajament nu a fost onorat. Raportul privind anularea alegerilor, anunțat public și asumat în mod repetat de Președintele României, nu a fost prezentat.

Succesiunea termenelor arată o schimbare clară: de la *„câteva luni”* în septembrie 2025, la sfârșitul lunii ianuarie, indicat în decembrie 2025 ca termen aproximativ, apoi la *„două-trei luni”* și, în cele din urmă, la *„un termen rezonabil”* în iunie 2026. Termenul precis a fost înlocuit treptat de formulări fără o scadență determinată.

Repetarea unor angajamente publice asumate de Președintele României, domnul Nicușor-Daniel Dan, urmate de amânarea îndeplinirii lor afectează credibilitatea instituției prezidențiale și adâncește neîncrederea cetățenilor într-o problemă care privește însăși exercitarea dreptului de vot.

Problema depășește sfera unei promisiuni politice nerespectate. Potrivit articolului 31 din Constituție, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar autoritățile publice sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice.[95] Împrejurările în care a fost anulat votul exprimat de aproximativ 9,4 milioane de cetățeni reprezintă, prin natura lor, o problemă de cel mai înalt interes public. Explicațiile pe care autoritatea publică însăși a afirmat în mod repetat că le deține și că le va prezenta cetățenilor nu pot fi amânate la nesfârșit fără consecințe asupra încrederii publice.

Importanța acestei obligații este amplificată de poziția constituțională a Președintelui României. Potrivit articolului 80 alineatul (2) din Constituție, Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice.[96] În același timp, mandatul său prezidențial în exercițiu rezultă din procesul electoral reluat ca urmare a anulării alegerilor din decembrie 2024.

Titularul actual al funcției prezidențiale este, așadar, atât autoritatea care și-a asumat public prezentarea explicațiilor privind anularea, cât și titularul mandatului rezultat din alegerile organizate în urma acesteia. Tocmai această împrejurare impune ca explicația promisă să fie completă, verificabilă și accesibilă publicului.

Lipsa unei asemenea clarificări produce efecte care depășesc raportul dintre cetățean și instituția prezidențială. Anularea unui întreg proces electoral a fost justificată prin necesitatea protejării ordinii constituționale și a caracterului democratic al alegerilor. Menținerea, după anulare, a unei stări prelungite de incertitudine asupra faptelor și informațiilor care au determinat o măsură de o asemenea gravitate lasă spațiul public

dominat de interpretări concurente, suspiciuni şi versiuni pe care lipsa unei explicaţii oficiale complete nu permite cetăţenilor să le verifice.

Nici evaluările şi criticile formulate în plan internaţional nu au primit până în prezent un răspuns instituţional românesc complet. Anularea alegerilor din România a fost examinată în documente ale Comisiei de la Veneţia, ale Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa, ale unor autorităţi şi instituţii din Statele Unite ale Americii şi în dezbaterea internaţională privind integritatea proceselor electorale şi aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale. În absenţa unei prezentări oficiale complete a faptelor şi documentelor aflate la dispoziţia autorităţilor române, întrebările ridicate în plan extern au rămas, la rândul lor, fără un răspuns instituţional complet din partea statului român.[97]

Angajamentul a fost asumat public atât faţă de cetăţenii români, cât şi faţă de aliaţii României. Neîndeplinirea lui afectează încrederea partenerilor externi în funcţionarea instituţiilor democratice din România.

În acelaşi timp, demersurile parlamentare pentru clarificarea faptelor au întâmpinat propriile limite. Solicitările adresate instituţiilor statului, audierile publice şi demersurile de documentare nu au permis obţinerea tuturor informaţiilor necesare, iar constituirea unei structuri parlamentare de anchetă nu a întrunit voturile necesare. Cercetarea nu putea însă fi abandonată atât timp cât petiţiile cetăţenilor rămâneau de soluţionat, iar problemele ridicate de anularea alegerilor continuau să nu primească un răspuns instituţional complet.

În acest context, am iniţiat un dialog instituţional şi parlamentar cu Comisia judiciară a Camerei Reprezentanţilor a Statelor Unite ale Americii (House Judiciary Committee), care desfăşura propria investigaţie asupra aplicării Regulamentului privind serviciile digitale, a libertăţii de exprimare şi a posibilelor ingerinţe în procesele electorale, inclusiv asupra unor aspecte referitoare la România.

În urma întâlnirii de lucru cu reprezentanţii comisiei Congresului american, desfăşurată cu ocazia deplasării în Statele Unite ale Americii, am putut înţelege modul în care Comisia îşi desfăşura investigaţia şi instrumentele de care dispunea pentru obţinerea informaţiilor şi documentelor necesare. Întâlnirea a evidenţiat diferenţa dintre mecanismele de care dispune Parlamentul României şi cele aflate la dispoziţia Congresului Statelor Unite ale Americii pentru exercitarea controlului parlamentar.

Unul dintre aceste instrumente este subpoena, citaţia obligatorie prin care o comisie a Congresului poate impune, în condiţiile dreptului american, prezentarea unei persoane, depunerea unei mărturii sau producerea unor documente. Refuzul intenţionat de a se conforma unei asemenea citaţii poate atrage răspunderea prevăzută de legea federală. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor nu dispune de un instrument echivalent prin care să poată obliga entităţile private să îi pună la dispoziţie documentele solicitate în exercitarea controlului parlamentar.[98]

La data de 3 februarie 2026, Comisia judiciară a Camerei Reprezentanţilor a Statelor Unite ale Americii [Committee on the Judiciary of the U.S. House of Representatives (House

Judiciary Committee)] a publicat raportul intermediar de staff intitulat „The Foreign Censorship Threat, Part II: Europe's Decade-Long Campaign to Censor the Global Internet and How it Harms American Speech in the United States", elaborat pe baza documentelor și comunicărilor interne furnizate de companii de tehnologie în executarea citațiilor emise de Comisie. Documentul a adăugat cercetării privind România informații care necesitau o analiză detaliată și confruntarea cu documentele și explicațiile autorităților române.

În calitate de Președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, am solicitat Ambasadei Statelor Unite ale Americii în România clarificări privind statutul raportului și poziția asumată de administrația americană. Până la data închiderii documentării nu a fost primit un răspuns la această solicitare.[99]

Necesitatea prezentului raport rezultă dintr-o situație care a rămas fără o clarificare instituțională completă. Aproximativ 9,4 milioane de cetățeni au participat la un scrutin al cărui rezultat a fost ulterior înlăturat prin anularea întregului proces electoral. Peste 300 de petiții au fost adresate Parlamentului de cetățeni care au cerut răspunsuri. Instituțiile statului au furnizat numai o parte dintre informațiile solicitate, unele demersuri parlamentare au fost blocate, iar raportul public promis în mod repetat de Președintele României nu a fost prezentat.

În aceste condiții, obligația Parlamentului nu se încheie cu constatarea că răspunsurile nu au fost obținute. Parlamentul trebuie să stabilească modul în care au funcționat instituțiile statului într-un moment care a afectat exercitarea suveranității prin vot, să verifice dacă normele existente au oferit garanții suficiente și să identifice modificările legislative necesare pentru ca problemele constatate să nu se repete.

România se va afla din nou în fața unui scrutin. Cetățeanul trebuie să cunoască înainte de a intra în acest proces nu numai condițiile în care își poate exercita dreptul de vot, ci și condițiile în care poate candida și garanțiile pe care legea i le oferă pentru respectarea votului exprimat. Drepturile electorale nu pot depinde de reguli care devin cunoscute sau își schimbă înțelesul în timpul procesului electoral.

Această răspundere revine în primul rând Parlamentului. Constituția stabilește că suveranitatea națională aparține poporului român și se exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, iar Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.[100] Parlamentul nu poate constata problemele care au afectat un proces electoral, pentru ca apoi să lase cetățeanul să intre în următorul scrutin sub aceleași incertitudini.

Aceasta este răspunderea Parlamentului față de cetățeanul în numele căruia își exercită mandatul.

Prezentul raport răspunde acestei necesități.

Din Hotărârea nr. 32/2024, din motivarea soluției și din documentele care au stat la baza anulării rezultă șapte întrebări fundamentale, analizate în capitolele următoare ale prezentului raport.

I.7. Întrebările fundamentale ale raportului

1. Care este temeiul constituțional și legal al fiecărei competențe exercitate de autoritățile publice în procesul care a culminat cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 6 decembrie 2024 și până unde se întinde puterea conferită fiecăreia de Constituție și de lege?

2. Au fost exercitate aceste competențe în limitele în care au fost conferite, sub aspectul obiectului, al sesizării, al procedurii, al faptelor și probelor pe care s-au întemeiat și al efectelor juridice produse?

3. Cum au funcționat, în succesiunea actelor și deciziilor care au precedat anularea alegerilor, autoritățile chemate să organizeze, să supravegheze și să garanteze procesul electoral și în ce puncte garanțiile instituite pentru respectarea legii, a drepturilor electorale și a voinței exprimate prin vot au încetat să mai funcționeze?

4. Ce rezultă din analiza faptelor și documentelor privind eventualele intervenții exterioare procesului electoral, inclusiv din partea instituțiilor Uniunii Europene, și cum se raportează acestea la succesiunea actelor interne care a condus la anularea alegerilor?

5. În ce raport se află actele și măsurile adoptate în România cu principiile dezvoltate în dreptul constituțional comparat și cu standardele formulate de organismele internaționale în materia anulării alegerilor, a stabilității dreptului electoral, a protecției drepturilor electorale și a controlului jurisdicțional al procesului electoral?

6. Ce efecte produce anularea unui întreg proces electoral asupra exercitării suveranității prin vot, asupra drepturilor electorale, asupra raporturilor dintre autoritățile statului și asupra încrederii cetățeanului că votul său produce efectele stabilite de lege?

7. Ce garanții trebuie introduse în Constituție și în lege pentru ca limitele competențelor autorităților, condițiile în care un proces electoral poate fi anulat, protecția voturilor deja exprimate și căile de control asupra unei măsuri cu asemenea efecte să fie stabilite înaintea scrutinului, nu determinate în cursul scrutinului sau după desfășurarea acestuia?

NOTE

1. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 privind anularea procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României din anul 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.

2. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024 privind rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul primului tur de scrutin din 24 noiembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024. Caracterul general obligatoriu al hotărârilor Curții Constituționale rezultă din art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, republicată.

3. Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, art. 61 alin. (1) și art. 73 alin. (3) lit. a).

4. Structura comisiilor permanente ale Adunării Deputaților în legislatura 1990-1992, potrivit evidențelor Camerei Deputaților.

5. Constituția României, republicată, art. 51 și art. 64 alin. (4).

6. Radu Ciuceanu, istoric, deținut politic între anii 1948 și 1963, vicepreședinte al Camerei Deputaților în legislatura 1990-1992, director al Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române, membru de onoare al Academiei Române. Calitatea de fondator și de prim președinte al Comisiei rezultă din evidențele oficiale ale Camerei Deputaților privind constituirea și conducerea comisiilor permanente în legislatura 1990-1992.

7. Constituția României, republicată, art. 61 alin. (1).

8. Constituția României, republicată, art. 111 alin. (1).

9. Constituția României, republicată, art. 64 alin. (4); Regulamentul Camerei Deputaților, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1181 din 27 noiembrie 2024, cu modificările și completările ulterioare.

10. Constituția României, republicată, art. 51; Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 1 februarie 2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 din 30 aprilie 2002.

11. Constituția României, republicată, art. 111 alin. (1).

12. Audierea publică este practicată constant de comisiile Congresului Statelor Unite ale Americii, în temeiul competenței de supraveghere, și de comisiile Parlamentului European, potrivit Regulamentului de procedură al acestuia.

13. Constituția României, republicată, art. 69 și art. 31.

14. Structura comisiilor permanente ale Camerei Deputaților, potrivit Regulamentului Camerei Deputaților și evidențelor oficiale ale Camerei.

15. Comisiile comune ale Camerei Deputaților și Senatului constituite prin hotărâri ale Parlamentului, potrivit evidențelor oficiale ale celor două Camere.

16. Petiții înregistrate la Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, evidența Comisiei.

17. Constituția României, republicată, art. 51 alin. (1) și (4).

18. Petiții înregistrate la Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, evidența Comisiei.

19. Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 277 din 27 octombrie 2022.

20. Declarații publice ale persoanelor menționate, difuzate în presa din România în perioada decembrie 2024 până în anul 2026.

21. Audierile publice parlamentare comune „Democrația la judecată”, organizate în Palatul Parlamentului în perioada 26-30 ianuarie 2026, stenogramele celor cinci zile.

22. Invitațiile transmise de președinții celor două comisii, evidența Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

23. Stenograma audierilor publice parlamentare din perioada 26-30 ianuarie 2026.

24. Stenograma audierii domnului Cristian-Vasile Terheș în fața Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

25. Înregistrările audio-video și stenogramele celor cinci zile de audieri publice, aflate la Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

26. Comisia pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, corespondența pusă la dispoziția prezentei cercetări.

27. Hotărârea plenului Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților din 4 martie 2026, procesul-verbal al ședinței.

28. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Adresa nr. 7c-16/19 din 19 ianuarie 2026, înregistrată la Autoritatea Electorală Permanentă sub nr. 774 din 20 ianuarie 2026 și 22 ianuarie 2026.

29. Autoritatea Electorală Permanentă, Adresa nr. 774 din 24 februarie 2026, semnată de președintele Autorității, domnul Adrian Țuțuianu.

30. Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 24 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare, art. 103 și art. 103^{1}. Exponentul face parte din numerotarea articolului.

31. Hotărârea Guvernului nr. 1061/2024 privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru alegerea Președintelui României în anul 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 874 din 30 august 2024.

32. Legea nr. 208/2015, art. 31 alin. (4); Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 104/2021 privind înființarea Directoratului Național de Securitate Cibernetică.

33. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2025 privind unele măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Președintele României din anul 2025 și alegerilor locale parțiale din anul 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 17 ianuarie 2025.

34. Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 9 din 10 martie 2025 privind modul de promovare, distribuire, publicare sau editare a materialelor publicitare politice utilizate în campania electorală la alegerile pentru Președintele României din anul 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 214 din 11 martie 2025.

35. Autoritatea Electorală Permanentă, Adresa nr. 774 din 24 februarie 2026, privind echipa de lucru ELCO constituită în cadrul aparatului tehnic auxiliar al Biroului Electoral Central la alegerile din anul 2025.

36. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, solicitare înregistrată la Curtea Constituțională a României cu nr. 1403 din 9 martie 2026.

37. Curtea Constituțională a României, Compartimentul Juridic, Contencios și Relații Publice, Adresa nr. 1403 din 14 aprilie 2026, semnată de consilier juridic Mihaela-Violeta Oprean.

38. Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, art. 2 alin. (1) și art. 3 alin. (1).

39. Constituția României, republicată, art. 147 alin. (4). Cele două hotărâri identificate în actul Curții sunt Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, și Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, indicată la nota 1.

40. Legea nr. 47/1992, republicată, art. 12 alin. (2) și (3).

41. Curtea Constituțională a României, Secretariatul Secretarului General, Adresa nr. 188 din 20 ianuarie 2026, semnată de consilier juridic Mihaela-Violeta Oprean, ca urmare a solicitării înregistrate cu nr. 188 din 15 ianuarie 2026.

42. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Adresa nr. 7c-16/92 din 5 martie 2026, înregistrată la Administrația Prezidențială cu nr. RG 1455 din 6 martie 2026.

43. Administrația Prezidențială, Departamentul Constituțional Legislativ, actul nr. DCL 382 din 17 martie 2026, semnat de consilierul prezidențial Cosmin-Alexandru Soare-Filatov.

44. Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, art. 6^{1}; Regulamentul Camerei Deputaților, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1181 din 27 noiembrie 2024, art. 217. Exponentul face parte din numerotarea articolului.

45. Constituția României, republicată, art. 111 alin. (1), situat în Titlul III, Capitolul IV; Regulamentul Camerei Deputaților, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1181 din 27 noiembrie 2024, art. 213 alin. (1) teza întâi.

46. Constituția României, republicată, art. 51 alin. (1).

47. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, adresa de revenire nr. 7c-16/92 din 1 aprilie 2026.

48. Legea nr. 47/1994 privind serviciile din subordinea Președintelui României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 11 iulie 1994, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 23 octombrie 2001.

49. Constituția României, republicată, art. 80 și art. 31.

50. Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, art. 7.

51. Serviciul de Telecomunicații Speciale, Adresa nr. 8065 din 16 ianuarie 2026, semnată de directorul Serviciului, general inginer Ionel-Sorin Bălan, ca răspuns la solicitarea Senatului nr. XXIX/25 din 13 ianuarie 2026.

52. Legea nr. 92/1996 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Telecomunicații Speciale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 30 iulie 1996, cu modificările și completările ulterioare, art. 2.

53. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Adresa nr. 7c-16/608, 610-612 din 17 noiembrie 2025.

54. Consiliul Național al Audiovizualului, Adresa nr. 28314RF din 19 decembrie 2025.

55. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Adresa nr. 7c-16/608, 610-612, 621 din 12 ianuarie 2026, înregistrată la Consiliul Național al Audiovizualului cu nr. 28314 din 14 ianuarie 2026. Raportul la care se face trimitere este primul raport intermediar al Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, din 25 iulie 2025.

56. Consiliul Național al Audiovizualului, Adresa nr. 28314RF din 22 ianuarie 2026, semnată de vicepreședintele instituției, domnul Valentin-Alexandru Jucan.

57. Regulamentul (UE) 2022/2065, art. 33 alin. (1); Legea nr. 50/2024 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale), precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 232 din 19 martie 2024.

58. Interviu acordat presei din România de reprezentanți ai Consiliului Național al Audiovizualului.

59. Declarație publică a vicepreședintelui Consiliului Național al Audiovizualului, domnul Valentin-Alexandru Jucan.

60. Adresa nr. 7c-16/7 din 12 ianuarie 2026, înregistrată la Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații cu nr. SC-675 din 14 ianuarie 2026.

61. Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, răspuns de 23 de pagini semnat de președintele Autorității, domnul Valeriu Ștefan Zgonea.

62. Legea nr. 50/2024, art. 14, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 7; Regulamentul (UE) 2022/2065, art. 51.

63. Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, lista notificatorilor de încredere certificați, comunicată Comisiei.

64. Regulamentul (UE) 2022/2065, art. 22 alin. (2) lit. b).

65. Setul de instrumente privind alegerile pentru coordonatorii serviciilor digitale, elaborat de Comitetul european pentru servicii digitale și de Comisia Europeană, adoptat în februarie 2025; Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, art. 288.

66. Orientările Comisiei Europene adresate furnizorilor de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari privind atenuarea riscurilor sistemice la adresa proceselor electorale, adoptate în temeiul art. 35 alin. (3) din Regulamentul (UE) 2022/2065.

67. Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, Raport privind activitatea în calitate de coordonator al serviciilor digitale în contextul alegerilor prezidențiale din anul 2025.

68. Comunicatul public al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații din 26 noiembrie 2024.

69. Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, al doilea raport intermediar privind Regulamentul privind serviciile digitale, „The Foreign Censorship Threat, Part II", 3 februarie 2026, împreună cu anexele acestuia.

70. Regulamentul (UE) 2022/2065, art. 56 alin. (2), raportat la capitolul III secțiunea 5, care cuprinde art. 34 și art. 35.

71. Biroul Electoral Central, Decizia nr. 18D din 9 martie 2025; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 14 martie 2025.

72. Exhibitele 276 și 277 la raportul citat la nota 69, filele 2354-2357 și, respectiv, 2358-2359.

73. Exhibitul 278 la raportul citat la nota 69.

74. Solicitări transmise la 1 aprilie 2026 Președintei Comisiei Europene și Vicepreședintelui executiv al Comisiei Europene responsabil cu Piața Internă.

75. Comisia Europeană, răspuns din 24 iunie 2026, referința Ares(2026)6435938 din 25 iunie 2026, semnat de doamna Henna Virkkunen, Vicepreședinte executiv pentru suveranitate tehnologică, securitate și democrație.

76. Comisia Europeană, Direcția Generală Conectivitate, Rețele și Tehnologie, cerere de acces înregistrată sub nr. EASE 2026/2653 la 20 mai 2026; actul Ares(2026)5943715 din 11 iunie 2026 de prelungire a termenului, în temeiul art. 7 alin. (3) din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, seria L, nr. 145 din 31 mai 2001; scrisoarea Ares(2026)6744141 din 6 iulie 2026, semnată electronic de Directorul General Roberto Viola.

77. Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, art. 4 alin. (1) lit. a) a treia liniuță. Hotărârile invocate: Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Sison împotriva Consiliului, C-266/05 P; Consiliul împotriva Sophie in 't Veld, C-350/12 P; Tribunalul, Sophie in 't Veld împotriva Comisiei, T-301/10.

78. Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, art. 4 alin. (2) prima și a treia liniuță; Regulamentul (UE) 2022/2065, art. 84, cu trimitere la art. 80 alin. (2); Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1201 al Comisiei, art. 6; Decizia (UE) 2024/3080 a Comisiei din 4 decembrie 2024, anexă, art. 4 alin. (2) lit. e).

79. Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, art. 2 alin. (3).

80. Adresele nr. 7c-16/86 și nr. 7c-16/87 din 1 aprilie 2026.

81. Ambasada Federației Ruse în România, răspuns înregistrat cu nr. 370 din 9 aprilie 2026, semnat de Ambasadorul Vladimir Lipaev.

82. Ambasada Republicii Franceze în România, răspunsul nr. 2026-0144435 din 16 aprilie 2026, semnat olograf de Ambasadorul Nicolas Warnery, înregistrat la Comisie la 20 aprilie 2026.

83. VIGINUM, serviciu din subordinea Secretariatului General pentru Apărare și Securitate Națională al Franței, „Manipularea algoritmilor și instrumentalizarea influencerilor: Concluzii desprinse din alegerile

prezidențiale din România & riscuri pentru Franța”, seria „Probleme sistemice”, raport public publicat la 4 februarie 2025, versiunea în limba română.

84. Conferința de presă a Ambasadorului Republicii Franceze în România din 5 iunie 2025, potrivit referinței indicate în răspunsul Ambasadei.

85. Interviul ministrului delegat pentru afaceri europene, domnul Benjamin Haddad, la TVR1, în marja vizitei în România din 5 și 6 februarie 2025, potrivit referinței indicate în răspunsul Ambasadei.

86. Comunicatul Curții Constituționale a României din 5 martie 2025; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025.

87. Declarații publice ale Ambasadorului Republicii Franceze în România, conferința de presă din 5 iunie 2025, relatată de Agerpres și de Europa Liberă în aceeași zi și de Rador la 6 iunie 2025.

88. Hotărârea Biroului Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților din 3 februarie 2026; ordinea de zi și procesul-verbal al ședinței plenului Comisiei din 4 februarie 2026.

89. Comisia pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, hotărârea privind propunerea de constituire a unei comisii de anchetă.

90. Constituția României, republicată, art. 69.

91. Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, art. 8 alin. (1).

92. Ministerul Afacerilor Interne, Adresa nr. 7953 din 26 ianuarie 2026, semnată pentru viceprim-ministrul, ministrul afacerilor interne, Marian-Cătălin Predoiu, de secretarul de stat Silviu Nicu Macovei, ca răspuns la adresele Comisiei nr. 7c-16/10 din 13 ianuarie 2026 și nr. 7c-16/20 din 19 ianuarie 2026.

93. Ordonanța Guvernului nr. 27/2002; Legea nr. 544/2001.

94. Declarații publice ale Președintelui României, domnul Nicușor-Daniel Dan, difuzate în presa din România în perioada mai 2025 până în iunie 2026, la datele și în împrejurările indicate în text.

95. Constituția României, republicată, art. 31.

96. Constituția României, republicată, art. 80 alin. (2).

97. Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, „Urgent Report on the cancellation of election results by Constitutional Courts”, CDL-PI(2025)001, Avizul nr. 1218/2024, Strasbourg, 27 ianuarie 2025, adoptat ulterior de plen sub numărul CDL-AD(2025)003, la cea de-a 142-a sesiune plenară din 14 și 15 martie 2025; documente ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și ale unor autorități din Statele Unite ale Americii, analizate în capitolele dedicate.

98. Instituția citației obligatorii, subpoena, în dreptul federal al Statelor Unite ale Americii.

99. Solicitare adresată Ambasadei Statelor Unite ale Americii în România de Președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

100. Constituția României, republicată, art. 2 alin. (1) și art. 61 alin. (1).

CAMERA DEPUTATILOR

CAPITOLUL II. DREPTUL APLICABIL ALEGERII PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NOIEMBRIE 2026

2.1. Suveranitatea națională și alegerea Președintelui României

Înainte de orice analiză a puterilor exercitate de autorități în procesul electoral, trebuie să lămurim locul pe care Constituția l-a dat cetățeanului și votului său în alegerea Președintelui României. Punctul de plecare este principiul fundamental potrivit căruia suveranitatea națională aparține poporului român. Puterea supremă în stat aparține poporului, iar autoritățile publice exercită numai puterea care le este atribuită prin Constituție și lege.

Dreptul în vigoare stabilește ce anume protejează Constituția atunci când reglementează alegerea Președintelui României, prin ce norme și ce consecințe juridice decurg din protecția acordată dreptului de a alege și votului prin care cetățeanul decide cui îi încredințează, în numele său și în limitele legii, exercitarea celei mai înalte funcții în stat. Nu ceea ce ar fi de dorit din perspectivă politică determină alegerea Președintelui României.

Alegerea Președintelui României este decisă doar de cetățenii României, principiu pe care Constituția l-a așezat la baza alegerii directe a conducătorului statului român. Nicio competență a cărei exercitare produce efecte asupra votului nu poate fi desprinsă de acest principiu, indiferent de autoritatea care o exercită și de împrejurările în care intervine.

De aici începe ordinea constituțională a alegerii Președintelui României: de la popor, titularul suveranității naționale, și de la principiul că autoritățile nu sunt titularele acestei puteri, ci exercită numai puterea care le este conferită de Constituție și de lege, în limitele astfel statornicite.

2.1.1. Titularul suveranității și modalitățile constituționale de exercitare

Articolul 2 din Constituția României stabilește titularul și modul de exercitare a suveranității naționale: *„(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. (2) Niciun grup și nicio persoană nu pot exercita*

suveranitatea în nume propriu."[1] Din acest text rezultă regula de bază a ordinii constituționale românești.

Suveranitatea are un titular unic, poporul român, și două căi de exercitare: referendumul, prin care poporul decide direct, și alegerile, prin care poporul își constituie organele reprezentative. Alegerile nu sunt o procedură administrativă printre altele. Sunt una dintre cele două forme prin care titularul suveranității o exercită efectiv. Fiecare vot exprimat într-un scrutin este o fracțiune de suveranitate în act, iar totalitatea voturilor exprimate constituie chiar exercitarea suveranității naționale, în forma pe care Constituția o consacră.

Constituția nu consacră numai dreptul cetățeanului de a alege, ci stabilește și condițiile în care acest drept trebuie să poată fi exercitat: alegerile trebuie să fie libere, periodice și corecte.

Cele trei cerințe nu sunt deziderate politice. Sunt garanții ale alegerii și obligă statul să organizeze scrutinul la termenele stabilite, să asigure libertatea exprimării votului și să garanteze că voința exprimată de cetățeni este consemnată corect și se regăsește nealterată în rezultatul alegerilor. Altfel, nu ar mai fi alegeri. Ar fi doar o decizie luată în numele alegătorilor, dar nu de către alegători.

Nu este suficient ca cetățeanul să își poată exprima votul. Voința exprimată prin acel vot trebuie să își păstreze valoarea juridică până la stabilirea rezultatului.

Tot Constituția, la alineatul (2) al articolului 2, completează această arhitectură cu o interdicție absolută: *„niciun grup și nicio persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu".*

Orice autoritate publică, oricare i-ar fi rangul, își exercită doar competențele primite, nu propria suveranitate. Autoritățile statului sunt create de Constituție pentru a servi exercitarea suveranității de către popor, nu pentru a se substitui acestei exercitări. Între actul prin care poporul își exercită suveranitatea și actele prin care autoritățile își exercită competențele există o ierarhie.

Din interdicția prevăzută la articolul 2 alineatul (2) rezultă și un criteriu de verificare aplicabil oricărei competențe: o autoritate publică nu poate invoca, pentru a-și întemeia un act, calitatea de reprezentant al voinței populare, întrucât această calitate nu se dobândește prin natura funcției, ci prin legea care conferă competența și numai în limitele acesteia.

2.1.2. Alegerea Președintelui prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat

Articolul 81 alineatul (1) din Constituție stabilește forma concretă a acestei exercitări pentru alegerea șefului statului: *„Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat."*[2]

Cele cinci atribute ale votului sunt garanții constituționale distincte, fiecare protejând o dimensiune proprie a exercitării suveranității. Universalitatea garantează participarea întregului corp electoral la desemnare. Egalitatea garantează că nicio fracțiune de suveranitate nu cântărește mai mult decât alta. Caracterul direct garantează că între voința

alegătorului şi rezultat nu se interpune nicio voinţă intermediară. Secretul garantează că voinţa se exprimă liberă de orice constrângere. Libera exprimare garantează că votul reflectă alegerea reală a titularului său.

Fiecare atribut delimitează o categorie de atingeri posibile ale votului, iar măsura puterii publice care afectează unul dintre aceste drepturi nu poate fi justificată prin invocarea celorlalte. Caracterul direct al votului exclude interpunerea oricărei aprecieri intermediare între voinţa exprimată de alegător şi rezultatul care i se ataşează.

Alineatele (2) şi (3) ale articolului 81 stabilesc structura scrutinului: este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur, majoritatea voturilor alegătorilor înscrişi în listele electorale, iar în lipsa acestei majorităţi se organizează al doilea tur de scrutin între primii doi candidaţi stabiliţi în ordinea numărului de voturi obţinute în primul tur, fiind declarat ales candidatul care a obţinut cel mai mare număr de voturi.[3]

Articolul 82 alineatul (1) stabileşte că rezultatul alegerilor pentru funcţia de Preşedinte al României este validat de Curtea Constituţională, iar alineatul (2) prevede că, după validare, candidatul depune jurământul în faţa Camerei Deputaţilor şi a Senatului, în şedinţă comună.[4]

Dintre toate autorităţile statului, Preşedintele României este singura autoritate unipersonală desemnată prin votul direct al întregului corp electoral naţional. Parlamentul, organul reprezentativ suprem al poporului român potrivit articolului 61 alineatul (1) din Constituţie, este ales pe circumscripţii electorale; autorităţile administraţiei publice locale sunt alese de colectivităţile locale; celelalte autorităţi sunt numite sau alese indirect.

Alegerea Preşedintelui este, prin urmare, forma cea mai concentrată de exercitare a suveranităţii naţionale, iar votul exprimat la alegerile prezidenţiale este actul prin care titularul suveranităţii îşi desemnează nemijlocit un reprezentant, fără nicio verigă intermediară de reprezentare.

Această poziţie publică nu conferă funcţiei prezidenţiale o supremaţie în raport cu celelalte autorităţi, întrucât articolul 1 alineatul (4) din Constituţie organizează statul pe principiul separaţiei şi echilibrului puterilor. În planul regimului juridic al votului, la alegerile prezidenţiale, corpul electoral naţional se exprimă ca un singur ansamblu, iar rezultatul nu poate fi descompus în entităţi electorale distincte. Orice atingere adusă rezultatului priveşte, prin însăşi construcţia scrutinului, exercitarea suveranităţii la nivel naţional.

2.1.3. Natura juridică şi efectele votului exprimat

Votul este un act direct al cetăţeanului în exercitarea suveranităţii. Exercitarea ulterioară a puterii prin organele reprezentative constituite prin acel vot este reprezentativă, deci mijlocită.

Votul este puterea cetăţeanului asupra statului. Anularea votului este puterea statului asupra votului cetăţeanului. Între vot şi anularea votului nu poate exista decât legea.

Orice intervenţie a unei autorităţi publice asupra rezultatului votului constituie o intervenţie asupra exercitării suveranităţii naţionale înseşi, nicidecum o simplă operaţiune

tehnică asupra unei proceduri administrative. Consecința se aplică indiferent de forma pe care o îmbracă intervenția și indiferent de scopul invocat. Ordinea constituțională admite că, în situații determinate de lege, rezultatul unui scrutin poate fi înlăturat, dar o asemenea putere nu poate fi dedusă, prezumată sau construită prin interpretare.

Cu cât efectele unei intervenții asupra votului sunt mai profunde, cu atât puterea autorității de a interveni trebuie să fie mai clar prevăzută de lege. Anularea votului nu poate avea la bază o putere presupusă.

Raționamentul potrivit căruia fapta a fost gravă, deci autoritatea putea acționa, nu are corespondent în dreptul public. Gravitatea poate impune o intervenție urgentă, dar nu îi dă unei autorități puteri pe care legea nu i le-a dat.

În dreptul public, nu cetățeanul trebuie să dovedească faptul că autoritatea nu avea puterea să-i înlăture un drept. Autoritatea trebuie să arate cetățeanului legea care îi dă această putere, pentru că puterea statului începe și se termină acolo unde spune legea.

Regula are și o consecință procedurală: obligația de motivare. Actul prin care o autoritate publică înlătură efectele votului trebuie să indice competența, condițiile prevăzute de lege și motivele pentru care aceste condiții sunt considerate îndeplinite.

2.2. Drepturile electorale și protecția votului

2.2.1. Dreptul de a alege și dreptul de a fi ales

Articolul 36 alineatul (1) din Constituție prevede: *„Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.”* Alineatul (2) stabilește, limitativ, situațiile în care dreptul de vot nu poate fi exercitat.[5]

Dreptul de vot este un drept fundamental, consacrat în Titlul II al Constituției. El aparține cetățeanului în temeiul Constituției, nu prin voința sau permisiunea unei autorități publice. Titularul lui este cetățeanul, iar exercitarea votului nu depinde de aprecierea vreunei autorități asupra conținutului opțiunii exprimate.

Articolul 37 alineatul (1) prevede: *„Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).”* Alineatul (2) stabilește vârstele minime, respectiv 35 de ani pentru a fi ales în funcția de Președinte al României.[6]

Condițiile de eligibilitate au caracter expres și limitativ. Caracterul expres înseamnă că trebuie să rezulte din textul constituțional și din legea organică adoptată în aplicarea lui. Caracterul limitativ înseamnă că formează o enumerare închisă, la care nicio autoritate nu poate adăuga prin interpretare. Din momentul în care aceste condiții sunt îndeplinite, competența autorităților care verifică o candidatură se epuizează prin constatarea conformității cu normele în vigoare.

Dreptul de a alege și dreptul de a fi ales sunt drepturi fundamentale distincte, dar strâns legate, deoarece se realizează în cadrul aceleiași operațiuni constituționale: desemnarea reprezentantului prin vot. Dreptul de a alege privește actul alegătorului de a-și exprima opțiunea electorală, iar dreptul de a fi ales privește poziția candidatului care poate dobândi

mandatul în urma acestui vot. Scrutinul nu produce doar un rezultat abstract, ci transformă voturile exprimate într-o posibilitate concretă de dobândire a mandatului.

Anularea alegerilor prezidențiale este, prin urmare, cea mai severă intervenție în materia drepturilor electorale: lipsește de efect votul prin care cetățenii și-au ales Președintele și îl împiedică pe candidatul ales să devină Președintele României, deși candidatura sa a fost supusă votului.

2.2.2. Protecția juridică a votului valabil exprimat

Dreptul de vot consacrat de articolul 36 și dreptul de a fi ales consacrat de articolul 37 din Constituție nu se epuizează în ziua scrutinului. Votul exprimat este urmat de stabilirea rezultatului alegerilor și de efectele juridice ale acestui rezultat.

Un drept al cărui exercițiu poate fi lipsit de consecințe printr-un act al puterii publice, în afara unor condiții stabilite de lege, nu mai are conținut juridic. Rămâne un gest facultativ de a efectua o operațiune materială lipsită de efectul care îi dă rațiunea.

Nu vorbim despre împiedicarea exercitării viitoare a dreptului de vot, ci despre înlăturarea efectelor juridice ale unui drept fundamental deja exercitat în condițiile legii.

Această componentă a dreptului nu transformă rezultatul unui scrutin într-o situație intangibilă, determină însă regimul juridic al oricărei atingeri aduse efectelor votului: atingerea constituie o restrângere a exercițiului unui drept fundamental și intră sub incidența articolului 53 din Constituție.

Ordinea juridică electorală cunoaște două operațiuni distincte.

Constatarea nulității unui vot privește modul în care acel vot a fost exprimat. Atunci când buletinul de vot nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a fi considerat valabil, biroul electoral îl declară nul și nu îl include în numărul voturilor valabil exprimate. În acest caz, lipsa efectului juridic al votului rezultă chiar din nerespectarea condițiilor legale de exprimare a acestuia.

Cu totul diferită este situația în care votul a fost exprimat cu respectarea legii, a fost constatat ca valabil și a intrat în rezultatul scrutinului, iar ulterior este lipsit de efecte printr-un act al unei autorități publice, pentru motive exterioare modului în care alegătorul și-a exprimat opțiunea. Votul nu devine nul și nici voința alegătorului nu încetează să fi fost legal exprimată, dar este înlăturat efectul juridic pe care votul valabil exprimat l-a produs.

Votul valabil a produs efecte tocmai pentru că a fost valabil exprimat. Dacă statul înlătură ulterior efectele unui vot valabil, înlătură consecințele juridice ale unei opțiuni legal exprimate.

De aici vine întrebarea care ne privește pe noi, românii, dar care depășește granițele României și privește însăși democrația: dacă nici Constituția și nici legea nu i-au dat Curții Constituționale puterea de a anula votul pe care aceeași Curte Constituțională l-a confirmat definitiv, cine i-a dat această putere Curții Constituționale?

2.2.3. Restrângerea exercițiului drepturilor electorale

Articolul 53 alineatul (1) din Constituție prevede că exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor, pentru desfășurarea instrucției penale ori pentru prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru sau ale unui sinistru deosebit de grav. Alineatul (2) prevede că restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică, că măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.[7]

Din coroborarea celor două alineate rezultă că articolul 53 impune șase condiții pentru restrângerea dreptului de vot: restrângerea să fie dispusă numai prin lege, să intervină numai în cazurile expres prevăzute de Constituție, să fie necesară într-o societate democratică, să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată fără discriminare și să nu aducă atingere existenței dreptului.

2.2.4. Standardele internaționale aplicabile

Articolul 20 alineatul (1) din Constituție prevede că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte, iar alineatul (2) instituie, în caz de neconcordanță cu legile interne, prioritatea reglementărilor internaționale privind drepturile fundamentale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile. Regula constituțională este, așadar, cea a aplicării dispozițiilor mai favorabile protecției drepturilor fundamentale, nu a celor mai restrictive.

Articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice recunoaște dreptul cetățeanului de a lua parte la conducerea treburilor publice, de a alege și de a fi ales în cadrul unor alegeri periodice și oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, care să asigure exprimarea liberă a voinței alegătorilor.[8]

Prin efectul articolului 20, aceste cerințe fac parte din standardul de interpretare a articolelor 36 și 37 din Constituție. Confirmă exprimarea liberă a voinței alegătorilor și transformarea acestei voințe în rezultat.

2.3. Reglementarea sistemului electoral și temeiul competențelor autorităților publice

2.3.1. Reglementarea sistemului electoral prin lege organică

Articolul 73 alineatul (3) litera a) din Constituție rezervă legii organice reglementarea sistemului electoral și a organizării și funcționării Autorității Electorale Permanente.[9] Parlamentul, potrivit articolului 61 alineatul (1), este unica autoritate legiuitoare a țării. Constituția permite Guvernului să adopte ordonanțe de urgență și în domenii rezervate legii organice, dar îi interzice, prin articolul 115 alineatul (6), să afecteze drepturile electorale.

Legea organică este singura formă normativă care reunește, pentru materia electorală, un ansamblu de garanții pe care nicio altă cale de creare a normei nu le oferă: dezbaterea în cele două Camere, publicitatea procedurii, votul majorității membrilor fiecărei Camere, posibilitatea controlului de constituționalitate anterior promulgării potrivit articolului 146 litera a) din Constituție, promulgarea și publicarea în Monitorul Oficial al României, cu efecte numai pentru viitor.

Legea electorală aplicabilă trebuie să fie adoptată și publicată înainte de începerea procesului electoral, tocmai pentru ca alegătorii, competitorii electorali și instituțiile statului să cunoască dinainte legea în baza căreia participă sau intervin în procesul electoral.

Atâta timp cât statul obligă cetățeanul să cunoască și să respecte legea înainte de a acționa, statul nu poate apoi să judece înregistrarea candidaturii sau votul exprimat după reguli pe care legea nu le prevedea. Într-un stat de drept, alegerile se desfășoară după legea deja scrisă, nu după reguli ghicite în stele.

Niciun cetățean nu poate intra în alegeri în condițiile stabilite de lege și ieși din aceleași alegeri în condiții noi, stabilite de Curtea Constituțională în timpul scrutinului. O asemenea schimbare a condițiilor în timpul procesului electoral ar constitui o încălcare a cerințelor de legalitate și previzibilitate a legii electorale.

2.3.2. Protecţia drepturilor electorale în regimul ordonanţelor de urgenţă

Constituția confirmă exclusivitatea acestei căi printr-o interdicție expresă adresată Guvernului. Potrivit articolului 115 alineatul (6), ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică.[10]

Constituantul a interzis ca drepturile electorale să fie afectate chiar și prin actul unei autorități care exercită o competență de legiferare delegată, adoptat în procedură de urgență și supus ulterior aprobării Parlamentului.

Interdicția arată cât de strict a fost delimitat modul prin care regimul electoral poate fi modificat.

2.3.3. Temeiul şi limitele competenţelor care produc efecte asupra votului

O autoritate care aplică norma electorală îi determină înțelesul în cauza pe care o soluționează. Această operațiune este interpretare și este permisă. Încetează să fie interpretare atunci când produce o regulă care nu poate fi identificată în textul interpretat.

Interpretarea largă descrie o citire mai cuprinzătoare a unei dispoziții legale, fără a adăuga un conținut nou. Adăugarea la lege începe acolo unde interpretarea nu mai explică regula existentă, ci introduce o regulă nouă.

Când rezultatul unei interpretări este o condiție, o competență, un termen sau un efect care nu poate fi identificat nici în Constituție, nici în legea organică, operațiunea nu mai

reprezintă determinarea voinței legiuitorului, ci modificarea conținutului normativ al dreptului.

O asemenea intervenție aparține Parlamentului, ca unică autoritate legiuitoare, și poate fi făcută numai prin lege organică, potrivit articolului 73 alineatul (3) litera a), coroborat cu articolul 61 alineatul (1) din Constituție.

Constituția stabilește cadrul alegerii: titularul suveranității, caracterele votului, structura scrutinului, garanțiile. Legea organică reglementează procedura electorală în limitele acestui cadru: detaliază ce a stabilit Constituția, fără a putea adăuga la cadru sau deroga de la el. Procedura electorală organizează exercitarea votului și este forma juridică prin care suveranitatea se exprimă valabil. Competențele autorităților publice în materia electorală există în interiorul acestei proceduri și în serviciul ei: fiecare autoritate primește, prin Constituție sau prin lege, atribuții determinate, exercitate în formele și în limitele stabilite de norma care le conferă.

Potrivit articolului 1 alineatul (3) din Constituție, România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Potrivit articolului 1 alineatul (4), statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor, legislativă, executivă și judecătorească, în cadrul democrației constituționale.

Potrivit articolului 1 alineatul (5), în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.[11]

În dreptul public, competența nu se prezumă. O autoritate poate exercita numai atribuțiile conferite prin Constituție sau prin lege și numai în limitele stabilite. Regula decurge chiar din structura statului de drept.

Subiectul de drept privat poate face tot ceea ce legea nu îi interzice. Autoritatea publică poate face numai ceea ce legea îi permite, întrucât puterea pe care o exercită nu îi aparține, ci îi este încredințată pentru un scop determinat.

Normele de atribuire a competenței sunt de strictă interpretare. Competențele nu se creează prin analogie și nu se deduc din scopul urmărit. Competența unei autorități nu poate fi extinsă prin interpretarea dată de însăși autoritatea care o exercită, întrucât o asemenea operațiune ar transforma organul de aplicare a legii într-un organ de creare a legii.

Statul de drept, consacrat de articolul 1 alineatul (3), presupune că exercitarea puterii publice este supusă unor limite prestabilite și verificabile. Supremația Constituției și obligativitatea respectării ei, consacrate de articolul 1 alineatul (5), obligă toate autoritățile publice, fără excepție și fără ierarhie între destinatari. Rezervarea sistemului electoral legii organice, prevăzută de articolul 73 alineatul (3) litera a), înseamnă că normele care guvernează efectele votului au un singur izvor.

Orice competență care permite unei autorități să afecteze efectele votului trebuie să fie expres prevăzută, strict interpretată și exercitată în limitele și în formele stabilite de Constituție și de lege. În materia efectelor votului nu există competențe implicite.

Supremația Constituției este o proprietate a Constituției, nu un privilegiu al Curții Constituționale derivat din calitatea sa de interpret. Curtea garantează supremația Constituției, dar supremația Constituției nu înseamnă și supremația Curții Constituționale.

Articolul 1 alineatul (5) instituie o obligație în sarcina tuturor autorităților publice, inclusiv în sarcina celor cărora Constituția le încredințează garantarea supremației sale.

Consecința este că invocarea supremației Constituției nu constituie temeiul unei măsuri. Supremația determină norma aplicabilă în caz de conflict între o dispoziție constituțională și una infraconstituțională, dar nu creează dispoziția constituțională care lipsește. Acolo unde textul constituțional nu conține o normă care să reglementeze o măsură, supremația Constituției nu poate suplini absența acestei norme, întrucât nu există o dispoziție superioară care să prevaleze.

Raportul dintre Constituție, lege și competența autorităților publice este afirmat chiar în jurisprudența Curții Constituționale. Prin Decizia nr. 390 din 8 iunie 2021, Curtea a reținut că Legea fundamentală își prezervă poziția ierarhic superioară față de întreaga legislație infraconstituțională.[12]

Dar, într-un stat de drept, legalitatea unei competențe nu depinde doar de scopul urmărit, ci de existența unui temei juridic valabil, de îndeplinirea condițiilor de exercitare, de respectarea procedurii aplicabile și de producerea numai a efectelor juridice pe care autoritatea este legal îndreptățită să le dispună.

Legitimitatea scopului invocat de o autoritate nu se confundă cu existența competenței de a-l realiza prin măsura aleasă. Constatarea că un scop este constituțional protejat nu răspunde la întrebarea cine îl poate realiza, prin ce act și în ce condiții.

Verificarea legalității exercitării unei competențe nu se confundă cu aprecierea oportunității măsurii. Controlul juridic nu stabilește ce ar fi fost preferabil să se decidă, stabilește dacă autoritatea avea competența de a interveni, dacă a respectat condițiile și procedura aplicabile și dacă putea produce efectele juridice dispuse.

Justificările oferite ulterior în spațiul public au ajuns să deplaseze discuția de la legalitatea intervenției la aprecierea necesității sau oportunității sale. Marian Enache, președintele Curții Constituționale la data anulării, afirma că *„soluția rațională și constituțională nu putea fi decât una singură: anularea procesului electoral”.*[13]

În septembrie 2025, președintele României, Nicușor-Daniel Dan, califica anularea drept o decizie *„extrem de... să-i spunem neobișnuită”* și *„foarte, foarte curajoasă pe care trebuie să o salutăm”*.[14] În februarie 2026, judecătorul constituțional Dacian Dragoș afirma că anularea *„a fost una necesară”*, iar despre judecătorii care au pronunțat hotărârea spunea că *„și-au scrutat conștiințele”* și au decis *„așa cum a fost bine pentru țară”.*[15]

Nici necesitatea, nici curajul și nici convingerea că o soluție este bună pentru țară nu pot ține locul competenței prevăzute de Constituție și de lege. O autoritate publică nu dobândește puterea de a anula un proces electoral pentru că apreciază că anularea este necesară, curajoasă sau bună pentru țară. Puterea de a anula trebuie să existe în dreptul în vigoare și să fie exercitată în condițiile stabilite de lege.

Într-un stat de drept, puterea unei autorități nu izvorăște din convingerea că intervenția este necesară și nici din aprecierea rezultatului urmărit, cu atât mai puțin poate conștiința celui care decide să țină locul condițiilor stabilite de lege.

Tocmai atunci când o autoritate consideră că împrejurările impun o intervenție excepțională, devine decisiv ca legea să îi confere competența de a interveni și să stabilească atât condițiile intervenției, cât și efectele juridice pe care autoritatea le poate produce. Iar când intervenția înlătură rezultatul votului deja confirmat și validat de Curtea Constituțională și anulează întregul proces electoral, motivarea trebuie să fie pe măsura gravității unei asemenea decizii: completă, riguroasă și întemeiată pe probe, astfel încât cetățenii cărora le-a fost anulat votul să înțeleagă temeiurile deciziei și să nu rămână îndoieli asupra legalității soluției adoptate.

2.4. Competența Curții Constituționale în materia alegerii Președintelui României

Competența Curții Constituționale în procesul electoral prezidențial este analizată prin raportare la fundamentul constituțional și legal, obiectul și limitele fiecărei atribuții, titularii sesizării, termenele și condițiile de exercitare, precum și efectele juridice produse.

2.4.1. Temeiul constituțional al competenței

Curtea Constituțională participă la procesul electoral prezidențial în temeiul articolului 146 litera f) din Constituție, potrivit căruia Curtea *„veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului”*.[16]

Această dispoziție constituie temeiul constituțional direct al competenței Curții în materia alegerilor prezidențiale. În enumerarea atribuțiilor realizată de articolul 146, litera f) este singura prevedere referitoare la alegerea Președintelui.

Articolul 146 litera f) atribuie Curții două funcții, exprimate prin două verbe distincte și având două obiecte distincte. Determinarea conținutului atribuției impune analiza fiecăruia dintre aceste patru elemente, întrucât întinderea unei competențe constituționale se stabilește prin raportare la termenii utilizați de legiuitorul constituant, nu prin efectele pe care o autoritate le poate atribui propriei competențe.

Constituantul nu a folosit, la litera f), verbele *„controlează”*, *„anulează”*, *„dispune reluarea”*, *„reia”* ori *„decide asupra”*. A folosit verbul *„veghează”*. Alegerea nu este întâmplătoare, pentru că, în enumerarea celor douăsprezece atribuții, constituantul a utilizat verbe diferite pentru operațiuni juridice diferite: *„se pronunță asupra”* la literele a), b) și c); *„hotărăște asupra”* la literele d) și k); *„soluționează”* la litera e); *„veghează”* și *„confirmă”* la literele f) și i); *„constată”* la litera g); *„dă aviz consultativ”* la litera h); *„verifică”* la litera j); *„îndeplinește”* la litera l).[17]

Când constituantul a voit să confere o putere de decizie asupra unui act sau asupra unei situații juridice, a spus-o: *„hotărăște”*, *„soluționează”*, *„se pronunță”*. Când a intenționat să confere o funcție de supraveghere, constituantul a folosit un verb distinct, verbul *„veghează”* atât pentru alegerea Președintelui, cât și pentru referendum, cele două proceduri constituționale prin care poporul își exercită suveranitatea.

Verbul *„anulează”* nu apare nicăieri în cuprinsul articolului 146 din Constituție, tocmai pentru că textul Constituției enumerează expres atribuțiile Curții Constituționale. Articolul 146 enumeră atribuțiile Curții Constituționale, iar în materia alegerii Președintelui României îi atribuie Curții funcția de a *„veghea”* la respectarea procedurii și pe cea de a *„confirma”* rezultatele sufragiului.

Sintagma *„veghează la respectarea procedurii”* desemnează o funcție de garanție a legalității procedurii electorale, nicidecum o putere generală fără limite asupra întregului proces electoral. A veghea înseamnă a asigura respectarea unor reguli preexistente, stabilite de Constituție și de lege. Nu înseamnă a crea reguli noi, a aprecia oportunitatea desfășurării procesului sau a dispune de rezultatul acestuia.

Vegherea presupune existența prealabilă a regulii vegheate. O funcție de supraveghere a respectării unor norme nu poate avea ca obiect conduite pe care nicio normă nu le reglementează, întrucât în lipsa normei nu există respectare sau nerespectare de constatat.

O funcție de garanție își împrumută conținutul de la norma garantată. Întinderea vegherii nu poate fi mai mare decât întinderea procedurii vegheate, pentru că vegherea nu are obiect propriu. Obiectul supravegherii este indicat expres de Constituție: *„procedura pentru alegerea Președintelui României”.*

Sintagma desemnează succesiunea de operațiuni reglementate de lege prin care se desfășoară alegerea: stabilirea datei scrutinului, constituirea birourilor electorale, întocmirea listelor electorale, depunerea și înregistrarea candidaturilor, campania electorală în formele reglementate, votarea, numărarea voturilor, întocmirea proceselor-verbale, centralizarea și stabilirea rezultatelor.

Constituția nu prevede că instanța constituțională veghează la corectitudinea întregii vieți politice, la integritatea spațiului informațional, la comportamentul actorilor politici sau la orice fenomen susceptibil să influențeze electoratul. Obiectul expres al atribuției rămâne procedura.

Întrucât Constituția nu enumeră ea însăși operațiunile procedurii, conținutul concret al obiectului atribuției este stabilit de legea organică adoptată în temeiul articolului 73 alineatul (3) litera a). Atribuția prevăzută la articolul 146 litera f) își primește obiectul de la lege și se exercită asupra a ceea ce legea a reglementat ca operațiune a procedurii electorale.

Confirmarea presupune, la fel, un obiect preexistent. Se confirmă un rezultat care s-a produs prin votul alegătorilor, nu unul pe care autoritatea îl creează. Verbul indică o operațiune de verificare și de atestare: instanța constituțională verifică legalitatea operațiunilor prin care rezultatul a fost stabilit și îl atestă în ordinea juridică. Confirmarea nu este o aprobare, în sensul unei aprecieri asupra oportunității rezultatului, și nu este o alegere între soluții. Rezultatul sufragiului nu se supune, prin confirmare, unui examen de conținut, ci unui examen de legalitate a procedurii prin care a fost stabilit.

În absența unei norme care să permită revenirea, confirmarea printr-un act definitiv este incompatibilă cu redeschiderea examinării rezultatului confirmat. Un rezultat confirmat printr-un act definitiv nu mai reprezintă un rezultat aflat în curs de examinare, ci unul asupra

căruia autoritatea competentă s-a pronunțat deja și a epuizat competența exercitată în procedura de confirmare.

Obiectul confirmării este determinat de text: *„rezultatele sufragiului”*, nu de contextul politic al scrutinului, nu de condițiile sociale ale desfășurării lui, ci de rezultat, adică datele numerice stabilite prin operațiunile electorale și consemnate în procesele-verbale întocmite de birourile electorale.

Această constatare nu înseamnă că anularea alegerilor prezidențiale nu ar exista în dreptul român. Există, dar are alt sediu: articolul 52 din Legea nr. 370/2004. Competența de anulare nu se află în articolul 146 litera f) din Constituție, indicat de Curtea Constituțională ca temei al anulării prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 nu este invocat în Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024. Nivelul la care este reglementată o competență determină condițiile și limitele exercitării sale.

2.4.2. Cadrul legal al competenței

Atribuțiile Curții Constituționale sunt enumerate de articolul 146 din Constituție. Potrivit literei l) a aceluiași articol, Curtea *„îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții”*.[18]

Constituantul a enumerat atribuțiile și a prevăzut o singură cale de completare a enumerării, indicată nominal: legea organică a Curții, respectiv Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Articolul 3 alineatul (1) din Legea nr. 47/1992 prevede că atribuțiile Curții Constituționale sunt cele stabilite de Constituție și de această lege.[19]

Rezultă că orice competență a instanței constituționale trebuie să își aibă sediul fie în textul constituțional, fie într-o normă legală expresă, iar normele de atribuire a competenței sunt, potrivit principiului general al dreptului public enunțat la punctul 2.3.3, de strictă interpretare. Nu există, în această materie, competențe care să rezulte din natura funcției, din poziția instituțională a autorității sau din importanța scopului urmărit.

Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, care nu este legea organică a Curții, conferă Curții Constituționale competențe determinate: soluționarea contestațiilor privind candidaturile, soluționarea cererilor de anulare a alegerilor, validarea rezultatului fiecărui tur de scrutin.

Raportul dintre aceste dispoziții și articolul 146 litera l) admite două lecturi.

Atribuții suplimentare pot rezulta exclusiv din Legea nr. 47/1992, astfel încât dispozițiile Legii nr. 370/2004 nu pot institui atribuții noi.

Dispozițiile Legii nr. 370/2004 nu instituie atribuții noi, ci concretizează, pentru materia electorală prezidențială, atribuția deja conferită de articolul 146 litera f) din Constituție și reluată de articolul 37 din Legea nr. 47/1992. Legea specială stabilește formele în care se exercită vegherea și confirmarea: actele, titularii sesizării, termenele, condițiile și efectele.

A doua lectură asigură coerența ansamblului normativ, întrucât explică de ce legea specială poate stabili competențe fără a încălca articolul 146 litera l).

Dar, dacă dispozițiile Legii nr. 370/2004 sunt forma concretă de exercitare a atribuției constituționale prevăzute la articolul 146 litera f), atunci atribuția constituțională nu poate fi exercitată, în materiile astfel reglementate, în afara acestor forme. Norma specială nu se adaugă atribuției constituționale ca o alternativă la care autoritatea ar putea renunța, ci constituie modul în care atribuția există juridic în materia respectivă.

Sub oricare dintre cele două lecturi, rezultatul este identic: nu există competență a Curții Constituționale fără un sediu normativ expres, iar întinderea competenței Curții Constituționale este cea stabilită de lege.

Alineatele (2) și (3) ale articolului 3 din Legea nr. 47/1992 prevăd:

Alineatul (2) prevede că, în exercitarea atribuțiilor care îi revin, Curtea Constituțională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale. Alineatul (3) prevede că această competență nu poate fi contestată de nicio autoritate publică.[20]

Alineatul (2) instituie o regulă de procedură, nu o regulă de atribuire. Regula răspunde la întrebarea cine decide, într-o cauză determinată, dacă o sesizare intră în competența Curții, și are ca finalitate împiedicarea blocării activității jurisdicționale prin contestații de competență formulate de alte autorități. Norma nu răspunde la întrebarea care sunt competențele Curții, la care răspund exclusiv articolul 146 din Constituție și articolul 3 alineatul (1) din aceeași lege.

Alineatul (2) este o dispoziție de lege organică. O normă infraconstituțională nu poate conferi unei autorități puterea de a-și extinde propria competență dincolo de limitele stabilite de Constituție, întrucât un asemenea efect ar contrazice articolul 1 alineatul (5) din Constituție și poziția ierarhic superioară a Legii fundamentale față de întreaga legislație infraconstituțională, afirmată de însăși jurisprudența Curții.[21] Puterea de a hotărî asupra propriei competențe se exercită în limitele competențelor conferite și nu permite Curții să își extindă singură aceste limite. A contesta competența înseamnă a refuza recunoașterea ei, a nesocoti actul pronunțat în exercitarea ei sau a-i opune o competență concurentă.

Orice cetățean poate înțelege din Constituție și din Legea nr. 47/1992 că o hotărâre definitivă și general obligatorie a Curții Constituționale nu poate fi pur și simplu nesocotită de o altă autoritate publică pe motiv că nu este de acord cu soluția pronunțată. Caracterul definitiv și general obligatoriu al hotărârii nu împiedică însă Parlamentul sau alte autorități publice să intervină, în limitele propriilor competențe, atunci când nu sunt respectate Constituția și legile țării. Iar caracterul definitiv și general obligatoriu nu conferă Curții Constituționale o putere pe care nici cetățenii și nici Parlamentul României nu au conferit-o Curții Constituționale prin Constituție și legile țării.

Examinarea modului în care o competență constituțională a fost exercitată nu constituie o contestare a competenței. Cele două operațiuni au obiecte diferite: prima privește respectarea condițiilor și a limitelor normei, a doua privește însăși existența ei. Interdicția prevăzută la alineatul (3) nu poate fi interpretată în sensul suprimării funcției pe care Constituția o încredințează organului reprezentativ suprem al poporului român prin articolul 61 alineatul (1), întrucât o normă de lege organică nu poate restrânge o competență constituțională a Parlamentului.

Legea nr. 47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, dezvoltă atribuția constituțională prin patru dispoziții:

Articolul 3 stabilește, la alineatul (1), izvorul atribuțiilor Curții, iar la alineatele (2) și (3) regula de procedură privind soluționarea problemelor de competență.

Articolul 37 reia formula constituțională: alineatul (1) prevede că *„Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului”*, iar alineatul (2) prevede că rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională.[22] Norma legală reproduce formula constituțională, fără a-i adăuga vreun conținut, și stabilește cadrul în care atribuția este exercitată.

Articolul 38 reglementează două categorii de contestații care intră în competența Curții: contestațiile privind înregistrarea sau neînregistrarea candidaturii la funcția de Președinte al României și contestațiile privind împiedicarea unui partid sau a unei formațiuni politice ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală în condițiile legii, soluționate cu votul majorității judecătorilor Curții, în termenele stabilite de legea specială privind alegerea Președintelui.[23]

Articolul 52 reglementează ședințele Plenului Curții. Alineatul (1) prevede că la ședințele Plenului participă toți judecătorii Curții Constituționale, în afara situațiilor în care se absentează în mod justificat. Alineatul (2) prevede că ședințele sunt prezidate de președintele Curții Constituționale, iar în lipsa acestuia de un judecător desemnat de el; la ședințe participă obligatoriu magistratul-asistent repartizat pe lângă judecătorul-raportor, iar în cazurile prevăzute de lege, reprezentantul Ministerului Public. Alineatul (3) prevede că dezbaterile au loc cu participarea numai a judecătorilor Curții Constituționale, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar.[24]

Alineatul (3) al articolului 52 descrie baza materială a dezbaterii în termeni care presupun două elemente preexistente: o sesizare și un dosar constituit. Legea organică a Curții configurează deliberarea ca operațiune care se poartă asupra unei sesizări, nu ca operațiune care poate începe fără sesizare.

Legea nr. 370/2004, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, constituie legea specială care concretizează procedura electorală prezidențială.

Articolul 3 prevede că, potrivit articolului 146 litera f) din Constituție, Curtea Constituțională veghează la respectarea în întreaga țară a prevederilor acestei legi și confirmă rezultatele sufragiului.[25]

Obiectul vegherii este definit de legiuitor prin trimitere la propriile dispoziții ale legii: Curtea veghează la respectarea prevederilor Legii nr. 370/2004. Vegherea are ca obiect normele acestei legi, nu o categorie nedeterminată de împrejurări susceptibile să influențeze scrutinul.

Articolul 31 reglementează contestațiile privind candidaturile. Alineatul (1) prevede că, în cel mult 24 de ore de la expirarea termenelor stabilite de lege, candidații, partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice,

alianţele electorale şi alegătorii pot contesta înregistrarea sau respingerea înregistrării candidaturilor ori a semnelor electorale, contestaţiile făcându-se în scris şi depunându-se la Curtea Constituţională. Alineatul (2) prevede că *„Curtea Constituţională soluţionează contestaţiile în termen de cel mult două zile de la înregistrare”*, că hotărârile sunt definitive, se comunică de îndată Biroului Electoral Central şi se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.[26]

Articolul 53 alineatul (1) prevede că Curtea Constituţională validează rezultatul fiecărui tur de scrutin şi asigură publicarea rezultatului alegerilor în mass-media şi în Monitorul Oficial al României, Partea I, pentru fiecare tur de scrutin şi validează rezultatul alegerilor pentru Preşedintele ales. Alineatul (2) prevede că actul de validare se întocmeşte în trei exemplare, dintre care unul rămâne la Curtea Constituţională, unul se prezintă Parlamentului pentru depunerea jurământului prevăzut la articolul 82 alineatul (2) din Constituţie, iar al treilea se înmânează candidatului ales.[27]

Articolul 54 alineatul (2) face parte, împreună cu articolul 53 alineatul (1), din temeiurile legale în baza cărora Curtea Constituţională pronunţă hotărârea privind rezultatul unui tur de scrutin.[28] Articolul 68 stabileşte regulile de procedură aplicabile cererilor prevăzute de lege.

Fiecare competenţă conferită Curţii Constituţionale în materie electorală este însoţită, fără excepţie, de patru elemente: obiectul determinat al competenţei, titularul dreptului de sesizare, termenul în care Curtea poate fi sesizată şi actul prin care Curtea se pronunţă.

Nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 nu conţin o dispoziţie de tip general care să confere Curţii Constituţionale posibilitatea de a interveni în procesul electoral în afara acestor competenţe determinate. Niciuna dintre normele celor două legi nu conferă Curţii Constituţionale, în afara competenţelor expres reglementate, o competenţă generală de intervenţie pentru situaţiile pe care legea nu le-a prevăzut.

2.4.3. Întinderea şi limitele atribuţiei de veghere asupra procedurii electorale

O analiză care începe prin a califica un act şi continuă prin a construi norma în funcţie de calificare nu mai este o analiză juridică, este doar o justificare. Ordinea inversă este singura ordine firească.

Odată identificate faptele şi actele relevante, se stabileşte dreptul aplicabil. Legea aplicabilă exista înainte ca anularea să fie dispusă şi tocmai de aceea legalitatea anulării se verifică prin raportare la legea existentă la acel moment. Se porneşte de la lege pentru a stabili dacă anularea era permisă, dacă erau îndeplinite condiţiile prevăzute pentru anulare şi dacă probele dovedeau fără echivoc încălcarea legii şi îndeplinirea condiţiilor care permiteau anularea. NU se porneşte de la decizia de a anula alegerile pentru a căuta ulterior în lege o interpretare care să justifice anularea întregului proces electoral.

Articolul 146 litera f) nu poate fi citit izolat. Determinarea întinderii atribuţiei constituţionale se face prin raportare la locul pe care îl ocupă în ansamblul Constituţiei şi la finalitatea pentru care a fost prevăzută.

Articolul 2 stabileşte titularul suveranităţii şi cerinţele alegerilor prin care aceasta se exercită. Articolul 81 stabileşte forma exercitării pentru alegerea Preşedintelui. Articolul 146 litera f) creează garanţia. Curtea Constituţională nu primeşte prin litera f) o competenţă electorală autonomă, desprinsă de restul Constituţiei, ci o atribuţie instituită în serviciul exercitării corecte a suveranităţii naţionale prin procedura electorală prezidenţială.

O atribuţie instituită pentru a garanta exercitarea suveranităţii nu poate fi interpretată astfel încât exercitarea ei să înlăture chiar actul de suveranitate pe care este chemată să îl protejeze, în afara ipotezelor şi condiţiilor expres prevăzute. Asta nu înseamnă că un scrutin nu poate fi niciodată anulat. Înseamnă că o asemenea putere trebuie să existe în lege şi să rezulte fără echivoc din dispoziţiile care reglementează anularea alegerilor, nu din atribuţia generală a Curţii Constituţionale de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Preşedintelui României.

Articolul 2 alineatul (1) enunţă trei cerinţe ale alegerilor prin care se constituie organele reprezentative: libere, periodice şi corecte. Cele trei cerinţe constituţionale au aceeaşi forţă, niciuna nu are prioritate normativă asupra celorlalte. O interpretare care ar trata corectitudinea ca valoare supremă, susceptibilă să justifice orice măsură, ar sacrifica periodicitatea şi libertatea, care sunt tot norme constituţionale. Corectitudinea alegerilor este un obiectiv al ordinii constituţionale, dar nu constituie izvorul unei competenţe pe care Constituţia sau legea nu o prevede.

Articolul 2 alineatul (2) produce un efect direct. Autorităţile publice exercită competenţe primite, nu suveranitate proprie. O autoritate care ar dispune de rezultatul unui scrutin în afara unei competenţe expres conferite nu ar exercita o atribuţie, ar substitui propria voinţă actului prin care titularul suveranităţii şi-a exprimat-o.

Interdicţia prevăzută de articolul 2 alineatul (2) din Constituţie nu se adresează numai persoanelor sau grupurilor din afara autorităţilor publice. Nicio instituţie a statului nu poate exercita, în nume propriu, o putere care aparţine poporului. Autorităţile publice exercită competenţele conferite prin Constituţie şi prin lege, nu o suveranitate proprie. Nici Constituţia, nici Parlamentul nu au permis crearea unei breşe legislative prin care suveranitatea poporului să poată fi preluată şi exercitată în nume propriu de o autoritate publică, de grupuri sau de alţi actori statali, direct ori prin intermediul unei instituţii a statului.

În jurisprudenţa anului 2024, atribuţia prevăzută de articolul 146 litera f) a fost interpretată într-un sens larg, prin coroborare cu articolul 1 alineatul (5) şi cu articolul 142 alineatul (1) din Constituţie, reţinându-se că vegherea nu se reduce la un control de legalitate asupra operaţiunilor electorale.

Vegherea nu este, într-adevăr, o simplă verificare aritmetică, iar reducerea ei la un examen formal ar lipsi-o de sens. Această constatare nu rezolvă însă problema care contează, aceea a limitei.

Între a spune că vegherea nu este numai un control formal şi a spune că vegherea permite orice măsură apreciată ca fiind necesară există o distanţă pe care niciun raţionament nu o poate parcurge prin simpla afirmare a rolului de garant al supremaţiei Constituţiei.

O funcție de garanție care ar deveni temei autonom de intervenție s-ar extinde nelimitat, pentru că nu are condiții proprii de exercitare. Vegherea nu are cauză juridică determinată, nu are titular al dreptului de sesizare, nu are termen, nu are un standard de probă și nu are o procedură proprie: toate acestea sunt stabilite de normele care reglementează fiecare competență concretă. O putere fără cauză, fără titular, fără termen și fără probă nu este o competență în sens juridic, ci o putere discreționară.

Dacă atribuția generală de a veghea la respectarea procedurii electorale ar constitui un temei suficient pentru intervenția Curții, condițiile prevăzute de lege pentru exercitarea competențelor sale în materie electorală și-ar pierde rațiunea. Nu ar mai avea relevanță cine poate sesiza Curtea, în ce termen, pentru ce motive și în ce condiții poate fi dispusă anularea alegerilor, dacă aceleași limite ar putea fi înlăturate prin simpla invocare a atribuției generale de veghe. Într-un sistem normativ, interpretarea care lipsește de efect un ansamblu de norme speciale nu poate fi cea corectă.

Teza unei competențe generale a Curții Constituționale nu poate fi întemeiată exclusiv pe verbul *„veghează”*, separat de verbul *„confirmă”*. Articolul 146 litera f) atribuie Curții Constituționale două competențe distincte în cadrul aceleiași proceduri electorale: Curtea veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului. Vegherea însoțește desfășurarea procedurii electorale, iar confirmarea privește rezultatul acesteia, confirmarea reprezentând actul terminal al vegherii.

Dacă vegherea a stabilit că procedura nu a fost respectată, confirmarea devine imposibilă, întrucât nu se poate atesta conformitatea a ceea ce nu este conform. Iar dacă Curtea Constituțională nu poate confirma, procesul electoral nu poate produce un Președinte. Consecința nu este una creată de instanța constituțională, ci impusă de textul constituțional. O autoritate care are atribuția de a confirma are și atribuția de a refuza confirmarea, iar refuzul împiedică atribuirea mandatului pe baza rezultatului respectiv.

Dacă rezultatul nu întrunește condițiile pentru a fi confirmat, Curtea poate constata imposibilitatea confirmării, fără ca din această atribuție să rezulte și competența de a anula alegerile.

A refuza confirmarea unui rezultat și a anula întregul proces electoral sunt două acte juridice distincte. Anularea alegerilor produce un efect juridic diferit. Anularea desființează acte existente și etape închise, inclusiv constituirea birourilor electorale și înregistrarea candidaturilor, operațiuni administrative consumate, necontestate în termen și asupra cărora nu s-a reținut niciun viciu.

Refuzul confirmării înseamnă neemiterea actului prin care Curtea atestă rezultatul scrutinului; anularea este o măsură de desființare a efectelor juridice produse în cadrul procesului electoral. Din puterea de a nu confirma nu rezultă puterea de a anula.

Rezultă că ordinea juridică cunoaște două ipoteze, confirmarea și anularea, aceasta din urmă reglementată de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, cu condițiile acolo prevăzute. Norma nu cunoaște o a treia ipoteză, aceea a neconfirmării cu efect de desființare, iar absența ei nu poate fi suplinită, întrucât efectul juridic al unei asemenea neconfirmări nu este

stabilit de nicio dispoziție. O autoritate nu poate atașa unui act al său un efect pe care legea nu îl prevede.

La 2 decembrie 2024, Curtea nu a pronunțat o confirmare provizorie și nici nu a lăsat rezultatul primului tur sub rezerva unor verificări ulterioare. Printr-o hotărâre definitivă și general obligatorie, Curtea a confirmat rezultatul primului tur și a dispus organizarea celui de-al doilea tur de scrutin. Caracterul definitiv și general obligatoriu al hotărârii se impunea tuturor autorităților, inclusiv Curții Constituționale. Patru zile mai târziu, aceeași Curte a anulat întregul proces electoral și a înlăturat astfel efectele propriei hotărâri de confirmare.

Întrebarea este prin ce mecanism juridic putea Curtea Constituțională să lipsească de efecte o hotărâre definitivă și general obligatorie pe care tot Curtea Constituțională o pronunțase.

Dacă informațiile aflate la dispoziția Curții Constituționale indicau existența unor încălcări ale legii, răspunsul statului nu putea fi decât cel prevăzut de lege pentru fiecare dintre aceste încălcări. Faptele de natură penală reveneau organelor de urmărire penală, încălcările privind campania electorală autorităților competente în această materie, iar anularea alegerilor putea fi dispusă de Curtea Constituțională numai în condițiile prevăzute de articolul 52 din Legea nr. 370/2004.

Dacă aceste condiții nu erau îndeplinite, Curtea Constituțională nu putea transforma gravitatea faptelor constatate într-un temei pentru exercitarea unei puteri pe care legea nu i-o conferea. Într-un stat constituțional, existența unei încălcări nu suspendă legea. Dimpotrivă, tocmai existența încălcării impune aplicarea legii, de către autoritatea competentă și prin procedura pe care legea o prevede.

Nici ipoteza refuzului de confirmare nu oferă un act juridic pentru anularea întregului proces electoral prezidențial dispusă de Curtea Constituțională la 6 decembrie 2024.

La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională nu avea de soluționat o cerere de confirmare a rezultatului pe care să o poată admite sau refuza. Prin urmare, anularea întregului proces electoral nu poate fi explicată juridic nici ca un refuz de confirmare.

Ceea ce s-a produs la 6 decembrie 2024 nu a fost un refuz de confirmare, ci înlăturarea efectelor juridice ale întregului proces electoral desfășurat până la acel moment, inclusiv ale rezultatului primului tur, deja confirmat prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024.

Competența Curții Constituționale de a constata că un rezultat nu poate fi confirmat nu cuprinde și puterea de a desființa rezultatul sau întregul proces electoral. Anularea este o competență distinctă și poate fi exercitată numai în condițiile prevăzute de lege. Aici se află, în ordinea juridică, limita. Din competența de a constata nu decurge și puterea de a sancționa.

Al doilea tur de scrutin nu este o etapă administrativă lăsată la aprecierea autorităților, ci o operațiune impusă de articolul 81 alineatul (3) atunci când în primul tur niciun candidat nu a întrunit majoritatea cerută. Orice măsură care împiedică desfășurarea celui de-al doilea tur nu atinge doar o etapă a procedurii reglementate prin lege organică, ci o dispoziție constituțională.

Când analizăm momentul alegerilor din 2024, în care a fost invocată, de exemplu, desfășurarea nelegală a unei campanii electorale pe TikTok, analiza nu se reduce la întrebarea dacă acea neregularitate a existat. Cu cât neregularitatea invocată este mai departe de situațiile pentru care legea permite anularea alegerilor, cu atât trebuie demonstrat mai riguros de ce acea neregularitate poate conduce juridic la anularea voturilor valabil exprimate.

Desfășurarea nelegală a unei campanii electorale poate constitui o încălcare a legii, dar nu dovedește, prin simpla existență, că alegătorii au votat într-un anumit fel din cauza respectivei încălcări. Buletinul de vot dovedește opțiunea exprimată, nu procesul psihologic prin care alegătorul a ajuns la opțiunea respectivă. Din vot nu se poate afla câți alegători au fost influențați de o anumită campanie, în ce măsură au fost influențați și, mai ales, câți ar fi votat altfel în absența respectivei campanii. Statul nu poate anula voința exprimată de milioane de alegători pentru a o înlocui cu presupunerea că alegătorii ar fi vrut, de fapt, să voteze altfel.

Operațiunile electorale propriu-zise, respectiv constituirea birourilor electorale, întocmirea listelor electorale, înregistrarea candidaturilor, tipărirea și distribuirea buletinelor de vot, votarea, numărarea voturilor, întocmirea proceselor-verbale, centralizarea și stabilirea rezultatelor, sunt operațiuni reglementate ca atare de legea electorală, atribuite unor autorități determinate și supuse unor căi de contestare proprii. Când viciul apare în desfășurarea unei operațiuni electorale, legătura cu procedura este directă. Acest fapt nu este însă suficient pentru anularea alegerilor. O asemenea consecință poate interveni numai în condițiile prevăzute de lege. Nu întâmplător, articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 circumscrie frauda care poate atrage anularea la două operațiuni: votarea și stabilirea rezultatelor.

În afara acestora, legea electorală cuprinde și alte operațiuni reglementate de legislația electorală conexă: desfășurarea campaniei electorale, finanțarea campaniei, publicitatea politică, comunicarea audiovizuală în perioada electorală, promovarea în mediul online.

Acestea sunt tot operațiuni juridic reglementate, dar prin norme distincte, cu autorități competente proprii și cu regimuri sancționatorii proprii. Legea prevede, pentru fiecare, ce faptă constituie o încălcare, cine o constată și care este sancțiunea aplicabilă. Trecerea de la sancțiunea prevăzută la o sancțiune diferită și mai gravă nu se poate face prin simpla apreciere a Curții Constituționale, ci numai printr-o normă care să prevadă expres o asemenea consecință.

Nu toate fenomenele din spațiul public sunt reglementate ca operațiuni electorale. Dezbaterea publică, circulația informației, luările de poziție ale unor actori interni sau externi, comportamentul rețelelor de comunicare, formarea opiniei alegătorilor pot fi fenomene reale, pot fi documentate și pot fi chiar grave, însă nu sunt operațiuni ale procedurii electorale, iar ordinea juridică nu le atașează, prin ele însele, consecințe asupra validității unui scrutin.

Aceeași exigență se aplică și faptelor produse în afara operațiunilor electorale despre care se susține că au influențat votul sau rezultatul. Posibilitatea unei influențe nu înseamnă și dovada unei influențe. Se stabilește ce efect s-a produs, asupra cărei operațiuni electorale și prin ce probe este demonstrată influența. Cu cât legătura cu votarea sau cu stabilirea rezultatului este mai îndepărtată, cu atât demonstrația trebuie să fie mai riguroasă.

Nici competența autorităților nu poate fi desprinsă de lege. Faptul că legea îi dă unei autorități dreptul să constate că o încălcare s-a produs nu înseamnă că aceeași autoritate poate decide orice sancțiune sau orice efect juridic pentru acea încălcare. Competența de constatare și competența de sancționare ori de stabilire a consecințelor pot aparține unor autorități diferite. La fel, o altă autoritate, chemată să se pronunțe asupra consecințelor, nu poate prelua competența de constatare pe care legea a încredințat-o altcuiva. Fiecare autoritate intervine în limitele puterii pe care legea i-a conferit-o.

Gravitatea faptelor nu schimbă această ordine juridică. O faptă gravă rămâne o faptă gravă și poate impune un răspuns ferm al statului, dar numai din partea autorității competente și prin mijloacele prevăzute de lege. Gravitatea nu extinde competențe, nu creează sancțiuni și nu schimbă natura juridică a faptelor. O conduită gravă produsă în afara votării nu devine, numai prin gravitatea sa, fraudă la votare sau la stabilirea rezultatului.

2.5. Competența Curții Constituționale de anulare a alegerilor prezidențiale

2.5.1. Temeiul legal și condițiile anulării

În întreaga ordine juridică românească, o singură normă reglementează expres anularea alegerilor prezidențiale și această normă este cuprinsă în legea organică specială, nu în Constituție.

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 stabilește condițiile în care Curtea Constituțională anulează alegerile: atunci când votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin. Același text stabilește consecința juridică a anulării, respectiv repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor.

Alineatul (2) reglementează titularii cererii de anulare, termenul de cel mult trei zile de la închiderea votării și obligația ca cererea să fie motivată și însoțită de dovezile pe care se întemeiază.

Alineatul (3) impune soluționarea cererii până la data prevăzută de lege pentru aducerea la cunoștință publică a rezultatului alegerilor.[29]

Întrebarea de drept este dacă atribuția de veghere poate constitui temeiul unei măsuri de anulare, în afara condițiilor articolului 52.

O competență de garanție se definește prin obiectul garantat. Vegherea la respectarea procedurii înseamnă a asigura că regulile procedurii sunt respectate. Anularea nu este o

modalitate de a asigura respectarea unei reguli; este o sancțiune atașată încălcării ei. Între a veghea ca o regulă să fie respectată și a dispune o sancțiune pentru încălcarea ei există o diferență de natură juridică: prima operațiune presupune regula, a doua presupune, în plus, norma care instituie sancțiunea. În dreptul public, sancțiunile nu se deduc din funcțiile de supraveghere. Se prevăd.

Dacă atribuția de veghere ar conține în ea puterea de anulare, articolul 52 din Legea nr. 370/2004 ar fi lipsit de obiect. Legiuitorul nu ar fi avut niciun motiv să stabilească o cauză, cinci categorii de titulari, un termen de trei zile și o exigență de probă pentru o competență care ar fi existat oricum, mai largă și necondiționată, la nivel constituțional. Interpretarea care lipsește de efect util o normă în vigoare nu poate fi reținută. Iar dacă articolul 52 ar fi doar una dintre căile prin care anularea se poate obține, condițiile pe care le stabilește ar deveni facultative, ceea ce este același lucru cu a spune că nu există.

O competență de garanție transformată în temei autonom de intervenție nu are limite proprii, pentru că nu are condiții proprii. Articolul 52 spune ce faptă atrage anularea, cine o poate cere, până când și cu ce dovezi. Articolul 146 litera f) nu spune niciunul dintre aceste lucruri, pentru că nu a fost scris ca normă de sancțiune. O competență de anulare întemeiată direct pe litera f) ar fi, prin urmare, o competență fără cauză determinată, fără titular, fără termen și fără standard de probă. Aceasta nu este o competență cu limite largi; este o putere fără limite, iar deosebirea nu este de grad.

Anularea unui scrutin este cea mai severă consecință pe care ordinea juridică o cunoaște în materie electorală, întrucât înlătură efectele actului prin care titularul suveranității și-a exercitat-o. Într-un stat de drept, cu cât o măsură este mai severă, cu atât temeiul ei trebuie să fie mai exact, iar condițiile mai stricte. Un raționament care obține cea mai gravă măsură din norma cea mai generală inversează această regulă elementară.

Perechea de verbe *„veghează”* și *„confirmă”* apare identic la litera i) a articolului 146, pentru referendum. Dacă vegherea ar conține puterea de a anula, aceeași putere ar exista, prin identitate de text, și în materie referendară, unde nicio normă nu o prevede. O interpretare care generează, prin simpla lectură a unui verb, competențe nescrise în două materii distincte se autoinvalidează.

O competență de garanție nu poate deveni temei autonom de intervenție, întrucât nu conține propriile condiții de exercitare și, exercitată autonom, ar suprima condițiile pe care norma specială le stabilește.

Rămâne de lămurit dacă rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției îi permite să depășească limitele în care legea organică reglementează exercitarea competenței sale în materie electorală. Răspunsul la această întrebare nu poate fi găsit decât în Constituția României. Supremația Constituției este un principiu constituțional incontestabil. Pentru a stabili însă ce decurge juridic din acest principiu, trebuie mai întâi să înțelegem ce înseamnă, în drept, supremația Constituției.

Supremația Constituției este consacrată chiar prin articolul 1 alineatul (5) din Constituție, care prevede că, în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a

legilor este obligatorie. Supremația desemnează raportul dintre Constituție și lege: atunci când o dispoziție legală contravine Constituției, Constituția are forță juridică superioară legii.

Din această definiție decurge condiția de aplicare a principiului: pentru ca supremația să opereze, trebuie să existe o normă constituțională al cărei conținut să fie contrar normei legale înlăturate. Supremația nu este un instrument de înlăturare a legii, este regula de soluționare a unui conflict între două norme.

Condițiile articolului 52 nu contrazic nicio dispoziție constituțională; le dezvoltă pe cele care există. Înlăturarea lor prin invocarea supremației nu ar da prioritate unei norme superioare asupra uneia inferioare, pentru simplul motiv că norma superioară cu conținut contrar lipsește.

Dacă o autoritate preia din lege măsura anulării alegerilor, dar înlătură condițiile pe care legea le impune pentru dispunerea ei, nu aplică norma constituțională în locul legii, ci pur și simplu aplică legea selectiv.

Curtea Constituțională nu poate lua din lege doar puterea de a anula alegerile și înlătura, din aceeași lege, limitele acestei puteri. Nicio regulă de ierarhie normativă nu permite această operațiune. Legea se aplică sau nu se aplică; nu se aplică pe jumătate.

Dacă articolul 52 este norma aplicabilă, condițiile pe care le stabilește sunt obligatorii. Dacă articolul 52 nu este norma aplicabilă, atunci trebuie indicată altă normă juridică care permite măsura anulării alegerilor, iar aceasta nu poate fi tot articolul 52 lipsit de condiții.

În articolul 73 alineatul (3) litera a), Constituția nu a lăsat materia electorală în afara reglementării, ci a trimis-o expres legii organice: sistemul electoral se reglementează prin lege organică. Condițiile stabilite de legea organică în această materie nu sunt un obstacol ridicat de legiuitor în calea Constituției. Sunt executarea unei însărcinări pe care Constituția însăși a dat-o legiuitorului.

Curtea Constituțională nu poate dispune anularea alegerilor în temeiul legii organice electorale și, în același timp, înlătura condițiile pe care aceeași lege le stabilește pentru anulare, invocând supremația Constituției. Ar însemna ca, în numele Constituției, Curtea să înlăture chiar condițiile stabilite prin legea organică adoptată în aplicarea dispozițiilor sale. Supremația Constituției nu poate fi transformată într-un temei pentru nesocotirea unei reguli pe care însăși Constituția a cerut legii să o stabilească.

Articolul 1 alineatul (5) este o normă de obligație, nu o normă de competență. Enunță o îndatorire generală de respectare a Constituției, a supremației ei și a legilor, și se adresează tuturor subiectelor de drept. Nu conferă nicio atribuție și nu poate constitui, singur sau coroborat cu altă normă, sediul unei competențe.

Competențele Curții Constituționale sunt cele prevăzute de articolul 146 din Constituție, iar sintagma *„alte atribuții”* de la litera l) se referă exclusiv la atribuțiile prevăzute de Legea nr. 47/1992, legea organică a Curții. Litera l) nu reprezintă un cec în alb de competență și nu permite Curții să își stabilească alte puteri în afara celor conferite prin Constituție și prin lege.

Sintagma *„alte atribuţii”* nu poate avea un conţinut variabil, determinat în funcţie de împrejurări, şi nu poate servi intereselor politice ale niciunui partid. Conţinutul acestor atribuţii este cel stabilit anterior de legiuitor prin Legea nr. 47/1992, legea organică a Curţii.

Un raţionament care foloseşte articolul 1 alineatul (5) pentru a înlătura condiţiile unei legi organice foloseşte obligaţia de respectare a supremaţiei Constituţiei împotriva obligaţiei de respectare a legilor, deşi ambele sunt prevăzute în aceeaşi dispoziţie constituţională.

Calitatea de garant al supremaţiei Constituţiei, prevăzută de articolul 142 alineatul (1), descrie rolul instituţional al Curţii Constituţionale şi fundamentează o exigenţă: Curtea Constituţională a României trebuie să respecte Constituţia în tot ceea ce face. Acest rol al Curţii nu se converteşte în competenţă.

Dacă din calitatea de garant al Constituţiei ar rezulta puterea de a face tot ceea ce garantul apreciază ca fiind necesar pentru a garanta, enumerarea limitativă de la articolul 146 ar deveni doar o listă orientativă, iar litera l) ar rămâne fără sens.

Supremaţia Constituţiei se impune tuturor autorităţilor publice, inclusiv Curţii Constituţionale, iar respectarea legii fundamentale în statul român începe cu respectarea competenţelor şi a limitelor stabilite de Constituţie pentru fiecare autoritate. Un argument de supremaţie care are ca efect înlăturarea condiţiilor pe care Constituţia a dispus să fie stabilite prin lege organică nu mai apără supremaţia Constituţiei. Curtea Constituţională foloseşte, în acest caz, supremaţia Constituţiei ca titlu pentru a se sustrage de la legea organică şi pentru a obţine, prin interpretare, un rezultat pe care legea nu îl permite.

Aici se vede diferenţa dintre puterea supusă Constituţiei şi puterea care invocă Constituţia pentru a-şi depăşi limitele: prima se opreşte acolo unde se opreşte competenţa, cea de-a doua îşi lărgeşte competenţa până acolo unde îi este necesar pentru a obţine rezultatul urmărit.

Atribuţia prevăzută de articolul 146 litera f) din Constituţie nu conferă Curţii Constituţionale o putere generală şi autonomă de anulare a procesului electoral prezidenţial. Competenţa de anulare este reglementată de articolul 52 din Legea nr. 370/2004 şi poate fi exercitată numai în condiţiile prevăzute de lege. Nici atribuţia de a veghea la respectarea procedurii, nici competenţa de confirmare a rezultatului şi nici principiul supremaţiei Constituţiei nu pot constitui, separat sau împreună, temeiul unei puteri de anulare exercitate în afara acestor condiţii.

Cauza juridică a anulării este frauda, iar articolul 52 alineatul (1) stabileşte două condiţii privind existenţa fraudei.

Sub aspectul obiectului, textul indică operaţiunile care trebuie să fi fost afectate de fraudă: *„votarea şi stabilirea rezultatelor”*. Legiuitorul a ales două etape determinate, reglementate ca atare în capitole distincte ale aceleiaşi legi: votarea, adică ansamblul operaţiunilor desfăşurate în secţia de votare potrivit capitolului consacrat acestora, şi stabilirea rezultatelor, adică numărarea, consemnarea în procesele-verbale şi centralizarea.

Sintagma nu desemnează procesul de formare a opiniei alegătorului, care nu este o operațiune reglementată de lege și nu este atribuită niciunei autorități electorale. Alte încălcări ale legii electorale, produse în alte etape ale procesului, nu constituie cauza juridică a anulării, chiar dacă atrag alte forme de răspundere.

Alegerea nu este întâmplătoare. Aceeași lege definește, la articolul 2 alineatul (1) litera a), noțiunea de perioadă electorală ca fiind intervalul de timp care începe la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului privind stabilirea datei alegerilor și se încheie odată cu publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a rezultatului scrutinului.[30]

Prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a dispus anularea întregului proces electoral. Una este anularea unui tur de scrutin în condițiile prevăzute de lege și alta este desființarea întregului proces electoral.

Legiuitorul dispunea de o noțiune proprie care acoperă întregul parcurs electoral, de la actul care îl deschide până la actul care îl închide, și a definit-o el însuși. În articolul 52 alineatul (1) nu a folosit acea noțiune, ci una mai îngustă, desemnând două operațiuni determinate. Restrângerea este o opțiune de reglementare, nu o scăpare. Rezultă că anularea reglementată de lege are ca obiect operațiunile de votare și de stabilire a rezultatelor, iar nu ansamblul etapelor procesului electoral.

O interpretare contrară ar putea susține că noțiunea de votare din articolul 52 alineatul (1) nu se limitează la operațiunile materiale desfășurate în secția de votare, ci include și vicierea procesului de formare a voinței alegătorului. Textul legal nu îngăduie însă izolarea acestei noțiuni: legiuitorul a scris că *„votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă”*, cu verbul la plural, acordat cu amândouă operațiunile. Pentru a ajunge la lectura extensivă, interpretul trebuie mai întâi să desprindă un termen dintr-un subiect gramatical compus și să îi atribuie, luat singur, un conținut pe care legea îl leagă de ambele etape. Problema este, așadar, dacă articolul 52 alineatul (1) permite o asemenea extindere.

Legea nr. 370/2004 nu folosește noțiunea de votare ca noțiune generală, ci ca denumire a unei etape reglementate separat, cu operațiuni enumerate: deschiderea secției, verificarea urnei, identificarea alegătorului, semnarea listei, primirea buletinului și a ștampilei, exprimarea votului în cabină, introducerea buletinului în urnă, închiderea votării. Stabilirea rezultatelor formează obiectul unei reglementări proprii, cuprinzând numărarea, consemnarea în procesele-verbale și centralizarea. Legiuitorul a desemnat, în articolul 52 alineatul (1), exact aceste două ansambluri de operațiuni, iar nu procesul de formare a opiniei alegătorului, care nu este o operațiune reglementată de lege, nu se desfășoară în fața vreunei autorități electorale și nu este atribuit nimănui spre organizare ori spre verificare.

O condiție legală trebuie să poată fi verificată, întrucât de întrunirea ei depinde aplicarea celei mai grave măsuri din dreptul electoral. Frauda la votare și la stabilirea rezultatelor se verifică prin operațiuni determinate: reexaminarea buletinelor, renumărarea, confruntarea proceselor-verbale, compararea cifrelor. Frauda definită ca viciere a formării voinței nu se poate verifica prin nicio operațiune, întrucât voința alegătorului nu este consemnată nicăieri în afara buletinului de vot și nu poate fi reconstituită pentru a fi comparată cu o stare

ipotetică neviciată. O lectură care face condiția neverificabilă transformă cerința legală într-o apreciere, iar aceasta este exact operațiunea pe care norma o exclude prin cerința probei.

Dacă vicierea formării voinței ar constitui fraudă la votare, atunci orice campanie desfășurată cu încălcarea regulilor de publicitate electorală ori de finanțare ar deveni cauză de anulare a scrutinului. Regimul sancționator instituit prin Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, cu autoritatea lui de control, cu procedurile lui și cu sancțiunile lui, ar rămâne fără obiect, întrucât nicio autoritate nu ar mai avea rațiunea de a aplica o amendă acolo unde consecința firească ar fi desființarea scrutinului. O interpretare care lipsește de obiect un întreg regim sancționator special nu poate fi interpretarea corectă a normei.

Lectura extensivă nu se sprijină pe niciunul dintre aceste elemente și nu a fost adoptată de Curtea Constituțională nici în anul 2009, nici în anul 2014, nici la 2 decembrie 2024, când paragraful 15 al Hotărârii nr. 30/2024 a enunțat criteriul aspectelor concrete privind votarea și stabilirea rezultatelor.

Hotărârea nr. 32/2024 nu invocă articolul 52 și nu formulează nicio interpretare a noțiunii de votare. Lectura extensivă nu figurează în actul de anulare a alegerilor, a fost construită ulterior în apărarea soluției.

Sub aspectul efectului, textul cere ca frauda să fie *„de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin”*. Nu este suficientă existența unei fraude: este necesară aptitudinea fraudei de a produce efectul electoral determinat de lege. Articolul 52 alineatul (1) impune, așadar, existența unei legături cuantificabile și dovedite între frauda invocată și rezultatul alegerilor.

Cele două aspecte sunt cumulative. O fraudă în operațiunile de votare care nu putea modifica atribuirea mandatului nu îndeplinește condiția. O împrejurare aptă să influențeze rezultatul, dar care nu s-a produs în operațiunile de votare și de stabilire a rezultatelor, nu îndeplinește nici ea condiția.

Cauza, titularii, termenul și cerința de motivare însoțită de dovezi sunt condiții care trebuie îndeplinite împreună. Cauza delimitează obiectul intervenției, titularii stabilesc cine poate cere anularea, termenul stabilește intervalul în care cererea poate fi formulată, iar motivarea și dovezile susțin temeinicia cererii.

Înlăturarea oricăreia dintre ele modifică natura juridică a instituției. Fără condiția cauzei, anularea ar deveni o măsură de apreciere. Fără condiția titularilor, ar deveni o măsură din oficiu. Fără termen, ar deveni o măsură fără limită temporală. Fără cerința de probă, ar deveni o măsură întemeiată pe presupuneri.

Legea stabilește și efectul anulării: repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor. Articolul 52 nu prevede anularea și reluarea întregului proces electoral, cu redeschiderea procedurii de depunere a candidaturilor, ci repetarea turului de scrutin afectat de frauda constatată. Remediul pe care legea îl atașează măsurii este determinat, iar obiectul lui este turul de scrutin afectat de fraudă.

Din caracterul unic al sediului normativ rezultă aplicarea principiului potrivit căruia, dacă există o dispoziție specială care reglementează exact anularea alegerilor, atunci anularea se face după acea dispoziție, nu prin recurgerea la o dispoziție generală privind competențele Curții. Acolo unde legiuitorul a reglementat special o materie, stabilind condițiile în care o măsură poate fi dispusă, norma generală de competență nu poate fi utilizată pentru a se ajunge la aceeași măsură fără îndeplinirea acelor condiții. Altfel, condițiile normei speciale ar deveni facultative, iar reglementarea specială ar rămâne fără obiect.

2.5.2. Sesizarea Curții și titularii dreptului de sesizare

Dreptul de a cere anularea alegerilor aparține exclusiv competitorilor electorali indicați de lege. Anularea nu poate fi cerută de orice persoană sau autoritate și nici declanșată în lipsa unei cereri formulate de unul dintre titularii prevăzuți de articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004.

Norma desemnează limitativ subiectele care pot formula cererea: partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale și candidații care au participat la alegeri. Enumerarea are un criteriu unitar: calitatea de competitor electoral în scrutinul respectiv. Legiuitorul a rezervat dreptul de a cere anularea acelor subiecte care au participat la alegeri și ale căror drepturi sunt direct afectate de rezultat.

Din caracterul limitativ al enumerării rezultă că nici alegătorii individuali, nici autoritățile publice, nici Curtea Constituțională însăși nu figurează printre titularii dreptului de a cere anularea.

Cererea se poate formula în termen de cel mult trei zile de la închiderea votării. Nerespectarea termenului atrage respingerea cererii ca tardivă. Termenul asigură celeritatea impusă de calendarul electoral și securitatea juridică a rezultatului, care nu poate rămâne indefinit contestabil.

Termenul se coroborează cu alineatul (3), care impune soluționarea cererii până la data prevăzută de lege pentru aducerea la cunoștință publică a rezultatului alegerilor. Cele două dispoziții delimitează, împreună, o fereastră temporală închisă: cererea se formulează într-un termen scurt după închiderea votării și se soluționează înainte de momentul la care rezultatul devine public în forma stabilită de lege. Termenele de decădere sunt de strictă interpretare și nu pot fi extinse prin analogie, prin apreciere asupra gravității situației ori prin invocarea unor împrejurări cunoscute ulterior.

Textul prevede că cererea trebuie motivată și însoțită de dovezile pe care se întemeiază.

Condiția are două componente. Motivarea impune autorului să indice faptele invocate și legătura acestora cu ipoteza legală, adică să arate în ce constă frauda și de ce aceasta era de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților. Dovezile impun ca aceste fapte să fie susținute prin elemente concrete, prezentate odată cu cererea.

Norma nu instituie o obligație a Curții Constituționale de a căuta din oficiu elementele de fapt, ci o obligație a titularului dreptului de sesizare de a le prezenta.

Din aceeaşi condiţie rezultă şi momentul procedural al prezentării: dovezile însoţesc cererea. Elementele de fapt pe baza cărora se cere anularea trebuie să intre în procedură printr-o sesizare legală. Curtea nu poate înlocui lipsa sesizării prin informaţii pe care le identifică din oficiu, în afara procedurii legal declanşate.

Procedurile reglementate de Legea nr. 370/2004 nu sunt declanşate prin sesizarea din oficiu a Curţii Constituţionale. Contestaţiile privind înregistrarea candidaturilor şi cererea de anulare se formulează de titularii prevăzuţi de lege, în termenele stabilite de lege. Procedura confirmării rezultatului se deschide prin transmiterea către Curtea Constituţională a procesului-verbal întocmit de Biroul Electoral Central, potrivit articolului 51 alineatul (3).

Articolul 31 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 prevede că subiectele pe care le enumeră *„pot contesta”* şi că *„contestaţiile se fac în scris şi se depun la Curtea Constituţională”*. Articolul 52 alineatul (2) din aceeaşi lege prevede că *„cererea de anulare a alegerilor se poate face de”* subiectele pe care le enumeră. Articolul 38 din Legea nr. 47/1992 se referă la soluţionarea contestaţiilor.

Articolul 52 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 prevede că dezbaterile au loc cu participarea numai a judecătorilor Curţii Constituţionale, *„pe baza sesizării şi a celorlalte documente aflate la dosar”*. Textul nu descrie o simplă practică, ci fixează baza materială a dezbaterii, iar aceasta cuprinde, ca element dintâi, sesizarea.

Nici Constituţia, nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 nu conţin vreo dispoziţie care să permită Curţii Constituţionale să se sesizeze din oficiu în materia alegerii Preşedintelui României.

Articolul 146 litera a) din Constituţie, după ce enumeră subiectele care pot sesiza Curtea Constituţională cu privire la constituţionalitatea legilor înainte de promulgare, prevede că, de asemenea, Curtea se pronunţă din oficiu asupra iniţiativelor de revizuire a Constituţiei.[31]

Constituantul cunoştea, aşadar, tehnica sesizării din oficiu şi a utilizat-o o singură dată, pentru o singură materie, printr-o menţiune expresă. În toate celelalte litere ale articolului 146, inclusiv la litera f), o asemenea menţiune lipseşte.

Acolo unde legiuitorul constituant a voit sesizarea din oficiu, a prevăzut-o expres. Absenţa unei asemenea menţiuni la litera f) nu constituie o lacună care să poată fi completată prin interpretare, ci arată că legiuitorul constituant nu a prevăzut sesizarea din oficiu în exercitarea atribuţiei Curţii Constituţionale privind alegerea Preşedintelui României.

Ca urmare, competenţa Curţii Constituţionale de a se sesiza din oficiu pentru anularea alegerilor prezidenţiale sau a întregului proces electoral nu este prevăzută nici de Constituţie, nici de lege şi în niciun caz nu poate fi dedusă din sintagma *„alte atribuţii”* prevăzută de articolul 146 litera l) din Constituţie.

2.5.3. Etapele procesului electoral şi exercitarea competenţelor Curţii

Competenţele Curţii Constituţionale intervin în momente distincte ale procesului electoral şi au obiecte, modalităţi de învestire şi termene proprii. Contestaţiile privind

candidaturile, contestațiile privind campania, cererile de anulare și procedura confirmării nu sunt proceduri interschimbabile: fiecare este reglementată distinct de lege.

Prima etapă privește candidaturile. Contestațiile împotriva înregistrării sau a respingerii înregistrării candidaturilor se depun la Curtea Constituțională în termen de cel mult 24 de ore și se soluționează în cel mult două zile de la înregistrare, prin hotărâri definitive, potrivit articolului 31 alineatele (1) și (2) din Legea nr. 370/2004 și articolului 38 din Legea nr. 47/1992.

A doua etapă privește campania electorală. Contestațiile referitoare la împiedicarea unui partid sau a unui candidat de a-și desfășura campania în condițiile legii se soluționează potrivit articolului 38 din Legea nr. 47/1992.

A treia etapă privește anularea alegerilor pentru fraudă electorală, în condițiile articolului 52 din Legea nr. 370/2004.

A patra etapă privește confirmarea rezultatelor sufragiului și validarea alegerii, potrivit articolului 146 litera f) din Constituție, articolului 37 din Legea nr. 47/1992 și articolelor 53 și 54 din Legea nr. 370/2004.

A cincea etapă privește depunerea jurământului de către Președintele ales, în fața Camerei Deputaților și a Senatului, potrivit articolului 82 alineatul (2) din Constituție, actul de validare fiind prezentat Parlamentului în acest scop.

Etapele nu sunt paralele, ci succesive. Fiecare etapă se deschide după închiderea etapei anterioare, iar exercitarea unei competențe într-o etapă determinată condiționează și delimitează intervenția autorităților în etapele următoare.

Candidaturile rămase definitive constituie premisa campaniei electorale. Desfășurarea campaniei constituie premisa votării. Rezultatul stabilit constituie premisa confirmării. Rezultatul confirmat al unui tur deschide procedura turului următor sau, după caz, validarea alegerii. Fiecare etapă se închide prin actul care o finalizează, iar procedura avansează către etapa următoare.

Caracterul preclusiv rezultă din trei elemente normative distincte, care se coroborează: termenele scurte, prevăzute în ore și zile, pentru formularea contestațiilor și a cererilor; termenele imperative de soluționare, prevăzute pentru fiecare categorie; caracterul definitiv al hotărârilor, consacrat expres de articolul 31 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 pentru hotărârile pronunțate asupra contestațiilor.

Termenele stabilite pentru contestații și cereri sunt termene a căror depășire atrage respingerea ca tardivă, iar în opinia concurentă formulată la Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 2 decembrie 2024, termenul prevăzut de articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 a fost calificat expres drept termen de decădere, cu trimitere la practica constantă a Curții în această privință.

Exercitarea oricărei competențe electorale a Curții presupune verificarea prealabilă a patru elemente. Înainte de a analiza dacă sunt îndeplinite condițiile pentru anularea alegerilor, Curtea verifică dacă cererea a fost formulată de unul dintre titularii prevăzuți de lege, în termenul stabilit, dacă este motivată și dacă este însoțită de dovezile pe care se

întemeiază. Aceste patru elemente reprezintă condițiile învestirii Curții Constituționale cu o cerere de anulare a alegerilor și sunt distincte de condițiile în care anularea poate fi dispusă.

Articolul 146 litera f) nu stabilește un moment unic în care atribuția se exercită. Structura celor două funcții indică însă momente diferite. Vegherea, prin natura ei, operează pe parcursul procesului electoral, ori de câte ori instanța constituțională este sesizată în condițiile legii. Confirmarea are o funcție terminală: intervine la capătul unei etape, asupra rezultatului stabilit.

Competența nu se verifică numai în raport cu obiectul competenței, ci și cu momentul în care este exercitată.

O intervenție asupra unei operațiuni electorale aflate în desfășurare, dispusă la cererea unui titular și în termen, se situează în interiorul arhitecturii pe etape. O intervenție asupra unui rezultat deja stabilit și confirmat printr-un act definitiv presupune, în plus, un temei care să permită înlăturarea efectelor acelui act. Iar o măsură care privește procesul electoral în întregul lui, după ce o etapă a fost închisă, presupune un temei care să permită și desființarea etapei închise. Fiecare dintre aceste trei situații impune cerințe diferite autorității care intervine.

2.5.4. Participarea Ministerului Public

Articolul 68 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 prevede că judecarea de către instanțe a cererilor prevăzute de această lege se face potrivit regulilor stabilite de lege pentru ordonanța președințială, cu participarea obligatorie a procurorului, iar alineatul (2) prevede că împotriva hotărârilor definitive pronunțate de instanțele judecătorești potrivit prezentei legi nu există cale de atac.[32]

Articolul 52 din Legea nr. 47/1992 stabilește regimul ședințelor plenului Curții Constituționale. Alineatul (1) prevede participarea tuturor judecătorilor. Alineatul (2) prevede prezidarea ședinței de către președintele Curții Constituționale și participarea obligatorie a magistratului-asistent repartizat pe lângă judecătorul-raportor, iar în cazurile prevăzute de lege, a reprezentantului Ministerului Public. Alineatul (3) prevede că dezbaterile au loc numai cu participarea judecătorilor, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar.

Procedura presupune, prin urmare, o sesizare, un dosar constituit, documente aflate la dosar, o ședință a plenului cu participarea tuturor judecătorilor, prezidată de președintele Curții Constituționale, participarea magistratului-asistent, participarea reprezentantului Ministerului Public în cazurile prevăzute de lege și un act motivat prin care cauza se soluționează.

Legea organică a Curții Constituționale condiționează participarea reprezentantului Ministerului Public de existența unui caz prevăzut de lege, fără să enumere ea însăși acele cazuri. În materia alegerii Președintelui României, cazul este prevăzut de articolul 68 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004, pe care Curtea Constituțională l-a aplicat propriilor proceduri.

Participarea reprezentantului Ministerului Public nu are natura unei formalități de ședință. Potrivit articolului 131 alineatul (1) din Constituție, în activitatea judiciară Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.[33] Într-o procedură care se desfășoară fără înștiințarea părților și în care dezbaterile au loc numai cu participarea judecătorilor, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar, concluziile procurorului, formulate în ședință și consemnate în act, rămân singurul punct de vedere exterior Curții Constituționale asupra cererii, asupra legalității și asupra probelor, iar prezența procurorului constituie o garanție procedurală obiectivă, independentă de voința părților.

Pentru a-și întemeia procedura în materie electorală, Curtea Constituțională a așezat în hotărârile sale un paragraf cu formulare fixă, pe care îl reia de la o cauză la alta. La paragraful 3 al Hotărârii nr. 2 din 5 octombrie 2024, pronunțată asupra contestării înregistrării candidaturii Dianei Iovanovici-Șoșoacă la alegerile pentru Președintele României din anul 2024, Curtea Constituțională a reținut:

„În temeiul dispozițiilor art. 52 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale art. 68 alin. (1) din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, contestațiile se soluționează fără înștiințarea părților, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar.”[34]

Aceeași hotărâre consemnează, în deschiderea ei, numele persoanei prezente: *„Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.”*[34] Obiectul acelei cauze privea dreptul de a fi ales al candidatei Diana Iovanovici-Șoșoacă, drept consacrat de articolul 37 din Constituție, iar contestația, formulată de Amalia Bellantoni, înregistrată la Curtea Constituțională la 4 octombrie 2024 și formând obiectul Dosarului nr. 3043F/2024, a fost soluționată a doua zi.

Articolul 68 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 folosește termenul „instanțe”, iar Curtea Constituțională este, potrivit articolului 1 alineatul (2) din Legea nr. 47/1992, unica autoritate de jurisdicție constituțională și nu face parte din sistemul instanțelor judecătorești. Aplicarea normei la procedurile desfășurate în fața Curții Constituționale se întemeiază pe două elemente de text: categoria cererilor prevăzute de Legea nr. 370/2004 cuprinde contestațiile și cererile date în competența Curții Constituționale, iar aceeași lege nu prevede nicio altă procedură pentru soluționarea acestor cereri. Aceeași concluzie a fost adoptată chiar de Curtea Constituțională, care a aplicat norma propriilor proceduri electorale, inclusiv participarea obligatorie a procurorului pe care aceasta o prevede.

Aceeași formulă a fost reluată în cursul aceluiași proces electoral, inclusiv în hotărârile pronunțate asupra cererilor de anulare formulate în temeiul articolului 52 din Legea nr. 370/2004, și anume Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024 și Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024. Curtea Constituțională a continuat să o folosească și în procesul electoral din anul 2025, prin Hotărârea nr. 24 din 17 martie 2025 și prin Hotărârea nr. 35 din 2 aprilie 2025.

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, prin care a fost anulat întregul proces electoral, nu cuprinde nici paragraful privind temeiul procedurii, nici mențiunea din deschidere privind prezența reprezentantului Ministerului Public, și nu numește niciun procuror. Aceeași hotărâre a fost adoptată cu unanimitate de voturi, în complet de nouă judecători.

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu a fost pronunțată la cererea vreunuia dintre titularii pe care articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 îi enumeră limitativ, nu indică numărul și data de înregistrare ale vreunei sesizări și nu consemnează participarea reprezentantului Ministerului Public. Înscrisurile pe care Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 le invocă sunt cele cinci note de informare prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, aduse la cunoștință publică la 4 decembrie 2024, cu două zile înaintea pronunțării, și declarațiile privind bugetul de campanie depuse la Autoritatea Electorală Permanentă. Fără sesizare, dezbaterile nu se puteau purta pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar, așa cum cere alineatul (3) al articolului 52 din Legea nr. 47/1992, iar documentele aflate la dosar trebuiau să fie înscrisuri din care să rezulte frauda prevăzută la articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004. Trei dintre cerințele articolului 52 din Legea nr. 47/1992 nu se regăsesc în Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024.

Părțile nu au fost înștiințate, iar niciunul dintre cei nouă judecători nu a formulat opinie concurentă, deși articolul 59 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 recunoaște acest drept. În actul prin care a fost desființat votul a 9,4 milioane de cetățeni nu figurează susținerile vreunei părți, nu figurează concluziile reprezentantului Ministerului Public și nu figurează niciun rând scris în dezacord sau în completare de vreun judecător.

Procedura în fața Curții Constituționale în materie electorală nu este contradictorie, iar această trăsătură nu constituie un viciu, întrucât părțile nu sunt înștiințate și dezbaterile au loc numai cu participarea judecătorilor. Tocmai pentru acest motiv legea și practica proprie a Curții Constituționale așază în procedură reprezentantul Ministerului Public, ca singur corectiv al lipsei de contradictorialitate. Atunci când și acest corectiv lipsește, lipsa de contradictorialitate încetează să fie o trăsătură a procedurii și devine absența oricărui control asupra modului în care procedura a fost condusă.

Dacă reprezentantul Ministerului Public nu a participat, cea mai gravă măsură luată vreodată de o autoritate a statului român asupra unui scrutin a fost dispusă fără garanția prevăzută de articolul 68 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004, pe care Curtea Constituțională o aplicase cu două luni mai devreme, în același proces electoral, atunci când a hotărât asupra dreptului de a fi ales al unei singure persoane, și pe care o respectase cu opt zile și cu patru zile înainte. Dacă reprezentantul Ministerului Public a participat, actul prin care au fost desființate voturile a 9,4 milioane de cetățeni omite tocmai mențiunea pe care Curtea Constituțională o scrisese în fiecare act anterior din aceeași materie, inclusiv în acelea prin care respinsese cereri de anulare. În ambele situații, explicația aparține Curții Constituționale.

Hotărârile prin care Curtea Constituțională a decis asupra unor candidaturi consemnează prezența procurorului, cu nume. Hotărârea prin care Curtea Constituțională a desființat votul a 9,4 milioane de cetățeni nu consemnează niciun procuror.

2.5.5. Regimul şi efectele hotărârilor Curţii Constituţionale în materie electorală

Legea nr. 47/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii Constituţionale, republicată, stabileşte la articolul 11 că actele Curţii sunt de trei categorii: decizii, hotărâri şi avize. Repartizarea nu este lăsată la aprecierea instanţei constituţionale, ci este făcută de lege, pe criteriul atribuţiei exercitate.

Hotărârile se pronunţă în exercitarea atribuţiilor de veghere, de constatare şi de confirmare: vegherea la respectarea procedurii pentru alegerea Preşedintelui României şi confirmarea rezultatelor sufragiului; constatarea existenţei împrejurărilor care justifică interimatul funcţiei de Preşedinte; vegherea la respectarea procedurii pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului şi confirmarea rezultatelor acestuia; verificarea îndeplinirii condiţiilor pentru exercitarea iniţiativei legislative de către cetăţeni.

Prin hotărâre, în materia electorală, instanţa constituţională verifică desfăşurarea unei proceduri şi atestă un rezultat, iar obiectul verificării este o situaţie de fapt şi de procedură.

Această deosebire de obiect explică deosebirea de regim. Un act care tranşează o problemă de constituţionalitate produce efecte asupra ordinii normative în ansamblu, motiv pentru care Constituţia însăşi îi stabileşte regimul. Un act care atestă rezultatul unui scrutin produce efecte asupra unei situaţii determinate, iar regimul lui a fost lăsat legii organice.

Toate actele prin care Curtea Constituţională soluţionează cauzele în materia alegerii Preşedintelui României sunt hotărâri. Aceasta este calificarea legală a categoriei, independent de conţinutul concret al fiecărui act în parte.

Articolul 147 alineatul (4) din Constituţie prevede că deciziile Curţii Constituţionale se publică în Monitorul Oficial al României şi că, de la data publicării, deciziile sunt general obligatorii şi au putere numai pentru viitor.

Textul constituţional priveşte exclusiv deciziile. Hotărârile nu sunt menţionate. Nu este vorba despre o formulare eliptică: articolul 147 face parte din secţiunea consacrată Curţii Constituţionale, unde termenii sunt folosiţi cu precizie, iar Constituţia distinge în alte locuri, fără echivoc, între categoriile de acte ale autorităţilor publice.

Caracterul general obligatoriu al hotărârilor îşi are temeiul la nivel legal, la articolul 11 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992, care prevede că deciziile şi hotărârile Curţii Constituţionale sunt general obligatorii şi au putere numai pentru viitor. În materia alegerii Preşedintelui, Legea nr. 370/2004 consacră expres, la articolul 31 alineatul (2), caracterul definitiv al hotărârilor pronunţate asupra contestaţiilor.

Hotărârile pronunţate de Curtea Constituţională în materia electorală sunt obligatorii în temeiul legii, iar nu în temeiul unui text constituţional. Obligă, la fel de deplin, dar sursa obligaţiei este alta, iar sursa obligaţiei determină întinderea a ceea ce obligaţia poate produce.

Obligativitatea actului şi examinarea competenţei exercitate se situează pe planuri juridice distincte: obligativitatea priveşte efectele actului şi îndatorirea subiectelor de drept de a se conforma, iar examinarea priveşte competenţa exercitată, condiţiile exercitării competenţei şi respectarea limitelor constituţionale ale competenţei. Prima problemă este

una de executare, a doua este una de constituționalitate a exercitării puterii publice. Confuzia dintre ele produce o consecință pe care ordinea constituțională nu o poate admite: un act ar deveni constituțional prin simplul fapt că trebuie executat. Obligația de a respecta un act nu dovedește că autoritatea care l-a emis avea competența de a-l adopta și că a exercitat această competență în limitele stabilite de Constituție și de lege.

Caracterul general obligatoriu al unei hotărâri impune respectarea actului. Nu instituie o interdicție de a examina temeiurile constituționale și legale în care actul a fost pronunțat. O lege nu poate interzice Parlamentului, organul reprezentativ suprem al poporului român potrivit articolului 61 alineatul (1) din Constituție, să examineze dacă o competență constituțională a fost exercitată în limitele stabilite de Constituție. Ar fi și un raport normativ imposibil: o normă de rang legal nu poate restrânge o atribuție de rang constituțional.

Cercetarea parlamentară NU constituie o cale de atac. NU urmărește reformarea, desființarea sau suspendarea vreunui act al Curții Constituționale și NU produce efecte asupra actelor examinate. Efectele juridice ale unei hotărâri definitive rămân, indiferent de concluziile prezentului raport.

Concluziile prezentului raport pot însă fundamenta exercitarea atribuțiilor constituționale și legale ale Parlamentului, inclusiv sesizarea autorităților competente, și pot constitui temei pentru demersurile persoanelor interesate. Caracterul definitiv și general obligatoriu al hotărârilor Curții Constituționale nu împiedică autoritățile competente, la sesizarea Parlamentului, a persoanelor interesate sau din oficiu, să cerceteze faptele constatate și să stabilească eventualele răspunderi și consecințe juridice.

Cercetarea parlamentară nu se substituie unui control jurisdicțional care nu există. Constată, examinează, stabilește fapte și trage concluzii de drept, iar rezultatul se convertește în instrumentele proprii Parlamentului, respectiv informarea publică, inițiativa legislativă și, dacă este cazul, formularea unei propuneri de revizuire a Constituției.

Obligația de executare a unui act și competența de a examina modul în care a fost exercitată puterea prin care actul a fost pronunțat nu se exclud. Într-un stat de drept, cea de a doua este condiția de existență a celei dintâi: un act se execută pentru că provine dintr-o competență, iar competența se verifică pentru ca executarea să aibă temei legal.

Hotărârea prin care Curtea Constituțională confirmă rezultatul sufragiului este actul care închide o etapă a procesului electoral. Caracterul definitiv nu este o mențiune de stil, ci o calificare cu efecte determinate.

O hotărâre definitivă nu mai poate fi atacată; nu există cale de atac, nici ordinară, nici extraordinară, împotriva actelor Curții Constituționale. Prin confirmare, rezultatul scrutinului este stabilit definitiv și produce efectele juridice prevăzute pentru etapa următoare a procesului electoral. Toate autoritățile și toți participanții la procesul electoral sunt obligați să respecte rezultatul astfel confirmat.

Caracterul definitiv al unui act jurisdicțional se impune inclusiv autorității care l-a pronunțat. Aceasta este semnificația desesizării: prin pronunțarea actului definitiv,

autoritatea îşi epuizează competenţa asupra obiectului judecat şi nu mai poate reveni asupra lui.

Desesizarea nu este o construcţie doctrinară adăugată textelor, ci consecinţa necesară a caracterului definitiv. Un act asupra căruia cel care l-a pronunţat ar putea reveni oricând nu este definitiv, oricare ar fi denumirea pe care i-o dă actul însuşi. Iar dacă ar putea reveni, în timp ce nimeni altcineva nu poate să îl atace, caracterul definitiv nu ar mai fi o garanţie pentru destinatarii actului, ci un privilegiu al emitentului: obligatoriu pentru toți, revocabil pentru unul singur.

În materia confirmării rezultatelor sufragiului, desesizarea are un fundament suplimentar, care ține de natura însăși a operațiunii. A confirma înseamnă a atesta că rezultatul a fost legal stabilit. Confirmarea nu este o măsură provizorie luată sub rezerva unor verificări viitoare; este actul prin care verificarea se încheie. Un rezultat confirmat printr-o hotărâre definitivă nu mai este un rezultat aflat în curs de examinare, ci unul asupra căruia autoritatea competentă s-a pronunțat, iar procesul electoral a avansat, pe temeiul acelei pronunțări, către etapa următoare.

Efectul de desesizare priveşte obiectul asupra căruia s-a pronunţat actul, respectiv rezultatul confirmat şi legalitatea operaţiunilor prin care a fost stabilit. Nu împiedică exercitarea competenţelor care privesc etapele următoare ale procesului electoral, care au obiect propriu şi se deschid prin sesizările prevăzute de lege.

Nici Constituția, nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 nu reglementează o cale prin care Curtea Constituțională să revină pe fond asupra propriei hotărâri definitive pronunțate în materie electorală.

Legea nr. 47/1992, care organizează activitatea Curții Constituționale şi reglementează procedura, nu prevede niciun mecanism de retractare, revocare, revizuire, contestație în anulare sau reexaminare a hotărârilor pronunțate. Reglementează categoriile de acte, procedura de adoptare şi efectele acestora, dar nu reglementează modalităţi prin care actele Curții pot fi lipsite de efecte.

Legea nr. 370/2004 stabileşte, la articolul 31 alineatul (2), caracterul definitiv al hotărârilor pronunțate asupra contestațiilor şi nu prevede, în niciun articol, redeschiderea unei etape închise a procesului electoral. Singurul mecanism prin care legea permite înlăturarea rezultatului unui tur de scrutin este cel prevăzut de articolul 52, aplicabil înainte de confirmarea rezultatului, la cererea unui titular determinat, în termen de cel mult trei zile de la închiderea votării şi pe baza dovezilor care însoțesc cererea.

Căile de retractare şi căile extraordinare de atac nu există în lipsa unei prevederi legale. Sunt create prin norme exprese care le stabilesc obiectul, titularii, motivele şi termenele. Codul de procedură civilă reglementează astfel revizuirea şi contestația în anulare, enumerând limitativ motivele fiecăreia.

O cale de desfacere a unui act definitiv care nu a fost creată de legiuitor nu poate fi dedusă din natura autorității care a pronunțat actul. Efectele unei hotărâri definitive

pronunțate în materie electorală nu pot fi înlăturate de autoritatea care a pronunțat-o, în lipsa unei norme care să îi confere o asemenea putere, iar o etapă închisă a procesului electoral nu poate fi redeschisă, în lipsa unei norme care să prevadă redeschiderea, condițiile și efectele ei.

Candidatul Cristian-Vasile Terheș formulase o cerere de anulare a alegerilor în temeiul articolului 52 din Legea nr. 370/2004. Curtea Constituțională a soluționat această cerere prin Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024 și a respins-o ca neîntemeiată. După respingerea cererii de anulare, în aceeași zi, Curtea a pronunțat Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, prin care a confirmat și validat rezultatul primului tur de scrutin.

La 6 decembrie 2024, cererea candidatului Cristian-Vasile Terheș nu mai era pendinte. Fusese soluționată definitiv, iar etapa se închisese inclusiv prin confirmarea rezultatului.

Dacă la 2 decembrie 2024 Curtea Constituțională ar fi considerat că această cerere dovedește frauda prevăzută de articolul 52, putea să o admită și să anuleze scrutinul în cadrul acelei proceduri. Soluția pronunțată a fost însă alta: cererea a fost respinsă, rezultatul a fost confirmat, dar patru zile mai târziu întregul proces electoral a fost anulat din oficiu.

O cerere de anulare deja soluționată nu poate constitui temeiul procedural al unei anulări ulterioare.

Atât Constituția, cât și legea organică leagă forța obligatorie de publicare. Articolul 147 alineatul (4) o prevede pentru decizii, iar Legea nr. 47/1992 pentru actele Curții, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu caracter general obligatoriu și putere numai pentru viitor.

Publicarea este o condiție de opozabilitate, nu o formalitate ulterioară. Un act general obligatoriu se adresează unui număr nedeterminat de subiecte de drept, care nu au participat la procedura de adoptare și care nu îl pot cunoaște altfel decât prin publicare. Legarea obligativității de publicare nu este o exigență administrativă, ci consecința caracterului general al actului: nimeni nu poate fi ținut să respecte o regulă pe care nu avea cum să o cunoască.

Între pronunțare și publicare există un interval juridic determinat. În acest interval, actul există ca operațiune a autorității care l-a pronunțat, dar nu produce încă efectele generale pe care le va produce doar după publicare.

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.

Materialele electorale sunt suportul material al votului: buletinele exprimate sunt actele prin care alegătorii și-au manifestat voința, iar listele, procesele-verbale și ștampilele sunt înscrisurile care atestă modul în care acea voință a fost consemnată și numărată. Regimul lor juridic este, prin urmare, regimul probei electorale.

Articolul 70 din Legea nr. 370/2004, în forma modificată prin Legea nr. 148/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în materie electorală, stabilește acest regim în două alineate, în ordinea firească a operațiunilor. Prin aceeași lege, termenul de păstrare în arhivă a fost majorat de la trei luni la șase luni.

Alineatul (1) prevede păstrarea în arhivă a buletinelor de vot întrebuinţate, a celor neîntrebuinţate şi a celor nule, împreună cu listele electorale utilizate, ştampilele şi celelalte materiale utilizate în procesul electoral, precum şi a documentelor aflate la Curtea Constituţională şi la Autoritatea Electorală Permanentă, timp de şase luni de la data publicării rezultatului alegerilor în Monitorul Oficial al României.

Alineatul (2) prevede că, după expirarea termenului stabilit la alineatul (1), instanţele judecătoreşti, Curtea Constituţională şi Autoritatea Electorală Permanentă predau, pe bază de proces-verbal, materialele astfel enumerate, în vederea topirii.

Norma nu enumeră exemplificativ, ci acoperă întreaga masă a materialelor electorale, indiferent dacă buletinele au fost întrebuinţate, au rămas neîntrebuinţate sau au fost declarate nule. Includerea buletinelor neîntrebuinţate şi a celor nule are o raţiune probatorie precisă: verificarea corectitudinii unui scrutin nu se face numai pe voturile valabile, ci pe raportul dintre buletinele tipărite, cele distribuite, cele întrebuinţate, cele anulate şi cele rămase.

Termenul de şase luni nu are natura unei durate administrative de păstrare, ci a unei durate de conservare a probei, stabilită de legiuitor cu depăşirea tuturor termenelor de contestare din materia electorală, care se numără în zile. Diferenţa de ordin de mărime între termenul de conservare şi termenele de contestare arată funcţia normei: legiuitorul a urmărit ca proba să existe şi după ce toate căile de contestare s-au închis.

Reperul stabilit de lege este publicarea rezultatului alegerilor în Monitorul Oficial al României. Legiuitorul nu a legat termenul de încheierea votării, de încetarea activităţii birourilor electorale sau de vreun act administrativ, ci de publicarea actului final al procesului electoral. Alegerea acestui reper nu este întâmplătoare: publicarea rezultatului este momentul în care procesul electoral s-a finalizat în ordinea juridică, iar termenul de conservare începe să curgă abia din acel moment.

Întâi arhivarea, timp de şase luni, apoi predarea pentru topire, pe bază de proces-verbal. Ordinea este stabilită de lege prin însăşi succesiunea celor două alineate şi prin formularea alineatului (2), care condiţionează predarea de expirarea termenului prevăzut la alineatul (1). Nu este vorba despre două posibilităţi între care s-ar putea alege, ci despre două operaţiuni succesive, dintre care a doua nu poate începe înainte de epuizarea celei dintâi.

Articolul 70 nu prevede topirea materialelor electorale imediat după încetarea activităţii birourilor electorale. Încetarea activităţii unui birou electoral şi soarta materialelor electorale sunt două probleme juridice distincte: prima priveşte existenţa unui organism, a doua priveşte conservarea unor înscrisuri, iar termenul de conservare este legat de publicarea rezultatului, nu de durata de funcţionare a vreunei structuri.

Articolul 70 nu prevede nicio ipoteză în care termenul de şase luni ar putea fi scurtat, nici prin acordul depozitarilor, nici prin act administrativ, nici pentru raţiuni de spaţiu, cost sau oportunitate.

Articolul 70 nu conferă niciunui organism electoral competenţa de a dispune topirea. Norma desemnează depozitarii, respectiv instanţele judecătoreşti, Curtea Constituţională şi Autoritatea Electorală Permanentă, şi stabileşte operaţiunea pe care aceştia o efectuează la împlinirea termenului. Nu creează o putere de apreciere asupra momentului.

Articolul 70 nu prevede nicio excepție pentru ipoteza unui proces electoral anulat.

Articolul 70 alineatul (1) leagă termenul de șase luni de *„data publicării rezultatului alegerilor în Monitorul Oficial al României, Partea I”.* În cazul procesului electoral din 2024, rezultatul primului tur a fost publicat, însă procesul electoral a fost anulat înainte de stabilirea și publicarea rezultatului final al alegerilor. Legea nu reglementează distinct această situație și nu stabilește de la ce moment curge termenul de păstrare a materialelor electorale atunci când procesul este anulat înainte de finalizare. Articolul 70 nu este o normă de gospodărire a arhivelor. Este garanția materială a tuturor celorlalte garanții din materia electorală.

Articolul 21 din Constituție garantează accesul liber la justiție și prevede că nicio lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept. Un remediu jurisdicțional în materie electorală este efectiv numai dacă proba pe care s-ar întemeia mai există în momentul în care remediul este exercitat. Distrugerea materialelor electorale nu îngrădește formal accesul la justiție, dar îl lipsește de obiect: instanța rămâne deschisă, dar dovada nu mai există. Un drept care poate fi exercitat, dar nu mai poate fi dovedit, este un drept golit de conținut.

Aceeași funcție se regăsește în raport cu cercetarea parlamentară și cu orice altă formă de verificare ulterioară. Termenul de șase luni este intervalul în care ordinea juridică menține deschisă posibilitatea reconstituirii materiale a unui scrutin. După acest interval, verificarea se poate face doar pe înscrisuri derivate; înainte de el, se poate face pe suportul votului însuși.

Articolul 70 din Legea nr. 370/2004 este o normă specială în materia arhivării materialelor electorale prezidențiale și derogă de la regimul general al arhivelor. Fiind normă specială, se aplică integral și cu prioritate în domeniul pe care îl reglementează, iar completarea cu regimul general nu poate opera decât pentru aspectele pe care norma specială nu le acoperă. Termenul și ordinea operațiunilor sunt acoperite expres, deci nu sunt susceptibile de completare.

Prin Decizia nr. 231D din 7 decembrie 2024, Biroul Electoral Central a dispus încetarea propriei activități și a activității birourilor electorale inferioare, precum și predarea documentelor și materialelor electorale în vederea arhivării sau a topirii acestora.

2.6. Practica Curții Constituționale în materia anulării alegerilor prezidențiale, din 1992 până în 2025

Constituția a păstrat, timp de peste trei decenii, aceleași prevederi. Ceea ce s-a extins, pas cu pas, a fost întinderea pe care Curtea și-a conferit-o singură propriilor competențe. Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 este măsura acestei evoluții.

2.6.1. Practica anterioară a Curții Constituționale în materia cererilor de anulare

Absența unei cereri de anulare nu înseamnă, în toate cazurile, absența oricărei învestiri. Confirmarea rezultatului se declanșează, potrivit articolului 51 alineatul (3) din Legea nr.

370/2004, prin transmiterea către Curtea Constituțională a procesului-verbal întocmit de Biroul Electoral Central. Acel proces-verbal este un act de sesizare: are emitent, număr, dată și temei legal, iar procedura se deschide prin primirea lui. Pentru Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, actul de învestire este procesul-verbal al Biroului Electoral Central nr. 1RFT1 din 26 noiembrie 2024, transmis în Dosarul nr. 3670F/2024.

În această categorie intră, între altele, Hotărârea nr. 33 din 3 decembrie 2004, Hotărârile nr. 36 și nr. 42 din 2009, Hotărârile nr. 59 din 7 noiembrie 2014 și nr. 62 din 21 noiembrie 2014, Hotărârea nr. 77 din 2019, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, Hotărârile nr. 39 din 9 mai 2025 și nr. 43 din 22 mai 2025, precum și Hotărârea nr. 44 din 22 mai 2025 privind validarea alegerii Președintelui României.

Practica anterioară arată că absența unei cereri nu echivalează cu absența învestirii. În procedurile de stabilire și confirmare a rezultatului, Curtea și-a exercitat atribuțiile în urma transmiterii de către Biroul Electoral Central a proceselor-verbale și a documentației electorale, în condițiile prevăzute de lege. În alte cauze, Curtea a fost învestită prin contestații sau cereri formulate de titularii prevăzuți de lege. Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu figurează în inventarul cererilor de anulare pentru un motiv care ține de chiar definiția inventarului: nu a fost precedată de nicio cerere.

Autoînvestirea este altceva și se deosebește prin chiar elementul care lipsește: exercitarea atribuției în absența oricărui act prin care instanța constituțională să fi fost sesizată. Spre deosebire de procedura de confirmare soluționată prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, nu poate fi identificat un act procedural prevăzut de Legea nr. 370/2004 prin care Curtea să fi fost învestită cu soluționarea unei noi proceduri de anulare. Documentele desecretizate de autoritățile statului constituie materialele pe care Curtea și-a întemeiat ulterior analiza; transmiterea sau existența unor asemenea documente nu este însă echivalentă cu actul de învestire prevăzut de lege pentru exercitarea competenței de anulare.

Pentru a vedea cum a fost exercitată această competență, analiza jurisprudenței începe cu primele alegeri prezidențiale desfășurate după adoptarea Constituției din 1991.

1992

Hotărârea nr. 36 din 4 octombrie 1992. Autor al cererii: Filiala Iași a Convenției Democratice din România. Obiect: anularea alegerilor prezidențiale și parlamentare desfășurate în Circumscripția electorală nr. 24 Iași. Soluție: respingere. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 5 octombrie 1992.[35]

Curtea a reținut atât tardivitatea sesizării, cât și împrejurarea că neregularitățile invocate la nivelul unei circumscripții nu erau de natură să modifice rezultatul la nivel național. Cele două elemente ale raționamentului apar din primul ciclu electoral: condiția de termen și condiția legăturii dintre neregularitatea invocată și rezultatul general.

Prin Hotărârea nr. 37 din 4 octombrie 1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 5 octombrie 1992, Curtea a stabilit rezultatele primului tur de scrutin şi candidaţii care urmau să participe la al doilea tur.

Prin Hotărârea nr. 38 din 7 octombrie 1992, Curtea a calificat contestaţia formulată de Partidul Democrat Agrar din România drept cerere de anulare atât a alegerilor prezidenţiale, cât şi a celor parlamentare. Cererea privind alegerile prezidenţiale a fost respinsă ca tardivă, termenul legal de trei zile fiind considerat termen de decădere, iar în privinţa alegerilor parlamentare Curtea şi-a declinat competenţa în favoarea Biroului Electoral Central.

Încă din 1992 Curtea recalifica juridic o sesizare, dar, după recalificare, respecta condiţiile legale ale procedurii de anulare, inclusiv termenul de decădere de trei zile.

2000

Hotărârea nr. 48 din 30 noiembrie 2000. Autor: Partidul Particularilor, Partidul Social Democrat Tradiţional Român, prin preşedintele Lucian Cornescu. Obiect: anularea alegerilor din 26 noiembrie 2000. Soluţie: respingere. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 641 din 8 decembrie 2000.[36]

Prin Hotărârea nr. 49 din 1 decembrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 623 din 1 decembrie 2000, Curtea a stabilit rezultatul primului tur.

Hotărârea nr. 51 din 13 decembrie 2000. Autor: Partidul România Mare, prin Comitetul director. Obiect: anularea turului al doilea de scrutin din 10 decembrie 2000. Soluţie: respingere. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 703 din 29 decembrie 2000.[36]

2004

Trei cereri de anulare a primului tur de scrutin din 28 noiembrie 2004, soluţionate prin trei hotărâri pronunţate în aceeaşi zi, 3 decembrie 2004, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1163 din 8 decembrie 2004:[37]

Hotărârea nr. 30 din 3 decembrie 2004. Autor: Partidul România Mare. Soluţie: respingere.

Hotărârea nr. 31 din 3 decembrie 2004. Autor: Alianţa „Dreptate şi Adevăr PNL-PD" Dolj. Soluţie: respingere.

Hotărârea nr. 32 din 3 decembrie 2004. Autor: Partidul Noua Generaţie, prin preşedintele său, George Becali. Soluţie: respingere.

Cererile de anulare au fost soluţionate în aceeaşi zi cu stabilirea rezultatului şi înaintea continuării procesului electoral către turul al doilea, iar nu după închiderea etapei.

2009

Primul tur de scrutin, 22 noiembrie 2009. Trei cereri, soluţionate prin trei hotărâri pronunţate la 26 noiembrie 2009, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 27 noiembrie 2009:[38]

Hotărârea nr. 31 din 26 noiembrie 2009. Autor: Partidul România Mare. Soluție: respingere.

Hotărârea nr. 34 din 26 noiembrie 2009. Autor: domnul Constantin Ninel Potîrcă. Soluție: respingere.

Hotărârea nr. 35 din 26 noiembrie 2009. Autor: Partidul Social Democrat, Organizația Județeană Suceava. Obiect: anulare parțială, limitată la circumscripția Suceava. Soluție: respingere.

Turul al doilea de scrutin, 6 decembrie 2009.

Hotărârea nr. 39 din 14 decembrie 2009. Autori: Partidul Social Democrat și Partidul Conservator. Obiect: anularea turului al doilea. Soluție: respingere. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 924 din 30 decembrie 2009.[39]

Hotărârea nr. 40 din 14 decembrie 2009 și Hotărârea nr. 41 din 14 decembrie 2009. Autori: Alianța Politică PSD+PC, Organizația Județeană Caraș-Severin, respectiv Organizația Județeană Arad. Obiect: anularea alegerilor. Soluție: respingere. Publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 918 din 29 decembrie 2009.[40] Hotărârea nr. 42 din 14 decembrie 2009 consemnează expres că, înainte de stabilirea rezultatului, Curtea examinase trei cereri de anulare, soluționate prin Hotărârile nr. 39, nr. 40 și nr. 41.

Prin Hotărârea nr. 42 din 14 decembrie 2009, Curtea a stabilit rezultatul alegerilor.

Hotărârea nr. 1 din 16 februarie 2010. Autor: domnul Eduard Manole. Obiect: anularea alegerilor, prin cerere trimisă Curții Constituționale de Înalta Curte de Casație și Justiție. Soluție: respingere ca rămasă fără obiect. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 143 din 4 martie 2010.[41] Curtea a reținut că examinarea pe fond a cererii de anulare după pronunțarea hotărârii prin care stabilise rezultatele primului tur *„ar echivala cu punerea sub semnul întrebării a rezultatelor alegerilor sine die”*. Curtea a încheiat categoric: *„Or, o asemenea situație este inadmisibilă.”*

2014

Primul tur de scrutin, 2 noiembrie 2014. Opt hotărâri au fost pronunțate între 5 și 7 noiembrie 2014. Hotărârile nr. 51, nr. 53, nr. 54 și nr. 55 au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 812 din 6 noiembrie 2014, iar Hotărârile nr. 52, nr. 56, nr. 57 și nr. 58, în nr. 815 din 7 noiembrie 2014.[42]

Hotărârea nr. 51 din 5 noiembrie 2014. Nouă cereri formulate de Diana Fanea, Dragoș Nicolae Șaramet, Irina Nedelcu, Antonio Alexandru Voinescu, Daniel Ionuț Bogdan, Amandi-Bianka Budai, Cezar Cernea, Octavian Andre Antony și Kiss Iosif Karoly. Soluție: respingere.

Hotărârea nr. 52 din 5 noiembrie 2014. Autor: domnul Gheorghe Funar. Examinare pe fond. Soluție: respingere ca neîntemeiată. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 815 din 7 noiembrie 2014.[42]

Hotărârea nr. 53 din 5 noiembrie 2014. Autor: domnul Ștefan Stan. Soluție: respingere.

Hotărârea nr. 54 din 5 noiembrie 2014. O cerere formulată de Partidul Solidarității Democratice pentru Șanse Egale și pentru o Societate mai bună, Asociația pentru Cinstirea Memoriei Eroilor, Fundația Speranța în Democrație Pace și Sănătatea Lumii și Federația

Civică Solidaritatea Democratică, împreună cu membrii fondatori. Soluție: respingere ca inadmisibilă.

Hotărârea nr. 55 din 6 noiembrie 2014. Nouă cereri formulate de Raul-Alex Terme, Geanina Stefany Florentina Iova, Costel Petre, Iulia Colici, Diana Gloria Salaoru, Ioan Marcu, Cornel Cernoschi, Eugeniu Dragoș Petria și Viorel M. Iacobescu. Soluție: respingere ca inadmisibile.

Hotărârea nr. 56 din 6 noiembrie 2014. Două cereri formulate de Gabriel Meca și Ioan Andrica. Soluție: respingere ca inadmisibile.

Hotărârea nr. 57 din 6 noiembrie 2014. Autor: doamna Monica-Luisa Macovei. Examinare pe fond. Soluție: respingere.

Hotărârea nr. 58 din 7 noiembrie 2014. Patru cereri formulate de Ionuț Aurelian Mincu, Ioan Leancă, Marin Gruia și Alin Ciprian Ciula. Soluție: respingere ca tardive.

Turul al doilea de scrutin, 16 noiembrie 2014.

Hotărârea nr. 60 din 19 noiembrie 2014, privind cererile formulate de domnul Liviu Alexa, nu intră în inventar. Curtea a reținut expres că acele cereri nu puteau fi calificate ca cereri de anulare a alegerilor în sensul articolului 52 din Legea nr. 370/2004.

Hotărârea nr. 61 din 19 noiembrie 2014. Autor: domnul Ștefan Stroe. Obiect: anularea turului al doilea de scrutin. Soluție: respingere ca inadmisibilă, întrucât autorul nu avea calitatea de titular al dreptului de sesizare prevăzută de articolul 52 alineatul (2).

2019

Primul tur de scrutin, 10 noiembrie 2019. Șase cereri, soluționate prin Hotărârile nr. 70, nr. 71, nr. 72, nr. 73, nr. 75 și nr. 76, pronunțate între 12 și 15 noiembrie 2019. Autorii sunt Popescu Eracle-Mihai, Nicolae Ivăşchescu, Radu Moraru, Iosipescu Zambra Nicolae Mircea, Bogdan Mihail Zamfir și Petru Bucur-Volk. Soluțiile sunt de respingere, ca inadmisibile ori ca tardive.[43]

Hotărârile nr. 70 și nr. 71 din 12 noiembrie 2019 au soluționat cererile formulate de Popescu Eracle-Mihai și Nicolae Ivăşchescu și au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 15 noiembrie 2019. Hotărârile nr. 72 și nr. 73 din 15 noiembrie 2019 au soluționat cererile formulate de Radu Moraru și Iosipescu Zambra Nicolae Mircea, iar Hotărârile nr. 75 și nr. 76 din aceeași zi, cererile formulate de Bogdan Mihail Zamfir și Petru Bucur-Volk.

Turul al doilea de scrutin, 24 noiembrie 2019. Șase cereri: Hotărârea nr. 78 din 26 noiembrie 2019, Ioan Ștef, publicată în Monitorul Oficial nr. 967 din 29 noiembrie 2019; Hotărârea nr. 79 din 26 noiembrie 2019, Ștefan Pop, publicată în nr. 960 din 28 noiembrie 2019; Hotărârea nr. 80 din 27 noiembrie 2019, Bobby-George-Marius Păunescu, publicată în nr. 960 din 28 noiembrie 2019; Hotărârea nr. 81 din 27 noiembrie 2019, Marian Sorin Burlacu, publicată în nr. 967 din 29 noiembrie 2019; Hotărârea nr. 82 din 28 noiembrie 2019, Bogdan Mihail Zamfir, publicată în nr. 967 din 29 noiembrie 2019; Hotărârea nr. 83 din 28 noiembrie 2019, Ion Artenie, publicată în nr. 967 din 29 noiembrie 2019. Toate cererile au fost respinse.[44]

2024

Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024. Autor: domnul Sebastian-Constantin Popescu, candidat. Cerere înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 11.137 din 27 noiembrie 2024, Dosarul nr. 3672F/2024. Obiect: anularea alegerilor din 24 noiembrie 2024. Soluție: respingere ca tardivă. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1259 din 13 decembrie 2024.[45]

Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024. Autor: domnul Cristian-Vasile Terheș, candidat. Cerere înregistrată la 26 noiembrie 2024. Obiect: anularea alegerilor din 24 noiembrie 2024. Soluție: respingere ca neîntemeiată. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.[46]

În cursul soluționării acestei din urmă cereri, la 28 noiembrie 2024, Curtea a dispus reverificarea și renumărarea buletinelor de vot valabil exprimate și nule. Operațiunea a fost finalizată la 1 decembrie 2024. Potrivit declarației domnului Cristian-Vasile Terheș, în străinătate reverificarea a acoperit 161 din cele 950 de secții de votare.[47] Renumărarea a fost folosită, și în 2024, ca instrument de verificare în cadrul soluționării unei cereri de anulare, în aceeași logică în care fusese folosită în anul 2009.

Prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024, Curtea a confirmat rezultatul primului tur.[48]

Prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024, Curtea a dispus anularea întregului proces electoral, fără ca actul să identifice vreo cerere sau vreun titular.[49]

2025

Hotărârea nr. 38 din 9 mai 2025. Autor: domnul Sebastian-Constantin Popescu, candidat. Obiect: anularea primului tur de scrutin din 4 mai 2025. Soluție: respingere ca neîntemeiată, cu unanimitate de voturi. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 445 din 14 mai 2025.[50]

Hotărârea nr. 42 din 22 mai 2025. Autor: domnul George-Nicolae Simion, candidat. Obiect: anularea turului al doilea de scrutin din 18 mai 2025. Soluție: respingere ca neîntemeiată, cu unanimitate de voturi. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 3 iulie 2025.[51]

Prin Hotărârea nr. 43 din 22 mai 2025, Curtea Constituțională a confirmat și a validat rezultatul turului al doilea, a constatat că domnul Nicușor-Daniel Dan este ales și a stabilit validarea alegerii pentru data de 22 mai 2025. Prin Hotărârea nr. 44, pronunțată în temeiul articolului 82 alineatul (1) și al articolului 146 litera f) din Constituție, precum și al articolului 53 din Legea nr. 370/2004, Curtea a validat alegerea și a dispus prezentarea unui exemplar Parlamentului în vederea depunerii jurământului.[52]

2.6.2. Standardul probei fraudei electorale

Din tot inventarul, o singură hotărâre a produs un standard articulat, invocat ulterior ca reper atât de Curte, cât şi de părţile din procedurile electorale. Este **Hotărârea nr. 39** din 14 decembrie 2009**.**

Turul al doilea al alegerilor prezidenţiale din anul 2009 s-a desfăşurat la 6 decembrie 2009 şi s-a încheiat cu o diferenţă între cei doi candidaţi de aproximativ 70.000 de voturi, la un număr de 138.476 de voturi nule.[53] Raportul dintre cele două cifre, o diferenţă de aproximativ jumătate din numărul voturilor anulate, constituie datul de fapt al cauzei: exista o ipoteză aritmetică în care revalidarea unei părţi din voturile nule ar fi putut inversa rezultatul.

Cererea de anulare a fost formulată de Partidul Social Democrat şi Partidul Conservator, în susţinerea candidatului Mircea Geoană. Motivele invocate priveau nereguli la votare şi la stabilirea rezultatelor, susţinute prin declaraţii, fotografii, materiale video şi prin argumente construite pe diferenţele de rezultat înregistrate în secţiile de votare din străinătate.

Nu orice fraudă din procesul electoral echivalează cu fraudarea alegerilor. Numai frauda de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaţilor care participă la al doilea tur poate întemeia anularea. Valabilitatea alegerilor depinde, în formularea Curţii, de dimensiunea neregulilor constatate.

Sarcina probei revine integral autorului cererii, care trebuie să prezinte dovezi concrete. Cererea trebuie motivată şi însoţită de dovezile pe care se întemeiază, potrivit articolului 52 alineatul (2).

Frauda nu poate fi stabilită prin deducţii, calcule statistice sau aprecieri probabilistice ale autorului cererii, asemenea procedee neconstituind dovezi. Aplicat argumentului întemeiat pe rezultatele din străinătate, criteriul a condus la constatarea că procentul mai mare obţinut de un candidat în afara ţării *„nu reprezintă un argument solid privind fraudarea alegerilor”.* Aplicat indiciilor, a condus la constatarea că acestea nu pot conduce automat la concluzia fraudării alegerilor de natură să modifice atribuirea mandatului, *„în lipsa unor dovezi concludente şi pertinente”.*

Curtea a reţinut că nu îşi poate fundamenta concluziile pe declaraţii, fotografii sau materiale video în absenţa unor procese-verbale de constatare a contravenţiilor, întocmite în temeiul Legii nr. 370/2004, ori a unor hotărâri de condamnare pentru infracţiuni prevăzute de acelaşi act normativ. Considerentul se încheie cu precizarea că a decide altfel ar însemna ca instanţa constituţională să se substituie autorităţilor statului a căror competenţă este stabilită prin lege.[54]

Faptele se constată de autorităţile cărora legea le atribuie această competenţă, iar Curtea le valorifică. În aceeaşi cauză, Curtea a oferit şi a folosit instrumentul propriu procedurii.

Ca măsură de verificare, Curtea a dispus reexaminarea şi renumărarea voturilor nule, operaţiune efectuată la 11 decembrie 2009, adică înaintea soluţionării cererii. Rezultatul a fost avut în vedere la pronunţare.

În urma reexaminării, 2.247 de voturi declarate iniţial nule au fost validate. Repartizarea pe candidaţi a fost următoarea: 1.260 de voturi pentru domnul Traian Băsescu şi 987 de

voturi pentru domnul Mircea Geoană.[55] Diferența netă rezultată din operațiune este de 273 de voturi în favoarea candidatului care obținuse cel mai mare număr de voturi, față de o diferență inițială între cei doi candidați de ordinul a 70.000 de voturi. Renumărarea nu a modificat rezultatul alegerilor.

Pe de o parte, renumărarea arată că standardul de probă enunțat de Curte nu a fost o formulă de refuz al examinării: instanța constituțională a dispus efectiv verificarea materială a votării, a obținut o cifră și a raportat-o la rezultat. Pe de altă parte, arată care este forma în care Curtea a acceptat, în propria practică, să primească o constatare de fapt privind votarea: o operațiune materială asupra buletinelor de vot, efectuată în cadrul procedurii și cu rezultat cuantificabil, iar nu o apreciere asupra probabilității ca rezultatul să fi fost influențat.

Hotărârea stabilește standardul aplicabil unei cereri de anulare formulate de un titular legal, în termen, pentru fraudă la votare și la stabilirea rezultatelor. Nu conține și nu putea conține o dezlegare privind anularea dispusă din oficiu, întrucât o asemenea ipoteză nu i-a fost supusă.

2.6.3. Celelalte precedente relevante

2.6.3.1. Hotărârea nr. 1 din 16 februarie 2010: momentul intervenției Curții Constituționale

Cererea domnului Eduard Manole fusese introdusă la Înalta Curte de Casație și Justiție, care a trimis-o Curții Constituționale. Curtea a calificat primul capăt de cerere drept *„o veritabilă cerere de anulare a alegerilor”* și a respins cererea ca rămasă fără obiect, întrucât rezultatul primului tur fusese deja stabilit prin Hotărârea nr. 36 din 26 noiembrie 2009. Argumentul Curții a fost acela că examinarea ulterioară a unei asemenea cereri ar repune în discuție rezultatul după încheierea etapei procedurale relevante.[56]

Curtea nu a respins cererea pentru că petentul nu ar fi avut calitatea cerută de lege și nici pentru lipsa dovezilor, ci pentru că etapa la care se raporta cererea fusese închisă printr-un act al Curții. Rezultă că închiderea unei etape prin hotărâre proprie a fost tratată de Curte, în anul 2010, ca obstacol la examinarea unei cereri de anulare privind acea etapă.

2.6.3.2. Hotărârea nr. 52 din 5 noiembrie 2014: obiectul noțiunii de fraudă

Cererea domnului Gheorghe Funar, privind primul tur de scrutin din 2 noiembrie 2014, a fost examinată pe fond și respinsă ca neîntemeiată. Prin această hotărâre, Curtea a constatat că neregularitățile organizatorice, inclusiv insuficiența secțiilor de votare din străinătate, nu constituie fraudă electorală în sensul legii.[57]

Frauda prevăzută de articolul 52 alineatul (1) este frauda la votare și la stabilirea rezultatelor, iar nu orice deficiență de organizare a scrutinului, oricât de gravă ar fi consecința ei asupra exercitării dreptului de vot. Deficiența de organizare atrage răspunderea autorității care organizează scrutinul; nu constituie temei de anulare.

Numărul voturilor nule înregistrate în primul tur de scrutin din 2 noiembrie 2014 este de 237.761. Cifra a fost invocată în legătură cu cererea soluționată prin Hotărârea nr. 57, prin

raportare la diferențele dintre candidați invocate în acea cauză, de ordinul a 950.000 și, respectiv, 2,4 milioane de voturi. Aceeași cifră figurează în seria comparativă a voturilor nule din scrutinele prezidențiale reținută în opinia concurentă formulată la hotărârea pronunțată la 2 decembrie 2024: 138.476 în turul al doilea din 2009, 237.761 în primul tur din 2014, 164.842 în turul al doilea din 2014, 142.961 în primul tur din 2019 și 182.648 în turul al doilea din 2019.[58]

În anul 2014, invocarea unui număr mare de voturi nule, raportat la diferențe dintre candidați cu mult superioare acestui număr, nu a fost reținută ca dovadă a fraudei. Este aplicarea directă a criteriului stabilit prin Hotărârea nr. 39/2009, potrivit căruia calculul statistic nu constituie dovadă.

2.6.3.3. Hotărârea nr. 61 din 19 noiembrie 2014: condițiile din articolul 52 alineatul (2)

Cererea domnului Ștefan Stroe, privind turul al doilea de scrutin din 16 noiembrie 2014, a fost respinsă ca inadmisibilă.

Articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 reglementează, în același text, două condiții distincte de admisibilitate: titularii dreptului de a formula cererea, respectiv competitorii electorali care au participat la alegeri, și termenul de cel mult trei zile de la închiderea votării. În Hotărârea nr. 61, Curtea a respins cererea ca inadmisibilă pentru lipsa calității cerute de articolul 52 alineatul (2): domnul Ștefan Stroe, chiar invocând calitatea de membru al Partidului Social Democrat, nu se încadra între titularii expres și limitativ prevăzuți de lege.

Cele două condiții de admisibilitate au fost aplicate efectiv. Anul 2014 oferă exemple pentru fiecare dintre ele: respingeri pentru lipsa calității, respingeri pentru tardivitate prin Hotărârea nr. 58 și examinări pe fond, prin Hotărârile nr. 52 și nr. 57, atunci când ambele condiții erau întrunite. Curtea a tratat condițiile de sesizare și condițiile de fond ca elemente juridice distincte ale aceluiași mecanism.

2.6.4. Concluziile rezultate din practica anterioară

Toate cererile identificate au fost respinse. Niciuna nu a fost admisă.

Respingerile nu au avut, însă, același temei. Cererile au fost respinse, după caz, pentru lipsa calității procesuale prevăzute de lege, pentru tardivitate, ca inadmisibile, pentru lipsa dovezilor sau pentru lipsa unei fraude de natură să modifice rezultatul. Nu toate cererile au fost soluționate pe fond.

Cu excepția scrutinului prezidențial din 1996, Curtea a fost sesizată cu cereri de anulare în fiecare ciclu electoral analizat. Absența unei anulări pronunțate anterior anului 2024 nu se explică, așadar, prin absența sesizărilor.

Atunci când cererile au fost examinate sub aspectul existenței fraudei, Curtea a cerut elemente concrete de probă și a raportat neregularitățile invocate la aptitudinea lor de a modifica rezultatul. Constatarea privind votarea s-a întemeiat fie pe acte ale autorităților competente, procese-verbale de constatare ori hotărâri de condamnare, fie pe operațiuni

materiale dispuse în cadrul procedurii, cum au fost renumărările dispuse în 2009 şi la 28 noiembrie 2024.

Ultimele două respingeri, prin Hotărârea nr. 38 din 9 mai 2025 şi prin Hotărârea nr. 42 din 22 mai 2025, au fost pronunţate cu unanimitate de voturi, la mai puţin de şase luni după 6 decembrie 2024.

Singura anulare a unui proces electoral prezidenţial pronunţată vreodată de Curtea Constituţională este cea dispusă prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, în absenţa oricărei cereri.

NOTE

1. Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, art. 2.
2. Constituția României, republicată, art. 81 alin. (1).
3. Constituția României, republicată, art. 81 alin. (2) și (3).
4. Constituția României, republicată, art. 82 alin. (1) și (2).
5. Constituția României, republicată, art. 36 alin. (1) și (2).
6. Constituția României, republicată, art. 37 alin. (1) și (2); art. 16 alin. (3) și art. 40 alin. (3), la care textul face trimitere.
7. Constituția României, republicată, art. 53 alin. (1) și (2).
8. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, ratificat de România prin Decretul nr. 212/1974, art. 25; aplicabil în ordinea juridică internă prin efectul art. 20 din Constituție.
9. Constituția României, republicată, art. 73 alin. (3) lit. a).
10. Constituția României, republicată, art. 115 alin. (6).
11. Constituția României, republicată, art. 1 alin. (3), (4) și (5).
12. Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 390 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 612 din 22 iunie 2021, paragraful 83.
13. Marian Enache, interviu acordat publicației juridice.ro, preluat de HotNews, 19 februarie 2025.
14. Nicușor-Daniel Dan, declarație la Digi24, 25 septembrie 2025, redată de Agenția Națională de Presă AGERPRES.
15. Dacian Dragoș, declarație la Antena 3, redată de Mediafax, 5 februarie 2026.
16. Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, art. 146 lit. f).
17. Constituția României, republicată, art. 146 lit. a) până la l).
18. Constituția României, republicată, art. 146 lit. l).
19. Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, art. 3 alin. (1).
20. Legea nr. 47/1992, republicată, art. 3 alin. (2) și (3).
21. Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 390 din 8 iunie 2021, precitată, paragraful 83.
22. Legea nr. 47/1992, republicată, art. 37 alin. (1) și (2).
23. Legea nr. 47/1992, republicată, art. 38. Textul trimite, pentru termene, la legea specială privind alegerea Președintelui României.
24. Legea nr. 47/1992, republicată, art. 52 alin. (1), (2) și (3).
25. Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare, art. 3.
26. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 31 alin. (1) și (2).
27. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 53 alin. (1) și (2).
28. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 54 alin. (2).
29. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52 alin. (1), (2) și (3).
30. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 2 alin. (1) lit. a).
31. Constituția României, republicată, art. 146 lit. a), teza finală.
32. Legea nr. 370/2004, republicată, art. 68 alin. (1) și (2).
33. Constituția României, republicată, art. 131 alin. (1).
34. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 privind contestarea înregistrării candidaturii doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă la alegerile pentru Președintele României din anul 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1003 din 8 octombrie 2024, mențiunea de deschidere și paragraful 3. Aceeași formulă se regăsește în Hotărârea nr. 14 din 7 octombrie 2024, în Hotărârea nr. 23 din 14 octombrie 2024, în Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024, în Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, în Hotărârea nr. 24 din 17 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 633 din 7 iulie 2025, paragraful 13, și în Hotărârea nr. 35 din 2 aprilie 2025.

35. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 36 din 4 octombrie 1992 privind cererea de anulare a alegerilor din Circumscripția electorală nr. 24 Iași, formulată de Filiala Iași a Convenției Democratice din România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 5 octombrie 1992.
36. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 48 din 30 noiembrie 2000 privind cererea de anulare a alegerilor din 26 noiembrie 2000, formulată de Partidul Particularilor - Partid Social Democrat Tradițional Român, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 641 din 8 decembrie 2000; Hotărârea nr. 51 din 13 decembrie 2000 privind cererea de anulare a alegerilor din 10 decembrie 2000, formulată de Partidul România Mare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 703 din 29 decembrie 2000.
37. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 30, nr. 31 și nr. 32 din 3 decembrie 2004 privind cererile de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României, primul tur de scrutin din 28 noiembrie 2004, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1163 din 8 decembrie 2004; Hotărârea nr. 33 din 3 decembrie 2004 privind rezultatul primului tur de scrutin; Hotărârea nr. 34 din 15 decembrie 2004 privind rezultatul turului al doilea de scrutin.
38. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 31, nr. 34 și nr. 35 din 26 noiembrie 2009 privind cererile de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României, primul tur de scrutin din 22 noiembrie 2009, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 27 noiembrie 2009; Hotărârea nr. 36 din 26 noiembrie 2009 privind rezultatul primului tur de scrutin.
39. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 39 din 14 decembrie 2009 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României, turul al doilea de scrutin din 6 decembrie 2009, formulată de Partidul Social Democrat și Partidul Conservator, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 924 din 30 decembrie 2009.
40. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 40 și nr. 41 din 14 decembrie 2009, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 918 din 29 decembrie 2009.
41. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 1 din 16 februarie 2010, pronunțată asupra cererii formulate de domnul Eduard Manole și trimise Curții Constituționale de Înalta Curte de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 143 din 4 martie 2010.
42. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 51 până la nr. 58 din 5 până la 7 noiembrie 2014 privind cererile de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României, primul tur de scrutin din 2 noiembrie 2014; Hotărârile nr. 51, nr. 53, nr. 54 și nr. 55, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 812 din 6 noiembrie 2014; Hotărârile nr. 52, nr. 56, nr. 57 și nr. 58, publicate în nr. 815 din 7 noiembrie 2014; Hotărârea nr. 59 din 7 noiembrie 2014 privind rezultatul primului tur de scrutin.
43. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 70, nr. 71, nr. 72, nr. 73, nr. 75 și nr. 76 din 12 până la 15 noiembrie 2019, precum și Hotărârile nr. 78 până la nr. 83 din 26 până la 28 noiembrie 2019, privind cererile de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2019.
44. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 78–83 din 26–28 noiembrie 2019, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 960 din 28 noiembrie 2019 și nr. 967 din 29 noiembrie 2019. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 68 din 12 noiembrie 2019 privind respingerea contestației formulate de domnul Bogdan Mihail Zamfir cu privire la împiedicarea sa de a-și desfășura campania electorală în condițiile legii la alegerile pentru Președintele României din anul 2019; Hotărârea nr. 84 din anul 2019 privind numărarea voturilor. Niciuna dintre ultimele două hotărâri nu constituie soluție asupra unei cereri de anulare.
45. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României din data de 24 noiembrie 2024, formulată de domnul Sebastian-Constantin Popescu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1259 din 13 decembrie 2024.
46. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României din data de 24 noiembrie 2024, formulată de domnul Cristian-Vasile Terheș, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.
47. Măsura de reverificare și renumărare dispusă la 28 noiembrie 2024 și oprită la 1 decembrie 2024, fără să fi cuprins toate secțiile din străinătate; comunicatul Curții Constituționale a României din 28 noiembrie 2024. Cifra de 161 din 950 de secții de votare din străinătate rezultă din declarația domnului Cristian-Vasile Terheș, consemnată în stenograma audierilor publice parlamentare din 26 până în 30 ianuarie 2026.
48. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024 privind rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul primului tur de scrutin din 24 noiembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024.

49. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 privind anularea procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României din anul 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.
50. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 38 din 9 mai 2025 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul primului tur de scrutin din 4 mai 2025, formulată de domnul Sebastian-Constantin Popescu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 445 din 14 mai 2025.
51. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 42 din 22 mai 2025 privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României, desfășurate în cel de-al doilea tur de scrutin din 18 mai 2025, formulată de domnul George-Nicolae Simion, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 3 iulie 2025.
52. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 39 din 9 mai 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 9 mai 2025; Hotărârea nr. 43 din 22 mai 2025 privind rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin din 18 mai 2025 și Hotărârea nr. 44 din 22 mai 2025 privind validarea alegerii Președintelui României, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 22 mai 2025.
53. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 39 din 14 decembrie 2009.
54. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 39 din 14 decembrie 2009.
55. Rezultatul reexaminării și renumărării voturilor nule dispuse în cauza soluționată prin Hotărârea Curții Constituționale a României nr. 39 din 14 decembrie 2009, operațiune efectuată la 11 decembrie 2009: 2.247 de voturi validate, dintre care 1.260 pentru domnul Traian Băsescu și 987 pentru domnul Mircea Geoană. Hotărârea este publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 924 din 30 decembrie 2009.
56. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 1 din 16 februarie 2010.
57. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 52 din 5 noiembrie 2014.
58. Opinia concurentă semnată de judecătorul Laura-Iuliana Scântei la hotărârea pronunțată la 2 decembrie 2024, care reține seria comparativă a voturilor nule din scrutinele prezidențiale: 138.476 în turul al doilea din 2009, 237.761 în primul tur din 2014, 164.842 în turul al doilea din 2014, 142.961 în primul tur din 2019 și 182.648 în turul al doilea din 2019.

CAPITOLUL III. JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE ÎN MATERIA ALEGERII PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI, DIN ANUL 2000 PÂNĂ ÎN ANUL 2025

NOIEMBRIE 2026

Pentru a înțelege fundamentele juridice ale anulării alegerilor prezidențiale din 2024, analiza pornește de la hotărârile anterioare ale Curţii Constituţionale a României în domeniul electoral. Aceste hotărâri arată cum și-a interpretat Curtea atribuțiile, în ce condiții a intervenit și cum și-a extins propriile competențe. Compararea hotărârilor anterioare cu Hotărârea nr. 32/2024 permite identificarea argumentelor preluate din jurisprudența Curții Constituționale a României și a schimbărilor introduse în justificarea anulării întregului proces electoral.

3.1. Precedentul din anul 2000 și standardul aplicat până în anul 2019

În cele șapte cicluri electorale prezidențiale desfășurate sub Constituția din 1991 până în anul 2019, Curtea Constituțională a României a înlăturat din competiție o singură candidatură înregistrată de Biroul Electoral Central.

Prin Hotărârea nr. 40 din 7 noiembrie 2000, pronunțată în Dosarul nr. 346D/2000, rezultat din conexarea contestațiilor înregistrate sub numerele 346D, 362D și 372D din anul 2000, Curtea a admis contestațiile formulate împotriva înregistrării candidaturii domnului Lucian Orășel, constatând că acesta deținea, la data depunerii candidaturii, și cetățenia Statelor Unite ale Americii. Temeiul a fost articolul 16 alineatul (3) din Constituție, în forma anterioară revizuirii din anul 2003, potrivit căruia *„funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate de persoanele care au numai cetățenia română și domiciliul în țară”*, coroborat cu articolul 35 alineatul (1) din același text.[1]

Obiectul verificării a fost o singură împrejurare de fapt, obiectivă și verificabilă documentar: dacă domnul Lucian Orășel deținea sau nu, la data depunerii candidaturii, o altă cetățenie. Curtea nu a evaluat declarații, opinii sau conduita publică a candidatului. A verificat un fapt pentru care Constituția prevedea o condiție de excludere scrisă.

În aceeaşi procedură, Curtea a examinat şi o contestaţie întemeiată pe bănuiala de *„agentură a unor servicii secrete străine”*, formulată în Dosarul nr. 372D/2000, şi a refuzat să se pronunţe asupra ei, statuând că o asemenea acuzaţie nu se încadrează în impedimentele constituţionale enumerate şi excedează controlul său. Curtea din anul 2000 a distins între o condiţie scrisă, verificabilă şi supusă controlului său, şi o apreciere asupra conduitei, lăsată electoratului.

Deşi procedura era, la fel ca în anul 2024, urgentă şi fără citarea părţilor, dezbaterile s-au desfăşurat în trei şedinţe distincte, la 1, 3 şi 7 noiembrie 2000, cu încheieri succesive, iar Curtea a comunicat candidatului, pe parcursul instrucţiei, copii de pe scrisorile şi răspunsurile aflate în dosar, consemnând că procedează astfel în vederea asigurării dreptului la apărare. Garanţiile procedurale au fost acordate în absenţa unei obligaţii legale exprese.

Standardul aplicat contestaţiilor privind conduita, în acelaşi ciclu electoral, rezultă din Hotărârile nr. 19, nr. 21 şi nr. 33 din anul 2000, privind candidatura domnului Ion Iliescu. Condiţiile de eligibilitate şi impedimentele constituţionale sunt prevăzute *„expres şi limitativ”* la articolele 35, 34 alineatul (2), 16 alineatul (3), 37 alineatul (3) şi 81 alineatul (4) din Constituţia în forma de atunci, iar criticile privind trecutul, declaraţiile sau moralitatea unui candidat reprezentau *„opinii personale ale contestatorului, care, eventual, pot fi avute în vedere cu ocazia exprimării votului”*.[2]

Judecata asupra conduitei unui candidat aparţinea, în această jurisprudenţă, alegătorului, nu judecătorului constituţional.

Între anul 1992 şi anul 2019, competenţa Curţii Constituţionale privind contestaţiile candidaturilor a fost exercitată exclusiv pentru verificarea unor condiţii scrise, obiective, expres şi limitativ prevăzute de Constituţie, cu excluderea oricărei evaluări a conduitei sau a declaraţiilor candidatului.

Revizuirea Constituţiei din anul 2003 a extins atribuţiile Curţii Constituţionale, dar nu a modificat atribuţia Curţii în materia alegerii Preşedintelui României.

În Constituţia din 1991, aplicabilă la data pronunţării Hotărârii nr. 40 din 7 noiembrie 2000, articolul 144 litera d) prevedea că instanţa constituţională *„veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Preşedintelui României şi confirmă rezultatele sufragiului”*.

După revizuirea Constituţiei din anul 2003, atribuţia a fost preluată la articolul 146 litera f), în aceeaşi formulare: Curtea *„veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Preşedintelui României şi confirmă rezultatele sufragiului”*.

Revizuirea din anul 2003 a introdus atribuţii noi ale Curţii în alte domenii, între care controlul constituţionalităţii tratatelor şi acordurilor internaţionale şi soluţionarea conflictelor juridice de natură constituţională dintre autorităţile publice, dar nu a lărgit atribuţia privind alegerea Preşedintelui României.

Prin urmare, între Hotărârea nr. 40 din anul 2000 şi hotărârile pronunţate în materia alegerilor prezidenţiale din anul 2024, textul constituţional care stabileşte atribuţia Curţii în această materie a rămas neschimbat.

3.2. Răsturnarea jurisprudenţei în anul 2019. Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019

Prin Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, Curtea Constituţională a soluţionat contestaţia formulată împotriva Deciziei Biroului Electoral Central nr. 32/D din 27 septembrie 2019, privind aplicarea prevederilor articolului 17 alineatul (1) litera c) teza întâi din Legea nr. 370/2004.[3]

Obiectul cauzei era restrâns: o decizie a Biroului Electoral Central privind înscrierea candidaturilor pe buletinul de vot. Nu se punea în discuţie anularea alegerilor şi nu se punea în discuţie eligibilitatea vreunei persoane.

În cuprinsul contestaţiei, autoarea a cerut Curţii să constate neconstituţionalitatea unor dispoziţii ale Legii nr. 370/2004, susţinând că nu ar exista nicio altă cale prin care constituţionalitatea legii electorale să poată fi contestată. Neconstituţionalitatea unei legi poate fi invocată în faţa Curţii Constituţionale numai pe căile prevăzute de articolul 146 litera d) din Constituţie. Contestaţia solicita, aşadar, un control de constituţionalitate în cadrul contenciosului electoral, operaţiune pe care propria jurisprudenţă a Curţii o declarase inadmisibilă.

Curtea a reţinut că nu există, în materia alegerilor prezidenţiale, un cadru procesual în faţa unei instanţe judecătoreşti în care să poată fi ridicată o excepţie de neconstituţionalitate şi a stabilit că verificarea constituţionalităţii legii electorale îi revine în cadrul atribuţiei prevăzute de articolul 146 litera f).

Precedentul extinderii competenţei, creat în anul 2019 şi rămas fără aplicare până în anul 2024

Formula prin care întinderea competenţei Curţii Constituţionale a fost redefinită figurează în paragraful 23: *„prevederile art. 146 lit. f) din Constituţie stabilesc competenţa Curţii Constituţionale de a verifica, în ultimă instanţă, toate operaţiunile electorale care privesc procedura de alegere a Preşedintelui României pe întreaga perioadă cuprinsă între declanşarea procedurii de alegere şi finalizarea sa”*.[4]

Verificarea priveşte *„toate operaţiunile electorale*”, nu numai ipotezele determinate de legea electorală. Verificarea se face *„în ultimă instanţă”*, formulă care aşază Curtea deasupra autorităţilor cărora legea le atribuise acele operaţiuni. Verificarea poartă *„pe întreaga perioadă cuprinsă între declanşarea procedurii de alegere şi finalizarea sa”*, fără delimitare pe etape şi fără termene.

Hotărârea se raportează la jurisprudența anterioară a Curții. La paragraful 34, Curtea a enumerat ea însăși cele cinci hotărâri prin care stabilise soluția contrară și a calificat acea practică drept neechivocă.

Până la 1 octombrie 2019, Curtea Constituțională statuase constant că, în cadrul atribuției prevăzute de articolul 146 litera f), nu poate exercita un control de constituționalitate asupra legislației electorale, întrucât pentru aceasta Constituția prevede proceduri distincte. Pe această soluție s-a întemeiat întreaga jurisprudență electorală a Curții timp de nouăsprezece ani.

Între ultima aplicare a practicii anterioare și răsturnarea ei nu a intervenit nicio modificare a Constituției și nicio modificare a legii. Nu a fost invocat niciun element nou de fapt sau de drept.

Argumentul folosit pentru extinderea competenței nu înlătura însă existența celorlalte căi constituționale de control al legii electorale. La trei săptămâni după hotărâre, la 25 octombrie 2019, Avocatul Poporului a ridicat direct o excepție de neconstituționalitate privind aceeași lege, ceea ce arată că mecanismul prevăzut de articolul 146 litera d) din Constituție funcționa.

La 30 septembrie 2019, Curtea a redeschis dezbaterile pentru lămurirea suplimentară a unor aspecte. Reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea contestației ca inadmisibilă.

Două judecătoare din completul care a pronunțat hotărârea au formulat opinie concurentă, semnalând în scris riscul extinderii competenței Curții Constituționale.

Opinia concurentă, semnată de doamnele judecătoare dr. Livia Stanciu și prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu, are următorul cuprins în partea esențială:

„Atâta vreme cât dispozițiile constituționale și legale nu au conferit Curții Constituționale atribuția de a soluționa contestațiile îndreptate împotriva deciziilor adoptate de Biroul Electoral Central pentru aplicarea unitară a prevederilor legii alegerilor prezidențiale, a extinde această competență pe cale pretoriană prezintă riscul de a impieta asupra competențelor constituționale și legale ale altor autorități publice, inclusiv asupra celor care dispun de competențe de control judiciar în materie de contencios electoral.”[5]

Sintagma folosită de cele două judecătoare, *„pe cale pretoriană”*, numește exact operațiunea Curții Constituționale: izvorul competenței Curții încetează să mai fie o dispoziție expresă a Constituției sau a legii și devine interpretarea pe care autoritatea o construiește asupra propriului rol.

Prin Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, Curtea Constituțională și-a atribuit, pe cale pretoriană, o competență nouă, care nu era prevăzută de lege. Curtea a considerat că atribuția constituțională de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui îi permite să exercite și o competență pe care legea nu i-o conferise. Tocmai această creare, pe cale

jurisprudențială, a unei competențe proprii a fost semnalată de cele două judecătoare, în opinia concurentă.

Curtea nu a folosit însă competența astfel creată pentru soluționarea contestației. A respins contestația pe temeiul legalității și a trimis problema de constituționalitate către Parlament, așa cum este firesc într-un asemenea caz.

Competența autoatribuită a rămas însă în jurisprudența Curții. O competență autoatribuită nu se stinge prin neexercitare și nici nu se consumă prin exercitare. Odată creată, poate fi folosită ulterior ori de câte ori Curtea Constituțională consideră necesar.

La paragraful 34, Curtea declară că *„revine asupra jurisprudenței sale anterioare, neechivocă în privința faptului că nu are competența de a efectua un control de constituționalitate în cadrul atribuției sale prevăzute la art. 146 lit. f) din Constituție”*, și enumeră hotărârile răsturnate: Hotărârea nr. 45 din 7 noiembrie 2000, Hotărârea nr. 19 din 10 noiembrie 2004, Hotărârea nr. 1 din 16 octombrie 2009, Hotărârea nr. 3 din 20 octombrie 2009 și Hotărârea nr. 41 din 26 septembrie 2019, ultima pronunțată cu cinci zile înainte. Competența afirmată în anul 2019 nu era o constantă a jurisprudenței, ci un reviriment autodeclarat împotriva a nouăsprezece ani de linie contrară, contestat în interiorul completului printr-o opinie concurentă care susținea inadmisibilitatea, pe motivul competenței limitate.

Chiar cu noua competență afirmată, Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019 nu a aplicat Constituția împotriva nimănui. Constatând problema de constituționalitate a definiției legale, a statuat, la paragrafele 36-37, că remedierea *„poate fi soluționată [...] doar prin promovarea unei alte soluții legislative”* și că *„revine Parlamentului obligația de a remedia situația normativă [...]”*. În 2019, Curtea a semnalat problema de constituționalitate a normei, fără a o sancționa, și a trimis remedierea către legiuitor.

Puterea de a înlătura un candidat există și s-a exercitat legitim o singură dată, în anul 2000, pentru încălcarea unei condiții scrise a Constituției. Hotărârea din anul 2000 arată și cum se motivează exercitarea unei asemenea puteri: fiecare constatare a Curții se sprijină pe un înscris identificat, cu emitent și dată, verificat prin autorități independente și comunicat candidatului spre combatere.

Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019 a deschis astfel calea unei construcții jurisprudențiale care nu s-a oprit la cauza în care a fost creată. În anul 2024, Curtea a folosit aceeași putere de a desprinde competențe și condiții noi din atribuția constituțională de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României: prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, pentru anularea unei candidaturi pe baza unor condiții de eligibilitate pe care legea nu le prevedea, iar prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, pentru anularea din oficiu a întregului proces electoral.

Jurisprudența din anul 2025 confirmă că extinderea nu s-a oprit aici. Prin Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, Curtea a stabilit că Biroul Electoral Central poate aplica direct

condițiile de eligibilitate desprinse din titlul I al Constituției și a calificat această putere drept o *„învestire a BEC realizată de Curtea Constituțională”*.

Prin Hotărârea nr. 22 din 17 martie 2025, Curtea a refuzat reevaluarea candidaturii Dianei Iovanovici-Șoșoacă pentru același ciclu electoral și a stabilit că, în ciclurile electorale viitoare, condițiile de eligibilitate vor putea fi examinate din nou în funcție de conduita persoanei, menținând astfel criteriul de evaluare a candidaturii, introdus prin Hotărârea nr. 2/2024, care nu este prevăzut nici de Constituție, nici de lege.

Constituția nu prevedea asemenea competențe pentru Curtea Constituțională și nici Parlamentul nu modificase legea pentru a introduce aceste competențe și condiții noi. Curtea a construit extinderea acestor competențe prin propria jurisprudență, le-a aplicat unor situații diferite și le-a transmis de la o hotărâre la alta.

Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019 este punctul în care Curtea a afirmat pentru prima dată că din atribuția constituțională de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României poate desprinde competențe care nu îi sunt conferite de lege.

Între 1 octombrie 2019 și 5 octombrie 2024 nu a intervenit nicio modificare a Constituției și nicio modificare a Legii nr. 370/2004 sau a Legii nr. 47/1992 în privința competenței analizate. Singurul temei nou apărut în acest interval este precedentul creat de Curte prin propria hotărâre.

3.3. Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024. Momentul în care competența autoextinsă a Curții Constituționale produce primul efect direct asupra competiției electorale și asupra drepturilor unui cetățean român

Această analiză caută răspunsul la întrebarea dacă Curtea Constituțională a României a acționat în limitele competenței sale constituționale atunci când a eliminat o candidatură prezidențială prin crearea, în timp real, a unor condiții de eligibilitate inexistente în Constituție și în lege.

Răspunsul privește fiecare cetățean român și fiecare viitor candidat la cea mai înaltă funcție în stat, indiferent de opțiunea politică.

3.3.1. Actele și procedura

La 3 octombrie 2024, Biroul Electoral Central a emis Decizia nr. 18/D prin care a înregistrat candidatura doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă la alegerile pentru Președintele României din anul 2024, verificând îndeplinirea condițiilor legale prevăzute de Legea nr. 370/2004 și constatându-le îndeplinite.

La 4 octombrie 2024, două contestații au fost înregistrate la Curtea Constituțională împotriva Deciziei nr. 18/D, formând Dosarul nr. 3043F/2024 și Dosarul nr. 3045F/2024. Contestatorii au invocat nereguli de formă privind listele de susținători, semnalând semnături fotocopiate sau cu similitudini evidente, și aspecte de fond privind conduita publică a candidatei, caracterizată prin manifestări antidemocratice, antisemite și prin promovarea unei prietenii cu Federația Rusă.

Candidata nu a fost citată și nu a fost înștiințată despre existența procedurilor.

La 5 octombrie 2024, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 2/2024, a admis contestațiile și a anulat Decizia Biroului Electoral Central nr. 18/D, cu majoritate de voturi. Hotărârea a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1003 din 8 octombrie 2024.[6]

3.3.2. Condițiile de eligibilitate prevăzute de Constituție și de lege

La paragraful 26, Curtea statuează: *„Atât condițiile de eligibilitate, cât și impedimentele constituționale pentru a fi ales în funcția de Președinte al României sunt prevăzute în Constituție și în Legea nr. 370/2004.”*

La paragraful 30, Curtea distinge între condițiile de fond generale și cele speciale. Despre cele generale reține că *„au natură constituțională și sunt prevăzute la Titlul I al Constituției”*, fără a le enumera. Pe cele speciale le enumeră: vârsta de cel puțin 35 de ani, cetățenia română, domiciliul în țară, dreptul de vot, lipsa interdicției de asociere în partide politice, condiția de a nu fi fost ales anterior de două ori ca Președinte al României și absența unei condamnări definitive la o pedeapsă privativă de libertate pentru o infracțiune săvârșită cu intenție. Candidata îndeplinea toate condițiile speciale, iar Curtea nu invocă niciuna dintre ele ca neîndeplinită.

Neîndeplinirea reținută la paragraful 63 nu privește niciuna dintre condițiile speciale. Curtea o raportează la articolul 1 alineatele (3) și (5), la articolul 82 alineatul (2) și la articolele 148 și 149 din Constituție. Dintre acestea, numai articolul 1 se află în Titlul I, pe care Curtea însăși îl indicase drept sediul condițiilor generale. Candidatura a fost înlăturată pentru condiții pe care Curtea nu le enumerase și pe care le-a identificat, la momentul soluționării, și în afara titlului arătat ca sediu al lor. La paragraful 48, Curtea cere însă ca aceste condiții să fie îndeplinite *„la momentul depunerii candidaturii sale”*.

Cât de departe poate merge Curtea Constituțională în interpretarea condiției de eligibilitate constituțională pentru candidatura pentru funcția de Președinte al României?

Curtea Constituțională a României are, potrivit art. 146 lit. f) din Constituție și Legii nr. 370/2004, competența de a soluționa contestațiile privind înregistrarea sau respingerea candidaturilor la funcția de Președinte al României, în cadrul verificării respectării procedurii electorale și a condițiilor de eligibilitate prevăzute expres de Constituție și de lege. Această competență este una de control juridic al legalității procedurii electorale, circumscrisă strict

normelor constituționale și legale, fără a permite Curții Constituționale să se transforme într-un mecanism de selecție a candidaților.

În Hotărârea nr. 2/2024, dacă toate condițiile de eligibilitate prevăzute de Constituție și de lege erau îndeplinite, Curtea nu avea niciun temei legal pentru anularea înregistrării candidaturii. În limitele legii, contestațiile trebuiau respinse. Curtea a trecut însă dincolo de condițiile pe care chiar Curtea le identificase ca fiind aplicabile și a creat altele pentru a putea ajunge la soluția anulării candidaturii.

Nu legea a condus la soluție, ci soluția a determinat construirea unor condiții pe care legea nu le prevedea, contradicție care viciază construcția Hotărârii nr. 2/2024 din interiorul ei, independent de orice critică exterioară.

3.3.3. Condițiile adăugate de Curte

La paragraful 41, Curtea construiește o legătură inexistentă în dreptul pozitiv: *„Evident, nu pot exista incongruențe valorice fundamentale de natură constituțională între statutul de candidat și cel de ales; ca atare, printre condițiile de fond necesar a fi îndeplinite pentru a candida sunt și cele care rezultă din formula sacrosantă a jurământului depus de persoana aleasă în funcția de Președinte al României.”*

La paragraful 48, concluzionează: *„Ca atare, chiar dacă jurământul de credință se depune de către candidatul câștigător al alegerilor, elementele cuprinse în jurământul de credință sunt condiții de eligibilitate și de fond pentru a candida la funcția de Președinte al României, pe care candidatul trebuie să le îndeplinească la momentul depunerii candidaturii sale. Examinarea acestor condiții poate fi realizată numai de Curtea Constituțională.”*

Articolul 82 alineatul (2) din Constituție reglementează jurământul depus de Președintele ales după câștigarea alegerilor. Este un act ulterior alegerii, solemn, adresat celui deja ales de popor. Niciun text constituțional nu leagă acest jurământ de procedura de candidatură. Curtea inventează legătura prin sintagma *„nu pot exista incongruențe valorice”*, care este o judecată de oportunitate, nu o regulă de drept.

Aceasta este, prin definiție, legiferare. Constituția și Legea nr. 370/2004 nu prevăd anticiparea conduitei viitoare a candidatului printre condițiile care permit înlăturarea unei candidaturi. Judecata asupra conduitei politice viitoare a candidatului aparține alegătorului, prin vot, cât timp candidatul îndeplinește condițiile de eligibilitate stabilite de Constituție și de lege.

Legiferarea aparține exclusiv Parlamentului, potrivit articolului 61 alineatul (1) din Constituție: Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării. Crearea de către Curtea Constituțională a unor condiții de eligibilitate care nu sunt prevăzute de Constituție sau de lege ridică problema respectării

principiului separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat de articolul 1 alineatul (4) din Constituție.

3.3.4. Temeiul competenței. Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019

La paragraful 52, Curtea reține că *„controlul său în privința înregistrării candidaturilor nu este limitat la inventarierea și examinarea condițiilor formale prevăzute de Legea nr.370/2004”*.

La paragraful 53, adaugă că sintagma *„veghează la respectarea procedurii”* din articolul 146 litera f) nu trebuie interpretată restrictiv și că competența instanței constituționale nu poate fi redusă la un control de legalitate propriu-zis.

Articolul 146 litera f) din Constituție conferă Curții o competență. Dispozițiile care conferă competențe se interpretează restrictiv, nu extensiv. O autoritate publică poate face exclusiv ceea ce legea îi permite. Afirmând că propria competență nu poate fi redusă la ceea ce textul constituțional prevede, Curtea și-a creat singură o competență nouă, neprevăzută de legiuitorul constituant. Aceasta este, în terminologia juridică, o uzurpare de competență. Judecătorul Scântei confirmă competența Curții în materie electorală, dar competența vizează atribuții efective, expres și limitativ prevăzute de legiuitor.

Articolul 3 din Legea nr. 47/1992 prevede, la alineatul (1), că atribuțiile Curții Constituționale sunt cele stabilite de Constituție și de prezenta lege, la alineatul (2), că, în exercitarea atribuţiilor care îi revin, Curtea Constituţională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale, și, la alineatul (3), că competența Curții Constituționale, stabilită potrivit alineatului (2), nu poate fi contestată de nicio autoritate publică.

Curtea are numai atribuțiile prevăzute în Constituție și în lege și nu își poate stabili singură nicio altă atribuție. Numai pentru atribuțiile astfel stabilite, și numai în exercitarea lor, Curtea hotărăște care îi sunt competențele care nu pot fi contestate de nicio autoritate publică.

O interpretare contrară ar însemna că o autoritate își poate crea singură atribuții, ceea ce ar lipsi de conținut rolul celorlalte autorități publice și ar încălca separația și echilibrul puterilor consacrate de articolul 1 alineatul (4) din Constituție.

Singura atribuție stabilită prin Constituție și confirmată prin lege este aceea de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și de a confirma rezultatele sufragiului. Curtea nu stabilește procedura prin care este ales Președintele României. Veghează la respectarea unei proceduri stabilite prin lege.

Curtea Constituțională, care veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României, este ținută să realizeze un control de legalitate constituțională strict, circumscris condițiilor de eligibilitate prevăzute de Constituție și de lege, fără a putea transforma această atribuție într-un mecanism de apreciere a oportunității sau a conținutului

discursului public. Verbul *„veghează”* nu poate fi interpretat ca o competență de creare a unor criterii noi de eligibilitate, ci exclusiv ca o obligație de supraveghere a respectării dispozițiilor existente. Orice extindere a noțiunii de respectare a ordinii constituționale către filtrarea opiniilor politice ale candidaților, în absența unui temei clar, previzibil și expres, echivalează cu o deturnare a competenței jurisdicționale și cu o substituire a legiuitorului.

Jurisprudența Curții Constituționale (Paragraful 52 din Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, referitoare la Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019)	**Opinia Concurentă (Punctul 1.3 formulat la Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019)**
„Curtea constată că legiuitorul constituant originar a reglementat în mod expres atribuția Curții Constituționale de a veghea la respectarea procedurii de alegere a Președintelui României. O asemenea opțiune constituțională, coroborată cu rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției, demonstrează faptul că în cadrul acestei atribuții Curtea verifică atât legalitatea candidaturii din perspectiva Legii nr.370/2004, cât și constituționalitatea sa. În aceste condiții și în această materie, Curtea are competența să verifice criticile formulate, de autorul contestației, prin raportare la valorile și principiile Constituției și, ca atare, controlul său în privința înregistrării candidaturilor nu este limitat la inventarierea și examinarea condițiilor formale prevăzute de Legea nr.370/2004. Curtea evidențiază faptul că în privința alegerilor locale și parlamentare verificarea respectării condițiilor legii revine în exclusivitate instanțelor judecătorești și, ca atare, acestea pot examina numai legalitatea procedurii, spre deosebire de alegerile prezidențiale, unde voința legiuitorului constituant originar a fost aceea de a stabili un filtru constituțional în supravegherea procedurii, ceea ce implică, în condițiile sesizării sale, verificarea de către Curtea Constituțională, în etapa înregistrării/ neînregistrării candidaturilor, atât a legalității, cât și a constituționalității acestora. De altfel, în sensul celor de mai sus, Curtea reține și Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.907 din 8 noiembrie 2019, prin care instanța constituțională și-a afirmat competența de a se pronunța asupra aspectelor de constituționalitate în cadrul atribuției sale reglementate de art.146 lit.f) din Constituție.”	*„Extinderea pe cale pretoriană a competenței Curții Constituționale în materie de contencios electoral prezidențial la toate operațiunile electorale care privesc procedura de alegere a Președintelui României riscă să contravină tuturor dispozițiilor legale anterior menționate. În plus, ea ar echivala cu depășirea competenței de atribuire de care jurisdicția se bucură în baza art. 146 din Constituție. În măsura în care jurisdicția constituțională ar aprecia că îi revine o competență implicită, de ultimă instanță, în toate acele situații în care subiectele de drept interesate nu dispun de un alt remediu pentru corectarea unei pretinse situații de nerespectare a Legii nr. 370/2004, ea ar risca să se transforme într-o instanță de drept comun, susceptibilă să soluționeze orice fel de plângeri sau contestații în materie electorală, inclusiv, de exemplu, cu privire la contravențiile ori infracțiunile prevăzute de legea electorală, ceea ce Constituția nu a reglementat.”*

Concluzie

Prin Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, Curtea Constituțională și-a lărgit propria competență în afara cadrului legal. Curtea are strict atribuțiile conferite de Legea fundamentală: articolul 146 din Constituție le enumeră, iar litera l) îngăduie adăugarea altora numai prin legea organică a Curții, astfel încât o competență care nu figurează în enumerare și nu a fost adăugată pe această cale nu are titlu constituțional. Revirimentul din anul 2019 nu a fost precedat de nicio modificare a Constituției sau a legii. Riscurile au fost arătate chiar atunci, în scris și în Monitorul Oficial, de două judecătoare ale completului.

În anul 2024, competența astfel creată a devenit temeiul a două hotărâri: Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, prin care a fost înlăturată candidatura doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă, și Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, prin care a fost anulat întregul proces electoral. O competență creată prin interpretare nu are margine scrisă. Întinderea ei nu poate fi verificată prin confruntarea cu un text, fiindcă textul lipsește, iar limitele îi sunt stabilite, la fiecare aplicare, de aceeași autoritate care a creat-o. În privința propriei puteri, autoritatea devine atât titular, cât și judecător.

3.3.5. Probele și garanțiile procedurale

La paragraful 60, Curtea reține că este de notorietate faptul că, prin discursul său constant, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă îndeamnă la schimbarea fundamentelor democratice ale statului.

La paragraful 61, califică declarațiile candidatei drept temeiuri suficiente.

La paragraful 62, reține promovarea unui discurs constant antidemocratic și antisemit și o conduită sistematică, persistentă și îndelungată.

O hotărâre jurisdicțională care restrânge exercitarea unui drept fundamental nu poate întemeia constatarea conduitei unei persoane exclusiv pe invocarea notorietății. Notorietatea nu poate înlocui administrarea și verificarea faptelor pe care se întemeiază măsura atunci când conduita atribuită unei persoane produce excluderea din competiția electorală.

O instanță care întemeiază excluderea din competiția electorală pe notorietatea unor fapte, fără administrarea și verificarea probelor și fără posibilitatea persoanei vizate de a le contesta, înlătură garanțiile necesare stabilirii faptelor pe care se întemeiază măsura.

Faptele reținute de Curte sunt cele descrise de contestatori, astfel cum Curtea însăși le identifică la paragraful 63.

Curtea nu a administrat nicio probă proprie, nu a verificat independent niciun fapt și nu a acordat candidatei posibilitatea de a contesta faptele reținute. Procedura s-a desfășurat fără citare, fără contradictorialitate și fără drept la apărare.

Printre faptele reținute se numără opinii politice exprimate în exercitarea mandatului de senator și participarea la manifestații publice, drept garantat de articolul 39 din Constituție. Articolul 72 alineatul (1) din Constituție prevede că *„deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului”*.

Protecția nu este condiționată și nu poate fi ridicată. Alineatul (2) al aceluiași articol permite urmărirea și trimiterea în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, iar alineatul (3) reglementează reținerea și percheziția în caz de infracțiune flagrantă. Constituția a prevăzut o procedură pentru orice altă faptă și nicio procedură pentru voturi și pentru opiniile politice. Pentru acestea nu există nici autoritate competentă, nici condiție, nici încuviințare.

Temeiul acestei protecții este pluralismul politic. Articolul 1 alineatul (3) din Constituție așază pluralismul politic între valorile supreme ale statului de drept, iar articolul 8 alineatul (1) prevede că pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale. Articolul 30 alineatul (1) declară inviolabilă libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor. Protecția nu distinge după conținutul opiniei și nu ar avea obiect dacă ar distinge, fiindcă opinia care convine nu are nevoie de protecție. O opinie politică este o poziție asupra unei situații publice, iar dezacordul față de ea se exprimă prin vot, nu prin înlăturarea celui care a formulat-o.

Limitele libertății de exprimare sunt enumerate de articolul 30 alineatul (7) din Constituție, care interzice defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri. Fiecare dintre aceste fapte este interzisă de lege și se stabilește cu probe, în fața unei instanțe, cu drept la apărare. În raționamentul propriu, Hotărârea nr. 2/2024 nu se întemeiază pe articolul 30 alineatul (7), nu reține niciuna dintre faptele enumerate acolo și nu administrează nicio probă.

Notorietatea unui discurs nu înlătură protecția pe care Constituția o acordă opiniei politice exprimate în exercitarea mandatului. Notorietatea privește difuzarea afirmației, nu caracterul ei licit. Reținând ca temei al excluderii caracterul notoriu al unor afirmații pentru care articolul 72 alineatul (1) din Constituție înlătură răspunderea juridică, Curtea a transformat o garanție constituțională în element de acuzare. Exercițiul unor drepturi constituționale a fost folosit ca temei al excluderii dintr-un proces electoral.

3.3.6. Anticiparea conduitei viitoare

Curtea construiește anticiparea conduitei viitoare în drept, prin două considerente proprii. La paragraful 41 reține că *„Evident, nu pot exista incongruențe valorice fundamentale de natură constituțională între statutul de candidat și cel de ales; ca atare, printre condițiile de fond necesar a fi îndeplinite pentru a candida sunt și cele care rezultă din formula sacrosantă a jurământului depus de persoana aleasă în funcția de Președinte al*

României”. La paragraful 48 conchide că *„Ca atare, chiar dacă jurământul de credinţă se depune de către candidatul câştigător al alegerilor, elementele cuprinse în jurământul de credinţă sunt condiţii de eligibilitate şi de fond pentru a candida la funcţia de Preşedinte al României, pe care candidatul trebuie să le îndeplinească la momentul depunerii candidaturii sale. Examinarea acestor condiţii poate fi realizată numai de Curtea Constituţională.”*

Jurământul se depune după alegere, potrivit articolului 82 alineatul (2) din Constituţie. Transformând conţinutul lui în condiţie de depunere a candidaturii, Curtea verifică la momentul candidaturii îndeplinirea unei obligaţii care se naşte abia la învestire. Candidatul este măsurat după felul în care ar exercita un mandat pe care nu îl are.

Niciun sistem de drept democratic nu permite excluderea unui candidat pe baza anticipării comportamentului său viitor. Judecata despre ce va face un candidat dacă va fi ales aparţine alegătorului, prin vot. Aceasta este esenţa democraţiei reprezentative consacrate de articolul 2 alineatul (1) din Constituţie, potrivit căruia suveranitatea naţională aparţine poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice şi corecte.

Prin substituirea judecăţii alegătorului cu o decizie pronunţată pe notorietate, fără probe şi fără contradictorialitate, Curtea a confiscat drepturile unui cetăţean, drepturi care nu aparţineau Curţii.

La paragraful 30, Curtea enumeră condiţiile prevăzute de Constituţie şi de lege şi nu reţine niciuna ca neîndeplinită. La paragraful 63, constată neîndeplinirea unor condiţii pe care Curtea le-a desprins din jurământ. Între cele două constatări, singura noutate sunt cele două condiţii desprinse din jurământ, respectarea Constituţiei şi apărarea democraţiei, transformate în condiţii de depunere a candidaturii la paragrafele 41 şi 48.

3.3.7. Restrângerea dreptului de a fi ales

Articolul 53 din Constituţie stabileşte condiţiile în care exerciţiul unui drept poate fi restrâns. Alineatul (1) prevede: *„Exerciţiul unor drepturi sau al unor libertăţi poate fi restrâns numai prin lege şi numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securităţii naţionale, a ordinii, a sănătăţii ori a moralei publice, a drepturilor şi a libertăţilor cetăţenilor; desfăşurarea instrucţiei penale; prevenirea consecinţelor unei calamităţi naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.”* Alineatul (2) prevede: *„Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu şi fără a aduce atingere existenţei dreptului sau a libertăţii.”*

Autorul restrângerii poate fi numai legiuitorul. Articolul 61 alineatul (1) din Constituţie prevede că *„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român şi unica autoritate legiuitoare a ţării”*. Articolul 115 alineatul (6) interzice ca prin ordonanţă de urgenţă să fie afectate *„drepturile, libertăţile şi îndatoririle prevăzute de Constituţie”* şi

„drepturile electorale”, interdicţie care se adresează Guvernului, singura autoritate ce legiferează prin delegare. Dacă nici Guvernul nu poate atinge drepturile electorale prin ordonanță de urgență, o autoritate care nu legiferează în nicio formă nu o poate face în niciun caz.

Curtea Constituțională nu dispune restrângerea. Atribuțiile enumerate de articolul 146 din Constituţie sunt atribuţii de control, nu de legiferare. În materia restrângerii drepturilor, rolul Curții Constituționale este de a verifica dacă legea care restrânge îndeplinește condițiile articolului 53. Curtea este judecătorul restrângerii, nu autorul ei.

Condițiile de eligibilitate aplicate prin Hotărârea nr. 2/2024 nu sunt prevăzute de nicio lege. Restrângerea dreptului de a fi ales a fost dispusă prin hotărârea unei autorități care nu legiferează. Prima condiție a articolului 53 alineatul (1), aceea ca restrângerea să fie făcută prin lege, nu este îndeplinită la origine. Condițiile alineatului (2) nu ajung să fie puse în discuție, fiindcă lipsește legea asupra căreia ar fi urmat să fie verificate. Chiar şi în ipoteza în care o lege ar fi prevăzut aceste condiții, restrângerea ar fi trebuit să îndeplinească cerințele alineatului (2).

La paragraful 50, Curtea afirmă că măsura este adecvată, necesară și păstrează un just echilibru. Curtea afirmă, dar nu demonstrează. Hotărârea nr. 2 nu conține nicio analiză efectivă a proporționalității, nicio examinare a unor mijloace alternative mai puțin restrictive, nicio verificare a substanței dreptului de a fi ales.

La paragraful 57, Curtea reține că verificarea criteriului de eligibilitate în discuție privește *„un aspect de esență, intrinsec și de fond al dreptului de a fi ales”* și conchide că *„examinarea acesteia excedează sferei de aplicare a Convenției și, în consecință, nu va analiza prezenta cauză prin prisma art.3 din Protocolul adițional la Convenție”*, precizând că referirile la dreptul de a fi ales sunt făcute *„numai la aspectele conceptuale analizate în jurisprudența CEDO, parte a patrimoniului constituțional european”*. La paragraful 58 trage consecința: *„Prin urmare, revine în mod exclusiv Curții Constituționale competența de a verifica dacă în exercitarea dreptului politic de a fi ales în funcția de Președinte al României candidatura îndeplinește toate condițiile de eligibilitate rezultate din Constituție.”*

Inaplicabilitatea articolului 3 din Protocolul nr. 1 la alegerea Președintelui a fost ulterior confirmată. Prin decizia din 11 februarie 2025, comunicată la 6 martie 2025, pronunțată în cauza Călin Georgescu împotriva României, cererea nr. 37327/24, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat cererea inadmisibilă, reținând că nimic nu indică faptul că atribuțiile Președintelui României ar face din această funcție o parte a legislativului. Refuzul de a aplica articolul 3 din Protocolul nr. 1 nu constituie, așadar, o eroare.

Scoțând fondul dreptului de a fi ales din sfera Convenției și rezervându-și-l exclusiv, Curtea a rămas singura autoritate care verifică acest drept. Regula după care dreptul poate fi restrâns rămâne articolul 53 din Constituție, care cere ca restrângerea să fie făcută prin lege, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu situația care a determinat-o, și care se aplică independent de Convenție. În tot cuprinsul Hotărârii nr. 2/2024, articolul 53

din Constituție nu este menționat niciodată, nici în considerente, nici în dispozitiv, iar în raționamentul propriu al Curții termenul „proporționalitate” nu apare.

O hotărâre a Curții Constituționale care restrânge un drept fundamental fără să aplice efectiv testul proporționalității, fără să examineze substanța dreptului și fără să cântărească interesele contrare, deși Constituția le impune prin articolul 53, nu răspunde exigențelor constituționale ale restrângerii dreptului de a fi ales. Nu este o atribuire a intenției Curții. Este constatarea a ceea ce lipsește din Hotărârea nr. 2 față de ceea ce Constituția impune.

3.3.8. Opinia separată

Judecătoarea Laura-Iuliana Scântei a formulat opinie separată, publicată împreună cu Hotărârea nr. 2/2024, adoptată cu majoritate de voturi, în care contestă fundamentul juridic al extinderii competenței Curții Constituționale și al introducerii unor noi condiții de eligibilitate. La punctul 8, opinia reține:

„Nicio dispoziție constituțională sau legală nu permite Curții Constituționale ca, pe calea interpretării propriei competențe (la rândul ei, expresă și limitativ prevăzută de Constituție și lege), să-și extindă și să completeze sfera atribuției de soluționare cu două noi condiții pentru depunerea candidaturilor, condiții care au o vădită natură subiectivă (întrucât vizează aspecte ce țin de comportamentul, opiniile și declarațiile unei persoane) și care nu au fost prevăzute nici în Constituție, nici în Legea nr. 370/2004 sau Legea nr. 47/1992.”

La punctul 10, opinia arată:

„În realitate, prin interpretarea propriei atribuții constituționale de la art. 146 lit. f), prin hotărârea majorității, se legiferează în afara competenței Curții Constituționale două noi condiții de eligibilitate, considerându-le condiții de fond implicite, pe care tot Curtea le verifică, chiar în procedura soluționării contestației ce face obiectul Dosarului nr. 3043F/2024, așadar praeter legem.”[7]

Opinia reține că o interdicție de a candida nu poate fi impusă de Curtea Constituțională pe calea interpretării, în absența unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare, așa cum prevede legea, că această competență vizează atribuții efective, expres și limitativ prevăzute de legiuitor, și că procedura urmată a încălcat garanțiile dreptului la un proces echitabil: contradictorialitatea, dreptul la apărare și existența unei proceduri de administrare și de contestare a probelor.

3.3.9. Comparația cu anul 2000

În anul 2000, Curtea a înlăturat o candidatură pentru o condiție scrisă în Constituție, verificabilă printr-un act, și a refuzat expres să judece o acuzație privind conduita, trimițând-o alegătorului. A acordat candidatului comunicarea actelor din dosar.

În anul 2024, Curtea a înlăturat o candidatură pentru condiţii pe care le-a dedus din jurământul Preşedintelui ales, pe baza unor fapte preluate din contestaţii şi calificate ca notorii, fără citarea candidatei şi fără comunicarea vreunui act.

În anul 2000, Curtea a refuzat să înlăture o candidatură pentru o condiție pe care legea nu o prevedea. În anul 2024, Curtea a făcut exact contrariul: a înlăturat o candidatură pentru o condiție pe care legea nu o prevedea.

Diferența dintre cele două hotărâri nu este în Constituție şi nu este în lege. Diferența constă în raportarea Curții la limitele propriei competențe.

Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. Constituția şi legea sunt limite ale puterii și garanții ale drepturilor cetățeanului.

În anul 2000, Curtea s-a oprit în limitele stabilite de lege şi a protejat dreptul cetățeanului.

În anul 2024, Curtea a trecut dincolo de limitele stabilite de lege, iar protecția pe care aceste limite o ofereau cetățeanului a fost înlăturată chiar de autoritatea chemată să protejeze drepturile sale constituționale.

3.3.10. Contradicţia structurală şi rezervarea competenţei pentru viitor

Aceeaşi persoană declarată neeligibilă pentru funcţia prezidenţială a obţinut mandat de senator, instanţele judecătoreşti respingând contestaţiile formulate împotriva acestei candidaturi, cu motivarea că interdicţia instituită prin Hotărârea nr. 2/2024 nu produce efecte în afara competenţei Curţii Constituţionale în materie prezidenţială.

Potrivit articolului 98 alineatul (1) din Constituţie, interimatul funcţiei de Preşedinte al României se asigură, în ordine, de Preşedintele Senatului sau de Preşedintele Camerei Deputaţilor. Persoana declarată neeligibilă pentru funcţia de Preşedinte al României ar fi putut, dacă ar fi ocupat una dintre aceste funcţii, să exercite atribuţiile prezidenţiale în condiţiile articolului 98 din Constituţie. Diferenţa dintre cele două situaţii ridică problema coerenţei juridice a criteriilor care au fundamentat excluderea candidaturii prezidenţiale.

Prin paragraful 55 al Hotărârii nr. 22 din anul 2025, Curtea Constituțională şi-a rezervat posibilitatea de a evalua, în fiecare ciclu electoral, conduita aceleiași persoane în raport cu exigențele constituționale pe care le consideră relevante pentru exercitarea funcției de Președinte al României.

Noțiunea de conduită nu este definită de nicio dispoziție legală, nu are criterii obiective și niciun prag legal de aplicare. Hotărârea nr. 22/2025 permite o nouă examinare în ciclurile electorale viitoare, ceea ce exclude caracterul permanent al interdicției, dar lasă reevaluarea candidaturii dependentă de aprecierea conduitei persoanei prin criterii care nu sunt stabilite de Constituție sau de lege.

3.3.11. Prima aplicare a construcţiei asupra altei persoane. Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025

În procesul electoral reluat, Biroul Electoral Central a respins, prin Decizia nr. 18D din 9 martie 2025, înregistrarea candidaturii independente a domnului Călin Georgescu, depusă la 7 martie 2025.[8]

Motivarea deciziei administrative nu s-a limitat la verificarea formală. Biroul Electoral Central a invocat Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 pentru teza potrivit căreia respectarea Constituției și apărarea democrației, elemente ale jurământului prezidențial, constituie condiții care trebuie îndeplinite încă de la depunerea candidaturii. A interpretat apoi Hotărârea nr. 32/2024 ca statuând, cu caracter obligatoriu, că atitudinea candidatului față de regulile procedurii electorale era în contradicție manifestă cu valorile statului de drept. A concluzionat că reluarea integrală a procesului nu permitea înregistrarea aceleiași persoane și a apreciat verificarea celorlalte condiții ca irelevantă.

Împotriva acestei decizii au fost formulate unsprezece contestații, de către zece persoane. Prin Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, adoptată cu unanimitate de voturi, Curtea Constituțională le-a respins.[9]

La paragraful 118, Curtea a reiterat soluția Hotărârii nr. 2/2024: elementele cuprinse în jurământul de credință constituie condiții de eligibilitate de fond. Construcția din octombrie 2024 a fost aplicată, la cinci luni distanță, altei persoane.

La paragraful 119, teza finală a paragrafului 20 din Hotărârea nr. 32/2024, potrivit căreia noile candidaturi urmau să fie evaluate *„prin raportare la principiile și valorile constituționale”*, a fost interpretată ca o învestire a Biroului Electoral Central de a aplica direct Constituția în evaluarea candidaturilor depuse pentru scrutinul din 2025.

Un organ administrativ electoral a primit, astfel, printr-un considerent al unei hotărâri de anulare, competența de a exercita un control constituțional asupra candidaturilor. Competențele autorităților publice se stabilesc prin Constituție și prin lege. Un act jurisdicțional nu poate conferi astfel de competențe unei autorități administrative.

La paragraful 120, procesul electoral din 2025 a fost calificat drept unul care își avea *„ca sursă de inițiere, organizare și desfășurare”* Hotărârea nr. 32/2024, iar aplicarea directă a Constituției de către Biroul Electoral Central a fost permisă *„numai pentru acest proces electoral”*, în circumstanțele excepționale determinate de anulare.

La paragrafele 123 și 124, Curtea a precizat că Biroul Electoral Central nu a transferat constatările factuale privitoare la candidatura din octombrie 2024, ci a aplicat, printr-un raționament propriu, considerente generale și abstracte referitoare la obligația candidatului de a respecta Constituția și de a apăra democrația.

La paragraful 125, Curtea a caracterizat Hotărârea nr. 32/2024 ca privind regularitatea procesului electoral în ansamblu și cauzele care au determinat anularea, iar nu excluderea

nominală a vreunei candidaturi. Individualizarea consecinţelor asupra candidaturii a fost atribuită Biroului Electoral Central.

Dispozitivul Hotărârii nr. 32/2024 a anulat un proces electoral şi a dispus reluarea lui. Respingerea unei candidaturi individuale în procesul reluat nu intră în acest dispozitiv. Rezultatul a fost obţinut prin lectura unui considerent. Nu a fost, aşadar, aplicarea unei hotărâri, ci derivarea unei soluţii noi dintr-un raţionament formulat pentru altceva.

La paragraful 126, Curtea a respins teza unei sancţiuni perpetue, stabilind că încălcarea principiilor şi valorilor constituţionale nu conduce la pierderea permanentă a dreptului de a fi ales, conduitele relevante urmând a fi analizate de la caz la caz.

Critica referitoare la lipsa posibilităţii candidatului de a-şi prezenta apărarea a fost soluţionată prin calificarea procedurii. Curtea a reţinut că verificarea candidaturii în faţa Biroului Electoral Central nu este o procedură contencioasă, iar contenciosul electoral constituţional a fost calificat drept contencios abstract: procedura nu este publică şi nu presupune dezbatere orală contradictorie, persoanele interesate putând depune în scris puncte de vedere şi înscrisuri până la termenul stabilit.

Hotărârea confirmă existenţa unei căi de contestare şi îi arată simultan trăsăturile: procedură nepublică, fără audiere, pe baza actelor scrise, cu hotărâre definitivă. Pentru evaluarea efectivităţii unui remediu nu este suficientă simpla existenţă formală. Se analizează termenul, accesul efectiv la motivele şi înscrisurile avute în vedere, posibilitatea reală de a răspunde acestora şi caracterul definitiv al soluţiei. Exigenţele sunt cu atât mai importante atunci când controlul priveşte o condiţie constituţională de eligibilitate şi produce excluderea din competiţia pentru cea mai înaltă funcţie electivă.

3.3.12. Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 22 din 17 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 14 mai 2025.

Prin Decizia nr. 34D din 15 martie 2025, Biroul Electoral Central a respins candidatura doamnei Diana Iovanovici-Şoşoacă la alegerile din anul 2025, invocând cadrul configurat prin Hotărârea nr. 2/2024. Prin Hotărârea nr. 22 din 17 martie 2025, Curtea Constituţională a respins contestaţiile formulate împotriva acestei decizii.[10]

Elementul central al hotărârii este o construcţie conceptuală: *„Curtea constată că alegerile pentru funcţia de Preşedinte al României din anul 2025 fac parte din acelaşi ciclu electoral necesar asigurării succesiunii mandatului prezidenţial dobândit în anul 2019. Astfel, în cauză nu există un nou ciclu electoral.”*

Şi, în continuare: *„Reevaluarea pentru acelaşi ciclu electoral a celor stabilite prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 nu poate fi acceptată, ţinând seama de prevederile constituţionale şi legale referitoare la efectul definitiv şi general obligatoriu al actelor jurisdicţionale ale Curţii Constituţionale. Astfel, nu se poate susţine că respingerea*

candidaturii reprezintă o a doua sancțiune aplicată pentru aceleași fapte, ci este una și aceeași sancțiune pentru ciclul electoral în curs."

Respingerea unei candidaturi este calificată, în chiar textul hotărârii, drept sancțiune. Formularea nu lasă loc de interpretare: *„nu se poate susține că respingerea candidaturii reprezintă o a doua sancțiune […], ci este una și aceeași sancțiune […]".* O sancțiune a fost, așadar, aplicată de un organ care nu este instanță de judecată, într-o procedură fără contradictorialitate și fără audierea persoanei vizate.

Noțiunea de ciclu electoral nu figurează în Constituție și nu figurează în Legea nr. 370/2004. A fost construită în chiar actele din anul 2025, Decizia Biroului Electoral Central nr. 34D și Hotărârea nr. 22/2025, și este singurul element care prelungește efectul unei hotărâri din octombrie 2024 asupra unui proces electoral organizat în anul 2025.

Calificarea alegerilor din anul 2025 drept parte a aceluiași ciclu electoral trebuie raportată la faptul că procesele electorale din anii 2024 și 2025 au fost organizate în perioade electorale distincte și în temeiul unor acte normative diferite. Pentru alegerile din anul 2025 au fost stabilite un nou calendar electoral, noi termene pentru depunerea candidaturilor și o nouă procedură de înregistrare a acestora. Tocmai această diferență este invocată în opinia separată la Hotărârea nr. 22/2025 pentru a contesta extinderea autorității Hotărârii nr. 2/2024 asupra candidaturii depuse în anul 2025.

Dacă alegerile din 2025 fac parte din același ciclu electoral cu cele din 2024, continuitatea afirmată de Curte trebuie raportată și la regulile stabilite de Legea nr. 370/2004. Articolul 52 prevede, în cazul anulării, repetarea turului de scrutin, iar articolul 54 stabilește că la al doilea tur participă primii doi candidați clasați în primul tur. În procesul electoral din 2025 au fost însă depuse candidaturi noi, au fost strânse semnături noi, s-a desfășurat o campanie nouă și au candidat alte persoane. Procesul din 2025 nu poate fi, în același timp, continuarea *„aceluiași ciclu electoral"* și un proces nou, fără ca această continuitate să fie confruntată cu regulile pe care legea le stabilește pentru repetarea scrutinului.

Motivul pentru care cele stabilite în octombrie 2024 nu mai pot fi reevaluate este, potrivit hotărârii, caracterul definitiv și general obligatoriu al actului care le-a stabilit. Un raționament potrivit căruia o competență nu poate fi reexaminată fiindcă actul prin care a fost afirmată este definitiv presupune ceea ce ar trebui demonstrat. Caracterul definitiv al unui act este consecința competenței de a-l emite, nu dovada acelei competențe. Un act pronunțat în afara competenței nu devine valabil prin faptul că nu poate fi atacat.

Prin paragraful 55, hotărârea se referă la o nouă examinare a acelorași condiții de eligibilitate *„în ciclurile elective viitoare"*.

Opinia separată la Hotărârea nr. 22/2025 confirmă, din interiorul Curții, continuitatea construcției începute prin Hotărârea nr. 2/2024. Autoarea opiniei arată că Hotărârea nr. 22/2025 reflectă aceleași considerente care au stat la baza Hotărârii nr. 2/2024 și califică

mecanismul introdus atunci drept unul de evaluare subiectivă a candidaturii, care privește condițiile, competența și conținutul evaluării.

Critica privește direct întinderea atribuției prevăzute de articolul 146 litera f) din Constituție. Potrivit opiniei separate, prin interpretarea propriei competențe Curtea a stabilit două condiții noi de eligibilitate, respectarea Constituției și apărarea democrației, deși condițiile nu sunt prevăzute pentru depunerea candidaturii nici de Constituție, nici de Legea nr. 370/2004. În același timp, Curtea și-a recunoscut competența de a verifica îndeplinirea condițiilor astfel create prin evaluarea conduitei și a declarațiilor publice ale candidatului.

Judecătoarea Laura-Iuliana Scântei arată în opinia separată formulată la Hotărârea nr. 22/2025 că *„argumentele pe care le-am dezvoltat și care au susținut Opinia separată la Hotărârea nr. 2/2024 sunt valabile și pentru prezenta opinie separată și privesc unitar întregul mecanism de evaluare subiectivă a unei candidaturi introdus prin Hotărârea nr. 2/2024, respectiv condițiile, competența și conținutul evaluării”*.

Hotărârile nr. 2/2024 și nr. 22/2025 ridică, din această perspectivă, două categorii de probleme: probleme privind procedura urmată de Curtea Constituțională și probleme care țin de principii fundamentale de drept. Opiniile separate formulate de judecătoarea Laura-Iuliana Scântei în cele două cauze articulează cu claritate problema extinderii competenței Curții dincolo de limitele stabilite de Constituție și de lege, prin introducerea unor condiții de eligibilitate care nu sunt prevăzute de Constituție sau de legislația electorală și prin instituirea unui *„mecanism de evaluare subiectivă a unei candidaturi”*.

Hotărârile au provocat, în același timp, o reacție puternică în opinia publică și au accentuat lipsa de încredere în Curtea Constituțională, într-un context în care mecanismul politic de numire a judecătorilor alimentează percepția unei insuficiente independențe față de autoritățile care îi numesc sau îi aleg.

Chiar presupunând, prin absurd, că un candidat nu s-ar ridica la standardele de evaluare a conduitei și a discursului public pe care Curtea le-a introdus în propria jurisprudență pentru accesul la funcția de Președinte al României, o asemenea concluzie nu exonerează Curtea de respectarea exigențelor care îi guvernează propria activitate. O instanță constituțională care își atribuie puterea de a evalua conduita și discursul public al unui candidat și de a-i înlătura candidatura este ținută de limitele competenței conferite de Constituție și de lege, de garanțiile unui proces echitabil și de obligația unei motivări juridice riguroase.

Dacă raționamentul Curții analizează conduita și discursul public al unui candidat și ajunge la concluzia că acesta nu s-a ridicat la înălțimea funcției de Președinte al României, atunci modul în care Curtea a realizat această evaluare și modul în care și-a motivat hotărârile ar fi trebuit să se ridice la înălțimea exigențelor propriei funcții constituționale.

3.3.13. Concluziile analizei Hotărârii nr. 2 din 5 octombrie 2024

Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 prezintă un tipar clar în raportul dintre drepturile și garanțiile cetățeanului și puterea exercitată de Curte. Hotărârea construiește succesiv extinderea propriei competențe, crearea unei condiții noi pentru exercitarea dreptului de a candida și a dreptului de a fi ales, judecata pe baza notorietății, anticiparea conduitei viitoare a candidatei și restrângerea dreptului fundamental fără analiza proporționalității.

Toate aceste intervenții ale Curții Constituționale merg în aceeași direcție și produc același rezultat: excluderea candidatei.

O analiză constituțională care omite garanțiile dreptului fundamental pe care îl restrânge și construiește argumentele exclusiv în favoarea restrângerii nu mai verifică limitele în care puterea poate interveni asupra dreptului, ci justifică rezultatul intervenției. O asemenea putere nu a fost conferită Curții Constituționale de Constituant și nu poate fi creată de Curte prin propria jurisprudență. O construcție juridică în care extinderea competenței, crearea condițiilor de eligibilitate, notorietatea, anticiparea conduitei viitoare și omiterea garanțiilor constituționale converg spre un singur rezultat, excluderea candidatei, este incompatibilă cu rolul constituțional al Curții Constituționale de garant al supremației Constituției.

Cetățeanul român care a votat în anul 2024 nu a delegat Curții Constituționale o asemenea putere dându-i dreptul de a decide în locul său cine poate candida. A delegat acest drept Parlamentului, prin Constituție, în limite exprese și previzibile. Când o instanță substituie aceste limite cu propriile criterii, creează din propria jurisprudență reguli obligatorii și își rezervă dreptul de a le aplica din nou, fără lege, fără procedură și fără control, dreptul de a alege și de a fi ales devine o permisiune revocabilă, iar nu un drept garantat de Constituție.

La 5 octombrie 2024, concepția extinsă asupra atribuției electorale, construită în anul 2019 și rămasă până atunci fără efect, a produs pentru prima dată o consecință directă asupra competiției electorale: înlăturarea unei candidaturi în temeiul unor condiții deduse de Curte.

Constituția țării a rămas aceeași, legile țării au rămas aceleași, doar puterea Curții a crescut: Curtea Constituțională și-a creat, prin propria jurisprudență, puteri mai mari decât cele prevăzute de Constituție și de lege.

Absurditatea unei asemenea puteri devine și mai evidentă dacă regula este privită dincolo de cazul concret. Dacă o curte constituțională ar putea crea, prin propriile hotărâri, condiții de eligibilitate pe care Constituția și legea nu le prevăd, fiecare curte constituțională ar putea rescrie Constituția chiar în timp ce pretinde că o aplică. Constituția ar înceta să mai stabilească limitele puterii judecătorilor constituționali, pentru că judecătorii și-ar putea stabili singuri atât puterea, cât și limitele ei. Controlul de constituționalitate s-ar transforma astfel dintr-o garanție a supremației Constituției într-o putere de modificare a Constituției fără Constituant și fără revizuire constituțională.

Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 arată consecințele extinderii, hotărâre după hotărâre, a competenței Curții dincolo de limitele stabilite de Constituție și de lege. Drepturile cetățeanului devin tot mai restrânse și tot mai nesigure, fără ca această restrângere să fi fost stabilită de Constituant sau de legiuitor.

Curtea Constituțională și-a extins propria putere și a restrâns, în același timp, drepturile cetățeanului. Constituția nu i-a dat mai puține drepturi cetățeanului. Legea nu i-a dat mai puține drepturi cetățeanului. Justiția nu i-a restrâns dreptul de a candida și de a fi ales. Restrângerea dreptului de a candida și de a fi ales a fost creată de Curtea Constituțională, fără ca o asemenea restrângere să fie prevăzută de Constituție sau de legile țării.

Actul pentru procesul electoral din 2024 reprezintă pilonul pe care se va construi ulterior întreaga intervenție a Curții Constituționale în derularea scrutinului. Precedentul stabilit transformă instanța de contencios constituțional dintr-un arbitru al procedurilor formale într-un filtru proactiv al valorilor democratice și al loialității constituționale a competitorilor. Constatarea că orientarea prorusă, discursul antidemocratic și punerea sub semnul întrebării a apartenenței României la NATO și UE reprezintă motive de invalidare a unei candidaturi prefigurează logica și tiparul de acțiune pe care Curtea le va utiliza în luna decembrie, când, confruntată cu rapoartele serviciilor de informații privind interferențele externe și manipularea votului, va decide anularea întregului proces electoral.

Pentru Parlamentul României, protejarea drepturilor cetățeanului reprezintă un interes constituțional fundamental. Tocmai de aceea, extinderea competenței Curții Constituționale și efectele pe care această extindere le produce asupra drepturilor cetățeanului nu pot rămâne neclarificate. Parlamentului îi revine obligația de a analiza cadrul legal și de a reglementa cu claritate procedura, condițiile și limitele prevăzute de lege pentru exercitarea atribuțiilor Curții Constituționale în materia alegerilor prezidențiale, cu respectarea competenței conferite Curții prin Constituție.

Există o ierarhie pe care jurisprudența constituțională germană, invocată de Dieter Grimm, o formulează fără echivoc: elementul esențial inalienabil din structura Legii Fundamentale este catalogul drepturilor fundamentale.

Identitatea constituțională nu este, prin urmare, un rezervor de competențe la dispoziția instanței constituționale, ci limita pe care nicio instanță nu o poate trece, pentru că dincolo de această limită nu se mai află interpretarea Constituției, ci substituirea ei.

Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 se așază exact dincolo de această limită. Dreptul de a fi ales, consacrat de art. 37 din Constituție, aparține nucleului pe care doctrina germană îl declară intangibil, iar Curtea l-a restrâns printr-un criteriu pe care niciun text constituțional sau legal nu îl prevede și pe care însăși Curtea îl recunoaște ca decurgând, nu ca fiind scris. O condiție de eligibilitate nescrisă, aplicată fără citare, fără contradictorialitate și fără apărare, nu este o formă de protecție a ordinii constituționale, este o negație metodică: instanța a apărat Constituția împotriva unui candidat suspendându-i candidatului exact drepturile care fac Constituția demnă de apărat.

Aici raționamentul german își arată întreaga forță: ceea ce este inalienabil pentru cetățean nu poate deveni facultativ pentru judecătorul constituțional, pentru că în clipa în care devine facultativ, identitatea constituțională a încetat să fie apărată și a început să fie rescrisă.

3.4. Hotărârea nr. 30 și Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024. Limita legală a anulării și confirmarea rezultatului

24 noiembrie 2024. Primul tur de scrutin

Diferența dintre candidații clasați pe locurile al doilea și al treilea a fost de 2.740 de voturi. Numărul voturilor nule a fost de 223.132. Marja infimă explică de ce contestațiile ulterioare au vizat numărătoarea și de ce Curtea a dispus o verificare materială a rezultatului.

26 și 27 noiembrie 2024. Cererea de anulare formulată de candidatul Cristian-Vasile Terheș

Cererea, întemeiată pe articolul 52 din Legea nr. 370/2004, invoca continuarea campaniei electorale în ziua votului de către lideri ai Uniunii Salvați România (USR) și de candidata Elena Lasconi, care, prin postări și intervenții online, inclusiv pe Facebook, adresau îndemnuri alegătorilor din diaspora să voteze pentru Elena Lasconi, consemnarea eronată a unor voturi în procesele-verbale ale unor secții, utilizarea unor echipamente automate pe rețelele de socializare și numărul voturilor nule raportat la diferența dintre locurile al doilea și al treilea.

Aceasta este singura cerere de anulare a primului tur soluționată pe fond. Articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 determină titularii dreptului de a cere anularea, fixează termenul de cel mult trei zile de la închiderea votării și impune ca cererea să fie motivată și însoțită de dovezile pe care se întemeiază.

28 noiembrie 2024. Încheierea Curții Constituționale și Decizia Biroului Electoral Central nr. 205D

Prin încheierea din 28 noiembrie 2024, adusă la cunoștința publicului prin comunicat de presă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra cererilor de anulare a primului tur de scrutin formulate de candidații Sebastian-Constantin Popescu și Cristian-Vasile Terheș.

Cererea lui Sebastian-Constantin Popescu a fost respinsă în aceeași zi ca tardivă, prin Hotărârea nr. 29/2024. În cazul cererii formulate de Cristian-Vasile Terheș, Curtea a adoptat o măsură excepțională: a dispus, cu unanimitate de voturi, reverificarea și renumărarea tuturor buletinelor de vot, cuprinzând atât voturile valabil exprimate, cât și cele nule, de la alegerile prezidențiale din 24 noiembrie. Executarea măsurii a revenit Biroului Electoral

Central, care a stabilit procedura prin Decizia nr. 205D, iar Curtea a fixat termenul pentru prezentarea noilor rezultate a doua zi, la 29 noiembrie 2024.

Măsura a impus renumărarea manuală a peste 9,4 milioane de buletine într-un interval inițial de 24 de ore.

Legea nr. 370/2004 nu prevedea pentru birourile electorale județene o atribuție distinctă de renumărare integrală a buletinelor de vot după încheierea proceselor-verbale privind rezultatele votării. Renumărarea tuturor buletinelor a fost dispusă de Curtea Constituțională, iar procedura concretă de executare a fost stabilită ulterior de Biroul Electoral Central prin Decizia nr. 205D din 28 noiembrie 2024. Chiar Biroul Electoral Central a precizat că renumărarea astfel dispusă nu se realiza în cadrul procedurilor reglementate de legislația electorală pentru operațiunile birourilor secțiilor de votare sau pentru stabilirea rezultatelor alegerilor. A fost dispusă astfel o verificare materială de o amploare fără precedent, în absența unei proceduri legale care să o reglementeze.

În contextul contestațiilor formulate pe fondul diferenței reduse, de 2.740 de voturi, care a departajat candidatul calificat pe locul al doilea, Curtea Constituțională a evitat atât confirmarea imediată a rezultatului, cât și respingerea preliminară a cererii. Prin dispunerea renumărării tuturor buletinelor de vot, instanța a amânat decizia finală și a generat obligația Biroului Electoral Central și a birourilor electorale subordonate de a organiza operațiunea într-un interval restrâns, prin emiterea de urgență a actelor interne necesare.

Curtea a dispus renumărarea la 28 noiembrie 2024, în aceeași zi în care Președintele României convocase ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) privind riscurile cibernetice și interferențele externe în procesul electoral.

Prin această încheiere s-a declanșat reverificarea materială a voturilor exprimate. Operațiunea nu a putut fi finalizată integral în termenul stabilit, mai ales din cauza numărului mare de secții din străinătate și a erorilor materiale consemnate în anumite secții din țară, dar a avut un rol determinant în succesiunea actelor procedurale.

Chiar dacă renumărarea parțială avea să confirme ulterior matematic corectitudinea clasamentului inițial (stând la baza validării efemere a primului tur), măsura de la 28 noiembrie a demonstrat gradul major de neîncredere instituțională existent la acel moment și a deschis calea spre anularea finală a scrutinului.

Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 30 din 2 decembrie 2024 privind cererea de anulare a alegerilor formulată de Cristian-Vasile Terheș

Curtea a respins ca neîntemeiată cererea de anulare, a constatat că abaterile identificate prin renumărare au fost deficiențe de ordin organizatoric și administrativ, fără efect asupra rezultatului numeric sau asupra ordinii candidaților, și a reținut că *„nu sunt întrunite condiţiile prevăzute de art. 52 alin. (1) din Legea nr. 370/2004, conform cărora Curtea Constituțională anulează alegerile în cazul în care votarea și stabilirea rezultatelor au avut*

loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care participă la al doilea tur de scrutin”.[11]

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 prevede *„ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin”*.

Prin aceeași hotărâre, Curtea a reținut că argumentele privind campania din preziua votului și din mediul online *„nu au fost motivate de autorul cererii, astfel că nu pot fi analizate în acest cadru procesual”*.

În opinia concurentă se reține că, la termenul din 28 noiembrie 2024, Curtea știa că în aceeași zi urma să aibă loc ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării și că, față de comunicările Consiliului și ale Serviciului de Telecomunicații Speciale, cauza putea fi soluționată încă din 29 noiembrie 2024.[12]

Singura cerere de anulare formulată de un titular calificat, în termen, a fost respinsă, cu constatarea expresă că nu sunt întrunite condițiile textului care reglementează anularea. Respingerea nu constituie însă o validare a regularității campaniei online, care a rămas neexaminată pe fond.

Hotărârea a soluționat definitiv cererea formulată de candidatul Cristian-Vasile Terheș pentru anularea primului tur al alegerilor prezidențiale din 24 noiembrie 2024. Curtea a reținut că Biroul Electoral Central s-a aflat în imposibilitatea obiectivă de a finaliza renumărarea integrală a voturilor din străinătate în intervalul alocat, reușind să centralizeze datele renumărate doar pentru secțiile din țară, cu excepția a patru secții din județul Dolj, și pentru 161 din cele 950 de secții din străinătate.

Prin această hotărâre, Curtea a închis, din punct de vedere jurisdicțional, cererea de anulare întemeiată pe articolul 52 din Legea nr. 370/2004, constatând că datele rezultate din renumărarea efectuată nu indicau fraude de natură să modifice rezultatul numeric sau ordinea candidaților. Concluzia Curții a fost pronunțată însă înainte de finalizarea renumărării integrale a tuturor buletinelor de vot din țară și din străinătate.

La 2 decembrie 2024, Curtea Constituțională a reținut că voturile exprimate au fost corect reflectate în cifrele oficiale centralizate.

Hotărârea distinge între erorile umane sau materiale inerente oricărui proces electoral de o asemenea amploare și frauda de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților, stabilind că primele nu atrag anularea alegerilor. Hotărârea și opinia concurentă arată presiunea calendarului electoral, în care Curtea a decis pe baza unor date parțiale de renumărare din străinătate, pentru a nu bloca desfășurarea turului al doilea.

Hotărârea nr. 31/2024 a confirmat rezultatul primului tur de scrutin, în timp ce patru zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral pe motivul afectării libertății de exprimare a votului prin manipulare digitală și intervenții externe.

Hotărârea nu constituie o validare jurisdicțională a regularității campaniei electorale. Paragraful 31 o spune expres. Nu stabilește nici că fiecare buletin de vot a fost reverificat, întrucât reverificarea a rămas parțială, patru secții din județul Dolj și 789 dintre cele 950 de secții din străinătate rămânând în afara rezultatului comunicat.

La 2 decembrie 2024, ipoteza legală a anulării fusese examinată de autoritatea competentă și înlăturată, în baza materialului aflat la dosar. Orice act ulterior care dispune anularea trebuie să arate ce element nou a intervenit între cele două momente și în ce temei.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 2 decembrie 2024 privind rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul primului tur de scrutin din 24 noiembrie 2024

Curtea a confirmat și a validat rezultatul primului tur, a stabilit participarea domnului Călin Georgescu și a doamnei Elena-Valerica Lasconi la turul al doilea, în această ordine, și organizarea turului al doilea la 8 decembrie 2024. Punctul 4 al dispozitivului prevede că hotărârea este definitivă și general obligatorie. Actul a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024.[13]

Hotărârea a fost adoptată cu unanimitate de voturi, pe baza procesului-verbal centralizator întocmit și transmis de Biroul Electoral Central la 26 noiembrie 2024.

Hotărârea a asigurat stabilitatea juridică a rezultatului primului tur, a permis continuarea procedurii electorale și a declanșat operațiunile necesare desfășurării turului al doilea, inclusiv votarea în străinătate.

Hotărârea a fost pronunțată în temeiul articolului 146 litera f) din Constituție, potrivit căruia Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului.

Curtea Constituțională a confirmat definitiv rezultatul primului tur la 2 decembrie 2024, deși la acea dată cunoștea deja existența ședinței CSAT din 28 noiembrie și suspiciunile referitoare la influențele externe, aspecte de notorietate publică, reținute ulterior și în opinia concurentă. Pe această contradicție se sprijină criticile privind încălcarea principiului securității juridice.

Confirmarea definitivă a rezultatului primului tur de scrutin prin Hotărârea nr. 31/2024 a intrat în contradicție directă și ireconciliabilă cu Hotărârea nr. 32/2024, pronunțată de aceeași Curte Constituțională patru zile mai târziu pentru anularea întregului proces electoral.

Hotărârea nr. 31 a devenit reperul central în litigiile din contenciosul administrativ care au urmat, fiind invocată de contestatori pentru a susține contradicția dintre confirmarea definitivă și general obligatorie a rezultatului primului tur și anularea ulterioară a întregului

proces electoral, după ce aceasta intrase în circuitul juridic şi produsese efecte, inclusiv începerea votării în străinătate.

Confirmarea rezultatelor sufragiului este a doua funcție prevăzută de articolul 146 litera f) din Constituție și are o funcție temporală proprie: intervine la finalul unei etape și o închide. Rezultatul confirmat încetează să mai fie un rezultat aflat în curs de examinare, iar autoritatea care l-a confirmat s-a desesizat asupra lui. Confirmarea deschide etapa următoare, impusă de articolul 81 alineatul (3) din Constituție.

Nici Constituția, nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 nu prevăd vreun mecanism prin care o hotărâre definitivă pronunțată în materie electorală să fie retractată, revizuită sau desființată.

Pe temeiul acestui act au fost continuate operațiunile turului al doilea, campania electorală pentru turul al doilea era deschisă, cele 950 de secţii din străinătate au fost menținute, iar alegătorii s-au prezentat la vot începând din 6 decembrie 2024. Aceasta este definiția încrederii legitime: nu o așteptare subiectivă, ci conduita pe care actul autorității o impune destinatarilor lui.

La încheierea zilei de 2 decembrie 2024, rezultatul primului tur era confirmat printr-o hotărâre definitivă şi general obligatorie, iar turul al doilea era etapa juridică deschisă de chiar actul Curții Constituționale.

3.5. Concluzie. De la competența legală la competența construită jurisprudențial

Evoluția jurisprudenței arată o modificare succesivă a modului în care Curtea Constituțională și-a definit propria atribuție în materia alegerilor prezidențiale. În anul 2000, controlul candidaturilor era raportat la condiții și impedimente prevăzute de Constituție și de lege, iar aprecierea conduitei politice era lăsată alegătorului. În anul 2019, prin Hotărârea nr. 66, Curtea a afirmat competența de a verifica, în ultimă instanță, toate operațiunile electorale pe întreaga durată a procesului, deşi două judecătoare au calificat extinderea drept una realizată pe cale pretoriană.

La 5 octombrie 2024, prin Hotărârea nr. 2, construcția din anul 2019 a produs pentru prima dată efect asupra unei candidaturi. Curtea a dedus din jurământul Președintelui ales condiții de eligibilitate care nu figurează între condițiile prevăzute pentru candidatură și și-a recunoscut competența de a evalua conduita și declarațiile candidatului prin raportare la condițiile astfel stabilite. Opinia separată a identificat chiar atunci problema de competență: atribuțiile exercitate în temeiul articolului 146 litera f) sunt cele conferite de Constituție și dezvoltate prin lege, nu condiții noi create de autoritatea chemată să le aplice.

Hotărârile nr. 7 și nr. 22 din anul 2025 arată că mecanismul nu a rămas limitat la cauza în care a fost creat. Construcția a fost aplicată ulterior unei alte candidaturi și a fost menținută, pentru candidatura inițială, prin noțiunea de *„același ciclu electoral”*. Opinia separată la Hotărârea nr. 22/2025 reia explicit critica din octombrie 2024 și o formulează

asupra mecanismului în ansamblu: Curtea a stabilit condiţii noi de eligibilitate şi, simultan, competenţa de a verifica îndeplinirea lor.

La 2 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 30, Curtea a aplicat articolul 52 din Legea nr. 370/2004 şi a respins cererea de anulare a primului tur, constatând că nu sunt întrunite condiţiile legale ale anulării. Prin Hotărârea nr. 31, pronunţată în aceeaşi zi, Curtea a confirmat şi a validat rezultatul primului tur şi a stabilit desfăşurarea turului al doilea.

La 6 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 32, Curtea a anulat întregul proces electoral.

Analiza Hotărârii nr. 32, a competenţei exercitate, a procedurii, a materialului care a stat la baza acestei hotărâri, a motivării Curţii şi a efectelor juridice ale anulării întregului proces electoral formează obiectul capitolului următor.

NOTE

1. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 40 din 7 noiembrie 2000, Dosarul nr. 346D/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 622 din 30 noiembrie 2000.

2. Curtea Constituțională a României, Hotărârile nr. 19, nr. 21 și nr. 33 din anul 2000, privind contestațiile formulate împotriva înregistrării candidaturii domnului Ion Iliescu.

3. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019 asupra contestației formulate împotriva Deciziei Biroului Electoral Central nr. 32/D din 27 septembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 8 noiembrie 2019.

4. Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, paragraful 23. Practica anterioară răsturnată este enumerată de Curte la paragraful 34.

5. Opinia concurentă la Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, semnată de doamnele judecătoare dr. Livia Stanciu și prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu. Menționarea judecătorilor se face exclusiv în calitate de semnatari ai unei opinii publicate.

6. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1003 din 8 octombrie 2024. Anexa nr. 1 la prezentul raport.

7. Opinia separată la Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, semnată de judecătoarea Laura-Iuliana Scântei, punctele 8 și 10. Menționarea judecătorului se face exclusiv în calitate de semnatar al unei opinii publicate.

8. Biroul Electoral Central, Decizia nr. 18D din 9 martie 2025.

9. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 14 martie 2025, în special paragrafele 118-126.

10. Biroul Electoral Central, Decizia nr. 34D din 15 martie 2025; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 22 din 17 martie 2025, inclusiv opinia separată publicată împreună cu hotărârea.

11. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, Dosarul nr. 3671F/2024, paragrafele 29-31, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.

12. Opinie concurentă la Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată împreună cu hotărârea în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.

13. Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, Dosarul nr. 3670F/2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024.

CAPITOLUL IV. ANULAREA ALEGERILOR PREZIDENȚIALE DIN 2024 ÎN FAȚA EXIGENȚELOR CONSTITUȚIONALE

NOIEMBRIE 2026

La 6 decembrie 2024, turul al doilea al alegerilor prezidenţiale era în desfăşurare în diaspora. În aceeaşi zi, Curtea Constituţională a anulat întregul proces electoral, deşi confirmase rezultatul primului tur cu patru zile înainte. Hotărârea nr. 32/2024 a desfiinţat voturile exprimate şi a impus reluarea alegerilor. Competenţa Curţii, procedura urmată, documentele folosite şi justificarea acestei măsuri sunt supuse verificării prin raportare la Constituţie şi la legea electorală.

4.1. Competenţa Curţii Constituţionale, lipsa sesizării şi limitele atribuţiilor sale

Întreruperea procesului electoral se analizează pornind de la competenţele şi limitele legale stricte în care Curtea Constituţională poate interveni într-o competiţie electorală aflată în desfăşurare.

4.1.1. Hotărârea nr. 32/2024, componenţa completului şi măsurile dispuse

La 2 decembrie 2024, Curtea Constituţională a confirmat rezultatul primului tur al alegerilor prezidenţiale. Patru zile mai târziu, în timp ce românii din diaspora votau în turul al doilea, aceeaşi instanţă a anulat întregul scrutin. În acest interval scurt, opţiunea a peste 9,4 milioane de cetăţeni a trecut brusc de la validarea constituţională la desfiinţarea totală, prin două hotărâri contrare ale aceleiaşi autorităţi, ceea ce afectează predictibilitatea ordinii constituţionale.

Actul poartă denumirea oficială *„Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 privind anularea procesului electoral cu privire la alegerea Preşedintelui României din anul 2024”*. Este o hotărâre a plenului Curţii Constituţionale, pronunţată în şedinţa din 6 decembrie 2024 şi publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231, în aceeaşi zi.

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 prevede în finalul său că este *„definitivă şi general obligatorie”*, caracter care exclude orice cale de atac.[1] Cu patru zile înainte, aceeaşi Curte confirmase rezultatul primului tur al alegerilor prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, hotărâre cu aceleaşi însuşiri constituţionale: *„definitivă şi general obligatorie”.*

În patru pagini, cuprinzând douăzeci şi trei de puncte de motivare şi un dispozitiv format din trei puncte, Curtea Constituțională a desființat un proces electoral prezidențial în curs de desfășurare și a schimbat cursul constituțional și politic al României.

Hotărârea de anulare a alegerilor a fost adoptată cu unanimitate de voturi, în complet de nouă judecători: domnul Marian Enache, președinte, doamna Mihaela Ciochină, domnul Cristian Deliorga, domnul Dimitrie-Bogdan Licu, doamna Laura-Iuliana Scântei, domnul Gheorghe Stan, doamna Livia Doina Stanciu, doamna Elena-Simina Tănăsescu şi domnul Varga Attila, asistați de domnul Benke Károly, prim-magistrat-asistent.

Nu a fost formulată nicio opinie separată sau concurentă.[2]

Cu patru zile înainte, la 2 decembrie 2024, aceiaşi judecători ai Curții adoptaseră hotărâri contrare în acelaşi proces electoral. Prin Hotărârea nr. 30, Curtea respinsese cererea de anulare a primului tur, constatând că nu sunt îndeplinite condițiile legale prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 pentru a interveni asupra votului. Imediat după pronunțarea Hotărârii nr. 30, prin Hotărârea nr. 31, plenul Curții a confirmat oficial rezultatul primului tur, printr-un act cu caracter definitiv și general obligatoriu.[3]

Pronunțată în aceleași forme solemne ale caracterului definitiv şi general obligatoriu care validaseră anterior primul tur, Hotărârea nr. 32/2024 a lipsit de efecte propria hotărâre definitivă și general obligatorie de confirmare a primului tur, fără să o menționeze. Împotriva hotărârii nu există nicio cale de atac.

Temeiul de fapt al anulării îl constituie notele de informare emise de Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Ministerul Afacerilor Interne şi Serviciul de Telecomunicații Speciale, aduse la cunoștință publică la 4 decembrie 2024, cu două zile înainte de pronunțare. La aceste rapoarte ale serviciilor, punctul 18 din motivare adaugă declarația privind bugetul de campanie depusă de candidatul Călin Georgescu la Autoritatea Electorală Permanentă.

La punctul 19 din motivare, Curtea a decis: *„Având în vedere cele expuse, Curtea anulează întregul proces electoral cu privire la alegerea Președintelui României, desfășurat în baza Hotărârii Guvernului nr.756/2024 privind stabilirea datei alegerilor pentru Președintele României din anul 2024 și a Hotărârii Guvernului nr.1061/2024 privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru alegerea Președintelui României în anul 2024. Efectul prezentei hotărâri vizează toate operațiunile electorale desfășurate în temeiul celor două hotărâri ale Guvernului, inclusiv voturile deja exercitate în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin.”*

Continuând în aceeaşi logică, la punctul 20, Curtea a stabilit: *„Prin urmare, procesul electoral pentru alegerea Președintelui României va fi reluat în integralitate, Guvernul urmând să stabilească o nouă dată pentru alegerea Președintelui României, precum și un nou program calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare. Toate aceste aspecte presupun inclusiv constituirea unor noi birouri electorale, depunerea din nou de candidaturi*

care urmează a fi evaluate de noul Birou Electoral Central şi derularea unei noi campanii electorale corecte şi transparente, prin raportare la principiile şi valorile constituţionale."

Aceleași măsuri sunt înscrise în punctele 1 și 2 ale dispozitivului. De asemenea, la punctul 22 din motivare, Curtea a reținut: *„Curtea, având în vedere complexitatea şi durata în timp a operaţiunilor electorale necesare ulterior pronunţării prezentei decizii, constată aplicabilitatea art.83 alin. (2) din Constituţie, potrivit căruia Preşedintele României în funcţie «exercită mandatul până la depunerea jurământului de Preşedintele nou-ales»."*

Anularea întregului proces electoral, dispusă prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024, a desființat inclusiv voturile exprimate în dimineața zilei de 6 decembrie 2024, fără ca aceste voturi să fi fost vreodată numărate.[4]

4.1.2. Lipsa unei cereri de anulare pe rol și absența competenței de sesizare din oficiu

Punctul 1 al Hotărârii nr. 32/2024 descrie ce se afla pe rol:

„Pe rol se află examinarea aspectelor referitoare la corectitudinea și legalitatea procesului electoral cu privire la alegerile pentru Președintele României din anul 2024, aduse la cunoștință publică la data de 4 decembrie 2024 prin declasificarea conținutului «Notelor de informare» ale Ministerului Afacerilor Interne - Direcția Generală de Protecție Internă, ale Serviciului de Informații Externe, ale Serviciului Român de Informații și ale Serviciului de Telecomunicații Speciale, care au fost înregistrate la Administrația prezidențială sub nr.DSN1/1741/4.12.2024, nr.DSN1/1740/4.12.2024, nr.DSN1/1742/4.12.2024 și nr.DSN1/1743/4.12.2024, respectiv nr.DSN1/1701/2.12.2024."[5]

Obiectul cauzei este, prin urmare, un eveniment: declasificarea, la 4 decembrie 2024, a trei dintre cele cinci note de informare ale Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații Externe, Serviciului Român de Informații și Serviciului de Telecomunicații Speciale, și aducerea lor la cunoștință publică. Obiectul nu este o cerere, o contestație sau o sesizare.

Punctul 2 al aceleiași hotărâri, reprodus integral, are un singur rând:

„Cauza face obiectul Dosarului nr.3771F/2024 constituit prin încheierea Curţii Constituţionale din 6 decembrie 2024."[6]

Nicăieri în Hotărârea nr. 32/2024 nu este numit autorul sesizării. Nu apare vreun număr de înregistrare, vreo dată, vreo adresă de înaintare. Dosarul s-a născut din încheierea Curții, în ziua pronunțării, și s-a închis în aceeași zi.

Omiterea oricărei trimiteri la un titular al sesizării sau la un număr de înregistrare prealabil constituie o neregulă procedurală gravă: constituirea unui dosar ad hoc direct prin încheierea Curții echivalează cu o autoînvestire pe care nicio normă nu o prevede.

Acesta este singurul loc din Hotărârea nr. 32/2024 care arată cum a ajuns pe rolul Curții cauza privind anularea întregului proces electoral pentru alegerea Președintelui României din anul 2024. Niciun text legal care să îngăduie sesizarea din oficiu în această materie nu este invocat, iar motivarea ocolește în totalitate temeiul de drept al declanșării procedurii. Autoînvestirea nu este explicată. Este doar consemnată.

4.1.3. Textele invocate de Curte în hotărârea de anulare şi articolul 52 din Legea nr. 370/2004

Cadrul legal, limitele competenței Curții Constituționale și principiile democratice fundamentale sunt etalonul după care se examinează motivarea Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, argumentele invocate și efectele ei juridice și politice asupra sistemului constituțional din România și asupra încrederii cetățenilor.

Textele legale invocate de Curte şi interpretarea prin care şi-a justificat competenţa de anulare a alegerilor

La punctul 3 din Hotărârea nr. 32/2024, Curtea enumeră textele legale pe care își întemeiază competența:

„Potrivit dispozițiilor art.146 lit.f) din Constituție, ale art.37 alin. (1) din Legea nr.47/1992 […] și ale art.3 din Legea nr.370/2004 […], Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului.”[7]

La punctul 4, Curtea își stabilește singură întinderea competenței și arată de ce, în opinia sa, atribuția din articolul 146 litera f) nu poate fi interpretată restrictiv:

„Scopul atribuției constituționale prevăzute de art.146 lit.f) este acela de a asigura respectarea principiului supremației Constituției, prevăzut la art.1 alin. (5), pe tot parcursul scrutinului prezidențial, precum și a valorilor constituționale prevăzute la art.1 alin. (3) și art.2 alin. (1) din Constituție, care caracterizează statul român și pe care Președintele României are îndatorirea de a le respecta și apăra. Atribuția Curții Constituționale potrivit căreia «veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui», reglementată de art.146 lit.f) din Constituție, nu poate fi interpretată restrictiv. Dispozițiile art.146 lit.f) din Constituție trebuie coroborate cu cele ale art.142 alin. (1) din Constituție și ale art.1 alin. (2) din Legea nr.47/1992, atribuția Curții Constituționale de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui neputând fi disociată de rolul Curții Constituționale în arhitectura constituțională, acela de garant al supremației Constituției.”[8]

Punctul 23 reia aceleaşi trei texte, de data aceasta ca temei al anulării:

„Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.f) din Constituţie, al art.37 alin. (1) din Legea nr.47/1992, precum şi al art.3 din Legea nr.370/2004, cu unanimitate de voturi, Curtea Constituțională, în numele legii, hotărăște:

1. În temeiul art.146 lit.f) din Constituţie, anulează întregul proces electoral cu privire la alegerea Preşedintelui României, desfăşurat în baza Hotărârii Guvernului nr.756/2024 privind stabilirea datei alegerilor pentru Preşedintele României din anul 2024 şi a Hotărârii Guvernului nr.1061/2024 privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acţiunilor necesare pentru alegerea Preşedintelui României în anul 2024.

2. Procesul electoral pentru alegerea Președintelui României va fi reluat în integralitate, Guvernul urmând să stabilească o nouă dată pentru alegerea Președintelui României, precum și un nou program calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare."[9]

Iar punctul 1 al dispozitivului precizează încă o dată: *„În temeiul art.146 lit.f) din Constituţie, anulează întregul proces electoral"*.[10]

Transformarea competenței de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și de a confirma rezultatele sufragiului, prevăzută de articolul 146 litera f) din Constituție, în instrument de anulare a întregului scrutin electoral nu are niciun temei în textul fundamental. A veghea nu înseamnă a desființa, iar a confirma nu înseamnă a anula. Niciunul dintre temeiurile invocate de Curtea Constituțională în motivarea Hotărârii nr. 32 nu îndeplinește condițiile legale privind motivele de anulare, titularii cererii, termenul, regimul probatoriu și efectele juridice, Curtea invocând în schimb texte care conferă exclusiv o competență generală de control procedural și nu instituie o măsură de anulare a scrutinului, o asemenea procedură fiind reglementată în mod expres de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, dispoziție legală pe care Hotărârea nr. 32/2024 o eludează.

În considerentele Hotărârii nr. 32/2024, la punctul 4, Curtea Constituțională abordează problema temeiului juridic al competenței sale de a anula alegerile. Motivarea de la acest punct fundamentează saltul logic prin care Curtea consideră că atribuția de a veghea și de a confirma include implicit și puterea de a anula întregul scrutin, în lipsa unei prevederi exprese care să îi confere această putere.

Cele trei „argumente" arată cum vrea Curtea să fie citit articolul 146 litera f), nu ce prevede articolul. Niciunul dintre cele trei „argumente" nu arată pentru ce motiv pot fi anulate alegerile, cine poate cere anularea, în cât timp, cu ce dovezi și cu ce urmare. Oricât de larg ar fi citit, un text care prevede vegherea nu stabilește, singur, condițiile unei anulări, iar acestea se află numai în articolul 52 din Legea nr. 370/2004.

În continuarea acestei argumentări, la punctul 21 din considerente, Curtea precizează:

„Prin realizarea acestui control constituțional și democratic asupra procesului electoral, Curtea își îndeplinește atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României, a cărei ultimă finalitate este restabilirea încrederii cetățenilor în legitimitatea democratică a autorităților publice, în legalitatea și corectitudinea alegerilor, precum și înlăturarea oricăror suspiciuni de natura celor

constatate în prezenta cauză. Sunt astfel protejate atât drepturile electorale ale cetăţenilor (dreptul de vot şi dreptul de a fi ales), cât şi fundamentele ordinii constituţionale, premise esenţiale pentru menţinerea caracterului democratic şi de stat de drept al României."[11]

Articolul 52 din Legea nr. 370/2004: condiţiile legale pentru anularea alegerilor, neinvocate în Hotărârea nr. 32/2024

Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 este singura normă care reglementează anularea alegerilor prezidenţiale, determină motivul anulării, titularii dreptului de a cere anularea alegerilor, termenul, dovezile pe care cererea trebuie să se sprijine şi efectele juridice ale anulării alegerilor. Este, totodată, articolul care lipseşte din Hotărârea nr. 32/2024.

Articolul 52 din Legea nr. 47/1992, cuprins în Capitolul V *„Reguli procedurale specifice activităţii Curţii Constituţionale"*, priveşte şedinţele plenului: alineatul (1), participarea tuturor judecătorilor; alineatul (2), prezidarea şedinţei, participarea magistratului-asistent şi, în cazurile prevăzute de lege, a reprezentantului Ministerului Public; alineatul (3), dezbaterile numai cu judecătorii, pe baza sesizării şi a celorlalte acte de la dosar, fără înştiinţarea părţilor, în afară de cazurile prevăzute la articolul 146 literele d), e) şi k) din Constituţie.

Legalitatea procedurii, determinarea titularilor, respectarea termenelor, rigoarea probatorie şi previzibilitatea consecinţelor sunt garanţii pe care le oferă numai articolul 52 din Legea nr. 370/2004. Hotărârea nr. 32/2024 nu aplică niciuna dintre aceste garanţii.

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 spune pentru ce motiv pot fi anulate alegerile: frauda în operaţiunile de votare şi de stabilire a rezultatelor, de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaţilor care pot participa la al doilea tur de scrutin. Alineatul (2) spune cine poate cere anularea şi în cât timp: titularii anume prevăzuţi, în trei zile de la închiderea votării. Tot alineatul (2) spune cu ce dovezi: cererea trebuie motivată şi însoţită de dovezile pe care se întemeiază. Teza a doua a alineatului (1) spune cu ce urmare: repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării.

Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 concentrează întregul regim juridic al anulării alegerilor prezidenţiale. Alineatul (1) stabileşte motivul anulării şi remediul care o însoţeşte, repetarea turului de scrutin. Alineatul (2) stabileşte titularii care pot formula cererea, termenul de depunere şi cerinţa ca aceasta să fie motivată şi însoţită de dovezile pe care se întemeiază. Absenţa totală a acestor elemente a viciat actul adoptat de Curtea Constituţională.

Hotărârea nr. 32/2024 invocă Legea nr. 370/2004, dar numai articolul 3, potrivit căruia Curtea veghează la respectarea prevederilor acestei legi. Articolul 3 nu conferă o competenţă de anulare, ci trimite la prevederile legii, iar în cuprinsul Legii nr. 370/2004 anularea este reglementată numai de articolul 52. Acest articol nu apare niciodată în hotărâre: nici ca temei

invocat, nici ca text analizat, nici ca text înlăturat motivat. În cele douăzeci și trei de puncte ale actului, norma care reglementează anularea alegerilor nu este pomenită.[12]

> Omiterea articolului 52 din Legea nr. 370/2004, singura normă care stabileşte condiţiile, probele şi titularii cererii de anulare, echivalează cu o substituire a cadrului legal prin aprecierea discreţionară a Curţii.
>
> Articolul absent din Hotărârea nr. 32/2024 fusese aplicat de aceeași Curte cu patru zile înainte, prin Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, la punctul 30, unde Curtea constatase că nu erau întrunite condițiile anulării prevăzute de articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004.[13]

4.1.4. Raportul cu Hotărârile nr. 30 şi nr. 31 din 2 decembrie 2024

Temeiurile de competență reținute de Curte în cele două hotărâri se compară astfel:

Temeiul soluţiei	Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024	Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024
Constituție	art. 146 lit. f)	art. 146 lit. f)
Legea nr. 47/1992	art. 37 și 52	numai art. 37 alin. (1)
Legea nr. 370/2004	**art. 52**	**art. 3**

La 2 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 30, Curtea își întemeiază competența pe un cadru legal complet: *„Potrivit dispoziţiilor art.146 lit.f) din Constituţie, ale art.37 şi 52 din Legea nr.47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.807 din 3 decembrie 2010, precum şi celor ale art.52 din Legea nr.370/2004, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.650 din 12 septembrie 2011, Curtea Constituţională este competentă să soluţioneze cererea privind anularea alegerilor pentru funcţia de Preşedinte al României din anul 2024, desfăşurate în primul tur de scrutin la data de 24 noiembrie 2024."* În aceeași hotărâre, la punctul 3, Curtea Constituțională invocă art. 52 din Legea nr. 47/1992 împreună cu art. 68 alin. (1) din Legea nr. 370/2004: art. 52 din Legea nr. 47/1992 asigură procedura plenului, iar art. 68 alin. (1) din Legea nr. 370/2004 prevede participarea obligatorie a procurorului la judecarea cererilor reglementate de această lege.

În Hotărârea nr. 30, Curtea a invocat articolul 52 din Legea nr. 370/2004 în considerente și în dispozitiv, ca temei al propriei competențe.

Patru zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32/2024 de anulare a alegerilor din oficiu, același articol 52 din Legea nr. 370/2004 dispare complet. În locul lui apar doar art. 146 lit. f) din Constituție, art. 37 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 și art. 3 din Legea nr. 370/2004. **Singura normă din legislația românească care stabileşte motivele, titularii, termenele,**

probele şi efectele juridice ale anulării unui scrutin prezidenţial nu apare în textul Hotărârii nr. 32/2024, **lăsând dispozitivul de motivare a cadrului legal să se sprijine exclusiv pe formula generală a competenţei Curţii de a „veghea" la respectarea prevederilor Legii nr. 370/2004, care a fost încălcată de însuşi garantul supremaţiei Constituţiei.**

Curtea păstrează în Hotărârea nr. 32 doar alineatul (1) al articolului 37 din Legea nr. 47/1992, adică atribuția de a veghea la respectarea procedurii și de a confirma rezultatele, și omite alineatul (2), adică obligația de a valida rezultatul. Această amputare îi permite să ocolească finalitatea proprie a instituției electorale, aceea de a încheia scrutinul prin validarea rezultatului votului popular, și să se folosească exclusiv de prerogativa generală de veghere pentru a desființa întregul proces electoral din oficiu, fără a mai fi constrânsă de rigorile procedurale ale validării sau ale anulării reglementate.

Actele normative invocate de același complet, la interval de patru zile, arată trei intervenții prin care Curtea își reconfigurează competența stabilită de lege, astfel: reduce articolul 37 din Legea nr. 47/1992 la alineatul (1), prin păstrarea doar a alineatului referitor la veghere și confirmare și eliminarea alineatului privind validarea, nu invocă articolul 38 din aceeași lege, referitor la contestații, și înlocuiește articolul 52 din Legea nr. 370/2004, care guverna fondul anulării, cu articolul 3.

Articolul 3 din Legea nr. 370/2004 este norma generală de competență a Curții Constituționale în materia alegerilor prezidențiale, care prevede simplu că *„Curtea Constituțională, potrivit art. 146 lit. f) din Constituția României, republicată, veghează la respectarea în întreaga țară a prevederilor prezentei legi și confirmă rezultatele sufragiului".*

Prin înlocuirea articolului 52, care reglementa concret fondul și procedura anulării cu acest articol 3, Curtea substituie mecanismul legal de invalidare a scrutinului cu o simplă clauză de competență, transformând o prerogativă de veghe generală într-un temei discreționar pentru anularea din oficiu a alegerilor.

În ceea ce privește Legea nr. 47/1992, articolul 37 rămâne prezent în ambele hotărâri, dar grav redus. Hotărârea nr. 30 reținea întregul text, în timp ce Hotărârea nr. 32 reține doar alineatul (1), norma prin care Curtea veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele. **Alineatul (2) din articolul 37**, cel referitor la faptul că rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională, **nu mai este reținut**.

Prin hotărârea de anulare, Curtea păstrează vegherea, dar lasă deoparte validarea, eliminând obligația de a încheia scrutinul printr-un act de validare a votului popular și transformând o atribuție de control într-un instrument de desființare a alegerilor.

Hotărârea nr. 32 nu invocă nici articolul 38 din Legea nr. 47/1992. Prevederea articolului 38 stabilește explicit competențele instanței prin următorul text: *„Contestațiile cu privire la înregistrarea sau neînregistrarea candidaturii la funcția de Președinte al*

României, precum şi cele cu privire la împiedicarea unui partid sau a unei formaţiuni politice ori a unui candidat de a-şi desfăşura campania electorală în condiţiile legii se soluţionează de Curtea Constituţională, cu votul majorităţii judecătorilor, în termenele prevăzute de legea pentru alegerea Preşedintelui României”.

Mutarea de la o arhitectură normativă bazată pe atribuţii stricte conform Constituţiei, legilor procesului electoral şi reglementărilor specifice la un temei generic a permis Curţii să îşi stabilească singură întinderea competenței. Parlamentului îi revine să stabilească prin lege limitele acestei competențe.

Prin înlăturarea cadrului reglementat de legea specială, soluția adoptată devine imprevizibilă în lipsa unor motive determinate legal, lăsând deschisă invocarea oricărei împrejurări. În loc ca titularul să fie cel prevăzut de lege, Curtea a ales să se autosesizeze; în loc ca termenul să fie cel fixat de lege, procedura s-a derulat în afara termenelor legale; în loc ca cererea să se sprijine pe probele stabilite de lege, s-a acționat în lipsa unui regim probatoriu determinat; iar în loc ca efectele să fie cele limitate expres de legiuitor, hotărârea a anulat direct întregul scrutin fără ca legea să prevadă această consecință.

Articolul 146 litera f) din Constituția României, articolul 37 alineatul (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea şi funcționarea Curţii Constituționale şi articolul 3 din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Preşedintelui României au aceeaşi finalitate instituțională[14]: Curtea veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului. Articolul 3 din Legea nr. 370/2004 precizează și obiectul vegherii: Curtea veghează la respectarea în întreaga țară a prevederilor acestei legi.

4.1.5. Limitele competenţei constituționale și precedentul Hotărârii nr. 66/2019

Competența exercitată de Curte la 6 decembrie 2024 nu s-a născut atunci. Articolul 146 litera f) din Constituție se limitează la veghea asupra procedurii și la confirmarea rezultatului, iar articolul 52 din Legea nr. 370/2004 reglementează anularea numai pentru frauda de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin. Prin Hotărârea nr. 66/2019, Curtea și-a recunoscut, pe cale de interpretare, un control asupra ansamblului operațiunilor electorale. Opinia concurentă formulată la acea hotărâre a calificat extinderea competenței Curții drept realizată *„pe cale pretoriană”* și a semnalat riscul de a se aduce atingere competențelor altor autorități.[15]

Hotărârea nr. 32/2024 exercită o putere pe care Curtea și-a recunoscut-o singură în Hotărârea nr. 66/2019, pe cale de interpretare, dar nu citează Hotărârea nr. 66/2019 și nu invocă acest precedent propriu în sprijinul competenței. Punctul 4 reia, cuvânt cu cuvânt, raționamentul din punctul 31 al Hotărârii nr. 66/2019, iar punctul 21 reia concluzia aceluiași punct, controlul de constituționalitate asupra procesului electoral. Singura trimitere la jurisprudența proprie, Decizia nr. 242/2020, invocată la punctul 6, privește valoarea alegerilor libere, nu competența. Puterea este folosită fără să fie numită și fără să i se arate

originea. Hotărârea din decembrie 2024 nu apare, astfel, ca o abatere izolată, ci ca ultima treaptă a unei extinderi construite hotărâre cu hotărâre, prin interpretare, nu prin lege.

Capitolul III a urmărit această construcție hotărâre cu hotărâre, arătând cum a fost pregătită puterea discreționară exercitată ulterior.

Articolul 53 din Constituție, care stabilește condițiile în care exercițiul unui drept fundamental poate fi restrâns, nu este invocat în niciun punct al Hotărârii nr. 32/2024, deşi anularea înlătură efectele exercitării dreptului de vot pentru întregul corp electoral.[16]

Interpretarea care a stat la baza extinderii competenței Curții a fost expusă public de președintele Curții Constituționale, domnul Marian Enache, în interviul din 19 februarie 2025:

„Aceste reglementări legale nu numai că nu exclud, ci respectă plenitudinea competenței Curții Constituționale, în sensul că reglementează doar accesarea jurisdicției la sesizare, fără a se referi la posibilitatea și competența constituțională a Curții de a se sesiza din oficiu în situații excepționale.”[17]

Argumentul este că, de vreme ce legea reglementează numai sesizarea, fără a se referi la autosesizare, autosesizarea rămâne posibilă. În dreptul public regula este inversă, așa cum s-a arătat în Capitolul II: autoritatea exercită numai competențele pe care legea i le-a dat expres. Urmând acest argument, orice competență pe care legea nu a interzis-o anume ar putea fi exercitată de orice autoritate, ceea ce este nu doar absurd, ci și periculos pentru statul de drept.

Interpretarea Constituției nu îi permite Curții să își adauge atribuții

Competența de a interpreta Constituția nu îi conferă Curții Constituționale dreptul de a-și stabili singură întinderea atribuțiilor și nici de a și le extinde.

Articolul 146 din Constituție enumeră atribuțiile Curții Constituționale. Enumerarea este limitativă, iar litera l) îngăduie adăugarea altor atribuții numai prin legea organică a Curții. O competență de atribuire se exercită înăuntrul enumerării, nu asupra ei. Interpretarea privește conținutul unei atribuții existente, nu existența atribuției.[18]

Dacă o autoritate ar putea stabili singură ce competențe are, deosebirea dintre competența de atribuire și puterea discreționară ar dispărea, iar enumerarea din articolul 146 nu ar mai produce niciun efect. Regula potrivit căreia autoritatea publică exercită numai competențele conferite expres a fost stabilită în capitolul II.

Rămâne de stabilit cine a solicitat Curții să se pronunțe asupra anulării întregului proces electoral, în condițiile în care, cu doar patru zile înainte, prin hotărâre definitivă și general obligatorie, aceeași Curte confirmase rezultatul primului tur.

Cazurile în care Curtea Constituțională poate fi sesizată sunt enumerate de articolul 146 din Constituție:

„Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

g) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

h) dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

i) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

j) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

k) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic;

l) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.”

Dintre aceste atribuții, Constituția prevede exercitarea din oficiu numai pentru cea de la litera a) teza finală, privind inițiativele de revizuire a Constituției. Litera f), invocată în dispozitivul Hotărârii nr. 32/2024 ca temei al anulării, nu numește niciun titular al sesizării și nu prevede anularea alegerilor: încredințează Curții doar veghea asupra procedurii și confirmarea rezultatelor sufragiului. Cine poate cere anularea alegerilor, în ce termen și cu ce dovezi o stabilește numai articolul 52 din Legea nr. 370/2004.

Curtea Constituțională nu se pronunță din proprie inițiativă decât acolo unde Constituția sau legea sa organică prevăd expres această posibilitate. În rest, competența sa de judecată depinde de o sesizare venită exclusiv de la un titular prevăzut de lege. Regula este scrisă în legea proprie a Curții. **Articolul 10 din Legea nr. 47/1992** privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, prevede:

„(1) Curtea Constituțională poate fi sesizată în cazurile expres prevăzute de art. 146 din Constituție, republicată, sau de legea sa organică.

(2) Sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate.”

Constituantul a prevăzut autosesizarea o singură dată, la articolul 146 litera a) teza finală, pentru verificarea inițiativelor de revizuire a Constituției. Aceeași cale a fost reglementată prin legea organică în alte două situații: la articolul 23 alineatul (1) din Legea nr. 47/1992, pentru legea de revizuire, și la articolul 48 din aceeași lege, pentru validarea inițiativei legislative a cetățenilor. Acesta este tabloul complet al excepțiilor stabilite prin Constituție și prin lege, în vreme ce pentru alegerea Președintelui României nu a fost instituită nicio asemenea cale. Fără sesizare nu există cauză, iar fără cauză hotărârea nu are temei legal.

4.2. Garanţiile procedurale, contradictorialitatea şi poziţia autorităţii electorale

Analiza modului în care au fost instrumentate și soluționate contestațiile electorale arată o îndepărtare gravă de la garanțiile fundamentale ale unui proces echitabil, în special în ceea ce privește respectarea contradictorialității, a dreptului la apărare și a termenelor rezonabile pentru candidați.

4.2.1. Deschiderea din oficiu a procedurii şi împlinirea termenului legal de contestare

Anularea alegerilor poate fi cerută în cel mult trei zile de la închiderea votării, potrivit articolului 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004. Este un termen de decădere. După împlinirea lui, anularea nu mai poate fi cerută de niciun titular. Două cereri de anulare au fost formulate după închiderea votării, iar ambele au fost soluționate înainte de 6 decembrie 2024.

Prima cerere de anulare a alegerilor a fost formulată de domnul Sebastian-Constantin Popescu și a fost respinsă ca tardivă prin Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024, Curtea aplicând termenul de decădere de trei zile de la închiderea votării.[19]

A doua cerere de anulare a alegerilor a fost formulată de domnul Cristian-Vasile Terheș, candidat la alegerile prezidențiale, la 26 noiembrie 2024, ora 23:00, în termenul legal. Cererea a fost respinsă prin Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pronunțată cu unanimitate de voturi și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, **prin care s-a constatat expres că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de articolul 52 alineatul (1).** Conținutul cererii și soluția pronunțată asupra ei sunt analizate la secțiunea 4.4.2.

Calea legală fusese deschisă, parcursă de un candidat la alegerile prezidențiale și închisă oficial prin respingere. Patru zile mai târziu, anularea întregului scrutin electoral a fost dispusă de aceeași Curte fără cerere, fără titular și după expirarea termenului legal.

Prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, Curtea Constituțională **confirmase rezultatul primului tur** al alegerilor prezidențiale. Validarea unui scrutin este un act juridic de autoritate care epuizează o etapă electorală, epuizează competența Curții pe acea etapă și creează drepturi și obligații juridice consolidate (stabilirea candidaților care participă la turul al doilea).

Prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a lipsit de efecte propriul act anterior, Hotărârea nr. 31 de confirmare a rezultatului primului tur, fără nicio cerere de anulare aflată pe rol și în lipsa oricărei căi legale de revizuire a unei hotărâri de validare a alegerilor. Hotărârea nr. 32/2024 este, în fapt, o revizuire din oficiu neprevăzută de lege, cu efect **retroactiv**. Curtea a lipsit de efecte o hotărâre definitivă, cu încălcarea principiului securității raporturilor juridice electorale.

Prin urmare, prin adoptarea Hotărârii nr. 32/2024, Curtea Constituțională a nesocotit principiul fundamental al autorității de lucru judecat și al securității raporturilor juridice, transformând un act de validare definitiv într-o hotărâre revocabilă discreționar. O astfel de revizuire din oficiu, realizată în afara oricărei norme legale și după epuizarea competenței constituționale pe acea etapă, echivalează cu o autoînvestire nelegală și cu anihilarea ordinii juridice a propriilor hotărâri.

Deschiderea din oficiu a procedurii de anulare a alegerilor de către Curtea Constituțională

Capitolul II a stabilit că nici Constituția, nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 nu prevăd sesizarea din oficiu în materia alegerii Președintelui României și că legiuitorul constituant a folosit această tehnică o singură dată, expres, la articolul 146 litera a) teza finală.[20]

Aceeași concluzie a fost formulată de o instanță judecătorească. Prin Sentința nr. 135 din 24 aprilie 2025, Curtea de Apel Ploiești a reținut:

„nici Legea nr. 47/1992, nici Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, nu prevăd posibilitatea sesizării din oficiu a Curții Constituționale în vederea anulării procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României. Mai mult, dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 370/2004 prevăd în mod expres titularii cererii de anulare a alegerilor […] fără a fi prevăzută posibilitatea sesizării din oficiu prin încheiere, astfel cum a procedat Curtea Constituțională la data de 6 decembrie 2024.”[21]

Sentința a fost desființată. La 25 aprilie 2025, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul Curții Constituționale, a casat în tot sentința și, rejudecând, a respins ca inadmisibile cererile de suspendare și de anulare a Hotărârii nr. 32/2024, reținând că hotărârea Curții Constituționale este act jurisdicțional, pronunțat în temeiul articolelor 142 și 146 litera f) din Constituție, și că instanțele de contencios administrativ nu au competența de a o controla. Motivele sentinței nu au fost examinate.[22]

Curtea de Apel Ploiești a considerat nelegală autosesizarea Curții Constituționale. Înalta Curte a desființat însă sentința pentru că instanțele de contencios administrativ nu pot controla hotărârile Curții Constituționale. Desființarea sentinței pentru acest motiv nu echivalează cu o confirmare a legalității autosesizării.

4.2.2. Absența dezbaterii contradictorii, participarea Ministerului Public și accesul la dosar

Hotărârea adoptată la 6 decembrie 2024 omite orice referire la citarea părților, nu consemnează susținerile competitorilor electorali și nu reflectă desfășurarea unor dezbateri contradictorii.

Deși cadrul legal al cererilor de anulare exclude înștiințarea părților, această restrângere a contradictorialității este concepută ca o excepție strict delimitată, a cărei legitimitate depinde de prezența cumulativă a trei garanții compensatorii: existența unei cereri temeinic motivate și probate, venite din partea unui titular legitim; participarea activă a reprezentantului Ministerului Public; și soluționarea cauzei exclusiv în limitele sesizării și pe baza documentelor existente la dosar.

În cauza soluționată la 6 decembrie 2024 Curtea a aplicat numai regula care limitează contradictorialitatea, ignorând ansamblul garanțiilor menite să asigure echilibrul procedural.[23]

În întregul cuprins al Hotărârii nr. 32/2024, sintagmele *„Ministerul Public”* și *„procuror”* nu apar nici în antet, nici în partea introductivă, nici în considerente sau în dispozitiv.

În Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024 și în Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pronunțate în aceeași materie cu câteva zile înainte, participarea Ministerului Public a fost consemnată. În Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, participarea reprezentantului Ministerului Public nu este consemnată. În lipsa dezbaterilor publice, intervenția

Ministerului Public constituia una dintre contraponderile legale menite să asigure legalitatea. Hotărârea nr. 32/2024 a fost adoptată fără această garanție.[24]

Accesul la dosarul anulării alegerilor şi refuzul comunicării documentelor pe care Curtea şi-a întemeiat hotărârea

Punctul 5 al Hotărârii nr. 32 arată că instanța *„a luat act”* de conținutul documentelor *„după declasificarea […] și aducerea acestora la cunoștință publică”*. Hotărârea nu invocă nicio transmitere de documente către Curte, ci numai declasificarea.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării a răspuns în scris comisiilor parlamentare, iar răspunsul a fost citit în cadrul audierilor publice desfășurate în Parlamentul României, la 28 ianuarie 2026:

„În contextul anulării alegerilor prezidențiale din anul 2024, Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu a comunicat Curții Constituționale înscrisuri, date sau informații, nici din oficiu și nici la cerere.”[25]

Evidența actelor aflate în dosarul nr. 3771F/2024 nu a fost comunicată Parlamentului. Prin Adresa nr. 1403 din 14 aprilie 2026, Curtea Constituțională a opus articolul 12 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 47/1992, deși solicitarea privea numai denumirea, emitentul, data și numărul de înregistrare al fiecărui înscris, iar nu conținutul acestora. Refuzul și temeiul invocat sunt analizate în capitolul I.[26]

Încheierea din 6 decembrie 2024, pe care hotărârea o invocă drept act de naștere al dosarului, nu a fost comunicată nimănui și nu a fost publicată nicăieri. Aceeași încheiere a fost cerută ca probă și în fața instanțelor judecătorești. În dosarul nr. 49/1/2025, soluționat de Înalta Curte de Casație și Justiție, s-au cerut trei probe: încheierea Curții Constituționale din 6 decembrie 2024, cea care ar fi dat naștere dosarului; dovada procedurii de declasificare a notelor; și dovada că notele serviciilor ajunseseră la Curtea Constituțională înainte de pronunțarea Hotărârii nr. 31 din 2 decembrie 2024.

Prin Încheierea din 16 ianuarie 2025, Înalta Curte a respins toate cele trei solicitări, argumentând că *„față de conținutul considerentelor sentinței atacate și de criticile formulate în recurs”*, *„nu este utilă suplimentarea probatoriului deja existent la dosar”*[27]. Aceste mijloace de probă au rămas astfel în afara oricărei verificări judecătorești.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării, în a cărui ședință din 28 noiembrie 2024 au fost prezentate informațiile declasificate ulterior, declară în scris că nu le-a transmis Curții Constituționale. Curtea Constituțională le-a folosit ca temei și nu a comunicat ce acte se află în propriul dosar. Înalta Curte de Casație și Justiție, chemată să lămurească, a respins proba.

> Hotărârea nr. 32/2024 s-a întemeiat pe cinci note de informare, al căror traseu până la dosar nu a putut fi reconstituit. Niciun document din cele supuse verificării nu lămurește cum au ajuns aceste note în dosarul numărul 3771F/2024. În fața acestor

> răspunsuri instituționale, sarcina de a dovedi că sesizarea Curții Constituționale s-a făcut legal revine în mod exclusiv autorității care și-a asumat competența, deoarece, în dreptul public, competența nu se prezumă niciodată, ci trebuie probat temeiul ei legal.

4.2.3. Declarațiile publice ale președintelui Autorității Electorale Permanente la momentul anulării

Autoritatea Electorală Permanentă organizează alegerile prezidențiale, iar președintele acestei autorități este membru al Biroului Electoral Central. La 6 decembrie 2024, funcția era exercitată de un fost judecător al Curții Constituționale, domnul Toni Greblă. În declarațiile publice citate, domnia sa explică, din această dublă calitate, procedura urmată de instanța constituțională la data anulării și informațiile aflate la dispoziția autorității electorale în zilele scrutinului.

Fostul judecător al Curții Constituționale și, la data anulării, președintele Autorității Electorale Permanente, domnul Toni Greblă, a declarat public:

„Curtea se pronunțase asupra validării la solicitarea Biroului Electoral Central. Curtea s-a desesizat de caz. Dosarul a plecat de la ea. L-a închis. Nu îl mai poate redeschide. Apoi, să te sesizezi din oficiu, să examinezi niște note informative declasificate de către emitenți și să iei o măsură de o asemenea gravitate […].”[28]

„Pe data de 6, în timp ce procesul pentru turul doi era în desfășurare și votaseră peste 30.000 de oameni în diaspora, pentru că votul începuse în diaspora și începea să se apropie de Europa, Curtea Constituțională s-a întrunit vineri fără să fie stabilită o dată, să aibă o ședință programată de către președinte și așa mai departe, și fără să fie sesizată […]. Drept urmare, ei au examinat fără să fie sesizați.”[29]

Despre împrejurările în care Curtea s-a întrunit:

„în vinerea dinaintea turului doi al alegerilor prezidențiale, Curtea Constituțională intempestiv și fără să aibă vreo contestație, vreo sesizare, a dispus anularea întregului scrutin pentru alegerile prezidențiale, turul unu, turul doi, și reluarea alegerilor de la început. Acest fapt a fost făcut cu încălcarea propriei legi de funcționare a Curții Constituționale.”

Întrebat de câte ori, în perioada mandatului său de judecător, Curtea Constituțională s-a reunit ad hoc, în regim de urgență și fără sesizare:

„Nu, niciodată, din câte știu eu, vinerea, niciodată Curtea Constituțională nu a avut ședințe.”

Întrebat dacă a primit, în calitate de președinte al Autorității Electorale Permanente, vreo informare privind deturnarea campaniei electorale de către un actor statal:

„Nu, nu am primit asemenea informații de la vreo instituție a statului, dar dacă acest lucru s-ar fi întâmplat, acea autoritate a statului trebuia să sesizeze neîntârziat parchetele, care trebuiau să facă cercetări pentru a vedea dacă așa stau lucrurile și să dispună măsuri corespunzătoare.”

Întrebat dacă a existat o presiune asupra Autorității Electorale Permanente:

„Eu nu aș zice că au fost presiuni directe, au fost insistențe deosebite, mai ales în ceea ce privește punerea în aplicare cu sârg a unor directive trimise de la Uniunea Europeană în ceea ce privește propaganda electorală în online.”

Despre felul în care aceste insistențe au ajuns la autoritatea electorală:

„Prin intermediul instituțiilor, autorităților competente din România.”

Solicitat să numească instituția, a răspuns că insistențele nu au fost făcute instituțional, ci prin conducerile instituțiilor de la acea vreme, și că nu au fost de natură să îl îngrijoreze.

Întrebat ce se întâmplă cu Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, prin care fusese validat primul tur, a răspuns scurt:

„O ignoră.”

Despre posibilitatea desființării unei hotărâri a Curții Constituționale:

„Deciziile Curții Constituționale sunt definitive, irevocabile și general valabil obligatorii. Pe de o parte. Pe de altă parte, nu există o procedură care să permită revizuirea unei decizii date de Curtea Constituțională, vreo cale de atac prin care o decizie a Curții Constituționale să poată fi desființată, fie și de către Curtea însăși. Dar să anulezi, să desființezi o decizie a Curții Constituționale nu este posibil în legislația noastră.”[30]

Potrivit președintelui Autorității Electorale Permanente, autoritatea nu a primit, de la nicio instituție a statului, informații despre deturnarea campaniei electorale de către un actor statal. Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 s-a întemeiat pe cinci note de informare intrate în cauză prin declasificare și prin aducere la cunoștință publică, în afara oricărei proceduri de administrare a probelor, fără ca autoritatea electorală să fi fost sesizată sau consultată.

Un scrutin validat prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024 a fost desființat printr-o hotărâre pronunțată fără o cerere prealabilă și fără nicio sesizare, în timp ce actul de validare nu a fost nici invocat, nici înlăturat prin considerente. Legislația în vigoare nu prevede nicio cale prin care o hotărâre a Curții Constituționale să poată fi desființată, nici de către Curtea Constituțională.

Declarațiile domnului Toni Greblă reflectă poziția publică a unui fost judecător al Curții Constituționale cu privire la practica acestei instanțe.

4.3. Documentele Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) şi valoarea lor probatorie

Analiza probatoriului pe care s-a întemeiat hotărârea Curţii Constituţionale aduce în discuţie statutul juridic al documentelor secrete, condiţiile în care acestea au fost declasificate şi folosite în procesul electoral, precum şi limitele stabilite de lege pentru valorificarea unor asemenea rapoarte informative în cadrul contenciosului constituţional.

4.3.1. Şedinţa CSAT din 28 noiembrie 2024 şi declasificarea documentelor la 4 decembrie 2024

Punctul 5 este singurul punct din Hotărârea nr. 32/2024 în care Curtea identifică documentele declasificate pe baza cărora formulează constatarea generală că procesul electoral a fost viciat:

„În exercitarea acestei competențe, după declasificarea la data de 4 decembrie 2024 a documentelor prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din data de 28 noiembrie 2024 și aducerea acestora la cunoștință publică, Curtea a luat act de conținutul lor. Față de cele prezentate în cuprinsul «Notelor de informare» […], Curtea constată că procesul electoral privind alegerea Președintelui României a fost viciat pe toată durata desfășurării lui și în toate etapele de multiple neregularități și încălcări ale legislației electorale care au distorsionat caracterul liber și corect al votului exprimat de cetățeni și egalitatea de șanse a competitorilor electorali, au afectat caracterul transparent și echitabil al campaniei electorale și au nesocotit reglementările legale referitoare la finanțarea acesteia. Toate aceste aspecte au avut un efect convergent de desconsiderare a principiilor esențiale ale alegerilor democratice.”[31]

Constatarea priveşte *„toată durata desfăşurării”* procesului şi *„toate etapele”*. Formula finală, *„efect convergent”*, descrie modul în care elementele au fost citite: nu separat, ci împreună. Patru instituţii ale statului român au întocmit cinci documente:

Nr. înregistrare	Emitent	Număr propriu şi dată	Regim	Întindere
DSN1/1701 din 2.12.2024	Serviciul de Telecomunicaţii Speciale	nr. 611 din 29 noiembrie 2024	Neclasificat	11 pagini
DSN1/1740 din 4.12.2024	Serviciul de Informaţii Externe	nr. 1956 din 4 decembrie 2024, extras din Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024	Nesecret	3 pagini

Nr. înregistrare	Emitent	Număr propriu și dată	Regim	Întindere
DSN1/1741 din 4.12.2024	Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia Generală de Protecţie Internă	declasificat cu nr. 2081968 din 4 decembrie 2024	declasificat	4 pagini
DSN1/1742 din 4.12.2024	Serviciul Român de Informaţii	anexă la nr. 00778639 din 28 noiembrie 2024	strict secret, declasificat	6 pagini
DSN1/1743 din 4.12.2024	Serviciul Român de Informaţii	anexă la nr. 00784853 din 2 decembrie 2024	strict secret, declasificat	4 pagini

Numerele documentelor sunt menţionate în Decizia Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie nr. 6078 din 16 decembrie 2024, pronunţată în dosarul nr. 2950/1/2024.[32] Cele cinci note de informare pe baza cărora Curtea Constituţională a anulat votul a 9,4 milioane de cetăţeni încap în mai puţin de treizeci de pagini.

Declasificarea şi aducerea la cunoştinţă publică a documentelor prezentate în şedinţa CSAT, la 4 decembrie 2024

La 4 decembrie 2024, Administraţia Prezidenţială a comunicat public că Preşedintele României a fost de acord cu declasificarea, la solicitarea instituţiilor emitente, a informaţiilor prezentate în şedinţa din 28 noiembrie 2024.[33]

Comunicatul nu identifică actul juridic al declasificării, nu invocă o hotărâre a Guvernului, nu identifică solicitările motivate ale emitenţilor şi nu menţionează vreun aviz prealabil. Actul, emitentul şi conformitatea procedurii cu articolul 24 din Legea nr. 182/2002 privind protecţia informaţiilor clasificate au fost solicitate expres şi nu au fost comunicate.[34]

Prin Adresa nr. DRAL/P/336 din 22 ianuarie 2026, Administraţia Prezidenţială a susţinut că notele Serviciului Român de Informaţii, clasificate anterior drept strict secret în baza Legii nr. 182/2002, au fost declasificate de către instituţiile emitente. Această comunicare omite însă exigenţele legale fundamentale: nu a fost comunicat actul de declasificare al autorităţii emitente, prevăzut de articolul 24 alineatul (10). O simplă adresă emisă de o instituţie terţă nu poate substitui actul juridic de declasificare, ceea ce înseamnă că instanţa constituţională şi-a întemeiat hotărârea pe documente despre care nu s-a dovedit că au fost declasificate potrivit legii.[35]

4.3.2. Regimul juridic al notelor de informare, lipsa administrării probelor și neconcordanțele privind ingerința străină

Notele de informare emise de serviciile de informații și de structurile statului reprezintă documente oficiale provenite de la autorități fundamentale ale statului român. Chiar și recunoscând această calitate instituțională, viciul major al Hotărârii nr. 32/2024 nu constă în originea lor, ci în transformarea lor în probe necontestabile, sustrase de la orice verificare a veridicității și a corespondenței cu realitatea faptică.

Într-o procedură jurisdicțională cu asemenea consecințe, Curtea Constituțională nu putea folosi aceste documente fără o minimă verificare a conținutului lor și nici nu le putea atribui concluzii pe care nu le conțineau. Niciuna dintre notele de informare ale serviciilor nu a probat existența unei ingerințe statale externe sau a unei acțiuni capabile să determine sau să modifice rezultatul votului exprimat de cetățeni. Cu toate acestea, Curtea a extrapolat din aceste rapoarte o concluzie de o asemenea gravitate încât să justifice desființarea alegerilor, printr-un salt logic, în absența oricăror date certe furnizate de emitenți.

În dosarul nr. 2950/1/2024, trimis Curții de Apel București de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 6078 din 16 decembrie 2024, Curtea de Apel București a respins ca inadmisibile excepția de nelegalitate și excepția nulității privind aceste înscrisuri, reținând că notele de informare nu sunt acte administrative și nici acte de procedură. Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, în recurs, probele noi solicitate de recurenți.[36]

Legalitatea declasificării nu a fost stabilită de nicio autoritate, întrucât instanțele sesizate au respins cererile fără să analizeze acest aspect. În ceea ce privește natura documentelor pe care le-a emis, Serviciul Român de Informații a precizat, prin întâmpinarea formulată la 18 decembrie 2024 în dosarul nr. 2950/1/2024, aflat pe rolul Curții de Apel București:

„notele de informare emise de Serviciul Român de Informații nu întrunesc condițiile stabilite expres de către legiuitor pentru categoria actelor administrative propriu-zise sau asimilate. […] Celor două note de informare le lipsește însăși dimensiunea de a da naștere, a modifica sau a stinge raporturi juridice, cu alte cuvinte de a produce, prin ele însele, efecte juridice.”[37]

Prin Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024 a Curții de Apel București, menținută de Înalta Curte de Casație și Justiție la 17 ianuarie 2025, s-a reținut că notele Serviciului Român de Informații și nota Direcției Generale de Protecție Internă nu sunt acte administrative, întrucât nu dau naștere, nu modifică și nu sting raporturi juridice, ci descriu situații de fapt.[38]

Un înscris care nu produce efecte juridice prin el însuși nu obligă pe nimeni și nu stabilește nimic. Ce scrie în el rămâne afirmația celui care l-a întocmit, până când este verificată într-o procedură, ca orice altă probă.

Articolul 11 alineatul (1) din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 18 martie 2014,

cu modificările și completările ulterioare, stabilește cui pot fi comunicate informațiile din acest domeniu: președintelui Senatului, președintelui Camerei Deputaților și comisiilor permanente pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale celor două Camere; miniștrilor și șefilor de departamente din ministere, pentru domeniile pe care le coordonează sau de care răspund; prefecților, primarului general al Capitalei, primarilor de sector, primarilor municipiilor reședință de județ și președinților consiliilor județene, pentru problemele de competența lor; organelor de urmărire penală, când informațiile privesc săvârșirea unei infracțiuni. Alineatul (3) al aceluiași articol extinde asupra tuturor acestor destinatari obligația de apărare a secretului prevăzută la articolul 10. Curtea Constituțională nu figurează în această enumerare. Înainte de declasificare, legea nu prevedea, așadar, comunicarea acestor informații către Curte.[39]

Declasificarea din 4 decembrie 2024 a deschis publicului accesul la aceste înscrisuri. Nu le-a schimbat însă natura. O notă de informare rămâne o descriere a unei situații de fapt, întocmită de un serviciu de informații, în afara oricărei proceduri judiciare, fără ca cel vizat să fi fost ascultat și fără ca sursa să poată fi verificată.

La 19 februarie 2025, președintele Curții Constituționale a declarat public:

„Curtea Constituțională hotărăște pe baza informațiilor oficiale pe care autoritățile specializate ale statului le furnizează […]. Înscrisurile care cuprind aceste informații se bucură de prezumția de legalitate și de veridicitate. Curtea nu are competența constituțională de a le înlătura.”[40]

Afirmația nu corespunde regimului juridic al acestor înscrisuri. Prezumția de legalitate însoțește actul administrativ, iar prin Sentința civilă nr. 139/2024, citată mai sus, Curtea de Apel București a reținut că notele Serviciului Român de Informații și nota Direcției Generale de Protecție Internă nu sunt acte administrative. Prezumția invocată nu le acoperă, așadar, și nu acoperă nici celelalte două înscrisuri, întocmite cu același caracter informativ.[41]

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu consemnează nicio verificare a autenticității documentelor, nicio cerere de lămuriri adresată emitenților, nicio confruntare a constatărilor contradictorii și nicio audiere. Documentul nu indică efectul campaniei asupra rezultatului și nici dacă rezultatul produs putea modifica atribuirea mandatului.

Formulele prin care Curtea își introduce constatările spun, fiecare, același lucru: *„a luat act de conținutul lor”*, *„față de cele prezentate”*, *„potrivit «Notelor de informare» antereferite”*, *„Curtea observă”*, *„Curtea ia act de faptul că”.* Ce scria în notele serviciilor a devenit motivarea Curții fără să treacă prin nicio verificare.

Adoptarea în unanimitate a Hotărârii nr. 32/2024 transferă responsabilitatea viciului procedural asupra întregului complet de judecători. Transformarea unor note venite de la mai multe entități, pline de contradicții interne, în motivare constituțională prin simpla copiere și validare mecanică anulează natura de control juridic a procedurii și instituie un precedent al subordonării deciziei jurisdicționale față de datele furnizate de serviciile de informații, în lipsa oricărui filtru de verificare a legalității și a temeiniciei.

Doamna judecător Laura-Iuliana Scântei, din completul care a pronunțat hotărârea, a arătat public, la 19 august 2025:

„CCR nu are competențe să analizeze modul în care își realizează atribuțiile legale alte autorități ale statului, nici competența să fac o verificare asupra modului în care CSAT a ajuns la o anumită constatare.”

Și:

„Noi am concluzionat că procesul electoral trebuia oprit, pentru că a fost viciat în formele în care au arătat alte autorități.”[42]

Pe de o parte, doamna judecător Laura-Iuliana Scântei recunoaşte public că instanța constituțională nu are competența să verifice sau să analizeze modul în care alte autorități au ajuns la propriile constatări. Pe de altă parte, confirmă că decizia de a opri un întreg proces electoral a fost luată exact pe baza acestor constatări externe, preluate ca atare. Declarația arată că, prin votul unanim din Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a preluat datele serviciilor de informații și ale structurilor de securitate fără să le verifice, potrivit unui judecător al completului.

De fiecare dată când faptul invocat putea fi măsurat, aceeași instanță a dispus măsurarea lui. Prin hotărârea Plenului din 11 decembrie 2009, Curtea a dispus reexaminarea și renumărarea buletinelor de vot nule, iar Biroul Electoral Central a transmis rezultatul operațiunii prin Adresa nr. J 6.502 din 14 decembrie 2009. La 28 noiembrie 2024 s-a dispus reverificarea și renumărarea tuturor buletinelor de vot, iar susținerile au fost confruntate cu procesele-verbale ale birourilor electorale.[43]

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 permite anularea alegerilor numai dacă votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin.

Legea nu cere dovada că rezultatul a fost efectiv schimbat, dar cere dovada unei fraude care îl putea schimba. La 6 decembrie 2024 nu a fost dispusă nicio verificare, nu s-a stabilit nici volumul voturilor generate de campania online, nici dacă aceasta a avut capacitatea reală de a modifica atribuirea mandatului, deși o asemenea dovadă este condiția de fond cerută de lege.

Contradicțiile dintre cele cinci documente privind ingerința străină

1. Nota Serviciului de Telecomunicații Speciale poartă mențiunea *„Neclasificat”* pe fiecare dintre cele unsprezece pagini. Înscrisul Serviciului de Informații Externe poartă mențiunea „Nesecret” și este intitulat „Extras neclasificat din Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024”. Un document neclasificat nu poate fi declasificat. Prezentarea întregului corpus, în

comunicarea publică, sub formula documentelor declasificate ale serviciilor, a produs aparența unui volum de informații operative superior celui existent.

2. Documentul Serviciului de Informații Externe este un extras. Documentul-sursă, Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024, nu figurează printre documentele invocate în hotărâre și nu a fost făcut public. Selecția pasajelor a fost efectuată de o persoană sau de o structură neidentificată, după un criteriu necunoscut, ulterior producerii documentului-sursă.

3. Nota Serviciului de Telecomunicații Speciale poartă numărul propriu 611 din 29 noiembrie 2024 și a fost înregistrată la Administrația Prezidențială la 2 decembrie 2024. Nota Serviciului Român de Informații înregistrată sub nr. DSN1/1743 este anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024. Extrasul Serviciului de Informații Externe poartă numărul propriu 1956 din 4 decembrie 2024.

Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării a avut loc la 28 noiembrie 2024. Comunicatul Administrației Prezidențiale din 4 decembrie 2024 anunță declasificarea informațiilor prezentate în această ședință de Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Ministerul Afacerilor Interne. Nota Serviciului de Telecomunicații Speciale poartă însă data de 29 noiembrie 2024, ulterioară ședinței. Pentru extrasul Serviciului de Informații Externe, data de 4 decembrie 2024 este data extragerii dintr-o notă din 28 noiembrie 2024. Pentru nota DSN1/1743, data de 2 decembrie 2024 este data documentului căruia îi este anexată. Niciun act comunicat nu arată dacă aceste două înscrisuri au fost prezentate în ședință și în ce formă.[44]

4. Ambele note ale Serviciului Român de Informații au fost etichetate *„DSN1 1743”*, una ca *„SRI I”*, cealaltă ca *„SRI II”*. Ștampilele de registratură ale Secretariatului Consiliului Suprem de Apărare a Țării aplicate pe originale indică 1742 și, respectiv, 1743. Fac trimitere la numerele 1742 și 1743, pentru că în setul publicat ambele note apar sub aceeași denumire.[45]

4.3.3. Conținutul celor cinci note de informare (STS, SIE, DGPI, SRI) și analiza lor de ansamblu

La punctul 5 din Hotărârea nr. 32/2024, Curtea afirmă că procesul electoral a fost viciat pe *„toată durata desfășurării lui și în toate etapele”*. Verificarea acestei afirmații presupune analiza fiecăreia dintre cele cinci note de informare, pentru a stabili ce fapte sunt consemnate și dacă justifică o concluzie referitoare la întregul proces electoral. Citatele din documentele aduse la cunoștință publică la 4 decembrie 2024 permit compararea informațiilor cuprinse în note cu afirmația Curții.

Nota Serviciului de Telecomunicații Speciale, DSN1/1701

Nota Serviciului de Telecomunicații Speciale este cel mai întins dintre cele cinci înscrisuri, unsprezece pagini, și singurul semnat de conducătorul instituției emitente. Se intitulează **Analiza unor posibile riscuri la adresa securității naționale generate de**

acțiunile unor actori cibernetici statali și non-statali, asupra unor infrastructuri IT&C, suport pentru procesul electoral. Nota se deschide cu o delimitare de competență și se încheie cu o constatare de integritate. Între aceste două afirmații nu se află nimic care să susțină anularea procesului electoral.

La pagina 5, Serviciul de Telecomunicații Speciale arată că nu are atribuții în materia invocată public drept cauză a vicierii scrutinului:

„în combaterea dezinformării și a propagandei, STS nu are atribuții legale”

În concluzii, la pagina 9:

„Nu au fost identificate disfuncționalități în funcționarea sistemelor informatice SIMPV, SICPV și prezenta.roaep.ro”

Între ele, documentul se ocupă de arhitectura sistemelor informatice folosite în procesul electoral, de măsurile de securitate luate înaintea scrutinului și de activitățile din timpul votării, adică exact ce administrează Serviciul de Telecomunicații Speciale. Constatările sunt următoarele:

„Fiind un site static, suprafața de atac este extrem de scăzută și nu este posibilă realizarea atacurilor care pot duce la alterarea datelor. Aplicația prezenta.roaep.ro a fost disponibilă permanent pe toată perioada desfășurării procesului electoral, iar, la nivelul infrastructurii, STS nu a identificat prelucrări neautorizate ale datelor publicate” (pagina 5);

„La nivelul SICPV și a rețelei private sus menționate, nu au fost identificate activități neautorizate” (pagina 5);

„Conform jurnalelor de sistem aferente ADV, deschiderile de secție, încheierea votului, respectiv închiderea secțiilor s-au realizat conform perioadelor din legislație” (pagina 9);

„La nivelul SICPV au fost recepționate toate procesele-verbale transmise de pe tablete. Toate procesele-verbale din secții au fost transmise în SICPV” (pagina 9).

La pagina 6, nota consemnează atacuri cibernetice de tip DDoS asupra infrastructurii. Un asemenea atac supraîncarcă un serviciu până când acesta devine temporar indisponibil. Atacul nu modifică datele stocate și nu poate schimba un rezultat, ci cel mult întârzia afișarea lui.

La pagina 11, Serviciul de Telecomunicații Speciale arată cum putea fi verificată orice suspiciune de alterare a datelor:

„Orice suspiciune de alterare a datelor la nivelul oricărei secții de votare poate fi verificată prin compararea datelor electronice din sistemele informatice cu cele din procesul-verbal pe suport hârtie […] orice suspiciune privind alterarea datelor electronice

de la nivelul SIMPV/SICPV se poate verifica şi în sistemul blockchain, compus din noduri naţionale şi europene."

Serviciul de Telecomunicaţii Speciale a indicat două căi de verificare, amândouă disponibile la 6 decembrie 2024. Hotărârea nr. 32/2024 nu se raportează la niciuna.[46]

Extrasul Serviciului de Informaţii Externe, DSN1/1740

Înscrisul Serviciului de Informaţii Externe are trei pagini şi se intitulează Analiza unor riscuri la adresa securităţii naţionale generate de acţiunile unor actori cibernetici statali şi non-statali asupra unor infrastructuri IT&C, suport pentru procesul electoral. Sub titlu figurează menţiunea: *„Extras neclasificat din Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024"*.

Titlul anunţă acţiuni ale unor actori cibernetici asupra unor infrastructuri informatice. Cele trei pagini tratează însă propagandă şi operaţiuni informaţionale, fără niciun incident cibernetic, fără nicio infrastructură şi fără nicio dată de producere a vreunui atac.

Extrasul se referă, în termeni generali, la un *„context electoral"* şi la *„sprijinirea unor candidaţi eurosceptici"*, dar nu menţionează scrutinul din 24 noiembrie 2024 şi nu numeşte niciun candidat.

Potrivit articolului 8 alineatul (1) din Legea nr. 51/1991, republicată, Serviciul de Informaţii Externe este organul de stat specializat în obţinerea din străinătate a datelor referitoare la securitatea naţională. Teza unei ingerinţe externe în scrutin se sprijină, prin ipoteză, pe date obţinute din străinătate, iar legea atribuie această activitate acestui serviciu.[47]

Instituţia căreia legea îi atribuie obţinerea din străinătate a datelor privind securitatea naţională a predat trei pagini fără nicio referire la scrutinul anulat.

Fie Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024 nu conţine date despre scrutinul din 24 noiembrie 2024, şi atunci teza ingerinţei externe nu are sursă instituţională competentă. Fie le conţine, dar nu au fost incluse în extras, şi atunci instanţa constituţională şi-a întemeiat hotărârea pe un document din care fusese scos tocmai elementul determinant.[48]

Nota Direcţiei Generale de Protecţie Internă, DSN1/1741

Nota Direcţiei Generale de Protecţie Internă are patru pagini.

La pagina 1, Direcţia Generală de Protecţie Internă stabileşte când s-a produs creşterea vizualizărilor pe platformă:

„Analiza metrică a relevat o creştere abruptă în intervalul 13-26.11.2024, ajungând pe locul 9 la nivel mondial în topul trendurilor de promovare a conţinutului video asociat mai multor hashtag-uri utilizate în campania electorală a lui Călin GEORGESCU, însă nu a fost identificată o amplificare artificială [...] la nivelul platformei TIK-TOK până în data de

24.11.2024, explozia numărului de vizualizări, de ordinul sutelor de milioane fiind înregistrată ulterior datei de 25.11.2024."

Votarea din primul tur a avut loc la 24 noiembrie 2024. Emitentul consemnează o creştere abruptă în intervalul 13–26 noiembrie 2024, dar nu identifică nicio amplificare artificială până la 24 noiembrie 2024. Explozia vizualizărilor, de ordinul sutelor de milioane, este situată de emitent după 25 noiembrie 2024. Ea s-a produs, aşadar, după vot şi nu putea influenţa opţiunea alegătorilor.[49]

Afirmaţiile Serviciului Român de Informaţii nu sunt puse în acord cu această constatare, iar Hotărârea nr. 32/2024 nu o menţionează în niciun considerent.

Despre campanie, nota stabileşte trei lucruri.

Majoritatea influencerilor nu ştiau pe cine promovează: *„Majoritatea influencerilor nu au cunoscut faptul că promovează un candidat anume […] restul delimitându-se imediat ce au aflat identitatea candidatului vizat"* (pagina 2), iar *„influencerii au creat şi diseminat elemente de conţinut după coordonatele stabilite, fără a cunoaşte beneficiarul real al campaniei de promovare"* (pagina 4).

Campania a fost contractată şi plătită. Nota consemnează peste 100 de influenceri, cu peste 8 milioane de urmăritori în total, aproximativ 130 de conturi şi o remunerare de aproximativ 400 de lei pentru 20.000 de urmăritori, prin intermediul unei platforme de intermediere pentru micro-influenceri, pe care nota Serviciului Român de Informaţii DSN1/1742 o numeşte FameUp. Cererea a fost postată de o societate cu sediul în România, calificată în notă drept posibilă societate-fantomă. Materialele nu au fost marcate ca reclame plătite.[50]

Scopul declarat era altul: *„Scopul prezentat al campaniei viza creşterea nivelului de conştientizare cu privire la importanţa participării la vot"* (pagina 4).

Nota stabileşte şi o asemănare cu o campanie desfăşurată în Ucraina, *„Frate lângă Frate"*, derulată de Federaţia Rusă prin aceeaşi metodă, manipularea unor micro-influenceri legitimi. Asemănarea de metodă nu înseamnă acelaşi autor. Nota nu formulează, de altfel, nicio concluzie de atribuire. Constată un tipar acţional similar.[51]

La pagina 4, în versiunea difuzată public, numele celui care a iniţiat campania este acoperit:

„În România, campania de promovare a celor 3 hashtag-uri […] a fost iniţiată prin intermediul aplicaţiei [...] de către agenţiile [...]."

Şi aici, instanţa constituţională şi-a întemeiat hotărârea pe un document incomplet. Situaţia este aceeaşi ca la extrasul Serviciului de Informaţii Externe, a cărui notă-sursă nu a fost pusă la dispoziţie.[52]

Articolul 12 alineatul (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 76/2016 privind înființarea, organizarea și funcționarea Direcției Generale de Protecție Internă a Ministerului Afacerilor Interne, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 891 din 8 noiembrie 2016, prevede:

„În vederea identificării amenințărilor, vulnerabilităților și factorilor de risc care pot conduce la tulburarea gravă a ordinii publice sau care vizează informațiile, patrimoniul, personalul, misiunile, procesul decizional ori capacitatea operațională ale structurilor Ministerului Afacerilor Interne, Direcția Generală de Protecție Internă desfășoară activitățile prevăzute la art. 13 lit. a)-e) din Legea nr. 51/1991, republicată, cu completările ulterioare."

Norma citată prevede două temeiuri de intervenție: tulburarea gravă a ordinii publice și amenințările care vizează structurile Ministerului Afacerilor Interne.

O analiză a activității de pe o platformă de socializare și a unui scrutin prezidențial nu privește informațiile, patrimoniul, personalul, misiunile, procesul decizional ori capacitatea operațională ale structurilor ministerului. Rămâne primul temei, tulburarea gravă a ordinii publice, pe care nota nu îl invocă în niciun punct.[53]

Alineatul (2) al aceluiași articol cere aceleași două condiții și, în plus, autorizarea unui judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit articolelor 14–21 din Legea nr. 51/1991. Nota Direcției Generale de Protecție Internă nu arată care dintre cele două condiții ar fi fost întrunită și nu menționează vreo autorizare obținută.

Nota Serviciului Român de Informații, DSN1/1742

Nota are șase pagini și cuprinde două secțiuni: utilizarea platformei TikTok pentru creșterea notorietății candidatului și mecanismele de finanțare a campaniei.

La pagina 1, Serviciul Român de Informații afirmă:

„Rețeaua de conturi asociată direct campaniei lui Călin GEORGESCU a fost formată inițial din 25.000 de conturi la nivelul platformei TikTok, care au devenit foarte active cu două săptămâni înainte datei scrutinului electoral."

Câteva paragrafe mai jos, aceeași notă consemnează:

„Conform datelor furnizate de TikTok la 28.11.2024, în dialogul cu autoritățile române, ulterior creării canalului Telegram @propagatorcg, au fost înregistrate 76 de conturi noi TikTok având ca rol exclusiv promovarea candidatului Călin GEORGESCU."

Cifra de 25.000 de conturi apare în nota Serviciului Român de Informații fără să se arate de unde provine și cum a fost stabilită. TikTok comunicase autorităților române, la 28

noiembrie 2024, 76 de conturi create după canalul Telegram, cu rol exclusiv de promovare a candidatului.

> Pentru cifra de 76, nota indică sursa: datele furnizate de TikTok. Pentru cifra de 25.000, nu indică niciuna. Hotărârea nr. 32/2024 nu reține nici una, nici cealaltă, și nu stabilește dimensiunea vreunei rețele de conturi.[54]

Aceeași notă arată că, din cele 1.183 de conturi care au utilizat eticheta #CG11, 157 au fost create după canalul Telegram și 76 exclusiv pentru promovare, restul fiind *„asociate unor persoane reale care postau voluntar conținut pro-Călin GEORGESCU”*.

La pagina 2, Serviciul Român de Informații reține:

„Prezintă o importanță deosebită faptul că nu au fost utilizate resurse tehnice comune și nu au fost observate adrese IP partajate (IP sharing). Concret, conturile de TikTok în cauză au avut alocate adrese IP unice, ceea ce denotă un mod de operare menit să îngreuneze activitățile de identificare a amplorii rețelei pe baza utilizării unei infrastructuri comune (aspect caracteristic rețelelor de boți).”

Adresele unice sunt tratate drept semn al unei rețele bine ascunse. Adresele comune ar fi fost semnul unei rețele de conturi automatizate. Ambele observații conduc la aceeași concluzie, deci niciuna nu o susține.[55]

La pagina 1, nota afirmă legătura de cauzalitate:

„Ascensiunea acestuia în sondajele de opinie a fost determinată de o campanie coordonată de creștere a popularității […] care a reușit să îi asigure victoria în primul tur, cu 22,94%.”

Nu este indicat niciun număr de voturi atribuite campaniei și niciun raport între expunerea online și intenția de vot.[56]

La pagina 6, mențiunea privind nivelul de trai al persoanei identificate ca finanțator și legătura profesională a acesteia cu o persoană care are și cetățenia Africii de Sud este urmată, în același paragraf, de mențiunea unei societăți *„de origine sud-africană”*. Nota nu afirmă nicio legătură între cele două. Alăturarea o sugerează.[57]

Nota mai cuprinde: canalul Telegram @propagatorcg, creat la 15 iunie 2024, cu 1.088 de abonați la 24 noiembrie 2024; 83 de conturi cu tipar de emoticoane; o listă de doisprezece influenceri; conturi care au utilizat în fals sigla Serviciului Român de Informații; cronologia Deciziei Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024; bugetul de campanie declarat la Autoritatea Electorală Permanentă în cuantum de 0 lei; contul identificat ca aparținând cetățeanului român Bogdan Peșchir, cu plăți de 381.000 de dolari între 24 octombrie și 24 noiembrie 2024; platforma FameUp și societatea FA Agency.[58]

Faptele astfel descrise sunt încălcări ale legislației electorale privind marcarea materialelor de propagandă și codul mandatarului financiar, neexecutarea integrală de către platformă a Deciziei Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024, o finanțare nedeclarată a promovării online și încălcări ale politicilor contractuale ale platformei. Fiecare atrage competența autorităților electorale și fiscale.

Nota nu afirmă existența unui actor statal și nu stabilește nicio legătură între finanțatorul identificat, cetățean român, și vreo entitate străină. Afirmația de la pagina 1, potrivit căreia campania a asigurat victoria în primul tur, rămâne singurul loc din cele cinci înscrisuri în care promovarea este legată de rezultat, iar serviciul emitent nu o sprijină pe nicio cifră și pe niciun calcul.

Nota Serviciului Român de Informații, DSN1/1743

Nota are patru pagini și cuprinde două secțiuni.

Secțiunea I poartă titlul: *„Acțiuni ale unui actor cibernetic statal asupra infrastructurilor IT&C suport pentru procesul electoral, găzduite de Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) și Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS).”*

La pagina 2, în aceeași secțiune:

„Menționăm că au fost demarate investigații specifice împreună cu AEP și STS. Întrucât evaluarea cu privire la atacul cibernetic este în derulare, în prezent nu deținem date certe cu privire la atacator ori cu privire la afectarea procesului electoral.”

Titlul afirmă ce corpul secțiunii declară că nu poate fi afirmat. La 2 decembrie 2024, cu patru zile înainte de anulare, Serviciul Român de Informații consemnează că nu deține date certe nici despre identitatea atacatorului, nici despre afectarea procesului electoral.

Calificarea drept actor statal se sprijină pe trei elemente: peste 85.000 de atacuri cibernetice, sisteme informatice din peste 33 de țări și metode avansate de anonimizare. Nota de subsol precizează însă tipul atacurilor: SQL Injection și Cross-Site Scripting, categoriile cele mai frecvente de atac asupra aplicațiilor web. Un volum de 85.000 de tentative de acest tip este caracteristic scanării automate generalizate.

Tot la pagina 2, nota consemnează că datele de acces pentru domeniile bec.ro, roaep.ro și registrulelectoral.ro fuseseră publicate pe platforme de criminalitate cibernetică, fără să arate cum se împacă această împrejurare cu atribuirea atacurilor unui actor statal.[59]

La pagina 1, Serviciul Român de Informații consemnează cum au fost obținute datele:

„exfiltrarea s-a realizat fie prin targetarea utilizatorilor legitimi către care au fost distribuite credențialele de tip utilizator/parolă, fie prin exploatarea serverului legitim de instruire pus la dispoziție de către STS”;

„în data de 19.11.2024, un incident cibernetic a targetat şi a afectat infrastructura IT&C a AEP, în urma căruia atacatori cibernetici au compromis un server de hărţi (gis.registrulelectoral.ro)";

„infrastructura AEP rămâne afectată încă de vulnerabilităţi".

Nota descrie căile de acces şi un server compromis. În niciun punct nu afirmă că vreun vot ar fi fost modificat.[60]

Secţiunea a II-a redă concluziile comunicate de TikTok:

„nu s-a identificat o legătură directă între multiplele conturi de TikTok utilizate în promovarea lui Călin Georgescu, dat fiind că activitatea era desfăşurată din geolocaţii multiple";

„activitatea conturilor ar fi fost coordonată de către un actor statal";

„nu foloseşte ferme de boţi pe platformă, ci operează mai discret din afară";

„în spate este o firmă foarte bună de digital marketing";

„conturile care l-au promovat pe Călin Georgescu pe TikTok au diseminat mesaje identice, fără să existe coordonare pe platformă (nu au fost decelate amprente digitale care să conecteze dispozitivele utilizate)";

„practic, sunt voluntari coordonaţi".

Formularea *„ar fi fost coordonată"* este condiţionalul de distanţare, care în limbajul oficial marchează informaţia neasumată de emitent. Serviciul Român de Informaţii nu afirmă existenţa unui actor statal, ci redă o ipoteză. Ipoteza aparţine unei societăţi comerciale private, fără mandat legal şi fără competenţa de a atribui unui stat o operaţiune.

„Actor statal" şi „firmă foarte bună de digital marketing" sunt explicaţii alternative ale aceluiaşi fenomen, nu explicaţii care se susţin reciproc.

În tot cuprinsul notei nu există nicio propoziţie care să lege atacurile cibernetice descrise de campania de promovare descrisă. Concluzia potrivit căreia un stat străin ar fi atacat România şi, prin aceasta, ar fi promovat un candidat nu se regăseşte în document. Este produsă de alăturarea celor două secţiuni sub un antet comun.[61]

Cele cinci înscrisuri citite împreună

Citite împreună, cele cinci documente aduse la cunoştinţă publică se contrazic pe fiecare element care ar fi trebuit să susţină anularea.

Cele cinci note de informare pe care s-a întemeiat anularea nu permit stabilirea nici măcar a dimensiunii fenomenului pe care îl descriu. Cifra de 25.000 de conturi, avansată de Serviciul Român de Informații, nu se sprijină pe nimic din cuprinsul notei. Cele aproximativ 130 de conturi consemnate de Direcția Generală de Protecție Internă aparțin unor influenceri remunerați, adică unei alte categorii. Cifra de 76 de conturi create exclusiv pentru promovare vine de la TikTok şi se află chiar în nota Serviciului Român de Informații. În a doua sa notă, aceeași instituție redă concluzia TikTok, potrivit căreia între conturi nu s-a identificat o legătură directă şi nu au fost decelate amprente digitale comune. Rețeaua invocată rămâne, astfel, o afirmație fără suport.

Serviciul Român de Informații atribuie atacurile asupra infrastructurii electorale unui actor statal, dar recunoaște că nu deține date certe nici despre atacator, nici despre afectarea procesului electoral. Serviciul de Telecomunicații Speciale nu a constatat nicio disfuncționalitate a sistemelor pe care le administrează. Chiar dacă ar fi fost dovedite, atacurile asupra sistemelor informatice nu ar fi spus nimic despre campania de pe platforme, pe care Curtea și-a întemeiat, de fapt, anularea.

Directorul Serviciului de Telecomunicații Speciale de la acea vreme a declarat public:

„Dar asemenea atacuri sunt şi în momentul ăsta, o să fie şi mâine, şi poimâine. Important este ce măsuri tehnice şi operaționale poți să iei şi ați văzut că în comunicat am spus clar: niciun atac nu a afectat integritatea datelor şi corectitudinea procesului electoral. Iar asta se poate dovedi foarte clar. Uitați-vă pe net, luați procesul verbal scris, uitați-vă la ăla care a fost încărcat în sistem, uitați-vă la ăla care a fost centralizat şi care a fost expus. Sunt identice. Asta înseamnă că și pe lanțul de comunicații, și pe lanțul de procesare, și pe cel de expunere nu a fost vreo modificare, adică integritatea datelor a fost corectă. La asta se adaugă numărarea efectivă fizică, care a demonstrat, şi m-am bucurat tare, tare mult că s-a întâmplat așa, că a fost și o numărare ulterioară fără sistemele informatice, care a arătat că au făcut ceea ce trebuia, adică am fost corecți […]”

Atacurile cibernetice semnalate în perioada alegerilor nu pot fi prezentate drept dovadă a modificării voturilor. Serviciul de Telecomunicații Speciale a comunicat, la 28 noiembrie 2024, că atacurile au fost blocate şi că nu existau indicii privind alterarea datelor din infrastructura informatică electorală. Hotărârea nr. 32/2024 nu reține modificarea rezultatelor prin atacuri cibernetice.

Curtea și-a întemeiat anularea pe afirmații privind influențarea alegătorilor prin campania online, algoritmi şi finanțare nedeclarată. Integritatea tehnică a înregistrării voturilor și legalitatea campaniei desfășurate pe platforme sunt fapte diferite. Prin urmare, numărul atacurilor cibernetice nu poate suplini dovada manipulării alegătorilor, a autorului unei eventuale ingerințe externe sau a efectului acesteia asupra rezultatului.

Niciuna dintre aceste contradicții nu este menționată, reconciliată sau înlăturată motivat în vreun considerent al Hotărârii nr. 32/2024.[62]

Punctul 5 al hotărârii se încheie cu formula *„efect convergent”*. Convergența nu rezultă însă din documente, ci din felul în care au fost citite împreună: Federația Rusă interferează în

alegeri, România a fost atacată cibernetic, campania candidatului a fost amplificată artificial, prin urmare un actor statal străin a determinat rezultatul scrutinului. Niciun document nu leagă vreuna dintre aceste afirmații de următoarea. Extrasul Serviciului de Informații Externe nu se referă la scrutin. Nota despre atacurile cibernetice consemnează că nu deține date certe nici despre atacator, nici despre afectarea procesului electoral. Nota despre campania online nu reține niciun actor statal.

> Niciunul dintre cele cinci documente nu afirmă că procesul electoral a fost viciat pe toată durata și în toate etapele sale. Curtea a formulat această concluzie pe baza celor cinci documente, fără să explice cum informațiile din fiecare document și legătura dintre ele dovedesc, împreună, vicierea întregului proces electoral.[63] Concluzia a rezultat din alăturarea lor sub un antet comun.

Un singur înscris leagă promovarea de rezultatul votului: nota DSN1/1742, la pagina 1, unde se afirmă că această campanie a asigurat victoria în primul tur. Afirmația nu este însoțită de nicio cifră și de niciun calcul. Celelalte trei constatări merg în sens contrar, fiecare în domeniul propriei competențe legale: nota DSN1/1701 a Serviciului de Telecomunicații Speciale, nota DSN1/1741 a Direcției Generale de Protecție Internă și nota DSN1/1743 a aceluiași Serviciu Român de Informații, care consemnează la pagina 2 că, în privința atacului cibernetic, nu deține date certe cu privire la afectarea procesului electoral. Hotărârea nu menționează această constatare.[64]

4.4. Temeiurile invocate, faptele reținute și efectele anulării scrutinului

Curtea nu s-a sprijinit numai pe dreptul intern. Motivarea Hotărârii nr. 32/2024 trimite și la trei referințe externe.

Punctul 7 al hotărârii trimite la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin cauza Karácsony și alții împotriva Ungariei. Cauza privește amenzi aplicate unor deputați din opoziție și a fost soluționată printr-o condamnare a statului maghiar pentru lipsa garanțiilor procedurale.

Punctul 13 al hotărârii trimite la Regulamentul (UE) 2024/900 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică, act ale cărui dispoziții se aplică, în cea mai mare parte, abia de la 10 octombrie 2025. La 6 decembrie 2024 erau aplicabile numai articolul 3 și articolul 5 alineatul (1).

Punctele 10, 15 și 17 ale hotărârii trimit la actele Comisiei de la Veneția: Codul de bune practici în materie electorală și Declarația interpretativă privind tehnologiile digitale, adoptată în sesiunea plenară din 6 și 7 decembrie 2024 și publicată la 10 decembrie 2024.

4.4.1. Principiile constituționale și reperele europene invocate: CEDO, Regulamentul (UE) 2024/900 și Comisia de la Veneția

La punctele 6–9 din Hotărârea nr. 32/2024, Curtea invocă democrația, dreptul la alegeri libere, dreptul de a alege și de a fi ales, statul de drept și suveranitatea poporului. Două dintre aceste trimiteri se întorc împotriva hotărârii.

La punctul 6, Curtea reține că *„dreptul la alegeri libere este unanim apreciat ca fiind expresia cea mai profundă a organizării unei societăți democratice (a se vedea și Decizia nr.242 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.504 din 12 iunie 2020, paragraful 105)”*. Prin Decizia nr. 242/2020, Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate a Legii privind prelungirea mandatelor autorităților administrației publice locale. Principiul alegerilor libere fusese invocat, așadar, într-o cauză privind prelungirea unor mandate. În 2024, același principiu a fost invocat pentru anularea alegerilor, iar la punctul 22 hotărârea a constatat continuarea mandatului Președintelui în funcție.

La punctul 9, Curtea reține că *„caracterul corect al alegerilor este o expresie a suveranității și un principiu fundamental al statului român, care stă la baza stabilirii rezultatului alegerilor pentru funcția de Președinte al României. Ca atare, statul are obligația de a asigura un proces electoral transparent în toate componentele sale pentru a garanta integritatea și imparțialitatea alegerilor”*.

Stabilirea rezultatului fusese verificată de aceeași Curte: la 28 noiembrie 2024 a dispus renumărarea voturilor, iar la 2 decembrie 2024 a constatat, prin Hotărârea nr. 30, că nu există fraudă de natură să modifice ordinea candidaților și a confirmat, prin Hotărârea nr. 31, rezultatul primului tur. Obligația de a asigura transparența procesului electoral aparține statului, prin autoritățile cărora legea le încredințează organizarea și controlul acestuia. Dacă procesul electoral a fost viciat *„pe toată durata desfășurării lui și în toate etapele”*, cum reține punctul 5 al Hotărârii nr. 32, atunci statul nu și-a îndeplinit această obligație, iar consecința a fost suportată de alegători, prin anularea voturilor lor.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, punctul 7

La punctul 7, Curtea Constituțională reține că prerogativele electorale, dreptul de a vota și dreptul de a fi ales, *„sunt cruciale pentru stabilirea și pentru menținerea fundamentelor unei democrații constituționale autentice și efective, guvernate de preeminența dreptului”*. Această formulare este însoțită de trimiterea la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 17 mai 2016 pronunțată în Cauza Karácsony și alții împotriva Ungariei, paragraful 141.[65]

Paragraful 141 are următorul cuprins:

„Curtea reamintește că democrația constituie un element fundamental al «ordinii publice europene» și că drepturile garantate de articolul 3 din Protocolul nr. 1 sunt cruciale pentru întemeierea și menținerea fundamentelor unei democrații efective și autentice, guvernate de preeminența dreptului […]. Convenția stabilește astfel o legătură strânsă între

o democraţie politică efectivă şi funcţionarea efectivă a Parlamentului. Prin urmare, nu poate exista nicio îndoială că funcționarea efectivă a Parlamentului este o valoare de importanță esențială pentru o societate democratică și că exercitarea libertății de exprimare în Parlament poate fi nevoită uneori să cedeze în fața intereselor legitime ale desfășurării ordonate a activității parlamentare și ale protecției drepturilor celorlalți membri ai Parlamentului."

„The Court reiterates that democracy constitutes a fundamental element of the «European public order», and that the rights guaranteed under Article 3 of Protocol No. 1 are crucial to establishing and maintaining the foundations of an effective and meaningful democracy governed by the rule of law […]. Thus, the Convention establishes a close nexus between an effective political democracy and the effective operation of Parliament. Accordingly, there can be no doubt that the effective functioning of Parliament is a value of key importance for a democratic society and therefore the exercise of free speech in Parliament may have to yield on occasions to the legitimate interests of protecting the orderly conduct of parliamentary business as well as the protection of the rights of other members of parliament."

Articolul 3 din Protocolul nr. 1 consacră dreptul la alegeri libere, reunind atât dreptul de a vota, cât și dreptul de a fi ales. Prima propoziție a paragrafului 141 este reprodusă la punctul 7 al hotărârii.

Textul nu constituie însă o afirmație izolată, ci premisa logică a unui raționament axat pe restrângerea unui drept fundamental. Instanța europeană utilizează această bază pentru a susține concluzia din finalul aceluiași paragraf: posibilitatea limitării libertății de exprimare în cadrul parlamentar. Acolo unde acceptă o asemenea restrângere, hotărârea trasează cu precizie și limitele impuse. La paragraful 156:

„În ceea ce privește sancțiunile disciplinare aplicate ulterior, Curtea consideră că garanțiile procedurale disponibile în acest scop trebuie să includă, cel puțin, dreptul parlamentarului vizat de a fi ascultat în cadrul unei proceduri parlamentare înainte de aplicarea sancțiunii."

„With regard to ex post facto disciplinary sanctions, the Court considers that the procedural safeguards available to this effect should include, as a minimum, the right for the MP concerned to be heard in a parliamentary procedure before a sanction is imposed."

La paragraful 158:

„Orice decizie prin care se aplică ulterior o sancțiune disciplinară trebuie să cuprindă motivele esențiale ale măsurii, pentru a-i permite celui sancționat să înțeleagă justificarea și pentru a asigura o posibilitate de control public."

„The Court considers that any ex post facto decision imposing a disciplinary sanction should state basic reasons, thus not only enabling the MP concerned to understand the justification for the measure but also permitting some form of public scrutiny of it."

Ungaria a fost condamnată tocmai pentru că nu a ascultat persoanele sancționate și nu a motivat măsura. La paragraful 159:

„Procedura a constat într-o propunere scrisă a președintelui Parlamentului și în adoptarea ei ulterioară de către plen, fără dezbatere. Prin urmare, procedura nu le-a oferit reclamanților nicio garanție procedurală.”

„The procedure in the applicants' case consisted of a written proposal of the Speaker to impose fines and its subsequent adoption by the plenary without debate. Thus, the procedure did not afford the applicants any procedural safeguards.”

La paragraful 161:

„Ingerința nu a fost proporțională cu scopurile legitime urmărite, deoarece nu a fost însoțită de garanții procedurale adecvate.”

„The impugned interference with the applicants' right to freedom of expression was not proportionate to the legitimate aims pursued because it was not accompanied by adequate procedural safeguards.”

Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a sancționat statul ungar pentru simplul fapt că a aplicat măsuri disciplinare, ci pentru modalitatea defectuoasă și lipsită de garanții în care acestea au fost dispuse.

> Hotărârea invocată la punctul 7 indică faptul că un drept fundamental poate fi restrâns doar în prezența unor garanții procedurale riguroase, iar absența dreptului de a fi ascultat anulează proporționalitatea măsurii. Curtea Constituțională reține doar premisa paragrafului 141 și omite garanțiile procedurale de la paragrafele 156–161.
>
> La 6 decembrie 2024, candidatul vizat nu a primit nicio citație, nu a fost audiat și nu a avut acces la dosarul cauzei, iar notele pe care s-a întemeiat hotărârea fuseseră făcute publice cu numai două zile înainte. În plus, hotărârea nu poate fi atacată prin niciun mijloc legal.
>
> Sunt lipsuri de același tip cu cele pentru care Ungaria a fost condamnată în cauza pe care Curtea Constituțională o citează.[66]

Regulamentul (UE) 2024/900 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică

Punctul 13 invocă *„Regulamentul (UE) 2024/900 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică”*, considerentul 4, pentru teza potrivit căreia publicitatea politică se poate transforma într-un vector de dezinformare.[67]

Textul invocat este un considerent, nu o dispoziție normativă. Explică rațiunea reglementării și servește la interpretarea articolelor, dar nu instituie obligații și nu poate constitui, singur, temeiul unei măsuri.[68]

Punctul 13 formulează în continuare o teză proprie: *„trebuie exclusă ingerința unor entități statale sau non-statale în realizarea unor campanii de propagandă sau dezinformare electorală.”*

Enunțul formulează o afirmație de principiu, fără să precizeze dispoziția legală care instituie interdicția, autoritatea care are competența de a constata încălcarea acestei interdicții și sancțiunea prevăzută de lege pentru încălcarea respectivă.

Documentele Comisiei de la Veneția invocate de Curte pentru justificarea anulării alegerilor

Punctul 10 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024 invocă *„pct.14, 17 și 20 din Declarația interpretativă a Codului de bună conduită în materie electorală privind tehnologiile digitale și inteligența artificială, adoptată de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), la 6 decembrie 2024”*.[69]

Punctul 15 invocă punctele 18 și 21 din Raportul explicativ la Codul de bune practici în materie electorală, adoptat în cea de-a 52-a sesiune plenară, Veneția, 18 și 19 octombrie 2002. Punctul 17 invocă punctele 107 și 108 din același raport explicativ și, de două ori, punctul 46 din Declarația interpretativă.[70]

Curtea Constituțională indică data adoptării Declarației interpretative, 6 decembrie 2024, adică ziua pronunțării Hotărârii nr. 32/2024. Actul, cu cota CDL-AD(2024)044, a fost adoptat în cea de-a 141-a sesiune plenară, desfășurată în zilele de 6 și 7 decembrie 2024, și a fost publicat la Strasbourg la 10 decembrie 2024, la patru zile după pronunțarea hotărârii de anulare a alegerilor.

Dincolo de această anomalie cronologică, un act de tip soft-law, aflat în stadiu de adoptare și neintrat în circuitul public oficial la data pronunțării, nu are forță normativă obligatorie și nu poate fi opus sub nicio formă cetățenilor, competitorilor sau ordinii interne de drept ca standard pentru desființarea unui scrutin național.[71]

O măsură extremă de anulare a unui întreg scrutin electoral a fost fundamentată pe selecții parțiale dintr-un document care nu intrase încă în circuitul public și nu era opozabil competitorilor sau cetățenilor, eludând tocmai garanțiile fundamentale pe care Curtea și statul român aveau obligația să le asigure cetățenilor români. Faptul că instanța constituțională a recurs la un asemenea act nepublicat pentru a fundamenta o hotărâre capitală demonstrează o încălcare a principiilor transparenței și securității juridice, prin aplicarea unui standard imprevizibil care a sustras fundamentul hotărârii de la orice control public și de la posibilitatea competitorilor de a-l cunoaște și combate în timp util.

Principiul siguranței cetățenilor în mediul online trebuie garantat în primul rând de statul român și apoi de instituțiile Uniunii Europene. Textul prin care Curtea enunță acest principiu la punctul 10 **este însă copiat, parțial, din Declarația interpretativă a Codului**

de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale şi inteligenţa artificială, adoptată de **Comisia de la Veneţia** şi înregistrată sub cota CDL-AD(2024)044.

Din declaraţia Comisiei de la Veneţia, Curtea a preluat **numai obligaţia statului şi a lăsat în afara motivării garanţiile pe care aceeaşi declaraţie le prevede pentru cetăţean, atunci când statul restrânge libertatea de exprimare sau aplică sancţiuni în campania electorală:** limita pusă intervenţiei statului, temeiul în lege, proporţionalitatea şi calea de atac.

Prima frază a punctului 10 din Hotărârea nr. 32/2024 reproduce doar începutul punctului 20 din Declaraţia interpretativă CDL-AD(2024)044 a Codului de bune practici în materie electorală (text oficial publicat la Strasbourg la 10 decembrie 2024), al cărui text complet este:

„Responsabilitatea pozitivă a statului de a preveni interferenţa nejustificată cu principiile patrimoniului electoral european nu trebuie să conducă la o intervenţie nejustificată a statului.”

(*„The positive responsibility of the State to prevent undue interference with the principles of the European electoral heritage must not lead to undue state intervention.”*)

Punctul 20 al actului invocat se află în secţiunea intitulată „Respect for fundamental rights” a declaraţiei Comisiei de la Veneţia. În aceeaşi secţiune figurează şi punctele 21 şi 22, texte fundamentale care stabilesc limitele intervenţiei statului şi pe care Curtea **le omite din argumentaţie.**

Punctul 21 prevede că *„Orice restricţii aduse acestor drepturi trebuie să aibă temei în lege, să fie necesare şi în interes public şi să respecte principiul proporţionalităţii”* (*„Any restrictions to these rights must have a basis in law, be necessary and in the public interest, and comply with the principle of proportionality”*), iar punctul 22 prevede că *„Sancţiunile ar trebui aplicate de un organism independent şi imparţial şi să fie supuse unui sistem efectiv de căi de atac”* (*„Sanctions should be imposed by an independent and impartial body and subject to an effective system of appeal”*).

Hotărârea nr. 32/2024 nu se sprijină pe condiţia de anulare prevăzută la articolul 52 din Legea nr. 370/2004, singurul articol care stabileşte condiţiile anulării alegerilor şi pe care hotărârea nu îl menţionează. Nu conţine niciun examen de proporţionalitate şi nu poate fi atacată. Citit integral, actul invocat de Curte cerea, pentru orice restrângere a libertăţii de exprimare şi pentru orice sancţiune, tocmai garanţiile care lipsesc din anulare.

Punctele 6–9 ale hotărârii enunţă principii constituţionale generale, iar punctul 11 reia *„aspectele imputate”* procesului electoral în notele de informare ale serviciilor. Legătura dintre ele este făcută numai de punctul 10, adică de textul preluat din declaraţia Comisiei de la Veneţia.

Anularea unui scrutin prezidenţial se sprijină astfel pe o recomandare internaţională, publicată la patru zile după anularea alegerilor, nu pe o normă a dreptului român.

Declaraţia interpretativă CDL-AD(2024)044 a Comisiei de la Veneţia (text oficial publicat la Strasbourg la 10 decembrie 2024) este invocată încă o dată, la punctul 17 din Hotărârea nr. 32/2024, prin trimitere la punctul 46 al acesteia, în motivul privind finanţarea campaniei.

Un document publicat după anulare susţine, astfel, două dintre cele trei motive pe care s-a întemeiat anularea. Al treilea motiv, egalitatea de şanse, se sprijină, la punctul 15, pe Raportul explicativ la Codul de bune practici în materie electorală, adoptat de aceeaşi Comisie de la Veneţia în 2002. Punctul 18 al raportului explicativ prevede, între altele, că *„Egalitatea de şanse ar trebui asigurată între partide şi candidaţi şi ar trebui să determine statul să fie imparţial faţă de aceştia şi să aplice aceeaşi lege în mod uniform tuturor”* (*„Equality of opportunity should be ensured between parties and candidates and should prompt the state to be impartial towards them and to apply the same law uniformly to all”*), iar punctul 21 prevede că *„Cheltuielile partidelor politice, în special pentru publicitate, pot fi, de asemenea, limitate pentru a garanta egalitatea de şanse”* (*„Spending by political parties, particularly on advertising, may likewise be limited in order to guarantee equality of opportunity”*).

Citită în succesiunea trimiterilor, hotărârea pare să invoce două coduri diferite. Ori de câte ori trimite la actul din 2002, Curtea îl numeşte *„Codul de bune practici în materie electorală”* şi îl identifică deplin: autorul, sesiunea plenară şi datele adoptării. Ori de câte ori trimite la declaraţia din 2024, vorbeşte despre un *„Cod de bună conduită în materie electorală”*, fără cota actului, iar la punctul 17 fără autor şi fără dată. La acelaşi punct 17, cele două acte stau în aceeaşi paranteză, unul lângă altul. Este însă unul şi acelaşi Cod al Comisiei de la Veneţia, adoptat în 2002, a cărui denumire oficială este „Code of Good Practice in Electoral Matters”. Codul din 2002 este recomandarea de bază, publică de peste două decenii. Declaraţia din 2024 este interpretarea acestei recomandări pentru tehnologiile digitale şi inteligenţa artificială, iar textul Declaraţiei nu era public la data pronunţării. Hotărârea nu arată nicăieri legătura dintre cele două acte.

Cetăţeanul care citeşte hotărârea nu are, aşadar, de unde să afle că cele două coduri sunt unul singur şi că textul din care au fost copiate frazele de la punctul 10 nu fusese încă publicat.

Votul liber se sprijină pe declaraţia publicată la patru zile după anulare, prin punctul 10, iar finanţarea campaniei pe aceeaşi declaraţie, prin trimiterea de la punctul 17 la punctul 46 al acesteia, dar şi pe Codul din 2002. Egalitatea de şanse se sprijină numai pe Codul din 2002.

Aşadar, toate cele trei argumente din punctele 10, 15 şi 17 ale Hotărârii nr. 32/2024 se sprijină pe acte ale Comisiei de la Veneţia, iar două dintre acestea pe un document publicat la patru zile după anularea alegerilor. Niciunul dintre argumentele care au condus la anularea

scrutinului nu se sprijină pe articolul 52 din Legea nr. 370/2004, adică unicul temei legal național care permite anularea alegerilor și care stabilește condițiile stricte, limitele competențelor, procedura de anulare pentru frauda în operațiunile de votare și de stabilire a rezultatelor, precum și termenele și subiecții legitimați să formuleze o asemenea cerere.

Codul de bune practici, raportul său explicativ și declarația interpretativă sunt acte de soft law. Nu au caracter obligatoriu în ordinea juridică internă și nu pot constitui temei al unei măsuri de restrângere a exercițiului unor drepturi fundamentale, pentru care articolul 53 alineatul (1) din Constituție cere lege.[72]

Aceeași Comisie de la Veneția s-a pronunțat, la scurt timp, asupra acestei chestiuni. La 27 ianuarie 2025, a emis un raport urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale.

La paragraful 27:

„Trebuie, de asemenea, avut în vedere că instanțele, inclusiv instanțele constituționale, se caracterizează prin faptul că reacționează, nu stabilesc agenda; puterea lor este limitată de faptul că nu își pot alege cauzele. Această premisă ar fi răsturnată dacă instanțelor constituționale li s-ar recunoaște dreptul de a acționa din oficiu și de a anula alegeri din proprie inițiativă: aceasta ar constitui o putere enormă, pentru care ar fi rezonabil să se ceară un temei legal clar. În opinia Comisiei de la Veneția, competența instanțelor constituționale de a invalida alegeri din oficiu, dacă există, ar trebui limitată la împrejurări excepționale și reglementată în mod clar, pentru a păstra încrederea alegătorilor în legitimitatea alegerilor. Acest caracter excepțional al invalidării se aplică și atunci când instanța constituțională are mandatul constituțional de a valida alegerile din oficiu, ceea ce implică, în mod logic, dreptul de a le invalida.”

(*„It must also be borne in mind that courts, including constitutional courts, are characterised by being reactive, not agenda-setting; their power is limited by the fact that they cannot choose their cases. This assumption would be reversed if constitutional courts were given the right to act ex officio and to annul elections on their own initiative – this would be an enormous power for which it would be reasonable to demand a clear legal basis. In the view of the Venice Commission, the power of constitutional courts to invalidate elections ex officio – if any – should be limited to exceptional circumstances and clearly regulated, in order to preserve voters' confidence in the legitimacy of elections. This exceptional character of the invalidation also applies when the constitutional court has the constitutional mandate to validate elections ex officio, which logically implies the right to invalidate them.”*)

Comisia de la Veneția nu afirmă că o asemenea competență există. Formula *„dacă există”* depinde de dreptul intern. Ultima frază a paragrafului leagă dreptul de a invalida de mandatul constituțional de a valida alegerile din oficiu. În același raport, Comisia de la Veneția precizează însă că nu va dezvolta *„confirmarea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale”* (paragraful 10: *„will not elaborate on the confirmation of election results by constitutional courts”*) și arată că nu îi revine să intre *„în examinarea hotărârii Curții Constituționale a României”* (paragraful 6: *„It is not for the Venice Commission to go*

into the facts of the case, or into the examination of the decision by the Romanian Constitutional Court"). Prin urmare, textul invocat nu analizează şi nu validează nici competenţa de confirmare prevăzută de articolul 146 litera f) din Constituţie, nici temeinicia Hotărârii nr. 32/2024.

În dreptul român, puterea de a invalida nu trebuie dedusă din puterea de a valida. Legiuitorul a reglementat-o expres, prin articolul 52 din Legea nr. 370/2004, care stabileşte motivul, titularii, termenul, dovezile şi efectele juridice ale anulării. Acolo unde legea a stabilit condiţiile, rolul judecătorului este cel descris de Comisie la paragraful 16: *„să decidă dacă, în fiecare caz în parte, condiţiile legale ale anulării sunt îndeplinite"* (*„The role of the judge is to decide if the legal conditions for annulment are met in each individual case"*). O atribuţie presupusă sau derivată implicit nu poate deroga niciodată de la normele imperative şi restrictive stabilite de legiuitor printr-un text normativ expres, cum este articolul 52 din Legea nr. 370/2004.

Puterea de a valida primul tur a fost exercitată la 2 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 31/2024, care a confirmat rezultatul. Anularea alegerilor nu este o simplă opţiune la discreţia Curţii, ci o măsură excepţională permisă exclusiv în condiţiile procedurale stricte prevăzute de lege. Odată ce Curtea a confirmat rezultatul primului tur, momentul pentru o eventuală anulare trecuse definitiv, pentru că nu se poate anula un scrutin pe care instituţia l-a validat deja în mod oficial.

La paragraful 26, Comisia adaugă: *„o competenţă extinsă din oficiu a instanţei constituţionale ar putea pune sub semnul întrebării valoarea termenelor (de regulă destul de scurte şi stricte) de formulare a contestaţiilor, dacă instanţa care verifică alegerile ar fi liberă să acţioneze din oficiu după expirarea termenului."* (*„an extensive ex officio competence of the constitutional court could put in question the value of (mostly rather short and strict) time limits for complaints if the instance reviewing the election was free to act ex officio after the time limit has expired."*)

Pentru primul tur al alegerilor prezidenţiale din 24 noiembrie 2024, termenul legal de contestare expirase la 26 noiembrie 2024, ora 24:00. Prin urmare, intervenţia din oficiu a Curţii de la 6 decembrie 2024 contrazice tocmai avertismentul formulat de aceeaşi Comisie de la Veneţia ale cărei acte Curtea le invocă.

Potrivit Codului de bune practici în materie electorală al Comisiei de la Veneţia, *„organul de contencios trebuie să aibă competenţa de a anula alegerile în cazul în care neregulile ar fi putut afecta rezultatul". „The appeal body must have authority to annul elections where irregularities may have affected the outcome."* Standardul cere cel puţin arătarea modului în care neregulile ar fi putut afecta rezultatul. Curtea Constituţională a dispus anularea scrutinului fără să arate cum ar fi putut neregulile invocate să afecteze rezultatul. Legea română cere chiar mai mult decât standardul internaţional, şi anume o fraudă *„de natură să modifice atribuirea mandatului"*, potrivit articolului 52 din Legea nr. 370/2004.

La paragraful 42, Comisia de la Veneția reține: *„Unele state membre par să solicite un grad de probabilitate, în sensul că judecătorul care soluționează aspecte electorale trebuie să stabilească, pe baza probelor, că este mai probabil decât improbabil ca neregulile să fi afectat rezultatul electoral”*. (*„Some member States appear to require probability, in the sense that the judge considering election matters must establish – based on evidence – that it is more likely than not that the irregularities have affected the electoral result”*). În nota de subsol 45, Comisia dă ca exemple Norvegia și România pentru aplicarea acestui standard probatoriu. Hotărârea nr. 32/2024 nu stabilește acest lucru pe baza niciunei probe.[73]

Cazurile similare din jurisprudența comparată în materie de contencios electoral (precum cele soluționate de Curtea Constituțională a Austriei în 2016 și de Curtea Supremă a Keniei în 2017) au în comun două elemente pe care hotărârea din 6 decembrie 2024 nu le cuprinde: o cerere formulată de un titular și administrarea probelor.[74]

4.4.2. Faptele reținute în sarcina candidatului, finanțarea campaniei și rolul platformei TikTok

Curtea a justificat anularea alegerilor prin afectarea libertății votului și a egalității de șanse între candidați. Motivarea leagă aceste constatări de promovarea online a candidatului Călin Georgescu, de tratamentul preferențial atribuit platformei și de finanțarea campaniei, în condițiile declarării unui buget de zero lei.

Ce fapte atribuie Curtea candidatului și ce fapte atribuie platformei TikTok

La punctul 11, Curtea arată ce anume se impută procesului electoral:

„principalele aspecte imputate procesului electoral […] sunt cele privind manipularea votului alegătorilor și distorsionarea egalității de șanse a competitorilor electorali, prin utilizarea netransparentă și cu încălcarea legislației electorale a tehnologiilor digitale și a inteligenței artificiale în desfășurarea campaniei electorale, precum și prin finanțarea din surse nedeclarate a campaniei electorale, inclusiv online.”[75]

La punctul 12, Curtea formulează constatarea centrală:

„Conform art.81 alin. (1) din Constituție, Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Curtea observă că, în coordonatele în care s-a desfășurat procesul electoral cu privire la alegerea Președintelui României din 2024, a fost afectat caracterul liber exprimat al votului cetățenilor.”[76]

Din cele cinci atribute constituționale ale votului, unul singur este reținut ca afectat: **caracterul liber exprimat.** Curtea folosește verbul *„observă”* și nu face o constatare pe baza unor probe administrate.

La punctul 14, Curtea arată în ce constă afectarea *caracterului liber exprimat al votului*:

„caracterul liber exprimat al votului a fost încălcat prin faptul că alegătorii au fost dezinformați prin intermediul unei campanii electorale în cadrul căreia unul dintre candidați a beneficiat de o promovare agresivă, derulată cu eludarea legislației naționale în domeniul electoral și prin exploatarea abuzivă a algoritmilor platformelor de social-media. Manipularea votului a fost cu atât mai evidentă cu cât materialele electorale de promovare a unui candidat nu au purtat însemnele specifice publicității electorale conform Legii nr.370/2004. În plus, candidatul a beneficiat și de un tratament preferențial pe platformele de social-media, ceea ce a avut ca efect denaturarea manifestării de voință a alegătorilor.”[77]

La punctul 16, Curtea reține efectul asupra celorlalți competitori:

„expunerea semnificativă a unui candidat a condus la reducerea direct proporțională a expunerii în media online a celorlalți candidați în procesul electoral.”[78]

La punctul 18, Curtea constată încălcarea legislației privind finanțarea campaniei electorale:

„Curtea ia act de faptul că un candidat a încălcat legislația electorală referitoare la finanțarea campaniei pentru alegerile prezidențiale. Astfel, declarațiile depuse la Autoritatea Electorală Permanentă ale unuia dintre candidați referitoare la bugetul său de campanie, pe care l-a raportat ca fiind 0 lei, sunt în contradicție cu datele prezentate în «Notele de informare» ale Ministerului Afacerilor Interne - Direcția Generală de Protecție Internă și a Serviciului Român de Informații. Or, este de notorietate că o campanie electorală presupune costuri și cheltuieli importante, iar situația analizată relevă o incongruență evidentă între amploarea campaniei desfășurate și inexistența asumată de candidat în privința cheltuielilor efectuate.”[79]

Curtea a reținut că alegătorii au fost dezinformați, că un candidat a beneficiat de o promovare agresivă și de un tratament preferențial și că finanțarea campaniei a fost nedeclarată. Nu a arătat, pentru niciuna dintre aceste fapte, din ce document rezultă și cum a fost dovedită. Singurele documente pe care hotărârea le invocă sunt cele cinci note ale serviciilor și declarația de buget depusă la Autoritatea Electorală Permanentă. Ceea ce serviciile au afirmat a devenit, fără nicio verificare, temeiul desființării votului a 9,4 milioane de cetățeni.

Punctul 14 reține, în aceeași frază, două lucruri diferite.

Candidatul a beneficiat de o promovare derulată *„prin exploatarea abuzivă a algoritmilor platformelor de social-media”*. Fapta aparține celor care au derulat campania.

Candidatul *„a beneficiat și de un tratament preferențial pe platformele de social-media”*. Fapta aparține platformei.

Punctul 14 mai reține: *„Manipularea votului a fost cu atât mai evidentă cu cât materialele electorale de promovare a unui candidat nu au purtat însemnele specifice*

publicității electorale conform Legii nr.370/2004." Lipsa marcării este o neregulă de formă a materialului electoral, sancționată ca atare de legea electorală. Hotărârea o tratează ca dovadă a manipulării votului, fără să arate legătura dintre această neregulă și opțiunea alegătorilor.

Hotărârea omite orice delimitare între conduita competitorilor electorali, funcționarea platformei tehnologice și deciziile platformei. Comunicatul Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 atribuie tratamentul preferențial faptului că platforma *„nu l-a marcat drept candidat politic, respectiv fără a-i cere obligația de a marca materialele electorale de tip video cu codul unic de identificare atribuit de Autoritatea Electorală Permanentă"*.[80]

Punctul 17 se încheie printr-o formulare de lege ferenda: *„Platformele de socializare ar trebui să fie obligate să dezvăluie permanent datele privind publicitatea politică și sponsorii electorali"*. O asemenea cerință exprimă o regulă dorită pentru viitor, nu o obligație în vigoare, și i se adresează platformei, nu candidatului. O sancțiune precum anularea alegerilor nu poate fi întemeiată pe o obligație inexistentă, care privește o altă entitate.

Candidatul, de la beneficiar la autor

Niciunul dintre cele cinci înscrisuri nu descrie o coordonare a campaniei de promovare de către candidat. Nota Direcției Generale de Protecție Internă arată că influencerii au fost cooptați printr-o platformă de intermediere, de o societate identificată, și că majoritatea nu cunoșteau identitatea candidatului promovat. Nota Serviciului Român de Informații identifică un finanțator, cetățean român, fără nicio legătură stabilită între acesta și candidat.

La punctul 14, Curtea îl descrie ca beneficiar: *„a beneficiat de o promovare agresivă"*, *„a beneficiat și de un tratament preferențial"*.

La punctul 16, Curtea îi impută fapta:

„Neregularitățile din campania electorală s-au răsfrânt asupra competitorilor electorali, din moment ce au creat o inegalitate vădită între candidatul care a manipulat tehnologiile digitale și ceilalți candidați participanți în procesul electiv."[81]

Utilizarea unor tehnici de promovare a unui anumit candidat, deși ilegale, poate urmări obiective strategice nuanțate, care depășesc simpla susținere directă. Asemenea tehnici ilegale pot fi folosite și de un contracandidat pentru a promova un alt candidat decât pe el însuși. O astfel de intervenție publicitară poate fi concepută nu neapărat pentru a asigura victoria finală a candidatului promovat, ci pentru a-i facilita accesul în turul al doilea, în competiție cu un anumit contracandidat considerat mai ușor de învins de către cei care au comandat campania.

Astfel, faptul că o campanie era orientată favorabil către un candidat nu probează că acesta a fost autorul sau comanditarul acțiunii, ci poate reflecta strategia unui competitor

politic terț care a urmărit configurarea unei anumite structuri pentru turul decisiv, o ipoteză pe care instanța constituțională a omis să o verifice. Asemenea tehnici nu erau o noutate nici pentru Curtea Constituțională, nici pentru instituțiile statului, care supravegheau de mulți ani desfășurarea alegerilor și cunoșteau din experiența fiecărui scrutin mijloacele prin care o campanie poate fi deturnată.

Calitatea de beneficiar al unei campanii nu dovedește, prin ea însăși, că beneficiarul este și autorul, inițiatorul ori coordonatorul acesteia. Notele serviciilor care se referă la campanie îl descriu pe candidatul Călin Georgescu drept persoana în favoarea căreia s-a acționat. Sintagma *„candidatul care a manipulat tehnologiile digitale”* reprezintă singurul loc din hotărâre în care acesta apare drept autor al acțiunii, deși niciunul dintre înscrisuri nu arată că acțiunea a fost coordonată de candidat.

Notele declasificate ale serviciilor identifică societatea care a postat cererea de promovare, platforma de intermediere și, separat, o persoană care a finanțat promovarea candidatului. **Denumirile aplicației și ale agențiilor care au inițiat campania *„Echilibru și Verticalitate”* apăreau în nota originală a Direcției Generale de Protecție Internă, însă au fost acoperite în versiunea făcută publică.**

Faptul că numele a fost acoperit arată că inițiatorii fuseseră identificați: nu se poate acoperi un nume care nu există în document. Prin urmare, deși statul deținea informația că inițiatorul campaniei era o entitate din România, Curtea Constituțională a omis să ceară date suplimentare despre această entitate, al cărei nume figura în notă. Curtea a preluat din notele declasificate ale serviciilor doar teza ingerinței, fără să țină seama că datele indicau o acțiune internă.

În considerentele sale, la punctul 13, Curtea a invocat necesitatea excluderii oricărei ingerințe a unor entități statale sau non-statale, pentru ca la punctul 14 să rețină această campanie drept temei principal al anulării. Deși nota Ministerului Afacerilor Interne menționa că metoda era similară unei campanii derulate de Federația Rusă în Ucraina, campania fusese finanțată pe plan intern.

Potrivit investigației publicate de Snoop la 20 decembrie 2024, întemeiate pe constatări ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală, respectiva campanie fusese finanțată de Partidul Național Liberal prin intermediul societății Kensington Communication SRL, iar societatea efectuase, în septembrie și octombrie 2024, plăți către platforma de intermediere. Această platformă fusese folosită în aceeași perioadă și de alți competitori.[82]

Campania invocată de Curte în sprijinul tezei unei ingerințe externe a fost, potrivit acestei investigații, organizată și plătită pe plan intern. La 22 decembrie 2024, Kensington Communication SRL a anunțat o plângere penală pentru deturnarea și clonarea campaniei. Curtea nu a verificat nici cine a plătit promovarea, nici dacă aceasta fusese deturnată.

> Curtea nu a verificat identitatea autorului, nu a cerut date suplimentare despre numele acoperit în documentul public și a tratat totuși această campanie drept dovadă de ingerință, pe care a folosit-o pentru a desființa votul a peste 9,4 milioane de cetățeni.

În afara sintagmei de la punctul 16, „candidatul care a manipulat tehnologiile digitale”, singura faptă reținută în sarcina candidatului este declarația de 0 lei depusă la Autoritatea Electorală Permanentă.

Hotărârea Curții Constituționale impută candidatului o faptă de coordonare pe care niciunul dintre înscrisurile invocate nu i-o atribuie.

Egalitatea de şanse şi ceilalţi competitori

Anularea a produs efecte asupra tuturor competitorilor validați pentru primul tur. Doamna Elena Lasconi, clasată pe locul al doilea, dobândise dreptul de a participa la turul al doilea prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, act definitiv și general obligatoriu.[83] Hotărârea nr. 32/2024 nu reține nicio neregularitate în sarcina vreunui alt competitor, iar o eventuală imputare nemenționată în motivare nu poate ține loc de fundament legal pentru anularea participării celorlalți competitori.

La punctul 15, Curtea stabilește două exigențe: egalitatea șanselor *„trebuie să stimuleze statul să adopte o atitudine obiectivă şi imparţială faţă de ei şi să aplice aceeaşi legislaţie în mod echitabil tuturor”* și egalitatea de șanse *„trebuie evaluată și prin prisma comportamentului electoral al competitorilor, în privința utilizării rețelelor sociale, a noilor tehnologii, a sistemelor de inteligență artificială și a finanțării campaniei electorale”*. Deși aceeași platformă de intermediere a fost folosită, în aceeași perioadă, și de alți competitori, controlul efectuat prin Hotărârea nr. 32/2024 s-a oprit la o singură candidatură.

S-a ajuns astfel la o asimetrie greu de justificat instituțional: verificarea a vizat un singur participant, în timp ce măsura extremă a anulării a fost extinsă asupra tuturor, fără ca această discrepanță să își găsească vreo explicație în motivare.

Finanţarea campaniei şi declaraţia de zero lei

La punctul 18, Curtea construiește contradicția între declarația de 0 lei și datele din notele Ministerului Afacerilor Interne și ale Serviciului Român de Informații.

Nota Direcției Generale de Protecție Internă, unul dintre cele două documente invocate expres în acest punct, descrie o campanie de promovare contractată, remunerată și nedeclarată. Sub acest aspect, susține constatarea de la punctul 18.

Aceeași notă arată însă că, până la 24 noiembrie 2024, nu a fost identificată o amplificare artificială pe platformă. Sub acest al doilea aspect, nu confirmă, pentru perioada de dinaintea votului, elementul pe care punctul 14 îl reține ca exploatare abuzivă a algoritmilor.

Nota Direcției Generale de Protecție Internă constată și finanțarea nedeclarată, care susține anularea, și absența amplificării artificiale, care o contrazice. Curtea a preluat constatarea care îi confirma soluția și a trecut peste cealaltă, fără nicio explicație.[84]

La punctul 18 din hotărâre, distanța dintre o declarație de zero lei și constatarea că legea a fost încălcată este acoperită printr-o simplă trimitere: *„este de notorietate că o campanie electorală presupune costuri și cheltuieli importante”*. Notorietatea devine un substitut al probelor. Constatarea se încheie cu formula: *„A fost, astfel, încălcat principiul transparenței finanțării campaniei electorale, fiind induse suspiciuni cu privire corectitudinea desfășurării alegerilor.”* Singura faptă reținută în sarcina candidatului se încheie, în cuvintele Curții, cu inducerea unor suspiciuni. La punctul 21, înlăturarea *„oricăror suspiciuni”* este scopul declarat al hotărârii. Suspiciunea este, așadar, atât motivul, cât și scopul anulării alegerilor. Niciun text legal nu conferă însă suspiciunii valoarea unui criteriu pentru anularea alegerilor.

Articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 prevede ca cererea de anulare să fie motivată și însoțită de dovezile pe care se sprijină. Articolul 53 alineatul (2) din Constituție cere ca orice restrângere a exercițiului unui drept să fie proporțională cu situația care a determinat-o. O situație care nu a fost stabilită prin probe nu poate fi măsura niciunei restrângeri.[85]

Faptele pe care Curtea nu le-a analizat în Hotărârea nr. 30/2024

La 26 noiembrie 2024, domnul Cristian-Vasile Terheș, candidat la alegerile pentru funcția de Președinte al României, a formulat o cerere de anulare a alegerilor întemeiată pe articolul 52 din Legea nr. 370/2004, înregistrată sub nr. 11136 și constituită în Dosarul nr. 3671F/2024. Cererea a fost soluționată prin Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, prin care Curtea a respins-o ca nefondată. În aceeași zi, prin Hotărârea nr. 31/2024, Curtea a confirmat rezultatul primului tur.

Prin urmare, la data de 6 decembrie 2024, când Curtea a adoptat Hotărârea nr. 32 de anulare a întregului proces electoral, nicio cerere sau contestație nu se mai afla pe rolul instanței constituționale. Termenul cererilor de anulare se împlinise la 26 noiembrie 2024, iar ultima cerere fusese soluționată cu patru zile înainte. Hotărârea nr. 32 nu reprezintă soluționarea unei cereri formulate de un titular legal în termenul prevăzut de lege, ci o autoînvestire din oficiu, realizată în afara oricărui cadru procesual reglementat.

Între motivele invocate, hotărârea redă următoarele:

„Se arată că în zilele de 23 și 24 noiembrie 2024 s-a continuat nelegal campania electorală în mediul online atât de către anumiți candidați, cât și de către membri de vârf ai partidelor politice și alte persoane publice. […] Se mai precizează că în mediul online au fost folosite echipamente automate de tip boți, în scopul convingerii alegătorilor să îl voteze pe candidatul Călin Georgescu, iar solicitările acestuia, realizate prin mecanismul automat menționat, derulate fără întrerupere în mediul online, inclusiv pe durata votării, au fraudat procesul de vot, prin utilizarea unor elemente automate, procedeu contrar ordinii de drept.”[86]

Cele două susțineri privesc campania electorală desfășurată în mediul online în favoarea candidatului clasat pe primul loc, aceeași campanie pe care Curtea a reținut-o, zece zile mai târziu, ca temei al anulării. Faptele au fost, așadar, aduse în fața Curții Constituționale la 26 noiembrie 2024, de un titular prevăzut de lege, în termenul prevăzut de lege, pe temeiul normei care reglementează anularea alegerilor.

La 2 decembrie 2024, Curtea a precizat cine poate cere anularea alegerilor și în ce scop:

„Art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004 nu reglementează alte condiții suplimentare care să impună ca argumentele invocate de candidat să fie de natură să ducă la clasarea sa pe primele două poziții, tocmai pentru că cererea formulată vizează legalitatea și regularitatea operațiunilor de votare și stabilire a rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președinte al României, aspecte de interes public, și nu privat al vreunui candidat. Cu alte cuvinte, legea protejează integritatea și corectitudinea procesului electoral, și nu interesele candidaților. De aceea, oricare dintre candidați poate formula cerere de anulare a alegerilor indiferent de motivele invocate."[87]

Procedura articolului 52 era deschisă oricăruia dintre cei paisprezece candidați, în apărarea interesului public al corectitudinii scrutinului. Dreptul de a formula cererea nu depindea de posibilitatea candidatului de a ocupa unul dintre primele două locuri. Cererea rămânea supusă condițiilor de termen, de motivare și de probare prevăzute de articolul 52.

Asupra acestei cereri Curtea s-a pronunțat la 2 decembrie 2024, cu unanimitate de voturi și cu participarea reprezentantului Ministerului Public:

„Curtea constată că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art.52 alin.(1) din Legea nr.370/2004, conform cărora Curtea Constituțională anulează alegerile în cazul în care votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care participă la al doilea tur de scrutin."

„Cu privire la argumentele învederate în susținerea cererii de anulare referitoare la modul de desfășurare a campaniei electorale în preziua votului sau în mediul online […], Curtea reține că aceste aspecte nu au fost motivate de autorul cererii, astfel că nu pot fi analizate în acest cadru procesual."[88]

Ipoteza legală a anulării a fost înlăturată expres. Faptele privind campania online nu au fost însă nici verificate, nici infirmate. Au rămas în afara analizei pentru un motiv de procedură, anume că cererea nu le motivase. Calea ar fi fost deschisă numai unei cereri motivate, formulate de un titular și în termen. Termenul de trei zile prevăzut de articolul 52 alineatul (2) se împlinise la 26 noiembrie 2024, ora 24:00, iar o asemenea cerere nu a fost formulată.

Una dintre cele două opinii concurente formulate la aceeași hotărâre consemnează ce se afla deja la dosar în acel moment:

„Având în vedere faptul că autorul sesizării nu a invocat şi nici justificat vreo fraudă care să vizeze votarea şi de natură să afecteze stabilirea rezultatelor alegerilor (conform art.52 din Legea nr.370/2004), că nu a solicitat renumărarea voturilor, că CSAT şi STS nu au identificat fraude legate de votarea şi stabilirea rezultatelor alegerilor […]”[89]

La 2 decembrie 2024, un judecător al Curţii consemna în scris, în opinia concurentă, că nici Consiliul, nici Serviciul de Telecomunicaţii Speciale nu identificaseră fraude privind votarea şi stabilirea rezultatelor.

Patru zile mai târziu, faptele privind campania online au devenit temeiul anulării întregului proces electoral, într-o procedură fără cerere, fără titular, fără termen, fără părţi, fără reprezentantul Ministerului Public şi fără indicarea normei care reglementează anularea.

Prin Hotărârea nr. 30/2024, Curtea Constituţională nu a analizat susţinerile privind campania online, reţinând că autorul cererii nu le motivase. Prin Hotărârea nr. 32/2024, neregularităţile campaniei online au devenit temei al anulării întregului proces electoral, într-un cadru procesual pe care legea nu îl prevede.

4.4.3. Reluarea integrală a scrutinului, desfiinţarea voturilor exprimate şi prelungirea mandatului Preşedintelui în funcţie

Curtea nu a dispus doar repetarea unui tur de scrutin. A desfiinţat întregul proces electoral, inclusiv voturile deja exprimate în turul al doilea, şi a impus depunerea unor noi candidaturi şi desfăşurarea unei noi campanii. Rezultatul primului tur, confirmat prin Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, a fost astfel înlăturat printr-o altă hotărâre a aceleiaşi Curţi, adoptată patru zile mai târziu.

Reluarea integrală în locul repetării turului de scrutin

La punctul 19 al Hotărârii nr. 32/2024, Curtea dispune:

„anulează întregul proces electoral cu privire la alegerea Preşedintelui României, desfăşurat în baza Hotărârii Guvernului nr.756/2024 privind stabilirea datei alegerilor pentru Preşedintele României din anul 2024 şi a Hotărârii Guvernului nr.1061/2024 privind aprobarea Programului calendaristic […]. Efectul prezentei hotărâri vizează toate operaţiunile electorale desfăşurate în temeiul celor două hotărâri ale Guvernului, inclusiv voturile deja exercitate în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin.”[90]

La punctul 20 al Hotărârii nr. 32/2024, Curtea dispune:

„procesul electoral pentru alegerea Preşedintelui României va fi reluat în integralitate, Guvernul urmând să stabilească o nouă dată […]. Toate aceste aspecte presupun inclusiv constituirea unor noi birouri electorale, depunerea din nou de candidaturi care urmează a fi evaluate de noul Birou Electoral Central şi derularea unei noi campanii electorale corecte şi transparente, prin raportare la principiile şi valorile constituţionale.”[91]

Remediul pe care legea îl atașează anulării este prevăzut în teza a doua a articolului 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004: repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor.[92]

Când un proces electoral este viciat parțial, remediul legal și democratic nu este distrugerea întregului scrutin, legea trimițând direct la repetarea turului de scrutin. Candidații înregistrați prin actele anterioare și definitive își păstrează calitatea dobândită. Regulile și candidații nu se schimbă pe parcurs. Alegătorii se întorc în aceeași competiție, pentru a vota din nou aceiași candidați și a exprima o opțiune curățată de viciu, nu pentru a asista la desființarea a tot ce s-a construit până atunci.

Prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională nu a aplicat remediul prevăzut de lege. Singurul tur încheiat la 6 decembrie 2024 era primul tur, din 24 noiembrie 2024, a cărui repetare cu aceiași candidați înregistrați ar fi fost, dacă anularea s-ar fi dispus în condițiile legii, singurul remediu, la 15 decembrie 2024. În loc să dispună un remediu proporțional în cadrul aceleiași competiții, Curtea a optat pentru o anulare totală. A dispus reluarea în integralitate a procesului electoral, desființând etape administrative consumate și necontestate în termen (depunerea și înregistrarea candidaturilor, constituirea birourilor electorale, tipărirea buletinelor de vot), deși hotărârea nu reține nicio neregulă în privința lor. Un asemenea mecanism, un nou proces electoral fără termen determinat, nu figurează în nicio normă a dreptului românesc.

Punctul 20 nu precizează dacă sintagma finală, „prin raportare la principiile și valorile constituționale”, privește numai campania electorală sau și evaluarea candidaturilor. Efectul concret s-a produs în martie 2025. Prin Decizia nr. 18D din 9 martie 2025, Biroul Electoral Central a respins candidatura lui Călin Georgescu, invocând Hotărârea nr. 2/2024 și Hotărârea nr. 32/2024. Prin Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, Curtea a respins contestațiile formulate împotriva acestei decizii și a interpretat finalul punctului 20 ca o învestire a Biroului Electoral Central de a aplica direct Constituția în evaluarea candidaturilor, numai pentru procesul electoral reluat.

Biroul Electoral Central este o autoritate administrativă, nu o instanță de judecată sau o instanță constituțională. În martie 2025, Biroul nu s-a limitat la o verificare formală a candidaturii, ci și-a arogat rolul de a evalua dacă candidatul Călin Georgescu respectă Constituția, respingându-i candidatura pe acest temei. O asemenea putere discreționară a fost extrasă dintr-o frază ambiguă a Hotărârii nr. 32/2024 (finalul punctului 20), validată ulterior prin interpretarea dată de Curte în Hotărârea nr. 7/2025.

Anularea a fost dispusă vineri, 6 decembrie 2024, iar legea fixa repetarea turului de scrutin pentru a doua duminică de la această dată, adică pentru 15 decembrie 2024. Punctul 20 al hotărârii nu a stabilit însă niciun termen și a lăsat data în seama Guvernului, astfel încât primul tur al procesului electoral reluat a avut loc abia la 4 mai 2025, la o sută patruzeci de zile după termenul prevăzut de lege.

Voturile exprimate şi desfiinţate

Punctul 19 al hotărârii dispune expres că efectul vizează *„inclusiv voturile deja exercitate în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin”.*

Motivarea nu reține însă niciun viciu propriu în privința acestor voturi. Nicăieri nu se afirmă că operațiunile de votare din 6 decembrie 2024 ar fi fost viciate și nici că alegătorii care și-au exercitat deja opțiunea ar fi fost dezinformați prin mecanismele descrise la punctele 14 și 16.

În diaspora, unde procesul de votare începuse deja, voturile exprimate în mod legal şi cu bună-credință nu au fost numărate niciodată. Anularea a lovit acești cetățeni în absența oricărei probe că opțiunea lor ar fi fost afectată de campania online invocată. Curtea a desființat astfel o voință populară legitimă, fără să se știe vreodată pentru cine au votat acești cetățeni.

Anularea alegerilor după respingerea cererii de anulare şi confirmarea rezultatului primului tur prin Hotărârile nr. 30 şi nr. 31 din 2 decembrie 2024

Hotărârea nr. 32/2024 nu menționează Hotărârea nr. 30 și Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024. Nu le invocă, nu le distinge și nu le înlătură.

Efectele a două hotărâri definitive și general obligatorii ale aceleiași instanțe, pronunțate cu patru zile mai devreme, au fost desființate fără ca vreun considerent să se raporteze la ele. Rămâne astfel fără explicație tocmai operațiunea prin care hotărârea își produce efectul: de ce soluția contrară, adoptată de același complet în același proces electoral, nu mai este valabilă.

Regimul juridic al hotărârilor definitive în materie electorală, distincția dintre decizii și hotărâri sub aspectul articolului 147 alineatul (4) din Constituție, desesizarea și absența oricărei căi de retractare sunt analizate în capitolul II.

Principiul securității juridice este consacrat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului ca element fundamental al preeminenței dreptului, între altele prin Hotărârea Marii Camere din 28 octombrie 1999 în cauza Brumărescu împotriva României, cererea nr. 28342/95, paragraful 61, prin Hotărârea din 6 decembrie 2007 în cauza Beian împotriva României, cererea nr. 30658/05, paragraful 39, și prin Hotărârea din 2 noiembrie 2010 în cauza Ștefănică și alții împotriva României, cererea nr. 38155/02.[93]

În materie electorală, garanțiile procedurale au fost stabilite prin Hotărârea Marii Camere din 10 iulie 2020 în cauza Mugemangango împotriva Belgiei, cererea nr. 310/15, potrivit căreia organul care soluționează contestații electorale trebuie să asigure dreptul la apărare, examinarea independentă a probelor și motivarea deciziei.[94]

Domnul Adrian Severin, fost ministru al afacerilor externe şi fost preşedinte al Adunării Parlamentare a Organizației pentru Securitate şi Cooperare în Europa, a declarat public, în cadrul celor cinci zile de audieri, la 28 ianuarie 2026:

„toate hotărârile, deciziile Curţii Constituţionale se termină cu menţiunea «definitivă şi general obligatorie». Prin «general obligatorie» nu putem să înţelegem decât că sunt obligatorii pentru toată lumea, adică inclusiv pentru Curtea Constituţională, iar prin «definitivă» înţelegem că aceste decizii nu se pot modifica. Or, a existat o hotărâre, 31/2024, prin care turul întâi a fost validat, definitivă şi general obligatorie, după care s-a constatat că este general obligatorie pentru toată lumea, mai puţin pentru Curtea Constituțională, pentru care nu este nici măcar definitivă.”[95]

Finalitatea declarată la punctul 21

Sintagma *„control constituțional și democratic”* nu există în Constituție, nu se află în Legea nr. 47/1992 şi nici în Legea nr. 370/2004, nu desemnează o categorie juridică existentă şi nu are un regim procedural propriu. Anularea alegerilor a fost întemeiată astfel pe o noțiune pe care nicio lege nu o prevede.

Finalitatea indicată în Hotărârea nr. 32, anume restabilirea încrederii cetățenilor și înlăturarea suspiciunilor, reprezintă un simplu obiectiv, nu o condiție legală. Nicio normă din ordinea juridică nu oferă vreunei autorități competența de a desființa un scrutin pentru simplul motiv de a înlătura suspiciuni.

Invocarea restabilirii încrederii cetățenilor în legitimitatea democratică a autorităților publice, în legalitatea și corectitudinea alegerilor, ca justificare a anulării, nu adaugă niciun temei juridic nou. Acest argument arată doar ce și-a propus Curtea să obțină, nu norma legală pe care s-a întemeiat efectiv hotărârea.

În Hotărârea nr. 32/2024, principiile garantării votului apar acolo unde Curtea își argumentează puterea. Curtea afirmă că atribuția de a veghea asupra alegerilor *„nu poate fi interpretată restrictiv”*, apoi, la punctele 6–9, invocă dreptul la alegeri libere, dreptul de vot și suveranitatea poporului. La punctul 21, își fixează drept scop *„restabilirea încrederii cetățenilor”* și *„înlăturarea oricăror suspiciuni”*. Curtea folosește dreptul la alegeri libere, dreptul de vot și suveranitatea poporului pentru a-și construi o competență nouă, pe care o înțelege ca ultim cuvânt în statul român, peste suveranitatea populară pe care chiar Curtea o invocă.

Competența astfel construită a fost justificată în motivarea hotărârii de anulare doar prin citate parțiale din standardul democratic și constituțional al Comisiei de la Veneția, convenabile hotărârii de anulare a alegerilor și preluate dintr-un text care, la 6 decembrie 2024, nu era publicat. De aceea, Hotărârea nr. 32/2024 de anulare a votului merită să fie analizată după același etalon democratic și constituțional pe care l-a invocat chiar Curtea Constituțională, standardul Comisiei de la Veneția, de data aceasta dintr-un text oficial și împreună cu garanțiile pe care Curtea le-a lăsat deoparte.

În raportul urgent din 27 ianuarie 2025 privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale, Comisia de la Veneția a stabilit, la paragraful 27, limitele puterii unei curți constituționale de a anula alegeri din oficiu:

„[…] dacă instanţelor constituţionale li s-ar recunoaşte dreptul de a acţiona din oficiu şi de a anula alegeri din proprie iniţiativă, aceasta ar constitui o putere enormă, pentru care ar fi rezonabil să se ceară un temei legal clar. În opinia Comisiei de la Veneţia, competenţa instanţelor constituţionale de a invalida alegeri din oficiu, dacă există, ar trebui limitată la împrejurări excepţionale şi reglementată în mod clar, pentru a păstra încrederea alegătorilor în legitimitatea alegerilor."

(*„[…] if constitutional courts were given the right to act ex officio and to annul elections on their own initiative – this would be an enormous power for which it would be reasonable to demand a clear legal basis. In the view of the Venice Commission, the power of constitutional courts to invalidate elections ex officio – if any – should be limited to exceptional circumstances and clearly regulated, in order to preserve voters' confidence in the legitimacy of elections."*)

Pentru Comisia de la Veneția, încrederea alegătorilor se păstrează printr-un temei legal clar și prin reguli stricte. Curtea a urmărit aceeași încredere pe calea opusă, printr-o competență exercitată din oficiu, fără temei legal expres și fără reguli.

Curtea afirmă că urmăreşte, prin anularea procesului electoral, *„înlăturarea oricăror suspiciuni"*. Măsura dispusă produce însă efectul invers: suspiciunea privind desfășurarea scrutinului este înlocuită cu o suspiciune mai gravă, privind legalitatea desființării lui. Un proces electoral nu devine mai credibil prin anularea votului atunci când temeiul juridic, probele și procedura anulării nu sunt ele însele de natură să înlăture îndoiala care a justificat intervenția.

Standardul european pune problema tocmai în aceşti termeni. În cauza Mugemangango împotriva Belgiei, Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului a arătat, la paragrafele 69 și 70, că mecanismul prin care sunt soluționate contestațiile electorale trebuie să mențină *„încrederea generală în modul în care statul administrează procesul electoral"* (*„general confidence in the State's administration of the electoral process"*) și să fie însoțit de *„garanţii adecvate şi suficiente […] pentru evitarea arbitrariului"* (*„adequate and sufficient safeguards […] that any arbitrariness can be avoided"*). Curtea Europeană a precizat, de asemenea, că marja de apreciere a autorității care decide nu poate fi excesivă, ci trebuie delimitată cu suficientă precizie prin dreptul intern, iar procedura trebuie să conducă la o decizie echitabilă, obiectivă și suficient motivată.[96]

Prin urmare, încrederea publică nu poate fi restabilită prin simpla desființare a votului. Dacă o autoritate anulează alegerile pentru a înlătura suspiciuni, dar modul în care dispune anularea generează îndoieli asupra competenței, probelor și procedurii folosite, suspiciunea nu dispare. Se mută asupra autorității care a dispus anularea. Când măsura privește votul a peste nouă milioane de cetățeni, efectul nu mai este înlăturarea neîncrederii, ci ridicarea ei de la nivelul unei campanii electorale la nivelul instituției chemate să garanteze legalitatea procesului electoral.

Curtea a invocat, la punctele 6–9, dreptul la alegeri libere și dreptul de vot, iar apoi, fără aplicarea cadrului legal, a anulat alegerile libere și a lipsit de efect dreptul de vot exercitat de cetățeni la 24 noiembrie 2024. La punctul 21, Curtea și-a declarat scopul: *„restabilirea încrederii cetățenilor în legitimitatea democratică a autorităților publice, în legalitatea și corectitudinea alegerilor”*. Judecată după propriul scop, Hotărârea nr. 32/2024 a eșuat: a slăbit legitimitatea democratică pe care pretindea că o restabilește.

Continuarea mandatului Președintelui în funcție după anularea alegerilor

La punctul 22 din Hotărârea nr. 32/2024, Curtea justifică menținerea Președintelui în funcție până la depunerea jurământului de către noul Președinte:

„Curtea, având în vedere complexitatea și durata în timp a operațiunilor electorale necesare ulterior pronunțării prezentei decizii, constată aplicabilitatea art.83 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia Președintele României în funcție «exercită mandatul până la depunerea jurământului de Președintele nou-ales».”[97]

Efectul juridic imediat a fost prelungirea exercitării mandatului de către Președintele aflat în funcție la acea dată.

Președintele în funcție a prezidat ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 și a comunicat, la 4 decembrie 2024, acordul pentru declasificarea informațiilor prezentate în acea ședință. Hotărârea din 6 decembrie 2024, întemeiată pe notele declasificate, a avut ca efect prelungirea exercitării mandatului aceluiași Președinte.

Într-o procedură fără nicio parte, fără contradictorialitate și fără participarea Ministerului Public, nimic nu a permis ca această împrejurare să fie pusă în discuție.

Articolul 83 din Constituție are trei alineate. Alineatul (1) stabilește durata mandatului, de cinci ani. Alineatul (2) instituie clauza de continuitate, până la depunerea jurământului de Președintele nou-ales. Alineatul (3) reglementează singura ipoteză expresă de prelungire a mandatului: prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

Clauza de continuitate presupune, prin construcția ei, un proces electoral care se finalizează. Acoperă intervalul scurt și previzibil dintre alegere și învestire. Dacă ar acoperi un interval nedeterminat, creat prin însuși actul de anulare a alegerii, alineatul (3) ar rămâne fără obiect: orice prelungire s-ar putea obține pe calea alineatului (2), prin simpla neorganizare a alegerilor.

Constituția nu atribuie Curții Constituționale competența de a prelungi mandatul prezidențial. Articolul 83 alineatul (3) o atribuie Parlamentului.[98]

Constatarea nu se află în dispozitiv, care cuprinde trei puncte și nu menționează mandatul. Nici între atribuțiile Curții Constituționale față de Președintele României, prevăzute la articolul 146 literele f), g) și h) din Constituție, nu figurează una care să îi îngăduie să constate că Președintele în funcție își continuă mandatul.[99]

Constituția nu leagă durata mandatului prezidențial de complexitatea operațiunilor electorale. Alineatul (3) al aceluiași articol arată singurele împrejurări de care prelungirea poate depinde: o lege organică și existența unui război sau a unei catastrofe.

Efectul punctului 22 s-a produs până la 12 februarie 2025. La 10 februarie 2025, domnul Klaus Werner Iohannis a demisionat din funcție începând cu 12 februarie 2025. Prin Hotărârea nr. 1 din 11 februarie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 11 februarie 2025, Curtea Constituțională a constatat vacanța funcției și interimatul.[100]

Președintele României a convocat ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 și a condus-o. Convocarea figurează, la punctul 21 din Hotărârea nr. 30/2024, între elementele avute în vedere de Curtea Constituțională atunci când a dispus reverificarea și renumărarea tuturor buletinelor de vot. Una dintre opiniile concurente la aceeași hotărâre arată că amânarea soluționării cauzei până la comunicarea publică a concluziilor ședinței apărea ca justificată.[101]

Documentele prezentate în acea ședință au fost declasificate la 4 decembrie 2024 și înregistrate la Administrația Prezidențială. Potrivit punctelor 1 și 5 din Hotărârea nr. 32/2024, prin declasificarea și aducerea lor la cunoștință publică, aceste documente au intrat în cauză.

Documentele pe care s-a întemeiat anularea sunt cele prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării și au ajuns în fața Curții prin declasificare și prin aducere la cunoștință publică, la șase zile după ședința pe care Președintele o convocase și o condusese. Ca efect al măsurii dispuse de Curtea Constituțională, Președintele Klaus Werner Iohannis a rămas în funcție încă cincizeci și trei de zile, până la demisie, peste termenul la care mandatul se încheia.[102]

Mandatul Președintelui Klaus Werner Iohannis se încheia la 21 decembrie 2024 și a continuat până la 12 februarie 2025. Între cele două date stau cincizeci și trei de zile, pe care le acoperă o singură frază din motivarea Hotărârii nr. 32/2024.[103]

Mandatul prevăzut la articolul 83 alineatul (1) din Constituție se împlinise la 21 decembrie 2024. Prelungirea mandatului nu era cu putință decât prin lege organică și numai în caz de război sau de catastrofă, potrivit alineatului (3), iar o asemenea lege nu a fost adoptată. Apreciez că norma de continuitate din alineatul (2) presupune un Președinte ales, iar la acea dată nu exista niciunul.

> Între 21 decembrie 2024 și 12 februarie 2025, funcția de Președinte al României a fost exercitată fără acoperire în articolul 83 alineatul (3) din Constituție. Singurul temei invocat a fost constatarea de la punctul 22 al Hotărârii nr. 32/2024, iar această constatare nu poate crea un titlu pe care Constituția nu îl prevede.

Articolul 97 alineatul (1) din Constituţie enumeră limitativ cazurile de vacanţă a funcţiei: demisia, demiterea din funcţie, imposibilitatea definitivă a exercitării atribuţiilor şi decesul; împlinirea mandatului nu figurează între ele. Pentru situația creată la 6 decembrie 2024, Constituția nu prevede vacanța funcției.[104]

Actele îndeplinite în acest interval au produs efecte şi le produc până la eventuala lor desfiinţare de către autoritatea competentă, fiecare în parte şi în condiţiile legii. Contestarea temeiului juridic al continuării mandatului prezidenţial nu atrage, prin ea însăşi, nulitatea actelor îndeplinite în acest interval.

4.5. Concluzii

4.5.1. Sinteza încălcărilor constituţionale şi legale

Hotărârea nr. 32/2024 nu face referire la cele două hotărâri pronunţate de Curte cu patru zile înainte: Hotărârea nr. 30/2024, prin care a respins cererea de anulare a alegerilor, şi Hotărârea nr. 31/2024, prin care a confirmat rezultatul primului tur. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 nu este menționat. Nu este menționat nici articolul 53 din Constituție. Nu sunt menționate nici prezența reprezentantului Ministerului Public, nici operațiunea de reverificare și renumărare a tuturor buletinelor de vot, dispusă de aceeași Curte la 28 noiembrie 2024.

Nu sunt menționate nici constatările din chiar documentele invocate: cea a Direcției Generale de Protecție Internă privind absența amplificării artificiale până la 24 noiembrie 2024, cea a Serviciului Român de Informații privind lipsa datelor certe cu privire la atacator și la afectarea procesului electoral, cele ale Serviciului de Telecomunicații Speciale privind absența disfuncționalităților, și nici faptul că extrasul Serviciului de Informații Externe nu se referă nici la candidat, nici la scrutin.

Decizia Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024, prin care autoritatea competentă constatase deja caracterul nelegal al materialelor lipsite de codul mandatarului financiar și dispusese înlăturarea lor, nu este menționată. Numărul voturilor exprimate în turul al doilea și desființate prin punctul 19 nu este menționat.

Fiecare dintre aceste absențe privește fie un act anterior al aceleiași autorități care stabilea contrariul, fie un element din chiar corpusul invocat care infirmă premisa reținută. O motivare care nu înlătură elementele contrare nu arată de ce a fost preferată o variantă în locul celeilalte.[105]

Punctul 16 se încheie astfel:

„Prin urmare, utilizarea într-un proces electoral de către competitorii electorali, inclusiv de către partidele politice, a unor asemenea practici investește autoritățile publice

competente, potrivit legii, să verifice, să constate şi, după caz, să sancţioneze astfel de conduite."[106]

Curtea Constituțională nu figurează printre acele autorități. Potrivit articolului 146 litera f) din Constituție, competența Curții este de a veghea la respectarea procedurii și de a confirma rezultatele sufragiului. Verificarea, constatarea și sancționarea conduitelor electorale revin, potrivit legii, Autorității Electorale Permanente, birourilor electorale și, după caz, organelor de urmărire penală.

> Curtea Constituțională a invocat competența altor autorități pentru a arăta cât de grave sunt faptele, apoi a dispus anularea, înainte ca acele autorități să se fi pronunțat și fără ca vreo normă să îi recunoască această competență.

I. Curtea a anulat alegerile fără să aplice articolul 52 din Legea nr. 370/2004, care stabileşte condiţiile legale ale anulării.

Anularea alegerilor pentru funcția de Președinte al României este reglementată de articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004, potrivit căruia *„Curtea Constituțională anulează alegerile în cazul în care votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin"*. În cuprinsul Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024 acest text nu apare nici ca temei invocat, nici ca text analizat, nici ca text înlăturat motivat.

II. Curtea Constituţională a deschis din oficiu procedura de anulare a alegerilor, fără ca legea să îi confere această competenţă.

Articolul 10 din Legea nr. 47/1992 prevede că instanța constituțională poate fi sesizată *„în cazurile expres prevăzute de art. 146 din Constituție, republicată, sau de legea sa organică"* și că *„sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate"*. Sesizarea din oficiu este prevăzută de Constituție într-un singur caz, la articolul 146 litera a), și privește inițiativele de revizuire. Ori de câte ori a voit ca instanța constituțională să se pronunțe asupra funcției de Președinte al României, legiuitorul a arătat cine o poate sesiza, inclusiv la articolul 44 alineatul (2) din Legea nr. 47/1992, pentru constatarea vacanței funcției. Punctul 2 al hotărârii arată că Dosarul nr. 3771F/2024 a fost constituit prin încheierea proprie a Curții, din 6 decembrie 2024, iar cuvântul *„sesizare"* nu apare în cuprinsul actului.

III. La data anulării alegerilor, termenul legal pentru depunerea cererilor de anulare expirase.

Anularea alegerilor nu poate fi dispusă decât în cadrul articolului 52 din Legea nr. 370/2004. În acest cadru, măsura se ia numai la cererea unui titular prevăzut de lege, formulată, potrivit alineatului (2), *„în termen de cel mult 3 zile de la închiderea votării"*. Termenul nu limitează competența Curții, ci singura cale prin care competența poate fi pusă în mișcare. Votarea în primul tur s-a închis la 24 noiembrie 2024, iar termenul s-a împlinit la 26 noiembrie 2024. Aceeași Curte îl aplicase la 28 noiembrie 2024, respingând ca tardivă cererea domnului Sebastian-Constantin Popescu, formulată în același proces electoral. La 6 decembrie 2024, calea pe care termenul o mărginește era închisă pentru orice titular.[107]

IV. Reluarea integrală a procesului electoral, dispusă de Curte, nu este prevăzută de lege ca efect al anulării alegerilor.

Teza a doua a articolului 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 prevede un singur remediu: *„În această situaţie Curtea va dispune repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor”*, adică la 15 decembrie 2024. Punctul 20 şi punctul 2 al dispozitivului dispun reluarea în integralitate a procesului electoral, cu constituirea unor noi birouri electorale şi cu depunerea din nou a candidaturilor, stabilirea datei fiind lăsată Guvernului. Au fost desfiinţate operaţiuni electorale consumate şi necontestate în termen, asupra cărora motivarea nu reţine niciun viciu. Primul tur al procesului electoral reluat a avut loc la 4 mai 2025, la o sută patruzeci de zile după data prevăzută de lege.

V. Curtea a folosit documentele declasificate pentru anularea alegerilor fără verificarea lor în cadrul unei proceduri de administrare a probelor.

Articolul 52 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 prevede că dezbaterile au loc *„pe baza sesizării şi a celorlalte documente aflate la dosar”*, iar articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 prevede ca cererea să fie *„motivată şi însoţită de dovezile pe care se întemeiază”*. Procedura se desfăşoară fără înştiinţarea părţilor, însă pe bază de probe.

Operaţiunea descrisă în act este redată prin formulele *„a luat act de conţinutul lor”* şi *„faţă de cele prezentate”* la punctul 5, *„Curtea observă”* la punctul 12 şi *„Curtea ia act de faptul că”* la punctul 18. Niciun considerent nu consemnează vreo verificare de autenticitate, vreo lămurire cerută emitenţilor, vreo audiere, vreo expertiză ori vreo confruntare a constatărilor divergente, deşi unul dintre înscrisuri indica două căi concrete de verificare. Declaraţia publică a unui judecător din complet, din 19 august 2025, confirmă această situaţie.

VI. Curtea a atribuit valoare probatorie decisivă unor note de informare care nu sunt acte administrative şi care nu puteau fi comunicate Curţii înainte de declasificare.

Nota de informare a unui serviciu nu este act administrativ şi nu produce prin ea însăşi efecte juridice. Folosirea sa ca înscris într-o procedură jurisdicţională nu înlătură însă necesitatea verificării conţinutului său, a concordanţei cu celelalte înscrisuri şi a forţei probatorii care îi este atribuită. Hotărârea nr. 32/2024 nu consemnează efectuarea unor asemenea verificări. Articolul 11 alineatul (1) din Legea nr. 51/1991, republicată, enumeră destinatarii cărora le pot fi comunicate informaţii din domeniul securităţii naţionale, iar Curtea Constituţională nu figurează între aceştia. Poziţia emitentului este consemnată în întâmpinarea din 18 decembrie 2024, iar instanţele judecătoreşti s-au pronunţat în acelaşi sens prin Sentinţa civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024 a Curţii de Apel Bucureşti, menţinută de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie la 17 ianuarie 2025.

VII. Curtea nu a explicat de ce informaţiile care contraziceau concluzia vicierii întregului proces electoral nu au schimbat soluţia anulării.

Obligaţia de a arăta pentru ce sunt înlăturate elementele de fapt contrare celor reţinute decurge din obligaţia de motivare şi din caracterul definitiv şi general obligatoriu al actului, iar în cauza de faţă elementele contrare provin din chiar înscrisurile pe care hotărârea le invocă. Trei dintre cele cinci note cuprind, fiecare în domeniul propriei competenţe,

constatări care contrazic teza vicierii întregului proces electoral sau nu o susţin: nota DSN1/1701, paginile 5 şi 9; nota DSN1/1741, pagina 1; nota DSN1/1743, pagina 2. Niciuna dintre aceste constatări nu este menţionată în vreun considerent.

VIII. Curtea a restrâns exercitarea dreptului de vot şi a dreptului de a fi ales fără să aplice condiţiile prevăzute de articolul 53 din Constituţie.

Articolul 53 alineatul (1) din Constituţie prevede că *„exerciţiul unor drepturi sau al unor libertăţi poate fi restrâns numai prin lege”* şi numai pentru situaţiile acolo enumerate, iar alineatul (2) cere ca restrângerea să fie necesară într-o societate democratică, proporţională cu situaţia care a determinat-o, aplicată nediscriminatoriu şi *„fără a aduce atingere existenţei dreptului sau a libertăţii”*. Textul priveşte restrângerea exerciţiului unui drept, oricare ar fi autoritatea de la care măsura provine şi oricare ar fi natura actului. Nu deosebeşte după cum restrângerea rezultă dintr-o lege, dintr-un act administrativ ori dintr-un act jurisdicţional. Hotărârea constată, la punctul 12, că a fost afectat caracterul liber exprimat al votului şi reţine, la punctul 16, o alterare a dreptului de a fi ales, drepturi prevăzute la articolele 36 şi 37 din Constituţie. Nu este vorba despre o simplă repetare a exercitării dreptului: voturile din primul tur au fost desfiinţate, iar cele exprimate în al doilea tur nu au fost numărate niciodată. Articolul 53 nu apare în niciun punct al hotărârii. Ordinea juridică punea la dispoziţie instrumente mai puţin restrictive, dintre care unul fusese deja folosit prin Decizia Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024, iar motivarea nu examinează niciunul.[108]

IX. Curtea nu a asigurat garanţiile procedurale aplicabile atunci când cauza este soluţionată fără dezbatere contradictorie.

Regula care limitează contradictorialitatea este însoţită de garanţii prevăzute de lege. Articolul 52 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 prevede că dezbaterile au loc fără înştiinţarea părţilor, dar pe baza sesizării şi a documentelor aflate la dosar. Alineatul (2) al aceluiaşi articol prevede participarea reprezentantului Ministerului Public în cazurile prevăzute de lege, iar alineatul (3) permite preşedintelui Curţii să invite, pentru relaţii, persoanele considerate necesare. Hotărârea nr. 30/2024 a invocat şi articolul 68 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004, care prevede participarea obligatorie a procurorului la judecarea cererilor reglementate de această lege. În Hotărârea nr. 32/2024 a fost aplicată numai regula limitativă. Cuvintele *„Ministerul Public”* şi *„procuror”* nu apar în cuprinsul actului.

X. Niciun act nu atestă când şi prin ce procedură au fost depuse la dosar documentele folosite de Curte pentru anularea alegerilor.

Limitarea bazei de soluţionare la sesizare şi la celelalte documente aflate la dosar presupune un act prin care fiecare înscris intră în dosar. Punctele 1 şi 5 arată că notele au intrat în cauză prin declasificare şi prin aducere la cunoştinţă publică, operaţiuni exterioare dosarului. Împrejurările sunt expuse la secţiunea 4.2.2.

XI. Curtea nu a constatat existența unei fraude de natură să modifice atribuirea mandatului, condiție prevăzută de articolul 52 din Legea nr. 370/2004 pentru anularea alegerilor.

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 îngăduie anularea numai dacă se constată o fraudă *„de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin”*.

Anularea unui scrutin nu poate opera pe baza unor simple suspiciuni sau a unor estimări nefundamentate. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României nu cere dovada că rezultatul a fost efectiv schimbat, dar cere constatarea unei fraude și demonstrarea faptului că aceasta putea schimba atribuirea mandatului sau ordinea candidaților. Frauda trebuie să aibă o greutate determinabilă în raport cu rezultatul, nu doar să fie afirmată.

Prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea a invocat un volum general de expunere online, fără nicio cuantificare a voturilor și fără nicio evaluare a efectului asupra opțiunii alegătorilor, și a transformat o neregulă de campanie, preluată din notele de informare fără verificare, în temei al anulării întregului proces electoral. Nu a arătat nicăieri că neregula reținută putea schimba rezultatul.

Viciarea opțiunii de vot prin comunicare sau prin expunere mediatică inegală nu se prezumă și nu se dovedește prin simpla ei enunțare. Dacă o suspiciune privind fluxul informațional dintr-o campanie ar putea ține loc de dovadă, orice scrutin ar putea fi desființat subiectiv, pentru că orice campanie electorală generează dezbateri, acuzații de dezinformare și expunere inegală.

Nici înscrisurile invocate nu permit o asemenea deducție: cele cinci note nu arată nicăieri câte voturi ar fi adus promovarea online, iar Autoritatea Electorală Permanentă a comunicat că nu a transmis nicio analiză de risc înainte de 6 decembrie 2024.[109]

Analiza a identificat în Hotărârea nr. 32/2024 unsprezece motive de nelegalitate. Anularea a fost dispusă fără aplicarea articolului 52 din Legea nr. 370/2004, singura normă care reglementează anularea alegerilor pentru funcția de Președinte al României. Curtea s-a învestit printr-un act propriu, în afara cazurilor prevăzute de lege. La 6 decembrie 2024 nu era deschisă nicio cale de anulare: pentru primul tur, termenul prevăzut de articolul 52 alineatul (2) se împlinise la 26 noiembrie 2024, ora 24:00, iar pentru turul al doilea nu începuse să curgă, votarea fiind în desfășurare.

Legea prevedea un singur remediu, repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării. Curtea nu l-a aplicat și a dispus reluarea în integralitate a procesului electoral, remediu pe care nicio normă nu îl prevede. Înscrisurile pe care măsura se sprijină nu au fost administrate ca probe și nu au fost supuse unei verificări probatorii, elementele contrare nu au fost înlăturate, garanțiile procedurii necontradictorii nu au fost asigurate, iar intrarea înscrisurilor în dosar nu este atestată de niciun act. Restrângerea exercițiului unor drepturi a fost dispusă fără aplicarea articolului 53 din Constituție. Condiția de fond pe care articolul 52 alineatul (1) o cere pentru anulare, o fraudă *„de natură să modifice atribuirea mandatului*

sau, după caz, ordinea candidaţilor care pot participa la al doilea tur de scrutin”, nu a fost constatată.

Anularea întregului proces electoral din perspectiva competenţei Curţii şi a condiţiilor prevăzute de lege

Fie autoritatea a avut competența de a anula alegerile și a exercitat-o greșit, apreciind eronat faptele ori condițiile pe care legea le cere, caz în care actul rămâne o hotărâre nelegală pronunțată în limitele funcției. Fie competența nu a existat, și atunci desființarea alegerilor nu se regăsește nici în atribuția prevăzută la articolul 146 litera f) din Constituție, nici în vreo altă atribuție recunoscută Curții Constituționale, iar măsura are forma unei hotărâri fără a fi exercițiul vreunei competențe. Împotriva unei asemenea hotărâri legea nu prevede nicio cale de atac, astfel încât ceea ce dreptul nu îngăduia a devenit de neînlăturat.

Articolul 146 din Constituție enumeră atribuțiile Curții Constituționale. Litera f) prevede că instanța constituțională *„veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului”*. Litera l) prevede că instanța constituțională *„îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții”*, adică de Legea nr. 47/1992.[110]

Secțiunea din Legea nr. 47/1992 consacrată respectării procedurii pentru alegerea Președintelui României cuprinde două articole. Articolul 37 reia formula constituțională și adaugă validarea rezultatului. Articolul 38 dă în competența Curții contestațiile privind înregistrarea sau neînregistrarea candidaturii și pe cele privind împiedicarea unui partid, a unei formațiuni politice ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală. Anularea alegerilor nu figurează în niciunul dintre aceste texte.[111]

Atribuția de a anula alegerile prezidențiale este prevăzută exclusiv la articolul 52 din Legea nr. 370/2004, text care stabilește deopotrivă condiția în care măsura poate fi dispusă și soluția care o însoțește. Articolul 52 nu adaugă o atribuție nouă pe calea literei l). Arată în ce condiții supravegherea procedurii, prevăzută la litera f), poate merge până la desființarea scrutinului. Litera f) nu deschide, așadar, nicio cale de anulare care să ocolească articolul 52.[112]

O exercitare greșită a competenței ar fi presupus ca hotărârea să pornească de la articolul 52 alineatul (1), să verifice condițiile acestui text și să aleagă una dintre soluțiile pe care el le prevede. Hotărârea nu face niciuna dintre aceste operațiuni.

Articolul 52 recunoaște puterea de a anula alegerile prezidențiale numai în patru condiții: o cerere de anulare; un titular prevăzut de lege; termenul de trei zile de la închiderea votării; o fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților. Dacă o cerere formulată în termen de un titular prevăzut de lege ar fi fost admisă fără ca frauda să fie dovedită, hotărârea ar fi fost nelegală, dar pronunțată în limitele competenței. Primele trei condiții sunt însă cele care pun puterea în mișcare. Fără ele, Curtea nu are ce judeca.

La 6 decembrie 2024 lipseau toate cele patru condiții. Nu exista nicio cerere în curs şi niciun titular care să o fi formulat, termenul se împlinise cu zece zile înainte, iar hotărârea nu constată nicio fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaţilor. Competența prevăzută de articolul 52 nu a fost pusă în mișcare, iar Curtea a exercitat o putere pe care legea nu i-a dat-o.

A rămas doar forma exterioară a unui act jurisdicțional: votul unanim al celor nouă judecători, publicarea în Monitorul Oficial în ziua pronunțării, caracterul definitiv şi lipsa oricărei căi de atac. Lipsește tocmai ceea ce face dintr-un asemenea act o hotărâre legală: competența de a-l pronunța.

La punctul 4, actul își definește scopul ca fiind asigurarea respectării principiului supremației Constituției, prevăzut la articolul 1 alineatul (5), potrivit căruia respectarea Constituției, a supremației sale şi a legilor este obligatorie. Anularea alegerilor prezidențiale este reglementată prin lege, la articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004. Actul invocă obligativitatea respectării legii pentru a-şi justifica intervenția şi dispune anularea fără să aplice legea care o reglementează.

La punctul 10, actul se sprijină pe Declarația interpretativă a Codului de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale şi inteligența artificială, adoptată de Comisia de la Veneția. Documentul a fost adoptat în cea de-a 141-a sesiune plenară, desfăşurată la Veneția în zilele de 6 şi 7 decembrie 2024, şi a fost publicat la Strasbourg la 10 decembrie 2024. Hotărârea a fost pronunțată la 6 decembrie 2024, în prima zi a sesiunii plenare şi cu patru zile înainte ca textul declarației să devină public. Un proces electoral desfăşurat între septembrie şi decembrie 2024 a fost măsurat cu un standard pe care niciun competitor nu avea cum să îl cunoască în campanie, pentru că nu fusese încă publicat nici la data la care alegerile au fost anulate.[113]

Măsura a desființat 9.242.186 de voturi valabil exprimate în primul tur, candidaturile tuturor celor paisprezece competitori validați şi, prin efectul expres al punctului 19, voturile deja exercitate în al doilea tur de scrutin.[114]

Problema nu se oprește însă la constatarea nelegalității. Dacă persoanele care exercită o autoritate publică îndeplinesc un act prin încălcarea legii sau îndeplinesc un act care nu intră în atribuţiile lor, discuția poate trece din planul dreptului constituțional în cel al dreptului penal. Codul penal reglementează tocmai asemenea ipoteze: articolul 297 privește încălcarea legii în exercitarea atribuțiilor, atunci când sunt produse urmările cerute de norma penală, iar articolul 300 privește îndeplinirea de către un funcționar public a unui act care nu intră în atribuțiile sale, dacă prin acesta se produce o asemenea urmare.[115]

Prin urmare, dacă s-a stabilit mai întâi că o autoritate a acționat în afara competenței conferite de lege, că a încălcat norma care îi delimita atribuțiile şi că prin acel act au fost vătămate drepturi ori interese legitime, discuția nu poate fi închisă spunând că măsura a fost *„necesară”*, *„curajoasă”* sau *„bună pentru țară”*. Aceste formule nu sunt cauze de înlăturare a răspunderii penale. Legea penală nu cunoaşte o excepție potrivit căreia

încălcarea atribuțiilor devine licită pentru că autorul ei a apreciat că procedează pentru binele țării.

Aceasta nu înseamnă că orice nelegalitate constituie automat infracțiune. Răspunderea penală este individuală și presupune verificarea tuturor elementelor prevăzute de lege: fapta concretă, atribuția încălcată, urmarea produsă și forma de vinovăție. Înseamnă însă că, odată ce aceste elemente sunt puse în discuție, calificativul de *„necesar”* nu închide analiza penală. Dimpotrivă, analiza trebuie făcută.

Altfel s-ar ajunge la o regulă pe care nici Constituția, nici Codul penal nu o cunosc: o autoritate ar putea încălca legea, ar putea exercita o putere pe care legea nu i-o conferă și ar putea înlătura drepturile cetățenilor, iar răspunsul juridic s-ar opri în fața explicației că a făcut-o din necesitate. Tocmai într-o asemenea situație trebuie verificat dacă încălcarea limitei constituționale și legale nu a depășit, în același timp, și limita dreptului penal.

Prin hotărârea din 6 decembrie 2024, Curtea nu a înlăturat suspiciunile. Dimpotrivă, a creat un cadru de neîncredere în societate și s-a învestit prin act propriu cu o putere pe care Constituția nu o prevede, aceeași *„putere enormă”* pentru care Comisia de la Veneția cere un temei legal clar. Această putere a rămas în mâinile a nouă judecători, numiți de majoritățile politice din Parlament și de Președintele României, care pot decide, fără nicio cale de atac, când votul cetățenilor trebuie înlăturat, ori de câte ori apreciază că este *„necesar”*.

Eticheta de *„necesar”* aparține domnului Dacian Dragoș, judecător al Curții Constituționale, care nu era judecător la data anulării: *„Decizia a fost una necesară, la momentul respectiv. Și vorbesc din perspectiva cetățeanului, pentru că atunci nu eram judecător la Curtea Constituțională.”*[116]

Declarația se adaugă unei hotărâri adoptate cu unanimitate de voturi, fără nicio opinie separată, iar un judecător numit ulterior apără și el hotărârea. În această gândire, scopul contează mai mult decât regula: s-a considerat că înlăturarea unui pericol perceput justifică ocolirea textului legal clar. Într-un stat de drept, însă, mijloacele sunt însăși substanța democrației. Să anulezi întregul proces electoral invocând principii generale, fără aplicarea riguroasă a unei norme predictibile, nu este un act de loialitate față de democrație, ci ocolirea regulii.

Președintele României, domnul Nicușor-Daniel Dan, ales la 18 mai 2025, în scrutinul organizat după anularea alegerilor din 2024, a declarat la 25 septembrie 2025: *„Ăla a fost un moment de slăbiciune și de eroare”*, iar despre hotărârea de anulare, în aceeași declarație: *„o decizie foarte, foarte curajoasă pe care trebuie să o salutăm”*.[117]

Atunci când o asemenea măsură este etichetată drept act de curaj, se comite o eroare de perspectivă democratică. Curajul democratic înseamnă să accepți rezultatul urnelor, oricare ar fi el, chiar și atunci când opțiunea populară contravine preferințelor politice ale celor care exercită puterea. Respectarea regulii procedurale când rezultatul urnelor îți place este ușoară. Respectarea aceleiași reguli când rezultatul te revoltă sau te dezavantajează este adevărata probă a democrației.

Nici Curtea, nici cei care au apărat ulterior hotărârea de anulare a alegerilor nu au ținut seama că singurul act de curaj într-o democrație este respectarea votului cetățenilor, potrivit legii, chiar și atunci când votul nu este pe placul puterii politice. Curtea și-a însușit, iar apărătorii hotărârii au justificat, o alegere pe care Constituția României o încredințează numai poporului: potrivit articolului 2 alineatul (1), *„suveranitatea națională aparține poporului român”*, iar potrivit articolului 81 alineatul (1), *„Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat”*, nu prin aprecierea unei elite despre ceea ce este bine pentru țară.

Necesitatea poate explica motivul invocat pentru o faptă, iar curajul poate fi o apreciere asupra ei, dar nici motivul, nici aprecierea nu schimbă ceea ce fapta este în fața legii. Dacă fapta întrunește condițiile unei infracțiuni, faptul că autorul sau cei care o apără au considerat-o necesară pentru țară nu o transformă într-un act permis de lege.

Principiul potrivit căruia nimeni nu este mai presus de lege, consacrat de articolul 16 alineatul (2) din Constituție, îi privește și pe judecătorii Curții Constituționale. Articolul 61 alineatul (2) din Legea nr. 47/1992 prevede că aceștia nu pot fi trași la răspundere juridică pentru opiniile și voturile exprimate la adoptarea soluțiilor. Raportul apreciază că imunitatea ocrotește judecătorul atunci când judecă în limitele competenței sale, nu atunci când exercită o putere pe care legea nu i-a conferit-o.

Prin această inversare de sensuri, în care anularea votului este numită act de curaj, iar ocolirea legii este numită necesitate, Curtea riscă să transforme democrația dintr-un sistem bazat pe reguli într-unul bazat pe aprecierea discreționară a unei instituții: cetățenii votează, dar decizia finală aparține celor care interpretează etalonul necesității.

O asemenea practică poate fi calificată drept o **mutație constituțională:** sensul și funcționarea Constituției se schimbă prin interpretarea și practica instituțiilor, deși textul ei rămâne neschimbat. Hotărârea nr. 32/2024 deschide calea unei **mutații de sens contrar democrației:** atribuția Curții de a veghea asupra alegerilor este interpretată ca putere de a anula din oficiu întregul proces electoral, fără aplicarea procedurii de anulare prevăzute de lege. Garantul supremației Constituției ajunge astfel să își așeze propria apreciere deasupra votului prin care poporul își exercită suveranitatea.

Aici se află riscul întoarcerii către o logică autoritară. Puterea ajunge să considere că poate decide ce este bine pentru popor chiar și atunci când, pentru a obține acel rezultat, înlătură votul poporului și limitele stabilite prin lege. *„Binele poporului”* devine astfel justificarea deciziei luate în locul lui. Constituția continuă să proclame suveranitatea populară, dar exercitarea suveranității depinde, în fapt, de aprecierea celor care au decis că anularea era necesară. Un scop declarat democratic nu poate da unei instituții puterea de a desființa votul în afara condițiilor legale: tocmai respectarea acestor condiții deosebește protejarea democrației de exercitarea puterii fără limite.

Raportată la Constituție, la Legea nr. 370/2004, la Legea nr. 47/1992 și la standardele Comisiei de la Veneția, Hotărârea nr. 32/2024 nu își găsește temeiul legal. Pentru cetățean,

legalitatea unui act care îi atinge votul se reduce însă la existența unui mijloc prin care să își apere votul.

Dreptul constituțional a dat acestei probleme un răspuns vechi de peste trei secole, pornind chiar de la dreptul de vot. În cauza Ashby v White, din 1703, alegătorul Matthew Ashby, împiedicat să voteze, a cerut despăgubiri, iar Sir John Holt, judecătorul-șef al Angliei, a arătat, într-o opinie confirmată în 1704 de Camera Lorzilor: *„Este zadarnic să ne închipuim că ar putea exista un drept fără un remediu; lipsa dreptului și lipsa remediului sunt unul și același lucru.”* („It is a vain thing to imagine, there should be right without a remedy; for want of right and want of remedy are reciprocal.”)[118]

Aproape două secole mai târziu, constituționalistul A.V. Dicey a arătat, în lucrarea Introduction to the Study of the Law of the Constitution (1885), că libertățile nu s-au născut din declarații de principii, ci din remediile pe care instanțele le-au acordat împotriva abuzurilor. Pentru Dicey, un drept există cu adevărat numai acolo unde există mijlocul de a-l apăra în justiție.[119]

Astfel, principiul *ubi ius, ibi remedium* (*„unde există un drept, există și un remediu”*) stă la temelia statului de drept: un vot pe care alegătorul nu îl poate apăra devine o simplă opțiune consultativă, o permisiune a puterii care poate fi restrânsă oricum și oricând, iar principiile prin care Constituția îl garantează și pe care Curtea le invocă rămân simple texte fără valoare reală.

Legea nu lasă fără remediu nici frauda electorală, nici votul. Frauda care poate schimba rezultatul se înlătură prin anulare și prin repetarea turului de scrutin, la cererea unui titular, în termen și pe bază de dovezi. Votul are și el garanțiile lui: procedura prevăzută de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, participarea reprezentantului Ministerului Public și o hotărâre motivată. Prin Hotărârea nr. 32/2024, votul a fost desființat în afara acestor garanții, iar alegătorii și candidații nu au avut nicio cale prin care să îl apere. Hotărârea este definitivă și general obligatorie, iar împotriva ei nu există nicio cale de atac.

Singura instanță care a examinat pe fond Hotărârea nr. 32/2024, Curtea de Apel Ploiești, a reținut nelegalitatea sesizării din oficiu, dar sentința a fost casată în tot de Înalta Curte de Casație și Justiție la 25 aprilie 2025, reținând că instanțele de contencios administrativ nu au competența de a controla hotărârile Curții Constituționale. Principiul *ubi ius, ibi remedium* cere ca un drept să poată fi apărat de titularul lui, inclusiv împotriva autorității care îl restrânge. Dreptul de vot a fost invocat în motivarea Hotărârii nr. 32/2024 și lipsit de efect prin dispozitivul ei, fără ca titularii lui să aibă vreun mijloc de a-l apăra.

Raportul pe care Constituția îl așază între popor și autorități s-a răsturnat: cetățenii români, care ar trebui să fie stăpânii suverani prin vot, au ajuns simpli petenți în fața instituției create să le garanteze drepturile, nevoiți să ceară permisiunea și validarea propriei opțiuni de la o autoritate statală. Curtea nu a mai fost instrumentul pus de Constituție în slujba apărării voinței populare, ci a devenit arbitrul suprem care dispune suveran de această voință, transformând cetățenii români din titulari de suveranitate în simpli supuși ai unei decizii discreționare.

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 este actul Curții Constituționale a României. Notele serviciilor de informații nu produceau efecte juridice și nu obligau Curtea la nimic.

Curtea a ales să trateze aceste note ca decisive, fără să le verifice. A ales să rețină din ele ceea ce susținea soluția și să treacă peste constatările contrare din trei dintre note. A ales să dispună anularea fără norma care o reglementează, la patru zile după ce aplicase chiar acea normă și constatase că nu sunt întrunite condițiile ei. Nu se poate susține că a fost o greșeală din necunoaștere. Legea era cunoscută, pentru că fusese aplicată cu patru zile înainte, iar constatările contrare erau cunoscute, pentru că se aflau chiar în documentele invocate.

Răspunderea pentru anularea alegerii Președintelui României și a voturilor a peste nouă milioane de cetățeni aparține Curții Constituționale a României. Nu poate fi mutată asupra Ministerului Afacerilor Interne, prin Direcția Generală de Protecție Internă, a Serviciului Român de Informații, a Serviciului de Informații Externe și a Serviciului de Telecomunicații Speciale, care au întocmit notele de informare enumerate la punctul 1 al hotărârii.

Cei nouă judecători care au pronunțat Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 sunt aceiași care pronunțaseră, cu patru zile înainte, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024. Articolul 59 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 recunoaște judecătorului dreptul de a formula opinie separată, iar cu privire la motivare, opinie concurentă.[120]

La Hotărârea nr. 30/2024, prin care a fost respinsă o cerere de anulare, două opinii concurente au fost formulate și publicate. La Hotărârea nr. 32/2024, prin care a fost desființat întregul proces electoral, nu a fost formulată nicio opinie.

Un act de această gravitate, actul de anulare a alegerilor, adoptat cu unanimitate de voturi și fără un singur rând scris în dezacord ori în completare, nu își găsește explicația în niciun document pe care l-am putut consulta. Ce a determinat unanimitatea cu care judecătorii Curții au hotărât să anuleze întregul proces electoral rămâne de stabilit, iar explicația aparține celor care au votat hotărârea de anulare a alegerilor.

Curtea Constituțională se compune din nouă judecători. Trei sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României. Nu există altă cale de acces în această instituție.[121]

Odată numiți politic, judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului și inamovibili pe durata acestuia, potrivit articolului 145 din Constituție. Constituția nu admite ca numirea politică să creeze un raport de subordonare față de autoritățile care i-au numit. Nicio presiune, oricare ar fi fost aceasta, nu putea înlătura aceste garanții constituționale și nici justifica supunerea judecătorilor voinței puterii politice. Alcătuirea instanței constituționale rămâne însă rezultatul unor decizii politice. Cele șase numiri parlamentare provin din voturile majorităților politice ale celor două Camere, iar cele trei numiri prezidențiale, din decizia Președintelui României.

> Răspunderea pentru Hotărârea nr. 32/2024 rămâne a Curții. Răspunderea politică a partidelor din coaliția de guvernare din decembrie 2024 privește actele lor proprii: participarea la ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării care a cerut evaluările serviciilor, declasificarea notelor, susținerea publică a anulării alegerilor și respingerea, de către majoritatea parlamentară, a constituirii subcomisiei de anchetă.

Caracterul definitiv și general obligatoriu al Hotărârii nr. 32/2024 închide căile de atac împotriva anulării alegerilor, dar nu creează retroactiv competența care lipsea la pronunțare. Puterea de a anula întregul proces electoral prezidențial avea nevoie de un temei constituțional și legal anterior exercitării sale. Caracterul obligatoriu al hotărârii nu conferă Curții o competență pe care Constituția și legea nu i-au atribuit-o.

Statul are dreptul să se apere împotriva ingerințelor în procesul electoral, însă această apărare se exercită prin instituțiile, mijloacele și procedurile stabilite de lege. Protejarea alegerilor nu autorizează crearea unei puteri de anulare în timpul desfășurării procesului electoral.

Invocarea apărării statului nu înlocuiește temeiul legal al anulării și nu permite Curții să transforme propria interpretare într-o putere nelimitată asupra votului cetățenilor.

4.5.2. Concluzia juridică și concluzia parlamentară

Am căutat, în tot cuprinsul acestei analize parlamentare, dispoziția care i-ar fi îngăduit Curții Constituționale să anuleze întregul proces electoral prezidențial fără cerere, după expirarea termenului legal și fără constatarea fraudei cerute de lege. Am căutat în Constituție, în legea organică a Curții Constituționale și în legea pentru alegerea Președintelui României, precum și în doctrina dreptului constituțional, în dreptul internațional, în jurisprudență și în documentele Comisiei de la Veneția. Un temei constituțional sau legal care să permită Curții Constituționale a României anularea din oficiu a întregului proces electoral prezidențial **nu există.**

Curtea Constituțională poate anula alegerile numai în temeiul articolului 52 din Legea nr. 370/2004. Articolul 52 privește votarea și stabilirea rezultatelor și prevede o cerere formulată de titularii prevăzuți de lege, în cel mult trei zile de la închiderea votării, motivată și însoțită de dovezi. Prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea a anulat din oficiu întregul proces electoral, fără sesizare, după expirarea termenului și fără să invoce articolul 52. Dacă anularea este raportată la articolul 52, Curtea a exercitat o competență existentă cu înlăturarea tuturor condițiilor ei, ceea ce ar constitui depășirea limitelor competenței. Dacă anularea nu este raportată la articolul 52, Curtea a exercitat o putere pe care nicio lege nu o prevede. Oricare dintre cele două calificări ar fi reținută, anularea nu are temei legal.

Curtea nu s-a limitat la aplicarea greșită a unei competențe existente. Și-a atribuit puterea de a declanșa din oficiu anularea întregului proces electoral prezidențial și de a înlătura efectele propriei hotărâri definitive de confirmare a primului tur. Pentru aceste puteri, a folosit propria interpretare a rolului său constituțional în locul unei autorizări

conferite de Constituție și de lege. Curtea a devenit astfel autorul competenței pe care apoi a exercitat-o.

În dreptul public, exercitarea unei puteri pe care legea nu o conferă este uzurpare de putere și se deosebește de depășirea limitelor unei competențe existente. Anularea din oficiu a întregului proces electoral nu este prevăzută în nicio lege. Prin urmare, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu depășește limitele unei competențe existente, ci exercită o putere pe care legea nu o prevede.

> Asumarea și exercitarea unei puteri neatribuite au, în doctrina dreptului public, un singur nume: **uzurpare de putere.**[122]

Articolul 2 alineatul (2) din Constituție interzice oricărui grup și oricărei persoane să exercite suveranitatea în nume propriu. În alegerea Președintelui României, suveranitatea are o singură formă de manifestare, iar aceasta este votul. **Nicio autoritate a statului român nu poate deține o putere absolută asupra deciziei poporului român de a-și alege Președintele prin vot. Prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională și-a atribuit singură această putere absolută.**

> La 6 decembrie 2024, alegerea Președintelui României nu a fost hotărâtă de cei peste nouă milioane de cetățeni care votaseră, ci de nouă judecători.

Concluzia parlamentară

Analiza juridică a stabilit că anularea alegerilor, dispusă la 6 decembrie 2024, nu s-a produs într-un gol de reglementare. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 stabilea cine poate cere anularea, în ce termen, pentru ce motiv și cu ce efect, iar în afara acestui articol legea nu permite nimănui desființarea unui proces electoral prezidențial. Chiar dacă s-ar admite că legea a lăsat un gol, completarea lui nu aparținea Curții Constituționale. Completarea legii aparține exclusiv Parlamentului, iar articolul 2 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 interzice Curții să modifice sau să completeze prevederile supuse controlului său. O breșă legislativă se acoperă prin lege, de Parlament, nu prin hotărârea unei instanțe.

Mandatul prezidențial nu a fost lăsat fără reglementare. Articolul 83 alineatul (2) din Constituție asigură continuitatea funcției până la depunerea jurământului de Președintele nou-ales, în cadrul unui proces electoral care se încheie. O prelungire a mandatului peste acest cadru este permisă, potrivit alineatului (3), numai prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă. Ca efect al Hotărârii nr. 32/2024, Președintele în funcție și-a continuat mandatul încă cincizeci și trei de zile fără lege organică și în lipsa unei stări de război sau de catastrofă. Breșa legislativă reală privește controlul unui asemenea act: nici Constituția, nici Legea nr. 47/1992 nu prevăd vreo cale de îndreptare împotriva unei hotărâri prin care Curtea Constituțională își depășește atribuțiile în materie electorală. În lipsa acestei căi, hotărârea din 6 decembrie 2024 rămâne un precedent pe care orice autoritate îl poate invoca.

Clarificarea revine Parlamentului, organ reprezentativ suprem al poporului român şi unica autoritate legiuitoare a ţării, potrivit articolului 61 alineatul (1) din Constituţie. Procedura desfiinţării unui proces electoral prezidenţial, termenele, garanţiile şi controlul se stabilesc prin lege.[123]

NOTE

[1] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 privind anularea procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României din anul 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.

[2] Hotărârea nr. 32/2024, partea introductivă şi formula finală. Legea nr. 47/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii Constituţionale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, art. 59 alin. (3), reglementează opinia separată şi opinia concurentă.

[3] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024; Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024.

[4] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 19, 20 şi 22, precum şi pct. 1 şi 2 ale dispozitivului.

[5] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 1.

[6] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 2.

[7] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 3.

[8] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 4.

[9] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 2 al dispozitivului.

[10] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 1 al dispozitivului.

[11] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 21.

[12] Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52. Verificare efectuată pe textul Hotărârii nr. 32/2024 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.

[13] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pct. 30.

[14] Constituția României, republicată, art. 146 lit. f); Legea nr. 47/1992, republicată, art. 37 alin. (1); Legea nr. 370/2004, republicată, art. 3.

[15] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 8 noiembrie 2019, paragrafele 22 și 23; opinia concurentă semnată de doamnele judecător dr. Livia Stanciu și prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu.

[16] Constituția României, republicată, art. 53 alin. (1) și (2), raportat la art. 36 și art. 37.

[17] Declarație publică a Președintelui Curții Constituționale, domnul Marian Enache, interviu din 19 februarie 2025.

[18] Constituția României, republicată, art. 146, în special lit. l); Legea nr. 47/1992, republicată, art. 10.

[19] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024, prin care cererea de anulare formulată de domnul Sebastian-Constantin Popescu a fost respinsă ca tardivă; comunicatul de presă al Curții Constituționale din 28 noiembrie 2024.

[20] Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, art. 146 lit. a) teza finală; Legea nr. 47/1992, republicată, art. 10 și art. 48. Analiza este dezvoltată în capitolul II.

[21] Curtea de Apel Ploiești, Sentința nr. 135 din 24 aprilie 2025.

[22] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia din 25 aprilie 2025, prin care a fost admis recursul declarat de Curtea Constituțională a României împotriva Sentinței nr. 135 din 24

aprilie 2025 a Curții de Apel Ploiești, sentința a fost casată în tot, iar cererile de suspendare și de anulare a Hotărârii nr. 32/2024 au fost respinse ca inadmisibile.

[23] Legea nr. 47/1992, republicată, art. 52 alin. (2) și (3); Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52 alin. (2) și art. 68 alin. (1); Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 42 din 22 mai 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 3 iulie 2025, paragraful 15.

[24] Hotărârile nr. 29 din 28 noiembrie 2024 și nr. 30 din 2 decembrie 2024, partea introductivă; Hotărârea nr. 32/2024, text integral.

[25] Consiliul Suprem de Apărare a Țării, răspuns scris comunicat comisiilor parlamentare, citit în ședința publică din 28 ianuarie 2026.

[26] Curtea Constituțională a României, Adresa nr. 1403 din 14 aprilie 2026, semnată de consilier juridic Mihaela-Violeta Oprean; Legea nr. 47/1992, republicată, art. 12 alin. (2) și (3).

[27] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, Încheierea din 16 ianuarie 2025, dosarul nr. 49/1/2025, renumerotat din dosarul nr. 2950/1/2024.

[28] Declarație publică a domnului Toni Greblă, fost judecător al Curții Constituționale, președinte al Autorității Electorale Permanente la data de 6 decembrie 2024.

[29] Interviu acordat de domnul Toni Greblă postului Realitatea Plus, 12 februarie 2026.

[30] Declarații publice ale domnului Toni Greblă, fost judecător al Curții Constituționale și președinte al Autorității Electorale Permanente la data de 6 decembrie 2024, în dialogul cu Victor Ciutacu. Transcriere realizată după emisiune. Transcrierea integrală este anexată prezentului raport.

[31] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 5.

[32] Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia nr. 6078 din 16 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024, expunerea situației de fapt, unde figurează identificatorii proprii ai celor cinci documente.

[33] Comunicatul Administrației Prezidențiale din 4 decembrie 2024.

[34] Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 12 aprilie 2002, art. 24 alin. (4) și (10).

[35] Administrația Prezidențială, Adresa nr. DRAL/P/336 din 22 ianuarie 2026.

[36] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024; Înalta Curte de Casație și Justiție, Încheierea din 16 ianuarie 2025, dosarul nr. 49/1/2025.

[37] Serviciul Român de Informații, întâmpinare formulată la 18 decembrie 2024 în dosarul nr. 2950/1/2024 al Curții de Apel București.

[38] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, privind anexele la documentele Serviciului Român de Informații nr. 791180 și nr. 791184 din 4 decembrie 2024 și documentul Direcției Generale de Protecție Internă nr. 2081968 din 4 decembrie 2024; Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia din 17 ianuarie 2025, prin care recursurile împotriva Sentinței civile nr. 139/2024 au fost respinse ca nefondate.

[39] Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 18 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, art. 11 alin. (1) lit. a) până la d) și alin. (3).

[40] Declarație publică a Președintelui Curții Constituționale, domnul Marian Enache, interviu din 19 februarie 2025.

[41] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024; Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia din 17 ianuarie 2025, prin care recursurile au fost respinse ca nefondate.

[42] Declarații publice ale doamnei judecător Laura-Iuliana Scântei, din complet, la Festivalul de Film și Istorii Râșnov, 19 august 2025.

[43] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 39 din 14 decembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 924 din 30 decembrie 2009, care consemnează hotărârea Plenului din 11 decembrie

2009 şi Adresa Biroului Electoral Central nr. J 6.502 din 14 decembrie 2009; Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, privind operaţiunea dispusă la 28 noiembrie 2024.

[44] Comunicatul Administraţiei Prezidenţiale din 4 decembrie 2024; Hotărârea nr. 32/2024, pct. 1.

[45] Menţiunile de clasificare şi ştampilele de registratură ale Secretariatului Consiliului Suprem de Apărare a Ţării figurează pe exemplarele aduse la cunoştinţă publică la 4 decembrie 2024.

[46] Nota Serviciului de Telecomunicaţii Speciale nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrată la Administraţia Prezidenţială sub nr. DSN1/1701 la 2 decembrie 2024, 11 pagini, cu menţiunea „Neclasificat" pe fiecare pagină; paginile sunt indicate în text după paginaţia documentului.

[47] Legea nr. 51/1991, republicată, art. 8 alin. (1).

[48] Extrasul Serviciului de Informaţii Externe nr. 1956 din 4 decembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1740, 3 pagini, cu menţiunea „Nesecret", extras din Nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024.

[49] Nota Ministerului Afacerilor Interne, Direcţia Generală de Protecţie Internă, înregistrată sub nr. DSN1/1741, declasificată cu nr. 2081968 din 4 decembrie 2024, 4 pagini, pagina 1.

[5O] Nota DSN1/1741, paginile 1, 2 şi 4; nota DSN1/1742.

[51] Nota DSN1/1741, pagina 3.

[52] Nota DSN1/1741, pagina 4. Pasajul figurează acoperit în versiunea difuzată public.

[53] Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 76/2016 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Direcţiei Generale de Protecţie Internă a Ministerului Afacerilor Interne, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 891 din 8 noiembrie 2016, art. 12 alin. (1) şi (2); Legea nr. 51/1991, republicată, art. 13 lit. a) până la e) şi art. 14-21.

[54] Nota Serviciului Român de Informaţii, anexă la documentul nr. 00778639 din 28 noiembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1742, 6 pagini, paginile 1 şi 5.

[55] Nota DSN1/1742, pagina 2.

[56] Nota DSN1/1742, pagina 1.

[57] Nota DSN1/1742, pagina 6.

[58] Nota DSN1/1742, paginile 1 până la 6. Decizia Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024 este citată în cuprinsul notei.

[59] Nota Serviciului Român de Informaţii, anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1743, 4 pagini, paginile 1 şi 2, inclusiv nota de subsol privind tipul atacurilor.

[6O] Nota DSN1/1743, pagina 1.

[61] Nota DSN1/1743, secţiunile I şi a II-a.

[62] Comparaţie efectuată pe textele celor cinci înscrisuri aduse la cunoştinţă publică la 4 decembrie 2024, la paginile indicate în secţiunea 4.3.3.

[63] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 5, teza finală; extrasul DSN1/1740; nota DSN1/1743, secţiunea I, pagina 2; nota DSN1/1742, pagina 1.

[64] Nota DSN1/1742, pagina 1; nota DSN1/1701, paginile 5 şi 9; nota DSN1/1741, pagina 1; nota DSN1/1743, pagina 2.

[65] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 7.

[66] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Karácsony şi alţii împotriva Ungariei, Marea Cameră, 17 mai 2016, cererile nr. 42461/13 şi 44357/13. Cauza priveşte amenzi disciplinare aplicate unor deputaţi pentru afişarea de pancarte şi bannere în şedinţele Parlamentului maghiar. Marea Cameră a constatat încălcarea art. 10 din Convenţie pentru absenţa posibilităţii persoanelor sancţionate de a fi ascultate anterior aplicării sancţiunii şi a apreciat că nu este necesară examinarea separată a plângerii întemeiate pe art. 13 coroborat cu art. 10.

[67] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 13.

[68] Regulamentul (UE) 2024/900 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparenţa şi vizarea unui public-ţintă în publicitatea politică, considerentul 4; Hotărârea nr. 32/2024, pct. 13.

[69] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 10.

[70] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 15 și pct. 17; Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, Codul de bune practici în materie electorală. Linii directoare și raport explicativ, adoptat în cea de-a 52-a sesiune plenară, Veneția, 18 și 19 octombrie 2002.

[71] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, Declarația interpretativă a Codului de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale și inteligența artificială, CDL-AD(2024)044, aprobată de Consiliul pentru Alegeri Democratice în cea de-a 81-a reuniune, Veneția, 5 decembrie 2024, adoptată în cea de-a 141-a sesiune plenară, Veneția, 6 și 7 decembrie 2024, publicată la Strasbourg la 10 decembrie 2024. Punctele 14, 17, 20, 21 și 22; secțiunea „Respect for fundamental rights".

[72] Constituția României, republicată, art. 53 alin. (1).

[73] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, Urgent Report on the Cancellation of Election Results by Constitutional Courts, CDL-PI(2025)001, Avizul nr. 1218/2024, Strasbourg, 27 ianuarie 2025, paragrafele 6, 10, 16, 26, 27 și 42, nota de subsol 45; versiunea finală, CDL-AD(2025)003, 18 martie 2025. Traducerea în limba română nu este oficială.

[74] Curtea Constituțională a Austriei (Verfassungsgerichtshof), hotărârea W I 6/2016 din 1 iulie 2016. Curtea Supremă a Keniei, Presidential Election Petition nr. 1 din 2017, hotărârea din 1 septembrie 2017.

[75] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 11.

[76] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 12.

[77] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 14.

[78] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 16.

[79] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 18.

[80] Comunicatul Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024.

[81] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 16.

[82] Investigația publicată de Snoop la 20 decembrie 2024, pe baza constatărilor Agenției Naționale de Administrare Fiscală, preluată de BBC la 30 aprilie 2025. Raportările de campanie publicate de Autoritatea Electorală Permanentă.

[83] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024.

[84] Nota DSN1/1741, pagina 1; Hotărârea nr. 32/2024, pct. 14 și pct. 18.

[85] Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52 alin. (2); Constituția României, republicată, art. 53 alin. (2).

[86] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pct. 2 și 6.

[87] Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pct. 20.

[88] Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pct. 30 și 31.

[89] Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, opinia concurentă formulată de doamna judecător Elena-Simina Tănăsescu, pct. 16.

[90] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 19 și pct. 1 al dispozitivului.

[91] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 20 și pct. 2 al dispozitivului.

[92] Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52 alin. (1) teza a doua.

[93] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Brumărescu împotriva României, Marea Cameră, 28 octombrie 1999, cererea nr. 28342/95, paragraful 61; Beian împotriva României nr. 1, 6 decembrie 2007, cererea nr. 30658/05, paragraful 39; Ștefănică și alții împotriva României, 2 noiembrie 2010, cererea nr. 38155/02.

[94] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Mugemangango împotriva Belgiei, Marea Cameră, 10 iulie 2020, cererea nr. 310/15.

[95] Depoziția domnului Adrian Severin în audierea publică din 28 ianuarie 2026.

[96] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Marea Cameră, Mugemangango împotriva Belgiei, cererea nr. 310/15, Hotărârea din 10 iulie 2020, §§ 69–70. La §69, Curtea leagă sistemul de examinare a contestațiilor electorale de menținerea încrederii generale în administrarea procesului electoral. La §70 cere garanții

suficiente împotriva arbitrariului, delimitarea precisă prin dreptul intern a puterii autorității competente și o decizie echitabilă, obiectivă și suficient motivată.

[97] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 22.

[98] Constituția României, republicată, art. 83 alin. (1), (2) și (3).

[99] Hotărârea nr. 32/2024, dispozitivul; Constituția României, republicată, art. 146 lit. f), g) și h).

[100] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 1 din 11 februarie 2025 privind constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 11 februarie 2025.

[101] Administrația Prezidențială, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, comunicatul „Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării", 28 noiembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, pct. 21 și opinia concurentă formulată de doamna judecător Elena-Simina Tănăsescu, pct. 14.

[102] Legea nr. 47/1992, republicată, recunoaște Curții Constituționale, în legătură cu funcția de Președinte al României, atribuțiile prevăzute la art. 37 și 38, la art. 42 și 43 și la art. 44 și 45. Durata mandatului prezidențial nu figurează în niciuna dintre ele; potrivit art. 83 alin. (3) din Constituție, prelungirea mandatului se face prin lege organică.

[103] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 20 și pct. 22; Constituția României, republicată, art. 83 alin. (1), (2) și (3) și art. 97.

[104] Constituția României, republicată, art. 97 alin. (1) și art. 98.

[105] Verificare efectuată pe textul integral al Hotărârii nr. 32/2024 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.

[106] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 16, teza finală.

[107] Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52 alin. (1) și (2); Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024.

[108] Constituția României, republicată, art. 53 alin. (1) și (2), art. 36 și art. 37; Hotărârea nr. 32/2024, pct. 12 și pct. 16; Decizia Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie 2024.

[109] Autoritatea Electorală Permanentă, Adresa nr. 774 din 24 februarie 2026, răspuns la Adresa Comisiei nr. 7c-16/19 din 19 ianuarie 2026. Conținutul integral al răspunsului este analizat în capitolul I.

[110] Constituția României, republicată, art. 146 lit. f) și l).

[111] Legea nr. 47/1992, republicată, Secțiunea 8, art. 37 și art. 38.

[112] Legea nr. 370/2004, republicată, art. 52.

[113] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, CDL-AD(2024)044, actul citat la nota 71; Hotărârea nr. 32/2024, pct. 10.

[114] Hotărârea nr. 32/2024, pct. 19; numărul voturilor valabil exprimate, astfel cum este consemnat în opinia concurentă la Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024.

[115] Codul penal, art. 297 alin. (1) și art. 300. Sintagma „în mod defectuos" din art. 297 alin. (1) a fost interpretată prin Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016 ca „prin încălcarea legii".

[116] Declarația domnului Dacian Dragoș, judecător al Curții Constituționale, relatată de EVZ la 5 februarie 2026.

[117] Declarația domnului Nicușor-Daniel Dan, Președintele României, în interviul acordat emisiunii *„Jurnalul de seară"*, Digi24, 25 septembrie 2025, primul interviu acordat după ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării; text redat de Digi24 în articolul *„Nicușor Dan, despre anularea alegerilor prezidențiale: «Toată lumea a greșit, inclusiv Klaus Iohannis»"*, publicat la 25 septembrie 2025.

[118] Ashby v White (1703) 2 Ld Raym 938, 92 ER 126; hotărârea Camerei Lorzilor din 1704.

[119] A. V. Dicey, Introduction to the Study of the Law of the Constitution, Londra, 1885, partea a II-a, capitolul privind Rule of Law.

[120] Legea nr. 47/1992, republicată, art. 59 alin. (3); Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, opiniile concurente formulate de doamna judecător Elena-Simina Tănăsescu și de doamna judecător Laura-Iuliana Scântei;

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, pronunțată cu unanimitate de voturi, fără opinie separată și fără opinie concurentă.

[121] Constituția României, republicată, art. 142 alin. (2) și (3) și art. 145.

[122] Distincția dintre excesul de putere, săvârșit în cadrul unei competențe existente, și uzurparea de putere, săvârșită în lipsa oricărei competențe, aparține doctrinei române de drept public. Nu este un termen legal. Doctrina atașează acestei din urmă categorii sancțiunea inexistenței actului. Constatarea inexistenței unei hotărâri a Curții Constituționale nu este însă dată în competența vreunei autorități din ordinea juridică internă, ceea ce constituie chiar lacuna semnalată în concluzia parlamentară.

[123] Constituția României, republicată, art. 61 alin. (1) și art. 83 alin. (2) și (3); Legea nr. 47/1992, republicată, art. 2 alin. (3).

CAPITOLUL V. CRONOLOGIA DOCUMENTATĂ A ANULĂRII ÎNTREGULUI PROCES ELECTORAL PENTRU ALEGEREA PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI DIN 2024

NOIEMBRIE 2026

PARTEA I CRONOLOGIA EVENIMENTELOR

La **2 decembrie 2024**, Curtea Constituțională a confirmat rezultatele primului tur. La 6 decembrie 2024, aceeași Curte a anulat întregul proces electoral. Cronologia urmărește documentele, deciziile și declarațiile publice dinaintea anulării, din ziua anulării și din perioada care a urmat, pentru a stabili ce s-a schimbat în aceste patru zile și cum au explicat autoritățile desființarea votului a peste 9 milioane de români.

În analiza juridică și instituțională a crizei generate de anularea întregului proces electoral al alegerilor prezidențiale din decembrie 2024 de către Curtea Constituțională a României, reconstituirea cronologică a evenimentelor asigură delimitarea faptelor de interpretările conjuncturale. Urmărirea declarațiilor publice formulate de liderii partidelor politice, reprezentanții Guvernului, ai Administrației Prezidențiale și ai misiunilor diplomatice, anterior datei de 6 decembrie 2024, în ziua adoptării hotărârii și în perioada imediat următoare, stabilește modul în care decidenții au fundamentat public măsura invalidării scrutinului și raportarea lor la respectarea procedurilor democratice. Coroborarea acestor luări de poziție cu documentele declasificate ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și cu considerentele Hotărârii nr. 32/2024 permite evaluarea obiectivă a concordanței dintre informațiile existente, motivarea juridică a deciziilor adoptate și responsabilitatea instituțională aferentă.

Documentele oficiale nu oferă singure o imagine completă a împrejurărilor în care au acționat autoritățile. Cronologia cuprinde și evenimentele cu relevanță politică pentru înțelegerea anulării alegerilor și a consecințelor asupra vieții publice. Declarațiile publice, întâlnirile politice, declarațiile candidaților și reacțiile internaționale completează relatarea și ajută la înțelegerea deciziilor, a intereselor aflate în dispută și a schimbărilor intervenite înainte și după 6 decembrie 2024.

5.1. Admiterea şi respingerea candidaturilor. Incidentele semnalate înaintea primului tur de scrutin (18 septembrie – 21 noiembrie 2024)

La **18 septembrie 2024**, potrivit relatărilor din presă (Antena 3 CNN, 19 septembrie 2024), candidata la alegerile prezidenţiale Elena-Valerica Lasconi, preşedinte al Uniunii Salvaţi România (USR), însoţită de deputatul Iulian Bulai, a efectuat o vizită la Ambasada Franţei la Bucureşti, întrevedere care nu a fost comunicată în agenda publică oficială a candidatei, spre deosebire de alte întâlniri cu reprezentanţi ai corpului diplomatic.[1] În analiza parlamentară, acest fapt vizează standardele de transparenţă a candidaţilor în campanie şi respectarea neutralităţii diplomatice în raport cu alegerile interne.

La data de **2 octombrie 2024**, Autoritatea Naţională pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii (ANCOM), în calitatea sa de coordonator al serviciilor digitale pentru România, a acordat Organizaţiei **„Salvaţi Copiii”** primul statut naţional de notificator de încredere, în temeiul art. 22 din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale (Digital Services Act), mecanism prin care entităţile desemnate pot semnala cu prioritate platformelor online conţinutul considerat ilegal, inclusiv în contextul monitorizării spaţiului digital în perioada electorală.[2]

5 octombrie 2024. Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 2/2024. Interzicerea candidaturii Dianei Iovanovici-Şoşoacă la alegerile prezidenţiale

La **5 octombrie 2024**, prin **Hotărârea nr. 2**, Curtea Constituțională a României a admis contestațiile depuse de două persoane fizice (Amalia Bellantoni și Mihai Gheorghe Ursa) împotriva înregistrării candidaturii doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă, deputat în Parlamentul European și președinte al partidului S.O.S. România, la alegerile prezidențiale. În consecință, Curtea a dispus anularea Deciziei Biroului Electoral Central nr. 18D din 3 octombrie 2024, prin care candidatura fusese admisă, reținând neîndeplinirea condițiilor constituționale de eligibilitate privind atașamentul față de valorile fundamentale ale statului de drept. Hotărârea a fost adoptată cu majoritate de voturi, fiind consemnată **opinia separată formulată de doamna judecător Laura-Iuliana Scântei[3].**

Această decizie a constituit o restrângere nejustificată a drepturilor electorale ale unui cetățean candidat de către Curtea Constituțională a României. Prin anularea unei candidaturi deja înregistrate de Biroul Electoral Central pe temeiul comportamentului, al declarațiilor publice și al pozițiilor politice ale candidatei, Curtea a introdus un criteriu subiectiv de eligibilitate pe care articolul 37 din Constituție, care stabilește condițiile pentru a fi ales, și legea electorală nu îl prevăd.

Conform legislației în vigoare, interzicerea dreptului de a fi ales poate fi dispusă doar ca pedeapsă complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare. Procesul electoral prezidențial din 2024 a debutat cu eliminarea unei candidate de către instanța de contencios constituțional, anterior exprimării votului de către alegători.

La 31 octombrie 2024, cu mai bine de trei săptămâni înaintea primului tur, Poliția Română a transmis platformei TikTok o solicitare oficială de verificare și investigare a unor conturi suspecte de utilizare a identităților false și a unor rețele coordonate în contextul campaniei electorale.[4] Ulterior, în cursul lunii noiembrie 2024, potrivit raportărilor de transparență ale platformei, TikTok a eliminat mai multe rețele de influență acoperită și conturi implicate în activități neautentice coordonate în România, inclusiv o rețea de 78 de conturi care amplifica mesaje favorabile candidatului independent Călin Georgescu, conform Raportului oficial de transparență al TikTok privind Operațiunile de Influență Ascunsă (Covert Influence Operations Report aferent lunii noiembrie 2024, publicat ulterior de TikTok și discutat în presă în paralel cu raportul SUA în februarie 2026).

6 noiembrie 2024. Desemnarea Institutului „Elie Wiesel” de către ANCOM ca notificator de încredere și declarațiile directorului institutului, Alexandru Florian, despre Călin Georgescu după primul tur

La data de **6 noiembrie 2024**, **ANCOM** a conferit aceeași calitate de **notificator de încredere** și Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România **„Elie Wiesel”** (INSHR-EW), instituție care a făcut public acest anunț la 13 noiembrie 2024. Conform datelor comunicate oficial de ANCOM, **Institutul „Elie Wiesel” și Organizația „Salvați Copiii” au fost singurele entități care dețineau acest statut în România înaintea desfășurării primului tur de scrutin.**[2]

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” este o instituție publică aflată în coordonarea Guvernului României, înființată prin HG nr. 902/2005 în urma raportului Comisiei Internaționale pentru Studierea Holocaustului în România, prezidată de Elie Wiesel. În perioada 2024–2025, directorul general al institutului a fost Alexandru Florian, iar obiectul său de activitate vizează cercetarea Holocaustului și combaterea antisemitismului, a negării Holocaustului și a manifestărilor extremiste, xenofobe sau legionare.

În baza articolului 22 din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale (DSA), fiecare stat membru, prin coordonatorul său național (în România, ANCOM), poate acorda anumitor entități statutul de „notificator de încredere” (trusted flagger) pe domenii specifice de competență. Prin această procedură administrativă, ANCOM certifică entități din România (precum Institutul „Elie Wiesel” sau Organizația „Salvați Copiii” în 2024), ale căror sesizări către platformele online (TikTok, Meta, Google) privind conținutul ilegal din sfera lor de competență (în cazul INSHR-EW: discurs instigator la ură, antisemitism, negarea Holocaustului, propagandă legionară) trebuie tratate cu prioritate.

Acest mecanism legal este distinct de Sistemul de Răspuns Rapid (Rapid Response System), un instrument voluntar creat și operat de Comisia Europeană împreună cu marile platforme online (semnatare ale Codului de bune practici privind dezinformarea) și cu rețeaua de verificatori de fapte (EDMO / EFCSN, precum Factual sau AFP în România), activat special în perioade electorale pentru semnalarea rapidă a campaniilor de dezinformare.

Deşi statutul de notificator de încredere nu conferă în mod direct dreptul de a elimina conţinut, conform prevederilor art. 22 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2022/2065, platformele online au obligaţia de a trata cu prioritate şi fără întârzieri nejustificate notificările transmise de aceste entităţi, decizia finală privind măsurile luate asupra conţinutului semnalat aparţinând însă platformei. **Prin urmare, în plină perioadă electorală, cele două entităţi beneficiau de un canal prioritar de notificare către platformele digitale.**[5]

Astfel, prin decizia adoptată în plină campanie electorală, Institutul „Elie Wiesel" a primit pârghia legală de a semnala cu prioritate platformelor online conţinutul considerat ilegal sau extremist, în condiţiile în care directorul general al institutului, Alexandru Florian, l-a criticat public pe candidatul Călin Georgescu după primul tur de scrutin.[6]

La **12 noiembrie 2024**, preşedintele Comisiei comune permanente a Camerei Deputaţilor şi Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activităţii Serviciului Român de Informaţii, senatorul Ioan Chirteş, a făcut public răspunsul SRI la solicitarea sa din 11 noiembrie 2024 privind existenţa unor entităţi statale sau nestatale care ar putea influenţa procesul electoral. Potrivit răspunsului, *„până în prezent nu au fost identificate elemente de conţinut specifice campaniilor de propagandă sau dezinformare"* orchestrate *„de actori externi ostili la adresa României"* şi *„nu a fost afectată securitatea naţională"*.[7] **Acelaşi răspuns arăta că fermele de troli şi de boţi există în perioadele electorale şi sunt folosite *„pentru a creşte popularitatea candidaţilor"*, fără să le atribuie unui anumit candidat.**[8]

La data de **14 noiembrie 2024**, echipele specializate ale platformei TikTok în combaterea operaţiunilor de influenţă acoperită au susţinut la Bucureşti o sesiune de lucru destinată reprezentanţilor Ministerului Cercetării, Inovării şi Digitalizării, ai ANCOM, ai Directoratului Naţional de Securitate Cibernetică (DNSC) şi ai Poliţiei Române. Această informaţie rezultă din documentele interne ale companiei TikTok publicate la 3 februarie 2026 de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanţilor din Congresul Statelor Unite ale Americii, ca probe documentare obţinute prin citaţie parlamentară şi anexate raportului The Foreign Censorship Threat, Part II.

La data de **19 noiembrie 2024,** potrivit unei note a Serviciului Român de Informaţii (SRI) din 2 decembrie 2024, declasificate la 4 decembrie 2024, infrastructura informatică a Autorităţii Electorale Permanente (AEP) a fost vizată de un incident cibernetic, constând în compromiterea unui server de hărţi conectat simultan la reţeaua publică de internet şi la reţeaua internă a instituţiei.[9] Nu există date care să arate că respectivul incident ar fi afectat datele votului: la 28 noiembrie 2024 Serviciul de Telecomunicaţii Speciale (STS) a comunicat că datele din sistemul informatic au coincis întocmai cu procesele-verbale pe hârtie, iar raportul nr. 611 din 29 noiembrie 2024 **nu a identificat disfuncţionalităţi ale sistemelor informatice electorale.**

La data de **20 noiembrie 2024,** prin Decizia nr. 175D, Biroul Electoral Central a desfiinţat soluţia Biroului Electoral Judeţean nr. 25 Ilfov, prin care fusese respinsă o contestaţie referitoare la distribuirea de către candidatul Călin Georgescu a unor materiale de

propagandă electorală online fără codul unic de identificare al mandatarului financiar. Instanța electorală județeană reținuse că legislația primară, respectiv articolul 34 alineatul (13) și articolul 36 alineatul (3) din Legea nr. 334/2006, nu reglementează mediul online, iar Ghidul finanțării campaniei electorale, aprobat prin Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 29/2024, **are rang normativ inferior și nu poate fundamenta o sancțiune.**[10]

În temeiul articolului 17 alineatele (2) și (3) și al articolului 42 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 370/2004, Biroul Electoral Central a admis contestația, a statuat că obligația înscrierii codului unic de identificare prevăzută la articolul 19 alineatul (7) din Ghid se aplică pe deplin și în mediul online și a dispus *„înlăturarea materialelor de propagandă electorală din mediul online ce îl ilustrează pe candidatul Călin Georgescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2024, care nu conțin codul de identificare al mandatarului financiar”*.

Prin aceeași decizie, Biroul Electoral Central a dispus sesizarea Autorității Electorale Permanente și a Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării în vederea aducerii la îndeplinire a măsurii dispuse.[11]

Noiembrie 2024: Identificarea și eliminarea de către TikTok a unor rețele de conturi implicate în amplificarea mesajelor electorale

Potrivit raportului semestrial al TikTok privind Codul de bune practici privind dezinformarea, pentru perioada iulie–decembrie 2024, paginile 94 și 326, compania a eliminat în noiembrie 2024 o rețea de 12 conturi, cu 1.704 urmăritori la data eliminării, care activa din România și amplifica narațiuni favorabile candidatului independent **Mircea Geoană.**

5.2. Primul tur, contestațiile și renumărarea voturilor (22 noiembrie – 1 decembrie 2024)

22–24 noiembrie 2024. Desfășurarea votării în diaspora și în țară și consemnarea rezultatelor primului tur al alegerilor prezidențiale

La data de **22 noiembrie 2024**, platforma TikTok a transmis presei din România o comunicare referitoare la măsurile de protejare a procesului electoral, echipele de moderare, centrul electoral integrat în aplicație și colaborările derulate cu organizațiile Funky Citizens și Lead Stories. Respectivul comunicat a fost publicat pe pagina oficială a companiei abia la 6 decembrie 2024, chiar în ziua anulării scrutinului.[12] Anterior deschiderii urnelor, mesajul public al platformei prezenta exclusiv măsuri de rutină privind integritatea alegerilor și nu semnala existența vreunei operațiuni de influență.

În intervalul **22–24 noiembrie 2024**, procesul de votare pentru primul tur al alegerilor prezidențiale s-a desfășurat în secțiile organizate în străinătate, fiind urmat, la data de 24 noiembrie 2024, de exercitarea dreptului de vot pe teritoriul României.[13] Potrivit procesului-verbal al Biroului Electoral Central nr. 1RFT1 din 26 noiembrie 2024, rezultatele

consemnate au indicat clasarea pe primul loc a candidatului Călin Georgescu, cu 2.120.401 voturi, urmat de candidata Elena-Valerica Lasconi, cu 1.772.500 de voturi, și de candidatul Ion-Marcel Ciolacu, care a obținut 1.769.760 de voturi, diferența dintre ocupanții locurilor al doilea și al treilea fiind de doar **2.740** de voturi.[14]

Această diferență extrem de mică dintre locul al doilea și locul al treilea evidențiază caracterul strâns al calificării în turul al doilea și explică miza majoră a procedurilor de renumărare, a contestațiilor și a disputelor juridice ulterioare privind stabilirea ordinii candidaților calificați în finala prezidențială.

La data de **24 noiembrie 2024**, conform unei note informative a Serviciului Român de Informații datate 2 decembrie 2024, serviciul a obținut date relevante privind publicarea unor credențiale de acces aferente portalurilor oficiale bec.ro, roaep.ro și registrulelectoral.ro pe diverse platforme de criminalitate cibernetică pe care documentul le califică drept *„de sorginte rusă”*.[15]

Această expunere înseamnă că o persoană sau o grupare a pus la dispoziție pe internet, pe platforme utilizate de hackeri și infractori cibernetici, numele de utilizator și parolele necesare pentru a accesa din interior administrarea site-urilor oficiale ale Biroului Electoral Central sau ale Autorității Electorale Permanente. Deși consemnează publicarea respectivelor date de acces pe aceste platforme calificate *„de sorginte rusă”*, **nota informativă precizează totodată că nu există date certe privind identitatea atacatorului.**

24 noiembrie 2024. Primarul general Nicușor-Daniel Dan cere verificarea promovării lui Călin Georgescu pe TikTok în seara închiderii votării din primul tur

În seara zilei de **24 noiembrie 2024**, la ora 22:06, la sediul Primăriei Municipiului București, în timp ce primarul general, domnul Nicușor-Daniel Dan, se pregătea să susțină declarații privind rezultatele referendumului local organizat în aceeași zi, consilierul general USR Ștefan Radu Stofor i s-a adresat cu următoarea remarcă: *„Dacă intră Călin Georgescu în turul 2, te pregătești Nicușor pentru prezidențiale.”* Înregistrarea video a acestui moment se regăsește pe canalul oficial de YouTube al edilului și a fost semnalată public în luna noiembrie 2025.[16]

Tot în seara zilei de **24 noiembrie 2024,** la ora 23:00, în cadrul emisiunii *„România alege”*, difuzate în direct de postul B1 TV, primarul general al Municipiului București, domnul Nicușor-Daniel Dan, a declarat: *„Am văzut niște exit-poll-uri, m-am mirat că un domn a sărit de la 10% la 16%. Dar nu mi-am pus problema ca acest domn să intre în turul doi, ceea ce acum pare că este realitatea. […] Și atunci eu vreau o analiză de la instituțiile statului român despre cum s-a întâmplat lucrul ăsta.”* Întrebat ce fel de verificări solicită, edilul a precizat: *„Despre câți bani, câte conturi, ce mecanisme s-au folosit pe TikTok pentru ca omul ăsta să fie promovat. Dacă nu cumva omul ăsta a folosit niște bani care trebuie declarați în campania electorală și care au depășit cu mult aceste sume.”*[17]

La **25 noiembrie 2024**, la ora 1:55, după închiderea secțiilor de votare din țară, pe contul de Facebook al domnului Cătălin Drulă, în colaborare cu pagina oficială a USR, a fost publicat textul: *„Mesaj important! Elena Lasconi recuperează diferența pentru intrarea în turul doi. Candidatul pe care trebuie să-l învingă este Marcel Ciolacu. Se va juca la câteva mii de voturi. Încă se votează în SUA, Canada, în America Centrală și America de Sud. Vă rog să mergeți la vot! Este cursa pentru viitorul României. De data asta, câteva mii de voturi fac diferența."* Respectiva intervenție era însoțită de un material video intitulat *„Români din SUA și Canada, veniți la vot!"*, care înregistra aproximativ 66.000 de redări, **postarea fiind difuzată după încheierea legală a campaniei electorale, în timp ce procesul de votare continua în secțiile din străinătate.**[18]

25 noiembrie 2024. Răspunsul public al Administrației Prezidențiale către presă privind informările despre riscurile de ingerință în alegeri

Tot la data de **25 noiembrie 2024**, ca răspuns la o solicitare formulată de presă, Administrația Prezidențială a transmis următorul punct de vedere oficial: *„Președintele României nu a primit informări din partea instituțiilor statului cu privire la existența unor riscuri de influențare a alegerilor prezidențiale sau cu privire la ingerințe externe în procesul electoral și nici referitor la un mod de promovare a candidatului menționat în solicitarea dumneavoastră pe anumite rețele de socializare, care să ridice suspiciuni."*[19]

Faptul că Administrația Prezidențială declara la 25 noiembrie 2024 **că nu primise informări** privind existența unor riscuri, ingerințe externe sau strategii suspecte de promovare pe rețelele de socializare evidențiază o lipsă de sincronizare și comunicare, la acel moment, între instituțiile statului în plină criză electorală, respectivul punct de vedere fiind anterior notelor transmise de Serviciul Român de Informații la 28 noiembrie și 2 decembrie 2024.

26–27 noiembrie 2024. Candidații Cristian-Vasile Terheș și Sebastian-Constantin Popescu cer Curții Constituționale anularea primului tur al alegerilor prezidențiale

La data de **26 noiembrie 2024,** la ora 23:00, în ultima zi a termenului prevăzut de articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004, candidatul la alegerile prezidențiale Cristian-Vasile Terheș a formulat o cerere de anulare a primului tur de scrutin, solicitare înregistrată la Curtea Constituțională cu numărul **11136** și repartizată în dosarul nr. **3671F/2024.**[20] În motivarea cererii au fost invocate aspecte precum continuarea propagandei electorale în mediul online în ziua votului, neconcordanțe între voturile valabil exprimate și consemnarea acestora în procesele-verbale în cazul candidaților Elena-Valerica Lasconi și Ludovic Orban, utilizarea unor conturi automate pentru promovarea candidatului Călin Georgescu, precum și volumul de 223.132 de voturi nule, raportat la diferența de doar 2.740 de voturi dintre candidații clasați pe locurile al doilea și al treilea.[20] În ziua următoare, autorul cererii a depus la dosar înscrisuri suplimentare în susținerea motivelor formulate.[20]

La data de **27 noiembrie 2024,** candidatul la alegerile prezidențiale Sebastian-Constantin Popescu a formulat o a doua cerere de anulare a scrutinului, înregistrată sub

numărul 11137 şi repartizată în dosarul nr. 3672F/2024. Solicitarea invoca bugetul de campanie de zero lei declarat de candidatul Călin Georgescu, finanțarea nedeclarată a promovării online prin plăți către creatori de conținut („influenceri”), utilizarea inteligenței artificiale şi sprijinul extern acordat din afara României. În cadrul dezbaterilor, reprezentantul Ministerului Public a susținut că neregulile privind finanțarea campaniei electorale şi folosirea tehnicilor de influențare a opiniei publice *„nu pot fi considerate fraude în sensul art. 52 din Legea nr. 370/2004”*. Prin Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024, Curtea Constituțională **a respins respectiva cerere ca tardivă, reținând că a fost depusă după împlinirea termenului legal de 3 zile prevăzut pentru contestarea rezultatului primului tur de scrutin.**[21]

Potrivit poziției exprimate în ședință de reprezentantul Ministerului Public, pentru a conduce la anularea scrutinului, neregulile invocate trebuiau să fie apte să afecteze stabilirea rezultatului votării. Curtea Constituțională nu s-a pronunțat pe fond asupra acestei interpretări juridice, întrucât a respins cererea ca tardivă, aplicând termenul de decădere prevăzut de același articol.

La data de **27 noiembrie 2024,** ambasadorul Statelor Unite ale Americii la Bucureşti, Excelența Sa doamna **Kathleen Kavalec**, a declarat: *„În primul tur al alegerilor prezidențiale, este clar că mulți români au votat pentru schimbare. Puțini au prevăzut rezultatul concret, însă faptul că oamenii votează pentru schimbare nu este neobişnuit. Aceasta este esența democrației.”* (*„In the first round of presidential elections, it is clear that many Romanians voted for change. Few predicted the specific outcome, but people voting for change is not unusual. It is what democracy is about.”*)[22]

Mesajul transmis atunci de misiunea diplomatică americană a reamintit că opțiunea electoratului pentru schimbare, oricât de surprinzătoare ar fi pentru analişti sau actori politici, rămâne fundamentul oricărui sistem democratic, readucând dezbaterea publică în cadrul respectării regulilor electorale pentru a tempera discursul privind anularea scrutinului şi subliniind că voința alegătorilor, indiferent cât de neașteptată se dovedeşte, impune respect instituțional.

În aceeaşi zi, la București, reprezentanții Comisiei Europene s-au reunit cu cei ai Autorității Naționale pentru Administrare şi Reglementare în Comunicații, ai Autorității Electorale Permanente şi ai Consiliului Național al Audiovizualului, reuniunea având ca obiect **o primă evaluare a influenței potențiale a conținutului publicat şi amplificat pe platforma TikTok asupra rezultatului preliminar al alegerilor.**[23]

Executivul european şi autoritățile române analizau impactul TikTok asupra rezultatului scrutinului **încă din 27 noiembrie 2024,** cu o zi înaintea şedinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Cu toate acestea, la 5 decembrie 2024, în ajunul anulării alegerilor, Comisia Europeană preciza că nu a formulat încă o concluzie cu privire la eventuala încălcare de către TikTok a obligațiilor prevăzute de Regulamentul privind serviciile digitale.

28 noiembrie 2024. Curtea Constituţională respinge ca tardivă cererea de anulare a alegerilor formulată de Sebastian-Constantin Popescu (Hotărârea nr. 29/2024) şi dispune renumărarea voturilor în dosarul cererii de anulare depuse de Cristian-Vasile Terheş

Adresa Curţii Constituţionale nr. 11197 din **28 noiembrie 2024**, prin care a fost comunicată renumărarea dispusă, recepționată de Biroul Electoral Central prin poştă electronică la ora 15:04, motiva măsura prin neconcordanţele invocate în cazul candidaţilor Elena-Valerica Lasconi şi Ludovic Orban, precum şi prin numărul ridicat al voturilor nule. Ulterior, punctul 21 al Hotărârii nr. 30/2024, publicată la 16 decembrie 2024, a adăugat între elementele avute în vedere la pronunţarea încheierii convocarea Consiliului Suprem de Apărare a Ţării (CSAT) de către Preşedintele României pentru 28 noiembrie 2024, ora 14:00.[24]

La data de **28 noiembrie 2024,** Curtea Constituțională părea să încheie etapa contestațiilor electorale prin respingerea ca tardivă a cererii formulate de candidatul Sebastian-Constantin Popescu, soluție consemnată în Hotărârea nr. 29/2024. Cu toate acestea, în aceeaşi zi, în dosarul nr. 3671F/2024, constituit ca urmare a sesizării depuse de candidatul Cristian-Vasile Terheş, instanța a dispus cu unanimitate de voturi reverificarea şi renumărarea tuturor buletinelor de vot, valabil exprimate şi nule, atât din țară, cât şi din străinătate, fixând următorul termen de judecată pentru 29 noiembrie 2024, ora 14:00. Ulterior, **motivarea Hotărârii nr. 30/2024** a fost publicată abia la 16 decembrie 2024**,** la zece zile după anularea procesului electoral, în timp ce Hotărârea nr. 31/2024 fusese publicată la 3 decembrie 2024. Adresa Curții nr. 11197, comunicată la 28 noiembrie 2024 Biroului Electoral Central, indica drept temei juridic articolul 146 litera f) din Constituție, articolele 37 și 76 din Legea nr. 47/1992 și articolul 3 din Legea nr. 370/2004.[25]

Tot la **28 noiembrie 2024**, prin Decizia nr. 205D, Biroul Electoral Central a stabilit procedura de reverificare și renumărare a buletinelor de vot. Potrivit actului adoptat, birourile electorale județene, birourile electorale ale sectoarelor municipiului București și Biroul Electoral nr. 48 pentru secțiile de votare din străinătate aveau obligația de a prelua de la tribunale, respectiv de la misiunile diplomatice și oficiile consulare, sacii cu buletinele de vot și, după desigilare, de a proceda la renumărarea sufragiilor. Procesele-verbale centralizatoare în format scanat trebuiau transmise până la 1 decembrie 2024, ora 22:00, iar exemplarele originale urmau să fie depuse până la 3 decembrie 2024, ora 16:00.[26]

La solicitările formulate de organizațiile acreditate privind observarea operațiunilor de renumărare, Biroul Electoral Central a răspuns că *„dispozițiile legale incidente organizării scrutinului pentru alegerea președintelui României din anul 2024 nu stabilesc posibilitatea de a observa procesul de renumărare a buletinelor de vot”*.[27] Punerea în aplicare a Deciziei Biroului Electoral Central nr. 205D/2024 a declanșat un mecanism logistic amplu, desfășurat sub presiunea timpului, fixarea unui interval atât de scurt impunând un efort operațional excepțional din partea structurilor electorale.

28 noiembrie 2024. Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), convocată de Președintele României, Klaus Werner Iohannis

Tot la data de **28 noiembrie 2024**, la Palatul Cotroceni, s-a desfășurat ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, prezidată de Președintele României, domnul Klaus Werner Iohannis. Comunicatul oficial consemnează faptul că organismul de securitate *„nu are atribuții legate de desfășurarea procesului electoral”* și precizează că, *„potrivit documentelor prezentate, membrii Consiliului au constatat că au existat atacuri cibernetice cu scopul de a influența corectitudinea procesului electoral”*, precum și că *„un candidat la alegerile prezidențiale a beneficiat de o expunere masivă pe fondul tratamentului preferențial pe care platforma TikTok l-a acordat acestuia prin faptul că nu l-a marcat drept candidat politic”*.

Prin decizia adoptată, CSAT a solicitat autorităților competente în domeniul securității naționale, structurilor responsabile de buna desfășurare a procesului electoral și organelor de urmărire penală să întreprindă de urgență demersurile legale necesare.[28] Potrivit Administrației Prezidențiale, hotărârea adoptată a fost transmisă, la finalul reuniunii, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Telecomunicații Speciale, Autorității Electorale Permanente, Biroului Electoral Central, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerului Justiției și Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații.[29]

Hotărârea adoptată în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 a fost transmisă exclusiv celor nouă autorități enumerate, Curtea Constituțională nefigurând printre destinatarii oficiali ai actului.

Tot la data de **28 noiembrie 2024,** Serviciul de Telecomunicații Speciale a comunicat public că nu există *„suspiciuni sau indicii în legătură cu modificarea sau alterarea datelor”*, că datele din sistemul informatic *„au coincis întocmai cu cele consemnate în procesele-verbale pe hârtie”* și că *„rezultatele oficiale ale alegerilor sunt cele consemnate pe hârtie”*.[30]

Astfel, autoritatea tehnică responsabilă de administrarea infrastructurii informatice electorale a certificat, în chiar ziua reunirii Consiliului Suprem de Apărare a Țării și cu opt zile înaintea anulării scrutinului, că rezultatul votării nu fusese alterat.

În aceeași zi, reprezentanții platformei TikTok au prezentat Consiliului Național al Audiovizualului o informare privind integritatea procesului electoral, în care figurau, ca aflate în curs de verificare, o presupusă rețea de 12 conturi neautentice care amplificau narațiuni favorabile unui candidat, o rețea suspectată de 23 de conturi afiliate agenției Sputnik, precum și activități neobișnuite legate de materiale de promovare politică plătită, eventual nedeclarată, difuzate sub eticheta **#EchilibruSiVerticalitate**.[31] În seara aceleiași zile, compania a declarat public: *„Până în prezent, nu am găsit dovezi ale unei operațiuni de influență ascunsă pe platforma noastră, în ultimele săptămâni, legate de alegerile prezidențiale în curs din România, nici dovezi de influență străină.”*[32]

Chiar la data de **28 noiembrie 2024**, platforma digitală recunoştea în faţa autorităţii române de reglementare în domeniul audiovizualului că avea în curs de verificare reţele de conturi suspecte, în timp ce, în spaţiul public, compania transmitea că nu identificase dovezi ale unei operaţiuni de influenţă ascunsă sau externă.

Notele prezentate în aceeaşi zi în şedinţa Consiliului Suprem de Apărare a Ţării au susţinut existenţa unei operaţiuni de influenţă, deşi platforma declarase public că nu găsise dovezi ale unei asemenea operaţiuni.

Tot la **28 noiembrie 2024**, fostul Preşedinte al României, domnul Traian Băsescu, a declarat în direct la postul de televiziune Digi24 că procesul electoral trebuie dus până la capăt *„în lipsa unor probe de fraudare”*, subliniind că frauda electorală *„nu o poate constata Curtea Constituțională, ci doar instituțiile care țin de justiția română: parchet și o instanță, probabil Înalta Curte”*. Potrivit evaluării exprimate de fostul şef al statului, *„alegerile ar trebui să meargă mai departe și, eventual, turul al doilea să fie validat după ce se primește verdictul justiției, dacă a fost sau nu fraudă”*.[33]

Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 încredinţează Curţii Constituţionale atribuţia de a constata frauda electorală, însă exclusiv la cererea titularilor expres prevăzuţi de lege şi pe baza dovezilor administrate. Opt zile mai târziu, instanţa de contencios constituţional a anulat întregul proces electoral în absenţa unei asemenea sesizări şi fără a constata existenţa vreunei fraude.

28 noiembrie 2024. Comisia Europeană cere activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru alegerile prezidenţiale din România

În aceeaşi zi, la **28 noiembrie 2024**, la ora 18:14, serviciile Comisiei Europene au solicitat platformelor semnatare ale Codului de bune practici privind dezinformarea activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru România, ***„la cererea verificatorilor de fapte locali, în special BROD”*** (*„upon requests from local factcheckers, in particular BROD”*). Operatorul TikTok a acceptat activarea mecanismului la ora 21:03.[34] Ulterior, la ora 21:59, directorul general al Direcţiei Generale de Informatică din cadrul Autorităţii Electorale Permanente a transmis reprezentanţilor companiei TikTok faptul că ***„prima decizie a fost pusă în aplicare ineficient”*** (*„the first decision was ineffective implemented”*).[35]

29 noiembrie – 1 decembrie 2024. Renumărarea voturilor fără prezenţa observatorilor independenţi, raportarea TikTok privind conturile implicate în campanie şi primele semnalări prin Sistemul de Răspuns Rapid

La termenul din **29 noiembrie 2024,** în dosarul nr. 3671F/2024, Curtea Constituţională a constatat că operaţiunile de reverificare şi renumărare a buletinelor de vot se aflau în curs de desfăşurare şi a stabilit un nou termen de judecată pentru data de 2 decembrie 2024. Cu privire la posibilitatea solicitării analizei prezentate în şedinţa Consiliului Suprem de Apărare a Ţării din 28 noiembrie 2024, reprezentantul Ministerului Public a susţinut că o astfel de probă este admisibilă numai dacă priveşte *„aspecte concrete cu privire la votare şi*

la stabilirea rezultatelor”. Cuprinsul Hotărârii nr. 30/2024 nu consemnează că respectiva analiză ar fi fost solicitată de instanță.[36]

Astfel, reprezentantul Ministerului Public a delimitat strict condițiile în care informațiile sau evaluările provenite din domeniul securității naționale, precum analiza discutată în reuniunea Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024, puteau fi valorificate de Curtea Constituțională, arătând că acestea erau relevante exclusiv în măsura în care vizau aspecte concrete legate de exercitarea votului și de stabilirea rezultatelor electorale.

În aceeași zi, la **29 noiembrie 2024**, între orele 16:00 și 17:30, serviciile Comisiei Europene au organizat o masă rotundă în format online cu platformele online foarte mari și motoarele de căutare online foarte mari, alături de coordonatorul român al serviciilor digitale, autorități naționale și organizații ale societății civile.

La **29 noiembrie 2024**, în aceeași zi în care Comisia Europeană i-a adresat o cerere formală de informații[37], operatorul platformei TikTok a comunicat oficial executivului european că eliminase o rețea de 78 de conturi care operase din România pentru promovarea candidatului Călin Georgescu. Potrivit reprezentanților companiei, aceasta reprezenta singura operațiune de influență acoperită identificată până la acel moment pe teritoriul României în legătură cu candidatul menționat și nu implica creatori de conținut plătiți[38], deși, cu doar o zi înainte, la 28 noiembrie 2024, compania afirmase public că nu descoperise nicio dovadă a unei astfel de operațiuni.

La data de **29 noiembrie 2024,** prin Comunicatul nr. 60, Biroul Electoral Central a susținut că legislația electorală în vigoare nu prevede participarea persoanelor acreditate la operațiunile de renumărare efectuate de birourile electorale ierarhic superioare. **Procesul de reverificare la nivel național dispus de Curtea Constituțională s-a desfășurat astfel în absența observatorilor independenți, deși obiectul procedurii viza tocmai confirmarea corectitudinii rezultatului votării.**[39]

Tot la **29 noiembrie 2024** este datat raportul Serviciului de Telecomunicații Speciale nr. 611, care concluzionează că *„nu au fost identificate disfuncționalități în funcționarea sistemelor informatice SIMPV, SICPV și a site-ului prezenta.roaep.ro”*.[40]

La **30 noiembrie 2024**, Curtea de Apel București a respins definitiv cererea Asociației Expert Forum privind accesul observatorilor la operațiunile de renumărare a buletinelor de vot.[41] Prin caracterul definitiv al hotărârii judecătorești, Asociația Expert Forum nu a mai dispus de o altă cale procedurală de atac împotriva interdicției stabilite de Biroul Electoral Central.

În aceeași zi, Excelența Sa doamna Kathleen Kavalec, ambasadorul Statelor Unite ale Americii la București, a declarat: *„Nicio decizie luată în această perioadă crucială nu ar trebui să limiteze dreptul românilor de a vota liber și nici să pună și mai mult în pericol credibilitatea procesului electoral.”* (*„No decision made during this crucial period should limit the right of Romanians to vote freely nor further put at risk the credibility of the election process.”*)[42]

De asemenea, **la 30 noiembrie 2024 au debutat semnalările transmise platformei TikTok prin Sistemul de Răspuns Rapid,** iar la 1 decembrie 2024 s-au desfășurat alegerile pentru Senat și Camera Deputaților.[43]

Mesajul transmis public la 30 noiembrie 2024 de doamna Kathleen Kavalec, ambasadorul Statelor Unite ale Americii la București, solicita ca nicio decizie adoptată ***„în această perioadă crucială”*** să nu restrângă dreptul cetățenilor români de a vota liber. În acel moment, renumărarea voturilor din primul tur era în desfășurare, iar al doilea tur de scrutin era programat pentru 8 decembrie 2024, singura instituție aflată în poziția de a opri votul fiind Curtea Constituțională. Deși nu a nominalizat instituția vizată, principalul partener strategic al României a transmis un avertisment public limpede împotriva blocării scrutinului. Șase zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral.

5.3. De la confirmarea primului tur la anularea întregului proces electoral (2–6 decembrie 2024)

2 decembrie 2024. Curtea Constituțională respinge cererea de anulare a alegerilor a candidatului Cristian-Vasile Terheș prin Hotărârea nr. 30 și confirmă rezultatul primului tur prin Hotărârea nr. 31

La data de **2 decembrie 2024**, prin Hotărârea nr. 30, adoptată cu unanimitate de voturi, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată cererea formulată de domnul Cristian-Vasile Terheș, deși operațiunea de renumărare nu fusese finalizată la nivel național și în străinătate.[44] Prin Hotărârea nr. 31, adoptată în aceeași zi cu unanimitate de voturi, Curtea Constituțională a confirmat rezultatul primului tur de scrutin și a stabilit organizarea celui de-al doilea tur la data de 8 decembrie 2024, cu participarea candidatului Călin Georgescu și a candidatei Elena-Valerica Lasconi, în această ordine.[45]

Pe teritoriul României fuseseră renumărate buletinele de vot din toate secțiile de votare, cu excepția a patru secții din județul Dolj, totalizând 2.113 voturi valabil exprimate. Cele patru secții vizate erau secția nr. 196 din municipiul Calafat, secția nr. 222 din orașul Segarcea și secțiile nr. 442 și nr. 444 din comuna Plenița, **toate situate în județul Dolj, localitatea Plenița fiind comuna natală a candidatului Partidului Național Liberal, domnul Nicolae-Ionel Ciucă.** Potrivit Biroului Electoral Central, la desigilare, sacii care trebuiau să conțină buletinele de vot din respectivele secții cuprindeau alte materiale electorale. **Prefectul județului Dolj a declarat că sacii *„nu sunt identificați”*** și că eventuala sesizare penală privește Biroul Electoral Județean Dolj. Nicio explicație oficială nu a lămurit unde se aflau buletinele de vot lipsă, iar până la data de 2 decembrie 2024 nu fusese anunțată deschiderea vreunei anchete.[46] În străinătate fuseseră renumărate numai 161 dintre cele 950 de secții organizate, în timp ce 789 de secții nu au mai fost reverificate, astfel încât, potrivit Procesului-verbal al Biroului Electoral Central nr. 935C și Adresei nr. 939C din 2 decembrie 2024, au rămas nerenumărate 81,30% dintre voturile valabil exprimate în afara țării.[44]

Prin motivarea Hotărârii nr. 30/2024, Curtea Constituțională a reținut că susținerile privind desfășurarea campaniei electorale în preziua votării sau în mediul online ***„nu au fost motivate de autorul cererii, astfel că nu pot fi analizate în acest cadru procesual”***, hotărârea fiind însoțită de două opinii concurente.

În opinia sa concurentă, **judecătorul Elena-Simina Tănăsescu** a consemnat că, la data de 28 noiembrie 2024, Curtea Constituțională avea cunoștință de convocarea în aceeași zi a ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării, apreciind că *„amânarea soluționării prezentei cauze până la comunicarea publică a concluziilor ședinței CSAT apărea ca justificată”* și a subliniat că renumărarea integrală a buletinelor de vot nu ar fi fost admisibilă în absența constatării unei fraude în sensul articolului 52 din Legea nr. 370/2004, menționând că susținuse, la termenul din 29 noiembrie 2024, respingerea cererii de anulare, soluție rămasă atunci minoritară.

La rândul său, judecătorul **Laura-Iuliana Scântei** a calificat verificarea tuturor buletinelor de vot drept o măsură *„vădit disproporționată și excesivă”*, iar termenul de trei zile prevăzut de articolul 52 alineatul (2) drept *„un termen de decădere”*. În cuprinsul aceleiași opinii concurente, judecătorul Laura-Iuliana Scântei a precizat că, *„în lipsa formulării unor astfel de cereri”*, Curtea Constituțională păstrează competența de a veghea la respectarea procedurii și de a exercita un control deplin *„pentru confirmarea/validarea rezultatului alegerilor”*.[47] **Din chiar această delimitare rezultă că, în lipsa unei cereri formulate în condițiile legii, atribuția Curții se limitează la confirmarea rezultatului alegerilor și nu include anularea întregului proces electoral.**

Argumentele juridice formulate în opiniile concurente ale judecătorilor Elena-Simina Tănăsescu și Laura-Iuliana Scântei confirmă **absența temeiului legal pentru dispunerea reverificării buletinelor de vot în afara condițiilor prevăzute de articolul 52 din Legea nr. 370/2004**, constatare însușită și în cuprinsul prezentului raport. Cu toate acestea, patru zile mai târziu, judecătorii Elena-Simina Tănăsescu și Laura-Iuliana Scântei au votat în favoarea adoptării Hotărârii nr. 32/2024, prin care Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral în absența unei cereri formulate de titularii prevăzuți de lege și fără a constata existența vreunei fraude electorale.

La **2 decembrie 2024**, când a pronunțat Hotărârile nr. 30 și nr. 31, Curtea Constituțională avea cunoștință de convocarea ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024, împrejurare consemnată la punctul 21 al Hotărârii nr. 30/2024, iar notele Serviciului Român de Informații erau deja întocmite.

Raportul Serviciului de Telecomunicații Speciale certificase, la rândul său, că sistemele informatice electorale funcționaseră fără disfuncționalități. Aspectele invocate ulterior erau cuprinse în documente redactate până la 2 decembrie 2024, cu excepția extrasului Serviciului de Informații Externe din 4 decembrie 2024, însă Curtea Constituțională afirmă că a luat cunoștință de respectivele înscrisuri abia după declasificarea acestora.[48]

Dacă judecătorii constituționali cunoșteau conținutul documentelor înainte de 2 decembrie 2024, soluția de validare și decizia ulterioară de anulare a scrutinului se contrazic.

Dacă instanța de contencios constituțional nu avea cunoștință de respectivele acte la momentul validării, anularea alegerilor s-a întemeiat pe documente neverificate jurisdicțional. **Ambele situații contravin obligației legale, prevăzute de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, de a fundamenta anularea alegerilor exclusiv pe dovezi verificate privind existența unei fraude de natură să modifice atribuirea mandatului, întrucât la patru zile după confirmarea rezultatului primului tur de scrutin, Curtea Constituțională a revenit asupra propriei hotărâri și a anulat întregul proces electoral.**

Documentele elaborate de specialiștii Serviciului Român de Informații și ai Serviciului de Telecomunicații Speciale referitoare la atacurile cibernetice și la influențele semnalate în mediul online, inclusiv pe platforma TikTok, au fost întocmite în intervalul cuprins între 28 noiembrie 2024 și 2 decembrie 2024, anterior sau chiar în ziua în care Curtea Constituțională a confirmat rezultatul primului tur de scrutin. În punctul 5 al Hotărârii nr. 32/2024, Curtea Constituțională consemnează că a luat act de cuprinsul înscrisurilor după declasificarea dispusă la data de 4 decembrie 2024, nefiind stabilit dacă respectivele informări fuseseră aduse la cunoștința judecătorilor constituționali anterior datei de 4 decembrie 2024.[49]

La data de **3 decembrie 2024,** Hotărârea Curții Constituționale nr. 31/2024 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214.[14]

4 decembrie 2024. Declasificarea documentelor prezentate în ședința CSAT

La data de **4 decembrie 2024,** Administrația Prezidențială a anunțat că Președintele României a aprobat declasificarea, la solicitarea instituțiilor emitente, a informațiilor pe care Administrația Prezidențială le-a prezentat ca fiind discutate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 și a făcut publice cinci înscrisuri, dintre care patru poartă date ulterioare acestei ședințe (pentru documentul Serviciului de Informații Externe, data este a extrasului, iar pentru nota Direcției Generale de Protecție Internă, data este a declasificării): nota Serviciului Român de Informații anexă la documentul nr. 00778639 din 28 noiembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1742, nota Serviciului Român de Informații anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1743, documentul Serviciului de Informații Externe nr. 1956 din 4 decembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1740, nota Direcției Generale de Protecție Internă din Ministerul Afacerilor Interne, declasificată cu nr. 2081968 din 4 decembrie 2024 și înregistrată sub nr. DSN1/1741, precum și raportul Serviciului de Telecomunicații Speciale nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1701 din 2 decembrie 2024.[50]

Tot la **4 decembrie 2024**, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a precizat public că Consiliul Suprem de Apărare a Țării îi transmisese *„doar Hotărârea adoptată de membrii CSAT în ședința din data de 28 noiembrie 2024, fără documentele care au fost desecretizate în cursul zilei de astăzi”* și că nu primise, până la acea dată, *„nicio sesizare sau informare din partea autorităților publice cu atribuții în desfășurarea procesului electoral, a organelor de poliție sau a altor instituții”*. Cu privire la declarațiile publice potrivit cărora Autoritatea Electorală Permanentă ar fi sesizat parchetul, acesta a precizat că *„AEP nu a depus o astfel de sesizare, ci doar a redirecționat către instituția noastră, în data de 29 noiembrie 2024, o petiție a unei persoane fizice”*. Parchetul a anunțat

că, *„în noul context, al desecretizării documentelor”*, analizează elementele de natură să determine declanșarea unei investigații penale.[51]

Nota Serviciului Român de Informații din **28 noiembrie 2024** afirmă că rețeaua de conturi asociată campaniei candidatului Călin Georgescu *„a fost formată inițial din 25.000 de conturi la nivelul platformei TikTok”*. Aceeași notă consemnează, pe baza datelor furnizate de TikTok la 28 noiembrie 2024, 76 de conturi noi create exclusiv pentru promovarea candidatului. Nota Serviciului Român de Informații din 2 decembrie 2024 consemnează peste 85.000 de atacuri cibernetice asupra sistemelor informatice de suport electoral și precizează: *„Întrucât evaluarea cu privire la atacul cibernetic este în derulare, în prezent nu deținem date certe cu privire la atacator ori cu privire la afectarea procesului electoral.”*

Nota Serviciului Român de Informații din **28 noiembrie 2024** afirmă că prima sesizare a TikTok privind o campanie de promovare a candidatului ar fi avut loc în 2020, iar în 2021 campania ar fi fost raportată ca activitate suspectă.[52] Potrivit notei, activitatea de promovare a candidatului era semnalată platformei din 2020, deci nu a apărut în noiembrie 2024.

Nota Direcției Generale de Protecție Internă consemnează peste 100 de influenceri, cu peste 8 milioane de urmăritori, implicați într-o campanie electorală neetichetată, și precizează că *„nu a fost identificată o amplificare artificială la nivelul platformei TIK-TOK până în data de 24.11.2024”*, creșterea abruptă a numărului de vizualizări fiind înregistrată după 25 noiembrie 2024.[53] Documentul Serviciului de Informații Externe descrie, **în termeni generali,** acțiunile de influență ale Federației Ruse în procesele electorale din alte state și apreciază că România este o țintă a acțiunilor hibride ruse.[54]

Documentul Serviciului de Informații Externe mută discuția în zona geopolitică generală, prin referirea la acțiunile Federației Ruse în alte state, oferind o evaluare de context și de amenințare hibridă la nivel macro, dar fără a proba o intervenție directă sau un control asupra procesului electoral intern în cauză.

4 decembrie 2024. Departamentul de Stat al SUA cere investigarea informațiilor prezentate de CSAT privind implicarea Rusiei în activități cibernetice care vizau alegerile din România

Tot la **4 decembrie 2024**, purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii, domnul Matthew Miller, a declarat: *„Suntem îngrijorați de raportul Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) privind implicarea Rusiei în activități cibernetice ostile menite să influențeze integritatea procesului electoral din România. Datele la care se referă raportul ar trebui investigate pe deplin, pentru a asigura integritatea procesului electoral din România.”* (*„We are concerned by the Romanian Supreme Council for National Defense (CSAT)'s report of Russian involvement in malign cyber activity designed to influence the integrity of the Romanian electoral process. Data referenced in the report should be fully investigated to ensure the integrity of Romania's electoral process.”*)[55]

Până la declasificarea notelor, conținutul acestora nu era public, iar opinia publică cunoștea numai comunicatul CSAT din 28 noiembrie 2024. Declasificarea nu a modificat

natura probatorie a acestor susțineri, întrucât respectivele note nu au fost verificate de nicio instanță judecătorească. În momentul în care statul român, prin Consiliul Suprem de Apărare a Țării, a emis un document oficial de securitate națională, Statele Unite ale Americii au fost puse în fața unei poziții instituționale asumate de București. Statele Unite ale Americii au susținut linia oficială a aliatului român, solicitând ca informațiile prezentate de Consiliul Suprem de Apărare a Țării să fie investigate în întregime, *„pentru a asigura integritatea procesului electoral din România”*. În aceeași declarație, Departamentul de Stat avertiza că o îndepărtare a României de alianțele occidentale *„ar avea efecte negative grave asupra cooperării de securitate a SUA cu România”*.[55]

5 decembrie 2024. Comunicatul Curții Constituționale privind examinarea petițiilor în procedura de validare a alegerilor și dreptul candidaților din turul al doilea de a formula contestații

La **5 decembrie 2024**, Curtea Constituțională a precizat public că petițiile și cererile referitoare la derularea alegerilor fuseseră înregistrate și urmau să fie examinate în cadrul procesului de validare a alegerilor și că *„în această etapă a procesului electoral, în conformitate cu dispozițiile constituționale, Curtea poate examina contestații formulate de către candidații calificați în turul II al alegerilor prezidențiale”*.[56]

Prin acel comunicat, Curtea Constituțională raporta procedura la cei doi candidați calificați în turul al doilea, respectiv Călin Georgescu și Elena-Valerica Lasconi. A doua zi, Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată în absența unei cereri și a unui titular legal al sesizării.

5 decembrie 2024. Ordinul Comisiei Europene către TikTok de păstrare a datelor privind alegerile din România și alte scrutine naționale din UE

Tot la **5 decembrie 2024**, Comisia Europeană a emis către TikTok un ordin de conservare a datelor privind riscurile sistemice pentru procesele electorale, pentru alegerile naționale desfășurate în Uniune între 24 noiembrie 2024 și 31 martie 2025. Vicepreședintele executiv Henna Virkkunen a precizat că ordinul includea datele și dovezile legate de alegerile din România. Comunicatul Comisiei precizează că procesul electoral din România ține de competența autorităților române și că, *„în acest stadiu, Comisia monitorizează conformarea și nu are o poziție cu privire la întrebarea dacă TikTok ar fi încălcat obligațiile prevăzute de DSA”* (*„At this stage, the Commission is monitoring compliance and has no position on the question of whether TikTok may have infringed obligations under the DSA”*).[57]

Cu o zi înaintea anulării alegerilor, Comisia Europeană, singura autoritate competentă să constate încălcarea de către TikTok a obligațiilor privind riscurile sistemice prevăzute de Regulamentul privind serviciile digitale, **declara oficial că nu are, în acel stadiu, o poziție cu privire la încălcarea regulamentului de către platformă.** A doua zi, fără nicio constatare a autorității europene competente, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral, reținând manipularea votului prin intermediul platformelor de social-media.

Tot la **5 decembrie 2024**, secretarul de stat al Statelor Unite ale Americii, domnul Antony Blinken, a declarat în Consiliul ministerial al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa că *„autoritățile române descoperă un efort rusesc, de mare amploare și bine finanțat, de a influența recentele alegeri prezidențiale, contrar standardelor OSCE”* (*„Romanian authorities are uncovering a Russian effort – large in scale and well-funded – to influence the recent presidential election, contrary to OSCE standards”*).[58]

Prin declarația secretarului de stat Antony Blinken la OSCE, sprijinul extern pentru teza autorităților române a urcat la cel mai înalt nivel diplomatic american. Dacă pe 4 decembrie purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat (Matthew Miller) exprima *„îngrijorare”* și cerea investigarea datelor, pe 5 decembrie **șeful diplomației americane a mers mult mai departe, afirmând public că România se confrunta cu un *„efort rusesc, de mare amploare și bine finanțat”*.**

Declarația Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii din 4 decembrie invocă raportul Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) privind implicarea Rusiei și solicită investigarea deplină a datelor.[55] Nota Serviciului Român de Informații din 2 decembrie 2024 consemnează publicarea unor credențiale de acces pe platforme de criminalitate cibernetică de sorginte rusă, dar precizează că nu există date certe despre atacator sau despre afectarea procesului electoral.[52] Raportul Serviciului de Telecomunicații Speciale din 29 noiembrie 2024 nu identificase disfuncționalități în funcționarea sistemelor informatice electorale.[4O]

Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii a preluat, la 4 decembrie, atribuirea către Federația Rusă din raportul CSAT, la 5 decembrie secretarul de stat a vorbit despre un efort rusesc de influențare, iar la 18 decembrie Președintele României a atribuit atacurile Rusiei, deși documentul care trata atacurile cibernetice preciza că nu există date certe despre atacator.

Documentele oficiale ale instituțiilor de securitate au consemnat existența unor conturi și a unor atacuri cibernetice, menționând însă că nu există date certe privind identitatea atacatorului sau o afectare directă a procesului electoral. În paralel, liderii politici de la nivel național și internațional au susținut public existența unei acțiuni coordonate de influență externă, punând în evidență discrepanța dintre rezervele tehnice exprimate în rapoartele interne și gradul de certitudine asumat în comunicarea publică.

6 decembrie 2024. Curtea Constituțională anulează întregul proces electoral prezidențial din 2024 prin Hotărârea nr. 32/2024

La data de **6 decembrie 2024**, în ziua în care votarea pentru turul al doilea începuse deja în secțiile din străinătate, Plenul Curții Constituționale, în dosarul nr. 3771F/2024, constituit prin încheierea din aceeași zi, a dispus cu unanimitate de voturi anularea întregului proces electoral organizat în baza hotărârilor de guvern nr. 756/2024 și nr. 1061/2024, precum și reluarea integrală a acestuia la o nouă dată și după un nou calendar stabilit de Guvern, soluția fiind comunicată public prin comunicat de presă.[59] Operațiunile de vot din străinătate, la care participaseră peste 53.000 de alegători (53.675 de voturi invocate potrivit

Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 6078 din 16 decembrie 2024)[60], au fost oprite de Biroul Electoral Central prin sistarea aplicațiilor, sigilarea urnelor și anularea buletinelor de vot[61] înainte de publicarea hotărârii motivate, situație reținută ulterior, la 31 decembrie 2024, de Curtea de Apel București, fără ca aceste voturi să fi fost vreodată numărate. Declarațiile din 4 și 5 decembrie precedaseră pronunțarea cu două zile, respectiv cu o zi.

6 decembrie 2024. Biroul Electoral Central oprește votarea în străinătate și pregătirile pentru turul al doilea în țară prin Decizia nr. 230D

Pe baza comunicatului de presă al Curții Constituționale, prin Decizia nr. 230D, Biroul Electoral Central a dispus încetarea de îndată a operațiunilor de votare și de pregătire a votării în secțiile din străinătate, încetarea operațiunilor de pregătire a votării în țară, sistarea activității în aplicațiile informatice și sigilarea materialelor electorale, cu anularea buletinelor de vot întrebuințate sau neîntrebuințate din străinătate.[62] Prin Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, Curtea de Apel București a reținut că Decizia nr. 230D *„a fost emisă anterior redactării considerentelor soluției pronunțate de Curte”*.[63]

6 decembrie 2024. Curtea Constituțională transmite Camerei Deputaților Hotărârea nr. 32/2024 spre publicare în Monitorul Oficial

Prin adresa nr. 11425 din **6 decembrie 2024**, Curtea Constituțională a transmis Camerei Deputaților Hotărârea nr. 32/2024, *„având 10 pagini”*, și a solicitat publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I. Hotărârea a fost transmisă în format electronic, cu semnătura electronică a președintelui Curții Constituționale, domnul Marian Enache, de la adresa grefier.sef@ccr.ro către adresa monitoruloficial@cdep.ro. Regia Autonomă *„Monitorul Oficial”* a comunicat ulterior că hotărârea a fost primită *„prin e-mail în format word și pdf, cu semnătură electronică de la Camera Deputaților în data de 6.12.2024 la ora 21:42”*. Hotărârea a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024.[64]

Hotărârea a ajuns la Monitorul Oficial abia la ora 21:42. Până atunci, votarea din străinătate fusese deja oprită, iar Biroul Electoral Central dispusese, prin Decizia nr. 230D, emisă doar pe baza comunicatului de presă al Curții Constituționale, anularea buletinelor de vot. Votul românilor a fost oprit înainte ca Hotărârea nr. 32/2024 să fie publicată în Monitorul Oficial.

6 decembrie 2024. Declarația publică a președintelui Klaus Iohannis privind sprijinul acordat dintr-un stat străin campaniei lui Călin Georgescu

În seara zilei de **6 decembrie 2024**, Președintele României, domnul Klaus Werner Iohannis, a susținut la Palatul Cotroceni o declarație de presă, în care a explicat: ***„Am primit semnale, la început doar telefonice, de la servicii că anumite lucruri sunt ciudate.”*** Președintele **a afirmat că campania candidatului *„a fost sprijinită dintr-un stat străin”*** și a precizat că data noilor alegeri urma să fie stabilită de noul Guvern, după constituirea noului Parlament.[65]

Declarațiile Președintelui României, domnul Klaus Werner Iohannis, s-au schimbat în doar unsprezece zile.

La **25 noiembrie 2024**, Administrația Prezidențială susținea că Președintele nu primise nicio informare privind riscuri de influențare a alegerilor, în timp ce la 6 decembrie, în seara anulării acestora, același Președinte recunoștea că primise de la servicii *„semnale”*, la început doar telefonice, invocând un *„stat străin”* pe care nu l-a indicat nominal, iar abia la 18 decembrie, după anularea deja dispusă a alegerilor, a numit Federația Rusă, fără a prezenta vreodată documentele pe care își întemeia afirmațiile.

6 decembrie 2024. DIICOT anunță deschiderea unui dosar penal cu privire la fapte care vizează securitatea sistemelor informatice, pe baza documentelor prezentate în ședința CSAT

La 6 decembrie 2024, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) a anunțat deschiderea unui dosar penal in rem, pornind de la documentele prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024, pentru operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice, tentativă la perturbarea funcționării sistemelor informatice și tentativă la acces ilegal la un sistem informatic, precizând că în această etapă nu se formulează acuzații împotriva unor persoane.[66]

Potrivit articolului 305 alineatul (1) din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă, chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut, iar calitatea de suspect se dobândește numai în condițiile alineatului (3) al aceluiași articol. **Actul din 6 decembrie 2024, anunțat chiar în ziua pronunțării Hotărârii nr. 32/2024,** deschidea verificarea suspiciunilor cuprinse în documentele prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, însă nu stabilea existența infracțiunilor, autorii acestora sau vreo afectare a rezultatului alegerilor, hotărârea respectivă neraportându-se la această urmărire penală.

Notă privind distincția procedurală dintre cauzele soluționate de Curtea Constituțională

Dosarul **nr. 3671F/2024** a fost constituit ca urmare a contestației formulate de candidatul Cristian-Vasile Terheș, cauză în care Curtea Constituțională a dispus, la 28 noiembrie 2024, reverificarea și renumărarea buletinelor de vot și a pronunțat ulterior Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, de respingere a cererii.

În schimb, Hotărârea nr. 32 din **6 decembrie 2024**, actul jurisdicțional prin care a fost anulat întregul proces electoral, a fost pronunțată în dosarul **nr. 3771F/2024,** constituit prin încheierea Curții Constituționale din aceeași zi, fără ca hotărârea să menționeze existența vreunei sesizări. **Nicio dispoziție legală nu reglementează autosesizarea Curții Constituționale în materia anulării alegerilor prezidențiale, astfel încât Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată în absența cererii prevăzute de articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004 și fără un titular legal al sesizării.**

La data de **6 decembrie 2024,** Curtea Constituțională a invocat finanțarea din surse nedeclarate și utilizarea netransparentă a tehnologiilor digitale în favoarea unui competitor electoral (candidatul Călin Georgescu, vizat de informările declasificate ale serviciilor de informații) pentru a anula întregul proces electoral, fără a aplica dispozițiile articolului 52 din Legea nr. 370/2004. Divergența dintre cele două momente nu privește doar aprecierea gravității faptelor. Dacă la 28 noiembrie 2024 cererea unui candidat fusese oprită de termenul legal de decădere, iar reprezentantul Ministerului Public delimitase neregulile de campanie de frauda electorală apță să conducă la anulare, **la 6 decembrie 2024 instanța a intervenit din oficiu, după expirarea termenului legal, și a dispus anularea scrutinului în afara procedurii reglementate de articolul 52 din Legea nr. 370/2004.** Gravitatea atribuită ulterior informațiilor cuprinse în notele declasificate nu justifică înlăturarea condițiilor procedurale care, cu opt zile înainte, împiedicaseră analizarea pe fond a unei contestații vizând tocmai finanțarea și promovarea online a aceluiași candidat.

5.4. De la anularea procesului electoral la soluționarea cererii de anulare a alegerilor reluate (7 decembrie 2024 – 22 mai 2025)

Această secțiune analizează etapele instituționale, juridice și electorale parcurse de la anularea scrutinului din decembrie 2024 până la încheierea noului proces electoral din mai 2025.

5.4.1. Primele contestații împotriva anulării alegerilor și declarațiile publice ale autorităților (7–31 decembrie 2024)

La **7 decembrie 2024**, prin Decizia nr. 231D, Biroul Electoral Central a dispus încetarea propriei activități la 13 decembrie 2024, ora 24:00, și a celorlalte birouri electorale la 11 decembrie 2024, ora 24:00, predarea materialelor electorale în vederea arhivării sau topirii și plata drepturilor cuvenite membrilor birourilor electorale. Decizia nr. 232D, adoptată în aceeași zi, a modificat Decizia nr. 231D în privința indemnizațiilor membrilor birourilor electorale.[67]

A doua zi după anulare, Biroul Electoral Central, care oprise votul din străinătate prin Decizia nr. 230D, și-a stabilit, prin propria decizie, încetarea activității de la 13 decembrie 2024, ziua în care a fost introdusă acțiunea împotriva deciziilor sale. Efectul s-a văzut la 31 decembrie 2024, când Curtea de Apel București a respins acțiunea împotriva deciziilor Biroului Electoral Central, reținând că acesta își încetase activitatea și nu mai putea sta în proces. Materialele electorale ale scrutinului anulat au fost predate spre arhivare sau topire.

Tot la **7 decembrie 2024**, în răspunsul la cererea de informații a Comisiei Europene, platforma TikTok a declarat: ***„TikTok nu a găsit și nici nu i-a fost prezentată vreo probă a unei rețele coordonate de 25.000 de conturi asociate campaniei domnului Georgescu.”*** **(*„TikTok ha[d] not found, nor been presented with, any evidence of a coordinated network of 25,000 accounts associated with Mr. Georgescu's campaign.”*)** Documentul a devenit public la 3 februarie 2026.[68]

La data de **9 decembrie 2024**, publicația R3media a redat înregistrările difuzate în emisiunea *„Culisele Statului Paralel”*, moderată de doamna Anca Alexandrescu, prezentate drept discuții purtate între 26 și 28 noiembrie 2024 în sediul Partidului Național Liberal, între o angajată a partidului și o persoană din echipa de campanie a candidatului Călin Georgescu. În înregistrarea prezentată ca fiind din 28 noiembrie 2024, ziua ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării, se afirmă: *„O să ajungă la anulare și să-l scoată, dintr-un motiv sau altul, din cursă, să nu mai intre, deși legea spune că și dacă se anulează și se refac alegerile din orice motiv, el trebuie să intre înapoi toți candidații care erau prima dată pe liste. Dar pe el vor să-l scoată. Nu știu cum or să facă, asta e intenția.”* Ambele lucruri descrise în înregistrare s-au produs ulterior, anularea la 6 decembrie 2024 și respingerea candidaturii la 9 martie 2025, prin Decizia nr. 18D a Biroului Electoral Central.[69]

12–13 decembrie 2024. TikTok raportează restricțiile de căutare, iar Călin Georgescu și Coaliția pentru Apărarea Statului de Drept contestă în instanță deciziile BEC de punere în executare a anulării

La data de **12 decembrie 2024**, TikTok a raportat Comisiei Europene impunerea în România, pentru 60 de zile, a unei restricții temporare de căutare pentru cuvintele-cheie *„lovitura de stat”* și *„razboi”*. Documentul a devenit public abia la 3 februarie 2026.[70]

Anularea alegerilor și oprirea votului din străinătate au produs o indignare publică profundă. Cetățenii au protestat în stradă, iar pe rețelele sociale mesajele de revoltă s-au înmulțit, mulți dintre ei numind anularea alegerilor o *„lovitură de stat”*. Modul în care platformele online și autoritățile au tratat aceste reacții, inclusiv prin moderarea și eliminarea conținutului cu aceste cuvinte *„lovitură de stat”*, este analizat în Capitolul VI al prezentului raport. Cuvintele *„lovitură de stat”* și *„război”* erau folosite de populație pentru a-și exprima revolta, însă niciun act oficial identificat nu a interzis aceste cuvinte, iar postările care le conțineau nu au fost eliminate la cererea oficială a vreunei autorități.

La data de **13 decembrie 2024**, Coaliția pentru Apărarea Statului de Drept și candidatul Călin Georgescu au sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, cerând anularea Deciziilor Biroului Electoral Central nr. 230D, nr. 231D și nr. 232D și obligarea Guvernului să stabilească programul calendaristic pentru turul al doilea.[71] Reclamanții au contestat oprirea votării pe baza comunicatului Curții Constituționale, înaintea publicării Hotărârii nr. 32/2024, invocând confirmarea anterioară a primului tur prin Hotărârea nr. 31/2024. Totodată, aceștia au criticat folosirea notelor informative ca temei al anulării, susținând că înscrisurile nu probau fraudele invocate. Acțiunea a adus în fața instanțelor judecătorești atât modul de punere în executare a măsurii de anulare, cât și criticile formulate împotriva motivării măsurii de anulare a întregului proces electoral.[71]

Tot la **13 decembrie 2024**, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a solicitat Comisiei de la Veneția **un raport privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale.**[72]

La **16 decembrie 2024**, prin Decizia nr. 6078, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești, a admis excepția propriei necompetențe materiale și a declinat judecarea cauzei în favoarea Curții de Apel București.[60]

16 decembrie 2024. Nicușor-Daniel Dan își anunță candidatura la funcția de Președinte al României pentru noul scrutin prezidențial

La **6 decembrie 2024,** alegerile au fost anulate, iar la 16 decembrie 2024, domnul Nicușor-Daniel Dan și-a anunțat candidatura la funcția de Președinte al României.[16]

17 decembrie 2024. Comisia Europeană deschide procedura formală împotriva TikTok pentru posibile încălcări ale obligațiilor de evaluare și reducere a riscurilor electorale

La **17 decembrie 2024**, Comisia Europeană a deschis procedura formală împotriva TikTok pentru posibile încălcări ale articolului 34 alineatele (1) și (2) și ale articolului 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale.[73] Procedura privea respectarea obligațiilor platformei de evaluare și diminuare a riscurilor sistemice pentru procesele electorale, fără ca deschiderea procedurii să echivaleze cu o constatare definitivă a încălcării regulamentului.

În aceeași zi, reprezentanții platformei TikTok au anunțat eliminarea a două rețele de conturi coordonate care desfășuraseră activități de promovare electorală: una cuprindea 4.453 de conturi operate din Turcia, asociate în raportul platformei cu distribuirea de conținut referitor la partidul AUR și, într-o măsură mai mică, la candidatul Călin Georgescu, iar cealaltă rețea cuprindea 21 de conturi care îi promovau pe Nicolae-Ionel Ciucă și Partidul Național Liberal.[74] Simpla apariție a numelui unui partid sau al unui candidat într-un flux de postări nu demonstrează o legătură de comandă sau de atribuire politică și nici intervenția unui stat străin, în absența unor verificări oficiale.

31 decembrie 2024. Curtea de Apel Bucureşti respinge acţiunea împotriva deciziilor BEC prin care a fost pusă în executare anularea alegerilor prezidenţiale

În privința controlului judecătoresc exercitat ulterior, la 31 decembrie 2024, prin Sentința civilă nr. 139, Curtea de Apel București a respins acțiunea privind deciziile Biroului Electoral Central. Instanța a admis excepția lipsei capacității de folosință a BEC, care își încetase activitatea, precum și excepția lipsei calității procesuale pasive pentru Președintele României, Serviciul Român de Informații, Ministerul Apărării Naționale și Statul Major al Apărării. Pentru Autoritatea Electorală Permanentă și Guvern, aceeași excepție a fost respinsă.

Instanța a respins ca inadmisibile excepțiile de nelegalitate și de nulitate privind notele Serviciului Român de Informații și nota Direcției Generale de Protecție Internă și a reținut că publicarea deciziilor Biroului Electoral Central în Monitorul Oficial nu era necesară.[75] Prin urmare, această procedură nu a condus la o verificare pe fond a informațiilor din notele

invocate în contextul anulării alegerilor. Autorul unor acte contestate îşi încetase activitatea, anumite instituții au fost scoase din cauză prin excepții procesuale, iar contestarea notelor de informare nu a fost admisă.

5.4.2. Contestarea anulării alegerilor în instanţă, vacantarea funcţiei prezidenţiale şi publicarea raportului Comisiei de la Veneţia (ianuarie – februarie 2025)

La **10 ianuarie 2025**, Departamentul pentru Securitate Internă al Statelor Unite ale Americii a anunțat desemnarea României pentru participarea la Programul Visa Waiver.[76]

Ceea ce nu este explicat în discuțiile publice este faptul că Visa Waiver nu este un drept automat și nicidecum un premiu acordat statului respectiv. Desemnarea rămâne supusă unei evaluări continue, iar legislația americană permite executivului american să decidă dacă suspendă sau revocă o țară din program, în regim de urgență, atunci când interesele de securitate națională sau stabilitatea o cer. SUA au nevoie de garanția că instituțiile statului partener funcționează coerent, democratic și transparent, minimizând riscurile ca fluxurile de călători să scape sub controlul unor vulnerabilități interne majore.

16–17 ianuarie 2025. Înalta Curte respinge cererile de probe şi recursurile în cauza privind deciziile BEC, iar Guvernul stabileşte prin OUG nr. 1/2025 reguli pentru alegerile prezidenţiale din 2025

La **16 ianuarie 2025**, în recursul înregistrat sub nr. 49/1/2025 (fost nr. 2950/1/2024), Înalta Curte de Casație și Justiție a respins probele solicitate de recurenți, între care procesul-verbal al şedinţei Biroului Electoral Central din 6 decembrie 2024 şi documentaţia care a stat la baza Deciziei nr. 230D, dovada procedurii de declasificare şi dovada transmiterii notelor serviciilor de informaţii către Curtea Constituţională anterior Hotărârii nr. 31/2024, reținând că *„nu este utilă suplimentarea probatoriului deja existent la dosar”*.[77]

La **16 ianuarie 2025,** în aceeași zi în care Înalta Curte respingea probele, Guvernul a adoptat Ordonanța de urgență nr. 1/2025, calificând deciziile birourilor electorale privind conținutul online drept ordine în sensul Regulamentului (UE) 2022/2065, instituind un termen de executare de cinci ore de la notificarea Autorității Electorale Permanente și introducând obligații exprese pentru publicitatea politică online: semn de identificare, indicarea sponsorului și mențiunea că sumele provin exclusiv din sursele permise de Legea nr. 334/2006.[78]

Abia în ianuarie 2025, printr-un act cu putere de lege, statul a reglementat expres obligaţiile publicităţii politice online, pe care Curtea Constituţională le invocase deja în decembrie 2024 pentru anularea alegerilor.

A doua zi, **la 17 ianuarie 2025,** prin Decizia nr. 85, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins ca nefondate recursurile formulate împotriva Sentinței civile nr. 139/2024, soluția devenind definitivă.[79] Controlul judecătoresc s-a încheiat astfel fără nicio verificare pe fond a probelor pe care s-a întemeiat anularea alegerilor.

În motivarea respingerii recursurilor, Înalta Curte a apreciat că anunțul Curții Constituționale justifica intervenția imediată a Biroului Electoral Central, chiar înainte de publicarea hotărârii în Monitorul Oficial. Odată anunțată oficial anularea alegerilor, Biroul Electoral Central nu putea lăsa secțiile de votare din diaspora deschise, consumând buletine de vot și resurse pentru un scrutin deja desființat. Închiderea imediată a urnelor a constituit, în mod firesc, o măsură administrativă de punere în executare; însă, calificând deciziile Biroului Electoral Central drept simple acte de executare a hotărârii Curții Constituționale, instanța și-a limitat analiza exclusiv la acest aspect formal, **fără a examina temeinicia documentelor pe care s-a întemeiat anularea alegerilor.**[79]

La **27 ianuarie 2025**, Comisia de la Veneția a emis raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale, care recomandă, între altele, ca asemenea decizii să indice precis încălcările și probele și să nu se întemeieze exclusiv pe informații clasificate, care pot fi folosite numai ca informații contextuale. Raportul a fost însușit de Comisia de la Veneția în sesiunea plenară din 14 și 15 martie 2025 (CDL-AD(2025)003).[80]

La **11 februarie 2025**, prin Hotărârea nr. 1, Curtea Constituțională a constatat că funcţia de Președinte al României devine vacantă începând cu 12 februarie 2025, ca urmare a demisiei din 10 februarie 2025 a Președintelui României, domnul Klaus Werner Iohannis, și că interimatul se asigură de președintele Senatului, domnul Ilie-Gavril Bolojan.[81] Preluarea interimatului de către președintele Senatului a asigurat temporar exercitarea funcției de Președinte al României, într-un moment în care legitimitatea instituțională era profund zdruncinată de anularea alegerilor.

Prin vacantarea funcției de Președinte, calendarul politic al României a fost forțat să se reorganizeze complet, în jurul pregătirii noilor alegeri prezidențiale și al gestionării tensiunilor lăsate în urmă de criza electorală și de lipsa de transparență a actelor care au anulat votul din decembrie 2024.

La **14 februarie 2025**, la Conferința de Securitate de la München, vicepreședintele Statelor Unite ale Americii, domnul J.D. Vance, a declarat: ***„Am ajuns, desigur, în situația în care lucrurile s-au agravat atât de mult încât, în decembrie, România a anulat pur și simplu rezultatele unor alegeri prezidențiale pe baza unor suspiciuni șubrede ale unui serviciu de informații și a unei presiuni enorme din partea vecinilor săi continentali.”*** (*„Now we're at the point, of course, that the situation has gotten so bad that, this December, Romania straight up canceled the results of a presidential election based on the flimsy suspicions of an intelligence agency and enormous pressure from its continental neighbors.”*)[82]

Pe plan intern, președintele Curții Constituționale a susținut, la 19 februarie 2025, că organizarea alegerilor este *„un domeniu rezervat statului și o condiție a suveranității”*.[83]

Într-un stat democratic, o decizie de o asemenea gravitate, anularea votului a milioane de cetățeni, nu poate fi luată fără prezentarea unor probe verificabile, prin simpla invocare a secretului de stat sau a suveranității.

Noua administrație a Statelor Unite ale Americii, instalată în ianuarie 2025, a privit această decizie nu ca pe o victorie a democrației, ci ca pe o încălcare a libertății cetățenilor de a-și alege singuri conducătorul.

Când un aliat strategic important spune public că România a anulat alegerile pe baza unor *„suspiciuni șubrede”* și a unor presiuni externe, invocarea suveranității interne a fost folosită ca scuză pentru un grav eșec democratic.

La **19 februarie 2025**, într-un interviu acordat publicației juridice.ro, președintele Curții Constituționale, domnul Marian Enache, a declarat: *„Prin anularea procesului electoral cu privire la alegerea Președintelui României, Curtea Constituțională a realizat* ***o măsură de justiție constituțională preventivă.”*** În același interviu, președintele Curții Constituționale a calificat avizele și rapoartele Comisiei de la Veneția drept simple *„soft law”*.[83]

Declarația domnului Marian Enache intră în contradicție directă cu motivarea Hotărârii nr. 32/2024 a Curții Constituționale, prin care s-a anulat întregul proces electoral prezidențial.

Atitudinea Curții Constituționale față de standardele europene dezvăluie o instrumentalizare selectivă a dreptului comparat. Într-o gravă contradicție de logică instituțională, Curtea a știut să invoce actele Comisiei de la Veneția atunci când a trebuit să își legitimeze propria acțiune excepțională de anulare a alegerilor. În chiar motivarea Hotărârii nr. 32/2024, la punctele 10, 15 și 17, Curtea Constituțională și-a fundamentat decizia excepțională de anulare a alegerilor invocând expres Codul de bune practici în materie electorală, raportul său explicativ și declarația interpretativă a Comisiei de la Veneția, toate fiind acte de soft law.

În logica jurisdicțională, aceleași documente nu pot fi ridicate la rang de reper normativ atunci când servesc la justificarea unei măsuri fără precedent și retrogradate la statutul de simple recomandări neobligatorii de îndată ce stabilesc garanțiile procedurale și limitele pe care instanța constituțională era obligată să le respecte.

Curtea nu a respectat nici măcar garanțiile prevăzute de documentele pe care le-a invocat. Din actele Comisiei de la Veneția a preluat numai fragmentele pe care se putea sprijini anularea și a lăsat în afara motivării garanțiile pe care aceleași acte le prevăd pentru cetățean și care condiționau anularea, așa cum arată secțiunea 4.4.1 din capitolul IV al prezentului raport.

Punctul 10 al Hotărârii nr. 32/2024 enunță: *„Statul are o responsabilitate pozitivă de a preveni orice interferență nejustificată în procesul electoral prin raportare la principiile constituționale”* și trimite, pentru susținere, la punctele 14, 17 și 20 din Declarația interpretativă a Codului de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale și inteligența artificială. Punctul 20 al declarației are următorul conținut integral: *„Responsabilitatea pozitivă a statului de a preveni interferența nejustificată în principiile patrimoniului electoral european nu trebuie să conducă la o intervenție nejustificată a statului”* (*„The positive responsibility of the State to prevent undue interference with the principles of the European electoral heritage must not lead to undue state intervention”*).

Din analiza textului citat în motivarea Hotărârii nr. 32/2024 rezultă că Curtea Constituțională a preluat doar prima teză din paragraful invocat al declarației interpretative a Comisiei de la Veneția, a adăugat cuvântul „*orice*" și a omis teza a doua, singura care stabilea limita de aplicare. Astfel, prin această trunchiere a textului, Curtea Constituțională a transformat o prevedere europeană concepută în integralitatea ei pentru a limita intervenția statului asupra procesului electoral într-un temei pentru anularea alegerilor. Totodată, aceeași declarație prevede la punctul 22 că sancțiunile trebuie aplicate de un organism independent și imparțial și trebuie să fie supuse unui sistem efectiv de căi de atac. Hotărârea nr. 32/2024 este definitivă și nu poate fi atacată.[84]

Însă, în momentul în care Comisia de la Veneția a formulat, **în raportul urgent din 27 ianuarie 2025,** standarde ferme de transparență, cerând ca deciziile de anulare să nu se întemeieze exclusiv pe informații clasificate și recomandând garanții stricte pentru protejarea votului cetățenilor, aceleași repere europene au fost calificate brusc drept simplu *„soft law"* (recomandări neobligatorii) de către președintele Curții Constituționale, într-un interviu acordat publicației juridice.ro.

La **28 februarie 2025**, în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, Parlamentul l-a revocat din funcție pe fostul judecător al Curții Constituționale, președinte al Secției de Drept Privat al Consiliului Legislativ și președinte al Autorității Electorale Permanente, domnul Toni Greblă, cu 267 de voturi pentru, 56 împotrivă și 71 de abțineri.[85]

Raportul comun al comisiilor juridice reținea că domnia sa *„a dat dovadă, prin declarațiile publice și acțiunile din ultima perioadă, de o conduită incompatibilă cu funcția pe care o exercită, aducând atingere imaginii și prestigiului Autorității Electorale Permanente"*. Doamna senator Nadia Cosmina Cerva a formulat opinie separată invocând lipsa de competență a Președintelui Camerei Deputaților de a formula propunerea de revocare, netemeinicia solicitării și faptul că revocarea *„pune în pericol validitatea procesului electoral pentru alegerea Președintelui României în anul 2025"*.[85]

5.4.3. Alegerile prezidențiale din 2025, de la depunerea candidaturilor la soluționarea cererii de anulare (martie – mai 2025)

La **2 martie 2025**, directoarea Comunității Naționale de Informații a Statelor Unite ale Americii, doamna Tulsi Gabbard, a declarat că unele state europene aplică politici contrare libertății și a dat ca exemplu *„înlăturarea alegerilor din România"* (*„the tossing out of the elections in Romania"*).[86] La nivel internațional, decizia anulării alegerilor din România a fost invocată critic de către directoarea Comunității Naționale de Informații a Statelor Unite, **Tulsi Gabbard.** În intervențiile sale publice, oficialul american a prezentat cazul României drept un exemplu negativ privind invocarea considerentelor de securitate națională pentru restrângerea proceselor electorale și a libertăților democratice, amplificând astfel presiunea politică și diplomatică asupra autorităților de la București.

La **5 martie 2025**, potrivit comunicatului Curții Constituționale, președintele Curții Constituționale, domnul Marian Enache, a avut o întrevedere cu ambasadorul Franței la

București, Excelența Sa domnul **Nicolas Warnery.** Potrivit comunicatului, *„în cadrul convorbirilor, s-a realizat un schimb de idei pe unele teme de interes juridic”*, iar ambasadorul ***„a adresat un mesaj de susținere și solidaritate față de Curtea Constituțională”*** **în apărarea statului de drept, a democrației și a valorilor constituționale occidentale.** Părțile au discutat și organizarea unei întâlniri bilaterale cu Consiliul Constituțional al Franței. Întrevederea a avut loc cu șase zile înaintea soluționării de către Curte a contestațiilor privind candidatura domnului Călin Georgescu (11 martie 2025).[87]

Transmiterea unui mesaj public de *„susținere și solidaritate”* la adresa Curții Constituționale și a statului de drept de către reprezentantul unui stat străin, deși formulată la nivel de principiu instituțional, a intervenit într-un moment în care declanșarea contenciosului electoral era previzibilă. În raport cu exigențele articolului 145 din Constituție privind independența judecătorilor Curții Constituționale, asocierea unui asemenea mesaj diplomatic cu iminența pronunțării unei soluții electorale este de natură să afecteze aparența de imparțialitate a instanței constituționale, chiar în condițiile în care întrevederea a fost comunicată transparent de instituție.

7 martie 2025. Transferul de 144.075 de lei efectuat de Nicușor-Daniel Dan către sora sa în perioada de precampanie, consemnat ulterior în controlul AEP

La 7 martie 2025, potrivit constatărilor Autorității Electorale Permanente (AEP) din controlul finanțării campaniei, reținute în motivarea Hotărârii nr. 140 din 5 mai 2026 a Curții de Apel București, domnul Nicușor-Daniel Dan, aflat în precampanie pentru alegerile prezidențiale reluate, a transferat surorii sale, doamna Claudia Dan, suma de 144.075 de lei. Transferul a fost efectuat din contul personal deschis la BCR, în care fuseseră încasate donațiile publice colectate online de la cetățeni prin platformele de plăți Stripe și Orgo Informatics pentru susținerea candidaturii. Operațiunea a devenit publică la 2 iunie 2026, prin publicarea motivării pe rejust.ro, și a fost relatată la 5 iunie 2026 de G4Media, prin articolul semnat de jurnalistul Liviu Avram.[88]

Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale impune reguli stricte privind circuitul banilor electorali. Donațiile colectate pentru o candidatură nu pot fi transferate discreționar în conturile membrilor familiei, deoarece astfel se pierde urma lor și nu se mai poate verifica dacă au fost folosite în scop electoral sau în interes privat. Potrivit Autorității Electorale Permanente, aproximativ 22.000 de euro din suma transferată proveneau din donațiile colectate online pentru susținerea candidaturii lui Nicușor-Daniel Dan. În loc ca acești bani să rămână blocați exclusiv pentru cheltuielile de campanie (sau să fie transferați într-un cont dedicat de campanie electorală, supus controlului autorităților statului român), candidatul Nicușor-Daniel Dan i-a virat direct din contul său personal (BCR) în contul surorii sale, Claudia Dan.

Raportat la standardul invocat de autorități la anularea scrutinului prezidențial din decembrie 2024 pe fondul suspiciunilor privind finanțarea promovării online, acest caz evidențiază o asimetrie majoră de tratament instituțional.

Această inconsecvență instituțională devine cu atât mai evidentă prin raportare la precedentul creat de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, prin care a invalidat candidatura doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă pe considerentul că atitudinea și discursul public al acesteia ar contraveni valorilor constituționale și exigențelor jurământului prezidențial prevăzut de articolul 82 alineatul (2) din Constituție. Astfel, în timp ce pentru anumite candidaturi Curtea Constituțională și-a arogat un control substanțial extensiv asupra eligibilității sau a dispus anularea întregului scrutin pe fondul suspiciunilor privind finanțarea promovării online, în cazul transferului donațiilor publice din precampanie către o rudă apropiată, constatat de Autoritatea Electorală Permanentă în controlul finanțării campaniei (prin Hotărârea nr. 140/2026, care nu este definitivă, Curtea de Apel București a admis acțiunea candidatului împotriva AEP), neregulile financiare au fost tratate exclusiv pe cale administrativă, fără impact asupra validității procesului electoral.

7–11 martie 2025. BEC respinge înregistrarea candidaturii lui Călin Georgescu la alegerile prezidențiale din 2025, iar Curtea Constituțională respinge contestațiile prin Hotărârea nr. 7

La **7 martie 2025**, candidatul Călin Georgescu și-a depus candidatura pentru alegerile reluate. La 9 martie 2025, prin Decizia nr. 18D, Biroul Electoral Central a respins înregistrarea candidaturii, reținând că, prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a tranșat *„implicit și general obligatoriu”* neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, *„fiind inadmisibil ca, la reluarea procesului electoral, să se considere că aceeași persoană îndeplinește condițiile pentru a accede la funcția de Președinte al României”*.[89]

La **11 martie 2025**, prin Hotărârea nr. 7, Curtea Constituțională a respins contestațiile formulate împotriva Deciziei nr. 18D a Biroului Electoral Central și a confirmat astfel respingerea candidaturii domnului Călin Georgescu.[90]

Potrivit textului Hotărârii nr. 32/2024, Curtea Constituțională a dispus exclusiv anularea procesului electoral, fără a constata neîndeplinirea condițiilor de eligibilitate de către domnul Călin Georgescu și fără a pronunța o interdicție expresă privind participarea vreunui candidat la alegerile ulterioare. Biroul Electoral Central a respins înregistrarea candidaturii lui Călin Georgescu la alegerile prezidențiale reluate în 2025. BEC a interpretat motivarea Hotărârii nr. 32/2024, prin care fuseseră anulate alegerile din 2024, în sensul că Georgescu nu mai putea candida la noul scrutin. Hotărârea de anulare nu prevedea expres o asemenea interdicție.

În consecință, candidatul clasat pe primul loc în turul anulat din noiembrie 2024 a fost exclus din competiția electorală reluată în absența unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare sau de interzicere a drepturilor electorale pentru faptele menționate în documentele declasificate.

Potrivit articolului 36 alineatul (2) din Constituție, drepturile electorale se pierd prin condamnare, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea acestor drepturi, iar articolul 37 stabilește condițiile pentru a fi ales, fără să prevadă vreun criteriu de conduită politică. În lipsa unei astfel de hotărâri pronunțate de o instanță judecătorească, **interzicerea candidaturii echivalează cu aplicarea unei sancțiuni complementare fără un proces și fără constatarea vinovăției.**

În dreptul public, restrângerile exercițiului unor drepturi fundamentale sunt de strictă interpretare și nu se pot deduce pe cale de interpretare extensivă din considerentele unei hotărâri care viza exclusiv anularea unui scrutin anterior, nu eligibilitatea unei persoane. Nici Biroul Electoral Central, nici Curtea Constituțională nu pot institui prin interpretare o **incapacitate electorală neprevăzută de lege.**

Potrivit Raportului urgent din **27 ianuarie 2025** al Comisiei de la Veneția,[8O] orice măsură de invalidare sau excludere electorală trebuie să se bazeze pe fapte dovedite transparent, să respecte dreptul la apărare și să nu se sprijine exclusiv pe informații clasificate, tocmai pentru a evita arbitrariul și afectarea dreptului cetățenilor de a-și alege reprezentanții prin vot.

După respingerea definitivă a candidaturii domnului Călin Georgescu, la 14 martie 2025, președintele Alianței pentru Unirea Românilor, domnul George-Nicolae Simion, și-a depus candidatura. La 15 martie 2025, prin Decizia nr. 31D, Biroul Electoral Central a admis înregistrarea candidaturii și a semnului electoral.[91]

17 martie 2025. Prin Hotărârea nr. 22/2025, Curtea Constituțională respinge contestațiile împotriva deciziei BEC de respingere a candidaturii Dianei Iovanovici-Șoșoacă la alegerile prezidențiale din mai 2025

La **15 martie 2025**, prin Decizia nr. 34D, Biroul Electoral Central a respins înregistrarea candidaturii doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă. Prin Hotărârea nr. 22 din 17 martie 2025, adoptată cu majoritate de voturi, Curtea Constituțională a respins contestațiile, reținând că alegerile din 2025 *„fac parte din același ciclu electoral”* și că respingerea candidaturii *„este una și aceeași sancțiune pentru ciclul electoral în curs”*.[92]

Pentru a menține excluderea doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă, dispusă în octombrie 2024, Curtea Constituțională a declarat alegerile din 2025 parte a *„aceluiași ciclu electoral”* cu alegerile anulate. Noțiunea de ciclu electoral nu există nici în Constituție, nici în Legea nr. 370/2004. Un ciclu electoral unic presupune aceiași candidați. Procesul electoral din 2025 a fost însă reluat de la depunerea candidaturilor, cu semnături noi și cu alți candidați. Curtea a invocat același ciclu electoral doar pentru a menține excluderea, nu și pentru a păstra candidații înscriși în 2024.

La **25 martie 2025**, Departamentul pentru Securitate Internă al Statelor Unite ale Americii a suspendat implementarea participării României la Programul Visa Waiver pentru o revizuire.[76]

Tot la **25 martie 2025**, în emisiunea *„Ai aflat!”* a publicației Gândul, moderată de domnul Ionuț Cristache, prim-ministrul României, domnul Ion-Marcel Ciolacu, întrebat dacă a înțeles de ce au fost anulate alegerile, a declarat: *„Sunt mai multe elemente, și penale, și anumite influențe. Am văzut și eu comunicatul CSAT-ului, am anumite informații din interiorul CSAT-ului când s-a expus, dar să știți că n-au fost detaliate mult mai larg. Ceea ce a comunicat fostul președinte Klaus Iohannis, acela este. […] Nu ne facem că nu s-a întâmplat nimic, fiindcă foarte rar se anulează niște alegeri.”*

Cu privire la informările serviciilor, prim-ministrul a precizat: *„Pe acele informări s-a luat o decizie la CCR.”* Întrebat când vor fi prezentate cetățenilor dovezi mai concrete, prim-ministrul a răspuns: *„Presupun că se vor prezenta.”* și a adăugat: *„Desecretizarea asasinatului la Kennedy după cât timp a fost? După 50 de ani.”* Despre răspunderea pentru gestionarea crizei, prim-ministrul a declarat: *„Cel care trebuia să răspundă era președintele în exercițiu. Șeful CSAT-ului are cele mai multe informații.”* Prim-ministrul a mai declarat: *„Credeți că eu n-am observat că s-a încercat așa o anulare a alegerilor, o renumărare? Am înțeles toate lucrurile astea.”* și *„Eu nu vreau o renumărare a alegerilor. Acela-i votul exprimat și cu asta am încheiat. Dar lăsați să se afle adevărul total.”* Despre demisia Președintelui României, prim-ministrul a declarat: *„Părerea mea că a fost într-un moment în care lucrurile trebuiau asumate cu totul și cu totul altfel.”* și *„Trebuia să-și asume, să explice. Era președintele, cu bunele și relele, președintele țării votat de către români. Era o prelungire a mandatului făcută printr-o decizie a CCR-ului până la alegeri.”* Întrebat dacă a aflat de demisie de la televizor, prim-ministrul a răspuns: *„Da.”* Despre candidatul Călin Georgescu, prim-ministrul a declarat: *„Mie mi-ar fi plăcut să candideze Călin Georgescu.”*[93]

2 și 17 aprilie 2025. Candidata Elena Lasconi vorbește despre presiunile invocate pentru retragerea candidaturii sale și despre intrarea lui Nicușor-Daniel Dan în cursa prezidențială

La **2 aprilie 2025**, în emisiunea *„Ai aflat!”*, moderată de domnul Ionuț Cristache și difuzată de publicația Gândul, doamna Elena-Valerica Lasconi a declarat că, înaintea primului tur al alegerilor prezidențiale din 2024, domnul Nicușor-Daniel Dan îi propusese să meargă la complexul Stejarii pentru o întâlnire cu un diplomat, în vederea retragerii candidaturii în favoarea candidatului PNL, domnul Nicolae-Ionel Ciucă: *„Mi-a spus să mă duc la Stejarii să mă întâlnesc cu acel diplomat și să mă retrag în favoarea lui Ciucă.”* Doamna Lasconi a negat că diplomatul ar fi contactat-o de pe telefonul domnului Nicușor-Daniel Dan și a afirmat că nu acceptase propunerea: *„Să mă retrag în favoarea lui Ciucă. Niciodată!”*

Domnul Nicușor-Daniel Dan a respins public acuzația: *„Niciodată, asta însemnând niciodată, nu i-am cerut doamnei Lasconi să se retragă din competiția prezidențială.”*[94]

La **17 aprilie 2025**, în direct la Antena 3 CNN, candidata, doamna Elena-Valerica Lasconi, întrebată cine face parte din sistemul care îl manipulează pe candidatul, domnul Nicușor-Daniel Dan, a declarat: *„Întrebați-l dacă înainte cu o zi de anularea alegerilor i s-a*

propus să intre în campania pentru prezidențiale de acum." A adăugat: *„Din zona sistemului, eu așa spun. Se știa că alegerile vor fi anulate."*[95]

24–25 aprilie 2025. Curtea de Apel Ploiești anulează Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024, iar Înalta Curte casează sentința

La **24 aprilie 2025**, prin Sentința nr. 135, pronunțată în dosarul nr. 301/42/2025, Curtea de Apel Ploiești a calificat Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024 drept act administrativ cu caracter normativ, a dispus suspendarea executării hotărârii și a anulat hotărârea.[96] La 25 aprilie 2025, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul Curții Constituționale, a casat în tot sentința, a admis excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești și a respins cererile ca inadmisibile.[97]

Contestarea în instanță a deciziilor BEC și a Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2024. Deciziile instanțelor române și ale Curții Europene a Drepturilor Omului

Prin Decizia nr. 6078 din 16 decembrie 2024, Înalta Curte a recunoscut că instanțele judecătorești pot judeca deciziile Biroului Electoral Central prin care a fost pusă în executare anularea. Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024, prin care alegerile au fost anulate, nu a fost supusă, în final, niciunui control judecătoresc: singura soluție de anulare, pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, a fost înlăturată a doua zi de Înalta Curte, care a admis recursul. La 25 aprilie 2025, Înalta Curte a stabilit că instanțele judecătorești nu o pot judeca, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat inadmisibilă, la 6 martie 2025, cererea domnului Călin Georgescu, precizând că nu a judecat corectitudinea hotărârii de anulare.[98] Cetățenii au putut contesta în instanță doar actele de executare, nu și Hotărârea nr. 32/2024, prin care le-a fost anulat votul.

24 aprilie 2025. Autoritatea Electorală Permanentă sesizează Parchetul General cu privire la neregulile consemnate în finanțarea campaniei prezidențiale a candidatului Nicușor-Daniel Dan

Tot la **24 aprilie 2025**, cu zece zile înaintea primului tur al alegerilor reluate, Autoritatea Electorală Permanentă, condusă interimar de domnul Zsombor Vajda, a sesizat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la finanțarea campaniei candidatului Nicușor-Daniel Dan. Potrivit raportului de control întocmit în perioada 4–24 aprilie 2025, candidatul primise până la 23 aprilie 2025, prin platforma Stripe, 10.218 donații online, în valoare totală de 3.263.790 de lei, nedeclarate, existând suspiciuni că fondurile au tranzitat alte conturi decât cel notificat. Raportul mai reținea afișarea unor materiale de propagandă electorală în afara perioadei legale și folosirea, la 11 aprilie 2025, a unui autoturism al Primăriei Municipiului București pentru o acțiune de campanie. Sesizarea a fost făcută publică în aceeași zi. Echipa de campanie a candidatului a declarat că nu primise documentul și că *„Nu e prima oară în această campanie când AEP are o atitudine părtinitoare"*.[99]

În decembrie 2024, simplele suspiciuni privind finanțarea unei campanii, cuprinse în note ale serviciilor de informații, au fost reținute de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 32/2024 pentru a anula întregul scrutin. În aprilie 2025, deşi însăşi autoritatea electorală competentă a reținut suspiciuni privind nedeclararea a 3.263.790 de lei din donații online şi a sesizat Parchetul General cu zece zile înaintea votului, sesizarea nu a produs niciun efect, iar procesul electoral a continuat fără consecințe.

La **29 aprilie 2025**, cu cinci zile înaintea primului tur al alegerilor reluate, Ambasada Statelor Unite ale Americii la București a publicat pe pagina sa oficială de Facebook un mesaj care relua pasaje din discursul rostit de vicepreşedintele J.D. Vance la Conferința de Securitate de la München din 14 februarie 2025, discurs în cadrul căruia oficialul american criticase direct anularea scrutinului prezidențial din România: *„Un mandat democratic nu poate fi obținut prin cenzurarea adversarilor sau prin ignorarea electoratului, mai ales când sunt în joc întrebări esențiale precum cine are dreptul să facă parte din societatea noastră.”* Postarea, însoțită de afirmația atribuită vicepreşedintelui potrivit căreia *„democrația se bazează pe principiul sacru că vocea oamenilor contează”*, nu menționa nominal România, însă difuzarea sa oficială în imediata proximitate a votului a readus în prim-plan criticile externe formulate la adresa invalidării scrutinului din decembrie 2024.[100]

La **2 mai 2025**, Departamentul pentru Securitate Internă al Statelor Unite ale Americii a anunțat retragerea desemnării României pentru Programul Visa Waiver, invocând motive privind securitatea frontierelor şi imigrația.[76]

4 şi 18 mai 2025. Rezultatele celor două tururi ale alegerilor prezidențiale reluate

La **4 mai 2025**, în primul tur al alegerilor reluate, candidatul George-Nicolae Simion a obținut 3.862.761 de voturi (**40,96%**), iar candidatul Nicuşor-Daniel Dan 1.979.767 de voturi (**20,99%**). La 18 mai 2025, în turul al doilea, candidatul Nicuşor-Daniel Dan a obținut 6.168.642 de voturi (**53,60%**), iar candidatul George-Nicolae Simion 5.339.053 de voturi (**46,40%**). Diferența dintre cei doi candidați a fost de 1.882.994 de voturi în primul tur şi de 829.589 de voturi în turul al doilea.[101]

22 mai 2025. Prin Hotărârea nr. 42/2025, Curtea Constituțională respinge cererea lui George Simion de anulare a turului al doilea al alegerilor prezidențiale

La **22 mai 2025,** prin Hotărârea nr. 42, Curtea Constituțională, în aceeași componență a judecătorilor care pronunțase Hotărârea nr. 32/2024 şi cu participarea reprezentantului Ministerului Public, a respins cu unanimitate de voturi, ca neîntemeiată, cererea candidatului George-Nicolae Simion de anulare a alegerilor din turul al doilea din 18 mai 2025.

Cererea invoca, între altele, o operațiune de dezinformare între cele două tururi, tratamentul preferențial al unui candidat pe platformele de socializare, materiale de propagandă nemarcate şi intervenții ale unor state străine. Curtea a reținut că examinarea intervenției altor state *„nu intră în sfera de competență a Curții Constituționale”* şi că, în

privința campaniei de pe rețelele de socializare, *„eventualele inadvertențe și incongruențe de ordin juridic în relația cu operatorii respectivelor platforme sunt chestiuni punctuale care angajează diverse forme ale răspunderii juridice ale acestora din urmă, fără a avea drept consecință anularea alegerilor”*. Invocarea considerentelor Hotărârii nr. 32/2024 a fost apreciată ca lipsită de relevanță, întrucât *„întreaga motivare a cererii de anulare a alegerilor se bazează pe aprecieri și aserțiuni proprii, precum și pe calcule probabilistice”*. Soluția a fost întemeiată pe articolul 52 din Legea nr. 370/2004.[102]

Prin contestația formulată, candidatul a solicitat Curții Constituționale să aplice același standard de analiză reținut în Hotărârea nr. 32/2024, invocând presupuse ingerințe externe și nereguli în promovarea pe rețelele sociale. La doar cinci luni de la anularea scrutinului din decembrie 2024, pronunțată prin autosesizare în temeiul general al articolului 146 litera f) din Constituție, cu eludarea condițiilor restrictive ale articolului 52 din Legea nr. 370/2004, aceeași instanță constituțională a reactivat aplicarea strictă a articolului 52, pe care o ignorase în decembrie 2024. Întemeindu-și soluția direct pe acest text legal, Curtea a statuat că examinarea intervenției altor state nu intră în competența sa și că inadvertențele de pe platformele digitale atrag răspunderea operatorilor, fără a justifica anularea alegerilor. Contrastul dintre cele două soluții pronunțate de aceeași componență evidențiază o inconsecvență majoră de jurisprudență instituțională cu privire la temeiul și întinderea controlului exercitat asupra procesului electoral.

La **22 mai 2025**, prin Hotărârea nr. 43, Curtea Constituțională a confirmat rezultatul turului al doilea de scrutin din 18 mai 2025. Prin Hotărârea nr. 44 din 22 mai 2025, Curtea Constituțională a validat alegerea lui Nicușor-Daniel Dan în funcția de Președinte al României.[103]

5.5. Clarificările solicitate după încheierea alegerilor și documentele devenite publice (mai 2025 – octombrie 2026)

Încheierea procesului electoral din mai 2025 nu a stins controversele privind legalitatea și transparența întregului ciclu electoral 2024–2025. Analiza asupra modului în care au fost aplicate standardele electorale a continuat atât prin procedurile de contestare a rezultatului scrutinului și evaluările externe apărute la nivel internațional, cât și prin actele de control administrativ, hotărârile judecătorești și documentele publice care au adus date suplimentare privind finanțarea campaniilor și gestionarea crizei electorale.

5.5.1. Reacțiile și documentele devenite publice după alegerile din 2025 (mai – noiembrie 2025)

La **23 mai 2025**, Ambasada Franței la București a declarat: *„Acuzațiile care circulă despre o presupusă ingerință a Franței în scrutinul prezidențial din România sunt complet nefondate. Franța respinge categoric aceste acuzații și face apel ca fiecare să-și asume responsabilitatea, dar mai presus de toate, să respecte democrația română.”* Declarația răspundea afirmațiilor fondatorului Telegram, domnul Pavel Durov, potrivit cărora un guvern occidental, pe care l-a identificat ulterior prin directorul serviciului francez de

informații externe, domnul Nicolas Lerner, îi ceruse să reducă la tăcere vocile conservatoare din România înaintea alegerilor.[104]

La **5 iunie 2025**, ambasadorul Franței la București, Excelența Sa domnul Nicolas Warnery, a declarat că Franța *„doar observă și asistă România, dacă este cazul, în drumul său european, dar nu intervine pentru a modifica intențiile de vot”* și a adăugat: *„Nu am făcut campanie pentru niciun candidat.”* și *„Nu am dat instrucțiuni niciunei instituții din România.”*[105]

Reprezentanții Franței continuă eforturile de combatere a speculațiilor și a acuzațiilor de implicare diplomatică sau informativă în ciclul electoral românesc, încercând să tempereze tensiunile generate de declarațiile publice anterioare din spațiul internațional.

În vara anului 2025, directoarea Comunității Naționale de Informații a Statelor Unite ale Americii, doamna Tulsi Gabbard, a dispus declasificarea documentelor privind evaluările „ingerinței ruse” în alegerile americane din 2016. Odată cu declasificarea, Tulsi Gabbard a adus acuzații directe referitoare la politizarea informațiilor de către fosta conducere a serviciilor secrete americane și de către fosta administrație americană, arătând că rapoartele de securitate națională fuseseră manipulate sau prezentate distorsionat în scopuri politice.[106]

Problema instrumentalizării politice a serviciilor de informații în procesele electorale nu este doar o problemă locală, românească, ci un fenomen global major aflat în atenția democrațiilor occidentale. Această acțiune din Statele Unite a fost intens dezbătută în spațiul public și în rândul analiștilor care investigau criza din România (2024), oferind un precedent global despre cum notele informative ale serviciilor secrete pot fi utilizate, contestate sau chiar politizate în bătălii electorale majore, exact în perioada în care parlamentarii și comisiile de anchetă din România încercau să afle adevărul despre notele clasificate care au stat la baza anulării alegerilor prezidențiale de la București.

Evaluările elaborate de serviciile de informații au caracter operativ și analitic, nefiind echivalente unor mijloace de probă supuse verificării judiciare și principiului contradictorialității. Într-un stat de drept, o măsură de gravitatea invalidării unui scrutin prezidențial nu poate fi întemeiată exclusiv pe note ale serviciilor de informații, declasificate fără sursele care le susțin și sustrase controlului judecătoresc efectiv și imposibil de contestat de către participanții la procesul electoral. Riscurile instituționale ale utilizării unor evaluări secrete, susceptibile de erori analitice sau de instrumentalizare politică, au fost evidențiate inclusiv în dezbaterile și documentele declasificate în Statele Unite ale Americii cu privire la evaluările comunității de informații privind procesele electorale, confirmând necesitatea ca orice decizie de anulare a votului să se sprijine exclusiv pe probe verificabile public și administrate în condiții de transparență.

La **25 iulie 2025**, Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii a publicat prima parte a raportului The Foreign Censorship Threat, privind aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale și efectele asupra libertății de exprimare. Raportul susține că aceeași legislație, invocată în cazul alegerilor din

România pentru presiunile asupra TikTok și a altor platforme, produce efecte de cenzură în afara Uniunii Europene.[107]

Deși evaluările publicate la nivelul instituțiilor americane analizează acest fenomen la scară largă, documentarea modului în care marile platforme digitale au fost determinate de autoritățile europene și naționale să elimine conținut, să suspende conturi sau să restrângă vizibilitatea unor mesaje politice în timpul unor cicluri electorale sensibile, inclusiv în România, confirmă o mutație deja produsă în funcționarea democrațiilor europene. Sub justificarea protejării integrității procesului electoral și a aplicării normelor privind serviciile digitale, restrângerea discursului politic a fost transferată din sfera controlului judecătoresc în cea a deciziilor administrative urgente, puse în aplicare direct de operatori privați, cu efect imediat asupra pluralismului dezbaterii publice și a libertății de exprimare în campaniile electorale, conturând direcția actuală a guvernanței democratice la nivel european.

11 august 2025. Prin Raportul de control nr. 11057, Autoritatea Electorală Permanentă invalidează cheltuieli de 930.283 de lei din campania prezidențială a candidatului Nicuşor-Daniel Dan

La **11 august 2025**, Autoritatea Electorală Permanentă a întocmit Raportul de control nr. 11057 privind finanțarea campaniei electorale a candidatului Nicușor-Daniel Dan, prin care a invalidat cheltuieli electorale în cuantum de 930.283 de lei.[108]

La **12 august 2025**, Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii a publicat raportul privind drepturile omului în România pentru anul 2024. Raportul consemnează că Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024 *„a fost criticată drept ingerință politică într-un proces electoral și drept o restrângere nejustificată, de o natură și o gravitate fără precedent, a unui discurs politic defavorizat”* (*„was criticized as political interference in an election and an undue restriction on disfavored political speech of an unprecedented nature and severity”*) și că *„observatori independenți au sugerat că respectiva campanie pe rețelele sociale a fost o activitate electorală organică a unui partid politic român”* (*„independent observers suggested that the social media campaign in question was an organic election activity by a Romanian political party”*).[109]

Spre deosebire de justificările întemeiate pe motive de securitate națională invocate de autoritățile române, raportul oficial al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii consemnează criticile formulate față de anularea alegerilor prezidențiale și reține aprecierea observatorilor independenți potrivit căreia campania în cauză, desfășurată pe rețelele sociale, ar fi fost o activitate electorală organică a unui partid politic român.

La **19 august 2025**, doamna judecător Laura-Iuliana Scântei, din completul care a pronunțat Hotărârea nr. 32/2024, a arătat public: *„CCR nu are competențe să analizeze modul în care își realizează atribuțiile legale alte autorități ale statului, nici competența să facă o verificare asupra modului în care CSAT a ajuns la o anumită constatare.”*[110]

Declarația doamnei judecător Laura-Iuliana Scântei, membră a completului care a pronunțat Hotărârea nr. 32/2024 de anulare a alegerilor prezidențiale, lămurește limitele

procedurale în care a acționat instanța. Potrivit poziției exprimate public de aceasta, Curtea Constituțională nu a avut competența legală de a verifica, de a valida sau de a testa veridicitatea constatărilor și a datelor transmise de Consiliul Suprem de Apărare a Țării și de serviciile de informații.

Astfel, instanța constituțională a preluat evaluările din documentele declasificate ca temei de fapt al Hotărârii nr. 32/2024, fără a avea pârghiile legale pentru a administra probe proprii sau pentru a verifica pe fond concluziile structurilor de informații.

Această declarație publică confirmă necesitatea instituirii unei comisii parlamentare de anchetă. Întrucât Curtea Constituțională a acționat în afara unei proceduri contradictorii de administrare a probelor și a admis, prin declarația publică a unui judecător din complet, lipsa competenței sale legale de a verifica veridicitatea notelor informative transmise din sfera serviciilor de informații, temeiul faptic al anulării alegerilor din decembrie 2024 a rămas sustras oricărui control jurisdicțional. Constituția României și cadrul legal organic stabilesc expres limitele exercitării controlului constituțional și exigențele motivării pe bază de probe, iar depășirea acestor rigori impune verificarea parlamentară a modului în care autoritățile executive și structurile de informații au fundamentat documentele ce au stat la baza invalidării scrutinului.

La **16 septembrie 2025**, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, domnul Alex Florența, a declarat, cu privire la influențarea alegerilor din 2024, că ***„obiectul acestui război îl reprezintă înainte de toate creierele oamenilor”***.[111] La 16 octombrie 2025, procurorul general a declarat, referindu-se la Federația Rusă, că ***„toate firele duc acolo, cu certitudine”*.**[112]

Prin declarațiile publice ale procurorului general, domnul Alex Florența, potrivit cărora *„obiectul acestui război îl reprezintă înainte de toate creierele oamenilor”* și *„toate firele duc acolo, cu certitudine”*, **conducerea Ministerului Public a deplasat comunicarea oficială din registrul juridic în zona evaluărilor geopolitice și de securitate națională, în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive care să fi constatat săvârșirea unei infracțiuni de natură să afecteze votul.** Într-un stat de drept, rolul constituțional al parchetelor vizează administrarea probelor în cadrul procesului penal, cu respectarea prezumției de nevinovăție și a obligației de rezervă, iar exprimarea unor certitudini publice anterior controlului judecătoresc afectează distincția necesară dintre ipotezele urmăririi penale și adevărul judiciar stabilit de instanță.

Procurorul general conduce Ministerul Public. Potrivit articolului 131 alineatul (1) din Constituție, *„În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”*.

Afirmația potrivit căreia obiectul unui război îl reprezintă *„creierele oamenilor”* prezintă opțiunea electorală a cetățenilor drept rezultat al unei agresiuni externe. Formulată de conducătorul Ministerului Public în legătură cu alegerile din 2024, fără ca vreo hotărâre judecătorească definitivă să fi constatat săvârșirea unei infracțiuni care să fi afectat votul, această declarație anticipează o concluzie pe care numai instanța o poate stabili.

Gravitatea diagnosticului este cu atât mai mare cu cât aparţine procurorului general, chemat să apere drepturile şi libertăţile cetăţenilor. În absenţa unor probe administrate şi a unei hotărâri judecătoreşti, un asemenea diagnostic atribuie statului puterea de a decide în locul alegătorilor, sub pretextul că cetăţenii români nu mai pot hotărî singuri.

5 noiembrie 2025. Prin Decizia nr. 177DC, Autoritatea Electorală Permanentă refuză rambursarea sumei de 930.283 de lei din cheltuielile electorale ale candidatului Nicuşor-Daniel Dan

La **5 noiembrie 2025**, prin Decizia nr. 177DC, Autoritatea Electorală Permanentă a refuzat rambursarea sumei de 930.283 de lei din cheltuielile electorale ale candidatului Nicuşor-Daniel Dan.[1O8]

5.5.2. Audierile parlamentare privind anularea alegerilor şi publicarea raportului Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanţilor din SUA (ianuarie – februarie 2026)

La **21 ianuarie 2026**, la Washington, subsemnata, deputat Laura Gherasim, în calitate de Preşedinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, am avut o întâlnire de lucru cu reprezentanții Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii (House Judiciary Committee).

Comisia americană desfășura propria investigație asupra aplicării Regulamentului privind serviciile digitale, a libertății de exprimare și a posibilelor ingerințe în procesele electorale, inclusiv asupra unor aspecte referitoare la România. Întâlnirea a pornit de la petițiile adresate Comisiei de jurnaliști cu o îndelungată experienţă profesională, care reclamaseră cenzurarea opiniilor, restrângerea libertății de exprimare pe platformele online și lipsa de claritate privind temeiurile acestor măsuri. Întâlnirea a evidenţiat diferența dintre mecanismele de care dispune Parlamentul României și cele aflate la dispoziția Congresului Statelor Unite ale Americii pentru exercitarea controlului parlamentar.

Comisia parlamentară română nu deține mecanismele de care dispune Camera Reprezentanților, corespondentul Camerei Deputaților în Congresul Statelor Unite ale Americii. Primul dintre aceste instrumente democratice și parlamentare este citația obligatorie, subpoena, prin care o comisie a Congresului poate impune prezentarea unei persoane în Comisia judiciară, depunerea unei mărturii sau a unor documente. Puterea de anchetă a unei comisii a Congresului nu figurează în textul Constituției Statelor Unite. A fost recunoscută ca putere implicită, necesară exercitării funcției legislative, prin hotărârea Curții Supreme în cauza McGrain v. Daugherty, 273 U.S. 135 (1927). Neconformarea la ordinul parlamentar, subpoena, constituie sfidare a Congresului (contempt of Congress) și este sancționată penal de titlul 2, secțiunea 192 din Codul Statelor Unite. Publicarea documentelor obținute, în cadrul activității legislative, este acoperită de clauza discursului și dezbaterii, articolul I secţiunea 6 clauza 1 din Constituția americană. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților nu dispune de un

instrument echivalent prin care să poată obliga entitățile private să îi pună la dispoziție documentele solicitate în exercitarea controlului parlamentar.

La **25 februarie 2025,** Comisia judiciară a emis citații către opt companii: Apple, Amazon, Microsoft, Rumble, Alphabet, TikTok, X și Meta, urmate de Reddit la 17 aprilie 2025 și OpenAI la 5 noiembrie 2025. Corespondența purtată de aceste platforme cu Comisia Europeană și cu autoritățile române a intrat în circuitul public la 3 februarie 2026, prin anexele celui de-al doilea raport intermediar al Comisiei judiciare.

La **22 ianuarie 2026**, Consiliul Național al Audiovizualului a transmis comisiei parlamentare un răspuns privind prima parte a raportului Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, publicată la 25 iulie 2025, și aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale.[113]

În răspunsul transmis Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Consiliul Național al Audiovizualului a invocat faptul că raportul american din 25 iulie nu este un act legislativ al Uniunii Europene și nu produce efecte juridice asupra dreptului european.

Aceste precizări delimitează statutul juridic al raportului, dar ocolesc solicitarea de verificare a faptelor descrise în anexele sale, denumite „exhibits”, care cuprind probe obținute prin citație parlamentară. Cercetarea parlamentară urmărește tocmai clarificarea naturii intervențiilor asupra conținutului online și a responsabilităților instituțiilor române, iar lipsa unui efect legislativ al raportului asupra dreptului european nu scuză neclarificarea faptelor documentate. Exhibitele raportului american sunt analizate în Capitolul VI al prezentului raport.[113]

La **23 ianuarie 2026**, prin adresa nr. 743, adresată președintelui Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, domnul senator Nicolae Vlahu, Serviciul de Telecomunicații Speciale a arătat că datele privind desfășurarea procesului electoral din 2024 fuseseră puse la dispoziția procurorului, la cererea acestuia, în dosarul nr. 6675/19/P/2024 al DIICOT, și a invocat caracterul nepublic al urmăririi penale.[114]

Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților nu efectuează acte de urmărire penală, nu administrează probe în sensul dreptului procesual penal, nu stabilește existența vreunei infracțiuni și nu se pronunță asupra vinovăției vreunei persoane.

Caracterul public al prezentului raport permite confruntarea constatărilor și concluziilor raportului cu documente și informații care vor deveni disponibile ulterior, completarea analizei atunci când apar elemente noi și valorificarea rezultatelor sale de către Comisie, Parlamentul României și celelalte instituții ale statului și autoritățile judiciare, potrivit competențelor fiecărei instituții. Existența unei anchete penale nu suspendă controlul parlamentar asupra activității și funcționării autorităților publice române. Urmărirea penală și controlul exercitat de Parlament operează pe planuri distincte: prima vizează stabilirea răspunderii penale, iar cel de-al doilea privește modul în care instituțiile statului și-au

îndeplinit atribuțiile legale și și-au asumat responsabilitățile publice, fără a se substitui instanțelor judecătorești.

La **26 ianuarie 2026**, în prima zi a audierilor publice, Ministerul Afacerilor Interne a răspuns, prin adresa nr. 7953, semnată de secretarul de stat Silviu Nicu Macovei, adreselor Comisiei nr. 7c-16/10 din 13 ianuarie 2026 și nr. 7c-16/20 din 19 ianuarie 2026, prin care fuseseră solicitate documentele și informările privind anularea alegerilor prezidențiale. Ministerul a invocat **complexitatea centralizării informațiilor și a anunțat un răspuns de fond în termen de 30 de zile. Răspunsul de fond nu a fost transmis Comisiei până la închiderea documentării.** Ministerul Afacerilor Interne este instituția a cărei notă declasificată la 4 decembrie 2024 compara campania #EchilibruSiVerticalitate cu o operațiune derulată de Federația Rusă.[115]

În perioada **26–30 ianuarie 2026** s-au desfășurat cinci zile de audieri publice parlamentare în cadrul evenimentului intitulat *„Democrația la judecată”*, privind anularea alegerilor prezidențiale și activitatea instituțiilor implicate.[116]

La **29 ianuarie 2026**, în cadrul audierilor, a fost citit răspunsul scris al Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), potrivit căruia *„în contextul anulării alegerilor prezidențiale din anul 2024, Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu a comunicat Curții Constituționale în scris date sau informații, nici din oficiu și nici la cerere”*.[117]

Faptul că CSAT a precizat oficial că nu a comunicat în scris Curții Constituționale date sau informații privind anularea alegerilor arată lipsa unui circuit instituțional formal prin care acele documente au ajuns să stea la baza Hotărârii nr. 32/2024. Această precizare confirmă o lipsă de transparență procedurală care face necesară clarificarea completă a circuitului decizional.

Aceste două momente din ianuarie 2026 au arătat nu doar reticența executivului în fața controlului parlamentar, ci și faptul că instituțiile implicate nu pot indica un traseu oficial al documentelor pe baza cărora s-a anulat scrutinul. În timp ce parlamentarii au deschis un cadru de dezbatere prin cele cinci zile de audieri publice, înainte de a iniția alte demersuri, autoritățile executive au evitat să lămurească pe ce cale au circulat aceste informații.

La **3 februarie 2026**, Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii a publicat raportul The Foreign Censorship Threat, Part II, împreună cu 302 exhibite, între care documente obținute prin citații de la companii de tehnologie, între care corespondența platformei TikTok cu Comisia Europeană și cu autoritățile române din noiembrie și decembrie 2024.[118] Exhibitele obținute prin citație și anexate raportului american reprezintă probe primare, depuse sub sancțiune penală, care suplinesc refuzul sau incapacitatea instituțiilor române de a pune la dispoziție propriul circuit al documentelor. Aceste înscrisuri permit Parlamentului să verifice direct comunicările dintre autoritățile române, Comisia Europeană și platformele digitale din noiembrie și decembrie 2024, precum și modul în care au fost solicitate și aplicate restricțiile asupra materialelor politice și electorale publicate online.

Comisia judiciară a obținut aceste documente prin citații parlamentare cu caracter obligatoriu (subpoena), emise la 25 februarie 2025 către opt companii de tehnologie (Alphabet, Amazon, Apple, Meta, Microsoft, Rumble, TikTok și X Corp) și ulterior către alte două societăți, raportul fiind publicat împreună cu 302 probe documentare anexate.[119]

Subpoena este un ordin scris, cu caracter obligatoriu, prin care o comisie a Congresului Statelor Unite ale Americii cere unei persoane sau unei companii să prezinte documente ori să depună mărturie. Puterea comisiilor Camerei Reprezentanților de a emite asemenea ordine este prevăzută de Regula XI, clauza 2(m), din Regulamentul Camerei Reprezentanților. **Destinatarul nu poate refuza predarea documentelor cerute fără consecințe.** Potrivit titlului 2, secțiunea 192, din Codul Statelor Unite ale Americii, **persoana citată care refuză deliberat să se prezinte sau să predea documentele cerute săvârșește o infracțiune, pedepsită cu amendă și cu închisoare de la o lună la douăsprezece luni.** Ordinul se poate adresa numai persoanelor și entităților aflate sub jurisdicția americană.[120]

Greutatea probatorie a acestor înscrisuri decurge chiar din modul în care au fost obținute, întrucât aceste acte nu reprezintă interpretări ale autorilor raportului american, ci documentele interne originale ale companiei TikTok, predate sub sancțiunea legii și înregistrate individual sub seria de identificare TT_HJC. Corespondența purtată de platforma TikTok cu Comisia Europeană și cu autoritățile române apare astfel în forma predată Comisiei judiciare, cu data, expeditorul și destinatarul consemnate în înscris. Documentele dovedesc strict ce a comunicat platforma TikTok, când și cui a transmis informațiile, iar prezentul raport analizează aceste documente pentru a confrunta datele primite oficial de instituțiile statului cu declarațiile publice ale acestora.

Concluziile raportului american The Foreign Censorship Threat, Part II aparțin majorității Comisiei judiciare și au fost contestate de minoritatea acesteia, însă documentele anexate au o valoare probatorie proprie, independentă de aprecierile politice ale raportului. Prin urmare, prezentul raport se întemeiază exclusiv pe analiza conținutului acestor acte, nu pe calificările formulate de autorii documentului american. Analiza integrală a respectivelor probe documentare este realizată în Capitolul VI al prezentului raport, împreună cu examinarea cadrului european și a modului de aplicare a Regulamentului (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale (DSA).

La **4 februarie 2026,** purtătorul de cuvânt al Comisiei Europene pentru afaceri digitale, domnul Thomas Regnier, a calificat acuzațiile de cenzură din raport drept *„pure aiureli, complet nefondate”*.[121] Declarația, în forma redată de presă, nu se referă la niciunul dintre cele 302 exhibite publicate cu o zi înainte și nici la corespondența platformei TikTok cu Comisia Europeană privind alegerile din România.

Respingerea raportului Comisiei judiciare americane printr-o simplă etichetă politică nu înlocuiește verificarea documentelor și nu răspunde întrebărilor juridice pe care aceste înscrisuri le ridică. Într-un cadru instituțional riguros, contestarea unor probe administrate în urma citațiilor Congresului presupune analizarea fiecărui document în parte, indicarea temeiului legal al solicitărilor adresate platformelor și justificarea măsurilor luate. Atâta vreme cât corespondența dintre autorități și platformele digitale rămâne necontestată, simpla

etichetare a raportului drept *„aiureli”* nu înlătură obligația de a explica cine a cerut ștergerea sau blocarea postărilor în timpul alegerilor și pe ce bază legală.

Autoritățile române și Comisia Europeană invocă apărarea democrației pentru a justifica anularea alegerilor, dar refuză să își asume actele pe baza cărora s-a luat decizia. CSAT neagă că ar fi transmis în scris documente către Curtea Constituțională, deși Hotărârea nr. 32/2024 pe astfel de acte se întemeiază. Corespondența cu platformele digitale este ascunsă Parlamentului României, dar devine publică în Statele Unite ale Americii în urma citațiilor emise de Congresul american. Când aceste probe ies la iveală, oficialii europeni nu contestă conținutul documentelor oficiale în care apar chiar propriile lor mesaje. Le resping prin afirmații și etichete și reiau explicațiile oficiale, **fără să răspundă la ceea ce arată documentele.**

La **5 februarie 2026**, publicația InPolitics.ro a publicat articolul *„Ambasadorul Rusiei explică lipsa raportului despre alegeri: «Falsificarea faptelor nu e o treabă ușoară»”*, care reproduce declarații ale ambasadorului Vladimir Lipaev dintr-un interviu acordat TASS.[122]

Ambasadorul califică acuzațiile privind ingerința rusă drept *„un element al luptei politice interne”*, destinat *„în primul rând discreditării concurenților actualei puteri”*, prin aplicarea etichetei de *„agenți ai Kremlinului”*. Potrivit declarației, autoritățile române ar folosi acuzațiile împotriva Rusiei pentru a răspunde criticilor adversarilor politici.

Despre dovezile prezentate, Lipaev afirmă că sunt *„atât de ridicole și primitive încât nici nu merită discutate”*. Referindu-se la promisiunile unor dovezi suplimentare, ambasadorul declară că *„termenele lor de prezentare sunt amânate constant”*, pentru a încheia cu acuzația: *„falsificarea faptelor nu este o treabă ușoară”*. Prin această afirmație, reprezentantul Rusiei acuză autoritățile române că întârzierea prezentării probelor ar ascunde fabricarea faptelor invocate pentru susținerea ingerinței.

În privința relațiilor cu România, Vladimir Lipaev afirmă că Rusia dorește relații *„normale, constructive, bazate pe beneficiu reciproc și pe luarea în considerare a intereselor naționale”*, dar susține că *„partea română nu manifestă o astfel de dorință”*. Ambasadorul critică orientarea României în cadrul Uniunii Europene și NATO și condiționează reluarea cooperării de schimbarea politicii Bucureștiului, cerând ca autoritățile române să înceteze *„să se orienteze după supraveghetorii de la Bruxelles”*. Disponibilitatea declarată pentru relații bazate pe respectarea intereselor naționale este astfel însoțită de contestarea alegerilor de politică externă și de securitate ale României.

Lipaev califică măsurile privind personalul și activitatea misiunii diplomatice ruse drept *„acțiuni ostile”* și *„discriminare protocolară totală”*, iar despre relațiile comerciale afirmă că se află la cel mai scăzut nivel de după al Doilea Război Mondial. Totodată, declară că *„Rusia nu a avut și nu are planuri de atac asupra României”*, dar susține că apartenența la NATO reprezintă *„doar o iluzie liniștitoare”*. Declarațiile cuprind atât negarea unei amenințări militare ruse, cât și contestarea garanțiilor de securitate pe care România și-a întemeiat politica de apărare. Ambasadorul afirmă că, în condițiile descrise, *„nu se poate vorbi despre o resetare a relațiilor”*, adăugând: *„Cel puțin până când Bucureștiul nu va*

înceta să se orienteze după supraveghetorii de la Bruxelles, realizând că aceştia nu-i doresc deloc binele."

Declarațiile ambasadorului exprimă poziția statului acuzat. Autoritățile române au însă răspunderea de a susține acuzațiile prin probe verificabile. Lipsa unor dovezi verificabile, prezentate public, îi oferă reprezentantului Rusiei posibilitatea de a ironiza instituțiile române și de a contesta credibilitatea explicațiilor privind anularea alegerilor.

La **5 februarie 2026**, domnul Dacian Dragoș, judecător al Curții Constituționale, a declarat: *„Decizia a fost una necesară, la momentul respectiv. Și vorbesc din perspectiva cetățeanului, pentru că atunci nu eram judecător la Curtea Constituțională."*[123]

Domnul Dacian Dragoș a fost numit judecător al Curții Constituționale prin decretul din 8 iulie 2025 al Președintelui României, domnul Nicușor-Daniel Dan, câștigătorul alegerilor reluate după anulare. Mandatul a început la 13 iulie 2025. Judecătorul a precizat că vorbește *„din perspectiva cetățeanului"*, însă a făcut declarația în timpul mandatului de judecător al Curții Constituționale. Declarația susține că anularea alegerilor a fost necesară, fără să indice vreo probă pe care se sprijină această apreciere.[124]

6 februarie 2026. Deputatul Claudiu Năsui critică excluderea Dianei Iovanovici-Șoșoacă din cursa prezidențială din 2024

Legătura dintre acest prim precedent și evoluția ulterioară a crizei electorale a fost invocată și în dezbaterea politică. La 6 februarie 2026, în cadrul emisiunii „Interviurile Adevărul", deputatul Claudiu Năsui, fost ministru al Economiei și membru al Biroului Național al USR, a susținut: *„Curtea Constituțională a acționat arbitrar și tiranic din momentul în care a ilegalizat candidatura Dianei Șoșoacă"*.[125]

În continuarea intervenției sale, deputatul Claudiu Năsui a precizat că, dincolo de opțiunile politice personale (*„Nu sunt fan"*), evaluarea unui candidat trebuia lăsată la latitudinea alegătorilor: *„Asta e o judecată care trebuia să lași poporul să o facă"*. Referindu-se la consecințele electorale ale invalidării candidaturii, a apreciat că decizia a produs o redistribuire a opțiunilor de vot, contrară estimărilor inițiale ale actorilor politici: *„Asta concentra voturile asupra a mai puțini candidați din zona aceea. Ei se așteptau să fie, probabil, domnul Ciolacu și domnul Simion în turul 2. N-a ajuns niciunul dintre cei doi."*

5.5.3. Răspunsurile instituțiilor la solicitările Comisiei și continuarea procedurilor judiciare (februarie – octombrie 2026)

La **19 februarie 2026**, Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) a răspuns adresei nr. 7c-16/7 din 12 ianuarie 2026, pe care am transmis-o în calitate de Președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, privind aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale și desemnarea notificatorilor de încredere.[2] Răspunsul a fost analizat în Capitolul I al prezentului raport, secțiunea I.3.2.2, iar datele comunicate sunt coroborate cu analiza cadrului european și a aplicării Regulamentului privind serviciile digitale din Capitolul VI.

La **24 februarie 2026**, Autoritatea Electorală Permanentă a transmis un răspuns privind activitatea sa în anul 2024, notificările către platformele online şi documentele comunicate instituţiilor înaintea Hotărârii Curţii Constituţionale nr. 32/2024.[126]

Autoritatea Electorală Permanentă a precizat că activitatea sa în raport cu platformele online a constat în transmiterea notificărilor întemeiate pe deciziile birourilor electorale. În același răspuns, AEP a precizat că nu transmisese Curții Constituționale, Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), Guvernului sau Serviciului de Telecomunicații Speciale (STS) analize de risc, note interne ori rapoarte tehnice care să ateste vicierea alegerilor înaintea Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2024.[126]

27 februarie 2026. Sesizarea AEP privind finanţarea campaniei lui Nicuşor-Daniel Dan, relansată în presă: reacţia lui Nicuşor-Daniel Dan şi precizările lui Toni Greblă despre verificarea campaniei lui Călin Georgescu

La **27 februarie 2026**, presa a relatat că Autoritatea Electorală Permanentă sesizase Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la finanțarea campaniei electorale a Președintelui României. În aceeași zi, Președintele României, domnul Nicușor-Daniel Dan, a declarat că *„aceasta nu este o știre nouă, ci preluarea unei știri din aprilie 2025”* și că Autoritatea Electorală Permanentă *„nu a văzut nicio neregulă în finanțarea campaniei lui Călin Georgescu”*.[127]

Tot la **27 februarie 2026**, în exclusivitate la Realitatea Plus, fostul președinte al Autorității Electorale Permanente, domnul Toni Greblă, aflat la conducerea instituției în timpul alegerilor din 2024, a declarat: *„Aș vrea să mai spun că AEP, mai ales la candidații independenți care nu și-au declarat niciun sediu de campanie, nu face verificări în contabilitatea candidatului sau a mandatarului financiar, ci acesta din urmă este obligat să depună raportul de venituri și cheltuieli, însoțit de documentele justificative. Nu facem noi percheziții sau verificări la sediu, ci, dacă avem dubii, sesizăm organele de urmărire penală.”* Cu privire la candidatul Călin Georgescu, domnul Greblă a declarat: *„Așa se face că la candidatul Georgescu nu am avut ce verificări să facem decât faptul că el a declarat zero cheltuieli, i-am luat o declarație. (…) Așadar, la Călin Georgescu nu am avut ce verificări să facem, am constatat doar că el a anunțat zero cheltuieli, la fel și mandatarul său financiar, care a spus că, deși avea contract, nu a avut încasări și nici cheltuieli, situație în care, evident, nu a primit nici el niciun ban.”* Domnul Greblă a concluzionat: *„Noi am constatat, la Călin Georgescu, că a avut încasări zero și cheltuieli zero și am închis situația. Alte instituții ale statului ar fi trebuit să descopere dacă ceva s-a întâmplat în campania acestui candidat.”*[128]

Întrebat despre sesizarea privind finanțarea propriei campanii electorale, Președintele României a răspuns invocând campania domnului Călin Georgescu. Fostul președinte al Autorității Electorale Permanente a arătat însă ce constatase instituția în realitate: candidatul declarase zero venituri și zero cheltuieli, iar, potrivit declarației sale, AEP nu efectuează percheziții sau verificări la sediu. Instituția abilitată prin lege să controleze finanțarea campaniilor electorale nu transmisese Curții Constituționale, înaintea anulării scrutinului,

nicio analiză care să ateste vicierea alegerilor. Cu toate acestea, prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a reținut încălcarea principiului transparenței finanțării campaniei.

La **3 martie 2026**, jurnalistul Stéphane Luçon a publicat articolul *„CNA și noua arhitectură a cenzurii”*, care reproduce o sesizare privind moderarea conținutului online, Sistemul de Răspuns Rapid și notificatorii de încredere, împreună cu răspunsul Consiliului Național al Audiovizualului (CNA).[129]

Mecanismele de control al conținutului online nu mai sunt percepute de oameni doar ca simple instrumente tehnice de combatere a dezinformării, ci ca pârghii politice de control al narațiunii publice. Pe de o parte, există teama legitimă a societății civile față de abuzurile unui aparat administrativ care poate decide ce este *„adevărat”* sau *„fals”*. Pe de altă parte, se clamează presiunea uriașă asupra statului de a contracara vulnerabilitățile cibernetice și dezinformarea electorală invocată.

Prin externalizarea serviciilor și birocratizarea moderării conținutului de pe platforme, prin intermediul marilor platforme tehnologice și al *„notificatorilor de încredere”*, cenzura nu mai este o acțiune a statului, asumată direct de un ministru sau de o instituție, ci devine un proces administrativ, opac și greu de contestat în instanță în timp util. Anularea alegerilor, corelată cu restrângerea spațiului de dezbatere liberă online, marchează trecerea de la democrația deliberativă la un regim de control preventiv al opiniei publice.

La **4 martie 2026**, în emisiunea *„Să vorbim despre tine”*, difuzată de Naşul TV, în dialog cu doamna Gabriela Calițescu, jurnalistul Radu Moraru a declarat: *„Deci alegerile din România au fost anulate printr-un telefon dat de către Macron. Nu spun cui, atenție, nu lui Iohannis.”* Jurnalistul a continuat: *„Deci preşedintele Macron, preşedintele Franței, este cel care a dat telefonul și o să dezvălui în curând și cui, dar nu acum, prin care s-au anulat alegerile din România.”* și *„Atenție ce vă spun: l-au ocolit pe Iohannis. Deci nu l-au sunat pe Iohannis.”* Despre persoana care ar fi primit apelul, jurnalistul a afirmat: *„Cine a sunat știu. Dar acel cineva este un grup organizat. Este un grup de crimă organizată și un grup împotriva statului român.”* Despre fostul Președinte al României, jurnalistul a declarat: *„Iohannis doar a fost laș. Pentru că Iohannis putea să spună: nu, nu, sunt președintele României, nu anulăm alegeri.”* și *„Deci în acest moment președintele României, Iohannis, este trădare națională.”* Jurnalistul a formulat acuzația: *„Iohannis, fostul președinte, actualul președinte Nicușor Dan, premierul Bolojan, fac parte din acest grup de crimă organizată împotriva poporului român, care au anulat alegerile din România. Este o acuzație foarte gravă și trebuie să o probăm totodată. Pentru că dacă aceste lucruri sunt adevărate, automat vorbim de încălcarea articolului 2 din Constituția României. Și aici, clar, oamenii ăștia sunt direct către trădare națională.”* Despre reacția instituțiilor, jurnalistul a constatat: *„Deci este incredibil și la noi toată lumea tace: presa, ziarele, televiziunile, serviciile secrete, n-au spus nimic.”*[130]

Jurnalistul a acuzat public un șef de stat străin că a determinat anularea alegerilor din România și a susținut că fostul Președinte al României, Președintele în funcție și prim-ministrul au acționat în cadrul unui grup infracțional organizat pentru a pune în executare această anulare. Codul penal incriminează faptele îndreptate împotriva ordinii constituționale

şi a securităţii naţionale, inclusiv infracţiunea de trădare, prevăzută de articolul 394, precum şi cea de înaltă trădare, prevăzută de articolul 398, pentru care punerea sub acuzare a Preşedintelui României se hotărăşte de Parlament, potrivit articolului 96 din Constituţie. Totodată, conform articolului 292 din Codul de procedură penală, organele de urmărire penală au posibilitatea şi obligaţia de a se sesiza din oficiu atunci când iau cunoştinţă, pe orice cale, de indicii privind săvârşirea unor infracţiuni.

În emisiunea televizată, Radu Moraru a susţinut că anularea alegerilor a fost determinată de un apel telefonic al preşedintelui Franţei, Emmanuel Macron. Jurnalistul a afirmat că ştie cui i-a fost adresat apelul, fără a numi persoana. Organele competente aveau obligaţia să efectueze verificări pentru a stabili dacă afirmaţiile se confirmă sau se infirmă.

16 martie 2026. Audierea lui Cristian-Vasile Terheş privind postările USR în timpul votării în diaspora, sursa informaţiilor despre „boţii lui Georgescu" şi alte nereguli semnalate în timpul campaniei electorale

În audierea din **16 martie 2026** în faţa Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor, domnul Cristian-Vasile Terheş, europarlamentar şi candidat la alegerile prezidenţiale din 2024, a declarat că a aflat despre *„boţii lui Georgescu"* cu câteva zile înaintea primului tur, dintr-o emisiune a doamnei Anca Alexandrescu, pe care a indicat-o drept *„prima în spaţiul public românesc"* care a vorbit despre acest subiect. Potrivit aceleiaşi declaraţii, la 19 noiembrie 2024, doamna Anca Alexandrescu cerea public instituţiilor statului să cerceteze *„cine este «bogpr» care baga bani in campanie pe tik tok pentru Calin Georgescu!"*.[131]

Potrivit documentelor declasificate la 4 decembrie 2024, contul TikTok *„bogpr"* aparţinea omului de afaceri Bogdan Peşchir, acesta fiind acuzat, în nota SRI, că ar fi plătit aproximativ 381.000 de dolari pentru promovarea lui Călin Georgescu.[132] Prima persoană care a vorbit în spaţiul public despre boţi şi despre acest cont a fost doamna Anca Alexandrescu, într-o postare ştearsă ulterior de pe pagina sa. Potrivit declaraţiei domnului Cristian-Vasile Terheş, jurnaliştii *„au făcut capturi la postările astea"* în ianuarie 2025, iar acestea *„se mai găsesc încă pe câteva site-uri"*. La 25 ianuarie 2025, publicaţia Bugetul.ro a redat conţinutul postării, iar postările respective au fost recuperate.

La **1 aprilie 2026** am transmis trei adrese **Comisiei Europene**, respectiv preşedintei **Ursula von der Leyen,** vicepreşedintelui executiv **Stéphane Séjourné** şi comisarului **Michael McGrath,** prin care am solicitat acces la informaţiile din documentele privind aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065 (DSA) în alegerile prezidenţiale din România din 2024, cerere înregistrată sub referinţa EASE 2026/2653.

La **9 aprilie 2026**, prin adresa nr. 370, semnată de ambasadorul Federaţiei Ruse în România, Excelenţa Sa domnul Vladimir Lipaev, Ambasada Federaţiei Ruse a răspuns adresei nr. 7c-16/86 din 1 aprilie 2026, pe care am transmis-o în calitate de Preşedinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii din Camera Deputaţilor, privind acuzaţiile de interferenţă electorală cuprinse în notele declasificate prezentate Consiliului Suprem de Apărare a Ţării (CSAT): *„Federaţia Rusă, spre deosebire de*

«democrațiile occidentale», nu intervine, în mod principal, în procesele electorale din alte state. Toate declarațiile, rapoartele, articolele, documentele și alte materiale privind presupusa «ingerință hibridă» a Rusiei în alegerile din România, indiferent de proveniența acestora, ***nu corespund realității****. Orice investigații și discuții pe această temă constituie* ***exclusiv o afacere internă a României.”*** Răspunsul nu cuprinde nicio informație punctuală cu privire la întrebările formulate și nu răspunde niciunui element de fapt enumerat în solicitare.[133]

Răspunsul **Ambasadei Rusiei în România** respinge de la început acuzațiile privind o eventuală ingerință și califică investigațiile și discuțiile pe această temă drept o *„afacere internă”* a României. În logica răspunsului, Rusia nu are nimic de demonstrat, sarcina dovedirii presupusei ingerințe revenind statului român, care a formulat acuzațiile.

La **14 aprilie 2026**, prin adresa nr. 1403, Curtea Constituțională a răspuns solicitării pe care am formulat-o în calitate de Președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, privind accesul la documentele din dosarele electorale. În răspunsul său, Curtea afirmă că poate judeca numai dacă este legal sesizată, dar nu identifică actul de sesizare în baza căruia a anulat alegerile. Instituția indică doar numerele și locurile publicării Hotărârilor nr. 30 și nr. 32 din 2024, susținând că acestea cuprind întreaga documentare a soluției, și refuză comunicarea actelor aflate în dosare prin invocarea articolului 12 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 47/1992, prevederi potrivit cărora părțile au acces la dosar, iar documentele de lucru pe baza cărora Curtea pronunță hotărârile nu sunt destinate publicității. Totodată, Curtea nu comunică nici măcar lista documentelor depuse la dosar, astfel încât Parlamentul nu poate verifica ce înscrisuri au fost înregistrate, la ce dată au ajuns la Curte și în ce mod au fost verificate informațiile folosite pentru anularea scrutinului.[134]

Parlamentul primește de la Curtea Constituțională același răspuns ca orice cetățean, anume că hotărârile sunt acte publicate, iar actele din dosar nu sunt destinate publicității. În loc să răspundă întrebărilor Comisiei și să comunice documentele solicitate, Curtea face trimitere din nou la hotărârea care a determinat cercetarea parlamentară. Instituția care a desființat votul românilor refuză să arate, dincolo de propria motivare, modul în care au fost verificate informațiile folosite pentru anulare. Astfel, Curtea nu a dat curs nici solicitărilor Comisiei, nici cetățenilor care au petiționat și au solicitat explicații.

Exemplarul Hotărârii nr. 32/2024 transmis Monitorului Oficial poartă semnăturile președintelui Curții Constituționale și ale prim-magistratului-asistent. Potrivit articolului 59 alineatul (1) din Legea nr. 47/1992, *„rezultatul deliberării se înscrie într-o minută, care se semnează de judecătorii care au participat la ședință și de magistratul-asistent”*. Minuta din 6 decembrie 2024 consemnează votul celor nouă judecători și se află printre documentele dosarului la care Curtea Constituțională a refuzat accesul.

La **16 aprilie 2026**, **Ambasada Republicii Franceze** a răspuns adresei nr. 7c-16/87 din 1 aprilie 2026, pe care am transmis-o în calitate de Președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, printr-o scrisoare semnată de ambasador. Răspunsul nu se referă la afirmațiile privind comunicarea de către serviciile de

informații franceze a unor evaluări despre candidații la alegerile prezidențiale din 2024, ci prezintă structura Viginum, înființată în anul 2021 în subordinea primului-ministru francez pentru identificarea manipulărilor informaționale de origine externă. Cu privire la România, scrisoarea precizează că procesul care a condus la anularea alegerilor *„ține de organizarea instituțională a României”* și arată că raportul Viginum a fost transmis autorităților române, *„care, încă din decembrie, cu mult înainte de publicarea acestuia, în deplină exercitare a suveranității lor, constataseră existența unor ingerințe”*. În realitate, singurul act din decembrie 2024 care a conferit efecte juridice constatărilor din notele declasificate este Hotărârea nr. 32/2024 a Curții Constituționale, întemeiată pe notele de informare declasificate la 4 decembrie.

Ambasada Statelor Unite ale Americii nu a răspuns adresei nr. 7c-16/88, transmisă la 1 aprilie 2026.[135] Un răspuns formal nici nu era necesar, întrucât din discuțiile purtate cu oficiali americani a reieșit că elementele esențiale se regăsesc în documentele obținute prin citațiile Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților din SUA către platformele online, în investigația privind moderarea discursului electoral.

5 mai 2026. Prin Hotărârea nr. 140, Curtea de Apel București obligă Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) să ramburseze cheltuielile de campanie ale lui Nicușor-Daniel Dan

La **5 mai 2026**, prin Hotărârea nr. 140, pronunțată în dosarul nr. 1686/2/2026, Curtea de Apel București, Secția a X-a de contencios administrativ și fiscal și pentru achiziții publice, a admis cererea de chemare în judecată formulată de domnul Nicușor-Daniel Dan împotriva Autorității Electorale Permanente. Instanța a anulat Decizia nr. 177DC din 5 noiembrie 2025, a anulat în parte Raportul de control nr. 11057 din 11 august 2025 și a obligat Autoritatea Electorală Permanentă la rambursarea sumei de 930.283 de lei. Această hotărâre privește exclusiv rambursarea cheltuielilor electorale, iar nu cercetarea penală declanșată prin sesizarea Autorității Electorale Permanente din 24 aprilie 2025.[99]

La **13 mai 2026**, într-o ediție specială TVR Info, fostul Președinte al României, domnul Traian Băsescu, a declarat despre anularea alegerilor: *„Nimic legat de ruși. Nimic.”* A precizat: *„Ce vă spun eu însă cu instinctul pe care mi l-am format, e o afacere dâmbovițeană.”* A adăugat: *„Mă îndoiesc că se vor găsi probe că sunt implicați rușii.”* Despre raportul anunțat de Președintele României, a declarat: *„Mare greșeală. Eu am spus tot timpul că nu e treaba lui.”* A mai declarat: *„Președintele României nu are atribuțiuni în a constata legalitatea alegerilor.”*[136]

Domnul Traian Băsescu a condus Consiliul Suprem de Apărare a Țării timp de zece ani, între 2004 și 2014, și cunoaște din interior modul în care serviciile de informații informează conducerea statului. La aproape un an și jumătate de la anulare, fostul Președinte al României a declarat public că nu există nimic legat de Federația Rusă și a descris anularea drept o *„afacere dâmbovițeană”*, adică o chestiune internă a politicii românești. Declarația contrazice direct justificarea prezentată public în decembrie 2024 de Președintele României

şi de documentele declasificate, ingerința unui stat străin, pe care Hotărârea nr. 32/2024 nu o reține.

La **2 iunie 2026**, motivarea Hotărârii nr. 140/2026 a fost publicată pe portalul rejust.ro. Potrivit publicației G4Media, motivarea consemnează sesizarea adresată de Autoritatea Electorală Permanentă Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la 24 aprilie 2025.[137]

La **5 iunie 2026**, publicația G4Media a relatat, prin articolul semnat de jurnalistul Liviu Avram, că Autoritatea Electorală Permanentă reținuse și transferul din 7 martie 2025, apreciind că din suma transferată aproximativ 22.000 de euro proveneau din donații și că transferul reprezenta rambursarea împrumutului de 25.000 de euro contractat de candidat de la sora sa în anul 2022. Președintele României, domnul Nicușor-Daniel Dan, a transmis în scris: *„În anul 2022 am contractat de la sora mea, Claudia, un împrumut de 25.000 de euro”*, care nu a fost rambursat. Președintele a precizat că suma de 144.075 de lei reprezenta un împrumut distinct, primit de la sora sa la 20 și 23 ianuarie 2025 *„pentru acoperirea unor cheltuieli urgente de precampanie”*, și că *„acest nou împrumut a fost rambursat la data de 07.03.2025”*. Soluția parchetului nu a fost făcută publică.[138]

La **23 iunie 2026**, Autoritatea Electorală Permanentă a declarat recurs împotriva Hotărârii nr. 140/2026.[139]

24 iunie și 6 iulie 2026. Răspunsurile Comisiei Europene la adresele transmise de Președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților privind accesul la documentele DSA și intervențiile în procesul electoral din România

În răspunsul din 24 iunie 2026, vicepreședintele executiv **Henna Virkkunen** a confirmat trimiterea solicitărilor către **DG CONNECT,** a invocat competența Comisiei de a supraveghea riscurile sistemice prevăzute de articolele 34 și 35 din DSA, **a precizat că mecanismul de criză de la articolul 36 nu a fost niciodată activat** și a respins acuzațiile de cenzură din rapoartele Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților din SUA.

Prin răspunsul din 6 iulie 2026, înregistrat cu numărul Ares(2026)6744141 și semnat de directorul general **Roberto Viola, DG CONNECT a refuzat accesul la dosarele** DSA.100141, DSA.100142 și DSA.100071, declarând: ***„Am examinat dacă ar putea exista un interes public superior care să justifice divulgarea documentului a cărui comunicare este refuzată, dar nu am putut identifica un asemenea interes.”*** (*„We have examined whether there could be an overriding public interest in the disclosure of the document which is being withheld but we have not been able to identify such an interest.”*)

Comisia Europeană nu a putut identifica un interes public superior nici în cazul unor alegeri prezidențiale anulate, nici în privința votului desființat a 9,4 milioane de cetățeni și nici în privința propriilor demersuri asupra platformelor online în chiar zilele dintre cele două tururi de scrutin.

Anularea unui întreg proces electoral prezidenţial şi desfiinţarea votului a peste 9,4 milioane de cetăţeni reprezintă cel mai puternic temei de interes public superior care poate fi invocat în baza Regulamentului (CE) nr. 1049/2001 pentru comunicarea transparentă a datelor şi a documentelor privind intervenţia Comisiei Europene în alegerile unui stat membru.

Dacă nici anularea unui scrutin prezidenţial nu trece pragul interesului public superior, excepţia prevăzută de Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, aplicată în acest fel, încetează să mai apere un interes legitim şi devine un paravan în spatele căruia Comisia Europeană evită răspunsurile la întrebările adresate, hotărând singură dacă cetăţenii au dreptul să afle cum a intervenit asupra platformelor online în timpul alegerilor şi în ce măsură le-a fost îngrădită libertatea de exprimare.

Executivul european impune statelor membre şi platformelor online standarde drastice de transparenţă. În paralel cu procedurile prevăzute de Regulamentul privind serviciile digitale (DSA), Comisia Europeană a cerut platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid, un mecanism voluntar şi opac prin care organizaţii finanţate din fonduri europene au semnalat postările cetăţenilor români.

Aceste raportări nu s-au limitat la *„conţinutul ilegal”* prevăzut de legislaţia europeană, ci au vizat şi mesajele electorale, opiniile publice etichetate drept *„conţinut toxic”* şi chiar criticile legitime ale cetăţenilor, care contraziceau naraţiunea oficială, exact în momentul în care libera circulaţie a discursului public, adică exercitarea drepturilor în democraţia pe care Comisia Europeană o proclamă ca să îşi justifice intervenţiile prin mecanisme voluntare, opace, în paralel cu regulamentele UE (adoptate de Parlamentul European şi de Consiliu), era necesară.

În zilele dintre cele două tururi de scrutin, postări ale cetăţenilor români, care sunt şi cetăţeni europeni, au fost blocate în România fără decizia vreunei autorităţi naţionale, şi atât autorităţile, cât şi executivul european şi-au justificat intervenţiile invocând apărarea şi numele democraţiei.

Când însă a venit rândul Comisiei să dea explicaţii cetăţenilor şi parlamentarilor români care au cerut aceleaşi garanţii de transparenţă cu privire la ingerinţele şi îngrădirea libertăţii de exprimare, serviciul Comisiei Europene, DG CONNECT, a răspuns că nu a identificat niciun interes public superior care să justifice comunicarea documentelor. **Democraţia este reperul absolut pentru a interveni în campania electorală a unui stat membru, dar aceeaşi democraţie devine brusc lipsită de relevanţă atunci când Comisia Europeană trebuie să asigure transparenţă şi să explice propriile acţiuni, intervenţii şi temeiul competenţei exercitate.**

Aceasta este democraţia europeană aşa cum o înţelege şi o exercită în practică însăşi Comisia Europeană.

În acelaşi răspuns, DG CONNECT a refuzat comunicarea scrisorii Ares(2026)4850838, trimise de Henna Virkkunen unei autorităţi americane, invocând protecţia relaţiilor internaţionale. Răspunsul se contrazice în privinţa corespondenţei dintre Comisia Europeană

și autoritățile române privind integritatea alegerilor, din perioada octombrie–decembrie 2024: la punctul 2, DG CONNECT include aceste documente printre cele identificate și refuzate, iar la punctul 5 declară că nu le deține.[140] Solicitarea privind lista platformelor notificate a rămas fără niciun răspuns.

Explicațiile sunt datorate, înainte de toate, cetățenilor români, singurii titulari ai suveranității naționale și singurii îndreptățiți să decidă cine îi reprezintă. Votul a fost exprimat, însă rezultatul său a fost anulat fără ca autoritățile să ofere cetățenilor justificările complete și verificabile pe care le impune o asemenea decizie.

La aproape doi ani de la acea decizie, raportul anunțat public de Președintele României rămâne nepublicat. Curtea Constituțională refuză să pună la dispoziție actele din dosarul în care a anulat alegerile, iar Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că hotărârea de anulare nu poate fi atacată în fața niciunei instanțe. În același timp, Comisia Europeană a respins integral cererile de acces la documentele care privesc România.

Întregul demers de anulare a alegerilor s-a bazat pe suspiciunile formulate la 28 noiembrie 2024 de un Consiliu Suprem de Apărare a Țării lipsit de competența de a constata nereguli electorale. Votul a peste nouă milioane de cetățeni a fost anulat pe baza unor note de informare nevalidate de nicio autoritate competentă. S-a acționat printr-o hotărâre definitivă, fără cale de atac, fără ca vreo probă a unei fraude reale să fi fost administrată vreodată într-o procedură contradictorie.

Voința exprimată de popor a fost înlocuită de evaluările netransparente ale unor servicii de informații, neverificate de nicio instanță și imposibil de contestat de către cetățeni. Constituția României, prin articolul 2 alineatul (2), interzice explicit acest derapaj: *„Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.”* Un scrutin anulat fără probe, fără drept la replică și fără asumarea răspunderii nu sancționează o neregulă electorală, ci reprezintă deposedarea poporului de propria suveranitate.

La **27 iulie 2026**, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de urmărire penală, a dispus începerea urmăririi penale in rem într-un dosar privind anularea alegerilor prezidențiale din 2024. Dosarul a fost constituit în urma a peste 600 de plângeri formulate de reprezentanții Asociației pentru Libertate și Egalitate Socială, în cadrul proiectului civic *„Valul Democrației”*. Plângerile vizau constituirea unui grup infracțional organizat, abuzul în serviciu, infracțiuni contra umanității, complicitatea la uzurparea funcției, împiedicarea exercitării drepturilor electorale și represiunea nedreaptă. Parchetul a precizat: *„La data de 27 iulie 2026, s-a dispus începerea urmăririi penale in rem (cu privire la faptă).”*[141]

La **6 august 2026**, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins contestațiile din camera preliminară în dosarul în care Călin Georgescu fusese trimis în judecată în septembrie 2025, alături de alți inculpați, pentru complicitate la tentativă la acțiuni împotriva ordinii constituționale și comunicarea de informații false, astfel încât cauza poate fi judecată pe fond. Trimiterea în judecată nu echivalează cu o condamnare, iar Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată înainte de dispunerea oricărei asemenea măsuri.[142]

La **20 şi 21 octombrie 2026**, la Bucureşti, a avut loc a doua ediție a Forumului privind statul de drept, organizat de **Comisia de la Veneţia** împreună cu **Reprezentanţa Comisiei Europene în România, Fundaţia Konrad Adenauer**, **Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti** și **Centrul de Analiză Strategică.** Potrivit datelor relatate în presă, delegația Comisiei de la Veneția, condusă de președinta Comisiei, doamna Marta Cartabia, s-a întâlnit cu Președintele României, cu reprezentanți ai Guvernului, cu Președintele Senatului, domnul Mircea Abrudean, și cu Curtea Constituțională. La 19 octombrie 2026, la Curtea Constituțională, discuțiile au privit Lista criteriilor privind statul de drept.[143]

5.6. Campania prezentată drept ingerință rusească, documentele ascunse opiniei publice, finanțarea politică și împrejurările anulării alegerilor prezidențiale

Pentru a înțelege modul în care au fost prezentate publicului informațiile invocate la anularea alegerilor prezidențiale, vom urmări cazul societății Kensington Communication și al platformei FameUp. Alegerea acestui caz nu este întâmplătoare, întrucât în nota Direcției Generale de Protecție Internă numele celor două entități au fost anonimizate în versiunea publicată, iar campania derulată prin intermediul lor era descrisă drept identică unei operațiuni a Federației Ruse, deși investigațiile jurnalistice ulterioare au indicat un circuit financiar care pornea de la Partidul Național Liberal. Reconstituirea de față se limitează la acest caz, pe baza documentelor și a informațiilor devenite publice, fără a pretinde că epuizează lista societăților, a persoanelor ori a intereselor implicate, stabilirea tuturor participanților și a eventualelor raporturi financiare dintre aceștia revenind organelor de urmărire penală.

La **4 decembrie 2024,** când au fost date publicității documentele declasificate ale instituțiilor de securitate națională, românilor li s-a spus că asupra alegerilor prezidențiale se abătuse o ingerință străină, că în spatele promovării candidatului Călin Georgescu se regăseau metodele Federației Ruse și că instituțiile statului descoperiseră o operațiune de influențare a voinței electorale. Două zile mai târziu, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral, **fără ca cetăţenilor să li se spună că una dintre campaniile prezentate drept asemănătoare unei operaţiuni ruseşti fusese organizată printr-o agenţie românească de comunicare şi plătită, potrivit verificărilor ANAF relatate ulterior de publicaţia Snoop, de Partidul Naţional Liberal.**

Nefiind vorba despre un amănunt lipsit de însemnătate, proveniența banilor, identitatea celor care comandaseră campania și raportul dintre societățile care executaseră campania constituiau împrejurări decisive pentru înțelegerea operațiunii descrise în documentele oficiale. **În versiunea declasificată a notei, prezentată cetăţenilor, numele societăţii era acoperit de o bandă neagră. Comparaţia cu Federaţia Rusă rămăsese însă la vedere, iar această diferenţă între ceea ce instituţiile statului cunoşteau şi ceea ce cetăţenii au fost lăsaţi să cunoască avea să capete o cu totul altă însemnătate după dezvăluirile din 20 decembrie 2024.**

Nota Direcției Generale de Protecție Internă din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, declasificată cu nr. 2081968 din 4 decembrie 2024 și înregistrată la Administrația Prezidențială sub nr. DSN1/1741, descria campania #EchilibruSiVerticalitate ca fiind *„identică cu campania «Frate lângă Frate» derulată de Federația Rusă în Ucraina, ambele realizându-se prin manipularea unor micro-influenceri legitimi”*, formulare care avea o greutate aparte. Într-un document oficial destinat informării celor mai înalte autorități ale statului, **calificativul *„identică”* nu reprezenta o simplă figură de stil, pentru că aşeza în aceeaşi categorie o campanie electorală desfăşurată în România şi o operaţiune atribuită Federaţiei Ruse, fără ca asemănarea metodei de promovare să dovedească, prin ea însăşi, identitatea organizatorului sau proveniența externă a finanțării.**

Documentul consemna existența a aproximativ 130 de conturi TikTok care diseminaseră materiale cu hashtag-urile #echilibrusiverticalitate, #prezidentiale2024 și #unliderpotrivitpentrumine. Remunerarea se făcea printr-o platformă de intermediere, identificată ulterior drept FameUp, fiind menționat un tarif de aproximativ 390 de lei pentru un influencer cu 20.000 de urmăritori. Nota compara această modalitate de promovare cu operațiunea desfășurată în Ucraina, unde fiecare material publicat ar fi fost plătit cu 17 dolari. **Majoritatea influencerilor, potrivit descrierii din document, nu cunoşteau candidatul în beneficiul căruia urma să fie folosit conţinutul distribuit. Acesta era mecanismul pe care Direcţia Generală de Protecţie Internă îl considera asemănător celui utilizat în operaţiunea atribuită Federaţiei Ruse.**

Celelalte instituții care au prezentat note despre evenimentele din campania electorală prezidențială nu formulaseră aceeași concluzie. Documentul Serviciului de Informații Externe, nr. 1956 din 4 decembrie 2024, extras din nota nr. 0654 din 28 noiembrie 2024 și înregistrat sub nr. DSN1/1740, descria operaţiuni informaționale ruseşti în domeniul securității, fără să individualizeze campania electorală a vreunui candidat. Nota Serviciului Român de Informații privind atacurile cibernetice, nr. 00784853 din 2 decembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1743, invoca un *„mod de operare specific unui atacator statal”*, **dar consemna clar că instituția nu deținea date certe cu privire la atacator.** Raportul Serviciului de Telecomunicații Speciale nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1701 din 2 decembrie 2024, constata că infrastructura electorală administrată de instituție funcționase fără disfuncționalități.

Niciuna dintre aceste constatări nu stabilea că Federaţia Rusă finanţase campania #EchilibruSiVerticalitate. Nici referirea la un mod de operare specific unui atacator statal, nici prezentarea unor operațiuni informaționale desfășurate în alte împrejurări nu puteau suplini dovada legăturii dintre un anumit stat, o anumită campanie electorală și persoanele care o organizaseră. **Singura comparaţie explicită dintre campania online analizată şi o operaţiune atribuită Federaţiei Ruse provenea din nota Ministerului Afacerilor Interne.**

Aceste detalii cer continuarea cercetării parlamentare pentru a stabili ce informații deținea conducerea Ministerului Afacerilor Interne și cum au fost folosite la redactarea notei prezentate în CSAT.

Dintre instituţiile emitente ale documentelor declasificate, **Ministerul Afacerilor Interne era singura instituţie subordonată direct Guvernului şi condusă de un ministru.** Direcţia Generală de Protecţie Internă funcţionează în subordinea ministrului, numit de Preşedintele României la propunerea prim-ministrului. **În schimb, directorii Serviciului Român de Informaţii şi ai Serviciului de Informaţii Externe sunt numiţi de Parlament, în şedinţă comună, la propunerea Preşedintelui României, potrivit articolului 65 alineatul (2) litera h) din Constituţie.**

În noiembrie 2024, ministrul Afacerilor Interne era domnul Cătălin Predoiu, prim-vicepreşedinte al Partidului Naţional Liberal, acelaşi partid care, potrivit verificărilor ANAF relatate de Snoop, plătise campania prin Kensington Communication.[144] **Nota Direcţiei Generale de Protecţie Internă, emisă de o structură subordonată unui ministru PNL, a descris campania drept identică unei operaţiuni ruseşti, iar numele societăţii prin care PNL plătise campania a fost acoperit la declasificare.**

Nota Serviciului Român de Informaţii nr. 00778639 din 28 noiembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1742, **cuprindea şi informaţii privind promovarea Partidului Oamenilor Tineri (POT).** Documentul consemna că *„TikTok a mai identificat o activitate de promovare masivă, derulată în ultimele două săptămâni, pentru susţinerea POT”*. Formaţiunea îl susţinea pe candidatul Călin Georgescu şi participase la alegerile parlamentare din 1 decembrie 2024, în urma cărora a intrat în Parlamentul României.

Aceleaşi platforme de comunicare, aceeaşi perioadă electorală şi informaţii despre promovarea coordonată se regăseau, prin urmare, în documentele analizate de instituțiile statului și în privința alegerilor parlamentare, însă acest scrutin nu a fost anulat. Autoritatea Electorală Permanentă a transmis ulterior parchetului un raport privind Partidul Oamenilor Tineri, dar sesizarea a vizat modul de cheltuire a subvenției, nu promovarea masivă pe TikTok consemnată în nota SRI. Diferența de tratament nu poate fi explicată prin simpla invocare a campaniilor online, câtă vreme asemenea activități fuseseră semnalate în legătură cu mai multe formațiuni politice. Aceleași constatări, cuprinse în acelaşi set de documente declasificate, au dus la anularea întregului scrutin prezidenţial, în timp ce rezultatul alegerilor parlamentare, desfăşurate în acelaşi interval, a rămas valabil, aceleaşi fapte producând astfel efecte opuse de la un scrutin la altul.[145]

La **4 decembrie 2024**, **presa a preluat calificarea făcută de Ministerul Afacerilor Interne.** Unul dintre titlurile publicate anunța: *„MAI: Campania lui Călin Georgescu «Echilibru și Verticalitate» similară cu «Frate lângă Frate», derulată de Rusia în Ucraina”*.[146] **Cititorului i se oferea asocierea cu Federaţia Rusă, nu şi numele societăţilor care organizaseră campania. În documentul declasificat, identitatea acestora fusese acoperită.**

La **6 decembrie 2024,** Curtea Constituţională a pronunţat Hotărârea nr. 32/2024, prin care a anulat întregul proces electoral prezidenţial. Deşi în considerentele hotărârii sunt invocate documentele declasificate, din motivare nu reiese că proveniența finanțării campaniei #EchilibruSiVerticalitate ar fi fost verificată înainte de desfiinţarea votului şi nici

ce informații deținea Curtea cu privire la societățile comerciale implicate ori la partidul care plătise acea campanie.

Candidatul Călin Georgescu declarase zero cheltuieli electorale, iar Autoritatea Electorală Permanentă consemnase în registrele sale *„încasări zero și cheltuieli zero”*. Faptul că un candidat nu raportează sume cheltuite direct nu exclude posibilitatea ca alte persoane sau entități să fi finanțat promovarea lui; tocmai existența acestei posibilități făcea indispensabilă identificarea celui care comandase și plătise respectivele servicii **înainte de a se imputa candidatului o finanțare ocultă.** În realitate, anularea alegerilor s-a produs înainte ca sursa reală a plăților să fie lămurită și adusă la cunoștința publicului.

La **13 decembrie 2024**, poliția a efectuat percheziții la FameUp și a audiat șase influenceri în dosarul privind finanțarea campaniei candidatului Călin Georgescu, potrivit relatărilor G4Media și Gândul.[147] **Cercetările prezentate public priveau legăturile influencerilor cu promovarea candidatului. În schimb, traseul banilor proveniți de la Partidul Național Liberal avea să fie dezvăluit abia după o săptămână, prin investigația Snoop.**

Potrivit investigațiilor publicate de Snoop și preluate de HotNews, membrii CSAT cunoșteau numele Kensington Communication la ședința din 28 noiembrie 2024.[148] Cetățenilor li s-a prezentat numai descrierea operațiunii și asemănarea acesteia cu metode utilizate de Federația Rusă. Apare astfel o problemă gravă privind caracterul complet al informațiilor oferite opiniei publice.

În acest cadru trebuie analizată și declarația Președintelui de atunci al României, Klaus Werner Iohannis, făcută la Bruxelles, după hotărârea Curții Constituționale. Acesta a discutat despre interferența Rusiei în procesele democratice și despre operațiunile desfășurate în mediul online, invocând inclusiv elementele prezentate în documentele desecretizate.

La **18 decembrie 2024**, într-o conferință de presă susținută la Bruxelles, Președintele României, Klaus Werner Iohannis, întrebat de ce nu fusese numit statul căruia îi era atribuită ingerința invocată, a afirmat că un atac simultan asupra tuturor serverelor putea fi executat numai de un actor statal și a declarat că *„aici a fost Rusia”*.[149] La data anulării alegerilor, 6 decembrie 2024, Președintele țării vorbise despre un *„stat străin”*, la modul general. **La 18 decembrie 2024, *„statul străin”* a primit oficial numele de Federația Rusă.**

Declarația beneficia de autoritatea funcției prezidențiale și a intervenit după anularea alegerilor, într-un moment în care cetățenii așteptau explicații privind desființarea votului lor. Totuși, din documentele oficiale prezentate la acel moment reiese că nici nota Serviciului Român de Informații privind atacurile cibernetice, în care se consemna lipsa unor date certe cu privire la identitatea atacatorului, nici evaluarea Serviciului de Telecomunicații Speciale referitoare la funcționarea infrastructurii electorale nu susțineau o atribuire certă a atacurilor către Federația Rusă. Cu atât mai puțin stabileau aceste documente că Federația Rusă ar fi finanțat campania #EchilibruSiVerticalitate.

La **20 decembrie 2024**, publicația Snoop a relatat că, potrivit verificărilor Agenției Naționale de Administrare Fiscală, această campanie fusese plătită de Partidul Național

Liberal, prin agenția Kensington Communication SRL.[150] **Informația a adus în fața opiniei publice tocmai împrejurarea care lipsea din documentul declasificat, și anume că finanțarea uneia dintre campaniile asociate public ingerinței rusești provenea din România, de la un partid politic român, și fusese derulată prin societăți comerciale românești.**

Kensington Communication SRL, identificată prin CUI 28718923, este o societate privată de comunicare și publicitate, deținută de Răzvan Săndulescu și Sorin Cătălin Dumitru. Partidul Național Liberal era clientul societății. Potrivit Fanatik, cei doi asociați dețineau fiecare câte 50% din capitalul social, iar Sorin Cătălin Dumitru avea și calitatea de administrator. România Liberă a indicat o structură de 60% și, respectiv, 40%, diferență care trebuie raportată la data consultării datelor despre societate. Aceeași publicație i-a descris pe cei doi acționari drept ***„foști consilieri prezidențiali”*** **și a redat afirmația jurnalistului Dan Andronic potrivit căreia aceștia s-ar fi ocupat de comunicarea lui Vladimir Plahotniuc.**[151]

Kensington Communication deține, potrivit Fanatik, 30% din **Fabrica de Evenimente Festivus SRL**, societate în care figurează printre asociați și Mirela Simona Săndulescu, cu o participație de 30%.[152]

Relația dintre Kensington Communication și Partidul Național Liberal era mai veche decât campania prezidențială din 2024. Potrivit Europei Libere (25 aprilie 2024), PNL plătise societății aproximativ 560.000 de euro, echivalentul a 2,8 milioane de lei, pentru servicii de consultanță prestate în anul 2023, din subvenția acordată partidului de la bugetul de stat.[153]

Situațiile financiare depuse la Ministerul Finanțelor arată că Kensington Communication înregistrase în 2022 o cifră de afaceri de 1.319.279 de lei, un profit net de 572.365 de lei și patru angajați. În 2023, cifra de afaceri crescuse la 4.690.121 de lei, iar profitul net la 2.905.708 lei, cu trei angajați. **Plățile Partidului Național Liberal, de aproximativ 2,8 milioane de lei, reprezentau astfel aproape 60% din cifra de afaceri a societății.**[154]

În anul electoral 2024, cifra de afaceri a Kensington Communication a ajuns la 8.459.367 de lei, cu un profit net de 2.687.742 de lei și trei angajați. În 2025, societatea a raportat o cifră de afaceri de 6.578.033 de lei, un profit net de 1.474.548 de lei și același număr de angajați. **Între 2022 și 2024, cifra de afaceri crescuse de peste șase ori, fără o creștere corespunzătoare a personalului declarat.** Datele contabile arată doar dimensiunea economică a unei societăți care presta servicii importante pentru un partid finanțat și din fonduri publice.

Relațiile contractuale nu se opreau la agenția de comunicare. Platforma FameUp, prin intermediul căreia erau remunerați influencerii, era operată de societatea **Inovatie Alia SRL din Iași.** Potrivit mențiunilor publicate în Monitorul Oficial la 19 noiembrie 2024 și prezentate de Ziarul Financiar la 27 noiembrie 2024, acționariatul societății era alcătuit din Ionuț Pătrășcoiu, cu 57,97%, Early Game Ventures Fund I Coöperatief U.A., cu 18,47%,

Bogdan Mihai Gheorghiu, cu 17,30%, Marian Dinu, cu 1,64%, 7X Partners SRL, cu 1,06%, Irina Ciochină, cu 1,06%, Ice Vulcan Equities Limited, societatea prin care investește Daniel Dines, fondatorul UiPath, cu 1,01%, Ana-Maria Andronic, cu 0,89%, Valar Dohaeris SRL, societatea lui Laurențiu Bălașa, cu 0,27%, Dan-Andrei Calagiu, cu 0,22%, și Andrei Daniel Popescu, cu 0,11%.[155] Early Game Ventures Fund I Coöperatief U.A. este un fond de investiții înregistrat în Olanda. Controlul societății rămânea însă românesc, acționarul majoritar fiind Ionuț Pătrășcoiu.

Transferul de părți sociale consemnat în acele mențiuni avusese loc la 10 septembrie 2024. A doua zi, la 11 septembrie, Kensington Communication efectua către FameUp o plată de 121.863 de lei. La 23 septembrie urma o a doua plată, de 130.639 de lei, iar la 9 octombrie o a treia, de 243.877 de lei. În total, 496.379 de lei au fost transferați de Kensington Communication către FameUp prin aceste trei transferuri. La 6 noiembrie 2024, Partidul Național Liberal efectua către Kensington Communication o plată de 1.017.098 de lei, potrivit informațiilor financiare relatate de presă.[156]

Succesiunea acestor plăți nu este lipsită de importanță, pentru că sumele au circulat între partid, agenția de comunicare și platforma de influenceri înainte de anularea alegerilor.

Documentele contractuale și bancare pot arăta dacă plata PNL din 6 noiembrie a reprezentat, integral sau parțial, decontarea serviciilor achitate anterior către FameUp. Simpla apropiere a datelor nu dovedește această destinație, dar circuitul identificat este suficient de precis pentru a putea fi urmărit până la contractul care a justificat fiecare transfer și până la serviciul pentru care au fost plătiți banii.

FameUp nu era un furnizor necunoscut conducerii Partidului Național Liberal. Europarlamentarul PNL Rareș Bogdan a declarat că reprezentanții platformei *„au fost la noi la partid de zeci de ori”* și că *„eu am recomandat partidului să lucreze cu profesioniști”*. A confirmat că *„cei de la FameUP au făcut o campanie pe TikTok”* și a apreciat drept *„foarte bună”* activitatea platformei în campaniile europarlamentare și prezidențiale, potrivit relatărilor Snoop și G4Media.[157]

În același interviu, Rareș Bogdan a indicat că relația cu Kensington Communication fusese gestionată de **Lucian Bode**, **Dan Motreanu**, **Nicolae-Ionel Ciucă** și echipa de campanie, menționându-l pe **Dan Motreanu** drept coordonator al campaniei prezidențiale**,** iar pe **Ciprian Ciucu** drept director al campaniei online**.** Aceste afirmații privesc direct stabilirea persoanelor care au decis alegerea prestatorilor, aprobarea serviciilor și coordonarea mesajelor electorale. Răspunderea pentru derularea unei campanii nu se deduce automat din simpla deținere a unei funcții politice, dar nici nu poate fi lămurită fără verificarea atribuțiilor exercitate efectiv de cei care au condus-o.

Bogdan Mihai Gheorghiu, al doilea acționar persoană fizică al societății care opera FameUp, declara la 28 noiembrie 2024, pentru Ziarul de Iași: *„Am făcut campanie altui candidat, care din păcate a obținut un scor foarte mic, dar nu lui Călin Georgescu”*.[158] Nicolae-Ionel Ciucă, candidatul Partidului Național Liberal, obținuse 8,79% din voturile exprimate în primul tur. FameUp declarase, de asemenea, pentru Ziarul Financiar, la 27

noiembrie 2024, că *„nu are şi nu a avut niciun fel de colaborare cu persoana Călin Georgescu”*.[155]

Investigațiile Snoop au consemnat și utilizarea platformei FameUp pentru promovarea cărții *„Un ostaș în slujba țării”*, semnată de Nicolae-Ionel Ciucă. Relația comercială dintre platformă și activitățile de promovare asociate PNL nu era, așadar, una ipotetică. **Ceea ce rămânea de explicat era împrejurarea în care materialele unei campanii plătite prin acest circuit ajunseseră să promoveze un candidat diferit de cel al partidului finanțator.**

Reprezentanții Kensington Communication au confirmat că realizaseră, la comanda PNL, scenarii pentru campanii de comunicare, dar au susținut că eticheta propusă inițial, #echilibrusiseriozitate, fusese schimbată în #echilibrusiverticalitate fără implicarea agenției.[150] Societatea a negat că ar fi realizat o campanie pentru Călin Georgescu și a invocat deturnarea sau clonarea acesteia, anunțând sesizarea organelor judiciare, însă o asemenea explicație rămâne o simplă susținere unilaterală câtă vreme nu este însoțită de dovezi verificabile care să arate cine, când și în ce mod ar fi intervenit asupra campaniei.

Dincolo de explicațiile oferite de prestatori, rămâne circuitul banilor identificat prin verificările ANAF și relatat de publicație. PNL a plătit Kensington Communication, Kensington Communication a plătit FameUp, iar prin platformă au fost remunerați influenceri implicați în campania #EchilibruSiVerticalitate. Între destinația politică declarată a serviciilor și efectul materialelor distribuite există o contradicție care nu poate fi înlăturată printr-o simplă declarație de presă. Potrivit HotNews, numele societății Kensington figura deja în documentele analizate de Consiliul Suprem de Apărare a Țării la 28 noiembrie 2024 și doar a fost acoperit cu bandă neagră pentru publicul larg, în versiunea declasificată.[148]

În iulie 2025, FameUp a atras o investiție de 400.000 de euro din partea fondului 7X Partners și a lui Radu Timiș Jr., director general al Cris-Tim Family Holding. Potrivit Ziarului Financiar, evaluarea companiei crescuse de la aproximativ 9,4 milioane de euro în septembrie 2024 la aproximativ 18 milioane de euro. Aceste valori reprezintă evaluări ale societății, nu venituri sau profituri, însă ilustrează dezvoltarea economică rapidă a platformei prin care fuseseră efectuate plățile către influenceri, după anularea alegerilor.[159]

La **2 mai 2025**, Victor Ponta a anunțat formularea unei plângeri penale privind utilizarea unor fotografii în campania electorală din acel an, activitate pe care a atribuit-o Kensington Communication. **Sesizarea privea alte împrejurări decât campania #EchilibruSiVerticalitate din 2024 și nu poate fi confundată cu o cercetare a finanțării operațiunii descrise în nota DGPI.**[160]

Cazul Kensington Communication–FameUp prezintă o particularitate care îl deosebește de alte relații comerciale obișnuite, pentru că identitatea societăților fusese anonimizată tocmai în documentul oficial care compara campania cu o operațiune atribuită Federației Ruse. Dacă această informație ar fi fost comunicată odată cu nota, cetățenii ar fi cunoscut că în spatele campaniei se afla o agenție românească, aflată într-o relație comercială veche cu Partidul Național Liberal. Nu ar fi fost astfel dovedită automat inexistența oricărei ingerințe

externe, **dar nici comparaţia cu o operaţiune rusească nu ar mai fi putut fi primită fără necesitatea examinării finanţării interne.**

Instituțiile de securitate cunoșteau identitatea societăților implicate, deși în versiunea publică a notei numele acestora fuseseră acoperite cu benzi negre. Nu rezultă din hotărâre nici că proveniența banilor ar fi fost confruntată cu atribuirea publică a campaniei unei operațiuni de influență străine.

În varianta desecretizată publicată oficial, pasajele în care sunt descrise mecanismul campaniei #EchilibruSiVerticalitate, mobilizarea influencerilor prin aproximativ 130 de conturi și infrastructura utilizată conțin porțiuni acoperite cu benzi negre (anonimizate) chiar în dreptul denumirii platformei de intermediere (FameUp) și a agenției care a coordonat campania (Kensington Communication). **Faptul că, potrivit relatărilor Snoop și HotNews, autorul notei, Ministerul Afacerilor Interne (MAI), prin Direcţia Generală de Protecţie Internă (DGPI), structura de informații și protecție internă a ministerului, a redactat textul cu numele exacte și le-a hașurat ulterior pentru publicare** demonstrează că structura de informații cunoștea identitatea operatorilor comerciali încă de la redactarea documentului.

Potrivit informațiilor publicate de Snoop, surse din Partidul Național Liberal au susținut că Ilie Bolojan ar fi fost informat după 8 decembrie 2024 de reprezentanții Kensington Communication despre presupusa deturnare a campaniei. Aceleași surse au afirmat că Ilie Bolojan nu primise de la Cătălin Predoiu, participant la ședința CSAT în calitate de ministru al Afacerilor Interne, informații privind prezența campaniei Kensington în documentele examinate. Relatările privesc circuitul informației în interiorul conducerii partidului și al instituțiilor statului, iar exactitatea lor poate fi confruntată cu documentele oficiale și cu comunicările dintre persoanele implicate.[161]

Problema finanțării din fonduri publice nu poate fi nici ea desprinsă de aceste împrejurări. În 2023, PNL plătise Kensington Communication aproximativ 2,8 milioane de lei din subvenția de la bugetul de stat. Pentru campania din 2024, sursa concretă a fiecărei plăți trebuie raportată la evidențele partidului și la documentele contabile ale prestatorilor. Dacă au fost utilizate sume provenite din subvenția publică, destinația declarată a cheltuielilor trebuie confruntată cu serviciile efectiv executate și cu materialele publicate de influenceri. Un partid politic nu poate transforma simpla existență a unui contract de publicitate într-o explicație suficientă pentru orice utilizare a banilor publici.

Cercetarea nu se poate opri nici la plățile anterioare zilei de 6 decembrie 2024. O direcție distinctă privește eventualele contracte și transferuri efectuate ulterior anulării alegerilor către societăți de comunicare, consultanță, publicitate, producție media sau alte persoane fizice și juridice care au participat la promovarea publică a explicației ingerinței externe ori la susținerea hotărârii Curții Constituționale. Nu se poate afirma, în lipsa documentelor, că asemenea plăți au constituit recompense pentru activități politice sau mediatice, dar nici nu poate fi exclusă această ipoteză fără examinarea contractelor, facturilor, transferurilor bancare și serviciilor efectiv prestate.

O asemenea cercetare trebuie să privească inclusiv situațiile în care plata nu ar fi fost făcută direct către o instituție de presă sau către persoana care a susținut public un anumit mesaj, ci prin societăți de producție, consultanță ori alte structuri comerciale. Beneficiarul contractual și beneficiarul real al unei sume nu sunt întotdeauna aceeași persoană. Stabilirea acestor raporturi aparține organelor competente de urmărire penală, care pot obține documentele bancare și fiscale necesare și pot identifica eventualele legături dintre operațiunile anterioare anulării și plățile efectuate ulterior.

Ceea ce cercetarea parlamentară poate arăta, prin exemplul Kensington Communication și FameUp, este că există împrejurări concrete, documentate public, în care o campanie electorală finanțată de un partid român a fost prezentată prin comparație cu o operațiune a Federației Ruse, în timp ce identitatea prestatorilor fusese ascunsă în versiunea documentului oficial. Cercetarea celorlalte societăți, a intermediarilor, a eventualelor plăți ulterioare și a persoanelor care le-au dispus nu poate fi limitată la acest exemplu și aparține organelor judiciare competente care trebuie să urmărească întregul circuit al fondurilor, fără a se opri la denumirea formală a contractelor.

La **4 decembrie 2024**, o campanie electorală a fost prezentată prin comparație cu o operațiune a Federației Ruse, fără ca publicul să cunoască, din documentul oficial, numele agenției Kensington Communication și al partidului care plătise campania. La 6 decembrie, alegerile au fost anulate. La 18 decembrie, Președintele României a indicat explicit Rusia drept autor al ingerinței. La 20 decembrie, investigația Snoop a arătat că finanțarea campaniei analizate provenea de la Partidul Național Liberal, prin Kensington Communication și FameUp.

Aceste date nu pot fi analizate doar separat unele de altele, pentru că privesc aceeași perioadă, aceleași documente oficiale și o campanie a cărei proveniență financiară a devenit publică **numai după anularea alegerilor.** În centrul cercetării nu se află doar întrebarea dacă o anumită promovare online a încălcat regulile electorale, ci și împrejurarea în care informații esențiale despre finanțarea campaniei au lipsit din prezentarea făcută cetățenilor, în timp ce comparația cu o operațiune străină a fost prezentată public, prin documentele declasificate, ca justificare a unei măsuri fără precedent în istoria electorală recentă a României.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2024 nu reține în mod expres ingerința unui stat străin ca temei formal al anulării scrutinului, întemeindu-se pe încălcarea caracterului liber și corect al votului și pe nerespectarea regulilor privind finanțarea și transparența campaniei electorale. În acest cadru, relevanța cazului Kensington nu ține de motivarea formală a hotărârii, ci de caracterul incomplet al informațiilor făcute publice la 4 decembrie 2024 și de examinarea proporționalității măsurii dispuse, întrucât o eventuală neregulă de finanțare internă, imputabilă unui terț, ridică problema dacă sancțiunea aplicabilă viza răspunderea celor implicați sau desființarea întregului proces electoral.

Concluzia analizei cronologiei

Anularea alegerilor nu a pornit de la o probă, ci de la o decizie a Președintelui României. La 4 decembrie 2024, domnul Klaus Werner Iohannis a aprobat declasificarea notelor prezentate în Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Pe această declasificare a fost deschisă cauza în care alegerile au fost anulate. Hotărârea nr. 32/2024 nu indică niciun act de sesizare, iar petițiile anunțate de Curte la 5 decembrie nu sunt menționate în hotărâre. Dosarul nr. 3771F/2024 a fost constituit prin încheierea Curții din 6 decembrie, iar punctul 1 al Hotărârii nr. 32/2024 definește obiectul cauzei prin aspectele *„aduse la cunoștință publică la data de 4 decembrie 2024 prin declasificarea conținutului «Notelor de informare»”*. Notele fuseseră întocmite până la 2 decembrie, când Curtea a validat votul, cu excepția extrasului SIE din 4 decembrie. Cu o zi înaintea anulării, Curtea declara public că, în această etapă, poate examina contestațiile formulate de candidații calificați în turul al doilea.

Curtea Constituțională nu a exercitat un control asupra procedurii electorale în limitele stabilite de Constituție și de lege, ci a anulat integral procesul electoral în absența unei norme care să îi confere această competență. Articolul 146 litera f) din Constituție îi atribuie Curții rolul de a veghea *„la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României”* și de a confirma *„rezultatele sufragiului”*. Nicio dispoziție constituțională nu conferă Curții Constituționale competența de a anula votul deja exprimat. Singura normă care reglementează anularea alegerilor, articolul 52 din Legea nr. 370/2004, o condiționează de o cerere formulată în cel mult trei zile de titularii prevăzuți de lege, de existența unei fraude la votare și la stabilirea rezultatelor, de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților, și prevede un singur remediu: repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării. Hotărârea nr. 32/2024 nu a îndeplinit niciuna dintre aceste condiții și a dispus un remediu pe care legea nu îl cunoaște: reluarea în integralitate a procesului electoral.

Curtea a justificat această extindere a propriei puteri afirmând, la punctul 4 al Hotărârii nr. 32/2024, că atribuția conferită *„nu poate fi interpretată restrictiv”* și a invocat rolul de garant al supremației Constituției. Calitatea de garant al supremației Constituției nu creează competențe noi, ci doar obligă Curtea să își exercite atribuțiile în limitele stabilite de Constituție și de legea organică. Constituția nu îi permite Curții Constituționale să își stabilească singură întinderea competențelor. Prin extinderea propriei jurisdicții dincolo de limitele reale, Curtea Constituțională a României a încălcat chiar principiul pe care pretindea că îl apără, consacrat de articolul 1 alineatul (5) din Constituție: *„În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”* Supremația Constituției nu este și nu a fost un privilegiu acordat vreunei autorități a statului, care să îi permită să restrângă, prin interpretare sau prin depășirea competențelor, drepturile fundamentale ale cetățenilor. Nici statul de drept și nici democrația nu funcționează prin încălcarea sau ocolirea legii.

Abaterea de la această ordine constituțională a produs o ruptură profundă în funcționarea democrației reprezentative și a alterat însăși natura puterii în stat. Suveranitatea națională, pe care articolul 2 din Constituție o încredințează exclusiv poporului român, a fost confiscată, în fapt, de Curtea Constituțională, de clasa politică și de grupuri restrânse de

interese. Astfel, destinul României a ajuns să fie decis prin votul a nouă judecători, iar nu prin votul şi voinţa suverană a cetăţenilor, iar cei doi ani scurşi de la anularea alegerilor demonstrează consecinţele grave ale tolerării unei asemenea încălcări a statului de drept.

Hotărârea nr. 32/2024 nu a dobândit legalitate prin simplul fapt că şi-a produs efectele, întrucât executarea unui act nelegal nu îi acoperă nelegalitatea. Dacă s-ar accepta un asemenea principiu, orice autoritate ar putea adopta un act cu încălcarea legii, i-ar asigura executarea imediată şi ar invoca ulterior faptul împlinit drept temei de validitate. În materie electorală, o astfel de logică ar conduce la situaţia absurdă în care tocmai cele mai grave şi mai rapide abuzuri ar fi sustrase oricărui control.

Articolul 21 din Constituţie garantează oricărei persoane dreptul de a se adresa justiţiei pentru apărarea drepturilor sale şi interzice oricărei legi să îngrădească acest drept. Dreptul de vot şi dreptul de a fi ales, garantate de articolele 36 şi 37 din Constituţie, se bucură de aceeaşi protecţie. Instanţele sesizate de cetăţenii care au cerut verificarea anulării alegerilor au reţinut că nu au competenţa să judece o hotărâre a Curţii Constituţionale.

Reluarea alegerilor de la capăt, cu noi candidaturi, a fost dispusă de Curtea Constituţională la punctul 2 din dispozitivul Hotărârii nr. 32/2024, deşi nicio lege nu prevede acest remediu. Guvernul a executat hotărârea, stabilind noua dată a alegerilor, iar prin Ordonanţa de urgenţă nr. 1/2025 a adăugat noi reguli pentru conţinutul online, analizate în Capitolul VI al prezentului raport. Sesizat de partide politice şi de cetăţeni, Avocatul Poporului a răspuns că urgenţa ordonanţei era *„motivată în mod adecvat de Guvern”*.[162]

Separaţia puterilor în stat, consacrată de articolul 1 alineatul (4) din Constituţie, nu îi permite Parlamentului să cenzureze hotărârile judecătoreşti. Potrivit articolului 124 alineatul (3), judecătorii sunt independenţi şi se supun numai legii, iar potrivit articolului 145, judecătorii Curţii Constituţionale sunt independenţi în exercitarea mandatului lor şi inamovibili pe durata acestuia. Aceeaşi Constituţie conferă însă Parlamentului, ca organ reprezentativ suprem al poporului român şi unică autoritate legiuitoare a ţării potrivit articolului 61 alineatul (1), competenţa de a institui comisii de anchetă, prevăzută de articolul 64 alineatul (4).

Mandatul încredinţat de cetăţeni transformă această prerogativă într-o datorie politică şi morală pe care Parlamentul nu o poate ocoli atunci când instituţiile statului refuză transparenţa în adoptarea unor decizii ce afectează în mod direct drepturile şi votul celor care l-au ales. Parlamentul dispune, prin urmare, de temeiul constituţional pentru două demersuri esenţiale: să cerceteze faptele pe care controlul judecătoresc nu le-a examinat şi să instituie prin lege garanţiile care le-au lipsit cetăţenilor.

Parlamentul a fost ţinut la marginea întregului lanţ decizional, atât înainte, cât şi după anularea alegerilor. Nici legislatura care a funcţionat până în decembrie 2024, nici cea aleasă la 1 decembrie 2024 nu au constituit o comisie de anchetă privind anularea scrutinului şi nu au sesizat Curtea Constituţională cu un conflict juridic de natură constituţională între autorităţile implicate. Spaţiul controlului democratic a fost ocupat de acte administrative, de ordonanţe de urgenţă şi de interpretări instituţionale. În calitate de deputat şi de Preşedinte al

Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, mi-am asumat cercetarea acestor fapte prin prezentul raport.

Pentru cetățean, consecința directă este anularea efectelor juridice ale votului exprimat potrivit legii. Sufragiul a fost exprimat la termen, numărat, renumărat în țară și parțial în străinătate, validat printr-o hotărâre definitivă, iar apoi lipsit de orice valoare și înlocuit printr-un mecanism care nu figurează în legea electorală. Cetățeanul, titularul suveranității potrivit articolului 2 din Constituție, a fost tratat ca și cum opțiunea sa din noiembrie 2024 nu ar fi existat. Anularea din 6 decembrie 2024 riscă astfel să devină precedent pentru întreruperea unui scrutin în desfășurare și reluarea întregului proces electoral, prin acte ulterioare, după alte legi decât cele în vigoare la data desfășurării scrutinului.[163]

Curtea Constituțională nu face parte din puterea judecătorească. Constituția o reglementează distinct, în Titlul V, separat de autoritatea judecătorească. Cei mai mulți cetățeni nu fac însă această distincție și asimilează Curtea Constituțională justiției. Anularea întregului proces electoral, urmată de constatarea instanțelor că nu au competența să judece hotărârea, a fost percepută ca un eșec al justiției. Electoratul s-a divizat profund, revolta cetățenilor s-a îndreptat împotriva autorităților statului, iar încrederea în justiție a fost grav afectată. Pe plan extern, anularea alegerilor a fost criticată de vicepreședintele Statelor Unite ale Americii la Conferința de Securitate de la München, iar Departamentul de Stat a consemnat, în raportul privind drepturile omului în România pentru anul 2024, criticile potrivit cărora anularea a reprezentat o ingerință politică în alegeri.

În 2025, Comisia de la Veneția a stabilit că anularea alegerilor trebuie să fie o măsură excepțională, întemeiată pe probe indicate precis, nu exclusiv pe informații clasificate. Nu s-a stabilit nici până astăzi dacă anularea alegerilor din România a respectat aceste standarde. Cu toate acestea, în octombrie 2026, Comisia de la Veneția a organizat la București un forum despre statul de drept, iar întâlnirile anunțate public ale delegației au avut loc doar cu Președintele României, cu reprezentanți ai Guvernului, cu Președintele Senatului, domnul Mircea Abrudean (Partidul Național Liberal), și cu Curtea Constituțională, nu și cu opoziția parlamentară sau cu cetățenii ale căror drepturi au fost afectate de anulare. Pentru mulți cetățeni, nici instituțiile europene nu mai pot fi privite ca garanți ai drepturilor lor.[164]

La **6 decembrie 2024**, votul a aproximativ 9,4 milioane de cetățeni români a fost anulat prin Hotărârea nr. 32/2024 a Curții Constituționale. Consider că această hotărâre a fost pronunțată cu depășirea competenței constituționale, fără o cerere formulată în condițiile procedurii legale și fără dovezile cerute de articolul 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004. **Hotărârea nr. 32/2024 nu consemnează participarea reprezentantului Ministerului Public, menționată în Hotărârile nr. 29 și nr. 30/2024.** Documentele invocate în justificarea anulării cuprindeau descrierea unei campanii prezentate drept identică unei operațiuni a Federației Ruse, deși finanțarea acelei campanii a fost atribuită ulterior Partidului Național Liberal, printr-o agenție românească de comunicare.

Atunci când o autoritate a statului, lipsită de legitimitate electorală directă, anulează votul suveran al cetățenilor, dispune reluarea integrală a procesului electoral în afara cadrului legal și modifică ordinea constituțională a exercitării puterii, fără ca actul său să poată fi

supus vreunei căi de control efectiv, nu ne mai aflăm în fața unei simple controverse de interpretare juridică. Prin gravitatea lor și prin atingerea adusă fundamentului democratic al statului, aceste împrejurări impun examinarea anulării alegerilor inclusiv din perspectiva unei lovituri de stat judiciare.

Constituția României nu a fost apărată la 6 decembrie 2024 prin simpla invocare a unor note de informare. Respectarea Constituției presupunea exercitarea competențelor în limitele legii, verificarea probelor și ocrotirea drepturilor electorale ale cetățenilor. Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată cu depășirea competenței constituționale și cu încălcarea principiului legalității consacrat de articolul 1 alineatul (5) din Constituție, iar efectele sale au afectat grav exercitarea suveranității naționale prin vot.

Faptele care au precedat hotărârea și cele prin care a fost pusă în executare anularea întregului proces electoral trebuie cercetate de organele de urmărire penală, inclusiv din perspectiva posibilei incidențe a articolului 385 din Codul penal, privind împiedicarea exercitării drepturilor electorale, și a articolului 297 din Codul penal, privind abuzul în serviciu. Stabilirea elementelor constitutive ale acestor infracțiuni, a persoanelor responsabile și a eventualelor legături dintre deciziile instituționale și interesele politice ori economice identificate revine organelor judiciare competente.

NOTE

[1] Antena 3 CNN, *„Elena Lasconi, vizită secretă la Ambasada Franței. A fost însoțită doar de Iulian Bulai”*, 19 septembrie 2024, cu imagini publicate de Mediaflux.

[2] Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, răspunsul din 19 februarie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, partea privind desemnarea notificatorilor de încredere; ANCOM, lista notificatorilor de încredere certificați în România, https://www.ancom.ro/servicii-digitale/notificatori-de-incredere/.

[3] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1003 din 8 octombrie 2024.

[4] Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, The Foreign Censorship Threat, Part II, 3 februarie 2026, Exhibitul 268, paragraful 58, și Exhibitul 265, filele 2264–2277, răspunsul la întrebarea 3.

[5] Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022, articolul 22 alineatul (1), privind tratarea prioritară a notificărilor transmise de notificatorii de încredere.

[6] Alexa Stănescu, Edupedu.ro, articolul din 25 noiembrie 2024 privind declarațiile lui Alexandru Florian, directorul general al Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, despre Călin Georgescu; Digi24, *„«Extrema dreaptă a devenit o realitate în România». Reacția Institutului Elie Wiesel la rezultatul alegerilor prezidențiale”*, 26 noiembrie 2024.

[7] Ziare.com, Aniela Manolea, *„Răspunsul SRI cu privire la pericolul «campaniilor de propagandă sau dezinformare orchestrate de actori externi ostili»”*, 12 noiembrie 2024, ora 11:40; Mediafax, *„Chirteș cere SRI să informeze dacă sunt entități statale care pot influența alegerile din România”*, 11 noiembrie 2024.

[8] Europa Liberă România, articolul din 12 noiembrie 2024 privind răspunsul Serviciului Român de Informații transmis senatorului Ioan Chirteș.

[9] Serviciul Român de Informații, nota anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024, înregistrată la Administrația Prezidențială sub nr. DSN1/1743 din 4 decembrie 2024.

[10] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 175D din 20 noiembrie 2024, partea expozitivă.

[11] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 175D din 20 noiembrie 2024, art. 3 și art. 4.

[12] TikTok, *„Continuing to protect the integrity of TikTok during Romanian elections”*, comunicat publicat la 6 decembrie 2024, cu mențiunea transmiterii lui către presă la 22 noiembrie 2024.

[13] Serviciul de Telecomunicații Speciale, raportul nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat la Administrația Prezidențială sub nr. DSN1/1701 din 2 decembrie 2024, secțiunea a V-a.

[14] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024.

[15] Serviciul Român de Informații, nota înregistrată sub nr. DSN1/1743 din 4 decembrie 2024.

[16] Gândul, *„Filmare explozivă cu Nicuşor Dan, la un an de la anularea alegerilor: «Dacă intră Georgescu în turul 2, te pregăteşti Nicuşor pentru prezidenţiale»”*, 24 noiembrie 2025, ora 21:08; Gândul, *„Cine e Ştefan Stofor, cel care i-a spus lui Nicuşor să candideze la prezidenţiale, în noaptea alegerilor anulate din 2024”*, 25 noiembrie 2025; R3media, *„VIDEO | 24 noiembrie 2024: Când Călin Georgescu era declarat câştigător al primului tur, lui Nicuşor Dan i se şoptea să se pregătească pentru prezidenţiale. Alegerile s-au anulat 12 zile mai târziu”*, 24 noiembrie 2025; ActiveNews, *„«Dacă intră Călin Georgescu în Turul 2, te pregăteşti Nicuşor pentru prezidenţiale» – 24 noiembrie 2024, Ora 22.06”*; Spotmedia, lista consilierilor generali ai Municipiului Bucureşti, 7 august 2024; Digi24, 17 decembrie 2024.

[17] B1 TV, emisiunea *„România alege”*, 24 noiembrie 2024, ora 23:00, înregistrarea video.

[18] Pagina de Facebook a domnului Cătălin Drulă, împreună cu pagina USR, postarea din 25 noiembrie 2024, ora 1:55, captura depusă la 27 noiembrie 2024 în dosarul nr. 3671F/2024 al Curții Constituționale.

[19] AGERPRES, *„Administraţia Prezidenţială: Preşedintele nu a primit informări cu privire la ingerinţe externe în procesul electoral”*, 25 noiembrie 2024, ora 16:23.

[20] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, pct. 1 și 2; cererea domnului Cristian-Vasile Terheș din 26 noiembrie 2024 și completarea din 27 noiembrie 2024.

[21] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 29 din 28 noiembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1259 din 13 decembrie 2024.

[22] Ambasada Statelor Unite ale Americii în România, *„Ambassador Kathleen Kavalec at AmCham Thanksgiving Breakfast”*, 27 noiembrie 2024 (traducere proprie).

[23] Exhibitele 261 și 265 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026.

[24] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 205D din 28 noiembrie 2024 și corespondența anexată, inclusiv mesajul electronic din 28 noiembrie 2024, ora 15:04, prin care a fost transmisă adresa Curții Constituționale nr. 11197 din 28 noiembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, pct. 21.

[25] Curtea Constituțională a României, adresa nr. 11197 din 28 noiembrie 2024, dosarul nr. 3671F/2024, înregistrată la Biroul Electoral Central cu nr. 781C/BEC/P.R.2024 din 28 noiembrie 2024.

[26] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 205D din 28 noiembrie 2024, art. 1 și art. 2 alin. (4).

[27] Biroul Electoral Central, răspunsurile la solicitările înregistrate cu nr. 779C (Asociația Funky Citizens, transmisă la ora 14:36), nr. 783C și nr. 785C/BEC/P.R.2024 din 28 noiembrie 2024.

[28] Administrația Prezidențială, comunicatul de presă privind ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024.

[29] Administrația Prezidențială, adresa nr. DRAL/P/336 din 22 ianuarie 2026 către Comisia pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului.

[30] Serviciul de Telecomunicații Speciale, comunicatul de presă din 28 noiembrie 2024, redat de Spotmedia, *„STS spune că nu există suspiciuni sau indicii că au fost modificate sau alterate rezultatele votului”*, 28 noiembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, opinia concurentă a doamnei judecător Elena-Simina Tănăsescu, pct. 15.

[31] Exhibitul 259 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, filele 2226–2235.

[32] AGERPRES, *„TikTok: Nu am găsit dovezi ale unei operaţiuni de influenţă ascunsă legate de alegerile prezidenţiale”*, 28 noiembrie 2024, ora 19:45.

[33] Digi24, *„Băsescu spune că alegerile trebuie duse până la capăt: Frauda nu o poate constata CCR. Sper să nu facem o practică din abuzurile Curții”*, 28 noiembrie 2024, ora 16:05.

[34] Exhibitul 263 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, filele 2249–2253.

[35] Exhibitul 264 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, fila 2256.

[36] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, pct. 15 și 23.

[37] Exhibitul 258 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026; Comisia Europeană, comunicatul de presă IP/24/6243 din 5 decembrie 2024.

[38] Exhibitul 265 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, răspunsul la întrebarea 6.

[39] Biroul Electoral Central, Comunicatul nr. 60/CP/BEC/PR2024 din 29 noiembrie 2024, privind dispozițiile legale referitoare la observarea procesului de renumărare a buletinelor de vot la scrutinul pentru alegerea Președintelui României din anul 2024.

[40] Serviciul de Telecomunicații Speciale, raportul nr. 611 din 29 noiembrie 2024, secțiunea a VI-a.

[41] Europa Liberă România, *„Decizie definitivă: observatorii independenți nu pot participa la renumărarea voturilor”*, 30 noiembrie 2024.

[42] Ambasada Statelor Unite ale Americii în România, *„Statement by U.S. Ambassador Kathleen Kavalec”*, 30 noiembrie 2024.

[43] Exhibitul 283 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026.

[44] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.

[45] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1214 din 3 decembrie 2024, pct. 7.

[46] Europa Liberă România, Simona Cârlugea, *„Renumărare prezidențiale: Au dispărut sacii cu voturi de la două secții din comuna natală a lui Nicolae Ciucă”*, 2 decembrie 2024; G4Media, *„Prefectul de Dolj, despre dispariția a patru saci cu voturi: Nu sunt dispăruți. Nu sunt identificați. Vreau să cred asta, că nu au dispărut”*, 1 decembrie 2024; Ziare.com, *„Probleme la renumărarea voturilor din turul I în Dolj la alegerile prezidențiale: Ce s-a găsit la desigilarea sacilor”*, 2 decembrie 2024.

[47] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024, pct. 31; opinia concurentă a doamnei judecător Elena-Simina Tănăsescu, pct. 14–16; opinia concurentă a doamnei judecător Laura-Iuliana Scântei, pct. 7, 11 și 17.

[48] Serviciul Român de Informații, nota anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024; Serviciul de Telecomunicații Speciale, raportul nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1701 din 2 decembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024, pct. 5.

[49] Serviciul Român de Informații, nota anexă la documentul nr. 00784853 din 2 decembrie 2024; Serviciul de Telecomunicații Speciale, raportul nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1701 din 2 decembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024, în special pct. 5.

[50] Administrația Prezidențială, comunicatul de presă din 4 decembrie 2024; numerele de înregistrare rezultă din Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024 a Curții de Apel București, dosarul nr. 2950/1/2024.

[51] Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, *„Precizări privind declarații publice referitoare la sesizări adresate PÎCCJ în legătură cu modul de desfășurare a procesului electoral”*, comunicat din 4 decembrie 2024.

[52] Serviciul Român de Informații, notele înregistrate sub nr. DSN1/1742 și nr. DSN1/1743 din 4 decembrie 2024.

[53] Ministerul Afacerilor Interne, Direcția Generală de Protecție Internă, nota de informare declasificată cu nr. 2081968 din 4 decembrie 2024, înregistrată sub nr. DSN1/1741.

[54] Serviciul de Informații Externe, documentul nr. 1956 din 4 decembrie 2024, înregistrat sub nr. DSN1/1740.

[55] Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, *„Statement on Romania's Presidential Elections”*, 4 decembrie 2024; Associated Press, *„Blinken names ex-NSC official to be new State Dept spokesman”*, 11 aprilie 2023.

[56] Curtea Constituțională a României, comunicatul de presă din 5 decembrie 2024.

[57] Comisia Europeană, comunicatul de presă IP/24/6243 din 5 decembrie 2024, *„Commission, online platforms and civil society increase monitoring during Romanian elections”*.

[58] Intervenția secretarului de stat Antony J. Blinken la sesiunea plenară a Consiliului ministerial al OSCE, Malta, 5 decembrie 2024.

[59] Curtea Constituțională a României, comunicatul de presă din 6 decembrie 2024, redat în preambulul Deciziei Biroului Electoral Central nr. 230D din 6 decembrie 2024; Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 6 decembrie 2024, preambul, pct. 1 și 2.

[60] Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia nr. 6078 din 16 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024.

[61] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 230D din 6 decembrie 2024, art. 1 alin. (1).

[62] Biroul Electoral Central, Decizia nr. 230D din 6 decembrie 2024, art. 1–3.

[63] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024.

[64] Curtea Constituțională a României, adresa nr. 11425 din 6 decembrie 2024 către secretarul general adjunct al Camerei Deputaților; Asociația pentru Libertate și Egalitate Socială, cererea nr. 08 din 30 martie 2026 către Monitorul Oficial al României; Regia Autonomă *„Monitorul Oficial”*, adresa nr. 3193 din 17 aprilie 2026, răspuns la cererea înregistrată cu nr. 2380 din 30 martie 2026; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024, în special pct. 5; BZI, *„BEC a dispus încetarea votului în Diaspora”*, 6 decembrie 2024, ora 18:22; Legea nr. 47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, art. 59 alin. (1).

[65] Declarația de presă a Președintelui României, Klaus Iohannis, Palatul Cotroceni, 6 decembrie 2024.

[66] AGERPRES, *„Prezidențiale2024/ DIICOT deschide un dosar penal în legătură cu campania electorală a lui Călin Georgescu”*, 6 decembrie 2024; Codul de procedură penală, art. 305 alin. (1) și (3); Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 236 din 19 aprilie 2016, paragraful 48.

[67] Biroul Electoral Central, Deciziile nr. 231D și nr. 232D din 7 decembrie 2024.

[68] Exhibitul 266 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, fila 2278; raportul, p. 19, nota 58.

[69] R3media, Oana Ivan, *„AUDIO | Înregistrări din sediul PNL care arată că anularea alegerilor prezidențiale s-a plănuit de către partide încă de pe data de 27 noiembrie 2024”*, 9 decembrie 2024.

[70] Exhibitul 267 la raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii din 3 februarie 2026, fila 2287.

[71] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024, partea expozitivă.

[72] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, Urgent Report on the cancellation of election results by Constitutional Courts, CDL-PI(2025)001, 27 ianuarie 2025, pct. 1.

[73] Comisia Europeană, comunicatul de presă IP/24/6487 din 17 decembrie 2024.

[74] TikTok, *„Continuăm să protejăm integritatea TikTok în timpul alegerilor din România”*, actualizarea din 17 decembrie 2024.

[75] Curtea de Apel București, Sentința civilă nr. 139 din 31 decembrie 2024, dosarul nr. 2950/1/2024.

[76] Departamentul pentru Securitate Internă al Statelor Unite ale Americii, *„DHS Announces the Rescission of Romania’s Designation into the Visa Waiver Program”*, 2 mai 2025, paragrafele privind desemnarea anunțată la 10 ianuarie 2025, suspendarea implementării din 25 martie 2025 și retragerea desemnării.

[77] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, încheierea din 16 ianuarie 2025, dosarul nr. 49/1/2025.

[78] Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 17 ianuarie 2025.

[79] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 85 din 17 ianuarie 2025, dosarul nr. 49/1/2025, prin care recursurile împotriva Sentinței civile nr. 139/2024 au fost respinse ca nefondate.

[80] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, CDL-PI(2025)001, 27 ianuarie 2025, pct. 59.

[81] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 1 din 11 februarie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 11 februarie 2025.

[82] Munich Security Conference, *„Munich Security Conference 2025: Speech by JD Vance and Selected Reactions”*, discursul vicepreședintelui Statelor Unite ale Americii din 14 februarie 2025.

[83] Interviul președintelui Curții Constituționale, domnul Marian Enache, juridice.ro, 19 februarie 2025.

[84] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), CDL-AD(2024)044, Declarația interpretativă a Codului de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale și inteligența artificială, adoptată în cea de-a 141-a sesiune plenară (Veneția, 6–7 decembrie 2024), Strasbourg, 10 decembrie 2024, pct. 20 și 22; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1231 din 6 decembrie 2024, pct. 10.

[85] AGERPRES, *„Parlament/ Revocarea din funcție a șefului AEP, Toni Greblă - aprobată”*, 28 februarie 2025; raportul comun al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Camerei Deputaților și al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului.

[86] Interviul acordat de doamna Tulsi Gabbard emisiunii Fox News Sunday, 2 martie 2025.

[87] Realitatea.NET, *„Șeful Curții Constituționale, întâlnire cu ambasadorul Franței înainte de a judeca dosarul de candidatură depus de Călin Georgescu”*, 8 martie 2025, cu redarea comunicatului instituției; AGERPRES, 5 martie 2025.

[88] G4Media, articolul semnat de Liviu Avram, 5 iunie 2026; Curtea de Apel București, Secția a X-a de contencios administrativ și fiscal și pentru achiziții publice, Hotărârea nr. 140 din 5 mai 2026, dosarul nr. 1686/2/2026, motivarea publicată pe rejust.ro la 2 iunie 2026.

[89] Biroul Electoral Central pentru alegerea Președintelui României din anul 2025, Decizia nr. 18D din 9 martie 2025.

[90] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 14 martie 2025.

[91] Biroul Electoral Central pentru alegerea Președintelui României din anul 2025, Decizia nr. 31D din 15 martie 2025 privind înregistrarea candidaturii domnului Simion George-Nicolae și a semnului electoral; Curtea Constituțională a României, comunicatul de presă din 17 martie 2025, lista contestațiilor soluționate.

[92] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 22 din 17 martie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 14 mai 2025, pct. 52, 53 și 61.

[93] Gândul, emisiunea *„Ai aflat!”*, moderator Ionuț Cristache, 25 martie 2025, înregistrarea video; Gândul, Olga Borșcevschi, *„Marcel Ciolacu, despre anularea alegerilor prezidențiale: Sunt mai multe elemente – și penale, și anumite influențe”*, 25 martie 2025, ora 16:38; Mediafax, *„Ciolacu: Mie mi-ar fi plăcut să candideze Călin Georgescu. Acum sunt doar copy-paste-uri”*, 25 martie 2025, ora 15:47; Cotidianul, *„Ciolacu, dezvăluiri despre desfășurarea alegerilor. Se va afla adevărul”*, 25 martie 2025; Mediafax, *„Ciolacu spune că a aflat de la televizor despre demisia lui Iohannis”*, 25 martie 2025, ora 16:02.

[94] Gândul, *„Elena Lasconi, despre Nicușor Dan: Mi-a spus să mă duc la Stejarii să mă întâlnesc cu acel diplomat și să mă retrag în favoarea lui Ciucă”*, 2 aprilie 2025; Gândul, *„Adrian Zuckerman și Nicolae Ciucă reacționează la dezvăluirile Elenei Lasconi, din emisiunea «Ai aflat! cu Ionuț Cristache» / Poziția lui Nicușor Dan”*, 2 aprilie 2025.

[95] Mediafax, *„Elena Lasconi îl pune la zid pe Nicușor Dan privind anularea alegerilor prezidențiale”*, 18 aprilie 2025; Puterea.ro, *„Elena Lasconi lansează acuzații grave: Nicușor Dan ar fi știut că alegerile prezidențiale vor fi anulate”*, 18 aprilie 2025.

[96] Curtea de Apel Ploiești, Secția de contencios administrativ și fiscal, Sentința nr. 135 din 24 aprilie 2025, dosarul nr. 301/42/2025.

[97] Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia din 25 aprilie 2025, dosarul nr. 301/42/2025.

[98] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, decizia de inadmisibilitate în cauza Georgescu împotriva României, cererea nr. 37327/24, 6 martie 2025.

[99] G4Media, *„BREAKING / DOCUMENT Autoritatea Electorală Permanentă a sesizat Parchetul General în legătură cu campania lui Nicușor Dan. El e acuzat că a lipit colante pe o clădire în afara perioadei legale, că a primit donații prin Stripe și a folosit o dată mașina primăriei în campanie”*, 24 aprilie 2025, ora 18:37; Mediafax, Laura Buciu, *„Autoritatea Electorală Permanentă îl reclamă la Parchet pe Nicușor Dan. Candidatul nu a declarat donații de sute de mii de euro”*, 24 aprilie 2025, ora 18:57.

[100] Ambasada Statelor Unite ale Americii la București, mesajul publicat pe pagina oficială de Facebook la 29 aprilie 2025, redat de Adevărul, *„Mesajul Ambasadei SUA la București, înainte de alegeri: «Un mandat democratic nu poate fi obținut prin cenzurarea adversarilor»”*, 29 aprilie 2025, ora 13:00, și de HotNews, *„Mesajul ambasadei SUA din România înaintea alegerilor prezidențiale. Citat din JD Vance, care a criticat dur Bucureștiul”*, 29 aprilie 2025, ora 12:09; Munich Security Conference, Selected Key Speeches 2025, vol. 2, discursul vicepreședintelui Statelor Unite ale Americii din 14 februarie 2025.

[101] Biroul Electoral Central pentru alegerea Președintelui României din anul 2025, procesele-verbale privind rezultatul votării pentru turul întâi și pentru turul al doilea de scrutin.

[102] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 42 din 22 mai 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 3 iulie 2025, antet și pct. 4, 5, 8, 22, 23, 29 și 31.

[103] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 43 din 22 mai 2025 privind rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin din 18 mai 2025 și Hotărârea nr. 44 din 22 mai 2025 privind validarea alegerii Președintelui României, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, din 22 mai 2025.

[104] Adevărul, *„Ambasada Franței răspunde acuzațiilor de ingerințe în alegerile din România. Apelul făcut de diplomații francezi”*, 23 mai 2025.

[105] Euronews România, *„Nicolas Warnery, ambasadorul Franței la București: Nu am intervenit în alegerile prezidențiale”*, 5 iunie 2025.

[106] Office of the Director of National Intelligence, comunicările și documentele declasificate în iulie 2025 privind evaluările ingerinței ruse în alegerile prezidențiale americane din 2016; declarațiile directoarei Tulsi Gabbard privind politizarea informațiilor.

[107] Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, The Foreign Censorship Threat: How the European Union's Digital Services Act Compels Global Censorship and Infringes on American Free Speech, raport intermediar al personalului comisiei, 25 iulie 2025, sinteza și secțiunile privind aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale.

[108] Curtea de Apel București, Secția a X-a de contencios administrativ și fiscal și pentru achiziții publice, Hotărârea nr. 140 din 5 mai 2026, dosarul nr. 1686/2/2026; AGERPRES, *„Nicușor Dan câștigă procesul cu AEP, care trebuie să îi returneze 930.000 de lei din campania electorală"*, 5 mai 2026, ora 17:41.

[109] Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Romania.

[110] Declarații publice ale doamnei judecător Laura-Iuliana Scântei, Festivalul de Film și Istorii Râșnov, 19 august 2025; Știripesurse, *„VIDEO. Cum a justificat judecătoarea Scântei decizia CCR privind anularea alegerilor prezidențiale"*, 19 august 2025.

[111] Interviul procurorului general Alex Florența, Antena 3, 16 septembrie 2025, redat de Capital și Spotmedia.

[112] Digi24, *„Avertismentul procurorului general Alex Florența: «Toate firele războiului hibrid din România duc către Rusia»"*, 16 octombrie 2025.

[113] Consiliul Național al Audiovizualului, răspunsul din 22 ianuarie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, partea privind statutul raportului american și efectele asupra dreptului Uniunii Europene.

[114] Serviciul de Telecomunicații Speciale, adresa nr. 743 din 23 ianuarie 2026 către Comisia pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, pusă la dispoziția Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților; Codul de procedură penală, art. 285 alin. (2), articol invocat de Serviciul de Telecomunicații Speciale.

[115] Ministerul Afacerilor Interne, adresa nr. 7953 din 26 ianuarie 2026, către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

[116] Camera Deputaților, Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții, comunicatul de presă al președintelui comisiei din 23 ianuarie 2026, *„5 zile de audieri publice la Parlament: clarificări necesare privind anularea alegerilor prezidențiale"*; comunicatul din 26 ianuarie 2026 privind prima zi a audierilor *„Democrația la judecată"*.

[117] Stenograma audierii publice din 29 ianuarie 2026, *„Democrația la judecată"*; exemplarul original al răspunsului nu a fost obținut până la închiderea documentării.

[118] Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, The Foreign Censorship Threat, Part II: Europe's Decade-Long Campaign to Censor the Global Internet and How It Harms American Speech in the United States, raport intermediar al personalului comisiei, 3 februarie 2026.

[119] Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, comunicatul din 26 februarie 2025 privind citațiile emise la 25 februarie 2025; The Foreign Censorship Threat, Part II: Europe's Decade-Long Campaign to Censor the Global Internet and How It Harms American Speech in the United States, 3 februarie 2026.

[120] Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților Statelor Unite ale Americii, comunicatul din 26 februarie 2025 privind citațiile emise la 25 februarie 2025; Regulamentul Camerei Reprezentanților, Regula XI, clauza 2(m); Codul Statelor Unite ale Americii, titlul 2, secțiunea 192.

[121] EUobserver, *„US Republicans accuse the EU of 'decade-long censorship campaign'"*, 4 februarie 2026, declarația domnului Thomas Regnier: *„On the latest censorship allegations: Pure nonsense. Completely unfounded."*, https://euobserver.com/201378/us-republicans-accuse-the-eu-of-decade-long-censorship-campaign/.

[122] InPolitics.ro, *„Ambasadorul Rusiei explică lipsa raportului despre alegeri: «Falsificarea faptelor nu e o treabă ușoară»"*, 5 februarie 2026, cu trimitere la interviul acordat agenției TASS.

[123] Declarația domnului Dacian Dragoș, judecător al Curții Constituționale, relatată de EVZ la 5 februarie 2026.

[124] Europa Liberă România, *„Profesorul Dacian Cosmin Dragoș, numit judecător al Curții Constituționale de președintele Nicușor Dan"*, 8 iulie 2025.

[125] Adevărul, *„Claudiu Năsui, la Interviurile Adevărul. «Cred că e un lucru bun să intri la guvernare în momentul în care ți se fac niște reforme pe care le soliciți»"*, 6 februarie 2026, articolul și înregistrarea video.

[126] Autoritatea Electorală Permanentă, răspunsul din 24 februarie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, părțile privind notificările către platformele online și documentele transmise instituțiilor înaintea Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2024.

[127] Mediafax, *„Nicușor Dan, despre sesizarea AEP: nu a văzut nicio neregulă în finanțarea campaniei lui Georgescu”*, 27 februarie 2026, ora 15:43; Digi24, 27 februarie 2026, ora 10:56.

[128] Realitatea.NET, *„Toni Greblă demontează argumentele lui Nicușor Dan în disputa privind verificările AEP în campania lui Călin Georgescu”*, 27 februarie 2026, ora 22:16.

[129] Stéphane Luçon, *„CNA și noua arhitectură a cenzurii”*, Ziar de Cluj, 3 martie 2026, secțiunile privind sesizarea, notificatorii de încredere și Sistemul de Răspuns Rapid, https://ziardecluj.ro/cna-si-noua-arhitectura-a-cenzurii/.

[130] Naşul TV, emisiunea *„Să vorbim despre tine”*, ediția din 4 martie 2026, înregistrarea video, minutul 11:42 (Anexa nr. 41 la prezentul raport).

[131] Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, stenograma audierii domnului europarlamentar Cristian-Vasile Terheș din 16 martie 2026; Bugetul.ro, *„Postările uitate ale Ancăi Alexandrescu în care-l desființa pe Călin Georgescu”*, 25 ianuarie 2025.

[132] Spotmedia, *„Iohannis a desecretizat documentele din CSAT. Ce aflăm din documentele secrete despre Călin Georgescu”*, 4 decembrie 2024.

[133] Ambasada Federației Ruse în România, adresa nr. 370 din 9 aprilie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, răspuns la adresa nr. 7c-16/86 din 1 aprilie 2026.

[134] Curtea Constituțională a României, adresa nr. 1403 din 14 aprilie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților.

[135] Ambasada Republicii Franceze în România, scrisoarea din 16 aprilie 2026 către Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, traducere de curtoazie, răspuns la adresa nr. 7c-16/87 din 1 aprilie 2026; adresa Comisiei nr. 7c-16/88 din 1 aprilie 2026 către Ambasada Statelor Unite ale Americii în România.

[136] TVR Info, *„Traian Băsescu, despre anularea alegerilor: o afacere dâmbovițeană. Mă îndoiesc că se vor găsi probe că au fost implicați rușii”*, 14 mai 2026, ora 15:51; articol publicat la 14 mai 2026, cu declarații din ediția specială difuzată la 13 mai 2026.

[137] Curtea de Apel București, Secția a X-a de contencios administrativ și fiscal și pentru achiziții publice, Hotărârea nr. 140 din 5 mai 2026, dosarul nr. 1686/2/2026, motivarea publicată pe rejust.ro la 2 iunie 2026; G4Media, articolul semnat de Liviu Avram, 5 iunie 2026.

[138] G4Media, articolul semnat de Liviu Avram, 5 iunie 2026; Gândul, 5 iunie 2026, ora 15:25; Mediafax, 5 iunie 2026, ora 09:21.

[139] Portalul instanțelor de judecată, dosarul nr. 1686/2/2026, Curtea de Apel București, mențiunea privind recursul declarat de Autoritatea Electorală Permanentă la 23 iunie 2026.

[140] Comisia Europeană, scrisoarea Ares(2026)6744141 din 6 iulie 2026, cererea de acces la documente nr. EASE 2026/2653, pct. 2 și pct. 5.

[141] HotNews.ro, *„Parchetul General confirmă că a deschis un dosar penal în legătură cu anularea alegerilor din 2024”*, 14 octombrie 2026, cu preluarea surselor judiciare citate de AGERPRES.

[142] HotNews.ro, *„Procesul lui Călin Georgescu poate să înceapă. Anunțul Înaltei Curți”*, 6 august 2026.

[143] AGERPRES, *„Forumul privind statul de drept, la Biblioteca Centrală Universitară; participă președintele Nicușor Dan”*, 20 octombrie 2026; Gândul, *„Curtea Constituțională a României a primit luni, la sediul instituției, vizita de lucru a delegației Comisiei de la Veneția”*, 19 octombrie 2026; Rador, *„Președintele Senatului, Mircea Abrudean, s-a întâlnit cu președinta Comisiei de la Veneția, Marta Cartabia”*, 19 octombrie 2026.

[144] AGERPRES, *„Cătălin Predoiu, propus vicepremier și ministru al Afacerilor Interne (fișă biografică)”*, 23 decembrie 2024; G4Media, *„Surse: Cătălin Predoiu a fost ales cu unanimitate președintele interimar al PNL”*, 11 februarie 2025.

[145] HotNews, *„POT a cheltuit bani publici pe alcool și mese de protocol. AEP anunță că sesizează Parchetul”*, 25 aprilie 2025.

[146] Digi24, *„MAI: Campania lui Călin Georgescu «Echilibru și Verticalitate» similară cu «Frate lângă Frate», derulată de Rusia în Ucraina”*, 4 decembrie 2024.

[147] G4Media, preluat de PressHub, *„Percheziții la firma prin care s-au făcut plăți către influencerii care l-au promovat pe Călin Georgescu”*, 13 decembrie 2024; Gândul, preluat de Jurnalul Regional, 13 decembrie 2024.

[148] HotNews, *„VIDEO. CSAT știa că firma se numește Kensington. Explicațiile lui Nicolae Ciucă, președintele PNL din timpul campaniei de TikTok, favorabilă lui Călin Georgescu”*, decembrie 2024, pe baza informațiilor Snoop.

[149] HotNews, declarațiile Președintelui României la Consiliul European, 18 decembrie 2024.

[150] Snoop, *„ANAF a descoperit că PNL a plătit o campanie care l-a promovat masiv pe Călin Georgescu pe TikTok”*, 20 decembrie 2024.

[151] România Liberă, *„Cine sunt patronii Kensington Communication? Firma care a finanțat campania TikTok pentru prezidențiabilul Călin Georgescu și legătura cu Plahotniuc”*; Fanatik, 24 decembrie 2024.

[152] Fanatik, 24 decembrie 2024.

[153] Europa Liberă România, *„PNL a plătit anul trecut 8 milioane de euro unei singure firme, pentru publicitate. Cu cine au mai făcut liberalii afaceri”*, 25 aprilie 2024.

[154] Situațiile financiare anuale ale Kensington Communication SRL, CUI 28718923, depuse la Ministerul Finanțelor pentru exercițiile financiare 2022–2025, redate de totalfirme.ro și listafirme.eu.

[155] Ziarul Financiar, *„Tranzacție cu 0,3% din acțiunile FameUP, platforma implicată și în alegerile prezidențiale…”*, 27 noiembrie 2024, cu trimitere la mențiunile publicate în Monitorul Oficial la 19 noiembrie 2024.

[156] Antena 3 CNN, *„Snoop: ANAF a descoperit că PNL a plătit o parte din promovarea lui Călin Georgescu pe TikTok”*, 20 decembrie 2024, cu preluarea datelor publicate de Gândul.

[157] G4Media, *„Snoop: Campania PNL de pe TikTok ajunsă să-l susțină pe Georgescu «a fost ideea lui Rareș Bogdan»”*, ianuarie 2025.

[158] Ziarul de Iași, *„Ce este FameUp și cine sunt acționarii firmei din Iași acuzate că ar fi organizat campania lui Georgescu în online? Mister: «Ne-am ocupat de alt candidat»”*, 28 noiembrie 2024.

[159] Ziarul Financiar, *„7X Partners și Radu Timiș Jr. au investit în 2025 un total de 400.000 de euro în FameUP, platforma de marketing cu influenceri, la o evaluare de circa 18 milioane de euro”*, februarie 2026.

[160] TVR Info, *„Victor Ponta: În spatele pozelor prezentate de Lasconi, firma Kensington. Am depus plângere penală online”*, 2 mai 2025.

[161] Snoop, *„Campania PNL de pe TikTok ajunsă să-l susțină pe Georgescu «a fost ideea lui Rareș Bogdan»: «Am știut, dar de online nu m-am ocupat eu»”*, ianuarie 2025.

[162] Wall-Street.ro, *„Avocatul Poporului cere Guvernului să adopte cât mai repede Ordonanța privind organizarea alegerilor prezidențiale”*, 4 martie 2025.

[163] Pentru argumentele preluate în analiză, a se vedea Sorin Roșca Stănescu, *„Lovitura de stat – Episodul 4”*, 23 martie 2026; *„Episodul 6”*, 26 martie 2026; *„Episodul 7. Turul doi înapoi!”*, 27 martie 2026; *„Episodul 8”*, 28 martie 2026, Corect News.

[164] Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale, CDL-PI(2025)001, Avizul nr. 1218/2024, 27 ianuarie 2025, paragrafele 66, 68, 77 și 78.

CAPITOLUL V. PARTEA A II-A. AUDIERILE PUBLICE ȘI CONCLUZIILE CERCETĂRII PARLAMENTARE

NOIEMBRIE 2026

5.7. Introducere

În cele cinci zile de audieri publice desfăşurate în Parlamentul României între 26 şi 30 ianuarie 2026, cetăţenii şi-au exprimat nemulţumirea faţă de modul în care instituţiile statului român au răspuns solicitărilor transmise în scris şi celor formulate public pentru clarificarea Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, prin care a fost anulat întregul proces electoral prezidenţial.

Prezentul raport își are temeiul în voința cetățenilor, exprimată în petițiile înaintate Parlamentului României.

Articolul 51 alineatul (1) din Constituție recunoaște cetățenilor dreptul de a se adresa autorităților publice prin petiții, iar alineatul (4) al aceluiași articol obligă autoritățile publice să răspundă în termenele și în condițiile stabilite de lege.

Sute de cetățeni au transmis petiții prin care au solicitat Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții a Camerei Deputaților din Parlamentul României să verifice actele de anulare a alegerilor prezidențiale din anul 2024 și să dispună constituirea unei comisii de anchetă. În temeiul articolului 61 alineatul (1) din Constituție, care consacră Parlamentul drept organ reprezentativ suprem al poporului român, analizarea acestor petiții și a mărturiilor prezentate în audieri reprezintă o datorie politică și morală față de cei care cer adevărul despre anularea votului.

Președintele României, Nicușor Dan, și-a asumat public prezentarea unui raport explicativ, declarând: *„Evident că l-am promis și, dacă l-am promis, o să-l avem.”* Cum la aproape doi ani de la anularea scrutinului raportul încă nu apăruse, Parlamentul României nu putea condiționa propria cercetare de îndeplinirea acestui angajament. Verificarea faptelor, stabilirea responsabilităților și inițierea măsurilor legislative necesare reprezintă exercitarea directă a atribuțiilor parlamentare.

Într-o democrație reală, cercetarea anulării alegerilor prezidențiale din 2024, cel mai important scrutin prin care cetățenii își exercită suveranitatea, cere analizarea atât a argumentelor celor care susțin hotărârea, cât și a criticilor formulate împotriva anulării, însă numai prin raportare strictă la Constituția României și la legile țării, iar nu la preferințe politice ori aprecieri subiective. Luările de poziție consemnate în stenograme și opiniile exprimate în spațiul public pun în lumină modul în care a fost pregătită și motivată decizia, gravitatea consecințelor asupra ordinii constituționale și răspunderea instituțiilor implicate.

Aceste mărturii nu au valoarea unor simple luări de cuvânt, ci reflectă experiența directă și perspectiva fiecărei persoane audiate, fiind confruntate cu probele oficiale și cu dispozițiile legale aplicabile. Analiza separă în fiecare depoziție susținerile persoanei audiate de datele rezultate din documente, reținând ca fapt stabilit doar ceea ce este confirmat de înscrisuri și ancorat în faptele petrecute și în actele oficiale ale instituțiilor.

Stenogramele consemnează depozițiile unor candidați și ale unor persoane care au cunoscut direct modul de funcționare a statului, și anume doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă, deputat în Parlamentul European și candidat la alegerile prezidențiale din 2024, domnul Cristian Terheș, deputat în Parlamentul European și candidat la același scrutin, domnul Adrian Severin, fost ministru al afacerilor externe, fost președinte al Adunării Parlamentare a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și fost deputat în Parlamentul European, domnul general în retragere Mircea Chelaru, fost șef al Statului Major General, precum și foștii ofițeri de informații Ion Dedu și Doru Paraschiv.

Acestor mărturii li se adaugă declarațiile publice ale fostului judecător al Curții Constituționale și președinte al Autorității Electorale Permanente din perioada anulării scrutinului, domnul Toni Greblă. Domnul Toni Greblă nu a fost audiat, dar a vorbit public despre ce a primit și ce nu a primit instituția care trebuia să garanteze corectitudinea alegerilor.

5.8. „Democrația la judecată”. Audierile publice din Parlamentul României, 26–30 ianuarie 2026

În perioada 26–30 ianuarie 2026, în Parlamentul României au avut loc cinci zile de audieri publice intitulate „Democrația la judecată”, organizate la invitația comună a președintelui Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții din Camera Deputaților și a președintelui Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, domnul senator Nicolae Vlahu.

Instituțiile statului care au avut un rol în procesul electoral din 2024, de la Ministerul Afacerilor Interne și Autoritatea Electorală Permanentă până la Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Curtea Constituțională, au fost chemate să răspundă deputaților și senatorilor prezenți, însă nicio instituție a statului român nu a trimis un reprezentant. Curtea Constituțională a răspuns că documentele proprii sunt publice pe pagina de internet a instituției, Serviciul de Telecomunicații Speciale a răspuns că activitatea serviciului este controlată prin comisiile pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, iar serviciile

de informații au transmis că răspund numai comisiilor parlamentare de specialitate. Autoritatea Electorală Permanentă și Ministerul Afacerilor Interne au invocat termenul legal de treizeci de zile, iar Consiliul Suprem de Apărare a Țării a transmis un răspuns scris pe fond.

Absența reprezentanților instituțiilor statului de la audieri, răspunsurile scrise și declarațiile publice au conturat un cerc vicios al trimiterilor de la o autoritate la alta, lăsând fără răspuns întrebările cetățenilor privind anularea alegerilor.

La audieri au venit, în schimb, cetățeni, jurişti, experți în drept electoral, foşti demnitari, foşti ofițeri de informații și candidați înlăturați din competiție, pentru a relata ce au trăit și ce au înțeles din anularea alegerilor. O societate democratică își ascultă toți cetățenii și, mai ales, pe cei ale căror drepturi au fost încălcate. Cele cinci zile de audieri au fost înregistrate și stenografiate integral.

Cristian-Vasile Terheș, candidat în primul tur al alegerilor prezidențiale și semnatarul cererii de anulare a votului, a fost audiat separat în cadrul Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții a Camerei Deputaților.

5.9. Depoziţiile candidaţilor la alegerile prezidenţiale din 2024

5.9.1. Depoziţia doamnei Diana Iovanovici-Şoşoacă, deputat în Parlamentul European, candidat la alegerile prezidenţiale din 2024. A cincea zi de audieri publice, 30 ianuarie 2026

Un cetăţean a fost scos din competiţia pentru cea mai înaltă funcţie în stat printr-o hotărâre de interzicere a candidaturii pronunţată după ce aceasta fusese deja înregistrată, în baza unor criterii pe care nimeni nu le cunoştea la acel moment, fără să fie chemat, fără să i se arate dosarul şi fără să aibă unde contesta.

Audierea a avut loc la 30 ianuarie 2026, în a cincea zi. Deputatul în Parlamentul European Diana Iovanovici-Şoşoacă a arătat ce a însemnat în plan personal, juridic şi electoral respingerea candidaturii sale prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, precum şi menţinerea excluderii la scrutinul reluat în 2025. Candidatura sa fusese înlăturată înaintea primului tur din 24 noiembrie 2024, motiv pentru care nu s-a aflat pe buletinul de vot al scrutinului ulterior anulat.[1]

Candidatul vizat de Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 nu a fost citat în faţa Curţii Constituţionale, nu a fost înştiinţat cu privire la contestaţiile depuse împotriva candidaturii sale şi nu a avut posibilitatea de a-şi formula apărarea.

După pronunţarea hotărârii, Curtea Constituţională i-a refuzat doamnei Diana Iovanovici-Şoşoacă accesul la propriul dosar. În faţa parlamentarilor şi a cetăţenilor, doamna Şoşoacă a povestit cum s-a lovit de refuzul instituţiei: *„Eu, ca persoană interesată, fiind interdicția mea, am făcut cerere să mi se dea actele dosarului meu. Am trimis un avocat și i s-a spus să facă cerere doamna Șoșoacă. A făcut cerere doamna Șoșoacă, s-a și prezentat*

acolo și mi s-a spus: nu aveți dreptul să aveți acces la dosarul dumneavoastră. Poftim? E dosarul meu. Dați-mi minuta. Minuta nu există nici acum. Și în condițiile astea, de unde știm noi că eu am fost interzisă sau nu?" Curtea Constituțională a procedat la fel și în dosarul anulării alegerilor (Dosarul nr. 3771F/2024), refuzând accesul avocaților care l-au cerut începând cu 9 decembrie 2024 și netransmițând nici Comisiei parlamentare încheierea de învestire și evidența înscrisurilor solicitate.

Cererea doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă privea dosarul candidaturii sale din octombrie 2024, iar solicitările Comisiei și ale avocaților vizau dosarul anulării alegerilor din decembrie. Deși componența completului rezultă din hotărârile publicate în Monitorul Oficial, absența minutei și a evidenței dosarului face imposibilă verificarea modului în care au fost îndeplinite actele de procedură.

Întrebată pe ce s-a întemeiat respingerea candidaturii sale la alegerile prezidențiale, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă a declarat: *„A fost foarte interesant că toată judecata Curții Constituționale a fost bazată pe articole din ziar."* La paragraful 60 al hotărârii, Curtea reține că este de notorietate faptul că, prin discursul său constant, candidata îndeamnă la schimbarea fundamentelor democratice ale statului. La paragraful 61, califică declarațiile drept temeiuri suficiente. În motivarea sa, Curtea a preluat la paragrafele 7–14 susținerile din contestații, pe care la paragraful 63 le-a desemnat ca fiind fapte *„descrise de contestatori"*, fără a le verifica printr-un probatoriu propriu. La paragraful 14, sursa indicată pentru una dintre afirmații a fost un articol de presă *(„potrivit site-ului de știri ura.ru")*, iar hotărârea nu a consemnat administrarea niciunei alte probe. Motivarea Curții Constituționale confirmă susținerea doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă privind întemeierea hotărârii pe surse din presă.

Printre motivele invocate pentru respingerea candidaturii s-a aflat o contravenție rutieră, aspect comentat de doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă în fața parlamentarilor: *„De exemplu, faptul că am condus cu viteză și am primit o amendă. Păi cred că, dacă luăm la cercetat toți candidații, nu cred că este unul care să nu fi primit o amendă în viața lui."* Totodată, în motivarea respingerii candidaturii a fost invocată și poziția exprimată față de măsurile din perioada pandemiei, fapt relatat de candidat în următorii termeni: *„Au mai existat acuzații din partea CCR că nu am fost de acord cu legislația în plandemie și că m-am opus purtării măștii și a vaccinării obligatorii. Și pentru asta nu am dreptul să fiu candidat la președinția României."*

Ambele împrejurări s-au regăsit în cuprinsul hotărârii. Paragraful 14 a consemnat amenda pentru depășirea vitezei, iar paragraful 9 a menționat cercetarea penală privind blocarea unui centru de vaccinare anti-COVID. La paragraful 63, Curtea și-a întemeiat soluția „raportat la actele și faptele descrise de contestatori și reținute la paragrafele 7–14 și 22", transformând inclusiv o simplă contravenție rutieră în temei pentru anularea unei candidaturi deja înregistrate. **Niciuna dintre aceste fapte nu intra însă în condițiile legale de candidatură și nici nu se încadra în criteriile de eligibilitate constituțională pe care Curtea însăși le-a enunțat la paragraful 30 al aceleiași hotărâri.**

În motivarea excluderii candidaturii au fost reținute și discursurile parlamentare, precum și participarea la manifestații publice. În fața parlamentarilor și a cetățenilor, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă a invocat protecția constituțională a mandatului parlamentar: *„Alta a fost pentru declarații și opinii politice. Conform art. 72 din Constituția României, există o imunitate parlamentară, nu pentru fapte penale, cum prost este interpretat, ci pentru aceste declarații și opinii politice. De ce?* ***Pentru că omul politic este trimis de către popor, de către votanții săi, pentru a spune adevărul.”***

Referindu-se la participarea sa la proteste, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă a subliniat că un astfel de precedent îngrădește dreptul la liberă întrunire: *„Curtea Constituțională mi-a reproșat că am avut discursuri în Parlamentul României precum și faptul că am participat la manifestații, la proteste, deci toți cei care sunteți aici din partea societății civile, dacă vreți vreodată să candidați la președinția României, nu veți putea, pentru că v-ați permis dreptul de a respecta articolul 39 din Constituție, de a participa la manifestații și proteste.”* **Potrivit articolului 72 alineatul (1) din Constituția României, deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.**

Articolul 39 din Constituția României garantează libertatea întrunirilor. Prin această hotărâre, incompatibilitatea cu funcția prezidențială a fost dedusă din exercitarea libertății întrunirilor și a libertății de exprimare a opiniilor politice, drepturi garantate de Constituție, opiniile politice exprimate în mandat fiind chiar exceptate expres de la răspunderea juridică.

Textul Hotărârii nr. 2 din 5 octombrie 2024 a confirmat ambele susțineri ale doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă. La paragraful 61, Curtea Constituțională a reținut explicit drept temei *„declarațiile publice, luările de poziții și exprimarea unor convingeri”*, *„coroborate cu participarea la anumite evenimente publice”*, iar la paragrafele 13 și 14 a făcut trimitere la discursurile rostite în Parlamentul European. În sprijinul acestei soluții, la paragraful 56, Curtea a formulat principiul că *„folosirea abuzivă a funcției sau a imunității asociate acesteia nu poate rămâne fără sancțiuni în plan constituțional”.*

Ulterior, prin Hotărârea nr. 22 din 2025, Curtea Constituțională a calificat însăși această măsură drept *„sancțiune”* (paragrafele 53 și 55). În drept, articolul 72 alineatul (1) din Constituția României interzice tragerea la răspundere juridică a deputaților și senatorilor pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, iar pentru intervențiile din Parlamentul European, articolul 8 din Protocolul (nr. 7) privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene exclude orice formă de cercetare, reținere sau urmărire a membrilor acestuia pentru opiniile ori voturile exprimate în exercitarea funcțiilor lor. Cu toate acestea, niciuna dintre cele două hotărâri nu a examinat incidența articolului 72 din Constituție sau a articolului 8 din Protocolul (nr. 7). **Aplicarea unei sancțiuni pentru opinii acoperite de imunitate, fără o analiză prealabilă a întinderii acestei protecții, depășește sfera unei simple interpretări extensive și echivalează cu instituirea unei forme de răspundere juridică pe care Constituția și dreptul Uniunii Europene o exclud expres.**

Referindu-se la criteriile suplimentare reținute de instanța constituțională în afara condițiilor prevăzute expres de Legea fundamentală, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă a

declarat în fața parlamentarilor: ***„Este pentru prima dată în istoria României şi, de fapt, în istoria tuturor statelor democratice, când o Curte Constituţională anulează dreptul unei persoane de a candida, pe criteriile pe care le-a abordat Curtea Constituţională şi care nu fac parte din criteriile constituţionale.”***

Doamna Diana Iovanovici-Şoşoacă a criticat și reținerea opiniilor sale despre apartenența României la Uniunea Europeană și la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, invocând exemplul Regatului Unit: *„Eu nu cunosc vreo dispoziţie legală care să interzică unei ţări membre să iasă din UE şi NATO. Şi atunci, pe criteriile stabilite de către onorata CCR, oare Marea Britanie mai are dreptul să mai candideze vreodată, să mai aibă vreun candidat la funcţia de prim-ministru [...] pentru că Marea Britanie a ieşit din Uniunea Europeană.”*

Doamna Iovanovici-Şoşoacă a aplicat același test și Statelor Unite ale Americii: *„În ceea ce priveşte NATO şi drumul nostru, eu l-am văzut pe preşedintele Trump al Statelor Unite ale Americii spunând că se retrage din NATO. Deci, pe principiile CCR-ului, domnul preşedinte Trump nu mai poate fi preşedintele Statelor Unite ale Americii?”*

În arhitectura Constituției României, apartenența la Uniunea Europeană și la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord este reglementată în Titlul VI, intitulat *„Integrarea euroatlantică”*, distinct de valorile supreme ale statului, enumerate la articolul 1 alineatul (3) din Titlul I. Totodată, articolul 152 alineatul (1) declară nerevizuibil pluralismul politic, nu și apartenența la cele două organizații, iar alineatul (2) al aceluiași articol interzice orice revizuire care ar avea ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor ori a garanțiilor acestora.

Prin Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024, Curtea Constituțională a blocat exercitarea dreptului de a fi ales, garantat de articolul 37, printr-o interpretare a obligației de respectare a Constituției și de apărare a democrației. Hotărârea a introdus condiții de eligibilitate inexistente în lege, afectând în mod direct pluralismul politic, dreptul candidatului de a fi ales și dreptul cetățenilor de a-și alege liber reprezentanții. **Dacă nici măcar o lege de revizuire a Constituției nu poate aduce atingere pluralismului politic, inclus la articolul 152 alineatul (1) printre limitele absolute ale revizuirii, şi nu poate suprima drepturile fundamentale ori garanţiile lor, potrivit articolului 152 alineatul (2), cu atât mai puțin o hotărâre a Curții Constituţionale poate elimina un candidat pe temeiuri neprevăzute de lege.**

În privința modului în care au fost soluționate contestațiile formulate împotriva mai multor candidați la același scrutin prezidențial: *„Tot la acele alegeri prezidenţiale au mai participat cel puţin două persoane care au avut aceeaşi retorică ca şi mine, domnul George Simion şi domnul Călin Georgescu. Şi totuşi, ei au avut dreptul să candideze, deşi au existat contestaţii împotriva dânşilor. Numai eu nu am avut voie.”* Argumentul formulat privește aplicarea principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, consacrat la articolul 16 alineatul (1) din Constituție, în procedura de verificare a candidaturilor.

Doamna Diana Iovanovici-Şoşoacă a susţinut că instanţele judecătoreşti au respins contestaţiile care vizau extinderea efectelor Hotărârii nr. 2/2024 asupra candidaturii sale la Senat, întemeindu-se pe distincţia dintre funcţia prezidenţială şi mandatul de senator. Deoarece hotărârile judecătoreşti menţionate nu au fost depuse la dosarul cercetării, numărul cauzelor şi soluţia fiecărui dosar au rămas consemnate doar la nivelul declaraţiilor sale. Totodată, observaţia sa legată de posibilitatea exercitării interimatului priveşte situaţia prevăzută la articolul 98 alineatul (1) din Constituţie şi presupune deţinerea uneia dintre funcţiile menţionate în acel articol.

Prin Hotărârea nr. 22 din **17 martie 2025**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din **14 mai 2025**, Curtea Constituțională a extins interdicția și în privința scrutinului reluat, calificând măsura la paragraful 53 drept o sancțiune: *„[...] nu se poate susține că respingerea candidaturii reprezintă o a doua sancțiune aplicată pentru aceleași acte/fapte, ci este una și aceeași sancțiune pentru ciclul electoral în curs.”* Aceeaşi motivare prevede o nouă verificare a condițiilor de eligibilitate **„în ciclurile elective viitoare”**, în funcție de conduita persoanei.

Teza continuității aceluiaşi proces electoral în scrutinul reluat din 2025 a fost contestată prin raportare la cerințele procedurale impuse din nou candidaților: *„Păi dacă sunt aceleași în 2025, de ce a trebuit să mai adunăm o dată semnături? De ce a trebuit încă o dată campanie electorală?”*[1]

Doamna Diana Iovanovici-Şoşoacă a invocat paragraful 52 din Hotărârea nr. 22/2025, potrivit căruia *„Curtea constată că alegerile pentru funcția de Președinte al României din anul 2025 fac parte din același ciclu electoral necesar asigurării succesiunii mandatului prezidențial dobândit în anul 2019. Astfel, în cauză, nu există un nou ciclu electoral [...]”.* Pornind de la acest considerent, a susţinut că *„trebuiau să participe aceiași candidați din 2024”* şi a adăugat că, *„dacă eu nu candidam și nu contestam decizia BEC-ului, noi nu am fi avut această precizare”.*

Paragraful 53 al aceleiaşi hotărâri explică de ce Hotărârea nr. 2/2024 a continuat să producă efecte în 2025: o reevaluare *„nu poate fi acceptată, ținând seama de prevederile constituționale și legale referitoare la efectul definitiv și general obligatoriu al actelor jurisdicționale ale Curții Constituționale”.* Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024, prin care a fost confirmat rezultatul primului tur, avea acelaşi caracter definitiv şi general obligatoriu, însă efectele sale au fost înlăturate patru zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32/2024, fără ca noua hotărâre să o menţioneze. În acelaşi ciclu electoral, Curtea a aplicat regula autorităţii actelor sale definitive pentru a menţine excluderea unei candidate, dar nu a aplicat-o pentru a proteja rezultatul votului a peste nouă milioane de alegători.

Calificarea scrutinului din 2025 drept o continuare a aceluiaşi ciclu electoral produce şi o a doua consecinţă juridică. Într-un asemenea cadru, remediul legal aplicabil anulării rămânea cel prevăzut la articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004, respectiv repetarea turului de scrutin, aspect semnalat în cadrul audierilor atât de senatorul Nicolae Vlahu, cât şi de fostul ministru al afacerilor externe Adrian Severin. Contradicţia dintre soluţiile adoptate reiese direct din compararea textului celor trei hotărâri ale Curţii Constituţionale.

Sancțiunea a fost aplicată în lipsa unei legi care să o prevadă, fără o procedură contradictorie și fără cale de atac, iar durata sa a fost precizată abia cinci luni mai târziu, printr-o nouă hotărâre a Curții Constituționale. În audiere, doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă a rezumat astfel această situație: *„în cazul doamnei Șoșoacă a fost analizat comportamentul. Deci am ajuns să avem instanțe de analizare a comportamentului”*, adăugând că ***„Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024 e o hotărâre de condamnare a unui om. Evident, nu s-a menționat dacă e pe viață sau doar pentru acea perioadă de timp.”***

Potrivit declarațiilor sale, toate căile de atac disponibile pe plan intern au fost epuizate fără rezultat: *„Am fost la Curtea de Apel, am fost la Înalta Curte de Casație și Justiție, am atacat-o inclusiv pe contencios administrativ, deci am atacat prin toate posibilitățile pe care le aveam la îndemână. Evident, a fost respins. Am depus plângere penală împotriva judecătorilor de la CCR. [...] Ultima hotărâre, evident, când a venit, am atacat-o la CEDO. La acest moment aștept ca CEDO să se pronunțe.”* Instanța constituțională a cumulat astfel stabilirea criteriului, aplicarea lui individuală și fixarea duratei interdicției, actele sale fiind sustrase oricărui control din partea altor autorități publice.

Hotărârea nr. 2/2024 nu a extins doar sfera de competență a Curții Constituționale, ci a modificat însăși natura obiectului supus controlului. Până la acest moment, controlul viza actul juridic, respectiv înregistrarea candidaturii și conformitatea acesteia cu condițiile prevăzute de Constituție și de lege. Ulterior pronunțării hotărârii, obiectul verificării a devenit persoana candidatului, evaluată după un standard formulat chiar de instanța constituțională. În drept, schimbarea obiectului controlului este mai gravă decât modificarea intensității sale, deoarece mută centrul de greutate al jurisdicției de la legalitatea actului la conduita individuală. **Prin această mutație, dreptul constituțional de a fi ales a fost transformat într-o permisiune revocabilă.**

Celelalte susțineri formulate în cadrul audierii de către doamna Diana Iovanovici-Șoșoacă, referitoare la originea contestațiilor, pretinsele legături ale autorilor acestora cu serviciile de informații, sondajele atribuite acestor structuri, restrângerea accesului la dezbaterile televizate, împiedicarea depunerii plângerii penale și audierea semnatarilor listelor de susținere, nu sunt susținute de înscrisuri la dosarul comisiei și nu pot fi reținute ca fapte dovedite. Totodată, doamna Iovanovici-Șoșoacă a menționat că răspunsurile primite din partea Comisiei Europene au indicat competența exclusivă a autorităților române și a instanțelor naționale. O asemenea delimitare de competență nu demonstrează nici existența, nici absența unei influențe externe în adoptarea măsurii, întrucât răspunderea juridică pentru excluderea din cursa electorală se examinează în ordinea juridică română, pe baza Constituției, a legii și a faptelor dovedite.

Constituția nu consacră puteri fără limite. Nicio autoritate publică nu primește prin Constituție o putere absolută, ci numai competențe juridice determinate, al căror conținut, întindere și limite sunt stabilite de însăși Legea fundamentală, iar legitimitatea actelor oricărei autorități depinde de respectarea competențelor, procedurilor și principiilor constituționale care îi guvernează activitatea.

Statul de drept presupune supunerea permanentă a puterii față de Constituție. Depășirea limitelor constituționale ale unei competențe nu reprezintă o extindere a puterii conferite de Constituţie, ci o exercitare a puterii în afara cadrului constituțional care îi stabilește legitimitatea, transformând exercitarea constituțională a unei atribuții într-o exercitare discreționară a puterii.

Constituționalitatea actelor unei autorități nu rezultă exclusiv din existența unei competențe conferite de Constituție, ci și din modul în care aceasta este exercitată. **Nicio competenţă constituţională nu poate fi interpretată sau exercitată astfel încât efectele sale să contrazică garanţiile şi echilibrele consacrate de Legea fundamentală.**

Într-un stat de drept, competențele autorităților publice sunt de strictă interpretare. Acestea nu pot fi prezumate, deduse prin analogie și nici create prin interpretarea extensivă a normelor care le consacră. O autoritate constituțională nu își poate extinde propria competență prin interpretarea dispozițiilor constituționale referitoare la atribuțiile sale, întrucât o asemenea interpretare ar transforma organul de aplicare a Constituției într-un organ de modificare a acesteia. Competența reprezintă o limită constituțională a exercitării puterii, iar depășirea acestei limite afectează principiul legalității, separația puterilor și supremația Constituției.

Libertatea nu se întemeiază pe încrederea acordată puterii, ci pe verificarea ei permanentă, pentru că nimănui nu îi este îngăduit să își măsoare singur puterea. Cea mai gravă vulnerabilitate a ordinii constituționale nu apare atunci când o autoritate acționează în afara Constituției, ci atunci când invocă însăși Constituția pentru a întemeia o competență care nu rezultă din dispozițiile ei.

5.9.2. Depoziția domnului Cristian Terheș, deputat în Parlamentul European, candidat la alegerile prezidențiale din 2024. Audierea din 16 martie 2026 în Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților

Deputatul în Parlamentul European Cristian Terheș, candidat din partea Partidului Național Conservator Român, a formulat la 26 noiembrie 2024, în jurul orei 23:00, o cerere de anulare a primului tur de scrutin, înregistrată în Dosarul nr. 3671F/2024 și respinsă prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 2 decembrie 2024.[2] Cererea invoca cinci motive, prezentate în ordinea importanței stabilite de autor: continuarea campaniei electorale de către reprezentanți ai USR după închiderea secțiilor de votare din țară, consemnarea unor voturi exprimate pentru candidatul Ludovic Orban în dreptul candidatei Elena-Valerica Lasconi, exercitarea votului în alte secții decât cele de arondare, utilizarea de conturi automatizate (boți) de către candidatul Călin Georgescu și continuarea campaniei acestuia după ora legală, precum și numărul ridicat al voturilor nule.

În susținerea ultimului motiv, domnul Cristian Terheș a invocat precedentul din anul 2009, când Curtea Constituțională a dispus, prin Hotărârea din 11 decembrie 2009, pronunțată în Dosarul nr. 8.206F/2009, renumărarea voturilor nule din turul al doilea, la o diferență de aproximativ 70.000 de voturi între candidați. În scrutinul din 2024, diferența dintre

candidaţii clasaţi pe locurile al doilea şi al treilea era de 2.740 de voturi, în condiţiile în care se înregistraseră 223.132 de voturi nule.

Referitor la votul exercitat în afara secţiei de arondare, domnul Terheş a arătat că verificarea era tehnic accesibilă, întrucât Serviciul de Telecomunicaţii Speciale putea extrage din sistemul informatic lista alegătorilor care votaseră la o altă secţie din aceeaşi unitate administrativ-teritorială. La paragraful 31 al Hotărârii nr. 30/2024, Curtea Constituțională a respins acest motiv ca nemotivat și nu a dispus efectuarea verificării.

Campania electorală se încheiase sâmbătă, 23 noiembrie 2024, la ora 7:00. În țară, secțiile de votare s-au închis duminică, 24 noiembrie 2024, la ora 21:00, în timp ce în străinătate votarea a continuat până la ora 21:00 a fiecărui fus orar, încheindu-se luni dimineață, ora României, pe continentul american.

Domnul Cristian Terheș a acuzat încălcarea interdicției de a face campanie electorală după închiderea secțiilor de votare din țară, arătând că reprezentanți și susținători ai USR au folosit rezultatele parțiale din România pentru a-i mobiliza pe alegătorii din străinătate, unde urnele erau încă deschise, în favoarea candidatei Elena-Valerica Lasconi. Potrivit capturilor de ecran depuse la Curtea Constituțională și prezentate în audiere, apelurile la vot au început în jurul orei 01:00 și au continuat ore întregi: „Toată noaptea respectivă, de duminică, ore întregi, s-a continuat de fapt campania electorală de către USR, cu live-uri, cu postări [...] chemând oamenii să iasă la vot și spunându-li-se că acum e șansa ca să-l bată pe Marcel Ciolacu și să intre Elena Lasconi în turul doi.”

În audiere, Cristian Terheș a menționat două transmisiuni în direct ale reprezentanților USR și a prezentat capturi de ecran privind postările publicate de Ludovic Orban (ora 01:00), Cătălin Drulă (ora 01:18), Vlad Voiculescu (ora 01:55) și Cristi Dănileț (ora 04:21), alături de două transmisiuni în direct ale reprezentanților USR.

Această mobilizare din străinătate a fost prezentată ca fiind determinantă pentru rezultatul final, în condițiile în care diferența dintre candidata clasată pe locul al doilea și candidatul clasat pe locul al treilea a fost de 2.740 de voturi la nivelul celor 19.918 secții de votare, ceea ce echivalează cu o medie de mai puțin de un vot pe secție.

O sesizare distinctă, formulată la 23 noiembrie 2024 împotriva candidatei Elena-Valerica Lasconi, a fost soluționată de Biroul Electoral nr. 42 al Sectorului 1 prin Decizia nr. 51 din 24 noiembrie 2024, menținută de Biroul Electoral Central cu motivarea că nu s-a probat faptul că materialele reclamate reprezintă o continuare a propagandei electorale. Prin articolul 1 alineatul (3) din Decizia nr. 7D din 24 septembrie 2024, Biroul Electoral Central stabilise totuși că prin continuarea propagandei electorale se înțelege *și „sfătuirea alegătorilor să voteze sau să nu voteze anumiți candidați”.*

Prin Hotărârea nr. 30/2024, Curtea Constituțională a respins criticile privind campania din preziua votului și din mediul online, motivând că acestea „nu au fost motivate de autorul cererii, astfel că nu pot fi analizate în acest cadru procesual”. Patru zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32/2024, instanța constituțională a anulat întregul proces electoral pe temeiul campaniei online atribuite unui candidat, fără ca o autoritate electorală competentă să fi

constatat în prealabil existența unei fraude. **Fapte de aceeași natură nu au fost analizate la 2 decembrie 2024 în raport cu anumiți competitori electorali, dar au devenit temei al anulării întregului scrutin la 6 decembrie 2024 în privința unui singur candidat.**

Această contradicție contravine atât articolului 16 alineatul (1) din Constituție, cât și paragrafului 15 al Hotărârii nr. 32/2024, prin care Curtea Constituțională impunea statului obligația *„să aplice aceeași legislație în mod echitabil tuturor”*, exigență încălcată chiar de instanța constituțională.

Candidatul Ludovic Orban anunțase retragerea politică în favoarea candidatei Elena-Valerica Lasconi, dar numele său a rămas pe buletine, astfel că voturile exprimate pentru domnia sa trebuiau atribuite în dreptul său. Domnul Cristian Terheș a prezentat procese-verbale ale aceleiași secții, în versiuni diferite, cu un vot și, respectiv, 85 de voturi. Caracterul coordonat al neconcordanțelor semnalate poate fi stabilit numai prin verificarea proceselor-verbale originale, a rectificărilor operate și a buletinelor de vot. Diferența oficială relevantă dintre locurile al doilea și al treilea era de 2.740 de voturi.

Curtea Constituțională a reținut, la paragraful 28 al Hotărârii nr. 30/2024, că procesele-verbale întocmite la **2 decembrie 2024** în secțiile B-1278, B-954 și MH-179, indicate de contestator, infirmă transferul de voturi de la candidatul Ludovic Orban la candidata Elena-Valerica Lasconi. În același paragraf, Curtea a admis că renumărarea a scos la iveală abateri față de procesele-verbale inițiale, pe care nu le-a cuantificat și nu le-a publicat. Concluzia Curții privește trei secții. Afirmația domnului Terheș, potrivit căreia mutarea voturilor s-a propus în foarte multe secții, nu poate fi verificată cât timp rezultatele renumărării pe fiecare secție nu sunt publice.

Potrivit declarațiilor formulate în cadrul audierii de domnul Cristian Terheș, subiectul utilizării conturilor automatizate (boți) și al unei eventuale finanțări nelegale în favoarea candidatului Călin Georgescu fusese semnalat prima dată în spațiul public de jurnalista Anca Alexandrescu: *„Eu personal, ca și candidat, am aflat despre boții lui Georgescu cu vreo câteva zile înainte, în cadrul unei emisiuni a doamnei Anca Alexandrescu. Dânsa a fost prima în spațiul public românesc care a vorbit despre faptul că există boți care îi fac campanie lui Călin Georgescu și există o finanțare, o finanțare nelegală, să spun pentru candidatul Călin Georgescu”.*

În sprijinul acestei afirmații, domnul Cristian Terheș a redat mesajul publicat de jurnalista Anca Alexandrescu pe rețeaua Facebook la 19 noiembrie 2024, cu cinci zile înaintea primului tur de scrutin: *„Lansez și eu o provocare pentru instituțiile statului să cerceteze cine este Bog PR care bagă bani în campania de tik-tok pentru Călin Georgescu și, mai ales, de unde vin zecile de mii de euro. Hai acum să-i văd pe generalii de la SRI care se laudă că vor controla ei pe tot online.”*[3] Potrivit declarațiilor formulate în cadrul Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții, respectivele postări au fost șterse ulterior de pe pagina autoarei, fiind însă conservate prin capturi de ecran realizate de alți jurnaliști în ianuarie 2025: *„Între timp și-a șters postările de pe propria pagină de internet, doar că au fost jurnaliști care în ianuarie 2025 au făcut capturi la postările astea”.* Nota

Serviciului Român de Informații DSN1/1742, declasificată la **4 decembrie 2024**, l-a indicat pe titularul contului *„bogpr”* drept finanțator al campaniei.

Faptul că datele referitoare la finanțarea campaniei prin contul „bogpr” erau deja publice la 19 noiembrie 2024 obligă la clarificarea cronologiei instituționale: când au cunoscut aceste informații autoritățile competente și de ce măsurile de verificare și blocare a finanțării nelegale nu au fost dispuse înainte de desfășurarea votului, ci abia ulterior validării parțiale a rezultatelor.

Anularea unor alegeri este o măsură extremă, justificată de regulă prin descoperirea unor fraude grave care nu au putut fi prevenite. Dacă se dovedește că instituțiile statului aveau informația din timp (inclusiv din surse deschise, nu doar operative), dar nu au aplicat pârghiile legale de prevenție și sancționare înainte de 24 noiembrie, atunci anularea scrutinului din 6 decembrie apare ca o remediere tardivă a propriei inacțiuni a autorităților, pe cheltuiala votului deja exprimat de cetățeni.

În cadrul audierii, domnul Cristian Terheș a precizat că nu deținea alte date referitoare la sursele de finanțare ale campaniei: *„Eu alte date nu aveam de ce a fost în spate și, mă rog, în afară de ce a spus Anca Alexandrescu.”* Deși în intervalul 19–24 noiembrie 2024 Biroul Electoral Central a intervenit punctual, dispunând prin Decizia nr. 175D din 20 noiembrie 2024 eliminarea unor materiale publicitare politice lipsite de marcaj electoral, miza verificării privește îndeplinirea obligației constituționale a statului de a proteja alegătorii și corectitudinea scrutinului. Cetățenii participă la vot cu încrederea legitimă că instituțiile competente au verificat în prealabil legalitatea candidaturilor și a desfășurării campaniei, astfel încât verificarea urmărește să stabilească dacă autoritățile cunoșteau **încă din 19 noiembrie 2024** datele semnalate public de jurnalista Anca Alexandrescu și dacă au intervenit eficient înaintea desfășurării primului tur.

Potrivit informațiilor devenite publice în urma audierilor și a documentelor oficiale din acea perioadă, platforma TikTok a susținut că mecanismul de promovare nu a constituit o plată directă pentru publicitate politică (întrucât TikTok interzice oficial reclamele politice plătite), ci s-a bazat pe funcționalitatea de cadouri virtuale (monede/gifts) oferite în timpul transmisiunilor live, prin care utilizatorul respectiv a distribuit sume semnificative **către mai mulți creatori de conținut.**

Potrivit explicațiilor furnizate de reprezentanții TikTok, activitatea contului „bogpr” a reprezentat o utilizare a sistemului intern de cadouri virtuale distribuite mai multor utilizatori ai platformei. Nota Serviciului Român de Informații nr. DSN1/1742, declasificată la 4 decembrie 2024, a încadrat tranzacțiile respective, în valoare de peste 380.000 **de dolari, drept finanțare a campaniei candidatului Călin Georgescu,** aspect invocat de Curtea Constituțională în motivarea hotărârii de anulare a alegerilor.

Conform precizărilor domnului Cristian Terheș din fața comisiei, în motivarea Hotărârii nr. 30/2024 nu se regăsește nicio referire la promovarea automatizată sau la sursele de finanțare ale candidatului Călin Georgescu: „În dosarul de contestare a rezultatului alegerilor primului tur de scrutin, hotărârea CCR 30/2024 nu are niciun cuvânt, nicio analiză cu privire

la boții lui Georgescu și cu finanțarea campaniei electorale a lui Călin Georgescu.” Hotărârea nr. 30/2024 a înlăturat aceste critici ca nemotivate, fără să le examineze pe fond. Din cele cinci motive invocate în cererea de anulare a alegerilor, Curtea s-a oprit exclusiv asupra a două: neconcordanțele din procesele-verbale privind voturile atribuite candidaților Ludovic Orban și Elena-Valerica Lasconi și susținerile referitoare la votul exprimat în afara secțiilor de arondare.

Adoptată cu unanimitate, Hotărârea nr. 30/2024 a cuprins două opinii concurente care subliniau exigențele procedurale ale sesizării: judecătorul Elena-Simina Tănăsescu a reținut inadmisibilitatea cererii pentru lipsa motivării și a probelor, iar judecătorul Laura-Iuliana Scântei a calificat renumărarea integrală a voturilor drept o măsură *„vădit disproporționată și excesivă”*, arătând că cererea se impunea a fi respinsă cel mai târziu la 29 noiembrie 2024.

Se conturează astfel o schimbare semnificativă de conduită procedurală: dacă la 2 decembrie 2024 Curtea Constituțională condiționa anularea scrutinului de existența unei sesizări temeinic motivate și susținute de probe din partea unui candidat, la 6 decembrie 2024 aceeași instanță a dispus anularea întregului proces electoral din oficiu, în absența oricărei cereri de anulare.

La **28 noiembrie 2024**, Curtea Constituțională a dispus, prin încheierea din 28 noiembrie 2024, *„reverificarea și renumărarea tuturor buletinelor de vot cuprinzând voturile valabil exprimate și cele nule la alegerile pentru funcția de Președinte al României din data de **24 noiembrie 2024**”*, iar Biroul Electoral Central a pus-o în executare prin Decizia nr. 205D din aceeași zi. În aceeași zi, Curtea a respins ca tardivă cererea lui Sebastian-Constantin Popescu, Dosarul nr. 3672F/2024, și Consiliul Suprem de Apărare a Țării a comunicat constatarea unor acțiuni de influențare.

Cu privire la eventuala transmitere a sesizării sale și a datelor cuprinse în aceasta către Consiliul Suprem de Apărare a Țării anterior ședinței din 28 noiembrie 2024, domnul Cristian Terheș a precizat în cadrul audierii: *„Eu nu am comunicat CSAT-ului nimic. Singura instituție către care am comunicat sesizarea a fost Curtea Constituțională. Doar am făcut sesizarea publică pe data de **27 noiembrie**.”*

Despre ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării a precizat: *„Pe 28 după-masa, Consiliul, deci asta e distinct de acțiunea mea. Eu am mers cu acțiunea pe partea cu CCR-ul. Pe 28, Consiliul Suprem de Apărare a Țării dă un comunicat public în urma ședinței pe care o are, în care comunică că ar fi fost interferențe în cadrul alegerilor. Toate argumente diferite 100% de ceea ce eu am făcut, de ce eu am contestat la CCR. Deci, pe ceea ce s-a sesizat C.S.A.T. și pe ceea ce a prezentat n-avea legătură nici accidental cu chestiunile acestea efectiv punctuale, de voturi de cutare, ce am sesizat eu la Curtea Constituțională.”* Despre probele depuse a adăugat: *„date pe care le-am furnizat Curții Constituționale, atât am făcut din partea mea, n-am avut tangență cu CSAT-ul.”*

În dosarul cererii de anulare a fost depus un înscris privind convocarea ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024. Potrivit paragrafului 11 al Hotărârii nr. 30/2024, contestatorul a depus la Curte, în dovedirea cererii, *„un înscris*

referitor la faptul că Președintele României a convocat o ședință a Consiliului Suprem de Apărare a Țării, pe ordinea de zi a acesteia fiind analiza unor posibile riscuri la adresa securității naționale generate de acțiunile unor actori cibernetici statali și nonstatali asupra unor infrastructuri IT&C, suport pentru procesul electoral”. Conform paragrafului 21, Curtea Constituțională a dispus renumărarea voturilor prin încheierea din 28 noiembrie 2024 ținând seama de „convocarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării de către Președintele României pentru data de 28 noiembrie 2024, ora 14,00”. Referindu-se la acest moment, judecătorul Elena-Simina Tănăsescu a notat în opinia concurentă că instanța constituțională „știa că în aceeași zi urma să aibă loc o ședință a Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT)”, subliniind că nici Consiliul Suprem de Apărare a Țării, nici Serviciul de Telecomunicații Speciale nu au identificat fraude legate de votarea și stabilirea rezultatelor alegerilor.

La 2 decembrie 2024, deși avea cunoștință de desfășurarea ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 și de comunicatul oficial emis în urma acesteia, Curtea Constituțională a respins cererea de anulare și a confirmat rezultatul primului tur de scrutin. Ulterior, la 4 decembrie 2024, documentele prezentate în cadrul acelei ședințe au fost declasificate, iar la 6 decembrie 2024 Curtea Constituțională le-a invocat pentru anularea întregului proces electoral, fără ca hotărârea să rețină existența unei cereri de anulare. Astfel, campania online a candidatului Călin Georgescu, considerată la 2 decembrie 2024 lipsită de temei sau de probe atunci când a fost invocată în termenul legal de un candidat, a devenit la 6 decembrie 2024 temeiul anulării alegerilor, odată cu declasificarea notelor informative. În cadrul audierii, domnul Cristian Terheș a evidențiat această succesiune: „*Toate, aceste concluzii ale Curții Constituționale pe baza rapoartelor ulterior declasificate de către CSAT, la câteva zile după ce mie mi s-a respins contestația la CCR.”*

Uniunea Salvați România a contestat procedura de renumărare atât la Biroul Electoral Central, cât și în fața instanțelor judecătorești, acțiunile fiind respinse. Totodată, potrivit declarațiilor formulate în audiere de domnul Cristian Terheș, la 29 noiembrie 2024 Biroul Electoral Central ar fi interzis, printr-o circulară, comunicarea rezultatelor parțiale ale renumărării, iar prim-ministrul în funcție la acea dată, domnul Marcel Ciolacu, a declarat public că nu susține renumărarea voturilor. În cadrul lucrărilor comisiei a fost redată înregistrarea audio a respectivei declarații: *„Eu am spus că nu mă interesează și nu vreau renumărarea alegerilor. Acela e votul exprimat. Și cu asta am încheiat.”* Spre deosebire de declarația publică a prim-ministrului, care este consemnată și verificată prin înregistrarea prezentată în audiere, circulara atribuită Biroului Electoral Central nu a putut fi identificată în evidențele publice.

La 2 decembrie 2024, Hotărârea Curții Constituționale nr. 30/2024 a consemnat că operațiunea de renumărare s-a realizat pentru secțiile de votare din țară, cu excepția a patru secții din județul Dolj, totalizând 2.113 voturi valabil exprimate, precum și pentru 161 dintre cele 950 de secții din străinătate.[4] La paragraful 28 al aceleiași hotărâri, Curtea a constatat că, în urma renumărării a aproximativ nouă milioane de voturi, „există unele abateri” în privința voturilor obținute de fiecare candidat, fără a indica valoarea numerică.

În cadrul audierii, domnul Cristian Terheş a formulat o întrebare la care niciun act oficial nu oferă un răspuns: „noi nu ştim nici până astăzi oficial, care a fost rezultatul acestei reverificări.” La încheierea declaraţiilor sale, acesta a revenit asupra acestui aspect: „De ce s-a oprit renumărarea, reverificarea şi renumărarea voturilor? Pentru că aici cred că este o întrebare la care, odată ce vom afla răspunsul, o să înţelegem multe despre ce a fost în spatele, inclusiv a anulării întregului proces electoral.”

Renumărarea tuturor buletinelor, din ţară şi din străinătate, fusese însă dispusă de Curte prin încheierea din **28 noiembrie 2024.** Referitor la raportul dintre solicitarea sa şi măsura adoptată de instanţa constituţională, domnul Cristian Terheş a precizat: „Eu nici n-am cerut măcar renumărarea voturilor. Am prezentat probele acestea şi de acolo să dispună Curtea cum şi cum verifică ce.” Cererea scrisă şi încheierea prin care s-a dispus renumărarea rămân însă actele relevante pentru stabilirea obiectului juridic al procedurii.[2]

La paragraful 29 al Hotărârii nr. 30/2024, Curtea Constituţională a motivat sistarea renumărării în secţiile din străinătate prin împrejurarea că susţinerile autorului cererii „au vizat, de principiu, situaţia din secţiile de votare din ţară”.

Totuşi, renumărarea integrală a buletinelor de vot, atât din ţară, cât şi din străinătate, fusese dispusă de Curte prin încheierea din 28 noiembrie 2024, în condiţiile în care contestatorul a declarat în audiere că nu a solicitat această măsură („Eu nici n-am cerut măcar renumărarea voturilor”). O operaţiune dispusă din oficiu de către instanţa constituţională nu putea fi întreruptă prin invocarea limitelor unei cereri pe care petentul nici nu o formulase.

Din momentul în care Curtea a dispus renumărarea tuturor buletinelor de vot, obiectul verificării a depăşit cadrul strict al contestaţiei unui candidat, vizând însăşi corectitudinea rezultatului alegerilor. **Întrucât rezultatul scrutinului este unitar şi include în mod necesar voturile exprimate în străinătate, verificarea unei singure părţi a buletinelor de vot nu poate certifica validitatea tuturor voturilor.** Coerenţa aritmetică a proceselor-verbale confirmă doar corecta însumare a datelor consemnate, nu şi corespondenţa exactă dintre voturile atribuite fiecărui candidat şi buletinele de vot efectiv exprimate, mai ales în contextul în care renumărarea parţială evidenţiase deja abateri de atribuire.

Într-o competiţie cu o diferenţă de 2.740 de voturi între locurile al doilea şi al treilea, 2.113 voturi valabil exprimate din patru secţii ale judeţului Dolj nu au fost renumărate, iar peste patru cincimi din secţiile din străinătate au rămas în afara renumărării consemnate. Faptul că aceste voturi nu au fost renumărate nu dovedeşte că au dispărut. Curtea Constituţională a confirmat rezultatul primului tur la **2 decembrie 2024** şi a anulat întregul proces electoral la **6 decembrie** 2024 pentru motive distincte de operaţiunile de numărare. Biroul Electoral Central a dispus predarea materialelor electorale **în vederea arhivării sau topirii,** iar din actele obţinute de Comisie nu rezultă dacă distrugerea materialelor s-a produs înainte de împlinirea termenului de şase luni prevăzut de articolul 70 din Legea nr. 370/2004.

Solicitat să precizeze dacă a sesizat organele de urmărire penală cu privire la voturile nerenumărate, domnul Cristian Terheș a răspuns că nu a formulat un astfel de demers și că nu are cunoștință de existența vreunei alte sesizări.

În ipoteza în care buletinele de vot și celelalte materiale electorale au fost topite înainte de împlinirea termenului legal de șase luni, proba materială a scrutinului anulat a fost distrusă cu încălcarea legii, aspect asupra căruia nicio autoritate nu a furnizat până în prezent un răspuns oficial. Totodată, în cadrul audierii, domnul Cristian Terheș a **avansat o interpretare privind mobilul deciziei de anulare, susținând că invalidarea întregului proces electoral ar fi fost preferată întrucât admiterea contestației sale ar fi impus repetarea primului tur cu aceiași candidați și ar fi echivalat cu recunoașterea unei fraude în favoarea unui alt competitor.**

În cadrul audierii, domnul Cristian Terheș a criticat competențele de intervenție asupra conținutului online instituite prin Regulamentul (UE) 2022/2065 și a susținut că hotărârea de anulare a alegerilor s-a întemeiat pe aspecte privind finanțarea și etichetarea materialelor electorale, iar nu pe o ingerință străină demonstrată. În cuprinsul Hotărârii nr. 32/2024, Curtea Constituțională nu utilizează termenul *„fraudă”*, însă își fundamentează soluția pe constatarea manipulării tehnologiilor digitale, a afectării caracterului liber al votului și a încălcării egalității de șanse între competitori. Sub aspect juridic, absența marcajului electoral este supusă unui regim contravențional distinct, fără ca această calificare să se extindă automat asupra acuzațiilor privind finanțarea nedeclarată, coordonarea campaniei ori influențarea procesului electoral.

Despre raportul Comisiei Judiciare a Camerei Reprezentanților din Congresul Statelor Unite ale Americii, Cristian Terheș a declarat: *„Cred că, ceea ce se spune în raportul respectiv **trebuie extrem de serios analizat. Poți să nu fii de acord cu concluziile respectivului raport sau cu o serie de afirmații pe care le face, dar în raportul respectiv se face vorbire despre o serie de comunicări care există între Comisie și Tik-tok.** Și aici, cumva, chestiunea a rămas în coadă de pește, pentru că și eu sunt curios, de exemplu, ca și candidat la prezidențiale la momentul respectiv, să înțeleg concret ce s-a întâmplat și cred că fiecare român vrea să înțeleagă concret ce s-a întâmplat, dacă au fost ingerințe străine sau n-au fost.”*

În privința percepției publice generate de lipsa de claritate asupra desfășurării procedurilor, domnul Cristian Terheș a declarat în fața comisiei: „Că este o rană. [...] Este o rană pentru foarte mulți că e neclar ce s-a întâmplat.” Totodată, acesta a formulat o solicitare punctuală: **publicarea de către Autoritatea Electorală Permanentă a proceselor-verbale rezultate din operațiunea de renumărare.**

La primul tur al alegerilor prezidențiale din 24 noiembrie 2024, potrivit articolului 44 alineatul (1) și articolului 46 alineatele (1)–(4) din Legea nr. 370/2004, votarea în secțiile din străinătate se încheia la ora 21.00, ora locală. Alegătorii aflați la acea oră în secție sau la rând puteau vota până la ora locală 23.59. Domnul Terheș a semnalat și alte vicii ale legislației electorale: **modul în care sunt desemnați judecătorii în birourile electorale județene,**

prezența în secții a reprezentanților unor partide care nu au candidați în acea localitate și ordinea pe buletinul de vot, care favorizează candidații partidelor parlamentare.

5.10. Intervențiile deputaților și senatorilor. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026

5.10.1. Deputatul Mircea Chelaru, general în retragere, fost șef al Statului Major General

Deputatul Mircea Chelaru, general în retragere și fost șef al Statului Major General al Armatei, a mutat accentul de la situația unui candidat la efectul anulării în planul statului:

„Nu e lovitură de stat. A fost o lovitură constituțională gravă dată statului care s-a manifestat atât de debil încât instituțiile care trebuiau să apere adevărul au fost pur și simplu capturate, confiscate de autorii acestor imixtiuni. Deci cercul e închis, e vicios, dragonul își mănâncă singur coada. Ce facem noi, singura noastră putere la ora actuală nu este aceea de a decide, ci aceea de a demasca."[5]

Intervenția a fost încheiată cu precizarea calității în care a fost susținută: *„Închei cu rugămintea să înțelegeți că intervenția mea nu este una de tip propagandistic politic, ci a unui om care toată viața și-a slujit națiunea în uniformă, ca cetățean în uniformă. Pentru mine, simbolul suveranității și al independenței unei națiuni constă în menținerea mereu treaz și sus a steagului, a imnului, a uniformei, a limbii și a credinței."* Și: *„Aici suntem oameni care suntem sub această deviză și vrem să restituim in integrum ceea ce aparține neamului nostru: adevărul și dreptatea."*

5.10.2. Senatorul Nicolae Vlahu, președintele Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, și deputatul Dumitru Coarnă

Președintele Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, combaterea corupției și petiții a Senatului, senatorul Nicolae Vlahu, a formulat regula juridică: *„cel mai important nulla poena sine lege. Adică nu putem stabili o pedeapsă fără [...] ca aceasta să fie prevăzută de lege. Prin urmare, nu există o infracțiune pentru a putea fi tras la răspundere vreun candidat pentru aceste fapte, ci răspunderea este strict contravențională."* A adăugat că, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, *„răspunderea contravențională este asemănătoare răspunderii penale"*. În hotărârea din 4 octombrie 2007, pronunțată în cauza Anghel împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a analizat o contravenție din dreptul intern prin prisma garanțiilor din latura penală a articolului 6 din Convenție, luând în calcul și sancțiunea aplicabilă la momentul faptei. Încadrarea se stabilește de la caz la caz.

Deputatul Dumitru Coarnă a formulat aceeași problemă: *„situația de fapt nu este raportată în drept"*, iar faptele prezentate public drept temei al anulării *„nu sunt reglementate"*. Și: *„Să admitem că poate fi o contravenție. Foarte bine, o constat și o aplic. Dar asta nu conduce la anularea alegerilor. Alegerile sunt anulate doar așa cum este prevederea în legea 370 când vorbim de fraudă."* Întrebat dacă există o situație de drept care

să conducă la anulare, colonelul în rezervă Ion Dedu a răspuns: *„nu există nicio prevedere legală care să conducă la anularea întregului proces electoral în România.”*

Cu privire la serviciile de informații, domnul senator Vlahu a precizat că acestea pot dialoga cu orice comisie parlamentară *„limitând dialogul la acele informații care sunt publice”*. În aceeași ședință, senatorul Nicolae Vlahu a citit răspunsul Curții Constituționale către Comisie și a arătat consecința lui: *„Pe de altă parte, în comunicarea transmisă către noi, ne-au specificat expres că părțile pot face cerere pentru studierea dosarului. Dar aici suntem într-un paradox. Noi nu avem părți. Pe de altă parte, doar părțile din dosar pot face aceeași cerere de acces și de studiu, de consultare, practica dosarului. Și, după cum bine ați menționat, nu sunt precizate în niciun fel acele părți. Prin urmare, cine, în realitate, poate face acea cerere de consultare a dosarului, cât timp noi nu avem vreo parte menționată undeva?”* Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată într-o cauză deschisă de Curte din oficiu, în lipsa unei cereri introductive și a unor părți. Dreptul de a solicita studierea dosarului, fiind limitat doar la părți, nu putea fi exercitat de alte persoane.

5.11. Depoziția fostului ministru al afacerilor externe Adrian Severin, fost președinte al Adunării Parlamentare a OSCE. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026

Fostul ministru al afacerilor externe Adrian Severin, fost președinte al Adunării Parlamentare a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în perioada 2000-2002, fost membru al Parlamentului European și fost raportor special al Organizației Națiunilor Unite pentru drepturile omului, a fost audiat în a treia zi de audieri publice, la **28 ianuarie 2026**.[6] Domnia sa și-a prezentat astfel experiența de observator electoral: *„Vă vorbesc și în calitate de fost președinte al adunării parlamentare OSCE. Și trebuie să vă spun că adunarea parlamentară OSCE și președintele ei au avut, și încă teoretic mai au, rolul principal în monitorizarea alegerilor.”* Din această experiență a extras o constatare de practică: *„Nicăieri însă și niciodată din toată experiența mea, nu s-a întâmplat ca o asemenea ingerință să fie decisivă. Ea a avut un rol, dar nu a fost decisivă, indiferent de unde venea.”*

1. Criteriul anulării: frauda în votare și aptitudinea ei de a schimba rezultatul

Fostul ministru al afacerilor externe Adrian Severin a formulat criteriile care guvernează, în democrațiile consolidate, măsura anulării alegerilor: ***„Iar alegerile nu pot fi anulate decât în legătură cu fraude care apar în procesul intrinsec al votului.*** *Aceasta este practica generală.* ***Dacă cumva în procesul de votare apar fraude, trebuie apreciat de două aspecte, dacă fraudele sunt atât de mari încât să influențeze rezultatul final. Dacă nu sunt atât de mari încât să influențeze rezultatul final alegerile nu se anulează*** *și* ***2 chiar dacă rezultatul poate fi influențat se verifică dacă nu se poate corecta situația prin alte metode decât prin anularea alegerilor.”*** Cu privire la campania digitală, domnul Adrian Severin a apreciat că, oricât de ample ar fi fost intervențiile din mediul online, asemenea acțiuni nu pot răsturna opțiunea de vot în masa critică a populației.

Domnia sa și-a sprijinit aprecierea pe experiența de observator electoral și pe declarația vicepreședintelui Statelor Unite ale Americii, J.D. Vance: *„Tot așa, numai atât mai adaug, din experiența mea, fără falsă modestie, bogată în ceea ce privește monitorizarea alegerilor, le-am monitorizat în absolut toate țările problematice, să spunem așa, inclusiv Rusia, Ucraina, ce mai vreți dumneavoastră. Deci din această experiență pot spune, așa cum a spus și vicepreședintele american, nu poți să crezi că democrația funcționează atunci când pe rețelele sociale se pot răsturna opțiunile de vot într-o manieră în care lucrurile să iasă din firesc, din normalitate. Este absolut imposibil, două, cât puteau fi aceste intervenții pe Tik tok și pe alte rețele sociale. Oricât de mare ar fi fost și aceste rețele nu sunt urmărite chiar de fiecare român. Oricât de mare ar fi fost aceste intervenții, ele nu pot duce la răsturnarea opiniei de vot în masa critică a populației.”*

2. Remediul: repetarea scrutinului cu aceiași candidați

„În situația în care se ajunge totuși la concluzia [...] anulării alegerilor, alegerile se reiau cu candidații care s-au înscris în turul primul, alegerile se reiau de la punctul zero. Dar punctul zero nu este de la înscrierea candidaților, punctul zero este începutul campaniei electorale și a procedurii de votare.” Și, în continuare: *„Dacă momentul zero ar fi fost pretextul, pretextul să spunem, că rezultatul votului ar fi fost afectat de ceva sau de cineva, atunci alegerile trebuiau reluate cu aceiași candidați.”*

Articolul 52 alineatul (1) teza a doua din Legea nr. 370/2004 prevede că, în caz de anulare, Curtea *„va dispune repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor”*. Legea prevede un singur remediu, și anume repetarea turului de scrutin, fără a permite redeschiderea etapei de depunere a candidaturilor.

Curtea Constituțională a Austriei a anulat, la **1 iulie 2016**, turul al doilea al alegerilor prezidențiale (dosarul W I 6/2016), pentru nereguli **în numărarea voturilor prin corespondență,** iar turul a fost repetat la **4 decembrie 2016** între aceiași doi candidați. Curtea Supremă a Ucrainei a anulat, la **3 decembrie 2004**, rezultatele turului al doilea din **21 noiembrie 2004** și a dispus repetarea acestuia, desfășurată între aceiași doi candidați.[7] **În ambele cazuri, anularea a vizat neregularități din operațiunile de vot și de numărare, iar remediul a fost repetarea turului anulat.**

Hotărârea nr. 32/2024 a dispus reluarea în integralitate a procesului electoral. Domnul Severin a descris consecința acestei opțiuni: ***„În măsură în care s-a decis să nu se mai reia cu aceeași candidați, și practic să se anuleze candidaturile care deja fuseseră validate, pentru ca apoi candidații care și-au prezentat din nou candidatura să fie invalidați, după ce candidaturile lor fuseseră validate fix în aceleași condiții [...]”***. Candidatura lui Călin Georgescu, înregistrată și validată în procesul electoral din 2024, a fost respinsă în procesul reluat în 2025.

Concluzia pe care domnul Adrian Severin o desprinde din fapt, potrivit căreia anularea ar fi urmărit *„obiective nelegitime”*, privește mobilul decidenților și intervenția candidaților care au încurcat calculele puterii și interesele internaționale. Remediul dispus nu este cel prevăzut de lege și a produs un efect pe care repetarea turului cu aceiași candidați, singurul

remediu legal, nu l-ar fi putut produce, anume reexaminarea dreptului de a candida al unor persoane deja înregistrate.

3. Informaţiile serviciilor de informaţii nu pot ţine loc de probă

Severin :„Nu poți să iei o decizie fie că ești Curte Constituțională, fie că ești curte de judecată din afara contenciosului constituțional, nu poți să iei pe probe care urmează să fie produse. Probele nu au fost, știm asta, și [...] Curtea Constituțională și nicio curte, NICIO CURTE nu poate decide pe informațiile primite de la serviciile secrete. Nicio curte." Domnul Severin a fixat aici adevăratul moment de ruptură: *„momentul zero a fost când am permis serviciilor secrete să intervină în procesul judiciar, să intervină în practica sau în jurisprudența constituțională."* Și a numit consecința: *„În momentul în care am permis serviciilor să fie fundamentul deciziilor Curții Constituționale sau [...] al instanțelor de judecată, din momentul acela am știut că suntem [...] la ruleta rusească."*

Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată la **6 decembrie 2024**, în aceeași zi în care Direcţia de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism (DIICOT) a anunțat deschiderea unui dosar penal in rem, fără acuzaţii împotriva vreunei persoane. Documentele prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) din **28 noiembrie 2024** și publicate la **4 decembrie 2024** au fost preluate de Curte fără să fi fost administrate ca probe într-o procedură contradictorie. Probele penale care ar fi putut confirma sau infirma conținutul acestor documente erau, la data pronunțării, abia de strâns. Formula domnului Severin, decizia luată *„pe probe care urmează să fie produse"*, descrie exact această succesiune.

O informare a unui serviciu de informaţii constată un risc și nu stabilește un fapt. Calificarea ei ca probă presupune administrare, contradictorialitate și posibilitatea de a o combate. Aceste garanții au lipsit din Dosarul nr. 3771F/2024.

4. Hotărârea nr. 31/2024: definitivă și general obligatorie pentru toți, mai puțin pentru autorul ei

*Adrian SEVERIN :**„Ori a existat o decizie 31/2024 în care turul întâi a fost validat, definitivă şi general obligatorie, după care s-a constatat că este general obligatorie pentru toată lumea, mai puţin pentru Curtea Constituţională, pentru care nu este nici măcar definitivă. Deci ne aflăm în afara ordinii noastre constituţionale."***

Articolul 11 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992 prevede că hotărârile Curții Constituționale sunt general obligatorii. Prin Hotărârea nr. 31 din **2 decembrie 2024**, Curtea a confirmat rezultatul primului tur. Hotărârea nr. 32/2024 a lipsit de efecte, patru zile mai târziu, operațiunile pe care această hotărâre le confirmase, fără să o menționeze și fără să o desființeze. Hotărârea nr. 31/2024 se află în vigoare. Observația domnului Severin este exactă: un act definitiv al Curții a încetat să producă efecte printr-un act ulterior al aceleiași Curți, în același proces electoral, prin anularea întregului proces electoral, dispusă în dispozitivul Hotărârii nr. 32/2024. Reconsiderarea unei jurisprudențe pentru viitor este

legitimă. Desfiinţarea efectelor unei soluţii definitive în aceeaşi cauză nu are temei în Legea nr. 47/1992.

5. Ministerul Public şi puterea judecătorească

„Parchetul trebuia de îndată să intervină, nu printr-o cercetare in personam, pentru că nu ştim să spunem, mai ales oferindu-le tuturor prezumţia de nevinovăţie, nu ştim exact vinovatul. [...] Desigur că, nu exclud că această cercetare ar fi putut ajunge la concluzia că toate lucrurile au fost în regulă. Dacă era aşa, se închidea dosarul, se închidea cauza şi cu asta mergeam mai departe [...]. Deci, toate acestea trebuiau puse pe masa unei instanţe de cercetare abilitate şi măcar lumea să ştie că lucrul acesta se întâmplă."

La **4 decembrie 2024**, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a comunicat că nu primise nicio sesizare sau informare din partea autorităţilor cu atribuţii în procesul electoral. Autorităţile care afirmaseră existenţa unei ameninţări la adresa securităţii naţionale nu sesizaseră, aşadar, organul de urmărire penală. Dosarul penal in rem a fost deschis de DIICOT abia la **6 decembrie 2024**. La **23 ianuarie 2026**, prin adresa nr. 743, Serviciul de Telecomunicaţii Speciale a invocat caracterul nepublic al urmăririi penale în dosarul nr. 6675/19/P/2024 al DIICOT. Până la data audierilor publice, nu am identificat niciun act public de soluţionare a acestui dosar penal. Declaraţiile publice ale procurorului general din **16 septembrie** şi **16 octombrie 2025** nu sunt acte procesuale.

Domnul Severin a refuzat să limiteze răspunderea la judecătorii Curţii Constituţionale: *„Vinovaţii nu sunt categoric numai judecătorii Curţii Constituţionale, deşi prima [neinteligibil] ei sunt cei mai vinovaţi, dar nu sunt singurii. Nu mâna care a apăsat trăgaciul este principalul vinovat, ci cel care le-a pus puşca în mână şi cel care le-a dat ordin de foc."* Consiliul Suprem de Apărare a Ţării s-a întrunit la 28 noiembrie 2024. Documentele prezentate în şedinţă au fost publicate la 4 decembrie 2024 şi au stat la baza Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024.

Despre puterea judecătorească, domnul Severin a afirmat: *„Dar trebuie să observăm că puterea judecătorească nu a acţionat absolut deloc pentru a lămuri lucrurile şi pentru a readuce practica respectivă, aceasta legată de alegerile respective, pe făgaşul ei constituţional şi legal."* Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a fost totuşi sesizată şi s-a pronunţat, între altele prin Decizia nr. 6078 din **16 decembrie 2024** şi prin încheierea din **16 ianuarie 2025**. În substanţă, constatarea se confirmă: Înalta Curte a respins probele solicitate, inclusiv procesul-verbal al şedinţei Biroului Electoral Central din **6 decembrie 2024**, dovada procedurii de declasificare şi încheierea de constituire a Dosarului nr. 3771F/2024. Instanţele au soluţionat cererile; nicio instanţă nu a verificat temeiul factual al anulării.

Domnul Severin a rezumat această stare de fapt prin povestea morarului care i-a răspuns regelui că *„mai sunt judecători la Berlin"*: *„atunci când regele a vrut să-i ia cu sila proprietatea, el i-a spus, mai sunt judecători la Berlin. Adică, regele e rege, dar judecători sunt cei care [neinteligibil]. Ce român poate spune astăzi mai sunt judecători la [neinteligibil]? Sau mai sunt judecători la Iaşi? Sau la Cluj? Sau la Craiova? Sau unde o fi?*

Deci, din păcate, doamnă, ce am spus nu am fost ca să divaghez sau ca să ocup timpul în mod abuziv, ci ca să ajungem la concluzia că nu putem să-i spunem cetățeanului unde se poate duce."

Adrian Severin a pornit de la scopul Constituției din 1991, la care a declarat că a lucrat: *„Dați-mi voie să îmi amintesc cu bune și cu rele, că în anii '90 când lucram la această Constituție împreună cu experți români și străini de prima calitate, două din preocupările noastre fundamentale au fost următoarele: cât mai multă libertate cetățenilor și cât mai multă protecție pentru cetățeni. Protecția însemnând capacitatea cetățeanului nemulțumit pe drept sau pe nedrept să se ducă și să se plângă undeva. Și de acolo să primească un răspuns calificat pe baza unei cercetări serioase, obiective, neutre și competente."*

Domnul Adrian Severin a susținut că *„cetățeanul care se vede privat de unul din drepturile fundamentale care caracterizează sistemul democrației noastre constituționale, dreptul de a alege, acest cetățean nu are unde se duce."* Actele de la dosar confirmă această susținere. Hotărârea Curții Constituționale nu este supusă niciunei căi de atac. Actele subsecvente ale Biroului Electoral Central au fost examinate de instanță fără verificarea temeiului lor factual. Ancheta penală nu are un act public de soluționare. Articolul 21 din Constituție garantează accesul liber la justiție; pentru alegătorul al cărui vot a fost anulat, garanția nu a avut un conținut efectiv.

Domnul Severin a numit consecința: *„Deci cea mai gravă, spuneam, consecință este distrugerea coeziunii naționale. Criteriul coeziunii unui stat este încrederea poporului în corectitudinea conducătorilor [...]"*, iar poporul *„nu mai crede, unul: că statul le este loial."*

6. Calificările politice ale domnului Severin

Refuzul instituțiilor de a se prezenta și de a comunica documente Parlamentului este documentat. Articolul 111 alineatul (1) din Constituție obligă Guvernul și celelalte organe ale administrației publice să prezinte informațiile și documentele cerute de Camere și de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. Un control parlamentar căruia i se refuză informația nu mai este control.

Domnul Severin a legat refuzul de mandatul Parlamentului: *„Dumneavoastră faceți un efort. Nici măcar nu vi se răspunde la invitația la dialog. Ce poate să priceapă cetățeanul din această întâmplare? [...] Dacă colegul dumneavoastră măcar nu ar fi spus că n-ați primit răspuns la invitație încă poate m-aș [fi] prefăcut că nu știu lucrul acesta. Dar îl știu și el este revelator. Precum tot ce ni se întâmplă este revelator. Este regretabil. Atâta timp cât statul, executivul, nu vă vorbește cu Parlamentul? Dvs. aveți mandat, nu sunteți aici pe plan fizic. Aveți un mandat și când în numele acestui mandat nu puteți aduce aici pe reprezentanții executivului, atunci ce să mai creadă poporul? Dacă nu poate vorbi cu executivul prin dumneavoastră, trebuie să vorbească direct."*

7. Recursul la popor și limita constituțională a acestuia

Întrebat ce mai poate face cetățeanul, domnul Severin a răspuns: *„Din păcate, după părerea mea, singura, singurul recurs al poporului în acest moment este la el însuși.*

Singurul care poate rezolva problema este poporul și invoc aici un proverb american [...] La ora actuală, doar rezistența populară este singurul mijloc pe care cetățeanul îl mai are pentru a reveni la ordinea constituțională, aceea a libertăților lui și a protecției lui."

Articolul 2 alineatul (1) din Constituție stabilește singurele căi de exercitare a suveranității: organele reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, și referendumul. Cetățeanul are la dispoziție votul, dreptul de petiționare garantat de articolul 51, libertatea întrunirilor pașnice garantată de articolul 39 și controlul exercitat prin reprezentanții săi în Parlament. Audierile publice au fost organizate tocmai pentru a face să funcționeze această ultimă cale. Președintele Comisiei a precizat în ședință că demersul nu urmărește contestarea autorității instituțiilor statului, ci transparența decizională, iar domnul Severin a confirmat că demersul vizează *„nu [...] slăbirea instituțiilor ci dimpotrivă, întărirea lor"*.

8. Revocarea președintelui Autorității Electorale Permanente

Întrebat de senatorul Cosmina Cerva, autoarea singurei opinii separate la raportul comisiilor juridice, domnul Severin a început cu o rezervă: *„n-aș vrea să dau eu un verdict juridic într-o chestiune ale cărei detalii nu le cunosc în întregime."* A afirmat apoi că *„există [...] indicii temeinice că în spatele acestei proceduri au stat interese politice care nu au avut nicio legătură cu statul de drept"* și că *„această schimbare intempestivă a șefului autorității electorale, în plină desfășurare a jocului, este mai mult decât suspectă și nimeni nu o poate accepta. Iar orice schimbare de acest tip, cât de mică, în normalitatea funcționării instituțiilor, instanțelor, structurilor chemate să gestioneze procesul, viciază întregul proces."* Concluzia domnului Severin: *„înlăturarea domnului Greblă [...] a viciat întregul proces decizional al Biroului Electoral Central."*[8]

La 28 februarie 2025, în ședința comună a celor două Camere, Parlamentul a aprobat revocarea președintelui Autorității Electorale Permanente, Toni Greblă, cu 267 de voturi pentru, 56 împotrivă și 71 de abțineri.[9] Cererea de revocare a fost formulată de Președintele Camerei Deputaților, Ciprian-Constantin Șerban. Senatorul Cosmina Cerva a susținut că acesta nu avea competența să o formuleze, deoarece președintele Autorității Electorale Permanente este numit la propunerea grupurilor parlamentare, iar revocarea trebuia să urmeze aceeași cale. Despre președintele revocat, domnul Severin a declarat că, *„din informațiile pe care le am, a avut o atitudine critică față de întregul proces care a dus la anularea alegerilor"*.

5.12. Depozițiile colonelului în rezervă Ion Dedu și ale colonelului în rezervă Doru Paraschiv, foști ofițeri ai serviciilor de informații. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026

Colonelul în rezervă Ion Dedu, fost ofițer, cadru de conducere și analist al Serviciului Român de Informații (SRI), a analizat în audieri comunicatele oficiale, răspunsurile instituțiilor la cererile de informații publice și legislația aplicabilă.[10]

1. Votarea nu se confundă cu campania electorală

Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 permite anularea numai dacă *„votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă”*. Domnul Dedu a citit textul literal: *„Legea prevede în mod evident și clar că CCR-ul are posibilitatea de a anula alegerile doar în cazul în care votarea, păi votarea înseamnă ziua de 24, nu are nicio legătură cu ce a fost în campanie electorală.”* Și: *„Votarea nu înseamnă campanie, ci înseamnă ziua de vot.”* Despre caracterul cumulativ al condițiilor: *„acea conjuncție este că trebuie îndeplinită și votarea și stabilirea. Dacă una dintre aceste condiții nu e îndeplinită, nu pot să anulez.”* Despre remediu: *„se va repeta turul unu, nu întregul proces.”*

Lectura corespunde textului legal, care prevede, în teza a doua a aceluiași alineat, că instanța *„va dispune repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor”*. Opinia concurentă a judecătorului Elena-Simina Tănăsescu la Hotărârea nr. 30/2024 reține că articolul 52 privește numai faptele care vizează votarea și stabilirea rezultatelor.

La **28 noiembrie 2024**, Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS) a comunicat public că nu există indicii de alterare a datelor, *„nefiind influențată corectitudinea procesului electoral”*, iar prin Hotărârea nr. 30/2024 Curtea Constituțională a constatat, după renumărare, că nu sunt întrunite condițiile articolului 52. Domnul Dedu a rezumat: *„Renumărarea voturilor a dovedit că nu a fost nicio fraudă.”*

2. Faptele reținute erau contravenții, iar sancțiunea legală a fost aplicată

Despre faptele din comunicatul Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) din **28 noiembrie 2024**, domnul Dedu a arătat: *„Nu e interzis prin lege o expunere masivă”*, *„neimplementarea de către cineva a unei decizii BEC, conform legii este o sancțiune contravențională”* și *„contravențiile în România nu sunt amenințări la adresa securității naționale”*. Concluzia sa: *„sancțiunea e o contravenție. Și ca să înțelegeți, că nu e nici măcar o infracțiune, nici nu e o fraudă.”* Afirmația privește faptele reținute în Hotărârea nr. 32/2024: nemarcarea materialelor, bugetul declarat de zero lei și expunerea pe platformă, pentru care legea prevede sancțiuni contravenționale. Infracțiunile electorale prevăzute la articolele 385–397 din Codul penal și spălarea banilor rămân în competența organelor judiciare. Nici acestea nu constituie însă, potrivit articolului 52 din Legea nr. 370/2004, temei de anulare, dacă nu privesc votarea și stabilirea rezultatelor.

Biroul Electoral Central a dispus înlăturarea materialelor nemarcate prin Decizia nr. 175D din **20 noiembrie 2024**. Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) a aplicat ulterior fostului candidat Călin Georgescu amenda de 200.000 de lei pentru încălcarea regulilor de finanțare a campaniei din 2024, amendă achitată. La **22 mai 2025**, prin Hotărârea nr. 42, Curtea Constituțională a reținut că neregulile campaniei de pe rețelele de socializare angajează răspunderea juridică specifică, *„fără a avea drept consecință anularea alegerilor”*. Prin Hotărârea nr. 22 din **17 martie 2025**, aceeași Curte a calificat respingerea unei candidaturi drept *„una și aceeași sancțiune pentru ciclul electoral în curs”*.

Pentru nemarcarea materialelor electorale și încălcarea regulilor de finanțare reținute în Hotărârea nr. 32/2024, legea electorală prevede sancțiunea contravențională, iar aceasta a fost aplicată. Singura normă care prevede anularea alegerilor este articolul 52 din Legea nr. 370/2004, iar condițiile ei nu erau întrunite. Articolul 23 alineatul (12) din Constituție, potrivit căruia nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii, exprimă același principiu al legalității măsurilor care afectează drepturile.

3. Activitatea serviciilor de informații și lipsa amenințării definite de lege

Domnul Dedu a declarat că *„activitățile informative, operative a serviciilor de informații se declanșează numai în momentul în care există o amenințare la adresa securității naționale”* și că ***„modul în care era scris comunicatul nu releva nici o amenințare la adresa securității naționale”***. Despre amenințarea la care trimite terminologia comunicatului: *„serviciile trebuie să identifice întâi cine este partea asta interesată în a afecta ce? Ordinea Constituțională.”* Măsurile specifice de culegere a informațiilor se pot lua numai în situațiile care constituie amenințări potrivit articolului 3 din Legea nr. 51/1991 și, pentru cele intruzive, cu autorizarea judecătorului, potrivit articolelor 13–14.

Textul invocat este articolul 3 litera p) din Legea nr. 51/1991, introdus prin Legea nr. 58/2023: *„acțiuni derulate de către o entitate statală sau non-statală, prin realizarea, în spațiul cibernetic, a unor campanii de propagandă sau dezinformare, de natură a afecta ordinea constituțională”*. Textul legii cere identificarea atât a entității, cât și a unei campanii **de natură a afecta ordinea constituțională.** Comunicatul CSAT din **28 noiembrie 2024** nu face trimitere la vreuna dintre amenințările enumerate la articolul 3 și precizează că CSAT *„nu are atribuții legate de desfășurarea procesului electoral”*, iar domnul Dedu a reluat ideea: *„CSAT-ul nu are treabă cu zona electorală”*. Nota Direcției Generale de Protecție Internă (DGPI) nu arată condiția legală a activității desfășurate și nu menționează vreo autorizare.

4. Declasificarea: temeiuri divergente, inițiativă contradictorie, hotărârea CSAT nenumerotată public

Domnul Dedu a susținut că declasificarea se face *„la solicitarea motivată a emitenților, adică instituțiile care le-au clasificat, și prin hotărâre de Guvern”*. A prezentat două răspunsuri la cereri de informații publice. Potrivit răspunsului SRI, declasificarea *„a fost realizată exclusiv în baza hotărârii CSAT din 28 Noiembrie 2024”*. Potrivit răspunsului Ministerului Afacerilor Interne, evaluarea oportunității declasificării notei DGPI s-a făcut *„în baza solicitării Administrației Prezidențiale”*, înregistrată la Departamentul Securității Naționale sub nr. S-1049 din **4 decembrie 2024**, iar *„la nivel DGPI s-a stabilit declasificarea parțială a informațiilor”*. Domnul Dedu a concluzionat: *„Nu președintele a fost de acord, ci chiar președintele a solicitat. Și când? În data de 4 decembrie.”* A precizat că instituțiile i-au comunicat că declasificarea nu s-a făcut prin hotărâre de Guvern.

Comunicatul Administrației Prezidențiale din **4 decembrie 2024** prezintă operațiunea în sens invers: acordul Președintelui României, la solicitarea instituțiilor emitente. Cele două

înscrisuri se contrazic asupra inițiativei aceleiași operațiuni. Articolul 24 din Legea nr. 182/2002 prevede declasificarea prin hotărâre a Guvernului, la solicitarea motivată a emitentului (alineatul (4)), sau de către persoanele ori autoritățile competente să aprobe clasificarea (alineatul (10)). Niciuna dintre aceste căi nu este o hotărâre a CSAT și niciuna nu atribuie inițiativa Administrației Prezidențiale pentru informații clasificate de alte instituții. Actele care au stat la baza declasificării nu au fost comunicate comisiei parlamentare. Calificarea situației drept *„incident de securitate în formă continuată”* aparține domnului Dedu.

Despre hotărârea CSAT din **28 noiembrie 2024**, domnul Dedu a arătat: *„ar trebui și dumneavoastră ca parlamentari să vă întrebați ce număr are hotărârea asta din data de 28”* și *„Eu am întrebat instanța și mi s-a spus că e clasificat.”* Numărul acestei hotărâri, transmis, potrivit Administrației Prezidențiale, la nouă instituții, între care Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și AEP, nu este cunoscut public și nu a fost comunicat Comisiei. Senatorul Nicolae Vlahu a reamintit că *„CSAT nu a sesizat în niciun fel, nici la cerere, nici din oficiu, Curtea Constituțională”* și că *„nu există versiunea de autosesizare în lege”*.

5. Ce știa Ministerul Public la data anulării

Domnul Dedu a citit comunicatul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din **4 decembrie 2024**. Potrivit comunicatului, parchetul primise de la CSAT numai hotărârea din **28 noiembrie**, fără documentele declasificate, și nu primise *„nicio sesizare sau informare din partea autorităților publice”*; AEP redirecționase la **29 noiembrie 2024** doar petiția unei persoane fizice. La **5 decembrie 2024**, procurorul general a cerut Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism să analizeze informațiile din documentele declasificate, iar la **6 decembrie** DIICOT a anunțat urmărirea penală in rem.[11] Despre comunicatul din **6 decembrie**, domnul Dedu a spus: *„Eu zic că e esențială chestia asta, deci nu existau probe.”*

Întrebat de Președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, deputat Laura Gherasim, *„Deci dumneavoastră susțineți că la momentul în care instituțiile statului au decis... anularea alegerilor, nu existau materiale probatorii complete și clare care să motiveze acest lucru?”*, domnul Dedu a răspuns: *„Evident, din tot ce am arătat, chiar din comunicatele oficiale ale Ministerului Public nu reiese lucrul ăsta.* ***Abia după data de 5-6 a început să se gândească mai mult.”***

Comunicatele stabilesc că, la data anulării, urmărirea penală in rem abia începuse și niciun act de cercetare nu stabilise existența unei fraude. Lipsa unei sesizări până la **4 decembrie** nu dovedește, singură, inexistența faptelor; dovedește că hotărârea din **6 decembrie** nu s-a putut sprijini pe vreun rezultat al cercetării penale.

Domnul Dedu a citit în ședință și din rechizitoriul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, aflat în procedura de cameră preliminară: *„prima etapă a procesului electoral a creat impresia unei desfășurări ordonate și conforme normelor. [...] Modul de desfășurare a campaniei electorale, păstrând aparența unui proces electoral conform*

cadrului legal și procedural prevăzut de legislația electorală, nefiind percepute sau semnalate disfuncționalități majore care să afecteze integritatea și corectitudinea scrutinului, iar competiția electorală părea să se deruleze în condiții normale proprii în democrație reprezentative." Același act continuă: *„Analiza retrospectivă și demersurile investigative ulterioare au relevat că această aparentă normalitate a fost doar o iluzie, iar realitatea a fost marcată de un ansamblu de factori care au compromis integritatea procesului electoral."* Actul de acuzare recunoaște că, înaintea votului, nu fuseseră percepute sau semnalate disfuncționalități majore. Concluzia contrară a fost formulată retrospectiv, după anulare.

Despre obligația pozitivă a statului: *„Statul avea la cunoștință, avea toate instrumentele posibile să ia măsuri de a preveni eventuale fraude, dacă ar fi putut să existe. [...] Iar pentru faptul că statul nu și-a îndeplinit obligațiile, nu cetățenii trebuiau să fie sancționați cu anularea votului."* Aceeași persoană a arătat că o comisie tehnică pentru organizarea alegerilor, constituită prin hotărâre a Guvernului și condusă de ministrul afacerilor interne, funcționa pe toată durata procesului electoral. Instrumentele existau, iar BEC adoptase măsura nr. 175D înaintea votului.

Înscrisurile declasificate la 4 decembrie 2024 nu au o dată unică de întocmire, fiind redactate la momente diferite, atât în ziua ședinței CSAT din 28 noiembrie 2024, cât și ulterior acesteia, în cazul raportului Serviciului de Telecomunicații Speciale nr. 611 din 29 noiembrie 2024, înregistrat la 2 decembrie 2024, în timp ce documentul Serviciului de Informații Externe a fost publicat sub forma unui extras din 4 decembrie 2024. Colonelul în rezervă Doru Paraschiv, fost ofițer de contrainformații, a contestat forma și conținutul acestor materiale, declarând: *„Când m-am uitat pe acele anexe pe care ei le-au declasificat, vă pot spune cu toată certitudinea că nu recunosc acea scriere."*[12] Publicarea unui simplu extras al Serviciului de Informații Externe și anonimizarea unor pasaje extinse din celelalte note declasificate împiedică verificarea integrității documentelor și a conformității lor cu dispozițiile Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate.

Motivarea Hotărârii nr. 32/2024 nu arată modul în care au fost administrate și confruntate probele, iar actele de declasificare și evidența completă a dosarului nu mi-au fost comunicate. Lipsa marcajului electoral de pe materialele de promovare, pentru care Biroul Electoral Central dispusese deja o măsură administrativă înaintea votului, nu constituie frauda în votare cerută de articolul 52 din Legea nr. 370/2004 pentru anularea alegerilor. Alte fapte, în măsura în care există, intră în competența de verificare a organelor judiciare.

5.13. Declarațiile publice

5.13.1. Domnul Toni Greblă, fost președinte al Autorității Electorale Permanente, fost judecător al Curții Constituționale a României, fost președinte al Secției de drept privat a Consiliului Legislativ și fost senator: informațiile primite și declarațiile publice înaintea anulării

Dintre declarațiile publice relevante care explică contextul anulării alegerilor prezidențiale, pozițiile exprimate de Toni Greblă, în calitățile sale oficiale de președinte al Autorității Electorale Permanente, fost judecător al Curții Constituționale, fost președinte al Secției de drept privat a Consiliului Legislativ și fost senator, subliniază aspecte esențiale referitoare la datele, informările și avertizările gestionate de instituție în perioada premergătoare anulării scrutinului.

Conducătorul autorității care organiza alegerile a aflat de anularea lor odată cu toată lumea. Nu fusese informat, nu fusese consultat, nu fusese întrebat.

Toni Greblă nu a fost audiat, afirmațiile sale fiind făcute public, în cadrul unor emisiuni de televiziune.[13] La data de 6 decembrie 2024, acesta conducea Autoritatea Electorală Permanentă, instituția responsabilă de organizarea scrutinului și de transmiterea deciziilor birourilor electorale către platformele online. Anterior, Toni Greblă a exercitat funcțiile de judecător al Curții Constituționale, președinte al Secției de drept privat a Consiliului Legislativ și senator, cunoscând din interior practica instanței care a dispus anularea alegerilor. Declarațiile sale provin direct de la conducătorul autorității care organiza scrutinul și privesc exact informările pe care Autoritatea Electorală Permanentă le-a primit sau nu le-a primit, lipsa consultării instituției și insistențele pe care conducerea autorității a declarat că le-a primit.

La 5 decembrie 2024, în ajunul anulării scrutinului, președintele Autorității Electorale Permanente a declarat public: „Nu există cale de atac împotriva acelei decizii a CCR și sunt depășite termenele, nu mai e nicio posibilitate de a contesta rezultatele din primul tur de scrutin”, adăugând: „Nu a existat nicio alterare de date, nici nu a fost penetrat sistemul informatic al AEP.” Conducătorul instituției care gestiona procesul electoral a declarat astfel că rezultatele primului tur rămâneseră definitive și că sistemul informatic al Autorității Electorale Permanente nu fusese penetrat. Hotărârea nr. 32/2024 a fost pronunțată a doua zi.

În declarațiile sale publice, Toni Greblă a contestat temeiul procedural al intervenției Curții Constituționale, afirmând că aceasta a acționat în lipsa unei sesizări legale și cu încălcarea propriei legi de organizare: „În vinerea dinaintea turului doi al alegerilor prezidențiale, Curtea Constituțională intempestiv și fără să aibă vreo contestație, vreo sesizare, a dispus anularea întregului scrutin pentru alegerile prezidențiale, turul unu, turul doi, și reluarea alegerilor de la început. Acest fapt a fost făcut cu încălcarea propriei legi de funcționare a Curții Constituționale.”

Referitor la momentul în care instanța constituțională dobândea competență în calendarul electoral, fostul președinte al Autorității Electorale Permanente a precizat: „Până miercuri, a

treia zi după terminarea alegerilor, când Biroul Electoral Central transmite rezultatul votului printr-un raport către Curtea Constituțională, Curtea Constituțională nu avea niciun atribut în desfășurarea alegerilor."

Hotărârea nr. 32/2024 nu numește niciun autor al sesizării și nu invocă vreun text care să îngăduie sesizarea din oficiu. Întrebat de câte ori, în perioada mandatului său de judecător, Curtea s-a reunit ad-hoc, în regim de urgență și fără sesizare, a răspuns: *„Nu, niciodată, din câte știu eu, vinerea, niciodată Curtea Constituțională nu a avut ședințe."*

În declarațiile sale publice, Toni Greblă a indicat procedura legală care ar fi trebuit urmată pentru verificarea eventualelor nereguli, arătând că sesizarea organelor de urmărire penală și continuarea scrutinului până la etapa validării finale reprezentau mecanismul prevăzut de lege: *„Dacă ar fi existat elemente care să facă pe cineva să se gândească la anularea alegerilor, atunci trebuiau depuse plângerile la parchetele competente pentru ca acestea să analizeze dacă s-a produs vreo faptă penală și Curtea Constituțională putea să lase procesul electoral să se deruleze și miercuri [...], după ce primea de la Biroul Electoral Central raportul cu privire la stabilirea rezultatului alegerilor din al doilea tur, putea să-l analizeze și să dea o soluție corespunzătoare."*

Potrivit evaluării sale, această succesiune corespunde dispozițiilor articolului 131 alineatul (1) din Constituție privind rolul Ministerului Public și celor ale articolului 52 din Legea nr. 370/2004 referitoare la competența Curții Constituționale de a verifica rezultatul alegerilor după primirea raportului de la Biroul Electoral Central, spre deosebire de întreruperea scrutinului dispusă înainte de încheierea celui de-al doilea tur.

În declarațiile sale publice, Toni Greblă a negat primirea oricărei informări oficiale privind existența unei ingerințe în procesul electoral, subliniind că eventualele fapte penale trebuiau raportate direct organelor de urmărire penală, nu gestionate prin instrucțiuni secrete adresate autorității electorale: „Nu, nu am primit asemenea informații de la vreo instituție a statului, dar dacă acest lucru s-ar fi întâmplat, acea autoritate a statului trebuia să sesizeze neîntârziat parchetele."

Fostul președinte al Autorității Electorale Permanente a insistat asupra caracterului public și transparent al administrării alegerilor, arătând că instituția pe care o conducea nu putea acționa în baza unor directive secrete: *„Noi organizăm alegerile, sau alegerile în toată lumea democratică se organizează pe principiul transparenței. Nu putem primi instrucțiuni secrete de la diverse entități ale statului. Dacă acele entități sunt în posesia unor informații cu privire la faptul că s-au produs infracțiuni în desfășurarea procesului electoral, acestea aveau obligația să sesizeze parchetul."*

Autoritatea Electorală Permanentă a confirmat în scris Comisiei că nu a transmis Curții Constituționale sau Consiliului Suprem de Apărare a Țării analize de risc, iar Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat, la 4 decembrie 2024, că nu primise nicio sesizare din partea autorităților electorale. În același timp, potrivit propriilor declarații, conducătorul instituției care administra procesul electoral nu fusese informat cu privire la ingerința invocată două zile mai târziu drept temei pentru anularea scrutinului.

Despre consultare: *„Nu, nu mi s-a cerut opinia, că, evident, asta a fost o decizie care a căzut în după-amiaza zilei de vineri, înaintea turului doi, și a surprins pe toată lumea, inclusiv pe mine.”*

Întrebat dacă au existat presiuni asupra Autorității Electorale Permanente, a răspuns: *„Eu nu aș zice că au fost presiuni directe, au fost insistențe deosebite, mai ales în ceea ce privește punerea în aplicare cu sârg a unor directive trimise de la Uniunea Europeană în ceea ce privește propaganda electorală în online.”* Întrebat la ce se referă, a precizat: *„În principal la valul de videoclipuri pentru un anume candidat la președinție.”* Insistențele au venit *„prin intermediul instituțiilor, autorităților competente din România”*, nu instituțional, ci *„prin șefii sau adjuncții instituțiilor de la acea vreme”*.

În declarațiile sale publice, fostul președinte al Autorității Electorale Permanente (AEP), Toni Greblă, a precizat că instituția pe care o conducea avea atribuții strict determinate de lege în organizarea scrutinului, gestionarea aspectelor ce țin de securitate cibernetică, comunicări electronice sau eventuale fapte penale revenind altor autorități ale statului.

Pe plan instituțional și european, la 27 noiembrie 2024, reprezentanții Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM), ai Autorității Electorale Permanente și ai Consiliului Național al Audiovizualului (CNA) au participat la o reuniune convocată de Comisia Europeană pe tema impactului conținutului de pe TikTok asupra desfășurării alegerilor din România. Ulterior, în baza Actului privind Serviciile Digitale (DSA), serviciile Comisiei Europene au solicitat platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru conținutul electoral românesc și au transmis, la 29 noiembrie 2024, o cerere oficială de informații către TikTok privind gestionarea riscurilor electorale.

Afirmațiile publice ale lui Toni Greblă reflectă perspectiva internă a conducerii autorității electorale române, indicând absența unor sesizări sau informări oficiale primite de Autoritatea Electorală Permanentă cu privire la o ingerință externă, aspecte semnalate ulterior și în documentele și rapoartele de evaluare elaborate de instituțiile americane referitoare la modul în care autoritățile române au documentat și gestionat criza electorală din noiembrie–decembrie 2024.

În calitate de fost judecător al Curții Constituționale, Toni Greblă a contestat consistența probatorie a motivării hotărârii de anulare, declarând: *„Din motivarea Curții Constituționale nu rezultă lucruri concrete și mai mult sunt alegații acolo decât probe concrete.” Totodată, referindu-se la temeiurile și oportunitatea intervenției instanței, acesta a precizat: „Nu știu ce informații a avut Curtea Constituțională de a procedat la o asemenea decizie și, în opinia mea, nu exista niciun argument pentru ca, în stadiul acela al desfășurării alegerilor, să se fi purces la anularea acestora.”*

Întrebat prin ce mecanism juridic Hotărârea nr. 32/2024 a desființat Hotărârea nr. 31/2024 prin care fusese validat primul tur de scrutin, Toni Greblă a răspuns: „O ignoră”, confirmând totodată că în Monitorul Oficial nu a fost publicat niciun act distinct care să abroge sau să anuleze validarea anterioară: „Nu, e de fapt ignorată.”

Referindu-se la regimul juridic al actelor instanței constituționale și la imposibilitatea retractării acestora, fostul judecător al Curții a subliniat: *„Deciziile Curții Constituționale sunt definitive, irevocabile și general obligatorii. Pe de altă parte, nu există o procedură care să permită revizuirea unei decizii date de Curtea Constituțională, vreo cale de atac prin care o decizie a Curții Constituționale să poată fi desființată, fie și de către Curtea însăși. [...] Curtea Constituțională și-a revizuit propria jurisprudență și a avut o altă interpretare. Dar să anulezi, să desființezi o decizie a Curții Constituționale nu este posibil în legislația noastră."*

Reconsiderarea jurisprudenței pentru viitor este posibilă, însă înlăturarea efectelor unei hotărâri definitive deja pronunțate necesită un temei expres în Constituție sau în lege. Apariția unor informații noi nu creează o competență jurisdicțională nouă. Acolo unde legiuitorul a urmărit ca o hotărâre definitivă să poată fi repusă în discuție pentru împrejurări survenite ulterior, a instituit în mod expres o cale extraordinară de atac și i-a stabilit condițiile.

Nici în Constituție, nici în Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și nici în Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României nu există o normă care să confere Curții competența de a înlătura, în temeiul unor informații noi, efectele unei hotărâri definitive pronunțate anterior în aceeași procedură electorală. Într-un stat de drept, competența unei autorități publice nu izvorăște din gravitatea situației invocate, ci exclusiv din norma juridică ce o instituie.

Fostul judecător constituțional Toni Greblă a declarat: „Nici atunci, probabil, dar nici acum în mod sigur, decidenții noștri guvernamentali, statali, nu realizează ce fapt grav s-a comis în România la sfârșitul anului trecut." Deși și-a exprimat public disponibilitatea de a fi audiat de o instanță judecătorească sau de o comisie parlamentară, această audiere nu a avut loc. Propunerea de constituire a unei subcomisii de anchetă a fost respinsă în plenul Comisiei la 4 februarie 2026, cu 3 voturi pentru, 11 împotrivă și 2 abțineri, însă audierea sub jurământ a persoanei care conducea autoritatea electorală la data anulării scrutinului rămâne o măsură necesară pentru clarificarea completă a faptelor.

5.13.2. Declarațiile și comunicările instituționale înaintea și după primul tur

Cu douăsprezece zile înaintea votului, Serviciul Român de Informații comunica Parlamentului că nu identificase nicio campanie a unui actor extern. La 28 noiembrie 2024, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a comunicat existența unor acțiuni de influențare a procesului electoral.

La **12 noiembrie 2024**, președintele Comisiei comune permanente pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații, senatorul Ioan Cristian Chirteș, a comunicat public răspunsul Serviciului: *„până în prezent nu au fost identificate elemente de conținut specifice campaniilor de propagandă sau dezinformare orchestrate de actori externi ostili la adresa României"*. Același răspuns arăta că, *„prin amploare și impact, raportat la gradul extrem de redus al interacțiunilor și conținutului generate de conturile false identificate ca active, nu a fost afectată securitatea națională"*.[14]

La **25 noiembrie 2024**, Administrația Prezidențială comunica faptul că Președintele României nu primise informări privind riscuri de influențare a alegerilor. În seara zilei de **24 noiembrie 2024**, după închiderea urnelor, primarul general al municipiului București, Nicușor Dan, declarase: ***„Vreau o analiză de la instituțiile statului român, despre cum s-a întâmplat lucrul ăsta. Despre câți bani, câte conturi, ce mecanisme s-au folosit pe TikTok pentru ca omul ăsta să fie promovat.”***[15] La **28 noiembrie 2024**, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a reținut existența unor acțiuni de influențare. La **4 decembrie 2024**, notele au fost declasificate.

La **30 septembrie 2025**, același senator Ioan Cristian Chirteș a declarat că rapoartele anuale ale Serviciului Român de Informații pentru anii 2021 până în 2024 au fost aprobate în comisie, dar nu au fost supuse votului plenului, că documentele cuprindeau informații despre legătura dintre Federația Rusă și curentul suveranist din România și că factorii de decizie politică, inclusiv Președintele României și prim-miniștrii, le cunoșteau.[16]

Răspunsul Serviciului Român de Informații comunicat la 12 noiembrie vizează exclusiv elementele identificate până la acel moment. Comunicarea Administrației Prezidențiale din 25 noiembrie privește strict informările recepționate la acea dată, în timp ce comunicatul Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie reflectă o evaluare ulterioară.

Mențiunile generale din rapoartele anuale de activitate referitoare la acțiuni de influență ale Federației Ruse nu pot fi asimilate automat unor date operative privind o operațiune electorală specifică. În forma lor actuală, actele aflate la dosar nu permit reconstituirea completă a informației noi invocate, a momentului exact al intrării în circuitul instituțional și a destinatarilor. Deși această absență documentară nu demonstrează că narativul ingerinței a fost construit ulterior aflării rezultatului primului tur, ea impune solicitarea evidențelor oficiale de înregistrare și a trasabilității fluxului de informații dintre instituțiile implicate.

5.13.3. Opiniile juriștilor și politologilor

Profesorul de drept constituțional Ioan Stanomir a apreciat, într-un interviu acordat platformei Contributors.ro, că Hotărârea nr. 2/2024 ***„este mai degrabă o decizie care încearcă să îmbrace o hotărâre, una politică, într-un ambalaj juridic”*** și a identificat în opinia separată a judecătorului Laura-Iuliana Scântei *„o extindere a prerogativelor curții dincolo de limitele pe care le trasează Constituția în practică”*.

Avocatul Constantin Cosmin Pintilie a arătat că verbul *„a veghea”* din articolul 146 litera f) *„nu pare ales întâmplător de legiuitorul constituant”* și că *„Curtea Constituțională trebuie să vegheze ca jocul democratic să respecte regulile constituționale și să se abțină de la dezvoltarea unor noi reguli în timpul jocului”*, amintind că, prin Hotărârea nr. 40 din **7 noiembrie 2000**, Curtea dăduse prevalență dreptului la apărare al candidatului chiar față de termenul legal de 48 de ore. Garanția acordată în 2000 unui candidat a cărui excludere avea temei constituțional expres a lipsit în 2024, când excluderea nu avea un asemenea temei.

În analiza sa publicată în revista Verfassungsblog la 13 martie 2025, juristul Bogdan Iancu a subliniat că Biroul Electoral Central și-a întemeiat decizia de respingere a

înregistrării candidaturii lui Călin Georgescu pe Hotărârea Curții Constituționale nr. 2/2024. Potrivit acestei evaluări, aprecierea asupra compatibilității democratice a unui candidat, prerogativă pe care instanța constituțională și-o rezervase în mod exclusiv, a fost exercitată de un organ electoral administrativ, scutind astfel Curtea de aplicarea ei directă.[17] Prin Hotărârea nr. 7 din 11 martie 2025, Curtea Constituțională validase deja această construcție juridică.

În memoriul amicus curiae depus la Curtea Constituțională în martie 2025, avocata Silvia Uscov a evidențiat că articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice protejează dreptul de a fi ales inclusiv în cadrul alegerilor prezidențiale, spre deosebire de articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului. În același sens, Comitetul pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite a stabilit, prin Comentariul general nr.25, că opinia politică nu poate constitui un temei pentru a priva o persoană de dreptul de a candida și că rezultatele alegerilor autentice trebuie respectate și puse în aplicare. România recunoaște încă din anul 1993 competența acestui Comitet de a examina și soluționa plângeri individuale.

În intervenţiile publice care analizează cauzele anulării alegerilor prezidențiale din 2024 au fost formulate și ipoteze privind rolul factorilor politici interni. Într-un interviu publicat la 19 ianuarie 2025, profesorul de științe politice Cristian Preda a declarat: *„PSD a dat votul lui Simion. Dovada că PNL a făcut la fel în cazul Georgescu avem.”*[18]

În același registru explicativ, generalul Silviu Predoiu, fost prim-adjunct al directorului Serviciului de Informații Externe până în 2018 și candidat la alegerile prezidențiale din 2024, a susținut într-un interviu difuzat online că intervenția externă invocată nu a depășit influențele altor state: *„Nu, domnule. Nu au fost mai mult decât au fost americanii, francezii sau nemții.”* Referindu-se la motivația deciziei de anulare, acesta a adăugat: *„Aveau nevoie de o justificare pentru anulare atunci şi nu puteau să spună: anulăm alegerile pentru că a pierdut Ciolacu.”*

Pe de altă parte, autoritățile statului și documentele declasificate ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării au indicat existența unor acțiuni externe de influență și a unor campanii coordonate de promovare în mediul online care ar fi afectat corectitudinea procesului electoral. Relatările de presă din 20 decembrie 2024 privind finanțarea unei campanii de influenceri pe TikTok de către Partidul Național Liberal justifică examinarea ipotezei unor factori politici interni, fără a constitui însă o dovadă a motivului anulării scrutinului.

Relatarea Snoop din **20 decembrie 2024**, care invocă verificări ANAF, identifică un finanțator intern pentru campania #EchilibruŞiVerticalitate. Actul ANAF integral nu se află la dosarul Comisiei.[19]

5.13.4. Președintele Curții Constituționale, Marian Enache

Președintele Curții Constituționale, Marian Enache, a afirmat public, la **19 februarie 2025**, **că înscrisurile se bucură de prezumția de legalitate și veridicitate și că instanța nu are competența constituțională de a le înlătura.** Declarația președintelui Curții Constituționale explică prezumția de legalitate și veridicitate acordată înscrisurilor primite,

dar nu arată ce verificări concrete a efectuat instanţa asupra conţinutului lor. Faptul că motivarea nu descrie verificările nu dovedeşte automat lipsa oricărui control, iar lămurirea deplină a modului în care au fost evaluate înscrisurile depinde de comunicarea actelor din dosar şi de răspunsul oficial al Curţii.

5.13.5. Judecătorul Curţii Constituţionale Elena-Simina Tănăsescu

Referitor la temeiurile hotărârii, judecătorul Elena-Simina Tănăsescu a indicat caracterul public al documentului: *„Cred că hotărârea aceea este explicită în sine, fiind publică de atâta timp."*[20] Și: *„Hotărârea noastră e publicată în Monitorul Oficial."*[21] Preşedintele Curţii Constituționale, Marian Enache, a afirmat public, la 19 februarie 2025, că înscrisurile se bucură de prezumția de legalitate și veridicitate și că instanța nu are competența constituțională de a le înlătura. Această declarație publică justifică valoarea probatorie acordată a priori documentelor primite, însă nu clarifică întinderea verificărilor concrete efectuate de instanță asupra conținutului lor. Absența acestor detalii din motivare nu echivalează automat cu lipsa oricărui control jurisdicțional, iar stabilirea modului în care au fost evaluate probele depinde de comunicarea integrală a actelor din dosar și de un răspuns oficial al Curții.

5.14. Declaraţiile politice

5.14.1. Fostul Preşedinte al României Traian Băsescu

Fostul președinte al României Traian Băsescu a contestat în mai multe intervenții publice justificarea anulării alegerilor prezidențiale din 2024, valoarea probatorie a notelor serviciilor de informații și implicarea CSAT în procesul electoral. A cerut, totodată, predarea documentelor și a stenogramelor ședinței CSAT către procurorul general, pentru verificarea faptelor care au precedat anularea.

La **12 februarie 2025**, într-o intervenție la Digi24, preluată de HotNews, Traian Băsescu a respins folosirea notelor informative ale serviciilor ca temei suficient pentru anularea scrutinului: *„Acele note nu sunt elemente în baza cărora să decizi anularea unor alegeri."* Acesta a precizat totodată: *„Nu erau probe, erau doar niște analize."* Obiecția viza asimilarea unor informări și evaluări operative cu probe judiciare certe, în lipsa unei verificări riguroase care să susțină o măsură de anulare a votului exprimat de cetățeni.

La **5 octombrie 2025**, la Digi24, Traian Băsescu a pus în discuție temeiul implicării CSAT în alegeri: ***„Puteți să întoarceți și Constituția, și legea CSAT-ului pe toate părțile și nu veți găsi nicio atribuțiune a CSAT-ului legată de alegeri."*** În aceeași intervenție, a atribuit anularea unor interese politice interne și a susținut că alegerile nu ar fi fost anulate dacă Marcel Ciolacu ar fi intrat în turul al doilea. A recunoscut că propaganda rusă a exploatat situația, dar a contestat explicația potrivit căreia Rusia ar fi inițiat și organizat desfășurarea evenimentelor.

La **1 februarie 2026**, invitat în emisiunea *„Culoarele Puterii"* de la TVR Info, a propus verificarea documentelor și a stenogramelor ședinței CSAT de către Ministerul Public. După

ce a explicat că ar solicita consemnarea intervențiilor fiecărui membru și a concluziei președintelui, a spus: *„aceste documente le-aș preda procurorului general al României să vadă cum a fost posibilă anularea alegerilor”*. A legat necesitatea verificării de pierderea de credibilitate suferită de România în urma anulării.

5.14.2. Prim-ministrul de la acea dată, Marcel Ciolacu

Prim-ministrul Marcel Ciolacu a caracterizat măsura drept *„singura soluție corectă”*[22], fără a indica norma care o permitea.

5.14.3. Președintele României de la acea dată, Klaus Iohannis

Administrația Prezidențială a precizat, pentru Președintele României Klaus Iohannis, că *„Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu are atribuții legate de desfășurarea procesului electoral, însă, în cazul în care există elemente cu impact asupra securității naționale, instituțiile abilitate au obligația să acționeze în conformitate cu competențele legale”* și, cu privire la convocare, că *„CSAT nu are atribuții în domeniul alegerilor”*. Despre originea informațiilor, aceeași poziție a vorbit despre *„semnale, la început doar telefonice, [...] că anumite lucruri sunt ciudate”*. O autoritate care declară public că nu are atribuții în domeniul alegerilor a emis documentul pe care s-a întemeiat anularea alegerilor, iar semnalul inițial invocat nu are formă scrisă.

5.14.4. Președintele României, Nicușor Dan

La **25 septembrie 2025**, Președintele României a spus despre anulare: *„A fost un moment de slăbiciune și de eroare, dar care s-a sfârșit cu o decizie foarte, foarte curajoasă pe care trebuie să o salutăm.”*[23] Curajul nu este o categorie juridică. Legalitatea este.

Instituțiilor competente le revine să verifice dacă legea a fost încălcată și să stabilească, după caz, răspunderea juridică.[24]

5.15. Declarațiile internaționale

5.15.1. Vicepreședintele Statelor Unite ale Americii, J.D. Vance

Anularea alegerilor prezidențiale din România a fost criticată public de vicepreședintele Statelor Unite, J. D. Vance, atât la Conferința de Securitate de la München, cât și la Conferința de Acțiune Politică Conservatoare, CPAC. Intervențiile sale au pus în discuție justificarea anulării și respectarea valorilor democratice comune în relația dintre Statele Unite și aliații europeni.

La **14 februarie 2025**, în discursul susținut la Conferința de Securitate de la München, J. D. Vance, în calitate de vicepreședinte al Statelor Unite, a declarat:

Română: *„Acum am ajuns, desigur, în punctul în care situația a devenit atât de gravă încât, în decembrie, România a anulat pur și simplu rezultatele unor alegeri prezidențiale pe baza suspiciunilor șubrede ale unui serviciu de informații și a unei presiuni enorme din partea vecinilor săi continentali.*

Din câte înțeleg, argumentul a fost că dezinformarea rusă contaminase alegerile din România, dar le-aș cere prietenilor mei europeni să păstreze proporțiile. Puteți considera că este greșit ca Rusia să cumpere publicitate pe rețelele sociale pentru a vă influența alegerile. Noi, cu siguranță, considerăm acest lucru greșit. Puteți chiar să condamnați acest lucru pe scena internațională. Dar dacă democrația voastră poate fi distrusă cu câteva sute de mii de dolari cheltuiți pentru publicitate digitală dintr-o țară străină, atunci nu era foarte puternică de la bun început."

Engleză, original: "Now we're at the point, of course, that the situation has gotten so bad that, this December, Romania straight up canceled the results of a presidential election based on the flimsy suspicions of an intelligence agency and enormous pressure from its continental neighbors.

Now, as I understand it, the argument was that Russian disinformation had infected the Romanian elections, but I'd ask my European friends to have some perspective. You can believe it's wrong for Russia to buy social media advertisements to influence your elections. We certainly do. You can condemn it on the world stage even. But if your democracy can be destroyed with a few hundred thousand dollars of digital advertising from a foreign country, then it wasn't very strong to begin with."[25]

În discursul susținut la Conferința de Securitate de la München din februarie 2025, vicepreședintele Statelor Unite, J.D.Vance, a contestat suficiența justificării publice invocate pentru anularea scrutinului prezidențial din România și a susținut existența unor presiuni externe. În aceeași intervenție, acesta a făcut referire la declarația televizată a unui fost comisar european, fără a-i menționa numele, interpretând-o drept un avertisment privind o posibilă repetare a anulării alegerilor în Germania.

Aceste evaluări privind presiunile externe și semnificația afirmațiilor fostului oficial european aparțin vicepreședintelui american, iar alocuțiunea de la München nu a fost însoțită de documente care să identifice autorii presiunilor invocate sau conținutul concret al respectivelor intervenții.[25]

La **20 februarie 2025**, în cadrul CPAC, la National Harbor, Maryland, într-o discuție cu Mercedes Schlapp, vicepreședintele Statelor Unite a revenit asupra anulării scrutinului românesc:

Română: *„Nu împărtășiți aceleași valori dacă anulați alegeri pentru că nu vă place rezultatul, iar asta s-a întâmplat în România."*

Engleză, original: "You don't have shared values if you cancel elections because you don't like the result, and that happened in Romania."[26]

Declarația a fost făcută în contextul unei discuții despre libertatea de exprimare, reducerea la tăcere a cetățenilor și valorile pe care se întemeiază prietenia cu statele europene. Prin reluarea criticii la interval de șase zile, anularea alegerilor românești a fost invocată în două intervenții publice ale vicepreședintelui SUA ca problemă a respectării

valorilor democratice comune. Intervenția de la CPAC nu a anunțat ruperea unei alianțe sau instituirea unei sancțiuni împotriva României.[26]

5.15.2. Fostul comisar european Thierry Breton

Anterior acestor intervenții, la **9 ianuarie 2025**, Thierry Breton, fost comisar european pentru piața internă, a discutat în emisiunea *„Apolline Matin”* de la RMC despre Elon Musk, platformele online, aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale, DSA, și riscul ingerințelor electorale. În interviul acordat în franceză, Breton a afirmat:

Română, traducere din franceză: *„Deocamdată, să ne păstrăm calmul și să aplicăm legile noastre în Europa atunci când există riscul să fie eludate și când neaplicarea lor poate conduce, într-adevăr, la ingerințe. Am făcut acest lucru în România; evident, va trebui să îl facem și în Germania, dacă va fi necesar.”*

Franceză: « Pour l’instant, gardons notre sang-froid et faisons appliquer nos lois en Europe lorsque celles-ci risquent d’être circonvenues, et qu’elles peuvent, si on ne les applique pas, conduire effectivement à des interférences. On l’a fait en Roumanie, il faudra évidemment le faire en Allemagne si c’est nécessaire. »[27]

Într-un pasaj anterior al aceluiași interviu, referindu-se la TikTok și la suspiciunile de manipulare a platformei în scrutinul românesc, Breton declarase:

Română: *„S-a ajuns, tocmai pentru că aplicăm această lege, până la invalidarea alegerilor.”*

Franceză: « C’est allé, précisément parce qu’on applique cette loi, jusqu’à l’invalidation des élections. »

În intervenția sa publică, Thierry Breton a asociat aplicarea legislației europene privind platformele digitale cu invalidarea scrutinului din România, extinzând ulterior această legătură asupra perspectivei unui alt proces electoral european, cel din Germania. Ulterior, fostul comisar european a negat existența unui mecanism la nivelul Uniunii Europene prin care să poată fi anulate alegeri naționale.

Aceste declarații au făcut obiectul întrebării parlamentare E-000200/2025, adresate Comisiei Europene, prin care s-au solicitat clarificări cu privire la o eventuală implicare a executivului comunitar în anularea alegerilor prezidențiale din România.[28]

5.15.3. Restricţiile de viză ale Departamentului de Stat şi reacţia Parlamentului European

La **23 decembrie 2025**, Departamentul de Stat al SUA a anunțat restricții de viză împotriva a cinci persoane. Sarah Rogers, subsecretar de stat pentru diplomație publică, l-a identificat pe Thierry Breton între persoanele vizate. Identificarea a fost relatată de Reuters și Associated Press. Comunicatul general semnat de Marco Rubio, secretarul de stat al SUA, nu enumera numele persoanelor vizate.[29]

În motivarea măsurii, Marco Rubio a invocat existența unor presupuse eforturi organizate de constrângere a platformelor americane: *„să cenzureze, să demonetizeze și să suprime punctele de vedere americane cărora li se opun”* (*„to censor, demonetize, and suppress American viewpoints they oppose”*).[30]

Restricțiile de viză anunțate împiedică, ca regulă generală, accesul persoanelor vizate pe teritoriul Statelor Unite. Motivarea oficială a acestei decizii invocă presupuse practici de cenzură cu impact asupra libertății de exprimare americane, fără a face însă referire la anularea scrutinului prezidențial din România și fără a califica măsura dispusă împotriva lui Thierry Breton drept o sancțiune pentru declarațiile sale referitoare la procesul electoral românesc.[30]

La 22 ianuarie 2026, Conferința președinților Parlamentului European a adoptat, cu o largă majoritate, o declarație prin care a respins restricția dispusă împotriva lui Thierry Breton. Documentul a calificat măsura drept o atingere adusă suveranității de reglementare a Uniunii Europene și a salutat acordarea de asistență juridică și financiară fostului comisar european de către Comisia Europeană.[31]

5.15.4. Mesajul ambasadorului Republicii Franceze către Curtea Constituțională, 5 martie 2025

La **5 martie 2025**, președintele Curții Constituționale, Marian Enache, l-a primit pe ambasadorul Republicii Franceze, care a adresat, potrivit comunicatului Curții, *„un mesaj de susținere și solidaritate față de Curtea Constituțională a României în apărarea statului de drept, a democrației și a valorilor constituționale occidentale”*, cu patru zile înaintea respingerii candidaturii lui Călin Georgescu de către Biroul Electoral Central și cu șase zile înaintea Hotărârii nr. 7/2025.[32] O instanță constituțională nu are adversari în fața cărora să aibă nevoie de solidaritate. Mesajul a fost primit și făcut public de Curte înaintea unei hotărâri pe care Curtea urma să o pronunțe.

5.15.5. Răspunsurile ambasadelor Federației Ruse, Republicii Franceze și Statelor Unite ale Americii

La 1 aprilie 2026, în calitate de deputat și președinte al Comisiei, am transmis adrese oficiale Ambasadei Federației Ruse, Ambasadei Republicii Franceze și Ambasadei Statelor Unite ale Americii la București, solicitând punctul de vedere cu privire la aspectele invocate în spațiul public referitoare la anularea alegerilor prezidențiale din România din anul 2024.

Ambasada Federației Ruse a răspuns prin adresa nr. 370 din **9 aprilie 2026**, semnată de ambasadorul Vladimir Lipaev: *„Federația Rusă, spre deosebire de «democrațiile occidentale», nu intervine, în mod principal, în procesele electorale din alte state. Toate declarațiile, rapoartele, articolele, documentele și alte materiale privind presupusa «ingerință hibridă» a Rusiei în alegerile din România, indiferent de proveniența acestora, nu corespund realității. Orice investigații și discuții pe această temă constituie exclusiv o afacere internă a României.”* Răspunsul nu conține nicio informație punctuală despre întrebările Comisiei.

Ambasada Republicii Franceze a răspuns la **16 aprilie 2026**. Răspunsul nu se referă la afirmațiile privind serviciile de informații franceze și prezintă activitatea structurii Viginum. Despre România, ambasadorul a arătat că procesul care a condus la anularea alegerilor *„ține de organizarea instituțională a României”*. A precizat că raportul Viginum a fost transmis autorităților române, *„care, încă din decembrie, cu mult înainte de publicarea acestuia, în deplină exercitare a suveranității lor, constataseră existența unor ingerințe”*.

Ambasada Statelor Unite ale Americii nu a răspuns solicitării Comisiei.

5.15.6. Răspunsul Comisiei Europene

La **1 aprilie 2026**, am solicitat Președintei Comisiei Europene, Vicepreședintelui Executiv responsabil cu Piața Internă și Comisarului european pentru Democrație, Justiție, Statul de Drept și Protecția Consumatorilor documentele privind ancheta asupra platformei TikTok în contextul electoral românesc, poziția oficială față de rapoartele Comisiei juridice a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, corespondența cu autoritățile române privind integritatea electorală între octombrie și decembrie 2024 și lista platformelor notificate cu privire la conținutul legat de alegerile din România.

Vicepreședinta Executivă pentru Suveranitate Tehnologică, Securitate și Democrație, Henna Virkkunen, a răspuns la **24 iunie 2026** că organizarea alegerilor este de competența statelor membre și că Comisia Europeană nu intervine în procesele electorale ale acestora. A mai arătat că Regulamentul privind serviciile digitale *„nu oferă niciun temei juridic”* pentru emiterea de către Comisia Europeană a unor ordine de retragere a conținutului și că mecanismul de răspuns în situații de criză nu a fost activat niciodată. Afirmațiile rapoartelor americane privind presiuni de cenzură au fost respinse *„cu fermitate”*, ca *„nefondate și nesusținute de probe”*. Despre anularea alegerilor de către Curtea Constituțională a României, Comisia Europeană a răspuns că *„nu are nicio observație”*, aceasta fiind responsabilitatea statului membru. Comisarul pentru Democrație, Justiție și Statul de Drept nu a răspuns.

Prin scrisoarea Ares(2026)6744141 din **6 iulie 2026**, Comisia Europeană a respins integral cererea de acces la documente, înregistrată sub nr. EASE 2026/2653. A invocat, între altele, protecția relațiilor internaționale și *„încrederea reciprocă dintre Uniunea Europeană și Statele Unite”*.

5.16. Concluziile parlamentare ale audierilor publice

Între 26 și **30 ianuarie 2026**, președinții comisiilor pentru cercetarea abuzurilor din Camera Deputaților și din Senatul României au organizat în Parlamentul României audieri publice privind anularea alegerilor prezidențiale din 2024. Desfășurate sub titlul *„Democrația la judecată”*, audierile au reunit, timp de cinci zile, parlamentari din mai multe partide politice.

Au fost invitate instituțiile statului cu atribuții în procesul electoral, precum și cele care au furnizat informații sau au adoptat decizii înaintea anulării alegerilor: Ministerul Afacerilor

Interne, Autoritatea Electorală Permanentă, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Curtea Constituțională a României.

Instituțiile invitate au transmis răspunsuri scrise, în care au oferit explicații la întrebările adresate, au făcut trimitere la informațiile publicate pe propriile pagini de internet sau au invocat competența altor comisii parlamentare. Nicio instituție a statului român nu și-a desemnat un reprezentant care să participe la acest dialog instituțional cu Parlamentul României și să răspundă întrebărilor.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării a comunicat că nu a transmis în scris Curții Constituționale a României date sau informații, nici din oficiu, nici la cerere. Prin răspunsul din **24 februarie 2026**, Autoritatea Electorală Permanentă a confirmat că, înainte de pronunțarea Hotărârii nr. 32/2024, nu a transmis Curții Constituționale a României, Guvernului, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Telecomunicații Speciale sau Consiliului Suprem de Apărare a Țării rapoarte tehnice, procese-verbale, note interne ori analize de risc.

Serviciul de Telecomunicații Speciale a precizat că datele privind procesul electoral au fost puse la dispoziția procurorului în dosarul de urmărire penală nr. 6675/19/P/2024, aflat pe rolul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism. Prin adresa nr. 7953 din **26 ianuarie 2026**, Ministerul Afacerilor Interne a anunțat că va transmite un răspuns de fond în termen de 30 de zile, însă răspunsul nu a mai fost transmis.

Prin actul nr. DCL 382 din **17 martie 2026**, Administrația Prezidențială a refuzat să răspundă întrebărilor Comisiei referitoare la conduita fostului președinte Klaus Iohannis în perioada **24 noiembrie–6 decembrie 2024**, invocând lipsa controlului parlamentar asupra Președintelui României. Răspunsul Administrației Prezidențiale a confundat statutul constituțional al Președintelui cu obligațiile Administrației Prezidențiale, căreia Comisia îi adresase solicitări pentru soluționarea petițiilor cetățenilor. Administrația Prezidențială este o instituție publică cu personalitate juridică, potrivit articolului 1 alineatul (1) din Legea nr. 47/1994. Statutul Președintelui nu înlătură obligația instituției de a răspunde petițiilor, prevăzută de articolul 51 alineatul (4) din Constituție și de articolul 8 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, și nu justifică refuzul dialogului instituțional cu Parlamentul României.

Potrivit articolului 52 alineatul (2) din Legea nr. 370/2004, cererea de anulare putea fi formulată numai de partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale și candidații care au participat la alegeri, în cel mult trei zile de la închiderea votării. Pentru primul tur din **24 noiembrie 2024**, termenul s-a împlinit la **26 noiembrie 2024**, ora 24.00. Prin Hotărârea nr. 29 din **28 noiembrie 2024**, Curtea Constituțională a României a respins ca tardivă cererea domnului Sebastian-Constantin Popescu, depusă la **27 noiembrie 2024**, la o zi după împlinirea termenului.

Cererea de anulare a alegerilor formulată de domnul Cristian-Vasile Terheș a fost înregistrată la Curtea Constituțională a României la 26 noiembrie 2024. Solicitarea a fost

examinată în ședințele din 28 noiembrie, 29 noiembrie și 2 decembrie 2024, cu participarea reprezentantului Ministerului Public. În ședința din 28 noiembrie 2024, reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea cererii ca neîntemeiată, iar Curtea a dispus reverificarea și renumărarea tuturor buletinelor de vot valabil exprimate și a celor nule.

Prin Hotărârea nr. 30 din **2 decembrie 2024**, pronunțată după verificările efectuate în cadrul renumărării, Curtea a respins cererea ca neîntemeiată. Prin Hotărârea nr. 31 din aceeași zi, a confirmat rezultatul primului tur. Cererea de anulare fusese astfel soluționată printr-o hotărâre definitivă și general obligatorie, iar rezultatul electoral fusese confirmat.

După **2 decembrie 2024**, Curtea Constituțională a României nu mai avea de soluționat nicio cerere de anulare, iar termenul legal pentru formularea unei asemenea cereri era împlinit. Calea procedurală prevăzută de articolul 52 era închisă pentru candidați și partide; cetățenii nu aveau, potrivit aceluiași articol, calitatea de a formula o cerere de anulare. La **6 decembrie 2024**, Curtea a deschis din oficiu o nouă procedură.

Paragraful 2 al Hotărârii nr. 32/2024 consemnează că dosarul a fost constituit prin încheierea Curții din **6 decembrie 2024**. Hotărârea nu identifică o cerere de anulare, iar cuvântul *„sesizare”* nu apare în text. Curtea a intervenit fără o cerere formulată de titularii prevăzuți de lege, după împlinirea termenului legal, și a anulat scrutinul pe care îl confirmase cu patru zile înainte. Termenul aplicat candidatului a fost astfel înlăturat atunci când Curtea a decis să intervină din oficiu. Un termen care îl obligă pe candidat, dar nu obligă și instanța care l-a aplicat, devine un privilegiu al celui care judecă.

La **6 decembrie 2024**, Curtea Constituțională a României a depășit procedura prin care legea permite anularea alegerilor prezidențiale. Lipsea cererea de anulare, termenul pentru primul tur era împlinit, frauda cerută de articolul 52 nu fusese constatată, iar reluarea întregului proces electoral prezidențial nu era remediul prevăzut de textul legal. Înlăturarea simultană a condițiilor stabilite de legiuitor nu poate fi redusă la o interpretare mai largă a competenței. Prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea și-a atribuit o putere de intervenție în afara procedurii legale aplicabile.

Nicio autoritate chemată să organizeze, să supravegheze sau să garanteze alegerile nu a semnalat Curții o fraudă în votare ori în stabilirea rezultatelor care să justifice anularea potrivit articolului 52. Verificările efectuate în cadrul renumărării au fost urmate de respingerea cererii de anulare și de confirmarea rezultatului primului tur. Autoritatea Electorală Permanentă a confirmat ulterior că nu transmisese documentele indicate în răspunsul din **24 februarie 2026**. Curtea a dispus anularea întregului proces electoral fără să explice de ce verificările care fundamentaseră confirmarea rezultatului nu mai erau suficiente și fără să constate frauda cerută de lege.

Curtea a invocat standardele europene pentru a justifica întinderea propriei competențe, fără să asigure cerințele acelorași standarde privind temeiul legal clar, audierea persoanelor afectate, stabilirea faptelor, proporționalitatea măsurii și garanțiile împotriva arbitrariului. Raportată la standardele pe care Curtea însăși le-a invocat, Hotărârea nr. 32/2024 nu îndeplinește aceste cerințe.

Răspunsul parlamentar constă în consacrarea legislativă a garanțiilor pe care Curtea le-a invocat, dar nu le-a aplicat. Anterior exercitării dreptului de vot, legea trebuie să stabilească în mod expres autoritatea competentă să dispună anularea procesului electoral, faptele care pot justifica o asemenea măsură, termenul de intervenție, standardul probator necesar,garanțiile procedurale și căile de control asupra deciziei. În egală măsură, cadrul normativ trebuie să reglementeze exercitarea interimară a funcției de Președinte al României în situația în care procesul electoral nu poate fi finalizat la termen, precum și condițiile exercitării controlului parlamentar atunci când obiectul verificării vizează conduita majorității parlamentare.

Votul este puterea cetățeanului asupra statului. Anularea votului este puterea statului asupra votului cetățeanului. În cazul analizat, rezultatul votului a fost desființat de o autoritate pe care cetățeanul nu o alege direct, în afara procedurii legale de anulare, fără ca alegătorul sau candidatul să poată contesta măsura. Protecția dreptului de vot presupune și un remediu efectiv împotriva înlăturării nelegale a rezultatului său.

Aceeași rigoare se impune în verificarea ingerințelor externe. Finanțarea, coordonarea informațională, presiunile asupra platformelor și intervențiile diplomatice se apreciază după aceleași criterii, indiferent de statul sau instituția de la care provin. Dacă asemenea acțiuni sunt cercetate ca posibile ingerințe atunci când sunt atribuite Federației Ruse, aceleași criterii se aplică oricărui alt stat și oricărei instituții, inclusiv instituțiilor europene. Originea occidentală a unei intervenții nu o sustrage verificării, după cum atribuirea unei intervenții Federației Ruse nu dovedește existența ei. Un standard care se schimbă în funcție de autorul intervenției încetează să fie juridic și devine o alegere politică.

Cetățenii se adresează Parlamentului atunci când instituțiile statului nu le răspund în termenul legal sau când reclamă încălcarea unui drept. Solicitările transmise de Comisie urmăresc îndeplinirea menirii sale constituționale și parlamentare de a soluționa petițiile cetățenilor. Invocarea limitelor controlului parlamentar pentru a refuza răspunsul confundă proceduri distincte și împiedică Parlamentul să își îndeplinească rolul de reprezentare a cetățenilor. Interpretarea legii ajunge astfel să fie folosită pentru înlăturarea obligațiilor pe care legea le stabilește.

Schimbările frecvente de conducere și reorganizările pot afecta continuitatea activității și memoria instituțională, îngreunând identificarea documentelor și formularea răspunsurilor. Asemenea dificultăți nu suspendă însă termenele legale. Întârzierile de o sută sau două sute de zile nu mai pot fi justificate prin dificultăți administrative: ele încalcă obligațiile față de cetățeni și, după caz, față de Parlamentul României.

Interpretarea legii nu poate deveni justificarea nerespectării ei. Parlamentului României îi revine să clarifice obligațiile instituțiilor în soluționarea petițiilor și în relația cu comisiile parlamentare, să delimiteze procedurile aplicabile și să stabilească răspunderea pentru nerespectarea termenelor legale.

La audierile publice și în discuțiile de pe stradă, am întâlnit cetățeni care așteptau cu toții un răspuns la aceeași întrebare. De ce au fost anulate alegerile prezidențiale din 2024?

Felul în care instituțiile statului au comunicat cu cetățenii și au tratat obligația de a respecta legea și drepturile cetățenilor arată că am ajuns în punctul în care singura cale este să schimbăm atât legile, cât și atitudinea instituțiilor față de cetățean, astfel încât drepturile cetățenilor să fie respectate în fiecare decizie care îi privește.

NOTE

[1] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, a cincea zi, 30 ianuarie 2026, intervenția doamnei Diana Iovanovici-Șoșoacă.

[2] Anexă, Stenograma audierii domnului Cristian Terheș în Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, 16 martie 2026, intervențiile privind cererea de anulare, renumărarea și campania online.

[3] Postarea din 19 noiembrie 2024 este redată în stenograma audierii din 16 martie 2026 și consemnată în articolul *„Postările uitate ale Ancăi Alexandrescu în care îl desființa pe Călin Georgescu în campania prezidențială”*, bugetul.ro, 25 ianuarie 2025.

[4] Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30 din 2 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1263 din 16 decembrie 2024.

[5] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, 26–30 ianuarie 2026, intervenția și încheierea domnului general în retragere Mircea Chelaru.

[6] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, a treia zi, 28 ianuarie 2026, intervenția domnului Adrian Severin. Citatele sunt redate cu grafia din stenogramă, cu diacriticele restabilite. Calitatea de președinte al Adunării Parlamentare a OSCE în perioada 2000-2002: pagina oficială a Adunării Parlamentare a OSCE, *„Adrian Severin (2000-2002)”*. Celelalte calități sunt preluate din antetul stenogramei.

[7] Curtea Constituțională a Austriei (Verfassungsgerichtshof), W I 6/2016, 1 iulie 2016, pagina oficială vfgh.gv.at, *„2016 Bundespräsidentenstichwahl”*; Curtea Supremă a Ucrainei, hotărârea din 3 decembrie 2004, potrivit Al Jazeera, *„Ukrainian court annuls election result”*, 3 decembrie 2004. Pentru Ucraina, textul hotărârii nu a fost consultat pe sursă primară.

[8] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, a treia zi, 28 ianuarie 2026, intervenția domnului Adrian Severin. Stenograma consemnează *„mai mult de decat suspectă”*, iar repetiția de rostire a fost eliminată.

[9] AGERPRES, *„Parlament: Revocarea din funcție a șefului AEP, Toni Greblă, aprobată”*, 28 februarie 2025; Puterea.ro, *„Biroul Electoral Central 2025: Cine sunt «inginerii» alegerilor prezidențiale din România?”*, 26 martie 2025.

[10] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, ianuarie 2026, intervențiile domnului colonel în rezervă Ion Dedu, ale domnului senator Nicolae Vlahu și ale domnului deputat Dumitru Coarnă și întrebarea Președintelui Comisiei, cu citatele redate cu diacriticele restituite, fără modificarea cuvintelor. Legea nr. 370/2004, art. 52; Legea nr. 51/1991, art. 3 lit. p), introdusă prin Legea nr. 58/2023, și art. 13–14; Legea nr. 182/2002, art. 24 alin. (4) și (10); Constituția, art. 23 alin. (12); Codul penal, art. 385–397; comunicatele Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din 4 și 5 decembrie 2024; Curtea Constituțională a României, Hotărârea nr. 30/2024, opinia concurentă a doamnei judecător Elena-Simina Tănăsescu, pct. 4, Hotărârea nr. 22/2025, pct. 53, și Hotărârea nr. 42/2025, pct. 23; Digi24, *„Călin Georgescu a plătit amenda de 200.000 de lei dată de Autoritatea Electorală Permanentă”*; Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cauza Anghel împotriva României, hotărârea din 4 octombrie 2007.

[11] Puterea.ro, *„DIICOT a reacționat la cererea Parchetului General în cazul Georgescu. Sunt analizate informațiile din partea CSAT”*, 5 decembrie 2024; AGERPRES, *„Prezidențiale2024/ DIICOT deschide un dosar penal în legătură cu campania electorală a lui Călin Georgescu”*, 6 decembrie 2024.

[12] Anexă, Stenograma audierilor publice *„Democrația la judecată”*, Parlamentul României, a treia zi, 28 ianuarie 2026, intervenția domnului colonel în rezervă Doru Paraschiv, pasajul despre practica muncii de contrainformații și anexele declasificate.

[13] Transcrierea interviului televizat acordat de domnul Toni Greblă, moderator Victor Ciutacu, cu intervenții ale domnilor Silviu Mănăstire și Bogdan Gelea, transcriere care nu indică data emisiunii. Separat: Euronews România, «Șeful AEP, despre anularea primului tur al prezidențialelor: Nu e nicio cale de atac contra deciziei CCR de validare a turului întâi», publicat la 5 decembrie 2024, actualizat la 17 decembrie 2024, cu declarațiile acordate postului Antena 3. https://www.euronews.ro/articole/seful-aep-despre-anularea-primului-tur-al-

prezidentialelor-nu-e-nicio-cale-de-ata. Declarațiile despre lipsa unei căi de atac împotriva validării sunt distincte de interviul retrospectiv despre anulare.

[14] TVR Info, *„SRI confirmă existența conturilor false pe rețelele de socializare prin care sunt atacați candidații și infirmă atacuri de propagandă din mediul extern”*, 12 noiembrie 2024.

[15] Declarație televizată din seara zilei de 24 noiembrie 2024, redată de Realitatea.net, 23 noiembrie 2025.

[16] Europa Liberă România, *„Patru rapoarte SRI blocate în Parlament. Fost șef al Comisiei de control: fostul președinte și foștii premieri știau de influența Rusiei”*, 30 septembrie 2025.

[17] Bogdan Iancu, *„Romanian Militant Democracy and the Time Machine”*, Verfassungsblog, 13 martie 2025.

[18] HotNews, interviu cu profesorul Cristian Preda, 19 ianuarie 2025.

[19] Relatarea Snoop din 20 decembrie 2024 privind campania #EchilibruȘiVerticalitate și verificările ANAF. Actul ANAF integral nu a putut fi consultat.

[20] Elena-Simina Tănăsescu, interviu video realizat de Emilian Isailă pentru SpotMedia.ro, publicat la 9 martie 2026. https://spotmedia.ro/stiri/opinii-si-analize/exclusiv-simina-tanasescu-despre-anularea-alegerilor-pensiile-magistratilor-rolurile-si-relatiile-dintre-judecatorii-ccr-interviu-video

[21] Elena-Simina Tănăsescu, interviu acordat TVR Info, emisiunea „Prim Plan”, realizat de Liliana Năstase și Ștefan Onică, publicat la 15 aprilie 2026. https://tvrinfo.ro/sefa-ccr-explica-anularea-alegerilor-simina-tanasescu-interviu-exclusiv-la-tvr-info/

[22] Marcel Ciolacu, postare pe Facebook din 6 decembrie 2024, citată de Dana Piciu, AGERPRES, la aceeași dată. https://agerpres.ro/politic/2024/12/06/marcel-ciolacu-decizia-ccr-privind-anularea-alegerilor-prezidentiale-este-singura-solutie-corecta--1399644

[23] AGERPRES, *„Nicuşor Dan: Decizia de anulare a alegerilor, «extrem de neobişnuită», «foarte curajoasă»”*, 25 septembrie 2025, cu redarea interviului acordat postului Digi24.

[24] Codul penal, art. 20, 267, 297, 300, 321 și 385; Legea nr. 47/1992, art. 61 alin. (2) și regimul procedural al art. 66, în forma aplicabilă conduitei ori demersului. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/269226; https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/2248. Indicarea textelor nu reprezintă constatarea îndeplinirii elementelor unei infracțiuni.

[25] J. D. Vance, Remarks by the Vice President at the Munich Security Conference, 14 februarie 2025, transcriere publicată de The American Presidency Project.

[26] J. D. Vance, intervenție la CPAC, National Harbor, Maryland, 20 februarie 2025, transcriere Factbase/Roll Call, pasajul 00:15:46–00:16:09.

[27] Thierry Breton, interviu în emisiunea Apolline Matin, RMC, 9 ianuarie 2025. Pasajele în franceză sunt citate după Les Surligneurs, *„Non, l’Union européenne n’est pas responsable de l’annulation de l’élection présidentielle en Roumanie”*, 20 ianuarie 2025, actualizat la 27 ianuarie 2025, cu trimitere la înregistrarea RMC. Traduceri în română și engleză din franceză.

[28] Parlamentul European, întrebarea cu solicitare de răspuns scris E-000200/2025, European Commission interference in the annulment of the Romanian presidential elections, 17 ianuarie 2025.

[29] Reuters, *„US targets former EU commissioner, activists with visa bans over alleged censorship”*, 23 decembrie 2025; Associated Press, *„US bars five Europeans it says pressured tech firms to censor American viewpoints online”*, 23 decembrie 2025.

[30] Departamentul de Stat al SUA, Marco Rubio, Announcement of Actions to Combat the Global Censorship-Industrial Complex, 23 decembrie 2025, comunicat reprodus integral de GlobalSecurity.org.

[31] Parlamentul European, EP leaders reject the visa ban imposed on former Commissioner Breton, comunicat din 22 ianuarie 2026, nr. 20260122IPR32567.

[32] Curtea Constituțională a României, comunicatul din 5 martie 2025.

CAPITOLUL VI. CADRUL NORMATIV EUROPEAN ȘI GENEZA MECANISMULUI DE INTERVENȚIE ASUPRA CONȚINUTULUI ONLINE

NOIEMBRIE 2026

VI.1. Anularea alegerilor şi cenzurarea libertăţii de exprimare

Prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituţională a justificat anularea alegerilor pentru Preşedintele României din anul 2024 şi în baza cadrului european de combatere a dezinformării. În motivarea hotărârii, judecătorii Curţii Constituţionale au invocat Declaraţia interpretativă a Comisiei de la Veneţia privind tehnologiile digitale şi inteligenţa artificială (paragraful 10) şi Regulamentul (UE) 2024/900 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparenţa şi vizarea unui public-ţintă în publicitatea politică (paragraful 13).

Judecătorii au raportat anularea întregului proces electoral la exploatarea algoritmilor platformelor de social-media (paragraful 14), risc inclus în obligaţiile de evaluare prevăzute de Regulamentul (UE) 2022/2065.

Trimiterea la Declaraţia interpretativă a Comisiei de la Veneţia apare la paragraful 10:

„Statul are o responsabilitate pozitivă de a preveni orice interferenţă nejustificată în procesul electoral prin raportare la principiile constituţionale. Pe de altă parte, statul are şi datoria de neutralitate, care include şi obligaţia de a întări reziliența alegătorilor, inclusiv prin conştientizarea electoratului cu privire la utilizarea tehnologiilor digitale în cadrul alegerilor, în special prin furnizarea de informaţii şi sprijin adecvat. Prin urmare, statul trebuie să facă faţă provocărilor şi riscurilor generate de campaniile de dezinformare organizate, de natură să afecteze integritatea proceselor electorale [a se vedea, în acest sens, şi pct. 14, 17 şi 20 din Declaraţia interpretativă a Codului de bună conduită în materie electorală privind tehnologiile digitale şi inteligenţa artificială, adoptată de Comisia Europeană pentru Democraţie prin Drept (Comisia de la Veneţia), la 6 decembrie 2024].”
Declaraţia a fost publicată pe 10 decembrie 2024.

Regulamentul (UE) 2024/900 privind publicitatea politică este invocat la paragraful 13:

„Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie include dreptul de a fi corect informați înainte de a lua o decizie. Mai precis, libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie presupune dreptul de a obține informații corecte despre candidați și procesul electoral din toate sursele, inclusiv online, precum și protecția împotriva influenței nejustificate, prin acte/fapte nelegale și disproporționate, asupra comportamentului de vot. Publicitatea politică se poate transforma uneori într-un «vector de dezinformare, în special atunci când [...] nu își dezvăluie caracterul politic, provine de la sponsori din afara Uniunii sau face obiectul unor tehnici de vizare a unui public-țintă sau de distribuire a materialului publicitar» [a se vedea, și Regulamentul (UE) 2024/900 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică, considerentul 4]. Pe cale de consecință, trebuie exclusă ingerința unor entități statale sau non-statale în realizarea unor campanii de propagandă sau dezinformare electorală."

La punctul 14, Curtea Constituțională a reținut că promovarea unui candidat pe platformele de socializare a încălcat caracterul liber exprimat al votului:

„În prezenta cauză, caracterul liber exprimat al votului a fost încălcat prin faptul că alegătorii au fost dezinformați prin intermediul unei campanii electorale în cadrul căreia unul dintre candidați a beneficiat de o promovare agresivă, derulată cu eludarea legislației naționale în domeniul electoral și prin exploatarea abuzivă a algoritmilor platformelor de social-media. Manipularea votului a fost cu atât mai evidentă cu cât materialele electorale de promovare a unui candidat nu au purtat însemnele specifice publicității electorale conform Legii nr. 370/2004. În plus, candidatul a beneficiat și de un tratament preferențial pe platformele de social-media, ceea ce a avut ca efect denaturarea manifestării de voință a alegătorilor."

În ceea ce privește intervențiile autorităților române și europene asupra conținutului online al cetățenilor români (europeni) pe platformele de social media în timpul procesului electoral prezidențial din decembrie 2024 și nu numai, subiectul s-a intersectat și cu obiectul altor petiții adresate Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții.

Cetățeni români, între care jurnaliști cu îndelungată experiență profesională, au reclamat închiderea sau suspendarea conturilor, precum și restrângerea vizibilității materialelor publicate, pentru presupusă dezinformare.

Pentru a înțelege modul de aplicare a cadrului european în privința îngrădirii libertății de exprimare, au fost înaintate adrese către Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) și Consiliul Național al Audiovizualului (CNA). Prin răspunsurile transmise, cele două autorități au declarat că nu au competența de a dispune asemenea măsuri de restrângere a conținutului online și au indicat Comisia Europeană drept autoritate de supraveghere a platformelor online foarte mari, iar Consiliul Național al Audiovizualului a refuzat, prin adresa nr. 28314RF din 22 ianuarie 2026, să răspundă celor 55 de întrebări care i-au fost adresate.

Răspunsurile CNA și ANCOM privind aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale (DSA) pe teritoriul României, atât în timpul campaniei electorale din 2024, cât și în

afara acesteia, au evitat fondul problemei. Nici Comisia pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții, nici petenții nu au putut afla cine a solicitat închiderea, suspendarea sau blocarea conturilor ori restrângerea vizibilității materialelor reclamate, pentru ce motive, în ce context, în baza căror dispoziții legale și prin ce procedură au fost încălcate drepturile la liberă exprimare.

Pentru a clarifica toate aspectele legate de aplicarea regulamentelor UE pe teritoriul României în timpul procesului electoral, pe care instituțiile statului român nu le-au lămurit, am continuat demersurile și în Statele Unite ale Americii, unde, la nivelul Congresului Statelor Unite ale Americii, există și alte mecanisme democratice de control parlamentar.

VI.2. Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii și valoarea probatorie a documentelor americane

Pe data de 21 ianuarie 2026, am avut o întâlnire cu reprezentanții Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii (House Committee on the Judiciary), care desfășurau o investigație privind intervențiile Comisiei Europene asupra platformelor de socializare și efectele acestor intervenții asupra libertății de exprimare. Pe data de 3 februarie 2026, Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii a făcut public raportul *„The Foreign Censorship Threat, Part II”*, împreună cu anexele documentare obținute prin citație parlamentară.

Înainte de a intra în analiza cadrului european și a intervențiilor din timpul procesului electoral, pentru că în spațiul public a circulat denumirea Comisiei americane în mai multe variante și pentru că atât autoritățile, cât și o parte din mass-media românească au relatat prea puțin despre raportul american emis, se cuvine mai întâi să clarificăm câteva aspecte legate atât de statutul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, cât și despre proveniența și valoarea probatorie a documentelor publicate în anexele raportului Comisiei *„The Foreign Censorship Threat, Part II”*, din 3 februarie 2026.

Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii (House Committee on the Judiciary), înființată în anul 1813, este una dintre cele mai vechi comisii permanente ale legislativului american. Comisia exercită atribuții legislative și de control în domeniul administrării justiției, inclusiv asupra organizării instanțelor federale și a procedurilor judiciare.

În spațiul public românesc, denumirea Comisiei a fost redată neunitar, inclusiv în comunicările autorităților.

În declarația din 4 februarie 2026, Președintele României, Nicușor Dan, a folosit denumirea *„Comitetul Judiciar al Camerei Reprezentanților din Congresul SUA”*, iar Consiliul Național al Audiovizualului a utilizat formula *„Comitetul pentru Justiție al Camerei Reprezentanților”*. Pe lângă aceste variante a circulat și denumirea *„Comitetul juridic”*, generând confuzie, deși toate denumirile desemnează aceeași comisie parlamentară americană.

Structurile de lucru ale puterii legislative sunt comisii (Camera Deputaților are comisii, Senatul are comisii, nu comitete). Termenul *„comitet”* provine din preluarea mecanică a englezescului committee. În limba română, comitetul este definit drept *„organ de conducere colectivă a unor organizații politice, obștești etc.”*, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, ediția a doua revăzută și adăugită, din anul 2009, adică o structură de alt tip, cum sunt Comitetul Economic și Social European sau Comitetul european pentru servicii digitale, care nu au statut parlamentar.

O comisie este un colectiv însărcinat cu o activitate specifică de control și analiză pe lângă o instituție, structura americană fiind o comisie permanentă a parlamentului, similară ca rol de control parlamentar și cercetare cu Comisia pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții din Camera Deputaților sau cu alte Comisii permanente din Parlamentul României.

Opțiunea pentru denumirea judiciară și nu juridică este o alegere determinată de termenul original the Judiciary din denumire care trimite direct la justiție, la instanțele federale, judecători și la procedurile judiciare, acestea reprezentând și primele competențe ale instituției. Când se traduce denumirea unei instituții de asemenea nivel, se folosește termenul care reflectă și materia de activitate, iar raportul folosește unitar denumirea *„Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii”*.

Odată clarificate și aceste aspecte legate de denumirea Comisiei, să clarificăm și statutul acestei Comisii judiciare. Statutul Comisiei judiciare derivă din atribuția constituțională a Congresului de a exercita funcția de control parlamentar (*oversight*), de anchetă și de legiferare, în cadrul articolului I din Constituția SUA. Competențele Comisiei privesc sistemul judiciar federal, aplicarea legilor, drepturile civile, libertatea de exprimare protejată de Primul Amendament și investigarea abuzurilor de putere comise de autorități interne sau de actori externi care afectează interesele sau principiile democratice protejate de legislația americană.

Prin comparație, Comisia pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții transmite adrese oficiale, pe care o parte din clasa politică de la putere le tratează ca fiind opționale ca răspuns, încălcând legea prin depășirea termenelor legale de răspuns cu sute de zile, aspect care în orice altă țară democratică ar fi fost sancționat drastic atât de Instituția Parlamentului, cât și de Justiție. Solicitările formulate în temeiul articolului 111 alineatul (1) din Constituție nu sunt însoțite de nicio consecință pentru autoritatea care răspunde incomplet, răspunde formal sau nu răspunde deloc. Deosebirea dintre mecanismele parlamentare explică de ce o parte a probelor privind alegerile din România se află astăzi în arhiva Comisiei Congresului american. Până la acest nivel de respect instituțional și legal, deși garantat de lege și de Constituție, dar sfidat de o parte din clasa politică în realitate, să vedem cum funcționează mecanismele democratice ale partenerului strategic al României.

Ordinele de citare parlamentară emise sub formă de subpoena (fie subpoena ad testificandum pentru audieri, fie subpoena duces tecum pentru predarea de documente, corespondență și înregistrări) de către Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților au o

valoare juridică şi forţă obligatorie, nefiind simple recomandări sau adrese administrative de rutină.

Puterea de anchetă a unei comisii a Congresului nu figurează expres în textul Constituției Statelor Unite. Puterea de a emite asemenea ordine a fost recunoscută de Curtea Supremă ca putere inerentă funcției legislative, prin hotărârea McGrain v. Daugherty, 273 U.S. 135 (1927), potrivit căreia fără informație Congresul (Parlamentul) nu poate legifera în cunoștință de cauză. Această putere se exercită prin citația parlamentară, subpoena, emisă în temeiul regulamentului Camerei Reprezentanților.

Când Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii solicită predarea documentelor prin citații parlamentare de tip subpoena, refuzul deliberat și nejustificat de a respecta o citație valabil emisă constituie sfidarea Congresului, sancționată penal potrivit secțiunii 192 din titlul 2 al Codului Statelor Unite. Separat, Camera Reprezentanților poate autoriza o acțiune în fața unei instanțe federale pentru obligarea la predarea înscrisurilor.

Forța constituțională și legală a Comisiei derivă din puterea însăși a Congresului SUA de a investiga și de a trage la răspundere entități care obstrucționează aflarea adevărului. Documentele obținute sau declarațiile consemnate în cadrul acestor proceduri constituie probe oficiale recunoscute la nivel federal, apte de a fundamenta rapoarte guvernamentale majore, rechizitorii sau decizii legislative cu impact internațional.

Înscrisurile sunt predate de autorii lor sub riscul răspunderii penale și arată corespondențe și fapte în forma în care au circulat. Prin acest mecanism, românii au putut analiza și evalua corespondența platformei TikTok cu serviciile Comisiei Europene, ajunsă în dosarul american deoarece legea americană a obligat predarea documentelor.

Raportul american, *„Amenințarea cenzurii străine, Partea a II-a: campania de un deceniu a Europei de a cenzura internetul global și modul în care dăunează libertății de exprimare americane în Statele Unite”*, a fost publicat la 3 februarie 2026 de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, cu 302 exhibite în cinci volume de anexe, iar Partea I, din 25 iulie 2025, nu menționa România. Raportul nu produce niciun efect juridic în România și nu are nevoie să producă: exhibitele anexate lui sunt înscrisuri predate de companii sub sancțiune penală, reproduc corespondența Comisiei Europene, a autorităților române și a platformelor în forma în care a circulat, și de aceea Parlamentul României are obligația să le analizeze, indiferent de ce concluzii au tras autorii americani din ele.

Nota 74 a raportului enumeră fiecare citație. La 26 februarie 2025 au fost citate opt companii: Apple, Amazon, Microsoft, Rumble, Alphabet, TikTok, X și Meta. A noua, către Reddit, a fost emisă la 17 aprilie 2025, a zecea, către OpenAI, la 5 noiembrie 2025. Separat de citații, comisia americană a obținut documente și pe cale de simplă solicitare, fără constrângere, de la Access Now și Institute for Strategic Dialogue, în iulie 2025, și de la Universitatea Stanford, în octombrie 2025. Este relevantă precizarea statutului acestor documente pentru a arăta că statul român nu le poate trata ca pe simple materiale de lectură oarecare, aceste documente, fiind **predate sub citație**, sunt produse **sub sancțiune penală,**

cu răspunderea companiei pentru caracterul complet și nealterat al materialelor, iar toate exhibitele privind România provin din această categorie de acte. Autenticitatea exhibitelor nu a fost contestată de niciunul dintre emitenți, iar producerea sub constrângere le dă forță ridicată pentru existența și conținutul comunicărilor pe care le reproduc.

La 16 martie 2026, președintele Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, Jim Jordan, a transmis platformei TikTok și celorlalte nouă companii citate câte o scrisoare prin care a reamintit că citația din 26 februarie 2025 are caracter continuu și obligă companiile să păstreze și să predea comisiei americane comunicările cu Comisia Europeană și cu autoritățile statelor membre ale Uniunii Europene, inclusiv mesajele setate să se șteargă automat. Scrisoarea invocă declarația lui Prabhat Agarwal, șeful echipei Comisiei Europene care aplică Regulamentul privind serviciile digitale, relatată de publicația POLITICO, potrivit căreia colegi ai săi începuseră să își trimită mesaje printr-o aplicație criptată, în loc de e-mail, multe dintre ele cu ștergere automată, iar intervalele după care mesajele se ștergeau deveneau tot mai scurte. Scrisoarea nu publică acele mesaje și nu arată dacă TikTok a predat ulterior documente suplimentare despre alegerile din România.

Dintre cele 302 documente, șaizeci au legătură cu România, iar douăzeci și nouă privesc direct alegerile din 2024 și 2025: documentele transmise de autoritățile române, cererile adresate furnizorului platformei TikTok, corespondența Comisiei Europene cu autoritățile române și cu furnizorul, semnalările transmise prin Sistemul de Răspuns Rapid și tabelele cu semnalări.

Douăzeci și două au legătură cu România doar prin prezența asociației Funky Citizens pe listele subgrupului de criză și ale plenarelor Codului de bune practici, până în octombrie 2024; fără nicio analiză despre România, aceste documente probează **circuitul instituțional în care asociația a fost inclusă.** Alte nouă conțin referiri directe la România sau la autoritățile române: datele de moderare ale platformei pentru România din iulie până în decembrie 2023, nominalizarea României în martie 2022 între statele considerate expuse dezinformării, raportul atelierului EU Internet Forum din 29 septembrie 2022, între anexele căruia figurează o prezentare a Serviciului Român de Informații pentru atelierul privind conținutul care nu este ilegal, dar este considerat dăunător, și manualul rezultat din acel atelier, întocmit cu constatări și imagini furnizate de autorități române.

Legat de afirmațiile din spațiul public, clarific că documentele oficiale și rapoartele comisiilor parlamentare din Statele Unite ale Americii au o greutate probatorie de nivel internațional, au o greutate probatorie recunoscută internațional și pot fi valorificate de orice comisie parlamentară din alte state pentru propriile analize, investigații și, mai ales, în procesul de legiferare pentru protecția drepturilor cetățenilor.

Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii a desfășurat o anchetă și a publicat documente oficiale privind legătura dintre intervențiile Comisiei Europene și restrângerea libertății de exprimare, aspecte pe care nicio altă instituție din România nu le-a investigat, cu atât mai puțin Parlamentul României, care are obligația

constituțională de a veghea la respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor săi.

Documentele au fost anexate raportului american ca probe numerotate, denumite în limba engleză *„exhibits”*. În raport, fiecare document este identificat prin termenul *„exhibit”*, urmat de numărul atribuit în raportul american, pentru a putea fi studiat individual.

VI.3. Documentele americane privind România și necesitatea cercetării parlamentare

La 28 noiembrie 2024, după primul tur al alegerilor prezidențiale și înainte de anularea scrutinului, Comisia Europeană a cerut platformelor semnatare ale Codului de bune practici privind dezinformarea să activeze pentru România Sistemul de Răspuns Rapid. TikTok a acceptat în aceeași zi, iar Meta și Microsoft la 29 noiembrie 2024 (Exhibitul 263).

Prin acest mecanism, organizațiile de verificare a faptelor au transmis TikTok semnalări privind materiale electorale publicate pe platformă, folosind adresa dedicată cop-rrs-elections@tiktok.com. Mesajele erau trimise în copie atât unor angajați ai Comisiei Europene, cât și la adresa CNECT-COP-TASK-FORCE, folosită de grupul operativ al Codului de bune practici. Grupul era coordonat de Direcția Generală Rețele de Comunicare, Conținut și Tehnologie a Comisiei Europene. Corespondența este reprodusă în Exhibitele 181 și 183–186.

De la solicitarea activării Sistemului de Răspuns Rapid pentru România, la 28 noiembrie 2024, și până astăzi, nu am identificat nicio analiză efectuată de autoritățile române asupra acestei solicitări și a corespondenței privind semnalarea conținutului electoral prin acest mecanism.

Președintele României și prim-ministrul au declarat public, la 4 februarie 2026, că raportul american nu privește România. Consiliul Național al Audiovizualului a refuzat să răspundă întrebărilor privind raportul american, invocând lipsa efectelor juridice ale raportului american în dreptul Uniunii Europene. Comisia Europeană a respins acuzațiile ca nefondate și a declarat că nu deține nicio investigație sau evaluare internă a acestora. Documentele publicate în anexe cuprind însă corespondența purtată de propriile servicii ale Comisiei Europene, al cărei conținut era cunoscut serviciilor care au redactat-o și au primit-o.

Documentele publicate de Congresul american nu sunt opinii ale autorilor raportului. Sunt corespondența purtată chiar de participanții la intervențiile asupra conținutului electoral din România, adică Comisia Europeană, platforma TikTok, autoritățile române și verificatorii de fapte.

Verificarea conținutului acestor documente nu poate fi înlocuită prin acceptarea explicațiilor Comisiei Europene. Invocarea protejării democrației obligă autoritățile române să confrunte aceste explicații cu toate datele disponibile, inclusiv cu documentele care pot contrazice justificările oficiale. Acceptarea unei singure versiuni și ignorarea înscrisurilor

contrare înseamnă folosirea selectivă a informației, incompatibilă cu cercetarea faptelor şi cu apărarea drepturilor cetățenilor români care sunt şi cetățeni europeni.

Am studiat exhibitele care privesc România pentru a înțelege mecanismul prin care au fost aplicate măsurile reclamate de petenți.

Motivarea hotărârii de anulare, plângerile petenților şi documentele obținute de Congresul american conduc la același mecanism european. Fără cunoașterea modului în care acest mecanism a fost construit şi aplicat, nici temeiurile anulării alegerilor, nici restrângerile dreptului la libera exprimare în spațiul public pe platformele de social media, reclamate de cetățeni, nu pot fi evaluate corect.

VI.4. Cadrul normativ european şi conceptele folosite în motivarea anulării alegerilor

Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 de anulare a întregului proces electoral prezidențial a fost pronunțată în contextul unui cadru european dezvoltat treptat în perioada 2015–2024, cu scopul declarativ al protejării proceselor democratice împotriva dezinformării din mediul online.

Acest cadru s-a extins de la politica externă a Uniunii Europene la reglementarea platformelor online, prin mecanisme care au permis Comisiei Europene să intervină, în cooperare cu autoritățile naționale şi platformele, asupra conținutului electoral din statele membre, inclusiv din România. Pentru combaterea dezinformării au fost create **Codul de bune practici privind dezinformarea, sistemul de răspuns rapid, notificatorii de încredere, cererile de informații adresate platformelor şi ordinele de conservare a datelor.**

Codul de bune practici privind dezinformarea din 2022, semnat de TikTok, **era un instrument voluntar**. A fost transformat în cod de conduită în sensul articolului 45 din Regulamentul (UE) 2022/2065 abia după anularea alegerilor, prin avizul Comisiei Europene şi al Comitetului european pentru servicii digitale din 13 februarie 2025, cu efect de la 1 iulie 2025.

Această direcție a fost adoptată de statele membre ale Uniunii Europene pentru a se alinia la standardele impuse de Uniunea Europeană şi pentru a evita sancțiunile sau criticile diplomatice, urmând îndeaproape directivele venite de la Bruxelles.

Hotărârea de anulare a alegerilor prezidențiale nu poate fi disociată de evoluția cadrului european de combatere a dezinformării, dezvoltat progresiv de Uniunea Europeană începând din 2015.

Argumentul central al Curții Constituționale, potrivit căruia corpul electoral a fost manipulat prin intermediul platformelor de socializare, nu reprezintă o construcție juridică națională originară, ci o preluare discreționară a categoriilor de risc instituite în cadrul european, sprijinită pe instrumente normative al căror regim juridic şi a căror aplicabilitate în timp au fost ignorate în motivarea hotărârii.

În perioada alegerilor prezidențiale din noiembrie și decembrie 2024 erau în vigoare următoarele acte europene.

Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale (Digital Services Act, DSA)

Regulamentul este obligatoriu și era pe deplin aplicabil platformei TikTok și impune platformelor online foarte mari obligația de a evalua și de a reduce riscurile sistemice pe care serviciul lor le produce asupra proceselor electorale. Manipularea prin algoritmi este tratată ca un risc sistemic al platformei, iar sancțiunea privește compania, prin amenzi de până la 6% din cifra de afaceri mondială.

Regulamentul privind serviciile digitale tratează dezinformarea drept conținut legal, dar dăunător, și nu prevede nicio măsură de intervenție care să poată duce la anularea unui întreg proces electoral. Comisia Europeană nu are temei să intervină în procesul electoral al unui stat membru prin alte mecanisme decât cele prevăzute de regulamentele Uniunii Europene.

La 24 noiembrie 2024, data primului tur de scrutin, Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale se aplica tuturor furnizorilor de servicii intermediare de la 17 februarie 2024. Obligațiile suplimentare ale platformelor online foarte mari se aplicau platformei TikTok de la 25 august 2023, inclusiv articolele 27, 34, 35, 38, 39 și 40.

Competența de supraveghere este împărțită de articolul 56 din același regulament. Alineatul (1) dă statului membru în care se află locul principal de stabilire al furnizorului *„competența exclusivă de a supraveghea și a asigura respectarea prezentului regulament”*, cu excepțiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4). Alineatul (2) rezervă Comisiei Europene *„competența exclusivă de a supraveghea și a asigura respectarea capitolului III secțiunea 5”*, iar alineatul (3) îi adaugă competența de supraveghere a platformelor online foarte mari pentru celelalte obligații din regulament. Articolele 34 și 35, pe care s-a întemeiat procedura deschisă împotriva platformei la 17 decembrie 2024, fac parte din capitolul III secțiunea 5, astfel încât în această materie nicio autoritate română nu avea competență de supraveghere.

Articolul 36 din Regulamentul (UE) 2022/2065 (DSA) reglementează un mecanism excepțional de răspuns în situații de criză, aplicabil atunci când circumstanțe extraordinare generează amenințări grave la adresa siguranței publice sau a sănătății publice în Uniune ori în părți semnificative ale teritoriului acesteia.

Activarea presupune o decizie a Comisiei Europene, adoptată la recomandarea Comitetului european pentru servicii digitale, supusă unor cerințe de necesitate, proporționalitate, publicitate și limitare în timp. Articolul 36, privind mecanismul de răspuns la criză, putea fi activat de Comisia Europeană. Nu a fost activat pentru România în noiembrie și decembrie 2024.

În lipsa unei decizii oficiale a Comisiei Europene de constatare a unei stări de criză sistemică, autoritățile naționale și canalele informale de alertă (precum Sistemul de Răspuns Rapid) au operat blocaje și presiuni de înlăturare a conținutului în România, ocolind garanțiile stricte și controlul pe care un astfel de mecanism european le-ar fi impus.

Intervențiile documentate în acest capitol s-au desfășurat prin acte ale autorităților naționale și prin canale de semnalare activate cu participarea Comisiei Europene, inclusiv prin Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici.

Acest sistem nu putea ține locul mecanismului prevăzut de articolul 36 și nici nu putea înlătura garanțiile legale aplicabile măsurilor efectiv adoptate. Participarea Comisiei Europene la aceste mecanisme nu conferea autorităților române competențe suplimentare și nu acoperea încălcările documentate ale obligațiilor de motivare, individualizare și contestare a măsurilor.

Invocarea protejării alegerilor nu putea transforma semnalările informale în ordine legale, nu putea suplini temeiurile juridice necesare și nu putea scoate restrângerile libertății de exprimare de sub controlul legalității.

Articolul 34 alineatul (1) din DSA obligă platformele online foarte mari și motoarele de căutare online foarte mari să identifice și să evalueze riscurile pe care funcționarea serviciilor, inclusiv algoritmii, le poate produce în Uniune. Printre riscurile prevăzute de regulament, la litera (c), se află afectarea dezbaterii publice, a proceselor electorale și a securității publice. Potrivit alineatului (2), evaluarea nu se limitează la conținutul publicat, ci cuprinde și felul în care platforma recomandă mesajele, afișează publicitatea, moderează conținutul și aplică regulile de utilizare, ținând seama de limba și de particularitățile culturale ale publicului.

Articolul 35 alineatul (1) din DSA obligă platformele online foarte mari (furnizorii de VLOPs și VLOSEs) să reducă riscurile pe care le-au identificat, iar măsurile pe care platformele le iau trebuie să fie *„rezonabile, proporționale și eficace”* și să corespundă riscurilor concrete, adaptate riscurilor sistemice specifice identificate la articolul 34.

Regulamentul nu impune o soluție unică. Platforma poate schimba felul în care funcționează serviciul, regulile de utilizare, moderarea, algoritmii sau publicitatea și poate coopera cu notificatorii de încredere și cu alte platforme prin coduri de conduită: ajustarea proiectării, a caracteristicilor sau a funcționării serviciilor, adaptarea termenilor și condițiilor, adaptarea proceselor de moderare a conținutului, testarea și adaptarea sistemelor algoritmice, adaptarea sistemelor de publicitate și consolidarea proceselor interne pentru detectarea, identificarea și eliminarea conținutului ilegal și detectarea riscurilor sistemice.

Orientările Comisiei Europene pentru furnizorii de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari privind atenuarea riscurilor sistemice pentru procesele electorale, prezentate la 26 martie 2024 și publicate ca Comunicarea C/2024/3014 din 26 aprilie 2024, nu au caracter obligatoriu.

În timpul campaniei și al procesului electoral din România din 2024, Comisia Europeană își întemeia supravegherea TikTok pe DSA, deja aplicabil, care obliga platforma să evalueze și să reducă riscurile pentru procesele electorale. AI Act și principalele dispoziții ale regulamentului privind publicitatea politică nu erau încă aplicabile.

În timpul alegerilor din România din 2024, DSA permitea Comisiei Europene să verifice cum platformele foarte mari gestionau riscurile electorale create inclusiv de

promovarea și recomandarea conținutului. Controlul se exercita asupra modului în care platformele moderau și distribuiau mesajele electorale, fără ca DSA să confere Comisiei o putere generală de a aproba sau de a interzice fiecare mesaj politic.

În cazul alegerilor din România din 2024, articolul 35 obliga TikTok să trateze la fel riscurile create de toți competitorii. Obligația privea comportamentul coordonat neautentic, indiferent de candidatul sau de partidul promovat.

Comunicatele platformei din decembrie 2024 și ianuarie 2025 consemnează rețele de conturi care promovau mai mulți competitori: Călin Georgescu și partidul AUR, Nicolae Ciucă și PNL, Mircea Geoană, precum și o rețea care critica Guvernul. Procedura deschisă de Comisia Europeană la 17 decembrie 2024 privește modul în care TikTok a gestionat riscurile pentru alegeri, în special prin sistemele de recomandare și prin publicitatea politică, nu un candidat anume.

Articolul 35 nu este temei legal pentru a cere restrângerea conținutului unui competitor. Asemenea ordine se emit potrivit articolului 9 din DSA, de autoritățile naționale, pe baza dreptului Uniunii sau a dreptului intern.

Pentru încălcarea acestor obligații, articolul 74 alineatul (1) din DSA permite Comisiei Europene să aplice amenzi de până la 6% din cifra de afaceri mondială anuală a platformei. Platforma răspunde astfel dacă nu a evaluat și nu a redus riscurile pentru procesele electorale, inclusiv pentru alegerile naționale.

Răspunderea privește felul în care platforma își gestionează serviciul, nu desfășurarea sau rezultatul alegerilor, care rămân în competența statelor membre.

Procedura deschisă împotriva TikTok la 17 decembrie 2024 privește sistemele platformei legate de alegeri *„indiferent de locul alegerilor în Uniune”* și putea duce la o asemenea sancțiune. Potrivit răspunsului transmis la 24 iunie 2026 de Henna Virkkunen, Vicepreședinte executiv al Comisiei Europene, la adresele pe care le-am transmis, respectiv nr. 7c-16/90 și 7c-16/91 din 1 aprilie 2026, procedura era încă deschisă. În același răspuns, Comisia Europeană confirmă că *„desfășurarea și organizarea alegerilor sunt competența și responsabilitatea statelor membre”* și că *„nu se amestecă în procesele electorale ale statelor membre”*.

Conform Regulamentului privind serviciile digitale (DSA, Regulamentul (UE) 2022/2065), condițiile aplicabile ordinelor emise de autoritățile naționale pentru a acționa împotriva unui conținut ilegal sunt reglementate de articolul 9.

Potrivit acestui articol, când o autoritate judiciară sau administrativă competentă dintr-un stat membru dispune unei platforme, precum TikTok sau Meta, ștergerea ori blocarea unui conținut ilegal, **ordinul trebuie să indice temeiul juridic exact, să explice de ce conținutul încalcă legea, să identifice precis materialul vizat, să precizeze întinderea teritorială a măsurii și să cuprindă informații privind căile de atac.** Platforma trebuie să informeze autoritatea emitentă despre modul în care a dat curs ordinului emis și să informeze persoana vizată despre ordinul emis și despre modul în care i s-a dat curs, în condițiile articolului 9.

Pe lângă aceste ordine, DSA reglementează separat notificările privind conținutul ilegal și deciziile luate de platforme, însă intervențiile statului trebuie să respecte standardele de legalitate și transparență. Obligațiile de motivare a deciziilor platformei și mecanismele de contestare sunt prevăzute de articolele 17, 20 și 21. **Existența acestor mecanisme nu înlătură obligația autorităților publice de a respecta condițiile legale aplicabile propriilor intervenții.**

În analiza intervențiilor din noiembrie și decembrie 2024 trebuie distinse actele oficiale, precum decizia Biroului Electoral Central din 20 noiembrie 2024 transmisă către TikTok, **de semnalările trimise prin canale informale. Simpla existență a unui act oficial nu dovedește îndeplinirea tuturor condițiilor articolului 9, la fel cum o semnalare informală nu are valoarea unui ordin administrativ sau judiciar.**

Documentele analizate arată că, în paralel cu actele autorităților române, au funcționat canale private de semnalare, inclusiv Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici și adrese de e-mail dedicate, fără respectarea garanțiilor procedurale, dincolo de scopul declarat al combaterii dezinformării.

Conținutul a fost blocat și vizibilitatea a fost restrânsă frecvent nu în baza ordinelor administrative sau judiciare conforme, ci prin intermediul unor semnalări informale transmise prin canale private, precum Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici sau solicitări pe e-mailuri dedicate, eludând garanțiile procedurale și normele de motivare și contestare prevăzute de legislația europeană.

Legal înseamnă că mesajul, opinia sau informația publicată de un cetățean **nu încalcă nicio lege a țării, nu este infracțiune, nu face apologia terorismului, nu este defăimare penală sau fraudă,** iar Constituția garantează libertatea de exprimare. Dăunător (în viziunea birocratică) înseamnă că respectiva opinie este considerată de către guverne, Comisia Europeană sau ONG-uri activiste ca fiind *„toxică”* pentru consensul politic, pentru campaniile electorale, pentru încrederea în instituții sau pentru narațiunile oficiale (de exemplu, o critică dură la adresa unei decizii guvernamentale sau o opinie suveranistă).

Într-o democrație constituțională sănătoasă, statul poate restrânge doar conținutul ilegal (pe bază de lege). Inventând categoria de *„legal dar dăunător”*, birocrația internațională și platformele Big Tech și-au creat un instrument discreționar care ocolește legalitatea deciziilor. Deși se admite că cetățeanul nu a comis vreo infracțiune și că textul scris sau materialul video este legal, îi șterg contul, îi taie vizibilitatea sau îi cenzurează opinia publică pe motiv că *„afectează climatul public”* pentru că intră în această categorie de *„dezinformare”* vag definită.

Exact asta s-a întâmplat în cazul alegerilor prezidențiale: opiniile, susținerea pentru un anumit candidat sau criticile la adresa sistemului au fost etichetate drept *„dăunătoare”* prin rapoartele ONG-urilor și notele de securitate. Pentru că nu puteau fi incriminate penal (fiind perfect legale), au fost scoase din circuitul public prin pârghiile netransparente ale platformelor și ale codurilor de bune practici, ocolind complet Constituția și instanțele de judecată.

Aceasta este marea fraudă conceptuală a cenzurii moderne: să pedepseşti conţinutul legal sub pretextul că protejezi democraţia.

Regulamentul (UE) 2024/900 privind transparenţa şi vizarea unui public-ţintă în publicitatea politică

Regulamentul este obligatoriu, dar obligațiile sale de fond nu erau aplicabile la data alegerilor. Intrase în vigoare cu șapte luni înaintea scrutinului, însă cea mai mare parte a obligațiilor se aplică abia de la 10 octombrie 2025. La data alegerilor erau aplicabile numai articolul 3, privind definițiile, și articolul 5 alineatul (1), care interzice furnizorilor să își restrângă serviciile pe criteriul reședinței sau al locului de stabilire al sponsorului.

Regulile de transparență a publicității politice invocate în dezbaterea publică din decembrie 2024 nu erau obligatorii la data anulării scrutinului prezidențial.

Regulamentul (UE) 2024/1689 privind inteligenţa artificială (AI Act)

Regulamentul (UE) 2024/1689 era în vigoare din august 2024, **însă obligaţiile privind sistemele de inteligenţă artificială cu risc ridicat destinate să influenţeze rezultatul alegerilor nu deveniseră aplicabile în timpul campaniei electorale.** Calendarul inițial prevedea aplicarea de la 2 august 2026, termen amânat la 2 decembrie 2027 prin Regulamentul (UE) 2026/1744 al Parlamentului European și al Consiliului din 8 iulie 2026, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 24 iulie 2026 și intrat în vigoare la 27 iulie 2026.

Regulamentul european privind inteligența artificială, AI Act, abordează riscul electoral din perspectiva tehnologiei folosite. Anexa III punctul 8 litera (b) include în categoria sistemelor cu risc ridicat sistemele de inteligență artificială destinate să influențeze rezultatul alegerilor sau al referendumurilor ori comportamentul de vot. Pentru această categorie, regulamentul prevede transparență, verificarea respectării cerințelor legale și supraveghere umană. Încadrarea nu cuprinde automat orice algoritm de recomandare și exclude instrumentele folosite numai pentru organizarea administrativă și logistică a campaniei, dacă rezultatele nu sunt prezentate direct alegătorilor.

Cele trei regulamente privesc aceeași campanie online, dar reglementează activități diferite. DSA stabilește obligațiile platformelor, Regulamentul (UE) 2024/900 privește transparența publicității politice, iar AI Act impune cerințe pentru sistemele de inteligență artificială destinate influențării votului. Obligațiile nu au devenit însă aplicabile în același timp.

Articolul 30 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2024/900 prevede că regulamentul *„se aplică de la 10 octombrie 2025”*, cu excepția articolului 3 și a articolului 5 alineatul (1), aplicabile de la intrarea în vigoare.

La 24 noiembrie 2024 se aplicau, prin urmare, definițiile din articolul 3 și interdicția discriminării în furnizarea serviciilor de publicitate politică prevăzută la articolul 5 alineatul (1). Definițiile stabileau înțelesul termenilor, fără să facă aplicabile obligațiile prevăzute

pentru octombrie 2025. O definiție nu impune nicio conduită. Platformele nu aveau încă, în temeiul acestui regulament, obligațiile privind etichetarea materialelor publicitare și indicarea sponsorului. Nu se aplicau nici dispozițiile privind registrul european al materialelor publicitare, desemnarea autorităților naționale competente, dreptul de plângere sau sancțiunile. Nici restricțiile privind sponsorii din afara Uniunii, prevăzute la articolul 5 alineatul (2) pentru cele trei luni anterioare alegerilor, nu erau aplicabile. Este singura normă a regulamentului care privește finanțarea străină a publicității politice.

Curtea Constituțională a invocat acest regulament la paragraful 13 din Hotărârea nr. 32/2024, deși dispozițiile privind transparența publicității politice nu erau încă aplicabile la data anulării alegerilor.

CONCLUZIE. La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională nu putea invoca nerespectarea dispozițiilor Regulamentului (UE) 2024/900 aplicabile abia din 10 octombrie 2025 pentru a justifica anularea alegerilor. Competitorilor electorali nu li se putea imputa încălcarea unor obligații pe care nu le aveau la data scrutinului.

Directiva (UE) 2022/2555 privind securitatea cibernetică (NIS2)

Directiva este un act obligatoriu de armonizare, care stabilește măsuri pentru protecția rețelelor și a sistemelor informatice. Termenul de transpunere în dreptul național se împlinise la 17 octombrie 2024. Nici Directiva europeană nu conține vreo competență de invalidare a alegerilor.

Conceptele folosite în motivarea hotărârii Curții Constituționale

În dreptul intern erau aplicabile Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale și Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010.

Competența de a soluționa plângerile privind campania electorală aparținea birourilor electorale, potrivit articolului 42 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004. Contestația împotriva deciziei unui birou electoral județean se adresa Biroului Electoral Central, în termen de cel mult 48 de ore de la afișarea deciziei, potrivit alineatului (3), iar soluționarea plângerilor și a contestațiilor se făcea în termen de trei zile de la înregistrarea lor, potrivit alineatului (4). Prelucrarea datelor personale era guvernată de Regulamentul (UE) 2016/679.

Soluționând contestația împotriva Deciziei nr. 31 din 18 noiembrie 2024 a Biroului Electoral Județean nr. 25 Ilfov, Biroul Electoral Central a admis contestația prin Decizia nr. 175D din 20 noiembrie 2024, a reținut că obligația privește toate materialele, atât cele din mediul online, cât și cele tipărite, și a dispus înlăturarea materialelor online care nu conțin codul.

Dintre aceste acte, Curtea Constituțională a invocat expres numai Regulamentul (UE) 2024/900, la paragraful 13 din Hotărârea nr. 32/2024. **La paragraful 10, Curtea s-a**

întemeiat şi pe Declaraţia interpretativă a Codului de bună conduită în materie electorală privind tehnologiile digitale şi inteligenţa artificială, adoptată de Comisia de la Veneţia, potrivit textului hotărârii, chiar la 6 decembrie 2024. Din celelalte acte europene, Curtea a preluat doar categoriile, riscurile și standardele, pentru a susține că procesul electoral a fost *„viciat pe toată durata desfășurării lui și în toate etapele”*.

Curtea a preluat din cadrul european următoarele concepte și le-a transplantat în dreptul electoral național.

Riscul sistemic şi manipularea prin algoritmi, preluate din Regulamentul (UE) 2022/2065

Curtea a preluat teza influenţării alegătorilor prin algoritmii platformelor, în special TikTok, și a tratat-o ca viciu al alegerilor. Teza este formulată la paragraful 14 al hotărârii, citat integral la începutul capitolului. Regulamentul prevede însă, pentru asemenea riscuri, numai amenzi aplicate companiilor de Comisia Europeană, nu anularea unui întreg proces electoral.

Regulamentul conține două norme despre sistemele de recomandare. Articolul 27 alineatul (1) obligă furnizorii de platforme online să stabilească în condițiile generale de utilizare, *„într-un limbaj simplu și inteligibil, principalii parametri utilizați în sistemele lor de recomandare, precum și orice opțiuni prin care destinatarii serviciului pot modifica sau influența parametrii principali respectivi”*. Articolul 38 adaugă, pentru platformele online foarte mari, obligația de a oferi, pentru fiecare sistem de recomandare, *„cel puțin o opțiune care nu se bazează pe crearea de profiluri”*. Niciuna dintre aceste două norme nu interzice tratamentul algoritmic diferențiat al conținutului politic, niciuna nu stabilește un prag de amplificare peste care un rezultat electoral ar fi viciat și niciuna nu atașează vreo consecință asupra unui scrutin.

Publicitatea politică netransparentă şi campaniile nedeclarate, preluate din Regulamentul (UE) 2024/900

Curtea a invocat finanțarea netransparentă și promovarea nedeclarată în mediul online, deși principalele obligații de fond ale acestui regulament nu erau aplicabile la data alegerilor.

Utilizarea inteligenţei artificiale, preluată din Regulamentul (UE) 2024/1689

Curtea a reținut *„utilizarea netransparentă și cu încălcarea legislației electorale a tehnologiilor digitale și a inteligenței artificiale”* ca amenințare la adresa caracterului liber al votului, deși normele privind sistemele cu risc ridicat nu erau aplicabile în timpul campaniei.

Curtea Constituțională a luat aceste riscuri, care în dreptul european sunt instrumente de conformare administrativă și de sancționare a platformelor, și le-a transformat, pe cale pretoriană, în motive de invalidare a votului.

Legislația europeană nu conține nicio prevedere care să permită anularea unui scrutin pe asemenea temeiuri. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 permite anularea alegerilor numai

dacă votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților în al doilea tur, nu pentru *„dezinformare”* în mediul online. Curtea a anulat scrutinul fără o normă legală care să o permită, ignorând regimul juridic și aplicabilitatea în timp a actelor europene din care a preluat categoriile, fără ca vreo autoritate competentă să fi stabilit, printr-o procedură contradictorie, că manipularea s-a produs efectiv și fără vreo măsurătoare a impactului produs asupra rezultatului final.

Cererile autorităților române față de cerințele articolului 9 din Regulament

1. Autoritățile române au cerut restrângerea conținutului electoral prin e-mailuri informale, iar nu prin ordine. Platforma a consemnat, la punctul 8 litera i, fila 2291 a Exhibitului 268: *„Înaintea datei de 21 noiembrie 2024, TikTok a primit un număr redus de comunicări din partea Autorității Electorale Permanente, cuprinzând cereri informale. Fiecare dintre aceste comunicări a fost transmisă prin e-mail informal către managerul pentru relații cu autoritățile și politici publice al TikTok pentru România. E-mailurile nu pretindeau a fi și nu priveau ordine sau autorizări formale; cuprindeau pur și simplu cereri informale expuse în corpul mesajului.”*

În același document, la punctul 5, fila 2290, platforma a declarat: *„Între 1 septembrie 2024 și 24 noiembrie 2024, perioada relevantă: (i) TikTok nu are cunoștință că ar fi primit vreo notificare în temeiul articolului 16 prin mecanismul său dedicat din partea autorităților române; și (ii) în măsura în care au fost primite ordine din partea autorităților române, aceste ordine, precum și modul în care au fost comunicate către TikTok, nu îndeplineau criteriile prevăzute la articolul 9 din Regulamentul privind serviciile digitale.”* Constatarea este reluată la punctul 13, fila 2292: *„TikTok nu a primit din partea autorităților naționale române, în perioada relevantă, niciun ordin care să îndeplinească cerințele articolului 9 din Regulamentul privind serviciile digitale.”*

Aceeași situație este consemnată și în privința Poliției Române. La punctul 9, filele 2291 și 2292, platforma arată că Unitatea Centrală de Analiză a Informațiilor a transmis două cereri, la 21 și 23 noiembrie 2024, cuprinzând adrese URL ale unui conținut pretins ilegal potrivit legislației electorale române, cu privire specială la perioada de liniște electorală, și că *„acestea erau cereri informale, care de asemenea nu îndeplineau criteriile prevăzute la articolul 9 din Regulament”*.

Legea nr. 50/2024 stabilise, din martie 2024, cine putea cere unei platforme eliminarea unui conținut și în ce formă. Articolul 7 alineatul (1) dădea această competență autorităților publice cu atribuții de supraveghere în sectorul vizat. Articolul 8 alineatul (1) impunea ca cererea să îmbrace forma unui ordin care să îndeplinească cel puțin condițiile articolului 9 alineatul (2) din Regulament, adică să indice temeiul legal, să explice de ce conținutul este ilegal, să identifice exact conținutul vizat, să arate unde poate fi contestat și să se limiteze la teritoriul strict necesar. Articolul 8 alineatul (2) impunea transmiterea prin mijloace electronice, la punctul de contact desemnat oficial de platformă. Niciuna dintre aceste condiții nu a fost îndeplinită.

2. Autoritatea Electorală Permanentă a cerut eliminarea unui conținut pe motiv că insulta un partid politic și nu a indicat temeiul juridic nici după ce i-a fost cerut de două ori. Platforma a consemnat, la punctul 8 litera i, fila 2291: *„una dintre aceste cereri a fost ca TikTok să elimine conținut pe motiv că era «lipsit de respect și insultă partidul PSD», fără să indice vreun temei juridic anume în susținerea cererii. TikTok a solicitat de două ori detalii suplimentare privind temeiul juridic al acestei cereri, însă Autoritatea Electorală Permanentă nu a furnizat niciun asemenea detaliu în răspuns.”*

O autoritate a statului român a cerut unei platforme străine, în cursul campaniei electorale, eliminarea unui conținut critic față de un partid politic, fără să poată indica norma încălcată.

3. Niciuna dintre comunicările Autorității Electorale Permanente nu îndeplinea cerințele articolului 9 alineatul (2) din Regulament, iar platforma a enumerat ce lipsea. La punctul 8 litera ii, fila 2291: *„niciuna dintre aceste comunicări nu îndeplinea criteriile prevăzute la articolul 9 alineatul (2) din Regulament. De pildă, întrucât nu indicau clar temeiul juridic, nu cuprindeau o expunere de motive care să explice de ce informația constituie conținut ilegal, nu cuprindeau informații privind mecanismele de remediere și nu precizau întinderea teritorială. În plus, nu cuprindeau o traducere în limba engleză a elementelor esențiale și nu au fost transmise punctului unic de contact al TikTok, astfel cum cere articolul 9 alineatul (2) litera c) din Regulament.”*

Aceleași cerințe erau impuse de articolul 8 din Legea nr. 50/2024. Între elementele care lipseau se află informațiile privind mecanismele de remediere, adică exact ceea ce îi era necesar persoanei atinse de măsură pentru a o contesta.

4. Deciziile atașate aveau caracter general și nu erau adresate platformei, iar materialele au fost identificate prin e-mail, cu o interpretare mai largă decât deciziile însele. La punctul 8 litera ii, fila 2291, platforma arată: *„Începând cu 21 noiembrie 2024, Autoritatea Electorală Permanentă a început să atașeze decizii ale autorităților electorale române la unele dintre cererile transmise prin e-mail. Fiecare dintre aceste decizii avea caracter general și nu era adresată în mod specific TikTok. Autoritatea Electorală Permanentă a indicat, de pildă, în e-mailurile sale, din nou într-o manieră extrem de informală, adrese URL ale unui conținut pe care îl pretindea ilegal în temeiul deciziei anexate. TikTok observă că mai multe dintre comunicările Autorității Electorale Permanente urmăreau să transmită o interpretare foarte largă a deciziei anexate.”*

Articolul 3 al Deciziei nr. 175D din 20 noiembrie 2024 dispune înlăturarea materialelor de propagandă electorală din mediul online care îl ilustrează pe candidat și care nu conțin codul de identificare, fără să identifice niciun material. Identificarea a venit separat, prin e-mailurile din 21 noiembrie 2024. Potrivit tabelului de la fila 2293, acestea cereau ca TikTok să *„elimine toate materialele online ale candidatului Călin Georgescu care nu conțin codul de identificare al mandatarului financiar”*, indicând inițial două adrese URL de conturi, iar în e-mailul următor 14 adrese URL de videoclipuri *„de pe contul candidatului”* și alte șase adrese URL de videoclipuri privind *„conturi ale susținătorilor”*.

Articolul 9 alineatul (2) litera a) din Regulament și articolul 8 din Legea nr. 50/2024 impuneau ca aceste elemente să figureze în ordin, iar nu în corpul unui mesaj de poștă electronică atașat unei decizii cu caracter general.

Regulamentul prevede două căi prin care se poate interveni asupra unui conținut determinat. **Prima este ordinul autorității naționale,** în condițiile articolului 9. A doua este notificarea transmisă prin mecanismul prevăzut de articolul 16, pe care o poate folosi orice persoană fizică sau entitate și care, potrivit alineatului (2), trebuie să cuprindă *„o explicație suficient de justificată a motivelor”* și *„o indicație clară a localizării electronice exacte a informațiilor respective”*. Pentru notificatorii de încredere, articolul 22 alineatul (1) impune tratarea notificărilor cu prioritate, iar alineatul (2) condiționează acordarea acestui statut de decizia coordonatorului serviciilor digitale din statul membru de stabilire și de îndeplinirea a trei condiții, între care aceea de a fi *„independent de orice furnizori de platforme online”*. Autoritățile române nu au folosit niciuna dintre cele două căi.

5. Restrângerea a fost executată. Tabelul de la fila 2293 consemnează, în legătură cu Decizia nr. 175D: *„Evidențele noastre indică faptul că accesul la 14 videoclipuri a fost blocat în România la 22 noiembrie 2024 pentru încălcarea legii locale, potrivit deciziei relevante; alte trei videoclipuri au fost eliminate pentru încălcarea Normelor comunitare ale TikTok la 25 noiembrie 2024, iar încă un videoclip la 29 noiembrie 2024.”*

În legătură cu Decizia nr. 54 din 21 noiembrie 2024 a Biroului Electoral de Circumscripție Județeană nr. 3 Argeș, același tabel consemnează blocarea accesului din România la patru postări foto, la 22 noiembrie 2024, tot pentru încălcarea legii locale.

Blocarea teritorială pe temeiul legii române și eliminarea pentru încălcarea normelor proprii ale platformei sunt măsuri cu temeiuri distincte. Cele 14 videoclipuri și cele patru postări foto au fost blocate pe temeiul legii române, cu două zile înaintea primului tur de scrutin.

6. Platforma a consemnat în scris, la momentul faptelor, riscul unei ingerințe politice. La punctul 8 litera iii, fila 2291: *„echipele TikTok au privit cu rezervă abordarea extrem de informală adoptată de Autoritatea Electorală Permanentă în contextul alegerilor din România, în special posibilitatea unei influențe politice asupra procesului și a eliminării nejustificate a conținutului legal, cum este discursul politic.”*

7. Coordonatorul serviciilor digitale pentru România nu a figurat în circuitul din 21 și 22 noiembrie 2024. La punctul 10, fila 2292, platforma arată că a primit în perioada relevantă două scrisori din partea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, amândouă cu caracter general, care nu notificau și nu solicitau eliminarea vreunui conținut determinat pretins ilegal. Singura autoritate învestită prin Legea nr. 50/2024 cu rolul de coordonare a serviciilor digitale nu a participat la fluxul prin care s-a obținut restrângerea.

8. Obligația de marcare nu revenea platformei, iar o obligație generală de monitorizare nu îi putea fi impusă. La punctul 25, fila 2283 a Exhibitului 266, platforma arată: *„Potrivit legislației electorale române, candidații sau alte persoane care publică material de*

propagandă electorală sunt obligați să aplice marcajele relevante, denumite și cod electoral sau cod CMF, conținutului care constituie material de propagandă electorală."

La punctul 26, aceeași filă: *„Fără a aduce atingere chestiunii dacă obligația de a elimina conținutul nemarcat referitor la domnul Georgescu îi este sau nu aplicabilă TikTok, articolul 6 din Regulament prevede clar că platformele online nu răspund pentru informațiile ilegale pe care le stochează, cu excepția cazului în care au cunoștință efectivă despre informația determinată în cauză și nu elimină cu promptitudine accesul la aceasta. O obligație a TikTok de a monitoriza în general materialul de propagandă electorală care ar trebui să conțină, dar nu conține, un cod electoral sau cod CMF ar fi interzisă în temeiul articolului 8 din Regulament."*

Articolul 8 din Regulament interzice impunerea unei obligații generale de monitorizare și a unei obligații generale de căutare activă a faptelor, iar articolul 6 condiționează răspunderea platformei de cunoașterea efectivă a conținutului în cauză. Premisa potrivit căreia platforma avea obligația să identifice materialele nemarcate și să le înlăture nu avea temei în Regulament.

9. Cererile transmise platformei au depășit propriile decizii ale autorităților române. La punctul 28, filele 2283 și 2284 ale Exhibitului 266: ***„TikTok ar dori totodată să precizeze că autoritățile române au trimis TikTok anumite cereri pe care TikTok le consideră ca depășind domeniul deciziilor relevante, și care riscă să restrângă în mod nejustificat drepturile la libertatea de exprimare și de informare în context electoral, precum: solicitarea ca TikTok să elimine toate imaginile referitoare la domnul Georgescu; și solicitarea ca TikTok să ia măsuri în privința unor conturi care, în fapt, nu par să aibă nicio legătură cu domnul Georgescu sau cu alegerile din România."***

Compararea cererilor cu deciziile nu este făcută aici, ci de destinatarul lor, care avea deciziile în fața sa. Platforma invocase deja, la punctul 2 litera k, fila 2280, limitele cadrului normativ: articolul 8 și considerentul 30 din Regulament, care exclud obligația generală de monitorizare, și articolul 14 alineatul (4), care cere aplicarea restricțiilor *„în mod diligent, obiectiv și proporțional"*, ținând seama de drepturile fundamentale ale utilizatorilor, cum ar fi libertatea de exprimare. Prin trimiterea de la articolul 8 alineatul (1) la articolul 9 alineatul (2) din Regulament, legea română impunea ordinului și limitarea teritorială prevăzută la litera b) a acelui alineat, adică întinderea strict necesară pentru atingerea obiectivului urmărit.

10. Legea prevede obligația în termeni generali, iar aplicarea ei la materialele din mediul online este stabilită prin acte inferioare legii. Articolul 34 alineatul (13) din Legea nr. 334/2006 prevede că mandatarul financiar primește, la înregistrarea la Autoritatea Electorală Permanentă, un cod unic de identificare al partidului politic sau al candidatului independent, care *„va fi imprimat pe toate materialele de propagandă electorală"*. Articolul 36 alineatul (3), care enumeră datele ce trebuie imprimate pe material, se referă însă numai la materialele prevăzute la alineatul (2) literele a), c) și e).

Materialele de propagandă electorală online, prevăzute la litera d), nu figurează în această enumerare. Pentru mediul online, obligația este detaliată prin articolul 39 alineatul

(3) litera c) din Normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016 şi prin articolul 19 alineatul (7), care trimite la articolul 4 alineatul (2), din Ghidul aprobat prin Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 29/2024.

Articolul 53 alineatul (1) din Constituţie prevede că exercițiul unui drept poate fi restrâns numai prin lege, iar articolul 1 alineatul (5), astfel cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 845 din 18 noiembrie 2020, paragraful 88, cere *„norme de drept intern suficient de accesibile, precise şi previzibile în aplicarea lor”*. Biroul Electoral Județean nr. 25 Ilfov a reținut, prin Decizia nr. 31 din 18 noiembrie 2024, că obligația nu subzistă pentru materialele online şi că reglementările de rang inferior nu pot constitui temei pentru aplicarea unei sancțiuni, iar Biroul Electoral Central a reținut contrariul două zile mai târziu. Divergența arată că norma nu era aplicată în mod previzibil de autoritățile chemate să o aplice.

11. Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 nu cuprinde nicio verificare a obligației pe care o invocă. Paragraful 14 reține că *„manipularea votului a fost cu atât mai evidentă cu cât materialele electorale de promovare a unui candidat nu au purtat însemnele specifice publicității electorale”*. Hotărârea nu menționează divergența dintre cele două birouri electorale, nu examinează rangul normei din care obligația rezultă şi nu identifică actul prin care obligația ar fi fost constatată încălcată cu privire la vreun material determinat.

12. Statul român a reglementat în ianuarie 2025 un regim electoral special peste garanții care erau deja în vigoare.

Preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2025 privind unele măsuri pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor pentru Președintele României din anul 2025 şi alegerilor locale parțiale din anul 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 17 ianuarie 2025, pornește de la Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024 şi o așază la începutul motivării, ca premisă din care decurge întreaga organizare a scrutinului din anul 2025.

Potrivit articolului 11 alineatul (3) din Legea nr. 47/1992, hotărârile Curții Constituționale sunt general obligatorii, iar legea nu prevede nicio cale de atac împotriva hotărârilor pronunțate în atribuția de la articolul 146 litera f) din Constituție. Niciun organ nu poate examina dacă Hotărârea nr. 32/2024 a avut temei legal. Pe acest act, Guvernul a întemeiat organizarea alegerilor din anul 2025.

Articolul 17 al ordonanței a instituit un regim electoral special pentru campania desfăşurată în mediul online. Alineatul (2) atribuie Biroului Electoral Central competența exclusivă asupra plângerilor privind campania electorală desfăşurată pe platformele online foarte mari. Alineatul (3) obligă birourile electorale județene, birourile electorale ale sectoarelor municipiului București şi biroul electoral pentru secțiile de votare din străinătate să redirecționeze de îndată aceste plângeri către Biroul Electoral Central. Alineatul (4) prevede soluționarea în ziua înregistrării, prin derogare de la articolul 42 alineatul (4) din Legea nr. 370/2004. Alineatul (5) califică expres deciziile de admitere a acestor plângeri

drept ordine de a acționa împotriva conținutului ilegal în sensul articolului 9 din Regulamentul privind serviciile digitale. Alineatul (6) impune ca aceste decizii să conțină elementele prevăzute la articolul 9 alineatul (2) litera a) din Regulament și le declară executorii. Alineatul (7) obligă platforma să elimine materialul în termen de cinci ore de la notificarea Autorității Electorale Permanente, sub sancțiunea unei amenzi cuprinse între 1 și 5 la sută din cifra de afaceri. Alineatul (8) prevede că deciziile Biroului Electoral Central menționate la alineatul (5) pot fi contestate la Curtea de Apel București, în termen de 48 de ore de la afișarea acestora pe pagina proprie de internet.

Cerințele de fond privind ordinul și accesul la instanță nu au fost create atunci.

Articolul 8 alineatul (1) din Legea nr. 50/2024 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 232 din 19 martie 2024, impunea, din martie 2024, ca ordinul de a acționa împotriva conținutului ilegal *„să îndeplinească cel puțin condițiile prevăzute la art. 9 alin. (2) din Regulament”*, **adică să indice temeiul juridic, să cuprindă motivele pentru care conținutul este ilegal, să permită localizarea exactă a acestuia, să conțină informațiile privind căile de atac și să fie limitat teritorial la ceea ce este strict necesar.** Alineatul (2) al aceluiași articol impunea transmiterea prin mijloace electronice către punctul de contact desemnat al furnizorului, potrivit articolului 11 din Regulament. Articolul 10 prevedea contestarea ordinului în contencios administrativ la Curtea de Apel București, în condițiile Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004. Preambulul ordonanței citează expres Legea nr. 50/2024 între temeiurile sale.

Potrivit răspunsului scris al platformei, comunicările prin care s-a obținut restrângerea conținutului electoral în noiembrie 2024 nu îndeplineau aceste cerințe. Nu indicau clar temeiul juridic, nu cuprindeau expunerea de motive privind caracterul ilegal al conținutului, nu cuprindeau informațiile privind mecanismele de remediere, nu precizau întinderea teritorială și nu au fost transmise punctului unic de contact.

Articolul 15 alineatul (2) din Constituție prevede că legea dispune numai pentru viitor. Ordonanța se aplică de la 17 ianuarie 2025. Comunicările din noiembrie 2024 se judecă după regula care era în vigoare atunci.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2025 nu a creat garanțiile. A adăugat un regim electoral special peste garanții pe care autoritățile nu le-au respectat în comunicările analizate mai sus.

Mai mult, ordonanța a preluat garanțiile doar pe jumătate. Prin articolul 17 alineatul (5), deciziile prin care birourile electorale admit plângerile privind campania electorală online au primit expres natura de *„ordine de a acționa împotriva conținutului ilegal în sensul art. 9 din Regulamentul (UE) 2022/2.065”*. Prin alineatul (6), aceste decizii *„trebuie să conțină elementele prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. a) din Regulamentul (UE) 2022/2.065 și sunt executorii”*.

Legea nr. 50/2024 trimitea, din martie 2024, la întregul alineat (2) al articolului 9 din Regulamentul privind serviciile digitale. Ordonanța din ianuarie 2025 trimite expres numai la litera a) a aceluiași alineat. Limita teritorială prevăzută la litera b) rămâne însă obligatorie

în temeiul regulamentului: ordinul nu poate avea o întindere teritorială mai mare decât cea strict necesară pentru atingerea obiectivului urmărit.

Tocmai întinderea teritorială a măsurii a făcut obiectul divergenței din noiembrie și decembrie 2024. Platforma a limitat blocarea la teritoriul României, iar autoritățile române au considerat că această măsură era insuficientă. Ordonanța adoptată la șase săptămâni după anularea alegerilor nu a menționat expres limita teritorială contestată de autoritățile române. Limita continua să se aplice în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale.

Cu două zile înaintea primului tur de scrutin, Autoritatea Electorală Permanentă a obținut blocarea în România a 14 videoclipuri de pe contul unui candidat la funcția de Președinte al României. A obținut-o prin e-mailuri informale adresate unui manager de relații publice al platformei, fără temei juridic indicat clar, fără expunere de motive, fără informații privind căile de atac, fără delimitare teritorială și fără transmitere la punctul unic de contact prevăzut de lege. Cu câteva zile mai înainte, aceeași autoritate ceruse eliminarea unui conținut pe motiv că insulta un partid politic și nu a putut indica norma încălcată nici după două solicitări ale platformei. Platforma a consemnat în scris, la momentul faptelor, riscul unei influențe politice asupra procesului și al eliminării conținutului politic legal.

La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a reținut lipsa însemnelor de pe materialele electorale ca element care făcea manipularea votului *„cu atât mai evidentă”* și a anulat întregul proces electoral, fără să verifice nici actul prin care obligația fusese impusă, nici divergența dintre autoritățile chemate să o constate, nici rangul normei din care rezulta. La 17 ianuarie 2025, statul a reglementat prin ordonanță de urgență procedura pe care o ocolise în perioada alegerilor prezidențiale din 2024.

Garanțiile nu lipseau din dreptul român, erau în vigoare din martie 2024, dar autoritățile statului le-au ignorat. Curtea Constituțională a anulat alegerile prezidențiale din anul 2024 invocând încălcarea unei obligații pe care autoritățile statului au impus-o în afara formelor legale.

Regimul electoral special introdus prin OUG nr. 1/2025 nu justifică și nu repară retroactiv încălcările drepturilor cetățenilor la libera exprimare din 2024. Garanțiile respectării drepturilor cetățenilor nu pot fi legiferate după anularea alegerilor, pentru că erau deja obligatorii, iar autoritățile române și europene trebuiau să le respecte și atunci.

Faptul că autoritățile au dispus ștergerea de conținut online fără o bază legală precisă și fără motivare a lăsat cetățenii complet descoperiți. În lipsa unei explicații și a oricărei căi de atac, oamenii nu s-au putut apăra în fața unei decizii luate dintr-un birou.

Aceste abuzuri, pentru că sunt abuzuri, indiferent că motivul a fost necunoașterea completă a legii, incompetența sau doar decizii luate pe repede înainte, au fost comise chiar de la nivelul statului împotriva cetățenilor care nu au avut cum să se apere. Da, statul are obligația să asigure protecție împotriva dezinformării și a conținutului ilegal, dar o poate face exclusiv cu respectarea strictă a legilor, nu prin încălcarea lor.

Articolul 30 alineatul (2) din Constituția României prevede că *„cenzura de orice fel este interzisă”*, iar alineatul (1) al aceluiași articol declară inviolabile *„libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public”*. Articolul 53 alineatul (1) permite restrângerea exercițiului unui drept *„numai prin lege”*, iar alineatul (2) cere ca restrângerea să fie *„necesară într-o societate democratică”*, proporțională cu situația care a determinat-o și aplicată *„în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății”*. Materialele cetățenilor au fost blocate pe temeiul unor comunicări care nu indicau norma încălcată și nu deschideau nicio cale de atac, deci în afara condiției de legalitate, iar niciun act nu a stabilit necesitatea și proporționalitatea măsurii.

VI.5. Transparența instituțională și obiectul analizei mecanismului european

Lipsa de transparență a instituțiilor europene și române a împiedicat cetățenii să cunoască modul în care mecanismele de combatere a dezinformării au fost folosite în procesul electoral.

Singura cale prin care aceste documente au ajuns la cunoștința publicului este raportul Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, care a publicat în anexe înscrisuri obținute de la companiile de tehnologie prin citații parlamentare obligatorii, între care corespondența platformelor cu Comisia Europeană și cu autoritățile române.

Răspunsurile pe care cetățenii nu le-au primit de la instituțiile proprii se află în aceste înscrisuri.

Secțiunea de mai jos detaliază structura și conținutul anexelor raportului american, pentru a înțelege cum au fost create aceste instrumentele de combatere a dezinformării și cum au fost folosite în alegerile din România. Analiza începe cu geneza mecanismului european, reconstituită din actele europene și din documentele publicate în aceste anexe (exhibits)

Geneza mecanismului european (2015–2025)

Capitolul reconstituie formarea mecanismului european de intervenție asupra conținutului online și analizează aplicarea acestuia în procesul electoral prezidențial din România din 2024.

VI.6. Originea mecanismului european în politica externă și de securitate (2015)

Mecanismul european de intervenție asupra conținutului online a pornit din politica externă și de securitate a Uniunii, înainte de reglementarea platformelor. La reuniunea din 19 și 20 martie 2015, Consiliul European a însărcinat Înaltul Reprezentant să elaboreze un plan de comunicare strategică pentru a *„contracara campaniile de dezinformare în curs ale Rusiei”* (Concluziile Consiliului European, paragraful 13).

În septembrie 2015, în cadrul Serviciului European de Acțiune Externă, a fost înființată echipa East StratCom Task Force. Misiunea era identificarea, analizarea și expunerea dezinformării provenite din Federația Rusă și îndreptate împotriva Uniunii Europene și a statelor din vecinătatea estică. Prin proiectul EUvsDisinfo a fost constituită o bază de date cu *„cazuri de dezinformare”*, identificate prin monitorizarea realizată de contractori în cincisprezece limbi.

Structura aparținea serviciului diplomatic al Uniunii Europene, iar ținta declarată era o putere străină ostilă. Activitatea consta în urmărirea mesajelor și explicațiilor promovate de aceasta, denumite *„narative”*, și în expunerea lor publică. Finanțarea provenea inițial din contribuțiile statelor membre, iar din 2018, din bugetul Uniunii.

Originea instituțională, metoda de monitorizare, ținta externă și finanțarea publică sunt cele patru elemente de la care pornește analiza evoluției ulterioare a mecanismului.

CONCLUZIE. Identificarea mesajelor unui adversar geopolitic, expunerea acestora și organizarea unui răspuns rapid țineau de activitatea de contrainformații. Evoluția prezentată în continuare arată cum această metodă, împreună cu vocabularul folosit, a fost preluată în moderarea mesajelor publicate de cetățenii europeni.

Originea mecanismului explică prezența, un deceniu mai târziu, a Serviciului European de Acțiune Externă în structurile de administrare a Codului de bune practici și pe listele de distribuție ale subgrupului de criză. Participarea este documentată în Exhibitele 165, 167, 169, 171 și 176.

VI.7. Comunicarea Comisiei Europene din 2018, primul Cod „voluntar” și instituționalizarea Planului de acțiune împotriva dezinformării

Interferența atribuită Rusiei în alegerile americane din 2016 și scandalul Cambridge Analytica au extins preocupările privind dezinformarea dincolo de propaganda de stat. Comisia Europeană a consemnat folosirea unor *„campanii masive de dezinformare online”* de către *„o gamă de actori interni și externi”*. Atenția instituțiilor europene se îndrepta astfel și către actorii din interiorul statelor membre.

La 26 aprilie 2018, prin Comunicarea *„Combaterea dezinformării online: o abordare europeană”* (COM(2018) 236), Comisia Europeană a cerut industriei să convină asupra unui cod de autoreglementare.

Primul Cod de bune practici privind dezinformarea a fost semnat în octombrie 2018 de Facebook, Google, Twitter, Mozilla și asociații ale industriei publicitare. Microsoft a aderat în mai 2019, iar TikTok în iunie 2020. Codul cuprindea 21 de angajamente, fiecare semnatar putând alege angajamentele pe care și le asuma.

În decembrie 2018, Planul de acțiune împotriva dezinformării a reconfirmat mandatul East StratCom și a consacrat implicarea *„întregii societăți”* în combaterea dezinformării. Autoritățile, cercetătorii, verificatorii de fapte, platformele și organizațiile societății civile erau reunite într-un mecanism de cooperare coordonat în jurul unei structuri centrale.

CONCLUZIE. Codul din 2018 a fost elaborat la cererea expresă a Comisiei Europene, nu din inițiativa platformelor. Prezentat drept un angajament *„voluntar”* de autoreglementare, Codul a fost conceput de la început sub presiunea reglementării. Originea instrumentului explică transformarea din perioada 2021–2025. Comisia Europeană, care ceruse elaborarea Codului, a urmărit apoi integrarea acestui cod în cadrul legislativ.

VI.8. Sistemul de Alertă Rapidă și începutul monitorizării platformelor în context electoral (2019)

În martie 2019, înaintea alegerilor pentru Parlamentul European, a fost instituit Sistemul de Alertă Rapidă (Rapid Alert System), prin care instituțiile Uniunii Europene și statele membre schimbau informații privind dezinformarea, în cooperare cu parteneri internaționali, inclusiv G7 și NATO. În paralel, din ianuarie până în mai 2019, Comisia Europeană a cerut Facebook, Google și Twitter rapoarte lunare despre măsurile luate pentru protejarea alegerilor europarlamentare. Raportarea periodică a platformelor către Comisia Europeană devenea astfel un instrument de monitorizare a intervențiilor în context electoral.

CONCLUZIE. Sistemul de Alertă Rapidă din 2019 este precursorul direct al Sistemului de Răspuns Rapid aplicat României în 2024. Cele două mecanisme urmează aceeași logică a schimbului de informații pentru intervenție rapidă, între o structură centrală și participanții la mecanism, cu implicarea structurilor de securitate. În 2019, schimbul rapid de informații se organiza între instituții publice, cu participarea unor parteneri internaționali din domeniul securității. În 2024, Sistemul de Răspuns Rapid folosit pentru România reunea platforme online și organizații private care semnalau conținutul publicat de cetățeni.

VI.9. De la combaterea dezinformării despre COVID-19 la monitorizarea permanentă a discursului public (2020–2021)

În timpul crizei COVID-19, Comisia Europeană a extins mecanismul de supraveghere a conținutului online și monitorizarea măsurilor aplicate de platforme asupra conținutului online. Înscrisurile obținute prin citație parlamentară arată cum măsurile introduse pentru combaterea dezinformării despre COVID-19 au pregătit supravegherea permanentă a discursului public.

Din august 2020, platformele semnatare ale Codului de bune practici privind dezinformarea au început să trimită Comisiei Europene rapoarte lunare despre măsurile luate în legătură cu pandemia. Raportarea se întemeia pe Comunicarea comună din 10 iunie 2020 privind combaterea dezinformării legate de COVID-19 și se desfășura prin unitatea I4 a Direcției Generale CONNECT. În semnătura corespondenței din 2 noiembrie 2022, unitatea este identificată drept *„Unit I.4 - Disinformation”*.

La 6 noiembrie 2020, reprezentanții cabinetului Věrei Jourová, vicepreședinta Comisiei Europene pentru valori și transparență, au discutat cu reprezentanții TikTok despre revizuirea Codului de bune practici privind dezinformarea într-o versiune denumită *„CoP 2.0”*. Cooperarea cu verificatorii de fapte trebuia *„stabilită mai concret”*, iar Observatorul

european al mass-mediei digitale (EDMO) era propus drept *„umbrelă utilă pentru fact-checking”*, pentru reunirea activității de verificare a faptelor.

DSA era deja prezentat ca viitorul act normativ care urma să stabilească cerințele generale de transparență *„în continuarea Codului”*, deși propunerea legislativă avea să fie prezentată abia la 15 decembrie 2020.

În aceeași discuție, reprezentanții Comisiei Europene au cerut explicații despre reducerea vizibilității conținutului fals, astfel încât mesajele să ajungă la mai puțini utilizatori. TikTok a anunțat constituirea unei rețele de verificatori de fapte și transmiterea unui raport de evaluare privind alegerile americane.

La 19 ianuarie 2021, serviciile Comisiei Europene au prelungit obligația platformelor de a transmite rapoarte lunare despre măsurile împotriva dezinformării legate de COVID-19. În justificare, serviciile Comisiei au arătat că experiența acestui program putea fi folosită pentru monitorizarea *„regulată, recurentă”* a respectării Codului de bune practici privind dezinformarea. Documentul invoca Comunicarea din iunie 2020, evaluarea Codului din septembrie și Planul de acțiune pentru democrația europeană, adoptat la 3 decembrie 2020. Serviciile Comisiei Europene pregăteau astfel continuarea monitorizării și după încheierea urgenței sanitare.

La 3 februarie 2021, TikTok a introdus eticheta *„conținut nedovedit”* pentru informațiile pe care verificatorii nu le puteau confirma, dar nici demonstra false. Postările primeau un avertisment, iar utilizatorilor care încercau să le distribuie le era afișat un mesaj de atenționare. Potrivit datelor prezentate de platformă, măsura a redus distribuirile cu 24% și aprecierile cu 7%.

Restrângerea vizibilității unei postări putea fi făcută fără să se fi demonstrat că informația era falsă. Era suficient ca verificatorul privat să nu îi poată confirma adevărul. Platforma măsura apoi scăderea distribuirilor și a aprecierilor, prezentând aceste scăderi ca rezultate ale măsurii aplicate.

La 22 februarie 2021, Věra Jourová, vicepreședinta Comisiei Europene pentru valori și transparență, s-a întâlnit cu reprezentanții Facebook, Google, TikTok, Twitter și YouTube. Potrivit notei interne, discuțiile au vizat identificarea și reducerea dezinformării, concomitent cu promovarea anunțurilor autorităților. Măsurile urmau să fie aplicate *„în toate statele membre și în toate limbile”, deci și în România*, asupra conținutului în limba română. În aceeași notă apare și categoria *„conținut toxic”*.

Cele trei categorii erau *„fals”*, *„nedovedit adevărat”* și *„toxic”*. Categoria *„fals”* cuprindea informațiile despre care verificatorii de fapte stabiliseră, pe baza probelor, că sunt false. Acestea puteau fi șterse sau blocate. În categoria *„nedovedit adevărat”*, informațiile nu erau demonstrate false, dar platforma le reducea distribuția și vizibilitatea pentru că verificatorul nu le putea confirma adevărul. Lipsa confirmării devenea astfel motiv de sancționare, fără dovada falsității.

Categoria *„toxic”* privea conținutul considerat indezirabil sau nepotrivit, fără o definiție juridică și fără criterii obiective de verificare. O autoritate publică putea justifica

restrângerea libertății de exprimare prin simpla calificare a unui mesaj drept *„toxic”*. O asemenea etichetă nu putea înlocui temeiul legal și motivarea concretă a măsurii, supusă controlului judecătoresc. Cu fiecare extindere a categoriei, puterea de a restrânge exprimarea creștea, iar justificarea devenea mai greu de verificat.

În martie și aprilie 2021, Comisia Europeană și TikTok discutau despre monitorizarea reducerii vizibilității conținutului și a activității coordonate a conturilor false. La 29 martie, TikTok a răspuns că reducerea vizibilității nu era relevantă pentru modul de funcționare al platformei și că practicile indicate nu corespundeau situației observate. Comisia Europeană a insistat ca utilizatorii să fie îndrumați către surse de informare considerate *„de încredere”*, *„de referință”* sau *„cu autoritate în domeniu”*.

Încă din 2021, TikTok transmitea Comisiei Europene propriile constatări privind absența unor rețele de conturi false sau a altor activități suspecte. Răspunsurile din decembrie 2024 privind România continuau această practică de raportare. Comisia cerea, în paralel, date despre reducerea vizibilității conținutului și îndrumarea utilizatorilor către anumite surse de informare, pentru a evalua rezultatele măsurilor aplicate de platformă.

La 20 aprilie 2021, Věra Jourová, vicepreședinta Comisiei Europene pentru valori și transparență, a discutat prin videoconferință cu conducerea TikTok despre rolul Codului de bune practici după adoptarea viitoarei legislații europene. Nota întâlnirii precizează că acest Cod urma să servească drept *„punte către legislație”*, pregătind platformele pentru noile cerințe, fără să își piardă rolul după adoptarea actelor normative (Exhibitul 55, Ares(2021)2768338).

TikTok declara că, atunci când nu putea stabili dacă o informație era adevărată sau falsă, se baza în totalitate pe verificatorii de fapte. Evaluarea unor firme sau organizații private plătite de platformă devenea astfel decisivă pentru restrângerea mesajelor publicate de cetățeni. În aceeași întâlnire, TikTok a fost invitată să contribuie la definirea *„conținutului politic”* în viitoarea legislație europeană privind publicitatea politică și a raportat că eliminase circa 50.000 de videoclipuri în contextul alegerilor din Statele Unite.

În mai 2021, Comisia Europeană a publicat Orientările pentru întărirea Codului de bune practici privind dezinformarea. În octombrie, serviciile Comisiei cereau modificarea preambulului noului Cod pentru *„alinierea la așteptările Comisiei stabilite în Orientări”*, inclusiv prin menționarea expresă a viitorului DSA (Exhibitul 197, TT_HJC_005498 și următoarele).

Asociația de industrie DOT Europe a preluat textul și a invitat Comisia Europeană să participe ca observator la grupul care redacta noul Cod. Documentul era încă un proiect, iar semnatarii nu își asumaseră obligațiile propuse. Proiectul preciza că reprezenta o primă versiune, nu un angajament și propunea garanția ca semnatarii Codului să nu fie constrânși de guverne să elimine, să șteargă sau să blocheze conținut care nu încalcă legea.

Organizația spaniolă de verificare a faptelor Maldita.es a solicitat să participe la redactarea și semnarea noului Cod de bune practici privind dezinformarea. În documentul transmis, organizația declara între propriile obiective *„monitorizarea și controlul discursului politic”* (*„Monitor and control political discourse”*) și preciza că făcea parte, din 2018, din

Grupul de experți la nivel înalt al Comisiei Europene privind dezinformarea (Exhibitul 57, TT_HJC_002789–002791).

În noiembrie 2021, un funcționar al Comisiei Europene a cerut TikTok să precizeze ce măsuri urma să ia împotriva dezinformării privind vaccinarea copiilor împotriva COVID-19 în Statele Unite. Funcționarul a indicat drept model măsurile anunțate de o platformă concurentă. TikTok a confirmat că urma aceleași practici, deși o politică europeană specifică nu fusese încă adoptată pentru Europa. Comisia Europeană intervenea astfel în regulile de moderare ale platformei inclusiv în legătură cu o campanie de vaccinare din Statele Unite. Corespondența este prezentată în raportul american, la pagina 85, notele 334–335.

La 8 decembrie 2021, Comisia Europeană a prelungit monitorizarea. Invocând un raport al Grupului European al Regulatorilor pentru Serviciile de Audiovizual (ERGA), Comisia a cerut platformelor date pentru fiecare stat membru și limbă, rezultate care să arate eficacitatea măsurilor și criterii pentru oprirea veniturilor din monetizare ale paginilor sau conturilor considerate *„furnizori de dezinformare”* (Exhibitul 59, TT_HJC_012536–012538).

Comisia nu mai cerea doar inventarul măsurilor, ci rezultatele intervențiilor pentru fiecare țară și limbă, inclusiv pentru România. Măsurile vizau și paginile sau conturile de pe platformele online considerate *„furnizori de dezinformare”*. Pe lângă reducerea vizibilității, demonetizarea putea opri veniturile obținute de titularii acestora din publicitate sau din alte forme de monetizare oferite de platformă.

La sfârșitul anului 2021, mecanismul cuprindea raportarea lunară prelungită succesiv, verificatori privați care evaluau conținutul neclar, etichetare, reducerea vizibilității, demonetizare și rezultate defalcate pe state și limbi, iar legătura cu viitorul DSA era deja indicată de Comisie, deși semnatarii nu își asumaseră încă textul revizuit.

Mecanismul folosit ulterior în contexte electorale fusese construit în timpul pandemiei, cu mult înaintea alegerilor din România. Înscrisurile primare și corespondența oficială documentează această construcție din interior.

VI.10. Criza din Ucraina, implicarea structurilor de securitate și menționarea expresă a României (2022)

La 27 ianuarie 2022, serviciile Comisiei Europene au convocat toate platformele pentru ziua următoare, la o întâlnire urgentă privind dezinformarea legată de situația din Ucraina (TT_HJC_004777).

La Adunarea semnatarilor Codului din 28 ianuarie, Comisia Europeană a cerut aplicarea integrală a Orientărilor. Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) a solicitat ca prevederile Codului să acopere *„conținutul dăunător și comportamentul manipulator”*.

Clasificările folosite de structurile de securitate pentru contracararea operațiunilor informaționale au fost astfel preluate în redactarea capitolului privind integritatea serviciilor.

Acest capitol avea să definească activitățile coordonate prin care utilizatorii sunt induși în eroare asupra identității celor implicați și a legăturilor dintre aceștia.

Din 14 februarie 2022, întâlnirile au devenit săptămânale, iar Serviciul European de Acțiune Externă apărea explicit alături de Comisie în organizarea reuniunilor. Lista de distribuție a invitației din 16 februarie cuprindea platformele, inclusiv ByteDance, compania-mamă a TikTok, și cinci adrese de e-mail ale SEAE, cu domeniul *„eeas.europa.eu”*.

La 3 martie 2022, Věra Jourová și Thierry Breton au semnat o scrisoare către directorul general al TikTok, în care solicitările întemeiate pe legislația în vigoare erau însoțite de cerințe privind aplicarea anticipată a unor instrumente încă neadoptate (Exhibitul 64, Ares(2022)1564922).

Interdicția difuzării conținutului RT și Sputnik avea un temei juridic expres în modificarea Regulamentului nr. 833/2014 și privea entități identificate. Scrisoarea mergea însă mai departe. Saluta măsurile împotriva instituțiilor media afiliate statului rus și a *„altor actori”*, fără definirea acestei categorii, cerea aplicarea rapidă a angajamentelor noului Cod, încă nesemnat, și adaptarea politicilor platformei *„în anticiparea”* DSA, încă neadoptat. Încheierea solicita *„angajamentul vostru activ pentru a susține democrația în întreaga lume”*.

În aceeași zi, serviciile Comisiei Europene au transmis platformelor opt măsuri de intervenție asupra conținutului online, însoțite de indicatori pentru evaluarea aplicării lor (TT_HJC_011456–011457). Solicitările priveau etichetarea, reducerea vizibilității și eliminarea conținutului, extinderea verificării pe țări și limbi, precum și închiderea conturilor care diseminau *„persistent”* propagandă *„și/sau dezinformare”*. Comisia cerea și modificarea sistemelor de recomandare pentru a reduce vizibilitatea unor mesaje și a o crește pe a altora, demonetizarea inclusiv a utilizatorilor care *„poate nu urmăresc manipularea”*, asigurarea personalului de moderare pentru fiecare limbă și accesul la date pentru *„cercetători selectați”*.

La 30 martie 2022, serviciile Comisiei Europene au menționat pentru prima dată România într-un e-mail transmis platformelor pentru pregătirea unei reuniuni (Exhibitul 67, TT_HJC_004720). Comisia întreba dacă platformele depuneau *„eforturi speciale”* în statele considerate de analiști deosebit de expuse dezinformării, enumerând Ungaria, Bulgaria și România. Întrebarea privea și situațiile în care *„dezinformarea pro-Kremlin”* era distribuită de instituții media neafiliate statului rus.

România era astfel desemnată pentru o atenție sporită pe baza aprecierilor unor *„analiști”* neidentificați. Solicitarea extindea intervenția dincolo de entitățile sancționate, către presa națională care nu era afiliată statului rus.

La 16 iunie 2022 a fost semnat Codul consolidat de bune practici privind dezinformarea, cu 34 de semnatari, 44 de angajamente și 128 de măsuri. La 27 iunie, echipa Comisiei Europene responsabilă de Cod a convocat Grupul operativ permanent și a propus constituirea a șase subgrupuri. Subgrupul pentru răspuns la criză avea un mandat care cuprindea *„Ucraina, COVID-19, viitoare probleme emergente...”* și urmărea cu prioritate *„stabilirea unei metodologii de evaluare a riscului și a unui sistem de răspuns rapid”* (TT_HJC_009518–009519).

Componența este consemnată nominal în invitațiile din august–decembrie 2022 și în cele din 2023–2024. Pentru perioada iunie–octombrie 2024, listele au fost verificate pe documentele originale din Exhibitele 165, 167, 169, 171 și 176. Alături de platforme participau organizațiile de verificare a faptelor **Maldita, Science Feedback, Newtral, Faktograf, Pagella Politica, Demagog, AFP și NewsGuard.** Erau prezente și organizațiile neguvernamentale și rețelele **Avaaz, Globsec, Reporteri fără Frontiere, VOST Europe, Alliance4Europe și Democracy Reporting International**, precum și furnizorii comerciali de servicii de moderare și analiză **Crisp, Logically și,** ulterior, **ActiveFence și AI Forensics.** Componența includea industria de publicitate, **Observatorul european al mass-mediei digitale (EDMO)**, autoritățile naționale de reglementare prin ERGA și Serviciul European de Acțiune Externă, ale cărui adrese de e-mail figurau la începutul listelor de distribuție.

La 7 septembrie 2022, la sugestia Comisiei Europene, agenda subgrupului de criză a inclus *„narative care urmăresc să submineze sprijinul public pentru sancțiuni (de ex. exploatând actuala criză energetică)”* (META-119HJC-0000799). Monitorizarea cuprindea astfel și mesajele despre sancțiuni și criza energetică, subiecte ale dezbaterii politice interne din statele membre.

La 28 noiembrie 2022, serviciile Comisiei au cerut platformelor rapoarte scrise despre capacitatea de intervenție *„în limbile respective”* și despre demonetizarea în Europa Centrală și de Est. Solicitarea preciza că urma apelului adresat de vicepreședinta Věra Jourová la conferința de la Praga (TT_HJC_008460–008461).

Răspunsurile platformelor au fost reunite în dosarul care începe cu Exhibitul 92. Comisia Europeană și platformele conveniseră **ca aceste rapoarte să nu fie publicate.** Exhibitul 100 precizează că *„Depunerile privind Europa Centrală și de Est nu vor fi făcute publice”*.

Meta a raportat extinderea colaborării cu verificatori de fapte terți în Estonia și România din iulie 2022. Conturile din România erau eligibile pentru monetizare și, prin urmare, puteau pierde veniturile obținute prin acest mecanism.

Meta a descris și o procedură specială prin care *„organisme/administrații corespunzătoare”* din cinci state membre puteau transmite direct platformei sesizări privind conținutul publicat. În urma acestor sesizări puteau fi luate patru tipuri de măsuri, inclusiv reducerea vizibilității conținutului la nivel mondial, decisă de verificatorul de fapte contractat de Meta.

TikTok a anunțat că pregătea cu prioritate, pentru 2023, introducerea în Polonia, România și Ungaria a unor sisteme automate de analiză a conținutului, a căror folosire depindea de colaborarea cu verificatori de fapte externi. Reprezentanții platformei se întâlneau săptămânal cu Lead Stories pentru a afla din timp ce mesaje și teme începeau să circule și pentru a transmite aceste informații echipelor care verificau conținutul și aplicau măsurile de moderare. TikTok a precizat că folosea și moderatori vorbitori nativi de limba română.

Microsoft a prezentat activitatea propriului centru de analiză a amenințărilor și a anunțat extinderea în Europa Centrală și de Est a instrumentului *„Russian Propaganda Index”* (*„Indicele propagandei ruse”*).

Twitch a explicat că putea suspenda pe termen nedefinit conturile celor considerați surse de informații false cu efecte dăunătoare, încadrați în categoria *„Harmful Misinformation Actors”*. Pentru această încadrare, platforma lua în considerare și activitatea persoanelor respective pe alte platforme și folosea calificările furnizate de **organizația privată Global Disinformation Index.**

Exhibitul 96 arată cum funcționa mecanismul în practică, prin corespondența privind *„Died Suddenly”*, din perioada 30 noiembrie–8 decembrie 2022. Verificatorii de fapte semnalau conținutul, indicând adresele URL și numărul de vizualizări. Comisia Europeană prelua sesizările și cerea platformelor să acționeze într-un termen stabilit. *„Vă cerem în special ca YouTube, Twitter și TikTok să verifice intern chestiunile ridicate și să dea o actualizare subgrupului.”* Verificatorii urmăreau apoi măsurile luate și raportau reducerea circulației conținutului. Platforma elimina materialele și mulțumea pentru semnalări.

În acest caz, intervenția privea afirmații sanitare false, care puteau fi verificate. Problema este că mecanismul descris nu cuprindea o garanție care să limiteze folosirea lui la asemenea situații. Aceeași procedură putea fi aplicată unui mesaj electoral semnalat de o organizație privată. Ceea ce urma să fie restrâns depindea de alegerea celui care făcea sesizarea, fără ca mecanismul însuși să distingă între combaterea unei informații false și intervenția asupra unei opinii politice.

La 22 decembrie 2022, Věra Jourová și Thierry Breton au transmis directorului general al TikTok o a doua scrisoare comună, cerând intensificarea măsurilor *„în Europa Centrală și de Est și în Statele Baltice”*. Scrisoarea prezenta demonetizarea drept un *„indicator clar”* al respectării angajamentelor și momentul respectiv drept *„testul suprem”* al Codului (Exhibitul 102, Ares(2022)8948639).

Documentul cerea și protejarea *„presei de știri independente”* care devenea *„furnizor de dezinformare”*, dar căruia i se puteau retrage veniturile din monetizare, rămânând însă la aprecierea participanților la același mecanism. Publicația vizată nu beneficia de o procedură prin care să își apere poziția și nici de o cale de atac împotriva acestei calificări.

CONCLUZIE. În 2022 se conturau cinci elemente care aveau să se regăsească în dosarul românesc din 2024.

Solicitările de intervenție în Europa Centrală și de Est veneau direct de la membri ai Comisiei Europene. România era menționată expres ca stat *„deosebit de expus”* dezinformării, pe baza aprecierilor unor *„analiști”* neidentificați. Platformelor li se cerea în scris să își adapteze politicile *„în anticiparea”* DSA, înainte ca regulamentul să fie adoptat.

În paralel, platformele pregăteau mijloace de intervenție pentru România, prin colaborarea cu verificatori de fapte, angajarea moderatorilor de limbă română și dezvoltarea unor modele algoritmice dedicate. Procedura prin care autoritățile puteau transmite direct platformelor sesizări privind conținutul era deja folosită în alte state și putea fi extinsă.

Al cincilea element era decizia de a nu publica rapoartele platformelor privind Europa Centrală şi de Est. Documentele pe baza cărora erau stabilite şi evaluate măsuri asupra discursului public din regiune au devenit cunoscute abia după obţinerea lor prin citaţie de către o comisie parlamentară americană.

VI.11. Aplicarea DSA şi folosirea Sistemului de Răspuns Rapid în alegerile din Slovacia (2023)

În martie 2023, **ActiveFence a** aderat la Codul de bune practici privind dezinformarea. Compania vindea servicii de monitorizare şi moderare a conţinutului online şi declara că analiza informaţii în peste 80 de limbi. Monitorizarea acoperea atât paginile găsite prin motoarele de căutare, cât şi conţinutul neindexat sau accesibil numai prin mijloace speciale. Printre serviciile oferite se numărau protejarea *„integrităţii electorale”* şi monitorizarea persoanelor sau conturilor considerate responsabile de încălcări repetate ale regulilor platformelor, serviciu denumit *„Repeat Offender Monitoring”* (META-119HJC-0000986–990).

ActiveFence preciza că metodele sale de lucru erau confidenţiale din motive comerciale. Un furnizor privat participa astfel la mecanismul care cerea transparenţă platformelor, dar îşi păstra secrete propriile metode de monitorizare şi evaluare. Persoanele urmărite nu aveau acces la dosarele întocmite despre activitatea lor.

Din martie până în mai 2023, echipa Comisiei Europene responsabilă de aplicarea DSA a participat la reuniuni ale subgrupului de criză privind adaptarea Sistemului de Răspuns Rapid la regulament (META-119HJC-0000267–268 şi următoarele). Practica informală construită din 2020 era astfel legată direct de aplicarea DSA, ale cărui obligaţii pentru platformele foarte mari deveneau aplicabile la 25 august 2023.

În aceeaşi perioadă a fost constituit subgrupul *„Împuternicirea verificatorilor de fapte”*, coprezidat de Meta şi coordonat în activitatea curentă de directorul de politici publice al Maldita. Subgrupul urmărea încheierea unor acorduri între platforme şi verificatori care să acopere toate statele membre şi crearea unei baze comune de verificări. Finanţarea acestei baze era discutată chiar împreună cu platformele care plăteau serviciile verificatorilor.

La 5 iunie 2023, reuniunea plenară a semnatarilor Codului, desfăşurată la sediul Comisiei Europene, a inclus pregătirea alegerilor din 2024, printr-un grup de lucru şi un plan pentru următorul an. Grupul pentru alegeri funcţiona în cadrul subgrupului pentru răspuns la criză, introducând pregătirea electorală în mecanismul de gestionare a crizelor (TT_HJC_007987 şi următoarele).

În iulie 2023, platformele au cerut ca rezultatele activităţii subgrupurilor să nu fie folosite pentru evaluarea respectării Codului în cadrul DSA. **Cererea arată că platformele identificaseră riscul folosirii angajamentelor *„voluntare”* pentru evaluarea conformării cu un regulament care prevedea sancţiuni.** Înscrisurile disponibile nu consemnează acordarea garanţiei solicitate (META-119HJC-0002248–2252). În septembrie, elaborarea metodologiei de evaluare a riscului şi a Sistemului de Răspuns Rapid a fost preluată de un

grup restrâns, constituit prin participare voluntară și fără reuniuni regulate (META-119HJC-0002253).

Alegerile parlamentare din Slovacia au oferit un caz concret de aplicare.

Cu patru zile înaintea scrutinului din 30 septembrie 2023, Comisia a transmis intern documente provenite din Slovacia despre conturi și postări considerate problematice pe TikTok (Exhibitul 136, TT_HJC_006527). Analiza Centrului pentru Contracararea Amenințărilor Hibride din Ministerul de Interne slovac privea recomandările algoritmice, reapariția conturilor, vizibilitatea conturilor politice și circulația conținutului între limbi (Exhibitul 130, TT_HJC_006528 și următoarele). Documentele predate de TikTok includ și o listă de conturi, cu numărul urmăritorilor, descrieri și linkuri (Exhibitul 198).

Înscrisurile arată că Comisia Europeană deținea și a transmis intern analize ale unei structuri de securitate națională și că platforma a examinat conturi în timpul campaniei electorale. La 9 octombrie, subgrupul de criză și grupul pentru alegeri au analizat scrutinul slovac, cerând platformelor să prezinte mesajele observate și acțiunile întreprinse pentru reducerea efectelor acestora (TT_HJC_006441). La 8 noiembrie, evaluarea a fost repetată pentru alegerile poloneze.

La 29 noiembrie 2023, agenda subgrupului menționa lucrările comune pentru sistemele de răspuns rapid în situații de criză și în alegeri (Exhibitul 147, META-119HJC-0002416–2418). Pregătirea acestor sisteme era documentată cu un an înaintea primului tur al alegerilor prezidențiale din România.

În aceeași zi, Comisia Europeană reproșa platformelor *„scăderea substanțială a angajamentului”* după începerea aplicării DSA și cerea reluarea unui *„rol mai activ”* în structurile Codului. Comisia preciza că inclusiv confirmarea faptului că o platformă nu avea observații reprezenta *„informație utilă”*. Autoritatea care supraveghea respectarea DSA cerea astfel platformelor să participe mai activ la un mecanism prezentat drept voluntar.

CONCLUZIE. La începutul anului electoral 2024, principalele componente ale mecanismului erau deja constituite. Sistemul de Răspuns Rapid pentru alegeri era în pregătire, DSA devenise aplicabil platformelor foarte mari, iar Codul era legat de aplicarea regulamentului. Grupul ***„Alegeri 2024”*** funcționa în cadrul subgrupului de criză, la care participa și **Funky Citizens**. În Slovacia, listele de conturi fuseseră transmise platformei înaintea votului, iar măsurile luate fuseseră analizate după alegeri.

Pregătirile pentru alegerile din 2024 urmau să se desfășoare în cadrul unor structuri și proceduri deja constituite, a căror funcționare fusese evaluată după scrutinul din Slovacia.

VI.12. Pregătirea alegerilor pentru Parlamentul European și raportarea măsurilor luate de platformele online (ianuarie–octombrie 2024)

La prima ședință a subgrupului de criză din 2024, desfășurată la 24 ianuarie, alegerile europarlamentare au fost primul subiect de lucru. Participanții trebuiau să stabilească modul de accelerare a măsurilor considerate prioritare (Exhibitul 150, META-119HJC-0001458–1459).

Încă din mai 2023, organizația românească Funky Citizens figura, prin reprezentanta sa, pe listele subgrupului de criză (Exhibitul 120, fila 1512). Participarea este reconfirmată în invitațiile lunare până în octombrie 2024 inclusiv, verificate în Exhibitele 165, 167, 169, 171 și 176. **O organizație din România participa astfel la structura în care erau pregătite intervențiile asupra conținutului electoral.**

La 1 martie, Comisia Europeană a cerut semnatarilor să acorde o atenție deosebită alegerilor și inteligenței artificiale generative în rapoartele transmise. Scopul declarat era evidențierea eforturilor platformelor într-un domeniu aflat în centrul atenției înaintea alegerilor (GOOG-HJCFG-00001454).

Comisia Europeană cerea platformelor să scoată în evidență, în rapoarte, măsurile luate înaintea alegerilor, după care evalua dacă platformele își respectaseră obligațiile.

La 1 martie 2024, în cadrul unei reuniuni privind proiectul Orientărilor electorale, Prabhat Agarwal, șeful Unității Servicii Digitale și Platforme din DG CONNECT, a explicat că platformele nu erau obligate să urmeze toate recomandările. Dacă alegeau alte soluții, trebuiau însă să adopte măsuri *„egale sau mai bune”*, să documenteze diferențele și să le poată justifica în fața Comisiei Europene. Obligația legală privea evaluarea și reducerea riscurilor sistemice, iar recomandările Comisiei deveneau reperul față de care platformele trebuiau să își explice propriile măsuri (Exhibitul 243, filele 2142–2143, META-119HJC-0003160–0003161).

La 6 martie 2024, la evenimentul *„Protecting The 2024 Elections: From Alarm to Action”*, înalți oficiali ai Comisiei Europene au menționat și Regulamentul privind piețele digitale (DMA) între instrumentele disponibile înaintea alegerilor. Relatarea evenimentului a fost transmisă prin e-mail la 8 martie 2024. Intervenția nu identifica o dispoziție concretă din DMA ca temei pentru o măsură electorală (Exhibitul 244, filele 2148–2149, GOOG-HJCFG-00001482–00001483).

În mai 2024, consultarea experților din subgrupul pentru inteligență artificială generativă era pregătită de responsabilul de relații guvernamentale al unei companii care vindea servicii de detectare a conținutului. Compania colaborase în 2023 cu NATO StratCom, iar printre experții propuși figura un cercetător al acestei structuri, fără ca participarea cercetătorului să fie confirmată. Înaintea reuniunii era prevăzută o discuție cu experții pentru pregătirea temelor. Părtinirea politică a modelelor de inteligență artificială, propusă drept *„problemă critică”*, nu a mai fost inclusă în agenda finală (Exhibitul 159, GOOG-HJCFG-00000995–00001008).

În octombrie 2024, biblioteca Consiliului Uniunii Europene și un editor academic privat au organizat o dezbatere despre dezinformare și alegeri, menționând România **printre statele în care urmau să se desfășoare scrutinuri. Invitația adresată vorbitorilor sublinia că discuția nu va fi înregistrată, nu va fi transmisă online și nu va fi accesibilă presei.** Evenimentul era *„total închis”* (Exhibitele 168, 175, 177, 178 și 179).

CONCLUZIE. În octombrie 2024, cu aproximativ șapte săptămâni înaintea primului tur prezidențial din România, structurile de intervenție asupra conținutului online erau deja funcționale. Subgrupul de criză se întrunea lunar și reunea constant instituțiile europene,

autoritățile naționale, platformele online, verificatorii de fapte, ONG-urile și furnizorii comerciali, într-un mecanism deja funcțional. Printre organizațiile private participante era și asociația românească Funky Citizens.

Sistemul de Răspuns Rapid fusese rodat deja la europarlamentare, iar Orientările electorale erau prezentate platformelor drept un prag de conformare cu DSA. Comisia Europeană ceruse platformelor să prezinte în rapoarte măsurile luate pentru reducerea riscurilor electorale, inclusiv a celor legate de inteligența artificială generativă, și să scoată în evidență eforturile depuse. Publicul nu avea însă acces la o parte importantă a documentelor și discuțiilor privind pregătirea și evaluarea măsurilor de etichetare, reducere a vizibilității și eliminare a conținutului online, precum și de suspendare a conturilor și retragere a veniturilor din monetizare.

Rapoartele erau confidențiale, corespondența rămânea internă, iar unele grupuri restrânse lucrau fără ședințe periodice și fără procese-verbale care să arate ce se discutase. La evenimentele închise nu aveau acces nici publicul și nici presa, iar discuțiile nu erau înregistrate sau transmise online. Participanții puteau relata ce se discutase despre etichetarea, reducerea vizibilității și eliminarea mesajelor, suspendarea conturilor sau demonetizare, dar regulile întâlnirilor le interziceau să dezvăluie cine ceruse ori susținuse aplicarea acestor măsuri. În aceste structuri erau pregătite intervențiile asupra conținutului online și erau raportate rezultatele, în timp ce o parte dintre documente și dezbateri rămâneau în afara accesului public.

VI.13. Transformarea Codului „voluntar” în reper pentru respectarea DSA în perioada crizei electorale din România (2024–2025)

În 2024, transformarea Codului de bune practici într-un cod de conduită în sensul articolului 45 din DSA a fost pregătită în reuniuni prezidate de serviciile Comisiei Europene. Procesul a inclus plenara extraordinară din 22 mai și ședințele din 30 mai și 14 iunie (Exhibitul 160, TT_HJC_017379–017387, și Exhibitele 161 și 164).

Pe listele de destinatari figurau adrese ale **Funky Citizens, Serviciului European de Acțiune Externă** și **VOST Europe**, cu domeniile *„funky.ong”*, *„eeas.europa.eu”* și *„vosteurope.org”*.

La plenara din 16 septembrie, participanții au stabilit ca transformarea să se aplice *„așa cum s-a convenit, începând cu 1 ianuarie 2025”* și au fixat calendarul documentelor prin care semnatarii urmau să își confirme aderarea (Exhibitul 173, TT_HJC_014977–014982).

La 30 septembrie 2024, cu opt săptămâni înaintea primului tur prezidențial din România, serviciile Comisiei Europene au participat la o masă rotundă privind auditarea angajamentelor Codului. Potrivit consemnării reuniunii, reprezentanții Comisiei au declarat că angajamentele Codului, *„dacă sunt implementate corespunzător, ar putea reprezenta o măsură puternică de atenuare a riscurilor”* sistemice prevăzute la articolul 34 din DSA (Exhibitul 174, TT_HJC_014448–014452).

Refuzul unei platforme de a participa la aplicarea Codului conta în evaluarea respectării DSA. Invocând considerentul 104, serviciile Comisiei Europene au precizat că refuzul fără explicații adecvate *„ar putea fi luat în considerare, unde este relevant, la determinarea conformării furnizorului cu obligațiile DSA”*.

Același înscris consemnează însă că *„un rezultat negativ de audit privind Codul nu echivalează cu o încălcare a obligațiilor DSA”*. Prin urmare, refuzul nejustificat de a participa putea cântări în evaluarea Comisiei, dar constatarea că o platformă nu își respectase angajamentele din Cod nu dovedea automat încălcarea regulamentului (Exhibitul 174, TT_HJC_014448–014452).

După transformarea Codului în cod de conduită, respectarea angajamentelor asumate de platformele foarte mari urma să fie verificată cel puțin anual, prin auditul obligatoriu prevăzut de articolul 37 alineatul (1) litera (b) din DSA. Auditorii avertizau însă că angajamentele erau *„redactate în termeni neclari și ambigui”*, ceea ce îngreuna stabilirea faptului că platformele îndepliniseră obligațiile asumate prin Cod. Platformele și auditorii semnalau și că timpul disponibil nu permitea pregătirea documentației necesare înaintea începerii auditului (Exhibitul 174, filele 1747–1749, TT_HJC_014449–014451).

Caracterul voluntar al Codului nu însemna că participarea și aplicarea angajamentelor erau lipsite de consecințe în relația cu Comisia Europeană. Angajamentele asumate urmau să intre în auditul obligatoriu prevăzut de DSA, dar refuzul nejustificat de participare putea conta în evaluarea respectării regulamentului.

În decembrie 2024, Comisia Europeană pregătea transformarea Codului de bune practici în cod de conduită în cadrul DSA, în paralel cu investigarea TikTok privind alegerile din România. Invitația pentru plenara din 13 decembrie a fost transmisă la 4 decembrie, în ziua declasificării documentelor prezentate în CSAT. O nouă reuniune, convocată pentru 19 decembrie, urmărea încheierea discuțiilor asupra documentelor de aderare, la două zile după deschiderea procedurii formale împotriva TikTok. Aceeași instituție investiga respectarea obligațiilor legale ale platformei și negocia, în paralel, integrarea angajamentelor voluntare într-un instrument de evaluare a respectării DSA (Exhibitele 180 și 182). Integrarea Codului a fost aprobată la 13 februarie 2025, cu efect de la 1 iulie 2025.

CONCLUZIE. **Geneza mecanismului european de control al discursului cetățenilor a documentat extinderea intervenției europene de la propaganda pro-Kremlin la discursul cetățenilor despre propriile alegeri.** Extinderea s-a realizat prin instrumente cu forță juridică diferită, folosite împreună. În același cadru de cooperare au ajuns să funcționeze angajamente voluntare, recomandări ale Comisiei, evaluări private și obligații legale sancționabile.

VI.14. Activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru România și consorțiul BROD

În noiembrie 2024, DSA era obligatoriu, dar Codul nu devenise încă un cod de conduită recunoscut în cadrul regulamentului. Solicitările formulate prin structurile Codului nu dobândeau forță obligatorie numai pentru că veneau de la Comisia Europeană. Obligația platformei de a reduce riscurile electorale nu îi impunea să urmeze fiecare recomandare a

Comisiei Europene, iar calificarea unui mesaj drept dezinformare de către o organizație privată nu dovedea că mesajul încălca legea. Participarea Comisiei Europene la aplicarea Codului nu dădea autorităților române sau unor entități private dreptul de a cere ștergerea mesajelor cetățenilor în afara condițiilor prevăzute de lege.

La 28 noiembrie 2024, ora 18.14, în ziua în care Curtea Constituțională a României a dispus renumărarea voturilor de la primul tur, Comisia Europeană a cerut platformelor semnatare ale Codului de bune practici privind dezinformarea să activeze Sistemul de Răspuns Rapid pentru România până la 12 decembrie 2024, pentru a acoperi alegerile parlamentare și al doilea tur al alegerilor prezidențiale. Solicitarea arată de la cine a pornit inițiativa: *„Pornind de la experiența pozitivă privind utilitatea Sistemului de Răspuns Rapid la alegerile pentru Parlamentul European și la cele din Republica Moldova, și la cererea verificatorilor de fapte locali, în special BROD, cerem activarea Sistemului de Răspuns Rapid al Codului.”* Solicitarea invocă și hotărârea de renumărare: *„În urma deciziei Curții Constituționale de a cere renumărarea voturilor, ne așteptăm ca spațiul online să devină și mai polarizat”*. Despre consorțiul BROD, aceeași solicitare spune că *„se va afla într-o poziție excelentă pentru a contribui la Sistemul de Răspuns Rapid cu expertiză la nivel local, valorificând și experiența și învățămintele de la alegerile din Republica Moldova (Funky Citizens fiind co-coordonator)”*. Solicitarea, transmisă prin poșta electronică platformelor TikTok, Google și Microsoft, ale căror adrese sunt lizibile în antet, se află la fila 2253, marcaj TT_HJC_013823, în Exhibitul 263 al raportului Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii.

Comisia Europeană a cerut răspuns *„rapid, dar în orice caz înainte de vineri, la sfârșitul programului”*, adică până la 29 noiembrie 2024. Platforma TikTok a răspuns în aceeași seară de joi, 28 noiembrie 2024, la ora 21.03: *„Suntem bucuroși să activăm mecanismul Sistemului de Răspuns Rapid pentru România până la 12 decembrie. În conformitate cu activările anterioare, rugăm hubul BROD al EDMO să folosească canalul nostru TikTok al Sistemului de Răspuns Rapid.”* Fila 2252.

Meta Platforms a răspuns vineri, 29 noiembrie 2024, ora 18.37, filele 2250 și 2251: *„putem confirma că putem participa la Sistemul de Răspuns Rapid pentru România până la 12 decembrie”*, cu două rezerve: *„Putem confirma primirea semnalărilor, dar nu ne angajăm la termene de răspuns determinate”* și *„Nu ne angajăm la un anumit rezultat al moderării conținutului. Vom examina în mod independent orice conținut primit.”*

Microsoft a răspuns după Meta Platforms, pentru Bing și LinkedIn, fila 2249: *„Atât din partea Bing, cât și din partea LinkedIn, putem de asemenea activa Sistemul de Răspuns Rapid pentru România până la 12 decembrie și suntem de acord cu punctele formulate mai jos, în special în privința domeniului de aplicare”*.

Răspunsul Google nu se află între documentele scanate în Exhibitul 263, iar platforma X se retrăsese din Codul de bune practici în mai 2023 conform declarațiilor publice ale Comisiei Europene din acea perioadă.

Meta (Facebook și Instagram) a propus, pentru alegerile din România, să folosească procedura de semnalare utilizată deja la alegerile pentru Parlamentul European și la alegerile

legislative anticipate din Franța. În răspunsul din 29 noiembrie 2024, consemnat la fila 2251 din Exhibitul 263, Meta a precizat că, după primirea listei organizațiilor participante și a adreselor de e-mail, urma să le permită transmiterea semnalărilor prin aceeași procedură.

Procedura era voluntară și făcea parte din Codul de bune practici privind dezinformarea. Regulamentul privind serviciile digitale (DSA) se aplica deja la data alegerilor din România, dar nu impunea această procedură de semnalare. Integrarea Codului în cadrul DSA a produs efecte de la 1 iulie 2025, după anularea alegerilor prezidențiale din România.

În mesajul din 28 noiembrie 2024, consemnat la fila 2253 din Exhibitul 263, Comisia Europeană a invocat experiența alegerilor din Republica Moldova, unde asociația Funky Citizens avusese un rol de co-coordonare. În răspunsul din 29 noiembrie, consemnat la fila 2251 din același exhibit, Meta a precizat că semnalările privind scrutinul din Republica Moldova fuseseră transmise prin centrul regional al EDMO și Funky Citizens, în cadrul unei colaborări desfășurate în afara Codului de bune practici privind dezinformarea.

Acordul platformelor de a participa la Sistemul de Răspuns Rapid nu putea ține loc de temei juridic pentru intervențiile Comisiei Europene și nu înlătura obligațiile platformelor prevăzute de regulament. Când o platformă restrângea vizibilitatea unei postări, elimina conținutul sau bloca un cont pe motiv că mesajele erau ilegale ori încălcau regulile platformei, obligațiile de motivare și de asigurare a unei căi de contestare rămâneau aplicabile în condițiile articolelor 17 și 20 din Regulamentul (UE) 2022/2065.

Comisia Europeană, autoritatea care supraveghează platformele online foarte mari în temeiul articolului 56 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2022/2065, a cerut activarea, a confirmat în scris a doua zi că solicitarea îi aparține, iar prin comunicatul oficial a prezentat activarea ca act al semnatarilor Codului, fără să menționeze propria solicitare și cererea consorțiului BROD. La 20 decembrie 2024, raportul consorțiului BROD publicat pe site-ul Observatorului european al mass-mediei digitale a scris că cele patru mari platforme semnatare, Meta, TikTok, Google și Microsoft, *„au fost de acord să activeze Sistemul de Răspuns Rapid în cadrul Codului”*, fără să arate cine a cerut activarea. În tot raportul, Comisia Europeană este menționată de trei ori, de fiecare dată în legătură cu procedura împotriva platformei TikTok, și niciodată în legătură cu activarea Sistemului de Răspuns Rapid. Consorțiul care a solicitat activarea omite din propriul raport și propria solicitare de activare a Sistemului de Răspuns Rapid.

Pentru alte scrutine, activarea Sistemului de Răspuns Rapid a avut reguli scrise. Pentru alegerile legislative franceze din 2024, sistemul *„este aplicabil numai alegerilor franceze”*, semnatarii trebuiau *„să aplice un prag ridicat”*, funcționa *„până la o săptămână după vot”* și *„nu se adaugă organizații noi”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 248, filele 2168 până la 2174.

Pentru alegerile prezidențiale din Republica Moldova, Comisia Europeană a fixat *„interval limitat: de la 1 octombrie la 27 octombrie”*, pragul, formatul semnalărilor și regula *„toate semnalările vor fi filtrate de BROD, ei vor fi singurul dumneavoastră interlocutor”*, după cum poate fi verificat în Exhibitele 252, filele 2188 până la 2190, și 255, filele 2210 până la 2212.

Pentru România nu există niciun act de extindere, niciun prag și nicio listă de organizații: **există mesajul din 28 noiembrie 2024, ora 18.14, cu răspuns cerut până a doua zi, și semnalările începute la 30 noiembrie 2024, în tabele cu formatul stabilit pentru Republica Moldova.** Mecanismul moldovenesc își încheiase mandatul la 10 noiembrie 2024. Trei săptămâni mai târziu, același consorțiu, pe același canal, cu același tabel, trimitea platformei postările românilor.

Reuniunea din 27 noiembrie 2024 și masa rotundă din 29 noiembrie 2024

Între primul tur și anulare, Comisia Europeană a ținut două reuniuni cu platforma TikTok și cu autoritățile române, la 27 și la 29 noiembrie 2024.

La 27 noiembrie 2024, trei zile după primul tur, a avut loc o reuniune ad-hoc, online, între Comisia Europeană, ANCOM, Autoritatea Electorală Permanentă, Consiliul Național al Audiovizualului și TikTok, după cum poate fi verificat în Exhibitul 265, fila 2264. Obiectul reuniunii este consemnat în mesajul Comisiei Europene din 28 noiembrie 2024, ora 11.39, adresat conducerii platformei: *„o primă evaluare a problemelor semnalate în presă și în rapoartele experților privind posibila influență a conținutului publicat și amplificat pe platforma TikTok asupra rezultatului preliminar al alegerilor prezidențiale din România”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 261, fila 2241. Comisia Europeană a pornit de la presă și de la rapoartele unor experți, nu de la o constatare a unei autorități, și a pus în discuție rezultatul votului, nu un conținut anume.

La 27 noiembrie 2024, Comisia Europeană nu știa cum să evalueze creșterea bruscă a vizualizărilor unui candidat și a cerut platformei pe care urma să o investigheze să îi explice *„modul în care trebuie evaluată o situație în care un candidat a avut o creștere exponențială a vizualizărilor”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 261, fila 2244.

În aceeași listă de întrebări, Autoritatea Electorală Permanentă susținea că Decizia nr. 175D a Biroului Electoral Central *„prevede expres că toate materialele care conțin imagini cu Călin Georgescu trebuie eliminate”*. Platforma a răspuns că această afirmație *„nu pare să reflecte întinderea Deciziei 175D”*, că decizia *„nu este adresată TikTok și nu face nicio referire la TikTok, fiind o decizie cu aplicare generală”* și că *„nu identifică niciun conținut anume care să fie eliminat”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 265, filele 2266 și 2267. O autoritate a statului român a cerut unei platforme, în fața Comisiei Europene, eliminarea tuturor imaginilor unui candidat aflat în turul al doilea, pe temeiul unei decizii care nu spunea asta. Platforma a refuzat, iar din documente nu rezultă că Comisia Europeană ar fi avut vreo obiecție față de cerere.

La 28 noiembrie 2024, ora 21.59, Autoritatea Electorală Permanentă a transmis platformei, iar în copie Comisiei Europene, un mesaj în care susținea că *„decizia Biroului Electoral Central este obligatorie nu numai în România”* și cerea ca decizia să fie aplicată pe întreaga platformă, după cum poate fi verificat în Exhibitul 264, filele 2256 și 2257. În același mesaj, autoritatea a arătat că la 22 noiembrie 2024 platforma fusese notificată cu decizia nr. 39 a Biroului Electoral pentru secțiile din străinătate, prin care se dispunea eliminarea de pe întreaga platformă, nu doar din România, a unei melodii folosite în

videoclipuri electorale, şi că melodia era încă prezentă. Competenţa Biroului Electoral Central şi a Biroului Electoral pentru secţiile din străinătate se exercită în limitele teritoriului României, iar articolul 9 alineatul (2) litera (b) din Regulament obligă autoritatea emitentă să precizeze întinderea teritorială a ordinului şi o limitează la ceea ce este strict necesar pentru atingerea scopului urmărit. Autoritatea Electorală Permanentă a cerut totuşi platformei eliminarea conţinutului de pe întreaga platformă, deşi legea îi permitea să ceară cel mult blocarea conţinutului pe teritoriul României. Comisia Europeană a primit mesajul şi nu a formulat nicio obiecţie.

În lista de întrebări convenită după reuniunea din 27 noiembrie 2024, autorităţile române au cerut platformei *„să explice cum colaborează cu experţii şi cu autorităţile locale ale statelor membre, inclusiv în temeiul Regulamentului, pentru a răspunde afirmaţiei că nu acordă atenţia cuvenită autorităţilor locale relevante (de exemplu Ministerul Justiţiei), care administrează efectiv alegerile şi au cunoştinţe locale şi înţeleg cerinţele legale locale”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 261, fila 2244. Platforma a răspuns la 29 noiembrie 2024 cu lista întâlnirilor avute cu autorităţile române în anul 2024: 13 mai şi 3 iunie 2024, convorbiri cu Ministerul Cercetării, Inovării şi Digitalizării privind semnalarea deepfake-urilor şi accesul la instrumentul de raportare; 4 iunie 2024, întâlnire la Bucureşti cu acelaşi minister; 2 octombrie 2024, vizita ministrului digitalizării la centrul platformei din Dublin; 22 octombrie 2024, convorbire cu ANCOM, Autoritatea Electorală Permanentă şi minister, *„pentru a stabili puncte de contact înaintea alegerilor, pentru a oferi acces la instrumentele de raportare ale TikTok şi pentru a propune o cooperare comună”*; între 29 octombrie şi 7 noiembrie 2024, sesiuni cu PSD, AUR, REPER, USR, UDMR şi alianţa FD-PMP; 14 noiembrie 2024, sesiune la Bucureşti privind operaţiunile de influenţă, *„la care au participat experţi români din MCID, ANCOM, DNSC şi Poliţie”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 265, filele 2268 şi 2269. Autorităţile române, care au susţinut la 27 noiembrie 2024 că platforma nu le acordă atenţia cuvenită, avuseseră cu aceeaşi platformă şase întâlniri şi convorbiri în cursul anului 2024, ultima la 14 noiembrie 2024, zece zile înaintea primului tur, iar Ministerul Justiţiei, dat de ele ca exemplu de autoritate care administrează alegerile, nu are nicio competenţă electorală.

La 29 noiembrie 2024, la masa rotundă convocată cu o zi înainte şi prezidată de Renate Nikolay, director general adjunct al DG CNECT, Comisia Europeană a cerut platformelor să răspundă *„Cum vă asiguraţi că legile electorale naţionale sunt respectate în România?”*, deşi respectarea legii electorale române este treaba autorităţilor române, care au la dispoziţie ordinul prevăzut de articolul 9 din Regulament, după cum poate fi verificat în Exhibitele 258, filele 2224 şi 2225, şi 262, fila 2247.

În aceeaşi zi, platforma a transmis Comisiei Europene şi *„reprezentanţilor autorităţilor române”* un mesaj în care arăta că primeşte cereri de eliminare din partea autorităţilor române, dar că *„o serie de sesizări sunt vagi sau conţin acuzaţii generice de ilegalitate, fără să fie citate legi sau prevederi legale concrete”*, şi că a primit *„o cerere formulată foarte larg, care cerea în esenţă TikTok să monitorizeze platforma pentru conţinut ilegal, ceea ce în mod evident nu este conform cu articolul 8 din Regulament”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 261, filele 2240 şi 2241. Articolul 8 interzice impunerea unei obligaţii generale

de monitorizare. O autoritate română a cerut exact ceea ce Regulamentul interzice, iar platforma a fost cea care a invocat Regulamentul împotriva autorității.

La 27 noiembrie 2024 Comisia Europeană nu știa cum să evalueze creșterea bruscă a vizualizărilor unui candidat și a cerut explicația platformei. La 28 noiembrie 2024 a transmis platformelor cererea de activare a Sistemului de Răspuns Rapid, la solicitarea consorțiului BROD. La 29 noiembrie 2024 a trimis platformei o cerere formală de informații și a ținut masa rotundă. La 5 decembrie 2024 a emis ordinul de conservare a datelor. Procedura formală a fost deschisă la 17 decembrie 2024, după anulare. Mecanismul de semnalare al organizațiilor private a fost pus în mișcare înaintea oricărei constatări a Comisiei Europene, iar explicația pe care Comisia Europeană nu o avea la 27 noiembrie 2024 a venit, în zilele următoare, din rapoartele aceloraşi organizații.

Președintele Autorității Electorale Permanente de la data anulării, Toni Greblă, a declarat public, într-un interviu televizat: *„Eu nu aș zice că au fost presiuni directe, au fost insistențe deosebite, mai ales în ceea ce privește punerea în aplicare cu sârg a unor directive trimise de la Uniunea Europeană în ceea ce privește propaganda electorală în online”*, insistențe privind *„în principal valul de videoclipuri pentru un anume candidat la președinție”*, venite *„prin șefii sau adjuncții instituțiilor de la acea vreme”*. Declarația nu numește persoane. La 27 noiembrie 2024, Autoritatea Electorală Permanentă participa, alături de ANCOM și de Consiliul Național al Audiovizualului, la reuniunea cu Comisia Europeană despre influența conținutului de pe TikTok asupra rezultatului preliminar, iar la 28 noiembrie 2024 Comisia Europeană cerea platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru România. Toni Greblă și-a declarat disponibilitatea de a fi audiat. Propunerea de constituire a unei subcomisii de anchetă a fost respinsă în plenul Comisiei la 4 februarie 2026, cu 3 voturi pentru, 11 împotrivă și 2 abțineri, iar audierea nu a avut loc.

Prin comunicatul oficial transmis la data de 5 decembrie 2024, Comisia Europeană a adus la cunoștință publică ordinul prin care a obligat platforma TikTok să păstreze toate datele legate de alegerile din România, în temeiul Regulamentului (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale(DSA), cu o zi înainte ca întregul proces electoral pentru alegerea Președintelui României să fie anulat prin Hotărârea Curții Constituționale a României nr. 32 din 6 decembrie 2024.

Comunicatul începe astfel: *„În contextul alegerilor în curs din România, Comisia și-a intensificat monitorizarea platformei TikTok în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale (DSA). Aceasta privește exercitarea competențelor Comisiei în temeiul DSA și nu privește procesul electoral românesc, care este o chestiune a autorităților române și, în ultimă instanță, a poporului român.”*

„Comisia a emis un «ordin de conservare» către TikTok în temeiul DSA, prin care ordonă platformei să înghețe și să păstreze datele legate de riscurile sistemice, actuale sau previzibile, pe care serviciul său le-ar putea prezenta pentru procesele electorale și pentru discursul civic în UE. Aceasta se face pentru a păstra informațiile și probele disponibile în eventualitatea unei investigații ulterioare a Comisiei privind respectarea de către TikTok a obligațiilor sale în temeiul DSA.”

„Ordinul urmează informațiilor primite de Comisie în contextul alegerilor în curs din România, inclusiv informațiilor recent desecretizate care indică o ingerință străină din partea Rusiei. În acest stadiu, Comisia monitorizează conformitatea și nu are o poziție asupra întrebării dacă TikTok ar fi încălcat obligațiile prevăzute de DSA."

Tot în comunicatul oficial din 5 decembrie 2024, sintagma *„informații recent desecretizate care indică o ingerință străină din partea Rusiei"* conține o trimitere directă la comunicatul Administrației Prezidențiale din 4 decembrie 2024, prin care au fost publicate documentele prezentate în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024. Comisia Europeană a invocat aceste informații printre motivele emiterii ordinului din 5 decembrie 2024, prin care a obligat platforma TikTok să păstreze documentele și informațiile privind sistemele de recomandare, modul în care abordează riscul de manipulare intenționată prin utilizarea coordonată neautentică a serviciului și încălcarea sistematică a interdicției de a folosi funcțiile de monetizare pentru promovarea conținutului politic. Ordinul privea alegerile naționale din Uniunea Europeană desfășurate între 24 noiembrie 2024 și 31 martie 2025.

Ordinul de conservare a datelor are un temei expres în articolul 72 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale, care permite Comisiei Europene să impună păstrarea documentelor necesare evaluării respectării regulamentului. Legalitatea ordinului concret trebuie examinată pe baza deciziei integrale, iar platforma poate contesta decizia în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Comisia Europeană amestecă, în restul comunicatului, ordinul obligatoriu de conservare a datelor cu activitatea grupului operativ informal pentru crize cibernetice, cu orientările electorale fără forță obligatorie, cu Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici privind dezinformarea, alt mecanism voluntar, și cu constatările consorțiului privat BROD.

„În plus, Comisia aduce în discuție, în cadrul Grupului operativ informal pentru crize cibernetice, probele puse la dispoziție. Din grup fac parte Comisia Europeană, SEAE, Europol și ENISA (Agenția UE pentru Securitate Cibernetică). Grupul operativ este în contact strâns cu autoritățile române de securitate cibernetică."

Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) este serviciul diplomatic al Uniunii Europene. **Europol** sprijină statele membre în prevenirea și combaterea tuturor formelor de criminalitate internațională gravă și organizată, a criminalității informatice și a terorismului. **ENISA** este Agenția Uniunii Europene pentru **Securitate Cibernetică.** Grupul operativ este un mecanism de coordonare în crize cibernetice, cu punct de contact la ENISA potrivit documentului de programare al agenției pentru 2024 până în 2026, activitatea 5a, și a fost folosit la pregătirea alegerilor pentru Parlamentul European din 2024, potrivit raportului Comisiei Europene COM(2025) 287 final din 6 iunie 2025, secțiunea 4.5. Comunicatul nu identifică probele aduse în discuția grupului. Comunicatul menționează anterior informațiile desecretizate de Președintele României la 4 decembrie 2024, fără să precizeze sunt și cele aduse în discuția grupului.

Competența de supraveghere asupra platformelor online foarte mari aparține Comisiei Europene în condițiile articolului 56 din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale. Alineatul (2) atribuie Comisiei Europene competența exclusivă asupra obligațiilor speciale ale acestor platforme, iar alineatele (3) și (4) reglementează supravegherea celorlalte obligații. Regulamentul nu înființează grupul operativ pentru crize cibernetice și nu atribuie SEAE, Europol sau ENISA competențe proprii de supraveghere a platformelor. Articolul 64 alineatul (3) permite însă Comisiei Europene să solicite sprijinul altor organisme și agenții ale Uniunii care dețin expertiză relevantă pentru evaluarea problemelor sistemice și emergente. Sprijinul nu transferă competența de supraveghere și nici răspunderea pentru deciziile adoptate.

La nivel național, fiecare stat membru desemnează un coordonator al serviciilor digitale, autoritatea care asigură coordonarea aplicării regulamentului pe teritoriul său. Pentru România, acesta este Autoritatea Națională pentru **Administrare și Reglementare în Comunicații** (ANCOM). Statul poate desemna și alte autorități competente pentru anumite domenii, dar coordonatorul rămâne responsabil de coordonarea națională și de cooperarea cu Comisia Europeană și cu ceilalți coordonatori.

La nivelul Uniunii, regulamentul înființează Comitetul european pentru servicii digitale, format din coordonatorii naționali și prezidat de Comisia Europeană. Comitetul sprijină consultarea, coordonarea și analiza comună, fără să reprezinte singurul cadru de cooperare prevăzut de regulament. Articolul 62 alineatul (5) permite Comitetului să coopereze cu alte organisme și agenții ale Uniunii. Prin comunicatul din 5 decembrie 2024, Comisia Europeană anunță convocarea Comitetului european pentru servicii digitale pentru data de 6 decembrie 2024.

Între aceste autorități, regulamentul organizează schimbul de informații printr-un sistem dedicat și prin proceduri de asistență reciprocă și de investigație comună. Articolul 84 impune păstrarea secretului profesional pentru informațiile care, prin natura lor, sunt confidențiale. Aceste garanții trebuie respectate și în cooperarea cu organismele și agențiile care acordă sprijin Comisiei Europene.

Europol și ENISA au competențe în criminalitatea informatică și în securitatea rețelelor, iar cooperarea împotriva atacurilor cibernetice asupra infrastructurii electorale este legitimă, dar niciuna dintre cele trei instituții și nici grupul operativ nu sunt organe de supraveghere prevăzute de regulament.

Comisia Europeană a discutat probele privind alegerile din România și într-un grup informal de securitate cibernetică, distinct de autoritățile de supraveghere prevăzute de regulament. Posibilitatea de a solicita expertiza altor organisme, recunoscută de articolul 64 alineatul (3), nu permite înlocuirea procedurilor regulamentului cu evaluările unui asemenea grup. O eventuală măsură impusă platformei pe baza acestor evaluări rămânea supusă competențelor, condițiilor și garanțiilor prevăzute de regulament, inclusiv motivării și controlului judiciar.

„Comisia și-a intensificat angajamentul cu TikTok în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale(DSA). Aceasta include solicitarea de clarificări, date și probe prin cereri

formale, reamintind totodată cu fermitate obligațiile TikTok de a identifica și de a atenua în mod eficace riscurile legate de alegeri, în conformitate cu orientările electorale emise în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale."

„În paralel, semnatarii Codului de bune practici privind dezinformarea au activat, de asemenea, Sistemul de Răspuns Rapid pentru alegerile din România. Acest sistem de cooperare al Codului asigură o cooperare rapidă și eficace în perioadele electorale. S-a dovedit un instrument util și eficace pentru schimbul de informații între organizațiile societății civile, verificatorii de informații și platformele online cu privire la conținutul urgent pe care aceștia îl consideră o amenințare la adresa integrității procesului electoral."

Prin comunicatul oficial transmis la data de 5 decembrie 2024, Comisia Europeană menționează și consorțiul BROD: *„Hubul româno-bulgar (BROD) al Observatorului european al mass-mediei digitale, care participă de asemenea la Sistemul de Răspuns Rapid, a monitorizat ecosistemul online românesc și a identificat mai multe narațiuni și tactici de dezinformare, precum încălcarea legii electorale, conținut politic nemarcat (inclusiv prin influenceri) și suspiciunea de comportament neautentic coordonat."*

Pentru a înțelege cum funcționează consorțiul BROD și cum participă la intervențiile asupra conținutului online, am cercetat componența și finanțarea consorțiului, precum și rolul organizațiilor participante în transmiterea către platforme a semnalărilor prin care solicitau ștergerea postărilor, blocarea conturilor sau reducerea vizibilității mesajelor considerate dezinformatoare ori periculoase pentru desfășurarea alegerilor.

C**onsorțiul româno-bulgar BROD** (Bulgarian-Romanian Observatory of Digital Media) este structura Observatorului european al mass-mediei digitale (EDMO) pentru **Bulgaria** și **România,** care monitorizează conținutul publicat online în cele două state, califică postările drept dezinformare și transmite platformelor online, prin Sistemul de Răspuns Rapid, semnalările prin care cere restrângerea sau ștergerea conținutului astfel calificat.

Potrivit paginii proiectului publicate de asociația Funky Citizens, Consorțiul româno-bulgar (BROD) a primit 1.498.393 euro de la Uniunea Europeană, prin programul Europa Digitală, pentru perioada **1 decembrie 2022** până la **31 mai 2025**, este coordonat de Institutul **GATE** al Universității din Sofia, și are ca parteneri **Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA)**, asociația **Funky Citizens, XWIKI** Software, **GLOBSEC, Agenția France Presse, Athens Technology Center, Televiziunea Națională Bulgară, Vitosha Research EOOD, Sirma AI EAD, cunoscută ca ONTOTEXT, National Training Center LTD și Fundația Centrul pentru Jurnalism Independent. Consorțiul româno-bulgar (BROD)** reunește două instituții de învățământ și cercetare, televiziunea publică bulgară, cinci societăți comerciale, o agenție de presă internațională și trei organizații nonguvernamentale.

În consorțiul BROD, fiecare dintre organizațiile mai sus menționate contribuie și îndeplinește un rol distinct.

Consorțiul BROD este coordonat de Institutul GATE al Universității din Sofia. Funky Citizens, prin proiectul Factual, Agenția France Presse și Televiziunea Națională Bulgară verifică conținutul din mediul online, iar SNSPA, GLOBSEC și Vitosha Research/CSD contribuie cu cercetări și analize. Funky Citizens mai coordonează și activitățile de educație media din România și Bulgaria și contribuie cu cercetări proprii la baza de date BROD. Centrul pentru Jurnalism Independent participă, de asemenea, la educația media. XWiki, Athens Technology Center și Ontotext furnizează tehnologia și infrastructura consorțiului. Athens Technology Center pune la dispoziție platforma de verificare Truly Media și adaptarea în limbile română și bulgară.

La 3 decembrie 2024, rectorul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA), Remus Pricopie, și-a exprimat public susținerea pentru Elena Lasconi, candidata USR. După declasificarea notelor CSAT la **4 decembrie 2024**, rectorul a cerut public, în dimineața zilei de **5 decembrie 2024**, ca Curtea Constituțională *„să se reunească astăzi pentru a reanaliza situația”* și să îl scoată de pe buletinele de vot pe candidatul pe care îl numea beneficiarul unui complot rusesc.

La 5 decembrie 2024, SNSPA a cerut Avocatului Poporului, printr-o petiție semnată de rectorul Remus Pricopie, să sesizeze Curtea Constituțională pentru invalidarea și reluarea primului tur al alegerilor prezidențiale. A doua zi, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral prin Hotărârea nr. 32, în care a invocat cele cinci note declasificate.

Funky Citizens a preluat Factual în 2014, iar Funky Citizens și SNSPA au fost partenere în consorțiul BROD. Tudor Benga a propus numele proiectului Factual la începuturile proiectului. A devenit ulterior deputat USR și a demisionat din partid în iunie 2022.

Prima etapă a proiectului BROD s-a desfășurat între decembrie 2022 și mai 2025, cuprinzând perioada alegerilor din România din 2024. Proiectul continuă prin BROD 2.0, între iunie 2025 și decembrie 2027, cu participarea Commetric și extinderea activităților în Republica Moldova. National Training Center, companie din Bulgaria prezentă în ambele etape, contribuie la formarea în domeniul educației media.

Prin proiectul Factual, asociația Funky Citizens verifică informațiile din postările publicate în România, alături de Agenția France Presse, coordonează activitățile de educație media ale consorțiului și, în numele consorțiului BROD, a transmis platformei TikTok semnalările privind conținutul electoral care trebuia restrâns sau șters. Toate semnalările din tabelele transmise platformei TikTok, scanate în Exhibitele 282 până la 285, poartă ca autor mențiunea *„BROD - FC”*, adică BROD prin Funky Citizens.

Potrivit raportului BROD din 20 decembrie 2024, pentru perioada 20 noiembrie până la 10 decembrie 2024, asociația Funky Citizens, în numele consorțiului BROD, a semnalat platformelor online prin Sistemul de Răspuns Rapid peste 1.000 de elemente de conținut: *„Funky Citizens, ca parte a hubului EDMO bulgaro-român (BROD), a fost implicată în acest proces și a semnalat peste 1.000 de elemente de conținut”*, deși asociația Funky Citizens nu avea calitatea de notificator de încredere prevăzută de articolul 22 din Regulamentul (UE) 2022/2065.

La cererea Hubului româno-bulgar (BROD), Comisia Europeană a solicitat platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru alegerile din România, după cum poate fi verificat în Exhibitul 263, fila 2253: *„la cererea verificatorilor de fapte locali, în special BROD, cerem activarea Sistemului de Răspuns Rapid al Codului”*. Mesajul a fost transmis la 28 noiembrie 2024, ora 18.14, și poartă marcajul TT_HJC_013823. A doua zi, 29 noiembrie 2024, ora 11.16, în același schimb de mesaje, Comisia Europeană a confirmat că solicitarea îi aparține, după cum poate fi verificat la fila 2252 a aceluiași exhibit: *„întrucât am cerut activarea Sistemului de Răspuns Rapid în cadrul Codului, vom invita și membrii Grupului de lucru pentru alegeri să participe la acesta”*.

Șase zile mai târziu, prin comunicatul oficial din 5 decembrie 2024, Comisia Europeană a prezentat public activarea ca act al semnatarilor Codului: *„În paralel, semnatarii Codului de bune practici privind dezinformarea au activat, de asemenea, Sistemul de Răspuns Rapid pentru alegerile din România.”* Comunicatul oficial al Comisiei Europene nu menționează cererea consorțiului BROD și nu menționează propria cerere a Comisiei Europene din 28 noiembrie 2024, confirmată în scris la 29 noiembrie 2024.

Cererea Hubului româno-bulgar (BROD) de activare a Sistemului de Răspuns Rapid și solicitarea Comisiei Europene de activare a Sistemului de Răspuns Rapid sunt consemnate doar în corespondența internă obținută prin citație parlamentară și publicată de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii. Comisia Europeană nu a făcut publice aceste demersuri.

Comunicatul amestecă trei instrumente care nu au aceeași natură juridică. Ordinul de conservare este un act administrativ emis de Comisia Europeană în exercitarea competenței pe care articolul 56 alineatul (3) din Regulamentul privind serviciile digitale i-o conferă asupra platformelor online foarte mari. Platforma TikTok este obligată să îl respecte și îl poate contesta în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Orientările electorale sunt un document fără forță obligatorie, prin care Comisia Europeană își face cunoscută interpretarea asupra articolului 35 din același regulament, iar nerespectarea orientărilor electorale nu constituie o încălcare a regulamentului. Sistemul de Răspuns Rapid este un mecanism instituit prin Codul de bune practici privind dezinformarea, instrument de autoreglementare la care platformele au aderat voluntar și care, la data comunicatului, nu făcea parte din regulament.

Prin modul în care sunt prezentate, cele trei instrumente apar în fața platformelor și a publicului ca expresii ale aceleiași puteri de constrângere. Orientările și mecanismul voluntar împrumută astfel autoritatea pe care numai regulamentul o are. O platformă care citește comunicatul înțelege că refuzul de a urma orientările sau de a participa la Sistemul de Răspuns Rapid o expune aceloraşi consecințe ca încălcarea regulamentului. În drept, numai regulamentul poate fi încălcat. O autoritate publică nu poate prezenta propriile recomandări și angajamentele voluntare ale unor terți drept obligații legale, fără să depășească limitele competenței pe care legea i-a conferit-o.

Ordinul de conservare, la fel ca cererile formale de informații din 2 octombrie și din 29 noiembrie 2024, este un act emis în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale.

Regulamentul este lege direct aplicabilă, dă Comisiei Europene competența de supraveghere asupra platformelor online foarte mari potrivit articolului 56 alineatul (3), iar platforma poate contesta aceste acte la Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Orientările electorale pe care Comisia Europeană le invocă atunci când scrie că *„reamintește cu fermitate obligațiile TikTok”* nu sunt lege. Legea este Regulamentul privind serviciile digitale, adoptat de Parlamentul European și de Consiliu. Orientările sunt un document al Comisiei Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 26 aprilie 2024 în temeiul articolului 35 alineatul (3), în care Comisia arată cum înțelege că ar trebui platformele să aplice articolul 35 din regulament. O platformă este obligată să respecte regulamentul, nu orientările. Dacă o platformă face altfel decât recomandă orientările, nu încalcă prin aceasta nicio lege. Comunicatul invocă obligațiile TikTok împreună cu orientările, însă obligațiile rezultă din regulament, iar orientările nu au aceeași forță juridică obligatorie.

Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici privind dezinformarea nu este nici lege, nici act al Comisiei Europene. Este un mecanism de cooperare al semnatarilor Codului, întemeiat pe angajamente voluntare. Pagina oficială a Comisiei Europene descrie Codul prin *„standarde de autoreglementare”* în care *„semnatarii decid la ce angajamente subscriu”*. Codul a devenit Cod de conduită în cadrul Regulamentului privind serviciile digitale abia prin avizarea din 13 februarie 2025. În noiembrie și decembrie 2024, o semnalare transmisă prin Sistemul de Răspuns Rapid nu avea forța juridică a unui ordin obligatoriu și nu înlătura obligațiile platformei privind respectarea drepturilor cetățenilor.

Comisia Europeană trece în comunicat de la *„a emis un ordin”* la *„reamintește obligațiile în conformitate cu orientările”* și apoi la *„în paralel, semnatarii au activat Sistemul de Răspuns Rapid”*, iar cititorul primește cele trei ca pe o singură acțiune de aplicare a legii. Un ordin obligatoriu, o părere a Comisiei Europene și o promisiune voluntară a platformelor ajung să pară același lucru. Mecanismul voluntar capătă astfel, în ochii publicului, autoritatea regulamentului. Iar activarea acestui mecanism, pe care Comisia Europeană o ceruse în scris la 28 noiembrie și o confirmase ca a sa la 29 noiembrie, este pusă pe seama semnatarilor. Pentru cetățeanul a cărui postare a fost restrânsă, diferența este totul. Împotriva unui act al Comisiei Europene există cale de atac. Împotriva semnalării voluntare nu există niciuna, pentru că semnalarea nu este un act și nu vine de la o autoritate. Cetățeanul poate contesta numai decizia platformei care a executat semnalarea, potrivit articolelor 17 și 20 din Regulamentul (UE) 2022/2065, iar acest drept nu poate fi exercitat efectiv dacă platforma nu comunică restricția, motivele aplicării și căile de contestare.

Dacă o postare încalcă legea electorală română stabilesc Biroul Electoral Central și instanțele, nu un consorțiu finanțat din bugetul Uniunii Europene. Comisia Europeană pune această constatare pe seama consorțiului BROD în același text în care afirmă că procesul electoral *„este o chestiune a autorităților române și, în ultimă instanță, a poporului român”*.

În noiembrie 2024, singurele autorități române cu competențe asupra propagandei electorale și a finanțării ei erau Autoritatea Electorală Permanentă, în temeiul Legii nr.

334/2006, şi birourile electorale, în temeiul Legii nr. 370/2004. Niciuna dintre ele nu apare în corespondența din Exhibitul 263 și în tabelele din Exhibitele 282 până la 285. Calificarea *„promovare electorală nemarcată”* a fost făcută de consorțiul BROD și executată de platforma TikTok, fără ca autoritatea însărcinată de legea română cu controlul materialelor de propagandă electorală să fie implicată în vreun fel. Nici astăzi, la doi ani după alegeri și la peste un an de la data aplicării Regulamentului (UE) 2024/900 privind publicitatea politică, autoritatea română competentă pentru supravegherea publicității politice online nu este desemnată prin lege, legea națională de aplicare este încă proiect, iar Autoritatea Electorală Permanentă nu are structura dedicată acestei supravegheri.

GLOBSEC: conducerea, participarea la consorțiul BROD și la structurile Codului de bune practici

GLOBSEC, organizație internațională de analiză și influențare a politicilor publice, este o organizație privată de origine slovacă, cu legături documentate cu România prin participarea ca partener în consorțiul BROD, implicarea în mecanismele Codului de bune practici și activitatea de analiză și recomandare privind alegerile din România. În 2024, organizația era condusă de Róbert Vass, președintele GLOBSEC, și Wilhelm Molterer, președintele Consiliului de administrație, fost vicecancelar și ministru de finanțe al Austriei.

Róbert Vass este fondatorul, a înființat Forumul GLOBSEC în 2005, are studii în relații internaționale și științe politice la Universitatea Matej Bel din Slovacia. Conduce o organizație de cercetare și influențare a politicilor publice, care prezintă analize și recomandări guvernelor, instituțiilor UE și NATO.

Are și o legătură publică documentată cu România. Biografia publicată de GLOBSEC îl identifică și drept consilier al rețelei International Strategy Forum a Schmidt Futures și este menționat că, în 2017, a primit un premiu special din partea guvernatorului Băncii Naționale a României, pentru contribuția la consolidarea comunității transatlantice. Róbert Vass este proeuropean și proatlantic, cu susținere explicită pentru Ucraina, a condus Euro-Atlantic Centre între 2002 și 2006 și a reprezentat organizația în Youth Atlantic Treaty Association.

Într-o declarație pentru Ukrinform din 3 aprilie 2025, susținea că sprijinul occidental fusese prea lent și prudent și că Rusia putea fi învinsă, în aceeași declarație propunea și o cooperare mai strânsă între state europene, inclusiv pentru apărare antirachetă și capacități cibernetice, într-un format care putea funcționa și în afara structurilor UE sau NATO.

GLOBSEC este partener atât în consorțiul BROD, cât și printre membrii Grupului operativ al Codului de bune practici privind dezinformarea, adică în chiar structura în cadrul căreia funcționează Sistemul de Răspuns Rapid, deci este prezent atât în organismul care administrează regulile, cât și în structurile care au cerut Comisiei Europene să activeze *„Sistemul de Răspuns Rapid”* pentru România. Deci GLOBSEC se află și în organismul care administrează mecanismul, și în consorțiul la cererea căruia Comisia Europeană a cerut activarea mecanismului pentru România. În calitatea sa de membru BROD, alături de Funky Citizens, SNSPA, Agenția France Presse și ceilalți parteneri participa la grupurile europene pentru alegeri și răspuns la crize.

Raportul propriu pentru ianuarie–decembrie 2024 confirmă participarea la patru structuri: răspuns la crize, monitorizare și raportare, inteligență artificială generativă și grupul de lucru pentru alegeri. Același raport consemnează și contribuții la consultările privind orientările electorale DSA și distribuirea cercetărilor către semnatarii Codului.

Alliance4Europe și GLOBSEC: proiecte comune și intervenții privind alegerile din România

GLOBSEC participă la proiectul Information Defence Alliance, coordonat de Alliance4Europe, care include expres România între țările vizate și susține Rețeaua de combatere a dezinformării (Counter Disinformation Network).

În raportarea pentru anul 2024, Alliance4Europe susține că au existat încercări de manipulare a rezultatelor alegerilor din România prin comportament coordonat neautentic, destinat manipulării algoritmului TikTok. Acuzația este formulată explicit în raportarea organizației, deși nu apare în aceeași formulare în sinteza mesei rotunde din 17 decembrie 2024.

La **17 decembrie 2024,** GLOBSEC și Alliance4Europe au organizat reuniunea **„Elections in Moldova and Romania: Influence Operations and Lessons Learned”,** cu 95 de participanți, desfășurată potrivit regulii Chatham House, care permite folosirea informațiilor discutate, fără a dezvălui cine a făcut declarațiile și ce instituție sau organizație reprezintă persoana respectivă. Raportul reuniunii a fost redactat în cadrul proiectului Information Defence Alliance al rețelei Counter Disinformation Network, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei. Printre vorbitori s-a aflat Mădălina Voinea, Expert Forum, iar documentul precizează că lista participanților putea fi comunicată ministerului polonez la cerere.

La pagina 5, raportul prezintă structura rețelei și activitățile oferite:

„Rețeaua de combatere a dezinformării (Counter Disinformation Network, CDN) este o platformă de colaborare care reunește peste 150 de cercetători specializați în investigarea surselor deschise (OSINT), jurnaliști, cadre universitare, verificatori de fapte și alți practicieni din peste 35 de organizații, care combat manipularea informațională.”

La pagina 6, sub titlul *„Situația din România: Extrema dreaptă și operațiunile de influență (1/2)”*, raportul consemnează:

„La 6 decembrie, Curtea Constituțională a României a anunțat anularea primului tur al alegerilor prezidențiale, recent încheiat. Această hotărâre fără precedent a fost motivată de o campanie suspectă pe rețelele de socializare în favoarea candidatului de extremă dreaptă, rusofil, Călin Georgescu.

Deși nu dispunea de o infrastructură tradițională de campanie, Georgescu a depășit partidul de extremă dreaptă AUR printr-o strategie intens concentrată asupra rețelelor de socializare. TikTok s-a impus ca platformă dominantă, reflectând o schimbare fundamentală în consumul de conținut media.”

Documentul atribuie promovarea lui Călin Georgescu unor presupuse rețele de conturi neautentice și amplificării coordonate a mesajelor de campanie. Pornind de la aceste evaluări, autorii recomandă reguli mai stricte pentru conturile neoficiale care susțin candidați și intervenții ale platformelor pentru reducerea riscurilor electorale. Raportul menționează inclusiv strategii de *„deprogramming”* în combaterea manipulării. Publicat după anularea alegerilor, documentul susține astfel intervenții în spațiul informațional românesc.

Sursa citatelor: raportul reuniunii *„Elections in Moldova and Romania: Influence Operations and Lessons Learned”*, 17 decembrie 2024, pp. 5–6.

Alliance4Europe

Alliance4Europe este o organizație privată, înregistrată în Germania ca Alliance4Europe gGmbH, societate cu răspundere limitată cu scop de utilitate publică, cu sediul la München, sub numărul HRB 245225, reprezentată legal de Omri Preiss și Benjamin Zeeb. Nu are nicio atribuție de autoritate publică. Pagina organizației îl prezintă pe Saman Nazari drept director pentru analiză informativă și contracararea amenințărilor și coordonator al rețelei Counter Disinformation Network, iar în consiliul de supraveghere îi prezintă, între alții, pe Michael Schaefer, fost ambasador german și fost președinte al BMW Foundation, și pe A. C. Grayling. Organizația a fost lansată în octombrie 2018, la un eveniment al BMW Foundation Herbert Quandt, care o descrie, într-o publicație din 2020, ca reunind inițiative proeuropene pentru combaterea populismului de dreapta. Pentru activitatea din Polonia, organizația folosește o persoană juridică distinctă, Alliance 4 Europe Foundation, înregistrată la 23 noiembrie 2023 sub numărul KRS 0001071211, la adresa din Varșovia pe care site-ul organizației o publică drept sediul său polonez.

Banii vin din trei direcții. **Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei** finanțează proiectul Information Defence Alliance, în cadrul programului *„Public Diplomacy 2024–2025”*, cu 473.900 PLN pentru primul modul și 715.292 PLN pentru al doilea, potrivit paginii proiectului publicate de **Alliance4Europe;** lista oficială a ministerului polonez din 19 august 2024, poziția 10, consemnează beneficiarul Alliance 4 Europe Foundation, oferta DDPK/DP 2024-2025/039/2 și suma de 473.980 PLN pentru primul modul.

Proiectul vizează expres România, alături de Franța, Italia, Germania, Republica Moldova, Slovacia și diaspora belarusă, și își propune un sistem comun de alertare, schimb de date în timp real și răspunsuri coordonate între participanți. Uniunea Europeană finanțează, prin programul Horizon Europe, proiectul ADAC.io, acordul de grant nr. 101132444, desfășurat între 1 februarie 2024 și 31 ianuarie 2027, în care Alliance4Europe gGmbH are o contribuție europeană de 688.710 euro, potrivit evidenței oficiale CORDIS. Fundația Alfred Landecker sprijină dezvoltarea și promovarea sistemului DISARM, folosit de organizație la clasificarea tehnicilor de manipulare informațională, fără ca pagina fundației să precizeze suma. Sumele sunt ale proiectelor, nu ale activității privind România, iar finanțarea europeană este cea prevăzută în acord, nu cea încasată înaintea alegerilor.

Activitatea privind România era prevăzută și finanțată înaintea primului tur de scrutin. La 30 septembrie 2024, GLOBSEC a publicat prezentarea proiectului Information Defence

Alliance, cu Alliance4Europe drept conducător al consorțiului și cu România între țările vizate, iar activitățile anunțate cuprindeau monitorizarea, analiza, comunicarea strategică, instrumentele comune de alertare și coordonarea răspunsurilor. Pagina rețelei Counter Disinformation Network descrie ce face rețeaua cu rezultatele acestei monitorizări: transmite cazurile Comisiei Europene și autorităților naționale, furnizează constatările platformelor și urmărește răspunsurile acestora, distribuie alertele unei liste de peste 300 de destinatari, în principal oficiali și jurnaliști, folosește Sistemul de Răspuns Rapid în perioadele electorale și consemnează, între rezultatele obținute, eliminarea sau restricționarea geografică a unor canale. În raportul de transparență din martie 2025, Alliance4Europe declară că membrii rețelei au produs în 2024 un număr de 37 de alerte, distribuite autorităților, instituțiilor europene, platformelor și organizațiilor de advocacy, cele privind alegerile fiind transmise prin Sistemul de Răspuns Rapid, fără să arate care dintre ele priveau România. Adresa alliance4europe.eu figurează în copie pe fiecare dintre semnalările transmise platformei TikTok de asociația Funky Citizens între 1 și 16 decembrie 2024, după cum poate fi verificat în Exhibitele 181 și 183 până la 186.

La 29 noiembrie 2024, cu o săptămână înaintea anulării, Alliance4Europe a publicat raportul *„Georgescu's Unexpected Win: A Story of Algorithmic Manipulation"*. Raportul preia constatări ale Expert Forum și Democracy Reporting International, descrie examinarea grupului Telegram *„Propagatorcg"*, clasifică activitățile observate prin sistemul DISARM și cere platformei TikTok să investigheze presupusul comportament coordonat și să dea cercetătorilor acces mai larg la date. Raportul declară că este *„o sarcină publică finanțată de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone"*. În introducere, autorii scriu că prezintă *„dovezi anecdotice care ilustrează un fenomen îngrijorător"*, iar în concluzie afirmă că *„manipularea pe rețelele sociale a contribuit la succesul campaniei lui Călin Georgescu"*. Materialul declarat anecdotic și concluzia fermă stau în același document. Raportul trimite la o scrisoare deschisă semnată de ApTI, Expert Forum și ActiveWatch, prin care Comisiei Europene și ANCOM li se cerea să deschidă investigații potrivit competențelor lor legale și prin care erau criticate, în același timp, intervențiile autorităților române considerate lipsite de temei și restrângerile de drepturi făcute fără transparență.

Comisia Europeană a folosit informațiile acestei organizații în exercitarea supravegherii asupra platformei TikTok. În răspunsul din 7 decembrie 2024, reprodus în Exhibitul 266, fila 2285, paragraful 39, platforma redă lista organizațiilor pe care Comisia Europeană le invocase în întrebările sale: Expert Forum, BROD, EDMO, Alliance4Europe și Democracy Reporting International. Comisia Europeană întrebase platforma ce modificări adusese proceselor și sistemelor sale în lumina afirmațiilor acestor organizații, ale autorităților române și ale documentelor desecretizate. Platforma a răspuns că nu înțelege la care afirmații anume se referă Comisia Europeană, întrucât organizațiile erau enumerate, dar acuzațiile de examinat nu erau identificate. O organizație privată, finanțată de un stat membru, Polonia, și de Uniunea Europeană, a ajuns astfel sursă de acuzații pe care autoritatea europeană de supraveghere le-a opus platformei fără să le individualizeze.

La 17 decembrie 2024, după anulare, Alliance4Europe şi GLOBSEC au organizat reuniunea despre alegerile din România şi Republica Moldova analizată mai sus, finanţată din acelaşi proiect polonez.

Un proiect finanţat de statul polonez şi condus de Alliance4Europe includea România înaintea primului tur; organizaţia a publicat, înaintea anulării, o analiză a campaniei unui candidat, pe material pe care ea însăşi îl numeşte anecdotic; organizaţia participa la mecanismul de semnalare către platforme şi primea în copie semnalările consorţiului BROD; Comisia Europeană a invocat informaţiile organizaţiei în întrebările adresate platformei TikTok. Desigur, nu Alliance4Europe a cerut anularea scrutinului sau a transmis documente Curţii Constituţionale. Legătura dintre analizele organizaţiei şi hotărârea din 6 decembrie 2024 poate fi stabilită numai prin documentele de transmitere şi de folosire a acestor analize, pe care instituţiile statului român au obligaţia să le solicite.

Proiectul Factual al asociaţiei Funky Citizens

Pe site-ul consorţiului BROD, brodhub.eu, sunt publicate verificările realizate pentru România de Agenţia France Presse şi de Factual, proiectul editorial al asociaţiei Funky Citizens. Funky Citizens contribuie şi cu cercetări proprii la baza de date a consorţiului. În timpul alegerilor din 2024, asociaţia a transmis platformei TikTok şi tabele cu postări semnalate prin Sistemul de Răspuns Rapid, însoţite de motivele pentru care solicita intervenţia platformei.

Meta, compania care deţine Facebook şi Instagram, colaborează în România cu Agenţia France Presse şi cu asociaţia Funky Citizens, prin proiectul Factual, pentru verificarea informaţiilor din postări. Agenţia France Presse declară că este remunerată de Meta pentru această activitate, după care tot Facebook şi Instagram folosesc evaluările realizate de Agenţia France Presse pentru a eticheta postările şi a reduce vizibilitatea conţinutului considerat fals sau înşelător, iar Factual explică, la rândul său, că evaluarea unei postări drept falsă determină reducerea vizibilităţii pe Facebook.

Factual precizează că paginilor care distribuie repetat conţinut evaluat drept fals li se reduce posibilitatea de distribuire şi li se retrage capacitatea de monetizare şi promovare. Facebook avertizează şi utilizatorii care văd sau încearcă să distribuie postările respective.

În raportul BROD din decembrie 2024, autorii raportului clasifică conţinutul online analizat după teme precum naţionalismul şi idealizarea trecutului, prezentarea Occidentului ca ameninţare, discreditarea alegerilor, discursul de ură şi naraţiunile conspiraţioniste. În categoria *„discreditarea alegerilor”* sunt incluse şi mesajele despre anularea scrutinului şi subordonarea suveranităţii unor interese externe.

Mecanismul de semnalare şi presiune transnaţională în procesul electoral

Consorţiul BROD a cerut activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru alegerile din România. Comisia Europeană a transmis platformelor solicitarea de activare. Funky Citizens, membră a consorţiului BROD, a transmis apoi platformei TikTok tabele cu

postările şi conturile pentru care solicita intervenţia. Consorţiul care ceruse deschiderea mecanismului participa, prin Funky Citizens, şi la alegerea conţinutului semnalat.

Mesajele Funky Citizens includeau în copie reprezentanţi ai Comisiei Europene, Institutului GATE, Democracy Reporting International, VOST Europe şi Alliance4Europe. Platforma TikTok primea semnalările, examina conţinutul şi comunica rezultatele intervenţiilor. Semnalările au continuat după anularea alegerilor: mesajele din 8, 9, 13 şi 16 decembrie 2024 priveau inclusiv afirmaţii despre anularea scrutinului, iar potrivit raportului intern al platformei din 12 decembrie 2024, Sistemul de Răspuns Rapid a rămas activ până la 16 decembrie 2024, prin înţelegere cu Comisia Europeană şi grupul Codului, după cum poate fi verificat în Exhibitul 267, fila 2287. Comisia Europeană primea corespondenţa prin care o organizaţie privată solicita intervenţii în conţinutul publicat de cetăţeni, în timp ce Comisia Europeană exercita şi competenţa de supraveghere a platformei.

Alliance4Europe a formulat acuzaţia manipulării algoritmului TikTok în favoarea lui Călin Georgescu, folosind inclusiv analizele Expert Forum şi Democracy Reporting International. Raportul Alliance4Europe declara finanţarea Ministerului Afacerilor Externe al Poloniei. Democracy Reporting International apărea şi în copiile semnalărilor Funky Citizens, iar TikTok confirma că Democracy Reporting International transmitea propriile rapoarte prin Sistemul de Răspuns Rapid. Organizaţia citată în susţinerea acuzaţiilor participa şi la mecanismul de semnalare către platformă.

Comisia Europeană a invocat susţinerile Expert Forum, BROD, EDMO, Alliance4Europe şi Democracy Reporting International în cererea oficială de informaţii adresată TikTok. Acuzaţiile formulate de organizaţii au fost astfel preluate în procedura de supraveghere a platformei. TikTok a cerut precizarea afirmaţiilor concrete la care trebuia să răspundă, arătând că simpla enumerare a organizaţiilor nu permitea identificarea acestora.

GLOBSEC era partener în consorţiul BROD, finanţat de Uniunea Europeană, şi în proiectul Information Defence Alliance, coordonat de Alliance4Europe şi finanţat de Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei. GLOBSEC participa şi la grupurile Codului pentru alegeri, răspuns la crize, monitorizare şi raportare. GLOBSEC făcea legătura între consorţiul care solicitase activarea mecanismului, proiectul Alliance4Europe privind operaţiunile de influenţă şi structurile europene care urmăreau aplicarea Codului.

EDMO, observatorul european din reţeaua căruia face parte BROD, participa la evaluarea respectării angajamentelor platformelor. Evaluarea folosea inclusiv opiniile cercetătorilor şi verificatorilor de fapte din reţeaua EDMO. Separat, Funky Citizens şi Agenţia France Presse erau atât parteneri BROD, cât şi parteneri contractuali ai Meta pentru verificarea informaţiilor de pe Facebook şi Instagram. **Aceleaşi organizaţii primesc bani publici europeni şi polonezi ca să monitorizeze campania, scriu rapoartele care acuză manipularea, trimit platformei postările de şters, stau în structurile Codului care administrează mecanismul de semnalare şi evaluează apoi dacă platformele au făcut destul.**

Două dintre ele, Funky Citizens şi Agenţia France Presse, sunt plătite şi de Meta, compania ale cărei platforme le verifică, pentru verificările care duc la etichetarea postărilor

şi la reducerea vizibilităţii lor. Cine acuză, cine semnalează, cine administrează şi cine evaluează sunt aceiaşi, iar cel care plăteşte este, pe rând, Uniunea Europeană, statul polonez şi platforma Meta.

În campania electorală din 2024 au funcţionat în paralel două regimuri. Primul este supravegherea obligatorie din Regulament: Comisia Europeană verifică, în temeiul articolului 56 alineatul (3), dacă platformele foarte mari îşi evaluează şi îşi reduc riscurile sistemice, iar eliminarea unui conţinut ilegal se dispune numai prin ordinul unei autorităţi naţionale, potrivit articolului 9, cu temei legal, motivare şi cale de atac. Al doilea este cooperarea voluntară prin Codul de bune practici şi Sistemul de Răspuns Rapid, în care organizaţii private trimit platformelor liste de postări, cu Comisia Europeană în copie, iar platformele le elimină sau le blochează după propriile reguli. Regulamentul cere platformelor, la articolul 14 alineatul (4), să aplice propriile restricţii *„în mod diligent, obiectiv şi proporţional”*, cu respectarea libertăţii de exprimare, iar considerentul 104 arată că participarea la un cod de conduită nu creează prezumţia că Regulamentul este respectat. În România, al doilea regim a produs ceea ce primul nu putea produce fără act şi fără judecător: 66 de postări blocate *„pentru încălcarea legii locale”* la semnalarea unei asociaţii, cuvinte interzise la căutare pentru toţi utilizatorii, conturi şi videoclipuri eliminate pe liste pe care nicio autoritate nu le-a semnat.

Cetățeanul căruia i s-a șters postarea are la dispoziție doar decizia platformei. Nu are un act al unei autorități publice pe care să îl poată contesta. În răspunsul la adresele pe care i le-am transmis în cadrul cercetării parlamentare, Comisia Europeană mi-a comunicat că nu are competență în această privință.

Regulamentul privind serviciile digitale a fost adoptat în temeiul articolului 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, adică al competenței de armonizare a pieței interne, iar organizarea alegerilor naționale a rămas în competența statelor membre. Regulamentul nu declară dezinformarea ilegală. La articolul 3 litera (h), conținutul ilegal este *„orice informație care, în sine sau prin raportare la o activitate, inclusiv vânzarea de produse sau furnizarea de servicii, nu este conformă cu dreptul Uniunii sau cu dreptul oricărui stat membru care este conform cu dreptul Uniunii”*.

Definiția nu creează nicio ilegalitate nouă, ci preia încălcările care există deja în lege. O postare electorală care nu încălca Legea nr. 334/2006 sau Legea nr. 370/2004 nu devenea ilegală pentru că o organizație o numea dezinformare sau pentru că un algoritm o amplifica, iar amplificarea unui mesaj nu dovedește, singură, încălcarea vreunei legi. Tot ce s-a șters în campania din 2024 fără să fie ilegal potrivit acestei definiții s-a șters în afara Regulamentului, nu în aplicarea lui.

Concluzii privind consorţiul BROD

Prin Factual, Funky Citizens atribuie calificative care determină reducerea vizibilităţii postărilor pe Facebook şi Instagram care pot atrage restrângerea monetizării şi promovării paginilor. Prin Sistemul de Răspuns Rapid, semnalările sunt transmise platformelor, iar TikTok confirmă că, pentru alegerile din România, notificările au fost urmate de eliminări de

conținut și de restricții geografice. Activitatea acestor organizații influențează posibilitatea cetățenilor de a se face auziți și informațiile care ajung la alegători. În timpul alegerilor, această concentrare de putere înseamnă o influență directă în formarea voinței alegătorilor. Organizațiile participante influențează atât ce pot spune cetățenii, cât și ce informații și opinii ajung la ceilalți. Reducerea la tăcere a unor voci și limitarea vizibilității unor poziții politice schimbă dezbaterea electorală și condițiile în care cetățenii aleg.

Aceleași rețele de organizații contribuie la elaborarea politicilor de combatere a dezinformării, aleg conținutul pe care îl semnalează platformelor și participă la evaluarea măsurilor luate de platforme. GLOBSEC este partener în consorțiul BROD și participă la grupurile Codului pentru alegeri, răspuns la crize, monitorizare și raportare. Alliance4Europe primește în copie semnalările transmise prin Sistemul de Răspuns Rapid și coordonează proiectul Information Defence Alliance, la care participă GLOBSEC și care include România între țările vizate. În aceeași rețea se concentrează participarea la stabilirea regulilor, solicitarea intervențiilor și evaluarea răspunsului platformelor.

Asociația Funky Citizens și Agenția France Presse decid ce informații califică drept *„adevărate”* sau *„false”* și furnizează verificările publicate în baza de date a consorțiului BROD, finanțat de Uniunea Europeană. Ambele organizații sunt atât parteneri BROD, cât și parteneri remunerați de Meta, compania care deține Facebook și Instagram, pentru verificarea informațiilor. Facebook și Instagram folosesc aceste verificări pentru etichetarea postărilor și reducerea vizibilității conținutului considerat fals, iar organizațiile sau rețelele din care fac parte transmit semnalări prin care cer ștergerea postărilor ori limitarea vizibilității conținutului online.

În același timp, rețeaua BROD–EDMO evaluează respectarea angajamentelor platformelor de combatere a dezinformării și eficacitatea măsurilor platformelor, inclusiv pe baza opiniilor verificatorilor de fapte și cercetătorilor din propria rețea. Evaluarea urmărește modul în care platformele își aplică angajamentele, fără să stabilească, pentru fiecare postare semnalată, dacă restrângerea a fost justificată. Organizațiile care participă la restrângerea circulației mesajelor aparțin și rețelei care apreciază eficacitatea restrângerilor.

Puterea de a contribui la stabilirea regulilor, de a selecta mesajele pentru care se solicită intervenția și de a verifica dacă platformele au intervenit suficient se concentrează în aceeași rețea.

Cumulul acestor roluri constituie un conflict de interese, întrucât organizațiile care solicită intervenții participă și la evaluarea eficacității intervențiilor. Faptul că o platformă a dat curs unei semnalări a unei organizații nu dovedește că semnalarea a fost întemeiată sau că restrângerea exprimării cetățeanului a fost legală.

Banii europeni și contractele private susțin aceleași organizații care semnalează conținutul, verifică informațiile și validează intervențiile de cenzură, în timp ce instituțiile statului sunt ocolite, iar cetățeanul nu are unde să conteste semnalarea și nu își poate exercita efectiv dreptul de a contesta decizia platformei dacă aceasta nu îi comunică restricția, motivele aplicării și căile de contestare.

Notele serviciilor în fața platformei și a Comisiei Europene

Nota Serviciului Român de Informații desecretizată la 4 decembrie 2024 afirmă, la punctul 1.1, că *„rețeaua de conturi asociate direct campaniei lui Călin Georgescu a constat inițial din 25.000 de conturi pe platforma TikTok, care au devenit foarte active cu două săptămâni înaintea datei alegerilor”*, că *„797 dintre conturile care au format inițial rețeaua de susținere fuseseră create din 2016”* și că *„nu au fost folosite resurse tehnice comune și nu au fost observate adrese IP comune”*, conturile fiind *„alocate unor adrese IP unice”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 237, fila 2117. Aceeași notă afirmă, la punctul 1.5, că vizibilitatea candidatului *„a crescut preferențial în raport cu ceilalți candidați, ale căror postări au fost filtrate masiv, diminuându-le exponențial prezența online”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 237, fila 2120. Nota nu arată nicăieri de unde provine cifra de 25.000 și nu arată nicio postare a vreunui alt candidat care să fi fost filtrată.

La 6 decembrie 2024, ora 9.53, în ziua anulării, Comisia Europeană a transmis oficial platformei TikTok o cerere de informații în care a preluat afirmațiile notei drept *„constatări”* și a cerut platformei *„răspunsul la fiecare dintre afirmațiile din documentele serviciilor de informații desecretizate de Președintele României la 4 decembrie 2024”*, cu precizarea că *„aceste afirmații pot fi relevante pentru evaluarea de către Comisie a respectării de către furnizorul TikTok a articolelor 34 și 35 din Regulament”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2285. Comisia Europeană a pus la baza supravegherii platformei un document al unui serviciu de informații al unui stat membru, fără să dețină și fără să fi cerut probele pe care se întemeia.

Platforma a răspuns punct cu punct. Despre rețea: *„TikTok nu a găsit și nu i-a fost prezentată nicio probă privind o rețea coordonată de 25.000 de conturi asociate campaniei domnului Georgescu”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2279. Despre probe: *„deși constatările au fost publicate, probele care stau la baza acestor constatări nu au fost publicate”*, motiv pentru care platforma *„solicită Comisiei să îi furnizeze de urgență toate aceste probe”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2278. Despre filtrarea celorlalți candidați: *„documentul SRI 1 nu furnizează nicio probă că postările celorlalți candidați ar fi fost «filtrate masiv» sau «diminuate exponențial»”*, iar *„sistemele de recomandare ale TikTok nu tratează preferențial niciun candidat politic”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, filele 2284 și 2285. Despre afirmația notei că platforma ar fi raportat încă din 2020 și 2021 o campanie de promovare a candidatului: *„TikTok nu înțelege pe deplin această afirmație și nu îi cunoaște sursa”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2284. Despre suma de 381.000 USD: platforma *„a comunicat din proprie inițiativă ANCOM că un utilizator TikTok a trimis cadouri TikTok LIVE în valoare totală de 381.000 USD altor utilizatori între 24 octombrie 2024 și 24 noiembrie 2024”*, dar *„nu a confirmat și nu a găsit probe că ar fi avut loc o operațiune de influență coordonată, și aceasta rămâne evaluarea TikTok în urma investigației sale”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2284. Singura rețea cu referire la candidat pe care platforma a identificat-o și a eliminat-o este cea de 78 de conturi, cu 1.781 de urmăritori, operată din România, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2280.

Cifra de 381.000 USD a ajuns în nota serviciului de la platformă, prin ANCOM, împreună cu precizarea platformei că nu a găsit probe de coordonare. Nota desecretizată a păstrat cifra și a lăsat deoparte precizarea. Rețeaua de 25.000 de conturi, temeiul central al notei, nu a fost găsită de platforma care administrează conturile și nu a fost probată în fața Comisiei Europene. Filtrarea masivă a celorlalți candidați nu a fost însoțită de nicio postare filtrată. Comisia Europeană a primit aceste răspunsuri la 7 decembrie 2024 și a deschis procedura formală împotriva platformei la 17 decembrie 2024, fără să arate public că afirmațiile pe care le preluase fuseseră contestate punct cu punct și fără să rezulte din documente că ar fi cerut statului român probele pe care platforma le solicitase de urgență.

Ce a făcut platforma TikTok

Rețelele pe care platforma le-a găsit și le-a eliminat în legătură cu alegerile din România sunt trei și toate trei au fost operate din România. Una de 22 de conturi, cu 299.692 de urmăritori, care promova *„narațiuni critice față de actualul guvern român”*, raportată public în septembrie 2024; una de 78 de conturi, cu 1.781 de urmăritori, care *„a încercat să îl promoveze pe domnul Georgescu pe TikTok”*, eliminată la 29 noiembrie 2024; una de 12 conturi, cu 1.704 urmăritori, care *„a încercat să amplifice narațiuni favorabile candidatului independent Mircea Geoană”*, eliminată la sfârșitul lunii noiembrie 2024, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2280. Despre rețeaua de 78 de conturi platforma a scris la 29 noiembrie 2024 că *„aceasta este singura destructurare a unei rețele ascunse de influență pe care am făcut-o în România până astăzi”* și că *„nu evaluăm în prezent că această rețea ar fi asociată cu influenceri plătiți”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 265, fila 2271. Singura legătură cu Federația Rusă din întregul răspuns al platformei sunt 11 conturi asociate Sputnik Media, eliminate în noiembrie 2024 ca rămășiță a unei rețele demontate în septembrie 2024, care vizau *„audiențele din România și Republica Moldova”*, fără nicio referire la vreun candidat, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2280. Rețeaua de 25.000 de conturi nu a fost găsită. Rețeaua care l-a promovat pe Călin Georgescu avea 78 de conturi și 1.781 de urmăritori și era din România. Rețeaua rusă din campania prezidențială nu există în niciun document transmis de platformă Comisiei Europene, iar Comisia Europeană, care a primit aceste răspunsuri la 7 decembrie 2024, nu a spus public acest lucru nici atunci, nici până astăzi.

La 31 octombrie 2024, ANCOM a transmis platformei o cerere a Autorității Electorale Permanente și o cerere comună cu Poliția Română privind conturi neautentice, iar platforma consemnează că *„a primit două scrisori de la ANCOM în perioada relevantă”*, după cum poate fi verificat în Exhibitul 268, paragrafele 17 și 58. Coordonatorul serviciilor digitale a folosit canalul direct cu platforma înaintea primului tur, pentru o rețea care favoriza un alt candidat, deși în adresa nr. SC-675 din 14 ianuarie 2026, transmisă Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții, ANCOM a declarat că *„în calitate de coordonator al serviciilor digitale, nu verifică elemente de conținut și nu solicită platformelor online eliminarea de conținut”*, că *„nu colaborează cu alte entități, publice sau private, în vederea monitorizării conținutului online”* și că *„nu există o astfel de cooperare între ANCOM, în calitatea sa de coordonator al serviciilor digitale, și autoritățile similare*

din alte state membre UE sau între ANCOM și Comisia Europeană”. Documentul platformei arată că ANCOM a cerut la 31 octombrie 2024 investigarea unor conturi neautentice, a transmis cererea Autorității Electorale Permanente, a participat la 27 noiembrie 2024 la reuniunea cu Comisia Europeană și a primit de la platformă, în noiembrie 2024, cifra de 381.000 USD. Ceea ce ANCOM a declarat Parlamentului că nu face a făcut, în scris, în toamna anului 2024.

La 12 decembrie 2024, platforma a comunicat Comisiei Europene că „o restricție temporară de căutare pentru cuvintele-cheie *«lovitura de stat»* și «razboi» a fost impusă în România pentru următoarele 60 de zile, pentru a atenua riscul narativelor dăunătoare”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 267, fila 2288. Răspunsul din 13 decembrie 2024 extinde lista termenilor interzișI la căutare la „ucide”, „război civil”, „război hibrid”, „România în război”, #razboi, #razboiromania și #rascoala, cu motivarea „ca urmare a situației extrem de volatile în contextul alegerilor din România”, și descrie reguli automate de moderare pentru afirmații determinate, între care „Soros se află în spatele protestelor împotriva lui C. Georgescu și al anulării primului tur al alegerilor din Ro*mânia”* *și „C. Georgescu afirmă că Lasconi* și NATO plănuiesc implicarea României în războiul din Ucraina”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 268, paragrafele 95, 96 și 109. Cel târziu de la 12 decembrie 2024, utilizatorii din România nu mai puteau căuta pe platformă cuvintele „lovitură de stat” și „război”. Regulame*ntul nu prevede nicăieri restrâng*erea căutării după cuvinte, iar măsura a fost luată de platformă și comunicată Comisiei Europene, nu dispusă de vreo autoritate română.

S-au produs blocări pe temeiul legii române fără nicio decizie a unei autorități române. Pentru lotul de 94 de linkuri transmis de Funky Citizens la 3 decembrie 2024, platforma a răspuns la 12 decembrie 2024 că 12 postări încălcau politicile sale și la 20 decembrie 2024 că „accesul la încă 66 de postări video sau foto a fost blocat în România pentru încălcarea legii locale”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 270, filele 2333 și 2334. Cele 66 de blocări nu au la bază nicio decizie a Biroului Electoral Central, nicio cerere a Autorității Electorale Permanente și niciun ordin emis potrivit articolului 9 din Regulament. Platforma a apreciat singură ce încalcă legea română, la semnalarea unei organizații private, cu Comisia Europeană în copie.

Platforma a dat Comisiei Europene răspunsuri la trei cereri de informații și a primit un ordin de conservare a datelor, toate înainte de 17 decembrie 2024. A contestat punct cu punct nota serviciului, a cerut probele și nu le-a primit. A refuzat cererea de a elimina toate imaginile unui candidat și cererea de a monitoriza platforma pentru conținut ilegal. În același timp, a executat semnalările unei organizații private ca pe cereri ale autorităților și a restrâns căutarea unor cuvinte pentru toți utilizatorii din România. Platforma a respectat Regulamentul acolo unde autoritățile îl încălcau și l-a depășit acolo unde nimeni nu i-o cerea.

Capetele de acuzare ale Hotărârii nr. 32/2024 confruntate cu documentele platformei

La 2 decembrie 2024, Funky Citizens a transmis platformei TikTok semnalări privind postările despre alegerile din România și a cerut platformei să intervină, trimițând același

mesaj și reprezentanților Alliance4Europe, potrivit corespondenței reproduse în Exhibitul 186, filele 1800–1801.

Alliance4Europe, organizație căreia Funky Citizens i-a trimis și mesajul cu semnalările adresate TikTok la 2 decembrie 2024, a analizat promovarea lui Călin Georgescu pe TikTok și Telegram în raportul *„Georgescu's Unexpected Win: A Story of Algorithmic Manipulation"* (*„Victoria neașteptată a lui Georgescu: povestea unei manipulări algoritmice"*), prezentat când al doilea tur al alegerilor prezidențiale era încă programat pentru 8 decembrie 2024. Alliance4Europe a preluat de la Expert Forum analiza campaniei cu influenceri #echilibrusiverticalitate, menționată și în nota MAI–DGPI, și a examinat activitatea grupului Propagatorcg de pe Telegram.

Canalul de Telegram @propagatorcg a fost folosit pentru coordonarea promovării lui Călin Georgescu pe TikTok. La punctul 1.2 al notei SRI I, declasificată la 4 decembrie 2024, Serviciul Român de Informații identifică acest canal sub denumirea *„Propagator – implică-te și tu, Renașterea României, Hrană Apă Energie"* și arată că abonații primeau indicații despre clipurile pe care să le distribuie și mesajele pe care să le publice. Potrivit aceleiași note, canalul de Telegram @propagatorcg avea 1.088 de abonați la 24 noiembrie și 5.005 utilizatori la 1 decembrie. Alliance4Europe a analizat același canal și a publicat capturi ale mesajelor prin care administratorii îi îndemnau pe susținători să redistribuie clipuri și să comenteze postările favorabile candidatului.

Mai mulți susținători ai candidatului Călin Georgescu distribuiau pe TikTok același clip sau foloseau același hashtag la îndemnul administratorilor canalului de Telegram @propagatorcg. Această formă de promovare nu însemna că susținătorii foloseau conturi automate sau că exploatau abuziv algoritmii TikTok.

Potrivit notei SRI I, la 1 decembrie 2024, canalul de Telegram @propagatorcg avea 5.005 utilizatori. Cifra indica doar numărul utilizatorilor canalului de Telegram, nu și numărul persoanelor care au distribuit pe TikTok clipuri sau au publicat comentarii în sprijinul candidaturii lui Călin Georgescu.

La 6 decembrie 2024, când Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral prezidențial, TikTok nu confirmase nici exploatarea abuzivă a algoritmilor reținută de Curte, nici existența rețelei coordonate de 25.000 de conturi descrise în nota SRI I, după cum poate fi verificat la punctele 3 până la 5 din Exhibitul 266, care reproduce răspunsul transmis de TikTok Comisiei Europene la 7 decembrie 2024.

Pe lângă exploatarea abuzivă a algoritmilor platformelor de socializare, Curtea Constituțională a invocat, ca motiv al anulării întregului proces electoral prezidențial, încălcarea legislației privind finanțarea campaniei. La punctul 18 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea a considerat că bugetul de campanie de 0 lei, declarat de Călin Georgescu la Autoritatea Electorală Permanentă, contrazicea datele din notele MAI–DGPI și SRI privind amploarea promovării candidatului. Pe această bază, Curtea a reținut încălcarea principiului transparenței finanțării campaniei electorale.

Verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor de campanie ale candidatului independent Călin Georgescu revenea Autorității Electorale Permanente, potrivit articolului

42 alineatul (1) din Legea nr. 334/2006. Autoritatea Electorală Permanentă a început controlul la 9 decembrie 2024, la trei zile după ce Curtea Constituțională anulase întregul proces electoral prezidențial. Controlul s-a încheiat la 5 martie 2025. Potrivit Raportului nr. 4.471 din aceeași dată, Autoritatea Electorală Permanentă a constatat, pe baza documentelor puse la dispoziția echipei de control, contribuții electorale de 0 lei și cheltuieli electorale de 591,86 lei. Pentru încălcările constatate, Autoritatea Electorală Permanentă a aplicat amenzi în temeiul legii finanțării campaniilor electorale.

La 6 decembrie 2024, când Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral prezidențial, încălcarea legislației privind finanțarea campaniei, reținută la punctul 18 al Hotărârii nr. 32/2024, nu fusese confirmată printr-un control al Autorității Electorale Permanente. Autoritatea Electorală Permanentă a început controlul la 9 decembrie 2024, la trei zile după anulare. Chiar dacă ar fi fost constatată la data anulării, o neregulă de finanțare a campaniei nu dovedea că votarea și stabilirea rezultatelor avuseseră loc printr-o fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților care puteau participa la al doilea tur de scrutin, astfel cum cerea articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004.

La punctul 18 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a pus în contradicție bugetul de campanie de 0 lei declarat de Călin Georgescu cu informațiile din notele MAI–DGPI și SRI. Nota SRI I menționa plăți de 381.000 de dolari americani efectuate de Bogdan Peșchir prin contul TikTok *„bogpr”*. În răspunsul transmis Comisiei Europene la 7 decembrie 2024, TikTok a precizat că suma reprezenta valoarea cadourilor virtuale trimise altor utilizatori în timpul transmisiunilor în direct pe TikTok, între 24 octombrie și 24 noiembrie 2024. Confirmarea acestor transferuri nu dovedea că Georgescu le ceruse sau că destinatarii primiseră cadourile în schimbul promovării candidaturii sale, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, punctele 31 până la 33, fila 2284.

În motivarea anulării alegerilor, Curtea Constituțională a invocat și lipsa însemnelor specifice publicității electorale de pe materialele de promovare a lui Călin Georgescu. La punctul 14 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea a reținut că aceste materiale fuseseră difuzate fără marcajele electorale. În răspunsul din 7 decembrie 2024, TikTok a arătat că autoritățile române îi ceruseră să elimine toate imaginile legate de Călin Georgescu. Solicitarea viza toate imaginile legate de candidat, nu doar materialele electorale nemarcate. TikTok a apreciat că solicitarea depășea întinderea deciziilor aplicabile și putea restrânge nejustificat libertatea de exprimare și de informare în context electoral, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, punctele 24 până la 28, filele 2283 și 2284.

La punctul 14 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a reținut că un candidat beneficiase de tratament preferențial pe platformele de socializare. La punctul 16, Curtea a afirmat că expunerea acelui candidat redusese *„direct proporțional”* expunerea celorlalți candidați. În răspunsul transmis Comisiei Europene la 7 decembrie 2024, TikTok a precizat că sistemele sale de recomandare nu tratau preferențial candidații și că nota SRI I nu prezenta dovezi privind filtrarea masivă a postărilor celorlalți competitori. Creșterea numărului de afișări pentru postările unui candidat nu presupunea o scădere corespunzătoare a numărului de afișări pentru postările celorlalți. Articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 cerea, pentru anularea alegerilor, stabilirea unei fraude la votare și la stabilirea

rezultatelor, de natură să modifice atribuirea mandatului sau ordinea candidaților care puteau participa la al doilea tur de scrutin. Diferența dintre numărul de afișări ale postărilor candidaților nu dovedea o asemenea fraudă, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, punctele 34 până la 36.

Legea electorală aplicabilă în 2024 nu interzicea susținătorilor unui candidat să distribuie același clip sau să folosească același hashtag la un îndemn comun.

La punctul 11 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a invocat folosirea tehnologiilor digitale și a inteligenței artificiale cu încălcarea legislației electorale. În cazul canalului de Telegram @propagatorcg, conduita descrisă în nota SRI I consta în transmiterea unor instrucțiuni către susținătorii lui Călin Georgescu pentru distribuirea de clipuri și publicarea de comentarii pe TikTok. Articolul 37 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 recunoștea dreptul cetățenilor de a-și exprima liber opiniile în campania electorală, iar articolul 36 alineatul (2) litera d) din Legea nr. 334/2006 prevedea expres materialele de propagandă electorală online. Legea stabilea condiții pentru producerea, difuzarea și declararea acestor materiale, dar nu interzicea distribuirea lor coordonată de către susținători. Îndemnul de a distribui aceleași clipuri și de a folosi aceleași hashtaguri nu constituia o încălcare a legii electorale și nu putea fundamenta, ca atare, anularea alegerilor.

Distribuirea coordonată a clipurilor și folosirea acelorași hashtaguri nu confirmau acuzația de la punctul 11 că tehnologiile digitale și inteligența artificială fuseseră folosite cu încălcarea legislației electorale. Legea nu interzicea această formă de promovare, iar instrucțiunile distribuite pe Telegram nu dovedeau folosirea inteligenței artificiale.

La punctul 13 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a citat considerentul 4 al Regulamentului (UE) 2024/900 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 martie 2024 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică. Considerentul descrie situațiile în care publicitatea politică poate deveni un mijloc de dezinformare. Potrivit articolului 30 alineatul (2) din regulament, obligațiile de transparență a publicității politice urmau să se aplice de la 10 octombrie 2025. La 6 decembrie 2024, aceste obligații nu erau aplicabile campaniei prezidențiale și încălcarea lor nu putea fi invocată ca temei pentru anularea alegerilor.

Articolele 34 și 35 din Regulamentul (UE) 2022/2065 obligau TikTok să evalueze și să reducă riscurile pentru procesele electorale, inclusiv pe cele legate de funcționarea algoritmilor. Destinatarul acestor obligații era furnizorul platformei. Chiar dacă TikTok ar fi încălcat aceste obligații, încălcarea ar fi privit modul în care platforma a gestionat riscurile electorale. Pentru anularea alegerilor, articolul 52 alineatul (1) din Legea nr. 370/2004 cerea o altă constatare: că votarea și stabilirea rezultatelor avuseseră loc printr-o fraudă de natură să schimbe atribuirea mandatului sau ordinea candidaților care puteau intra în turul al doilea. Punctul 11 descrie acuzații privind desfășurarea campaniei, dar nu stabilește frauda la votare și la stabilirea rezultatelor cerută de lege pentru anularea alegerilor, mai ales pentru anularea unui întreg scrutin electoral.

La punctul 17 al Hotărârii nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a scris că publicitatea electorală online trebuie marcată și că identitatea sponsorului trebuie făcută

publică. Potrivit articolului 3 litera (r) din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale (DSA), o postare constituia publicitate dacă platforma era remunerată în mod specific pentru afişarea ei. Articolele 26 şi 39 obligau TikTok să identifice şi să înscrie în registrul publicitar reclamele afişate contra cost. Faptul că o postare îl promova pe Călin Georgescu nu însemna că TikTok fusese plătită să o afişeze. Curtea a enunţat la punctul 17 o regulă de transparenţă, fără să stabilească faptul că TikTok primise bani pentru afişarea postărilor respective.

Garanţiile cetăţenilor şi răspunderea participanţilor

Cetăţeanul nu şi-a dat acordul ca o reţea de organizaţii să hotărască dacă vocea cetăţeanului mai ajunge la ceilalţi. Acordul dintre organizaţii, platforme şi Comisia Europeană nu poate ţine locul garanţiilor datorate persoanei a cărei exprimare este restrânsă. Un cod voluntar nu acordă nimănui libertatea de a restrânge arbitrar libertatea altuia.

Comisia Europeană nu se poate prevala de caracterul voluntar al Sistemului de Răspuns Rapid pentru a eluda răspunderea pentru propriile intervenţii asupra libertăţii de exprimare. Neactivarea mecanismului de criză prevăzut de articolul 36 din DSA nu dispensează Comisia Europeană de obligaţia de a identifica temeiul juridic, limitele competenţei şi garanţiile aplicabile intervenţiilor solicitate platformelor.

Consimţământul platformelor nu conferă Comisiei Europene competenţe suplimentare şi nu înlătură drepturile cetăţenilor. Solicitările transmise prin Sistemul de Răspuns Rapid trebuie cercetate împreună cu restricţiile aplicate în urma acestor solicitări. Răspunderea nu se opreşte doar la platforma care execută măsura, ci trebuie examinată şi conduita instituţiei sau a organizaţiei care a cerut măsura.

Toate statele membre au obligaţia de a proteja libertatea de exprimare a propriilor cetăţeni. Această obligaţie nu poate fi delegată unor organizaţii nonguvernamentale şi nici înlocuită cu încrederea în evaluările unor asemenea organizaţii. ONG-urile pot participa la dezbaterea publică, dar calificativele atribuite de ONG-uri nu pot ţine locul unei justificări legale pentru restrângerea exprimării altora. Statul răspunde pentru protecţia drepturilor fundamentale inclusiv atunci când restrângerea este solicitată de o organizaţie privată şi aplicată de o platformă. Cooperarea dintre Comisia Europeană, ONG-uri şi platforme nu înlătură această răspundere.

În campania electorală din România din 2024, ştergerea postărilor, blocarea conturilor şi reducerea vizibilităţii mesajelor politice, atunci când au fost aplicate prin încălcarea legii, au afectat atât libertatea cetăţenilor de a-şi exprima opiniile, cât şi dreptul alegătorilor de a primi informaţii înaintea votului. Cetăţeanul căruia platforma nu îi comunică restricţia şi motivele aplicării nu poate cunoaşte ce conţinut a fost restrâns şi nici temeiul pentru care mesajele nu mai ajung la public. Dreptul cetăţeanului de a contesta în instanţă eliminarea postării, blocarea contului de socializare sau reducerea vizibilităţii mesajelor nu poate fi exercitat efectiv dacă platforma nu comunică restricţia, motivele aplicării, temeiul legal ori contractual şi căile de contestare.

Restabilirea accesului la contul de pe platforma de socializare după alegeri nu redă cetățeanului posibilitatea de a participa la dezbaterea electorală încheiată. **Nicio hotărâre judecătorească pronunţată după ani de proces nu poate reface schimbul de informaţii şi opinii dinaintea votului.** În România, votul a fost deja exprimat, iar procesul electoral a fost ulterior anulat. Cercetarea restricțiilor aplicate în 2024 privește drepturile încălcate, efectele produse și răspunderea celor care au solicitat și aplicat restricțiile.

Răspunderea Comisiei Europene, a autorităților române și a organizațiilor care au solicitat restrângerea conținutului nu poate fi înlocuită cu obligația fiecărui cetățean de a descoperi singur intervenția platformei și de a suporta consecințele pe durata unui proces. Autorităților și instanțelor competente le revine stabilirea legalității restricțiilor și a răspunderii participanților.

Caracterul voluntar al Sistemului de Răspuns Rapid nu înlătura obligațiile prevăzute de Regulamentul privind serviciile digitale și nu permitea restrângerea drepturilor fără respectarea garanțiilor legale. Un mecanism voluntar nu poate deveni adăpostul juridic al unei puteri exercitate în detrimentul drepturilor cetățenilor.

Controlul parlamentar, intervenţia Parlamentului European şi stabilirea răspunderii

Parlamentul European trebuie să cerceteze rolul Comisiei Europene și al organizațiilor care au transmis semnalări prin Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici privind dezinformarea, între care Funky Citizens, în restrângerea circulației mesajelor politice pe TikTok, Facebook și Instagram în timpul campaniei electorale din România din 2024. Cercetarea trebuie să identifice cine a solicitat ștergerea postărilor, blocarea conturilor sau reducerea vizibilității mesajelor, ce motive și dovezi au fost invocate și ce restricții au aplicat platformele. Pentru fiecare restricție, trebuie stabilit dacă platforma a respectat legea, a informat cetățeanul afectat, a motivat decizia și a permis contestarea și înlăturarea restricției înainte de vot. Caracterul voluntar al cooperării nu înlătura obligațiile legale privind informarea cetățenilor, motivarea restricțiilor și posibilitatea contestării deciziilor.

Cât timp Sistemul de Răspuns Rapid al Codului de bune practici privind dezinformarea continuă să fie utilizat în statele membre ale Uniunii Europene, Parlamentul European trebuie să verifice și modul în care Comisia Europeană, organizațiile care semnalează conținutul și platformele de socializare folosesc în prezent acest mecanism. Cercetarea solicitărilor și a restricțiilor din campania electorală românească din 2024 trebuie urmată de măsuri care să împiedice ștergerea postărilor, blocarea conturilor și reducerea vizibilității mesajelor politice fără temei legal sau contractual, fără motivare și fără posibilitatea efectivă de contestare înaintea următoarelor alegeri.

Lipsa unor reglementări adecvate, dificultățile de aplicare a regulamentului sau timpul scurt rămas până la vot nu justificau restrângerea drepturilor prin ocolirea garanțiilor legale. Instituțiile europene și autoritățile române nu puteau transfera cetățenilor consecințele propriei incapacități de a pregăti și aplica un cadru legal corespunzător. Urgența campaniei electorale nu transforma mecanismele voluntare în derogări de la lege și nu făcea legale intervențiile realizate fără respectarea drepturilor cetățenilor.

Răspunsurile Comisiei Europene privind alegerile prezidențiale din România din 2024

La 1 aprilie 2026 am adresat trei scrisori Comisiei Europene, respectiv președintei **Ursula von der Leyen,** vicepreşedintelui executiv **Stéphane Séjourné** și comisarului Michael McGrath, prin care am solicitat, între altele, acces la documentele privind aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065 al Parlamentului European şi al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piaţă unică pentru serviciile digitale şi de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale, denumit în continuare *„DSA”*) în alegerile prezidenţiale din România din 2024, solicitare înregistrată de Comisia Europeană la 20 mai 2026, sub referința EASE 2026/2653.

În răspunsul primit pe data de 24 iunie 2026, vicepreşedintele executiv pentru suveranitate tehnologică, securitate şi democraţie, Henna Virkkunen, a confirmat transmiterea solicitărilor adresate direct către Direcția Generală Rețele de Comunicare, Conținut și Tehnologie a Comisiei Europene (DG CONNECT), aflată în subordinea sa.

Pe 11 iunie 2026, DG CONNECT a transmis o înștiințare de prelungire a termenului de răspuns cu cincisprezece zile lucrătoare, prin adresa Ares(2026)5943715, iar răspunsul a fost transmis la 6 iulie 2026, sub semnătura directorului general Roberto Viola, înregistrat cu referința Ares(2026)6744141.

DG CONNECT şi exercitarea competenţelor Comisiei Europene asupra platformelor online

Direcția Generală Rețele de Comunicare, Conținut și Tehnologie este serviciul Comisiei Europene responsabil de elaborarea și aplicarea politicilor Uniunii în domeniul digital, inclusiv de aplicarea Regulamentului privind serviciile digitale. DG CONNECT nu este o instituție distinctă și nu are personalitate juridică proprie. Competențele prevăzute de regulament, potrivit articolului 56 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2022/2065, aparțin Comisiei Europene și sunt exercitate prin această direcție, DG CONNECT, care solicită informații platformelor, analizează documentele și pregătește măsurile de supraveghere a activității platformelor de social media. DG CONNECT nefiind o autoritate separată, ci o direcție din cadrul Comisiei Europene, răspunsul transmis la solicitarea parlamentară este răspunsul Comisiei Europene.

DG CONNECT coresponda cu platformele încă din 2020, prin unitatea identificată în blocul de semnătură din 2 noiembrie 2022 drept *„Unit I.4 - Disinformation”*. Prin structurile Codului de bune practici, platformelor li se ceruse să raporteze etichetarea, reducerea vizibilității, eliminarea și demonetizarea conținutului, precum și rezultatele acestor măsuri, pentru fiecare stat membru și limbă. România fusese nominalizată în solicitările serviciilor Comisiei începând din 30 martie 2022.

La 24 ianuarie 2024, prima ședință din acel an a subgrupului de criză a început cu discutarea alegerilor pentru Parlamentul European. La 1 martie, Comisia Europeană a cerut semnatarilor să scoată în evidență, în rapoarte, măsurile privind alegerile și inteligența artificială generativă.

În aceeași zi, la reuniunea privind proiectul Orientărilor electorale, Unitatea Servicii Digitale și Platforme din DG CONNECT a explicat platformelor că trebuiau să justifice dacă alegeau măsuri diferite de cele recomandate. Potrivit consemnării reuniunii, platformele nu erau obligate să urmeze toate recomandările, dar, dacă alegeau alte soluții, trebuiau să adopte măsuri *„egale sau mai bune”*, să documenteze diferențele și să le poată justifica în fața Comisiei.

Comisia Europeană solicita și raportarea măsurilor luate de către platforme înaintea alegerilor și evalua respectarea propunerilor. Recomandările deveneau reperul față de care platformele trebuiau să își explice propriile măsuri, în cadrul unui regulament care prevedea amenzi de până la 6% din cifra de afaceri mondială anuală totală pentru încălcările menționate la articolul 74 alineatul (1), precum și penalități cu titlu cominatoriu în condițiile articolului 76.

DG CONNECT gestiona și documentele investigației privind TikTok, inclusiv documentele din dosarele administrative DSA.100141, DSA.100142 și DSA.100071.

Competențele invocate și intervențiile asupra mesajelor electorale

În scrisoarea din 24 iunie, Comisia Europeană a afirmat că organizarea și desfășurarea alegerilor aparțin competenței și responsabilității statelor membre și că nu intervine în procesele electorale ale acestora. Henna Virkkunen a precizat:

„Comisia este competentă să asigure respectarea de către platformele online foarte mari și motoarele de căutare online foarte mari a Regulamentului privind serviciile digitale, inclusiv a articolelor 34 și 35, care le impun să evalueze și să atenueze riscurile sistemice legate de discursul civic și de procesul electoral, precum și de libertatea de exprimare a utilizatorilor lor.”

În privința ștergerii mesajelor publicate pe platforme, Comisia Europeană a precizat:

„Regulamentul privind serviciile digitale nu oferă niciun temei juridic pentru emiterea de către Comisie a unor ordine de retragere destinate furnizorilor de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari și nici nu stabilește ce tip de conținut poate fi publicat online. Numai autoritățile judiciare sau administrative naționale pot emite ordine care să vizeze furnizorii de servicii intermediare, în temeiul altor acte legislative ale UE sau al legislației naționale conforme cu dreptul UE. Comisia nu intervine în deciziile de moderare a conținutului platformelor online.”

Comisia Europeană a invocat lipsa competenței de a emite ordine de ștergere, dar nu a explicat intervențiile prin recomandări, orientări, solicitări de raportare și evaluarea măsurilor platformelor. **Nu a explicat nici participarea propriilor servicii la structurile prin care fuseseră transmise semnalările privind mesajele electorale din România.** Lipsa competenței de a ordona ștergerea nu răspundea întrebării privind folosirea acestor mijloace pentru a determina intervenția platformelor.

Prin cererea de acces solicitasem deciziile, recomandările sau solicitările adresate de Comisia Europeană platformei TikTok privind eliminarea, limitarea ori promovarea

conținutului electoral românesc. La punctul 5 al răspunsului din 6 iulie, DG CONNECT a declarat că nu deținea documente corespunzătoare acestei solicitări.

În privința mecanismului de criză prevăzut de articolul 36 din DSA, Henna Virkkunen a precizat că activarea necesita o recomandare a Comitetului european pentru servicii digitale și a confirmat:

„Până în prezent nu a fost emisă nicio astfel de recomandare și, prin urmare, dispoziția nu au fost niciodată pusă în aplicare.” [sic]

Până la 24 iunie 2026, mecanismul prevăzut de articolul 36 nu fusese activat nici pentru România, nici pentru vreun alt stat membru. Intervențiile documentate prin structurile Codului și prin Sistemul de Răspuns Rapid nu reprezentau aplicarea acestui mecanism.

Investigația împotriva TikTok și documentele privind alegerile din România

Am solicitat informații despre procedura deschisă împotriva TikTok la 17 decembrie 2024. Henna Virkkunen a descris suspiciunile investigate:

„Investigația Comisiei se axează pe suspiciunile sale potrivit cărora furnizorul TikTok nu a evaluat și nu a atenuat în mod adecvat riscurile sistemice în ceea ce privește (i) manipularea intenționată sau exploatarea automatizată a serviciului, inclusiv a sistemelor sale de recomandare, și (ii) amplificarea și diseminarea potențial rapidă și pe scară largă a materialelor publicitare politice și a conținutului politic plătit care este incompatibil cu condițiile generale de utilizare ale TikTok.”

Comisia Europeană a precizat:

„Aceste proceduri investighează sistemele și politicile TikTok legate de discursul civic și de procesele electorale, indiferent de locul în care se desfășoară alegerile în UE.” Obiectul procedurii nu este scrutinul românesc, ci conduita generală a platformei.

Am solicitat și evaluarea finală sau provizorie a Comisiei Europene privind respectarea obligațiilor TikTok în alegerile din România. După aproximativ nouăsprezece luni de la deschiderea procedurii formale împotriva platformei, DG CONNECT a declarat că nu deținea documente corespunzătoare nici acestei solicitări.

În privința hotărârii Curții Constituționale, Comisia Europeană a răspuns:

„În ceea ce privește decizia din decembrie 2024 a Curții Constituționale a României de a anula primul tur de scrutin al alegerilor prezidențiale din România, Comisia nu are nicio observație, deoarece aceasta este responsabilitatea statelor membre.”

La solicitarea comunicărilor oficiale dintre Comisia Europeană și TikTok despre moderarea, restrângerea sau amplificarea conținutului electoral românesc între 1 octombrie și 30 noiembrie 2024, precum și a documentelor investigației împotriva platformei, DG CONNECT a identificat documente din dosarele administrative DSA.100141, DSA.100142 și DSA.100071 și a refuzat accesul:

„Regretăm să vă informăm că accesul la documentele referitoare la investigația privind conformitatea TikTok cu Regulamentul privind serviciile digitale în contextul alegerilor din România din 2024 nu poate fi acordat, întrucât divulgarea este împiedicată de o prezumție generală de nedivulgare întemeiată pe excepțiile de la dreptul de acces prevăzute la articolul 4 alineatul (2) a treia liniuță din Regulamentul 1049/2001 (protecția obiectivului investigațiilor) și la articolul 4 alineatul (2) prima liniuță (protecția intereselor comerciale).”

Comisia Europeană a motivat refuzul prin faptul că investigația era în curs și presupunea colectarea unor informații sensibile din punct de vedere comercial despre organizarea, funcționarea, practicile și strategiile platformei. Comisia a invocat secretul profesional prevăzut la articolul 84 din DSA, publicarea deciziilor după eliminarea informațiilor confidențiale, potrivit articolului 80 alineatul (2), și protecția informațiilor confidențiale prevăzută de articolul 6 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1201.

Pentru prezumția generală de nedivulgare, DG CONNECT a invocat și articolul 4 alineatul (2) litera (e) din anexa la Decizia (UE) 2024/3080 a Comisiei, adoptată la 4 decembrie 2024 și publicată în Jurnalul Oficial la 5 decembrie 2024.

Rapoartele americane și scrisoarea Comisiei Europene către o autoritate a Statelor Unite

Am solicitat poziția oficială a Comisiei Europene asupra celor două rapoarte interimare ale Comisiei judiciare a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii, inclusiv asupra afirmațiilor privind presiunile exercitate asupra platformelor pentru cenzurarea conținutului. La 24 iunie, Henna Virkkunen a răspuns:

„În ceea ce privește afirmațiile formulate în rapoartele emise de Comisia pentru sistemul judiciar a Camerei Reprezentanților din SUA potrivit cărora Comisia exercită presiuni asupra platformelor pentru a cenzura conținutul, respingem cu fermitate aceste afirmații ca fiind nefondate și nesusținute de probe.”

La 6 iulie, DG CONNECT a declarat că nu deținea documente corespunzătoare acestei solicitări. Comisia Europeană a respins afirmațiile ca nefondate și nesusținute de probe la 24 iunie 2026 și a declarat în scris, la 6 iulie 2026, că nu deține niciun document din care să rezulte că le-a examinat.

Pentru poziția oficială asupra celor două rapoarte și răspunsurile transmise Congresului Statelor Unite ori altor instituții americane, Comisia Europeană a identificat un singur document. Era scrisoarea vicepreședintei executive Henna Virkkunen către o autoritate a Statelor Unite, înregistrată sub numărul Ares(2026)4850838.

Comisia Europeană a refuzat comunicarea scrisorii în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, pentru protejarea relațiilor internaționale:

„Documentul privește rapoartele emise de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite. Există un risc concret ca divulgarea publică a acestui document să afecteze încrederea reciprocă dintre Uniunea Europeană și Statele Unite și să submineze astfel relațiile dintre acestea.”

Comisia Europeană a invocat hotărârile pronunțate în cauzele Sison împotriva Consiliului, C-266/05 P, Consiliul împotriva Sophie in ’t Veld, C-350/12 P, și Sophie in ’t Veld împotriva Comisiei, T-301/10, privind marja de apreciere a instituțiilor în protejarea relațiilor internaționale.

Rapoartele despre care Comisia Europeană scrisese autorității americane priveau, între altele, alegerile din România. Comisia a confirmat existența scrisorii, dar a refuzat comunicarea ei Președintelui Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, invocând protejarea încrederii reciproce dintre Uniunea Europeană și Statele Unite.

Documentele privind integritatea alegerilor și lista platformelor

Prin secțiunea C solicitasem rapoartele, analizele sau corespondența Comisiei Europene cu Guvernul ori cu autoritățile independente ale României privind integritatea alegerilor, între octombrie și decembrie 2024.

La punctul 2 al răspunsului din 6 iulie, DG CONNECT a inclus documentele solicitate prin această secțiune între documentele identificate privind investigația TikTok:

„Categoria documentelor referitoare la investigația privind respectarea DSA de către TikTok în contextul alegerilor din România, corespunzătoare punctelor întâi și al doilea din secțiunea A și secțiunii C a cererii dumneavoastră.”

La punctul 5, DG CONNECT a declarat că nu deținea documentele corespunzătoare aceleiași secțiuni C:

„Regretăm să vă informăm că DG CONNECT nu deține niciun document care să corespundă punctelor al treilea și al patrulea din secțiunea A a cererii dumneavoastră, punctului al treilea din secțiunea B și secțiunii C a cererii dumneavoastră.”

Comisia Europeană a inclus astfel rapoartele, analizele și corespondența solicitate privind integritatea alegerilor între documentele identificate și refuzate, pentru ca apoi să declare că DG CONNECT nu le deținea. Aceste două afirmații contradictorii priveau documentele din perioada octombrie–decembrie 2024, în care se desfășurase și fusese anulat procesul electoral prezidențial.

Am solicitat, prin secțiunea D, lista completă a platformelor online notificate sau cărora li se adresaseră solicitări în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale, cu privire la conținutul legat de alegerile din România, în perioada campaniei electorale din 2024. La această solicitare, DG CONNECT nu a răspuns. Lista nu figura nici între documentele identificate și refuzate, nici între documentele declarate ca nefiind deținute.

Refuzul accesului şi interesul public superior

Pentru toate documentele identificate, Comisia Europeană a refuzat accesul:

„Accesul este refuzat pentru toate documentele care intră în sfera cererii.”

Comisia Europeană a precizat:

„Excepţiile prevăzute la articolul 4 alineatul (2) şi la articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul 1049/2001 se aplică, cu excepţia cazului în care există un interes public superior în divulgarea documentelor. Un asemenea interes trebuie, în primul rând, să fie un interes public şi, în al doilea rând, să prevaleze asupra prejudiciului cauzat de divulgare.”

Articolul 4 alineatul (1), invocat pentru refuzul scrisorii către autoritatea americană, nu prevede această posibilitate. Pentru documentele investigației, unde examinarea interesului public superior era obligatorie, Comisia Europeană a răspuns:

„Am examinat dacă ar putea exista un interes public superior în divulgarea documentului care este reţinut, însă nu am putut identifica un asemenea interes.”

Anularea unui scrutin prezidențial și desființarea votului a 9,4 milioane de cetățeni reprezintă cel mai grav interes public care poate fi invocat în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1049/2001. DG CONNECT a răspuns că nu a identificat niciun interes public superior care să justifice transmiterea acestor documente. Comisia Europeană este gardianul tratatelor și instituția care, prin Regulamentul privind serviciile digitale, impune platformelor online obligația de a-și motiva deciziile și de a raporta public măsurile luate asupra conținutului. Aceeași Comisie Europeană și-a justificat intervențiile asupra platformelor din timpul alegerilor din România prin apărarea democrației, dar a refuzat accesul la documentele care arată temeiul și întinderea acestor intervenții. Transparența pe care o cere platformelor, Comisia nu și-o aplică sieși. Prin acest refuz, Comisia a hotărât singură că cetățenii nu au dreptul să cunoască intervențiile Comisiei.

Interesul invocat era al celor nouă milioane patru sute de mii de cetățeni care votaseră la 24 noiembrie 2024 și cărora le fusese anulat votul. Comisia Europeană a declarat că nu putuse identifica un asemenea interes. Aceasta a fost singura frază consacrată examinării interesului public superior, fără explicarea motivului pentru care cunoașterea intervențiilor asupra conținutului electoral românesc nu justifica divulgarea documentelor.

Comisia Europeană a indicat posibilitatea formulării unei cereri de confirmare, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001, pentru reexaminarea refuzului. Termenul indicat era de cincisprezece zile lucrătoare de la primirea scrisorii, iar cererea trebuia adresată Secretariatului General al Comisiei Europene.

Concluzie parlamentară

Comisia Europeană a refuzat accesul la documentele identificate, dar răspunsul transmis Parlamentului României conține și contradicții și omisiuni pe care confidențialitatea nu le

explică. DG CONNECT a inclus aceeaşi categorie de documente privind integritatea alegerilor atât între documentele identificate şi refuzate, cât şi între documentele pe care a declarat că nu le deținea. Solicitarea listei platformelor a rămas fără răspuns.

Comisia Europeană a declarat că nu identificase un interes public superior care să justifice divulgarea documentelor, fără să explice de ce cercetarea anulării votului a nouă milioane patru sute de mii de cetăţeni nu justifica accesul solicitat. Invocarea lipsei competenţei de a emite ordine de ştergere nu explica nici intervenţiile prin recomandări, semnalări şi evaluarea măsurilor platformelor.

Parlamentul României solicitase documentele necesare pentru a stabili ce intervenţii avuseseră loc asupra mesajelor electorale ale cetăţenilor, cine ceruse intervenţiile şi în ce condiţii. Comisia Europeană nu a furnizat documentele solicitate, nu a răspuns tuturor solicitărilor şi a formulat afirmaţii contradictorii despre documentele deținute. Răspunsul a lăsat astfel neverificate intervenţiile asupra conţinutului electoral şi neexplicată participarea serviciilor Comisiei Europene.

DG CONNECT a justificat competenţele Comisiei Europene, dar nu a explicat de ce Comisia a exercitat presiuni asupra platformelor pentru a folosi alte mecanisme de intervenţie asupra conţinutului electoral, prin care au fost ocolite cerinţele regulamentelor europene şi ale legislaţiei naţionale. Prezentarea atribuţiilor legale ale Comisiei nu răspunde constatărilor privind încălcarea legii în exercitarea acestor atribuţii.

VI.15. Finanţările externe, organizaţiile neguvernamentale, fundaţiile politice şi mecanismele de influenţă asupra procesului electoral

Documentele cercetate arată finanțări provenite din fonduri publice europene, poloneze, americane şi germane, parteneriate între organizaţii private şi platforme digitale, relaţii declarate cu partide politice şi colaborări cu instituţii ale statului român. Unele dintre organizaţiile finanţate au formulat acuzaţii privind desfăşurarea campaniei prezidenţiale, au solicitat intervenţia Comisiei Europene şi au participat la mecanismele prin care platformelor online le-au fost transmise semnalări privind conţinutul electoral.

Finanţarea unui proiect, producerea unui raport, transmiterea unei sesizări şi adoptarea unei hotărâri de către o autoritate publică sunt acte distincte. Documentele permit însă urmărirea succesiunii lor şi identificarea legăturilor instituţionale, a responsabilităţilor şi a efectelor produse. Tocmai această succesiune trebuie cercetată, pentru că simpla enumerare a organizaţiilor şi a finanţatorilor nu arată modul în care au funcţionat intervenţiile din timpul scrutinului.

Consorţiul BROD, finanţările europene şi colaborarea cu SNSPA

Consorțiul BROD, Bulgarian-Romanian Observatory of Digital Media, a fost constituit în cadrul rețelei European Digital Media Observatory, EDMO, pentru desfășurarea unor activități de monitorizare și combatere a dezinformării în România și Bulgaria.

Proiectul a beneficiat de finanțare europeană prin programul Europa Digitală, pentru perioada **1 decembrie 2022 – 31 mai 2025**. Contribuția Uniunii Europene consemnată în

prezentarea publicată de Funky Citizens este de 1.498.393 euro, iar Școala Națională de Studii Politice și Administrative prezintă un buget total al proiectului de 2.664.916,32 euro.

Documentația financiară publică nu oferă o defalcare completă a sumelor repartizate fiecărui beneficiar și a cheltuielilor efectuate pentru activitățile desfășurate în România în timpul scrutinului prezidențial. Identificarea acestor cheltuieli presupune examinarea contractelor, a rapoartelor de implementare și a documentelor financiare ale participanților.

BROD a fost coordonat de Institutul GATE al Universității din Sofia. În structura proiectului au participat Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Funky Citizens, Centrul pentru Jurnalism Independent, XWiki Software, GLOBSEC, Agence France-Presse, Athens Technology Center, Televiziunea Națională Bulgară, Vitosha Research, Sirma AI și National Training Center.

Consorțiul a reunit instituții academice, organizații neguvernamentale, companii de tehnologie, o agenție internațională de presă și o televiziune publică. Activitățile declarate au cuprins cercetarea dezinformării, verificarea informațiilor, educația media, dezvoltarea instrumentelor tehnice de analiză și cooperarea cu platformele digitale.

Legătura dintre Funky Citizens și Școala Națională de Studii Politice și Administrative era constituită înaintea alegerilor prezidențiale din 2024. La **2 februarie 2023**, SNSPA a anunțat oficial participarea la proiectul BROD, alături de Funky Citizens și de ceilalți parteneri ai consorțiului. Echipa universitară era coordonată de prof. univ. dr. Nicoleta Corbu, prorector SNSPA și director al Școlii Doctorale, care avea responsabilitatea activităților de cercetare desfășurate de universitate în cadrul proiectului.

La reuniunea de lansare desfășurată la Sofia în perioada 26–**27 ianuarie 2023**, reprezentanții partenerilor au discutat organizarea activităților, instrumentele de monitorizare și aplicarea Codului de bune practici privind dezinformarea. Colaborarea dintre instituția academică, organizațiile de verificare a informațiilor și structurile europene de monitorizare era organizată și funcțională cu aproape doi ani înaintea anulării alegerilor prezidențiale.

Un consorțiu finanțat din fonduri publice europene a participat la declanșarea unui mecanism de intervenție asupra conținutului electoral din România. Analizele și solicitările participanților nu au rămas exclusiv în circuitul cercetării academice, ci au fost preluate de Comisia Europeană și utilizate în relația cu platformele digitale în timpul scrutinului.

SNSPA și intervențiile rectorului Remus Pricopie

Rectorul SNSPA în perioada alegerilor prezidențiale era prof. univ. dr. Remus Pricopie. Pozițiile sale publice și demersurile instituției pe care o conducea sunt relevante tocmai prin legătura cu participarea SNSPA la consorțiul BROD.

La **3 decembrie 2024**, Remus Pricopie și-a declarat public susținerea pentru Elena Lasconi în turul al doilea al alegerilor prezidențiale și a prezentat rezultatul primului tur drept un risc de securitate națională.

La **5 decembrie 2024**, SNSPA, printr-o petiție semnată de rector, a cerut Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională pentru invalidarea primului tur al alegerilor prezidențiale și reluarea scrutinului.

La **6 decembrie 2024**, după pronunțarea Hotărârii nr. 32/2024, Remus Pricopie a salutat public anularea întregului proces electoral prezidențial.

SNSPA participa la un proiect finanțat de Uniunea Europeană, ale cărui organizații au cerut activarea unui mecanism de semnalare a conținutului electoral. Rectorul aceleiași universități a susținut public un candidat, a cerut invalidarea primului tur printr-un demers oficial și a salutat hotărârea de anulare.

Activitatea de monitorizare a campaniei, susținută printr-un proiect european, s-a desfășurat în paralel cu intervențiile publice și instituționale ale conducerii unui partener universitar în favoarea invalidării scrutinului. Această constatare rezultă din calitatea de partener a SNSPA, din documentele proiectului și din actele publice ale rectorului.

Funky Citizens, Factual, finanțările externe și rolul exercitat în campania electorală

Funky Citizens a avut un rol distinct în mecanismul cercetat, prin participarea la consorțiul BROD, prin proiectul Factual și prin colaborările cu platformele digitale.

Organizația a fost înființată în anul 2012 și este condusă de Elena Calistru, președintă și cofondatoare. Calitatea sa de conducător al organizației este relevantă pentru identificarea responsabilităților instituționale privind proiectele, finanțările, parteneriatele și activitățile desfășurate în numele asociației. Responsabilitățile individuale pentru documente și semnalări concrete trebuie urmărite prin actele de aprobare, corespondență și rapoartele de implementare, nu deduse din simpla ocupare a funcției.

Proiectul Factual, administrat de Funky Citizens, a beneficiat de finanțări externe succesive.

În perioada ianuarie–septembrie 2014, proiectul a primit 2.800 USD printr-un program al Open Society Institute. În perioada ianuarie–iulie 2015, a beneficiat de 15.000 euro prin Fondul de Inovare Civică, iar în vara anului 2016 TechSoup Europe a acordat 8.000 USD pentru dezvoltarea unui instrument digital.

Între august 2016 și februarie 2017 au fost colectate donații individuale în valoare totală de 24.830 euro, dintre care aproximativ 15.000 euro au fost destinate proiectului Factual.

În iunie 2020, Ambasada Regatului Țărilor de Jos la București a finanțat cu 20.500 euro un proiect de combatere a dezinformării. În același an, în documentația financiară cercetată figurează și un grant american de 15.000 USD.

În anul 2022, Poynter Institute for Media a finanțat cu 95.000 USD proiectul IFCN Climate Misinformation. Din iulie 2022, Factual participă la programul Meta de verificare a informațiilor publicate pe Facebook și Instagram. Valoarea contractuală a acestei colaborări nu rezultă din materialele publice examinate.

În anul 2023, European Media and Information Fund a finanțat cu 69.986 euro proiectul *„Boosting Fact-Checking Activities in Europe”*, desfășurat împreună cu Deutsche Presse-Agentur și alți parteneri.

În anul 2024, European Fact-Checking Standards Network a acordat 20.700 euro pentru proiectul ELECTIONS 24 CHECK, finanțat de Google Ireland Limited și destinat monitorizării narațiunilor false din perioada alegerilor europarlamentare. În iunie 2024, aceeași rețea a acordat 19.264,28 euro pentru proiectul FactCRICIS, referitor la dezinformarea în situații de criză climatică.

În iulie 2024, Factual a declarat un grant federal american în valoare de 11.689 USD, acordat prin Ambasada Statelor Unite la București pentru un proiect de opt luni privind implicarea comunității în combaterea dezinformării. În evidențele americane, proiectul figurează cu identificatorul SRO10024GR0016.

La aceste finanțări se adaugă participarea Funky Citizens la consorțiul BROD, susținut prin programul european Europa Digitală, precum și relațiile de colaborare cu platformele digitale.

Documentația financiară publică nu oferă o situație completă a sumelor încasate și utilizate pentru fiecare dintre activitățile de monitorizare electorală, semnalare a conținutului, producție de materiale și colaborare cu platformele în perioada scrutinului prezidențial din 2024.

Un rol deosebit în cercetare îl are relația dintre Funky Citizens și TikTok.

Cercetarea a identificat suprapunerea unor roluri exercitate de aceeași organizație în perioada electorală: participarea la un proiect european de monitorizare a dezinformării, colaborarea cu platforma pentru educarea alegătorilor și transmiterea de semnalări privind conținutul politic.

Această suprapunere a concentrat o capacitate semnificativă de influențare a circulației informațiilor electorale în cadrul unei organizații private care beneficia de finanțări și parteneriate internaționale. Alegătorul care primea materialele educative nu avea în față o evidență completă a celorlalte roluri exercitate de organizație și nici a intervențiilor solicitate platformelor privind mesajele politice.

Răspunderea pentru activitățile efectuate în numele organizației trebuie urmărită prin documentele care stabilesc cine a aprobat proiectele, cine a coordonat relațiile cu finanțatorii și platformele, cine a redactat analizele și cine a autorizat transmiterea semnalărilor.

Alliance4Europe, finanțările poloneze și europene. Legăturile cu GLOBSEC și demersurile politice ulterioare

Alliance4Europe este o organizație înregistrată în Germania, implicată în proiecte internaționale privind manipularea informațională, identificarea campaniilor coordonate și combaterea dezinformării.

Cercetarea a identificat proiectul Information Defence Alliance, coordonat de Alliance4Europe și susținut de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone prin programul de diplomație publică pentru perioada 2024–2025.

Prin aceste proiecte, organizația a desfășurat activități de cercetare și monitorizare în mai multe state europene, inclusiv în România. În perioada dintre primul tur și anularea alegerilor prezidențiale, Alliance4Europe a publicat analize privind promovarea lui Călin Georgescu pe rețelele sociale și presupusa manipulare a algoritmului TikTok.

Raportul publicat la **29 noiembrie 2024** a examinat grupul Telegram *„Propagatorcg”* și a preluat analiza Expert Forum privind campania #EchilibruŞiVerticalitate.

GLOBSEC a participat atât la proiectul BROD, finanțat din fonduri europene, cât și la Information Defence Alliance, susținut prin programul polonez de diplomație publică. În octombrie 2024, Ministerul Afacerilor Externe al României a semnat cu GLOBSEC un memorandum de înțelegere privind cooperarea în domenii precum securitatea, economia și inovarea.

Avem, astfel, organizații participante la proiecte comune, finanțări provenite din programe publice externe, rapoarte despre alegerile din România și materiale preluate ulterior în demersuri politice și instituționale.

Acuzațiile formulate în perioada scrutinului au circulat prin organizații care colaborau în proiecte internaționale finanțate. Analizele au fost preluate de alte organizații, au intrat în dezbaterea publică și au fost invocate ulterior în demersuri adresate unor instituții internaționale.

Pentru cercetarea parlamentară interesează traseul informațiilor, relațiile dintre organizațiile care le-au produs și beneficiarii finanțărilor. Contractele și rapoartele de implementare trebuie să permită identificarea persoanelor responsabile și a cheltuielilor efectuate pentru activitățile din România.

Fundațiile politice germane, relațiile academice și finanțarea dezbaterilor privind statul de drept

Cercetarea finanțărilor externe nu se limitează la organizațiile care au monitorizat conținutul electoral în noiembrie și decembrie 2024. Ea privește și fundațiile politice străine care desfășoară în România proiecte de educație politică, cooperare instituțională și dezbatere juridică, inclusiv în domeniul legislației electorale și al controlului constituțional.

Fundația Konrad Adenauer

Fundația Konrad Adenauer este o fundație politică germană apropiată de Uniunea Creștin-Democrată, CDU, finanțată predominant din fonduri publice federale și ale landurilor germane.

Potrivit documentelor financiare examinate, bugetul estimat al fundației pentru anul 2025 era de 228.997.000 euro, dintre care 220.901.000 euro reprezentau subvenții federale. Fundația a indicat o pondere de 98,6% a finanțării publice în structura veniturilor sale.

Pentru proiectele desfăşurate în România, cercetarea urmăreşte identificarea bugetelor locale, a contractelor, a contribuțiilor partenerilor şi a cheltuielilor efective.

La **11 decembrie 2024**, la cinci zile după anularea alegerilor prezidenţiale, Fundaţia Konrad Adenauer a publicat o analiză în care evenimentele din România erau tratate în contextul unui presupus atac hibrid şi al influenţelor externe.

La **16 mai 2025**, Fundaţia Konrad Adenauer a publicat o analiză privind alegerile prezidenţiale reluate, în care Nicuşor Dan era prezentat drept opţiunea preferabilă din perspectiva intereselor germane şi europene.

În anii 2025 şi 2026, Programul Statul de Drept pentru Europa de Sud-Est al fundației a participat la organizarea Forumului privind Statul de Drept de la București, împreună cu parteneri universitari, instituționali şi civici.

Prima ediție a avut loc în perioada 8–**9 octombrie 2025**, iar cea de-a doua în perioada 20–**21 octombrie 2026**.

Printre organizatori şi parteneri au fost Facultatea de Drept a Universității din București, Reprezentanța Comisiei Europene în România, Centrul pentru Analize Strategice şi Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile. La ediția din 2026 a participat şi Comisia de la Veneția.

Temele discutate au inclus legislaţia electorală, independenţa justiţiei, controlul de constituţionalitate, integritatea electorală, libertatea de exprimare, inteligenţa artificială şi funcţionarea instituţiilor democratice.

Documentele forumului identifică şi parteneriate media, între care AGERPRES, Europa FM, G4Media, HotNews, RFI România şi Deutsche Welle.

Fundaţia Friedrich Naumann

Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate este o fundație politică germană apropiată de Partidul Liber Democrat, FDP, care desfăşoară proiecte de educație politică şi cooperare internațională, finanțate predominant din fonduri publice germane.

În prezentarea oficială a activităților sale din România şi Republica Moldova, fundația declară că principalul său partener politic din România este Uniunea Salvați România.

Acest parteneriat este o relație politică declarată de organizația care îl desfăşoară. Proveniența publică a finanțării şi activitățile realizate în România justifică examinarea contractelor, a beneficiarilor, a proiectelor de formare şi comunicare şi a sumelor alocate.

Fundaţia Hanns Seidel

Fundația Hanns Seidel este o fundație politică germană apropiată de Uniunea Creştin-Socială, CSU, care desfăşoară proiecte de educație politică, cooperare instituțională şi formare profesională.

Proiectele prezentate public privesc securitatea internă, prevenirea şi combaterea corupției, dezvoltarea instituțională şi schimburile de experiență dintre experți români şi germani.

Relațiile sunt importante pentru cercetarea parlamentară deoarece implică o fundație politică străină, susținută în principal din fonduri publice germane, și instituții ale statului român. Verificarea financiară privește contractele, sumele, beneficiarii și activitățile desfășurate în cadrul acestor colaborări.

În România funcționează o infrastructură de cooperare politică, academică și instituțională susținută din fonduri publice străine, prin care se organizează proiecte, formări și dezbateri privind instituțiile democratice, legislația electorală și statul de drept. Problema ridicată de cercetare privește transparența sumelor cheltuite în România și a beneficiarilor acestor finanțări.

Centrul pentru Analize Strategice, Facultatea de Drept și FDSC. Legăturile instituționale și finanțările

Cercetarea a urmărit și organizațiile care au participat la organizarea Forumului privind Statul de Drept, persoanele cu responsabilități efective și pozițiile publice exprimate în dezbaterile privind anularea alegerilor.

Bogdan Dima figurează ca președinte al Centrului pentru Analize Strategice, organizație implicată în forum, și a participat la activitățile și dezbaterile acestuia. În aprilie 2025, Bogdan Dima a exprimat public o poziție critică față de hotărârea Curții de Apel Ploiești referitoare la Hotărârea nr. 32/2024.

Responsabilitatea exercitată în organizația participantă la forum, implicarea în dezbaterea privind statul de drept și poziția publică referitoare la o hotărâre judecătorească legată de anularea alegerilor.

Asociația Centrul pentru Analize Strategice este înregistrată din anul 2019, cu codul de identificare fiscală 41689590, având sediul în Bragadiru, județul Ilfov.

Potrivit datelor financiare din dosarul cercetării, organizația a raportat venituri totale de 226.873 lei în 2024 și de 152.442 lei în 2025. La sfârșitul anului 2025, activele circulante raportate erau de 64.984 lei, iar evidența consultată indica zero salariați.

Facultatea de Drept a Universității din București a participat la organizarea forumului. În cadrul programului au fost implicate cadre universitare și reprezentanți ai unor instituții europene și naționale.

La **27 noiembrie 2024**, Consiliul de Administrație al Universității din București a adoptat un punct de vedere privind apărarea democrației și a orientării euroatlantice a României. Această poziție a fost exprimată înainte de anularea alegerilor prezidențiale.

Cercetarea reține această intervenție ca poziție instituțională a universității. Participarea ulterioară a Facultății de Drept la forumurile din 2025 și 2026 documentează continuitatea implicării mediului universitar în dezbaterile privind statul de drept și controlul constituțional.

Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, FDSC, figurează între organizațiile implicate în ediția din 2026 a Forumului privind Statul de Drept. FDSC conduce consorțiul care administrează programul Spațiului Economic European pentru societatea civilă în

România, pentru care documentația cercetată indică o alocare multianuală de 53.811.718 euro în perioada 2026–2031.

În structura de conducere a FDSC apare prof. univ. dr. Simona-Nely Gherghina, cadru didactic la Facultatea de Drept a Universității din București, care a participat și la activitățile Forumului privind Statul de Drept. Aceeași persoană se regăsește atât în conducerea unei organizații implicate în administrarea finanțărilor pentru societatea civilă, cât și în mediul academic participant la organizarea și desfășurarea forumului.

La **21 octombrie 2026**, FDSC a organizat panelul dedicat societății civile în cadrul Forumului privind Statul de Drept, cu sprijinul finanțării SEE.

La **22 octombrie 2024**, tot FDSC a publicat un mesaj de susținere a protestului față de excluderea candidaturii Dianei Iovanovici-Șoșoacă, criticând caracterul arbitrar al hotărârii Curții Constituționale. La **28 noiembrie 2024**, fundația s-a numărat printre semnatarii unui apel colectiv împotriva candidaturii lui Călin Georgescu și în favoarea susținerii Elenei Lasconi.

Dezbaterea juridică și instituțională privind alegerile și statul de drept în România a fost susținută și prin platforme de cooperare internațională în care se regăsesc instituții academice, organizații civice și finanțatori publici externi. Relațiile documentate justifică examinarea contribuțiilor financiare, a criteriilor de selecție a participanților și a responsabilităților asumate în cadrul acestor proiecte.

VI.16. Concluzii

Lanțul decizional al anulării alegerilor: de la sesizările organizațiilor private la hotărârea Curții Constituționale

Anularea alegerilor din 6 decembrie 2024 nu a avut la bază o constatare tehnică sau juridică a vreunei autorități electorale competente din România.

Biroul Electoral Central nu a constatat nicio fraudă electorală, Parchetul General nu a primit nicio sesizare oficială din partea autorităților electorale, iar Autoritatea Electorală Permanentă a confirmat în scris că nu a transmis nici Curții Constituționale și nici Consiliului Suprem de Apărare a Țării nicio analiză de risc referitoare la campania electorală.

Cronologia faptelor arată cum acuzațiile formulate în afara instituțiilor statului au ajuns, foarte repede, în circuitul instituțional european:

În primele trei zile de după primul tur al alegerilor, acuzațiile publice au fost lansate de entități neguvernamentale. Organizațiile Expert Forum, Democracy Reporting International și Alliance4Europe au publicat analize care susțineau creșterea artificială a unui candidat pe platforma TikTok. În aceeași perioadă, Expert Forum, ApTI și ActiveWatch au adresat o scrisoare deschisă Comisiei Europene și ANCOM, cerând deschiderea unor investigații. În seara zilei de 24 noiembrie 2024, primarul general al Municipiului București, Nicușor Dan, a

solicitat public *„o analiză de la instituțiile statului român despre câți bani, câte conturi, ce mecanisme s-au folosit pe TikTok”*.

La 27 noiembrie 2024, Comisia Europeană a preluat aceste acuzații publice, tratându-le drept *„probleme semnalate în presă și în rapoartele experților”*. Ulterior, în cererea de informații primită oficial de platformă la 6 decembrie 2024, Comisia a invocat direct numele acestor organizații, Expert Forum, BROD, EDMO, Alliance4Europe și Democracy Reporting International.

La **28 noiembrie 2024,** la solicitarea explicită a consorțiului **BROD** (din care face parte Funky Citizens), Comisia Europeană a cerut platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid. Începând cu 30 noiembrie 2024, aceleași organizații au început să transmită platformei listele cu postările cetățenilor români pe care le semnalau pentru a fi șterse/blocate.

În paralel, la data de 28 noiembrie 2024, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a constatat existența unor acțiuni de influențare externă. La 4 decembrie 2024 au fost desecretizate notele informative care susțineau existența unei rețele de 25.000 de conturi, fără a indica nicio sursă pentru această cifră, precum și o presupusă filtrare masivă a celorlalți candidați, în condițiile în care nu a fost indicată nicio postare concretă filtrată.

Pe baza afirmațiilor din aceste note, Curtea Constituțională a emis la 6 decembrie 2024 hotărârea de anulare a alegerilor.

O zi mai târziu, la **7 decembrie 2024**, compania TikTok a transmis Comisiei Europene răspunsul oficial în scris, **declarând că nu a găsit și nici nu i-a fost prezentată vreo probă a unei rețele coordonate de 25.000 de conturi asociate campaniei, că nu deține probe privind o eventuală filtrare și că sistemele sale nu au tratat preferențial niciun candidat.**

În numai câteva zile, acuzațiile formulate de organizații private, semnalările transmise prin mecanismele activate pentru România și informațiile introduse de serviciile de informații au ajuns să fie folosite într-o hotărâre a Curții Constituționale pronunțată în lipsa unei constatări de fraudă din partea autorităților electorale. Iar o parte dintre elementele invocate au fost contestate în scris chiar a doua zi de TikTok, platforma care avea acces la propriile date privind conturile și funcționarea sistemelor sale.

Organizațiile din acest lanț nu sunt autorități și nu au vreo atribuție în organizarea, supravegherea sau validarea alegerilor din România. Expert Forum este o asociație din București care face monitorizare electorală și analize de politici publice. Comisia Europeană a invocat-o în cererea de informații din 6 decembrie 2024 (Exhibitul 266, fila 2285), analizele Expert Forum au fost preluate în raportul Alliance4Europe din 29 noiembrie 2024, iar misiunea OSCE/ODIHR consemnează că Expert Forum și Funky Citizens au semnalat împreună platformelor aproximativ 5.500 de postări.

Democracy Reporting International este o organizație cu sediul la Berlin, numită de Comisia Europeană în aceeași cerere, prezentă în copie pe toate semnalările Funky Citizens către TikTok (Exhibitele 181 și 183 până la 186), iar platforma a confirmat că Democracy

Reporting International trimitea propriile rapoarte prin Sistemul de Răspuns Rapid (Exhibitul 266, fila 2286). Alliance4Europe, analizată mai sus, este organizația germană finanțată de Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei și de Uniunea Europeană, care a publicat la 29 noiembrie 2024, cu o săptămână înaintea anulării, raportul *„Georgescu's Unexpected Win: A Story of Algorithmic Manipulation"*, în care susținea că algoritmul TikTok a fost manipulat în favoarea candidatului Călin Georgescu, pe baza unor *„dovezi anecdotice"*, după propriile cuvinte, și cerea platformei să investigheze. Funky Citizens, membră a consorțiului BROD finanțat de Uniunea Europeană, a cerut activarea Sistemului de Răspuns Rapid și a trimis platformei postările cetățenilor români, fiind finanțată de Google Ireland prin EFCSN, de EMIF și de Ambasada Statelor Unite și parteneră a Meta.

Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI) și ActiveWatch, asociații din București care activează în domeniul drepturilor digitale și al libertății de exprimare, au semnat împreună cu Expert Forum scrisoarea deschisă prin care cereau Comisiei Europene și ANCOM să deschidă investigații potrivit competențelor lor legale și prin care criticau, în același timp, intervențiile autorităților române considerate lipsite de temei și restrângerile de drepturi făcute fără transparență. Aceste organizații au formulat acuzațiile, iar Funky Citizens, Expert Forum și Democracy Reporting International au transmis semnalări platformelor.

Libertatea de exprimare nu poate fi lăsată nici la discreția celor aflați temporar în funcții publice, nici la discreția organizațiilor private ale căror venituri și influență pot crește odată cu extinderea monitorizării discursurilor cetățenilor. Cetățeanul trebuie protejat inclusiv împotriva abuzului celor care pretind că îl protejează. Nicio finanțare nu conferă legitimitate democratică pentru încălcarea drepturilor omului la liberă exprimare, iar puterea nu primește și dreptul de a hotărî, fără control și fără răspundere, cine poate fi auzit în dezbaterea publică.

Respectarea libertății de exprimare înseamnă recunoașterea omului ca ființă capabilă să judece singură dacă o decizie a autorităților este dreaptă și dacă clasa politică îi reprezintă interesele. Când ONG-uri finanțate din bani publici, instituții sau platforme private decid în locul lui ce are dreptul să spună sau ce opinii poate auzi, îi este îngrădită capacitatea de a-și forma propria judecată, iar orice ingerință de acest fel aduce o atingere directă însăși libertății de gândire.

În cazul României, prin mecanisme europene și naționale au fost puse în aplicare decizii netransparente de ștergere a mesajelor cetățenilor, blocare a conturilor și reducere a vizibilității conținutului politic, cu ocolirea garanțiilor legale obligatorii în 2024, iar reglementarea electorală adoptată în 2025 nu poate conferi retroactiv legalitate acestor măsuri și nici înlătura răspunderea pentru încălcarea drepturilor cetățenilor.

Acest mecanism european de intervenție asupra conținutului online și de restrângere a libertății de exprimare, culmea, arată cum puterea care cere cetățeanului, prin vot, încrederea de a hotărî în numele lui ajunge să-i îngrădească tot lui cuvântul atunci când îi contestă deciziile. Asta chiar este absurd, pentru că, în realitate, democrația nu înseamnă doar dreptul

de a conduce, ci și obligația de a suporta dezacordul celor conduși și de a răspunde atunci când le sunt încălcate drepturile.

Statul care cere omului să respecte legea și să suporte consecințele deciziilor publice are obligația să îi garanteze libertatea de a le dezbate public și de a contesta cadrul normativ. Cetățeanul nu este un destinatar tăcut al normelor administrative care îi limitează discursul public, ci un participant activ la viața comunității, care votează pentru ca vocea și interesele lui să fie ascultate și apărate.

După toate aceste fapte constatate, este aproape imposibil de susținut că democrația, libertatea de exprimare și libertatea votului au fost apărate așa cum ar fi trebuit, prin respectarea obligațiilor constituționale care reveneau Curții, prin măsurile pe care aceasta le-a luat.

Având în vedere informațiile cumulate și coroborate în capitolele de până acum, concluzia care se desprinde și care este greu de ignorat, din nefericire, este că miza reală a fost și rămâne protejarea puterii, a influenței politice, a distribuției resurselor financiare și a controlului asupra mecanismelor care pot modifica raporturile de putere.

Din păcate, cetățenii care s-au jertfit în decembrie 1989 nu au luptat pentru o democrație în care decizia publică este deturnată prin presiuni din afara legii și rețele transnaționale netransparente. Un regim în care instituțiile anulează votul prin decizii discreționare, iar conținutul publicat de cetățeni este eliminat sau blocat la semnalările informale ale unui cerc restrâns de organizații, nu mai este un stat de drept, ci un sistem care suprimă suveranitatea populară.

Un asemenea derapaj impune clar o delimitare fermă și, neapărat, stabilirea răspunderii instituțiilor și a persoanelor implicate în anularea alegerilor și în restrângerea nelegală a drepturilor cetățenilor, fiecare potrivit competențelor și faptelor sale.

Acolo unde legea s-a dovedit insuficientă sau a lăsat loc unor asemenea abuzuri, trebuie intervenit legislativ, iar acolo unde legea a fost încălcată trebuie stabilită răspunderea juridică. În același timp, trebuie restabilită fără echivoc supremația legii și, mai mult decât atât, respectul pentru mandatul conferit de cetățeni, nu pentru un mandat extrapolat după cum crede sau după cum i se năzare fiecărei instituții a statului român.

CAPITOLUL VII. CONCLUZIILE CERCETĂRII PARLAMENTARE

NOIEMBRIE 2026

La 2 decembrie 2024, prin Hotărârea nr. 31, definitivă şi general obligatorie, Curtea Constituţională a României a confirmat şi a validat rezultatul primului tur al alegerilor prezidenţiale din 24 noiembrie 2024, în care au fost valabil exprimate 9.242.186 de voturi. Patru zile mai târziu, prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral și a lipsit de efect cele 9.242.186 de voturi.

VII.1. Concluziile cercetării

I. Curtea Constituţională a anulat votul românilor exercitând o putere pe care şi-a atribuit-o prin interpretare, chiar în hotărârea prin care a exercitat-o, în afara condiţiilor şi a remediului prevăzute de lege.

II. Articolul 52 din Legea nr. 370/2004 cere fraudă dovedită. Curtea a avut doar note de informare cu o cifră fără sursă, 25.000 de conturi, declarată nedovedită în scris de TikTok. Niciunul dintre documente nu identifică autorul vreunei operaţiuni, nu cuantifică vreun efect asupra vreunui vot şi nu priveşte votarea sau stabilirea rezultatelor. Nicio anchetă penală ulterioară nu poate aduce retroactiv probele care lipseau la 6 decembrie 2024.

Una dintre cele trei probe pe care s-a întemeiat anularea, campania neetichetată de pe TikTok, a fost o campanie plătită de un partid aflat la guvernare, printr-o agenţie românească şi o platformă românească, în lei, cu influenceri români care nu ştiau pe cine promovează. Serviciile au prezentat-o la 4 decembrie 2024 drept element al unei ingerinţe, fără să spună cine a plătit, deşi ANAF ancheta deja. Nu era nici străină, nici a candidatului. Era a PNL.

III. Statul a lipsit de efecte voturile legal exprimate a 9.242.186 de cetăţeni şi a lăsat nenumărate voturile a peste 53.000 de români din turul al doilea. Niciunul dintre aceşti alegători nu încălcase legea. Hotărârea s-a dat fără părţi, fără apărare, fără ca participarea procurorului să figureze în act şi fără cale de atac. Instanţele au refuzat asigurarea dovezilor şi au exclus din judecată temeinicia hotărârii executate. În România, o amendă contravenţională are mai multe garanţii decât votul pentru alegerea Preşedintelui.

La renumărarea voturilor dispusă de Curtea Constituțională după primul tur al alegerilor prezidenţiale din 24 noiembrie 2024, Biroul Electoral Central a stabilit că observatorii acreditaţi pentru scrutin nu puteau asista la operaţiunile de renumărare. Prin Comunicatul nr. 60 din 29 noiembrie 2024, Biroul Electoral Central a susţinut că acreditarea acoperea

operațiunile birourilor electorale ale secţiilor de votare, în timp ce renumărarea era efectuată de birourile electorale ierarhic superioare, pentru care legea nu prevede acreditarea observatorilor. Asociația Expert Forum a contestat măsura în instanţă. Tribunalul Ilfov a admis cererea la 29 noiembrie 2024, iar Curtea de Apel București a admis la 30 noiembrie 2024 recursul Biroului Electoral Județean Ilfov și a respins cererea definitiv.

Observatorii acreditați au putut urmări numărarea inițială în secţiile de votare, dar acreditarea nu le-a permis să urmărească renumărarea acelorași voturi. Tocmai atunci când rezultatul primului tur era contestat, verificarea buletinelor de vot trebuia să poată fi urmărită și de observatori independenți. Interpretarea legii invocată de Biroul Electoral Central explică refuzul accesului. Efectul rămâne: la nivel național, renumărarea s-a desfășurat fără garanția observării independente de care beneficiase numărarea inițială.

IV. Anularea nu a fost un accident. A fost capătul unei practici. La 5 octombrie 2024, Curtea Constituțională a României a eliminat din competiție un candidat înregistrat legal de Biroul Electoral Central, pe baza unor criterii pe care Parlamentul nu le-a legiferat niciodată.

La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a depășit limitele atribuțiilor conferite de Constituție și de lege. Curtea și-a atribuit puterea de a anula din oficiu întregul proces electoral în afara condițiilor prevăzute de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, care limitează remediul la repetarea aceluiași tur de scrutin afectat de fraudă, cu aceiași candidați.

Ca efect al hotărârii de anulare a alegerilor, președintele în funcție, Klaus Werner Iohannis, și-a exercitat atribuțiile încă cincizeci și trei de zile după expirarea mandatului.

Curtea Constituțională a stabilit prin propriile hotărâri regulile aplicabile candidaturilor, anulării alegerilor și exercitării în continuare a atribuțiilor prezidențiale. Curtea și-a conferit o putere absolută. A cumulat rolul de instanță constituțională cu cel de legiuitor, legiferând în locul Parlamentului României. A subordonat voinței celor nouă judecători și a partidelor aflate la guvernare exercitarea suveranității naționale prin votul a milioane de cetățeni români. De fiecare dată, regula a fost stabilită de Curte, nu de lege.

Încălcarea ordinii constituționale nu se încheie odată cu pronunţarea Hotărârii Curții Constituționale a României nr. 32/2024, iar efectele anulării întregului proces electoral prezidențial persistă cât timp încălcările repetate ale legii și ale prevederilor constituționale care au dus la anulare rămân nesancționate, iar deficiențele legislației rămân necorectate de Parlamentul României. Parlamentului României, în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului român, ales direct de cetățeni, îi revine rolul de a restabili prin lege limitele exercitării puterii, de a reașeza raporturile dintre autoritățile statului potrivit principiului separației și echilibrului puterilor, consacrat de Constituție, și de a garanta protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor ori de câte ori exercitarea puterii publice le poate aduce atingere, de la dreptul de vot până la libertatea individuală.

V. Acuzația care a stat la originea anulării a fost formulată de organizații private, în primele trei zile după vot, preluată de Comisia Europeană fără nicio constatare proprie și pusă în mișcare printr-un mecanism de semnalare al aceloraşi organizații, cerut platformelor de Comisia Europeană la 28 noiembrie 2024, necunoscut Biroului Electoral Central, necunoscut competitorilor electorali și nemenționat în hotărârea de anulare. Un organism fără competență electorală, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, a dat acestei acuzații autoritatea statului, iar Curtea Constituțională i-a dat forța unei hotărâri definitive. Dacă analizele organizațiilor au ajuns la Curte și pe ce cale nu se poate stabili, pentru că instituțiile care dețin documentele refuză să le comunice.

Rectorul unei universități publice a folosit instituția ca să ceară invalidarea votului, după ce își declarase public candidatul preferat. Influența asupra opiniei publice a fost exercitată de oameni plătiți din bani publici, sub eticheta independenței. Aceasta este noua nomenclatură.

VI. Nimeni nu răspunde. Actele care au dus la anulare au autori, dar traseul lor până la Curtea Constituțională este ascuns. Administrația Prezidențială a declarat în scris, prin adresa nr. DRA1/P/336 din 22 ianuarie 2026, că Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu a transmis Curții niciun înscris. Obligația constituțională de a răspunde comisiilor parlamentare nu are sancțiune, ancheta parlamentară a fost respinsă la vot, autoritățile invitate nu au venit în fața Parlamentului, iar Consiliul Național al Audiovizualului a refuzat să răspundă. Judecătorii sunt protejați de lege atât pentru voturile lor, cât și față de trimiterea în judecată fără acordul colegilor. Răspunderea aparține Curții Constituționale, dar legea nu are niciun mecanism prin care să fie stabilită.

În mod oficial, din actele publice nu poate fi identificată o cerere formulată în condițiile legii în urma căreia să fi fost dispusă anularea din 6 decembrie. Această absență nu exclude ipoteza unor solicitări ori intervenții neoficiale. Parchetul General trebuie să verifice, în limitele competențelor sale și atunci când există indicii de infracțiune, dacă asemenea intervenții au existat, cine le-a inițiat, cui i-au fost adresate, prin ce mijloace au fost transmise și dacă au influențat declanșarea procedurii sau adoptarea Hotărârii nr. 32/2024. Pentru milioane de alegători, răspunsul nu poate rămâne ascuns în spatele unei proceduri a cărei sesizare nu a fost făcută publică.

Într-un stat în care limitele puterii nu sunt stabilite prin lege, iar autoritățile pot refuza fără consecințe să facă publice deciziile pe care le iau și documentele pe care se întemeiază aceste decizii, dreptul cetățeanului de a alege ajunge să fie respectat numai atât timp cât rezultatul votului convine puterii politice. Cei care exercită puterea sunt vremelnici. Legile rămân în vigoare și după ce aceștia își părăsesc funcțiile, iar cetățenii continuă să suporte consecințele deciziilor luate în timpul mandatelor lor.

VII. Fără revizuirea articolului 146 litera f) din Constituție, fără o cale independentă de control asupra hotărârii de anulare și fără interdicția distrugerii materialelor electorale cât timp scrutinul este cercetat, ce s-a întâmplat la 6 decembrie 2024 se poate repeta la orice alegeri. Datoria de a împiedica asta aparține Parlamentului.

Anularea alegerilor prezidențiale din decembrie 2024 nu a fost un accident democratic și nici rezultatul inevitabil al unei agresiuni cibernetice covârșitoare venite din afara granițelor. A fost o decizie luată sub presiune politică și internațională și validată de o instanță constituțională care a abandonat standardul probatoriu riguros al legii și al protecției suveranității poporului. Curtea Constituțională a reunit informații primite de la servicii, texte de lege și fragmente din documente internaționale și le-a dat autoritatea unei hotărâri definitive. Evaluările serviciilor au devenit justificarea anulării alegerilor, iar interpretarea Curții a devenit sursa propriei competențe. Votul românilor a fost desființat printr-o putere pe care Curtea și-a atribuit-o chiar în hotărârea prin care a exercitat-o.

VII.2. De ce a fost anulat votul?

Invocarea ingerinței ruse în sprijinul candidatului Călin Georgescu a oferit puterii politice din România o justificare pentru anularea alegerilor. În contextul războiului din

Ucraina și al temerilor pentru securitatea României, cetățenii au putut accepta anularea propriului vot doar pentru că anularea le-a fost prezentată drept o măsură de apărare a țării împotriva unei ingerințe ruse.

La 24 noiembrie 2024, rezultatul primului tur a produs o înfrângere pe care PSD și PNL nu o anticipaseră și pentru care nu erau pregătite. Marcel Ciolacu, prim-ministrul și președintele PSD, a rămas pe locul al treilea, la numai 2.740 de voturi de Elena Lasconi. Nicolae Ciucă, președintele PNL, a obținut 8,79%, un rezultat umilitor pentru un partid care condusese România împreună cu PSD și care cheltuise sume uriașe pentru promovarea propriului candidat. În turul al doilea nu se mai afla niciun reprezentant al Partidului Social Democrat (PSD) și nici al Partidului Național Liberal (PNL). Românii urmau să aleagă între Călin Georgescu și Elena Lasconi, doi candidați care nu reprezentau partidele politice aflate la guvernare. Pentru partidele din coaliția de guvernare, înfrângerea din primul tur a însemnat pierderea oricărei posibilități de a obține funcția prezidențială printr-un candidat propriu.

Candidatura lui Nicolae Ciucă nu poate fi desprinsă de Klaus Iohannis. Fostul general a ajuns prim-ministru cu sprijinul președintelui, apoi a fost împins spre conducerea PNL și spre candidatura prezidențială ca om al continuității. Mesajul campaniei a fost construit în jurul imaginii de militar și de administrator al stabilității. Au fost promovate cartea «Un ostaș în slujba țării», panouri imense, apariții publice și materiale publicitare plătite cu multe milioane de lei. Totul pentru un candidat care nu a adunat nici nouă procente. În realitate, votul nu îl respingea numai pe Ciucă. Lovea în proiectul politic prin care Iohannis încercase să lase după el un președinte provenit din aceeași construcție de putere. Era și înfrângerea politică a lui Klaus Iohannis.

După cum știm, în spatele candidaților nu stau doar liderii partidelor, ci și bugetele lor, firmele de publicitate, consultanții, contractele cu televiziunile, campaniile de promovare și întreaga rețea de oameni care trăia din împărțirea acestor bani. În anul electoral 2024, PSD și PNL au cheltuit fiecare zeci de milioane de lei din subvențiile publice la categoria presă și propagandă, pe lângă celelalte cheltuieli electorale. De aceea, prăbușirea lui Ciucă și eliminarea lui Ciolacu din finală ridicau două probleme simultane: cine răspunde în fața membrilor și a alegătorilor pentru eșec și cum poate fi păstrată influența politică și financiară construită în jurul guvernării. Un asemenea rezultat, după asemenea cheltuieli, cerea multe explicații, demisii și control asupra banilor pierduți. Pentru cei învinși, mutarea urgentă a atenției publice asupra unei alte teme era soluția cea mai convenabilă.

După anularea alegerilor, PSD și PNL au rămas la guvernare. La 23 decembrie 2024, președintele Klaus Werner Iohannis l-a desemnat din nou pe Marcel Ciolacu candidat la funcția de prim-ministru. În februarie 2025, Ilie Gavril Bolojan a preluat interimatul funcției prezidențiale, iar în iunie 2025 a devenit prim-ministru.

Elena Lasconi se calificase în turul al doilea și a condamnat public anularea alegerilor. Interesul electoral al candidatei era ca votarea să continue. Conducerea și reprezentanții Uniunii Salvați România (USR) s-au aflat în același spațiu politic european în care discursul despre ingerința rusă și necesitatea apărării democrației se intensifica. În decembrie 2024, PNL, PSD, USR și UDMR discutau o formulă comună de guvernare, iar guvernul de la sfârșitul lunii a fost constituit fără USR. În iunie 2025, cele patru partide au ajuns împreună la guvernare.

La nivel european exista un alt interes, distinct de cel al PSD ori PNL, dar care putea ajunge la același rezultat. Un președinte Călin Georgescu, prin declarațiile sale despre Rusia,

Ucraina, NATO și Uniunea Europeană, putea fi perceput ca un partener incomod într-o perioadă în care deciziile de politică externă și de securitate erau foarte sensibile. Președintele României participă la Consiliul European, iar în anumite domenii statele membre dispun de posibilitatea de a bloca decizii care necesită unanimitate. O eventuală schimbare a poziției României putea afecta calculele politice ale altor guverne și ale conducerii instituțiilor europene. Era așadar un interes geopolitic să fie evitată apariția unui interlocutor imprevizibil și greu de influențat prin relațiile politice existente.

Între toate aceste interese, acuzația de ingerință rusă a funcționat ca un limbaj comun. Partidelor învinse le oferea o explicație pentru oprirea competiției electorale și le permitea să evite discuția despre propriul eșec. Actorilor externi preocupați de perspectiva ca România să fie condusă de Călin Georgescu, un candidat din afara sferei lor de influență, acuzația le oferea justificarea unei intervenții asupra mediului informațional. Organizațiilor participante le confirma importanța și necesitatea activităților de monitorizare, iar instituțiilor de securitate le permitea să prezinte amenințarea ca pe o urgență de securitate națională.

Deși, în discursul rostit la 14 februarie 2025 la Conferința de Securitate de la München, vicepreședintele Statelor Unite ale Americii, J. D. Vance, a condamnat anularea alegerilor prezidențiale din România pe baza unor suspiciuni slabe ale unui serviciu de informații și sub presiunea statelor europene, discursul nu a abordat poziția administrației Biden, aflată la conducerea Statelor Unite ale Americii la data anulării alegerilor prezidențiale din România. La 4 decembrie 2024, cu două zile înainte de anulare, Departamentul de Stat al Statelor Unite a preluat public „suspiciunile de ingerință rusă” și a cerut investigarea informațiilor din notele declasificate. Ambasada Statelor Unite la București a difuzat declarația. La 6 decembrie 2024, după pronunțarea hotărârii Curții Constituționale a României, Departamentul de Stat al Statelor Unite a luat act de anularea întregului proces electoral prezidențial și și-a reafirmat încrederea în instituțiile și procesele democratice din România. Poziția publică a administrației Biden a dat greutate diplomatică suspiciunilor din notele serviciilor de informații înainte de anularea alegerilor din decembrie 2024 și a oferit, în spațiul mediatic, acoperire diplomatică deciziei după pronunțarea hotărârii.

Comisia Europeană a creat o presiune externă prin folosirea instrumentelor de guvernanță digitală prevăzute de regulamentele Uniunii Europene și a mecanismelor voluntare care funcționau în paralel. Această presiune s-a exercitat asupra platformelor de socializare, printre care Facebook și, în special, TikTok, și a fost amplificată prin validarea pe scară largă a tezelor privind „ingerința hibridă”. Curtea Constituțională și aparatul de securitate din România s-au putut folosi de această presiune pentru a justifica anularea întregului proces electoral prezidențial, o decizie fără precedent în istoria democratică a României.

Unele dintre faptele privind promovarea online a candidaților erau cunoscute de autoritățile române și făcuseră deja obiectul unor măsuri înainte de primul tur al alegerilor prezidențiale din 2024. Decizia Biroului Electoral Central din 20 noiembrie și măsurile adoptate de platforma TikTok la 22 noiembrie dovedesc comunicarea directă dintre autoritățile române și platformă. Nota Serviciului Român de Informații, declasificată la 4 decembrie, face referire la sesizări anterioare privind activitățile de promovare a candidatului Călin Georgescu.

La 28 noiembrie 2024, Comisia Europeană a cerut activarea Sistemului de Răspuns Rapid, în aceeași zi în care Consiliul Suprem de Apărare a Țării a analizat informările

serviciilor de informații. La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a României a anulat întregul proces electoral prezidențial.

Corespondența analizată în raport arată și un diferend concret între Autoritatea Electorală Permanentă și platforma TikTok. În documentele publicate de Comisia Judiciară americană, TikTok consemnase că blocase accesul din România la 14 videoclipuri până la 22 noiembrie 2024, în urma notificărilor primite, în timp ce autoritatea română susținea că solicitările nu fuseseră respectate. La 28 noiembrie, AEP ceruse eliminarea tuturor materialelor care conțineau imagini cu un anumit candidat, deși Decizia Biroului Electoral Central nr. 175D din 20 noiembrie privea materialele de propagandă nemarcate corespunzător. Platforma a invocat articolele 8 și 9 din Regulamentul privind serviciile digitale, referitoare la interdicția unei obligații generale de monitorizare și la cerințele aplicabile ordinelor de acțiune împotriva conținutului ilegal. În comunicarea publică a CSAT, acest diferend privind aplicarea legii a ajuns să fie prezentat drept încălcare certă, cu impact asupra alegerilor, înainte ca argumentele și documentele ambelor părți să fie verificate.

La 6 decembrie 2024, ora 9.53, Comisia Europeană a transmis TikTok o cerere de informații care prelua afirmațiile notelor declasificate și solicita răspunsuri în legătură cu posibile obligații ale platformei în temeiul articolelor 34 și 35 din DSA. Documentul figurează în Exhibitul 266. O solicitare de explicații și un control privind respectarea obligațiilor unei platforme nu reprezintă, prin ele însele, dovada fraudei electorale invocate pentru anularea votului. Nici integrarea ulterioară, în anul 2025, a Codului de bune practici în cadrul Regulamentului privind serviciile digitale nu poate conferi retroactiv forță obligatorie semnalărilor voluntare din noiembrie 2024. Cercetarea parlamentară a urmărit tocmai unde s-a sfârșit cooperarea voluntară și unde au început intervențiile care au produs efecte asupra libertății de exprimare a cetățenilor.

SIE prezenta o analiză a amenințărilor externe, fără să indice în extrasul publicat o operațiune concretă care să fi fraudat votul din România. STS consemna integritatea datelor din sistemele electorale pe care le administra. SRI admitea lipsa datelor certe privind autorul atacurilor cibernetice și afectarea votului, dar a introdus și cifra de 25.000 de conturi care nu era însoțită de datele de identificare a rețelei. DGPI a comparat campania „Echilibru și Verticalitate” cu o operațiune rusească, deși chiar documentul DGPI consemna că nu se identificase amplificare artificială pe TikTok până în ziua votului. Folosirea selectivă a acestor informații a făcut posibilă prezentarea unui tablou mult mai categoric decât concluziile separate ale instituțiilor.

A doua notă a Serviciului Român de Informații, privind acțiunile cibernetice, recunoaște: „în prezent nu dispunem de date clare despre atacator sau despre impactul asupra procesului electoral”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 236, filele 2112 până la 2115. Aceeași notă redă evaluarea platformei, primită înaintea anulării: campania „nu folosește ferme de boți pe platformă”, conturile au difuzat mesaje identice „fără nicio coordonare pe platformă”, iar autorii sunt „voluntari coordonați”. Serviciul avea în scris evaluarea platformei că nu există coordonare tehnică și a scris totuși că celorlalți candidați li s-au filtrat masiv postările. Consiliul Suprem de Apărare a Țării a constatat acțiuni de influențare pe baza unei note care declara că nu are date clare nici despre autor, nici despre impact.

Curtea Constituțională avea toate motivele să înțeleagă gravitatea propriei hotărâri. Nu era vorba despre o dispută obișnuită între candidați, ci despre desființarea unui scrutin pe care aceeași Curte îl confirmase definitiv. Cei nouă judecători au adoptat în unanimitate o

măsură care afecta votul a milioane de cetățeni și punea în discuție respectarea legii și credibilitatea Curții Constituționale. Explicația stă în presiunea politică și instituțională din acele zile: conducerea statului, serviciile de informații, reacțiile europene și o parte importantă a discursului public converguseră spre prezentarea alegerilor ca amenințare excepțională. Într-o asemenea atmosferă, opoziția față de anulare putea fi prezentată ca opoziție față de apărarea statului. Presiunea nu trebuie să aibă neapărat forma unui ordin scris pentru a afecta deliberarea unei instituții politice.

Curtea Constituțională este un organism constituțional ai cărui judecători sunt numiți politic, deci este un organism politic. Accesul la funcția de judecător al Curții Constituționale depinde de decizia politică, iar independența garantată de Constituție a judecătorilor Curții Constituționale nu-i protejează, în realitate, pe judecători de sancțiunile puterii politice atunci când nu se conformează voinței acesteia.

Nu toate deciziile Curții Constituționale sunt determinate de presiunea politică. Însă, în deciziile de importanță determinantă pentru păstrarea puterii, voința politică se impune și în hotărârile Curții.

Un exemplu concret al modului în care puterea politică poate interveni asupra conducerii unei instituții este demiterea lui Toni Greblă din funcția de președinte al Autorității Electorale Permanente, pe care o ocupa la momentul anulării alegerilor prezidențiale din decembrie 2024. Fost judecător al Curții Constituționale, Toni Greblă s-a pronunțat public asupra împrejurărilor și consecințelor anulării alegerilor, iar ulterior a fost revocat din funcție prin votul majorității parlamentare. Argumentele prezentate nu doar de președintele Autorității Electorale Permanente, ci și de avocați, profesori de drept constituțional, jurişti, organisme internaționale, parlamentari nu au făcut decât să arate adevărul și gravitatea consecințelor deciziei politice de anulare a alegerilor prezidențiale pentru țară și pentru români.

Un asemenea rezultat nu cere neapărat un centru unic de comandă. Este suficient ca partide, persoane din conducerea statului, instituții și actori externi să aibă motive diferite pentru a prefera aceeași soluție și mijloace diferite de a o face acceptabilă. Pentru partidele învinse, reluarea alegerilor însemna o ieșire din criza proprie și posibilitatea negocierii unei noi formule de putere. Pentru cei care controlau instituții, însemna păstrarea continuității. Pentru cei preocupați de politica externă a unui posibil președinte Georgescu, însemna îndepărtarea riscului imediat al unei schimbări de orientare. Iar pentru organizațiile implicate în monitorizarea și moderarea discursului politic, însemna validarea publică a intervențiilor și a rolului pe care îl căpătaseră. Toate aceste avantaje trebuie privite împreună cu deciziile luate, pentru că explică de ce anularea putea conveni unor persoane care, în rest, aveau interese divergente.

Hotărârea de anulare a alegerilor a permis puterii politice din România să susțină în continuare teza unei operațiuni ruse coordonate, deși motivarea hotărârii nu prezintă verificările prin care Curtea a stabilit că acuzațiile din notele de informare erau dovedite și justificau anularea întregului proces electoral prezidențial. La 6 decembrie 2024, nici autoritățile române, nici Comisia Europeană nu prezentaseră probe care să demonstreze existența unei operațiuni ruse coordonate de influențare a votului în favoarea candidatului Călin Georgescu.

Anularea alegerilor a oferit partidelor guvernamentale o cale de ieșire dintr-o înfrângere umilitoare, a păstrat pentru o perioadă conducerea prezidențială existentă, a creat timpul necesar refacerii alianțelor politice și a îndepărtat perspectiva imediată a unui președinte pe

care unele instituții europene îl considerau imprevizibil. Acuzația de ingerință rusă a avut o greutate deosebită într-o țară aflată în vecinătatea războiului din Ucraina și a permis ca aceste interese să fie apărate public în numele apărării democrației.

Analiza juridică a arătat cum au fost anulate alegerile. Cui i-a folosit anularea alegerilor și de ce a fost nevoie de o asemenea presiune asupra statului român? Cine răspunde pentru acest abuz de putere? Acestea sunt întrebările la care justiția trebuie să răspundă.

VII.3. Cum a fost construită acuzația

Acuzațiile pe care Curtea Constituțională le-a transformat în temei al anulării întregului proces electoral prezidențial nu au fost formulate de o autoritate a statului român cu atribuții în materie electorală. După primul tur al alegerilor prezidențiale din 24 noiembrie 2024, organizațiile semnatare ale scrisorii deschise au cerut Comisiei Europene și Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) să investigheze activitatea platformelor online, în special a TikTok, în timpul campaniei electorale, în afara autorităților electorale române și înainte ca Biroul Electoral Central sau Autoritatea Electorală Permanentă să fi constatat o fraudă. Potrivit listei publicate de Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI), scrisoarea a fost semnată de 21 de organizații, respectiv Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI), Expert Forum, ActiveWatch, Asociația MozaiQ LGBT, Funky Citizens, Centrul pentru Inovare Publică, Centrul de Resurse pentru Participare Publică (CeRe), Centrul FILIA, Asociația CIVICA, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Resurse Juridice, Asociația Parcul Natural Văcărești, Asociația pentru Dezvoltarea Internetului, Asociația GRADO, Asociația Transcena, MediaWise Society, SPICC, Rădăuțiul Civic, Asociația Declic și Centrul Român de Politici Europene (CRPE). Scrisoarea deschisă a fost făcută publică la 26 noiembrie 2024, la două zile după primul tur și cu două zile înainte ca serviciile Comisiei Europene să ceară activarea Sistemului de Răspuns Rapid.

La 28 noiembrie 2024, Comisia Europeană a preluat acuzațiile formulate de aceste organizații, fără să dețină și fără să fi cerut probele pe care se întemeiau, și le-a invocat în demersurile oficiale adresate platformei TikTok. Serviciile Comisiei Europene au cerut platformelor să activeze Sistemul de Răspuns Rapid, un mecanism voluntar al Codului de bune practici privind dezinformarea, în paralel cu demersurile întemeiate pe Regulamentul privind serviciile digitale (DSA) și au invocat solicitarea verificatorilor locali, în special a consorțiului BROD, finanțat de Uniunea Europeană, din care făcea parte Funky Citizens. TikTok a acceptat cererea Comisiei Europene în aceeași seară, după cum este arătat în Capitolul VI.

Tot la 28 noiembrie 2024, acuzații privind influențarea alegerilor prin promovarea pe TikTok au fost prezentate Consiliului Suprem de Apărare a Țării în notele serviciilor de informații.

În cererea oficială de informații primită de TikTok la 6 decembrie 2024, Comisia Europeană a indicat într-o notă de subsol, cu titlu de exemplu, Expert Forum, BROD,

EDMO, Alliance4Europe și Democracy Reporting International. În răspunsul din 7 decembrie 2024, TikTok a precizat că nu putea identifica afirmațiile concrete ale acestor organizații la care se referea Comisia Europeană, după cum rezultă din Exhibitul 266, punctul 39.

Prin Hotărârea nr. 32/2024, Curtea Constituțională a reținut acuzațiile din notele informative în motivarea anulării și a decis anularea întregului proces electoral prezidențial în numele apărării democrației. **La 6 decembrie 2024, documentele invocate de Curtea Constituțională nu dovedeau frauda cerută de lege pentru anularea alegerilor.**

Plângerile, scrisorile deschise și rapoartele organizațiilor neguvernamentale au adus în atenția publicului și a instituțiilor acuzațiile privind *„influențarea alegerilor”*, *„ingerința rusă”*, *„manipularea algoritmului TikTok”* și promovarea unui *„candidat rusofil”*. Organizațiile neguvernamentale au solicitat Comisiei Europene să intervină, iar Comisia Europeană a invocat acuzațiile în demersurile oficiale adresate platformei TikTok. Preluarea acuzațiilor de către Comisia Europeană le-a dat greutate instituțională, dar nu dovedea frauda cerută de lege pentru anularea votului. O acuzație nu devine probă pentru că este preluată de o instituție mai puternică. Poate deveni mai credibilă în ochii publicului, poate produce presiune și poate domina dezbaterea, dar valoarea ei probatorie rămâne exact aceea pe care i-o dau faptele pe care se sprijină.

Tema ingerinței ruse a fost susținută și în declarațiile publice ale conducerii Uniunii Salvați România și a fost preluată în presă. La 2 decembrie 2024, după validarea primului tur, Elena Lasconi, președinta USR, a declarat că românii trebuie să rămână uniți, să lupte pentru democrație și să țină Rusia departe de România. Declarația a fost difuzată de AGERPRES. La 23 ianuarie 2025, aceeași agenție a consemnat că Elena Lasconi nu credea că Rusia influențase alegerile și că nu văzuse nicio dovadă în acest sens.

Acuzația de *„ingerință rusă”* în alegerile prezidențiale din România a fost rostogolită masiv în declarațiile publice ale conducerii Uniunii Salvați România și a furnizat muniția mediatică necesară unei părți a presei finanțate din bani publici prin partide aflate chiar în competiția electorală. Vorbim despre partide care aveau propriii candidați, propriile interese electorale și care pierdeau controlul unei competiții în care rezultatul primului tur răsturnase toate calculele politice. În acest mediu, acuzațiile de *„ingerință rusă”*, *„candidat prorus”* și *„operațiune coordonată”* au fost preluate și amplificate într-un ritm care a creat impresia publică a unui fapt deja stabilit, deși probele care ar fi trebuit să îl demonstreze nu fuseseră prezentate.

Acuzația de *„ingerință rusă”* și prezentarea lui Călin Georgescu drept *„candidat rusofil”*, *„prorus”* și *„anti-UE”* au creat și au întreținut artificial o stare de alarmă publică. În câteva zile, aceeași acuzație a trecut din declarația politică în presă, din presă în rapoarte și sesizări, din sesizări în demersuri instituționale și, în cele din urmă, în climatul în care Curtea Constituțională a anulat alegerile. Faptul că mai multe voci repetă aceeași acuzație poate produce o certitudine publică. Nu produce însă, prin repetare, și proba. Rapoarte realizate de organizații finanțate din fonduri europene sau de finanțatori externi au alimentat aceste acuzații și au fost apoi folosite în dezbaterea privind alegerile din România. Sursele

finanțării sunt relevante tocmai pentru că aceste organizații nu au rămas simple observatoare: unele dintre ele au cerut intervenții instituționale în timpul procesului electoral. Consorțiul BROD, finanțat de Uniunea Europeană cu 1.498.393 euro, a cerut Comisiei Europene să intervină, iar Comisia Europeană a intervenit invocând analizele consorțiului; raportul Alliance4Europe, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei, a formulat acuzația manipulării algoritmului pe un material pe care îl numește el însuși anecdotic, după cum este demonstrat în Capitolul VI, pe Exhibitele 263 și 266. Organizațiile neguvernamentale au ocolit instituțiile electorale naționale și au cerut intervenția Comisiei Europene în timpul alegerilor din România. Rapoartele au furnizat muniția mediatică, iar solicitările oficiale de intervenție au declanșat presiunea exercitată de Comisia Europeană asupra platformelor online.

Aceeași zonă de promovare a candidatului a fost urmărită, pe rând, de organizații și de partid. Raportul Alliance4Europe din 29 noiembrie 2024 a examinat grupul Telegram *„Propagatorcg”*, preluând analiza Expert Forum asupra campaniei #EchilibruSiVerticalitate. La 4 martie 2025, liderii grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, senatorul Ștefan Pălărie și deputatul Ionuț Moșteanu, au transmis Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului o scrisoare în care invocau contul TikTok *„@propagatorrcg”*, creat la 15 iunie 2024, după cum poate fi verificat în documentul publicat de partid. GLOBSEC, partener comun al consorțiului BROD și al proiectului Information Defence Alliance condus de Alliance4Europe, a avut-o ca vorbitoare, la 23 mai 2026, pe Oana Țoiu, vicepreședintă a Uniunii Salvați România și ministrul afacerilor externe. Documentele consultate nu arată un schimb direct între aceste organizații și partid în timpul alegerilor din 2024. Arată că acuzațiile, materialul și tribunele au fost aceleași.

Alegerile prezidențiale din România din 2024 au fost urmărite și în presa internațională. În contextul războiului din Ucraina, scrutinul era privit și prin prisma poziției României în Uniunea Europeană și în NATO și a sprijinului acordat Ucrainei. Dintre numeroasele relatări apărute în presa românească între primul tur și anularea alegerilor, câteva exemple arată cum au fost prezentate public acuzațiile de ingerință rusă și de promovare coordonată a lui Călin Georgescu pe TikTok.

La 29 noiembrie 2024, HotNews a preluat investigația Context.ro potrivit căreia mai multe conturi prezentate ca fiind legate de Rusia îl promovaseră constant pe Călin Georgescu. La 4 decembrie, Antena 3 CNN a titrat că rețeaua lui Călin Georgescu fusese coordonată de *„un actor statal”*, iar Radio România Actualități a relatat atât presupusa coordonare a conturilor de TikTok de către un actor statal, cât și atacurile cibernetice atribuite Rusiei. AGERPRES a pus în același titlu acțiunile hibride rusești și finanțarea campaniei lui Georgescu. La 5 decembrie, Știrile ProTV au vorbit despre *„o întreagă mașinărie de propagandă rusească”*, TVR a titrat că fusese folosită *„o campanie identică cu cea a Rusiei în Ucraina”*, iar Euronews România a prezentat cifra de 25.000 de conturi în materialul despre mecanismele prin care candidatul ar fi fost propulsat.

Privite împreună, aceste titluri arată cât de repede o ipoteză a ajuns să fie prezentată public în termenii unei certitudini: *„actor statal”*, *„maşinărie de propagandă rusească”*, *„campanie identică cu cea a Rusiei”*. Presa nu a anulat alegerile. Dar a contribuit la construirea mediului public în care anularea putea fi prezentată cetățenilor drept răspuns firesc la o amenințare deja presupusă ca fiind dovedită.

Relatările din presa națională, demersurile organizațiilor neguvernamentale, presiunile exercitate de Comisia Europeană asupra platformelor online, analiza informărilor în Consiliul Suprem de Apărare a Țării, solicitarea procurorului general către DIICOT de a analiza notele serviciilor secrete și sesizarea din oficiu a Parchetului General au creat, împreună, contextul în care anularea alegerilor a fost prezentată public ca o măsură de apărare a democrației. Aceste demersuri au conferit acuzațiilor greutate publică și instituțională, fără să stabilească frauda cerută de lege pentru anularea votului.

Nu a fost o greșeală. A fost un mecanism de eludare a ordinii constituționale. Nu toate persoanele şi instituțiile implicate au primit un ordin comun, iar documentele cercetate nu dovedesc o coordonare între ele. Mecanismul a rezultat din acţiuni diferite care s-au alimentat una pe alta şi au produs, împreună, acelaşi rezultat. Organizațiile neguvernamentale au formulat acuzaţiile, Comisia Europeană a exercitat presiune asupra platformelor, serviciile de informaţii au furnizat notele, iar Curtea Constituțională a pronunțat hotărârea prin care a anulat întregul proces electoral prezidenţial. Aceste demersuri au condus, împreună, către păstrarea puterii politice. Înlăturarea voinţei exprimate de cetăţeni prin vot a fost consecința acestor acțiuni.

VII.4. Finanţările

Campania „Echilibru şi Verticalitate”

Nota Ministerului Afacerilor Interne, întocmită de Direcția Generală de Protecție Internă, structura de informații a ministerului, și prezentată în Consiliul Suprem de Apărare a Țării sub numărul DSN1:1741, descrie campania #EchilibruSiVerticalitate, prin care peste 100 de influenceri plătiți l-au promovat pe candidatul Călin Georgescu, fără marcaj de publicitate electorală, prin aproximativ 130 de conturi, cu plata prin platforma de intermediere FameUp, la aproximativ 390 de lei pentru 20.000 de urmăritori.

Curtea Constituțională a invocat notele declasificate pentru a motiva anularea întregului proces electoral prezidențial. În nota declasificată a Ministerului Afacerilor Interne, denumirea societății care contractase campania „Echilibru și Verticalitate” era ascunsă publicului larg și presei. Înainte de a pronunța o hotărâre de o asemenea gravitate, Curtea Constituțională avea obligația să ceară Ministerului Afacerilor Interne denumirea societății și dovezile pe care ministerul își întemeiase acuzațiile privind campania.

Ministerul Afacerilor Interne ştia cine contractase campania şi identificase societatea şi platforma de intermediere. În nota declasificată la 4 decembrie 2024, Ministerul Afacerilor Interne a consemnat că „majoritatea influencerilor nu au cunoscut faptul că promovează un candidat anume”. Doar 51 dintre influenceri şi-au păstrat conținutul după ce au aflat pe cine promovau. Nota consemnează, de asemenea, că „nu a fost identificată o amplificare artificială la nivelul platformei TIK-TOK până în data de 24.11.2024”.

Dintre cele patru instituții care au întocmit notele prezentate în Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Ministerul Afacerilor Interne este singurul minister, singura instituție condusă de un membru al Guvernului. În noiembrie 2024, ministrul era Cătălin Predoiu, prim-vicepreşedinte al Partidului Național Liberal.

Deşi Ministerul Afacerilor Interne ştia că în spatele campaniei se afla o firmă din România plătită de Partidul Naţional Liberal, Ministerul Afacerilor Interne a calificat această campanie astfel: „campania informațională «Echilibru şi Verticalitate» este identică cu campania «Frate lângă Frate» derulată de Federația Rusă în Ucraina, ambele realizându-se prin manipularea unor micro-influenceri legitimi".

La 20 decembrie 2024, la paisprezece zile după anulare, publicația Snoop a arătat, pe baza unei verificări a Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) cerute de Autoritatea Electorală Permanentă, că firma era Kensington Communication SRL şi că fusese plătită de Partidul Național Liberal. Potrivit datelor publicate ulterior de Gândul, Partidul Național Liberal a plătit Kensington 1.017.098 lei la 6 noiembrie 2024, iar Kensington a plătit platformei FameUp 496.379 lei, în trei tranşe. Traseul plăţilor este prezentat în capitolul V.

În interviul publicat de Snoop la 22 ianuarie 2025, europarlamentarul Rareş Bogdan a declarat că pusese FameUp în legătură cu Partidul Național Liberal încă din primăvara anului 2024 şi că se întâlnise cu reprezentanții platformei. Rareş Bogdan a spus că nu s-a ocupat de campania de pe TikTok şi i-a îndrumat pe jurnalişti să ceară explicații lui Dan Motreanu, lui Ciprian Ciucu şi societății Kensington Communication.

Kensington susține că hashtagul livrat era #echilibrusiseriozitate şi că a fost schimbat în platforma FameUp fără implicarea sa. Întrebată de ce a plătit totuşi campania, nu a răspuns.

Agenția franceză VIGINUM, care a analizat campania, a concluzionat că „comanditarul din spatele campaniei pro-Georgescu rămâne necunoscut" şi nu a atribuit operațiunea Federației Ruse sau altui stat.

Datele privind finanţarea campaniei „Echilibru şi Verticalitate" de către Partidul Național Liberal, plăţile către Kensington Communication şi FameUp, rolul fiecărei societăți în derularea campaniei şi schimbarea hashtagului justificau verificări din partea organelor de urmărire penală. Până în prezent, nicio instituție nu a lămurit public cine a schimbat hashtagul campaniei „Echilibru şi Verticalitate", când a fost schimbat şi dacă schimbarea a fost accidentală sau deliberată. Dacă schimbarea a fost deliberată, rămâne de stabilit în ce scop a fost făcută, pentru că această campanie „Echilibru şi Verticalitate" a fost folosită ca unul dintre elementele care au alimentat teza unei operaţiuni de influenţă externă, iar această teză a ajuns, în cele din urmă, în argumentația anulării alegerilor.

Nota SRI I a atribuit platformei TikTok confirmarea unor plăți către utilizatori implicați în promovarea lui Călin Georgescu, confirmare care nu se regăseşte în precizările platformei privind scopul plăţilor, transmise Comisiei Europene la 7 decembrie 2024. Comisia Europeană a preluat această afirmație din nota SRI I în cererea de informații adresată TikTok. La punctele 31–33 din răspunsul din 7 decembrie 2024, platforma a confirmat însă valoarea cadourilor LIVE trimise „altor utilizatori", fără să confirme scopul electoral atribuit plăţilor, şi a precizat că nu găsise dovezi ale unei operațiuni de influenţă sub acoperire care presupunea plăți pentru promovarea lui Călin Georgescu.

În pasajul privind cadourile LIVE, TikTok a folosit formularea „altor utilizatori" („to other users"), fără precizarea „implicați în promovarea candidatului Călin Georgescu". Lipsa dovezilor privea operațiunea de influenţă sub acoperire investigată, despre care platforma a

declarat că nu confirmase și nu găsise dovezi că avusese loc („did not confirm or find evidence”).

Autoritățile române competente trebuie să stabilească cum au ajuns aceste date privind suma de 381.000 de dolari la Serviciul Român de Informații, dacă datele au fost preluate din declarația publică a jurnalistei Anca Alexandrescu sau au fost transmise de ANCOM. Dacă ANCOM a transmis datele, trebuie stabilit dacă a comunicat numai suma sau și precizările TikTok potrivit cărora suma reprezenta valoarea cadourilor LIVE trimise „altor utilizatori”, iar platforma nu găsise dovezi că destinatarii cadourilor fuseseră plătiți pentru a-l promova pe Călin Georgescu.

La punctul 18 al Hotărârii nr. 32/2024, Curtea Constituțională a pus declarația de zero lei a candidatului în contradicție cu datele din notele MAI–DGPI și SRI, fără să menționeze suma de 381.000 de dolari. Suma figura în nota SRI I, însă răspunsul TikTok din 7 decembrie 2024 nu confirma scopul electoral atribuit plăților. Nota SRI I datează informațiile primite la 28 noiembrie 2024, ziua ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării. La 4 decembrie 2024, nota a fost declasificată fără publicarea listei celor 25.000 de conturi și a datelor tehnice care să demonstreze existența rețelei coordonate.

Informațiile cunoscute la 6 decembrie 2024 trebuie deosebite de probele și acuzațiile formulate ulterior. La 9 octombrie 2026, Parchetul General a anunțat trimiterea în judecată a lui Bogdan Peșchir pentru coruperea alegătorilor, în formă continuată, prin 874 de acte materiale. Potrivit acuzației procurorilor, în intervalul 13 octombrie–27 noiembrie 2024 ar fi fost acordate foloase de 290.225 USD, dintre care 251.065 USD sub forma a 868 de cadouri TikTok către 105 utilizatori și 39.160 USD prin șase transferuri de criptomonedă către două persoane. Aceste sume, intervalul și obiectul acuzației penale nu sunt identice cu suma de 381.000 USD raportată de TikTok către ANCOM în 2024. Trimiterea în judecată este un act de acuzare, nu o hotărâre definitivă de condamnare. Existența unui dosar penal întocmit aproape doi ani mai târziu nu probează, prin ea însăși, ce documente erau în dosarul Curții Constituționale la 6 decembrie 2024 și nici că aceste constatări ulterioare puteau suplini garanțiile procedurale de la data anulării. Această delimitare cronologică împiedică atât confundarea raportărilor financiare, cât și utilizarea retrospectivă a unei acuzații judiciare drept probă aflată atunci la dispoziția instanței.

Acuzația finanțării netransparente a campaniei lui Călin Georgescu, reținută la punctul 18 al Hotărârii nr. 32/2024, se sprijinea pe declarația de zero lei venituri și zero lei cheltuieli, depusă la Autoritatea Electorală Permanentă, pe care Curtea a pus-o în contradicție cu notele declasificate. Această declarație nu era singulară. Partidul Noua Românie, competitor în același scrutin, a declarat la rândul lui zero lei venituri și zero lei cheltuieli, după cum poate fi verificat în rapoartele publicate de Autoritatea Electorală Permanentă la 10 decembrie 2024. Controlul Autorității Electorale Permanente asupra acestui partid s-a încheiat prin Raportul nr. 2.071 din 29 ianuarie 2025, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 689 din 23 iulie 2025, fără constatarea vreunei abateri contravenționale. Aceeași declarație, în același scrutin, a fost pentru un competitor un act fără consecințe și pentru celălalt temei de anulare a alegerilor, înainte ca Autoritatea Electorală Permanentă să fi început controlul, deschis abia la 9 decembrie 2024. Regulile de drept se aplică la fel indiferent de numele candidatului. O declarație de zero lei nu dovedește, prin ea însăși, nici finanțare ascunsă, nici fraudă; dovedește cel mult că declarația trebuie controlată. Controlul este al Autorității Electorale Permanente, nu al Curții Constituționale, și se face după declarație, nu înaintea ei.

Finanţarea activităţilor de monitorizare electorală şi cazul SNSPA

Răspunsul platformei TikTok către Comisia Europeană din 7 decembrie 2024 arată ce rol a avut Funky Citizens în aplicație, în timpul campaniei. Centrul electoral creat de TikTok pentru alegerile din România îi îndruma pe utilizatori către pagina Autorității Electorale Permanente și le oferea „videoclipuri realizate în colaborare cu Funky Citizens, pentru a-i ajuta să analizeze critic conținutul online referitor la alegeri”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 266, fila 2286. În aceleași zile, Meta a cerut ca toate semnalările să treacă printr-o singură organizație, „precum EDMO Hub/Funky Citizens”, după cum poate fi verificat în Exhibitul 263, fila 2251. Semnalările Funky Citizens cereau ștergerea postărilor, blocarea conturilor și reducerea vizibilității unor mesaje electorale, între care mesajele candidatului Călin Georgescu, după cum poate fi verificat în Exhibitele 282 până la 285.

În documentele analizate se regăsesc finanțări europene și externe pentru proiecte la care au participat organizații active în verificarea informațiilor și în cooperarea cu platformele digitale. Pentru proiectul BROD, SNSPA a indicat un buget total de 2.664.916,32 euro, iar în documentele Funky Citizens este consemnată o contribuție europeană de 1.498.393 euro. Cercetarea a urmărit și proiectele Alliance4Europe, inclusiv finanțările provenite din programul de diplomație publică al Ministerului Afacerilor Externe polonez și alte fonduri europene, prezentate distinct în capitolele anterioare. Nu simpla proveniență a banilor este problema, ci ce activități au fost finanțate în România, cine le-a cerut, în interesul cui au fost desfășurate și ce influență au avut asupra intervențiilor din timpul campaniei electorale.

Fondurile Uniunii Europene au susținut proiectul BROD, iar Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei a finanțat un proiect al Alliance4Europe care includea România în perioada alegerilor prezidențiale din 2024. Organizațiile implicate în aceste proiecte au analizat promovarea electorală online, au formulat solicitări către Comisia Europeană și au participat la semnalarea către TikTok, Meta și alte platforme a conținutului publicat de cetățenii români pe propriile conturi. În aceeași perioadă, Ministerul Afacerilor Interne a transmis platformelor propriile semnalări. Documentele analizate în capitolul V permit urmărirea acestor intervenții. Pentru fiecare intervenție trebuie stabilit cine a finanțat activitatea, cine a solicitat eliminarea conținutului, reducerea vizibilității postărilor sau blocarea conturilor și în ce temei legal a fost luată decizia de restrângere a libertății de exprimare.

Finanțările nu trebuie tratate ca o enumerare de sume, ruptă de activitățile pentru care au fost acordate. Documentele proiectelor arată finanțatori, parteneri, contracte, obiective de monitorizare și raportare, iar raportul urmărește relațiile dintre aceste poziții. O organizație poate primi fonduri pentru cercetare și poate avea, separat, un contract pentru verificarea conținutului pe o platformă. Tocmai suprapunerea acestor roluri trebuie examinată atunci când organizația participă la identificarea mesajelor care urmează să fie restrânse și apoi la evaluarea eficacității intervențiilor. Instituțiile statului trebuie să poată stabili cine a plătit activitatea, cine a cerut-o și cine a beneficiat de rezultat. Fără transparența traseului banilor, nu se poate stabili dacă o intervenție asupra libertății de exprimare a unui cetățean a rezultat din aplicarea legii sau din evaluarea unei structuri private a cărei activitate nu este supusă unui control corespunzător.

La 28 noiembrie 2024, Comisia Europeană a cerut platformelor activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru România, la solicitarea verificatorilor locali, în special a consorţiului BROD. Prin acest mecanism, organizații private au putut semnala conținuturi electorale pentru restrângerea vizibilității sau eliminare. Unele dintre aceste organizații beneficiau de finanțări publice ori întrețineau relații contractuale cu platformele. Cine finanța monitorizarea, cine stabilea ce mesaje erau semnalate și cine verifica temeinicia intervenției sunt întrebări care privesc direct protecția drepturilor cetățenilor. Nu putem accepta ca organizații private să participe la restrângerea dezbaterii electorale fără transparență asupra banilor și fără mecanisme efective de verificare a intervențiilor.

În anul electoral 2024, SNSPA era parteneră în consorțiul BROD, finanțat din fonduri europene, alături de Funky Citizens și alte organizații implicate în monitorizarea dezinformării. Echipa universității era coordonată de Nicoleta Corbu. Consorțiul a solicitat intervenția Comisiei Europene, iar la 28 noiembrie 2024 a fost activat Sistemul de Răspuns Rapid pentru România. În această împrejurare instituțională, rectorul Remus Pricopie nu s-a limitat la analiza academică a evenimentelor.

La 5 decembrie 2024, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) i-a cerut Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională pentru invalidarea și reluarea primului tur al alegerilor prezidențiale. Cu două zile înainte, la 3 decembrie 2024, rectorul SNSPA, Remus Pricopie, declarase public că o susține pe Elena Lasconi în turul al doilea și că alegerile prezidențiale au dat un rezultat care reprezintă „un risc de securitate națională”. SNSPA era, în același timp, parteneră în consorțiul BROD, finanțat de Uniunea Europeană, care ceruse Comisiei Europene activarea Sistemului de Răspuns Rapid la 28 noiembrie 2024, și o universitate publică, finanțată din banii cetățenilor români, față de care are o răspundere academică și socială. La 6 decembrie, rectorul a salutat public anularea întregului proces electoral. Demersul din 5 decembrie nu a fost doar o opinie exprimată la televizor, a fost un act public transmis în numele universității. Nu rezultă din Hotărârea nr. 32/2024 că petiția SNSPA ar fi ajuns la Curtea Constituțională, dar rezultă neîndoielnic poziția asumată oficial de conducerea universității înainte de anularea alegerilor.

Potrivit declarației de avere depuse la 17 iunie 2024, decanul Cristian Pîrvulescu a încasat, pentru anul fiscal precedent, 209.675 lei din activitatea la SNSPA, 90.000 lei din drepturi de autor de la Campus Media și 6.000 lei din drepturi de autor de la Meta Ring. Campus Media TV este societatea care operează Digi24. Decanul unei facultăți publice de științe politice avea relații financiare declarate cu operatorul unui post de televiziune la care comentariul politic contribuie la formarea opiniei publice. Este un exemplu concret al utilității transparenței, fără a deduce automat că opiniile sale au fost comandate.

În privința rectorului, declarația de avere publicată în 2023 de soția sa a consemnat pentru Remus Pricopie venituri anuale de 552.117 lei de la SNSPA, dintre care 184.530 lei proveneau din proiecte. Suma privește anul fiscal la care se referea acea declarație, nu anul electoral 2024. Ea arată însă că activitatea de conducere și cea universitară se desfășurau într-un sistem în care proiectele și finanțările reprezentau o componentă importantă a veniturilor declarate. Nu se poate atribui automat suma proiectului BROD sau intervențiilor din decembrie 2024. Aceste lucruri trebuie cercetate de organele abilitate.

Cazul SNSPA arată necesitatea unor reguli de transparență. Rectorul Remus Pricopie a semnat, în numele universității, o petiție pentru invalidarea primului tur, iar decanul Cristian Pîrvulescu a avut intervenții politice publice în calitatea sa de analist și conducător universitar. Declarațiile publice de avere consemnează venituri universitare, din proiecte și,

în cazul decanului, din drepturi de autor plătite de instituții media. Cetățenii trebuie să poată cunoaște aceste raporturi pentru a distinge analiza academică de intervenția politică și pentru a evalua existența unor eventuale conflicte de interese.

Forumul privind Statul de Drept și fundațiile politice germane

Forumul privind Statul de Drept de la București, organizat în 2025 și 2026 de Programul Statul de Drept pentru Europa de Sud-Est al Fundației Konrad Adenauer, Centrul pentru Analize Strategice și Facultatea de Drept a Universității din București, cu participarea FDSC și, în 2026, a Comisiei de la Veneția, este o platformă finanțată predominant din fonduri publice germane, în care instituții europene și naționale, magistrați, universitari și organizații neguvernamentale discută statul de drept în România, inclusiv legislația electorală, iar Fundația Konrad Adenauer a publicat la 11 decembrie 2024 o analiză care trata anularea în contextul unui „atac hibrid" și, în mai 2025, o analiză care prezenta unul dintre candidații turului al doilea ca opțiune preferabilă. Fundația Hanns Seidel declară colaborări cu Ministerul Afacerilor Interne, structuri ale Poliției, Direcția Generală Anticorupție și Direcția Națională Anticorupție. Niciun document nu arată vreo intervenție a acestor structuri în anularea alegerilor. Este însă documentat că dezbaterea publică despre statul de drept și despre alegeri în România este finanțată, în parte însemnată, de un stat străin, prin fundații ale partidelor acelui stat, cu parteneri politici declarați în România, iar cetățeanul român nu are nicio informație publică despre sumele cheltuite în România și despre beneficiarii lor. Aceasta nu este o acuzație. Este o problemă de transparență pe care Parlamentul o are de rezolvat prin lege.

Relațiile politice externe și transparența finanțărilor

USR se află la intersecția mai multor relații politice externe și legături cu organizații civice documentate în raport. Înființarea sa, pornind de la Uniunea Salvați Bucureștiul, și alianța ulterioară cu PLUS au creat relații politice atât în România, cât și în instituțiile europene. Dacian Cioloș, liderul PLUS și ulterior președinte al USR pentru o perioadă, fusese comisar european desemnat de România și a condus grupul Renew Europe din Parlamentul European între iunie 2019 și octombrie 2021. Din același grup făcea parte și formațiunea politică a președintelui Franței, Emmanuel Macron. Această relație dovedește cooperare politică la nivel european; nu înseamnă că Cioloș reprezenta oficial statul francez. După plecarea sa din USR, în 2022, Cioloș a participat la constituirea REPER, iar aceste perioade nu pot fi confundate.

Relația externă directă este și mai clară în cazul Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, organizație politică germană finanțată predominant din fonduri publice. În prezentarea partenerilor săi din 27 ianuarie 2021, fundația identifica alianța USR-PLUS. În prezentarea activității sale din România, fundația declară explicit că principalul său partener politic este USR. Avem astfel un finanțator instituțional extern și un partener politic român identificați chiar prin documentele fundației. Sumele și activitățile desfășurate în România prin acest parteneriat trebuie să poată fi cunoscute și verificate potrivit legii, inclusiv pentru

a se stabili dacă s-au limitat la cooperare politică şi educaţie civică sau au existat avantaje materiale ori servicii cu relevanţă pentru finanţarea activităţii politice şi electorale.

Există şi legături personale de parcurs profesional, care trebuie descrise cu exactitate. Oana Ţoiu, vicepreşedintă USR în perioada electorală, consemnează în biografia proprie activitatea sa la ActiveWatch între 2005 şi 2007; ActiveWatch a semnat ulterior, în 2024, solicitări publice privind intervenţia Comisiei Europene şi a ANCOM asupra platformelor. Participarea sa la ActiveWatch a avut loc cu mulţi ani înaintea acestor demersuri şi nu dovedeşte că le-ar fi coordonat. Tudor Benga, implicat la începuturile proiectului Factual, a devenit ulterior deputat USR, partid din care a demisionat în iunie 2022.

Legătura cu materialele folosite după alegerile din 2024 este, la rândul ei, documentabilă: raportul Alliance4Europe din 29 noiembrie 2024 a preluat analiza Expert Forum privind promovarea online, iar la 4 martie 2025 lideri ai grupurilor parlamentare USR, Ştefan Pălărie şi Ionuţ Moşteanu, au invocat aceeaşi zonă de promovare într-un demers adresat OSCE/ODIHR. În acelaşi timp, nu poate fi omis faptul că Elena Lasconi, preşedinta USR şi candidată calificată în turul al doilea, a criticat public anularea alegerilor la 6 decembrie 2024, considerând decizia ilegală şi imorală. Această poziţie împiedică atribuirea automată întregului partid a susţinerii anulării.

USR este unul dintre principalele puncte de legătură politică identificate între fundaţii externe, structuri europene şi o parte a organizaţiilor civice care au intervenit în dezbaterea privind alegerile din România. Autorităţile competente trebuie să stabilească ce proiecte au fost finanţate, cine le-a aprobat, ce servicii au fost oferite, ce raporturi au existat între finanţatori, organizaţii şi reprezentanţii partidului şi dacă s-au exercitat influenţe asupra unor instituţii publice româneşti. Solicit examinarea ipotezei că actori statali europeni ar fi putut exercita influenţă politică prin asemenea relaţii, cu aceeaşi exigenţă aplicată acuzaţiilor privind Rusia. Stabilirea eventualelor intervenţii neoficiale şi a responsabilităţilor concrete aparţine autorităţilor competente, pe baza probelor.

Transparenţa finanţărilor externe şi verificarea traseului banilor

Finanţarea din străinătate a organizaţiilor neguvernamentale care intervin în dezbaterea politică şi electorală ridică o problemă foarte gravă de transparenţă financiară şi de răspundere publică. Cercetarea a identificat granturi, contracte, parteneriate şi proiecte susţinute din fonduri europene, germane, poloneze, americane şi din fondurile platformelor digitale. Pentru cetăţean, simpla publicare a unui bilanţ nu arată întotdeauna finanţatorul iniţial, intermediarul, serviciile plătite, persoanele care au aprobat cheltuielile şi beneficiarul final al unei activităţi de monitorizare sau comunicare politică.

În România, asociaţiile şi fundaţiile au deja obligaţii contabile şi fiscale; pot fi supuse inspecţiilor ANAF şi intră, în condiţiile legii, sub incidenţa mecanismelor de prevenire a spălării banilor. Nu este corect să se afirme că numai Curtea de Conturi le poate controla sau că ANAF nu are nicio competenţă. Problema reală este că informaţiile publice şi raportările existente nu permit întotdeauna reconstituirea completă a finanţărilor externe şi a utilizării lor pe proiecte, mai ales când fondurile circulă prin consorţii şi intermediari.

O iniţiativă parlamentară concretă ce este astăzi în circuitul de legiferare urmăreşte întărirea transparenţei: proiectul L233/2026 – PL-x 414/2026, pentru completarea OG nr. 26/2000 privind asociaţiile şi fundaţiile, a fost adoptat de Senat la 18 mai 2026, cu 76 de

voturi pentru, 32 împotrivă și 4 abțineri. Camera Deputaților este for decizional. Grupul USR a anunțat în plen, prin senatoarea Simona Spătaru, că nu votează proiectul. Votul reprezintă o poziție politică verificabilă și face legitimă confruntarea argumentelor partidului cu parteneriatele externe documentate și cu nevoia de transparență a fluxurilor financiare.

Obligațiile de raportare sunt necesare pentru a permite verificarea traseului banilor, de la finanțatorul inițial până la beneficiarul final. Raportarea trebuie să arate ce activități au fost finanțate, cine a intermediat plățile și cine a încasat sumele. Legea trebuie să prevadă consecințele încălcării acestor obligații și să permită angajarea răspunderii civile atunci când încălcarea legii a cauzat un prejudiciu, în condițiile legii.

Propunerea legislativă trebuie să asigure declararea identificabilă a surselor de finanțare, a proiectelor, a intermediarilor și a destinației cheltuielilor relevante, prin raportări standardizate către ANAF și prin publicarea informațiilor de interes public, cu protejarea proporțională a datelor personale ale donatorilor individuali. Organizațiile care primesc finanțări transfrontaliere și desfășoară activități cu impact asupra dezbaterii politice trebuie să poată prezenta documentele care arată cine a finanțat activitatea, ce servicii au fost prestate și cine le-a plătit efectiv. ANAF trebuie să poată verifica evidențele și tratamentul fiscal, iar informațiile privind operațiuni suspecte să fie transmise, după competență, Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și organelor judiciare. Verificarea operațiunilor suspecte nu echivalează cu presupunerea că finanțarea externă este ilicită.

Transparența finanțării ONG-urilor și posibilitatea urmăririi traseului banilor sunt necesare tocmai pentru a putea distinge cooperarea civică legitimă de eventualele forme de influență politică netransparentă sau de folosire ilegală a fondurilor. Dacă acuzația de intervenție a unui actor statal străin a fost invocată pentru anularea alegerilor, aceeași exigență a verificării trebuie aplicată finanțărilor și relațiilor provenite din orice stat, inclusiv din state membre ale Uniunii Europene. Criteriul nu este proveniența geografică a finanțatorului, ci natura activității, transparența și respectarea legii.

Răspunderea autorităților

Curtea Constituțională

Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi reținuți, arestați, percheziționați sau trimiși în judecată penală decât cu încuviințarea plenului aceleiași Curți, dată cu votul a două treimi din numărul judecătorilor, la cererea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit articolului 66 din Legea nr. 47/1992, și nicio plângere formulată pe această temă nu a produs vreun rezultat cunoscut.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării și Președintele României

Președintele României, care prezidează Consiliul, a convocat ședința, a dispus desecretizarea și publicarea notelor la 4 decembrie 2024 și, prin Administrația Prezidențială,

a declarat în același timp că Consiliul „nu are atribuții în domeniul alegerilor”, iar despre originea informațiilor a vorbit despre „semnale, la început doar telefonice”.

La 12 noiembrie 2024, Serviciul Român de Informații a comunicat Parlamentului că nu identificase nicio campanie a unui actor extern. La 28 noiembrie 2024, Serviciul Român de Informații a prezentat Consiliului Suprem de Apărare a Țării o rețea de 25.000 de conturi, fără să indice sursa cifrei și în contradicție cu cifrele pe care chiar serviciul le atribuia platformei.

În alegerile reluate din mai 2025, Ministerul Afacerilor Interne a semnalat platformelor, potrivit Raportului final al OSCE/ODIHR din 28 octombrie 2025, 5.250 de postări, fără ca vreo autoritate să fi stabilit public temeiul legal al acestor semnalări.

Președintele de atunci al Autorității Electorale Permanente a declarat că a fost supus unor „insistențe deosebite” venite prin conducătorii instituțiilor, privind „valul de videoclipuri pentru un anume candidat”, că nu a primit nicio informare despre o ingerință și că nu i s-a cerut opinia înaintea anulării.

Biroul Electoral Central a executat Hotărârea nr. 32/2024 în temeiul unui comunicat, înainte de publicarea hotărârii în Monitorul Oficial, invocând articolul 17 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 370/2004, text care nu conferă atribuția de a dispune încetarea votării. Potrivit declarațiilor formulate în audierile publice, prin circulara din 29 noiembrie 2024 ar fi impus păstrarea „cu maximă strictețe” a confidențialității datelor renumărării, iar renumărarea nu a fost încheiată, pentru că peste 640.000 de voturi din străinătate nu au fost renumărate, și nici rezultatul ei integral nu a fost făcut public.

Sesizarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Voi transmite raportul parlamentar, împreună cu documentele pe care se întemeiază, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, solicitând cercetarea faptelor documentate, inclusiv sub aspectul săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, prevăzută de articolul 297 din Codul penal, și a infracțiunii de împiedicare a exercitării drepturilor electorale, prevăzută de articolul 385 din Codul penal. Cercetarea solicitată nu privește exclusiv judecătorii Curții Constituționale care au adoptat Hotărârea nr. 32/2024. Solicit ca cercetarea să cuprindă toate persoanele și autoritățile ale căror acte, documente, decizii sau omisiuni au contribuit la împrejurările în care a fost dispusă și executată anularea alegerilor prezidențiale din 2024.

Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 32/2024. Cercetarea solicitată cuprinde și faptele celorlalte persoane și instituții implicate în întocmirea, prezentarea, transmiterea și utilizarea documentelor pe care s-a întemeiat anularea alegerilor. Solicit verificarea legalității actelor și a conduitei persoanelor din cadrul Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv Direcției Generale de Protecție Internă, Serviciului de Telecomunicații Speciale și ale celorlalte instituții care au contribuit la elaborarea evaluărilor prezentate Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

Solicit Parchetului să stabilească cine a întocmit, verificat și aprobat documentele, pe ce informații concrete s-au întemeiat afirmațiile din documente și dacă datele primite susțineau concluziile formulate. Solicit să se stabilească și dacă au fost omise informații relevante și dacă instituțiile și-au respectat atribuțiile legale la emiterea și transmiterea documentelor.

În privința acuzațiilor referitoare la conturile de TikTok, a presupusei filtrări masive a postărilor celorlalți candidați, a finanțării campaniilor digitale și a ingerințelor externe, solicit Parchetului să stabilească ce documente susțineau fiecare afirmație din notele serviciilor de informații și ce informații dețineau instituțiile în aceeași perioadă care contraziceau aceste afirmații. Trebuie stabilit dacă, înainte de anularea alegerilor, instituțiile au comunicat integral autorităților competente atât documentele pe care se întemeiau acuzațiile, cât și informațiile contrare.

Documentele publicate de Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților din Congresul Statelor Unite reproduc acte oficiale și corespondența dintre Comisia Europeană, platformele digitale, verificatorii locali și Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații. Din analiza acestor documente și a corespondenței dintre platformele digitale, autoritățile române și Comisia Europeană rezultă că informațiile comunicate public diferau de cele primite de la platforma TikTok.

Solicit ca cercetarea să privească și actele, deciziile și omisiunile lui Klaus Werner Iohannis, fostul președinte al României, începând cu convocarea ședinței Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 28 noiembrie 2024 și până la punerea în aplicare a hotărârii de anulare a alegerilor prezidențiale din 2024.

Cercetarea privește și modul în care informațiile furnizate de instituțiile statului au ajuns în presă și au fost prezentate opiniei publice în perioada premergătoare și imediat următoare anulării alegerilor prezidențiale. Solicit Parchetului să stabilească cine a transmis informațiile către presă, ce documente susțineau informațiile transmise și dacă evaluări sau suspiciuni au fost prezentate drept fapte dovedite. Solicit, de asemenea, să se stabilească natura și proveniența presiunilor politice și a intervențiilor instituționale menite să influențeze relatările presei, precum și dacă scopul urmărit a fost ca cetățenii să accepte anularea alegerilor prin prezentarea unei acțiuni coordonate de ingerință rusă în procesul electoral românesc drept cauză dovedită a anulării.

VII.5. Garanțiile pentru protejarea votului

Revizuirea Constituției

Revizuirea Constituției trebuie să delimiteze atribuția prevăzută la articolul 146 litera f), să instituie o cale independentă de verificare a hotărârii de anulare a alegerilor și să garanteze accesul la un remediu efectiv în materia drepturilor electorale. Dispozițiile privind continuitatea funcției prezidențiale trebuie să stabilească în ce condiții și pentru cât timp pot fi exercitate temporar atribuțiile prezidențiale atunci când alegerile sunt anulate sau nu pot fi finalizate înainte de expirarea mandatului.

Revizuirea legislației

Legea trebuie să stabilească în ce condiții pot fi anulate alegerile, care sunt limitele remediului și ce măsuri pot fi dispuse în timpul votării. Trebuie reglementate administrarea

probelor, accesul la dosar, exercitarea dreptului la apărare, motivarea şi comunicarea hotărârilor, precum şi renumărarea voturilor şi conservarea materialelor electorale.

Atribuţiile autorităţilor electorale, ale Consiliului Suprem de Apărare a Ţării şi ale serviciilor de informaţii trebuie delimitate prin lege, iar controlul parlamentar trebuie consolidat. Cadrul legislativ trebuie să clarifice raporturile dintre autorităţile electorale naţionale, Comisia Europeană şi platformele digitale şi să asigure transparenţa finanţării politice, a campaniilor electorale şi a activităţilor de monitorizare şi semnalare a conţinutului electoral.

Voi solicita Biroului permanent al Camerei Deputaţilor constituirea unei comisii comune cu caracter multidisciplinar, cu participarea deputaţilor din comisiile competente în materie juridică, electorală, constituţională, de apărare şi de control parlamentar. Voi pune raportul la dispoziţia comisiei, care va examina problemele constatate în cadrul cercetării parlamentare şi va formula propuneri de modificare a legislaţiei pentru protejarea votului cetăţeanului.

VII.6. Încheiere

La 14 februarie 2025, la Conferinţa de Securitate de la München, vicepreşedintele Statelor Unite, J. D. Vance, a declarat că alegerile prezidenţiale din România au fost anulate pe baza unor suspiciuni slabe ale unui serviciu de informaţii şi sub presiunea statelor europene. J. D. Vance a avut parţial dreptate. Suspiciunile invocate de serviciile de informaţii nu dovedeau, într-adevăr, frauda cerută de lege pentru anularea întregului proces electoral prezidenţial din România, la 6 decembrie 2024. Presiunea europeană s-a exercitat prin mecanisme voluntare, în paralel cu procedurile prevăzute de regulamentele Uniunii Europene, de Constituţia României şi de legile României.

Ce nu ştia J. D. Vance la acea vreme era cum şi-a atribuit Curtea Constituţională, chiar prin Hotărârea nr. 32 din 6 decembrie 2024, puterea de a anula din oficiu întregul proces electoral prezidenţial.

Legea nr. 370/2004 privind alegerea Preşedintelui României stabileşte atribuţiile birourilor electorale în organizarea scrutinului, centralizarea voturilor şi soluţionarea contestaţiilor electorale. Controlul finanţării campaniei revenea Autorităţii Electorale Permanente, potrivit articolului 42 alineatul (1) din Legea nr. 334/2006. Curtea Constituţională avea atribuţia de a veghea la respectarea procedurii de alegere a Preşedintelui României şi de a confirma rezultatele sufragiului, potrivit articolului 146 litera f) din Constituţie.

Niciun text din legislaţia electorală sau organică nu conferă vreunei autorităţi administrative autonome cu caracter civil sau militar atribuţii de validare, cenzurare sau calificare a legalităţii opţiunilor exprimate de alegători.

Articolul 4 litera a) punctul 4 din Legea nr. 415/2002 privind organizarea şi funcţionarea Consiliului Suprem de Apărare a Ţării îi permitea CSAT să analizeze datele, informările şi evaluările furnizate de serviciile de informaţii şi de celelalte structuri cu atribuţii în domeniul siguranţei naţionale. Analizarea unei ameninţări la adresa securităţii naţionale nu putea ţine locul verificărilor prevăzute de legea electorală.

Legea nr. 415/2002 nu conține nicio dispoziție care să permită CSAT să intervină în procesul electoral, să emită constatări cu privire la campania electorală sau să furnizeze elemente de natură să modifice sau să invalideze rezultatele unui scrutin democratic. Orice extindere a competenței CSAT asupra procedurilor electorale reprezintă o depășire a cadrului legal instituit prin legea organică de funcționare.

La 6 decembrie 2024, Curtea Constituțională a anulat întregul proces electoral prezidențial, invocând notele informative ale MAI–DGPI, SIE și SRI, prezentate în ședința CSAT, și raportul STS, declasificate și publicate la 4 decembrie 2024. Documentele declasificate la 4 decembrie 2024 au invocat elemente de risc cibernetic și o presupusă rețea de 25.000 de conturi, fără ca documentele respective să conțină elemente tehnice de identificare verificabilă. La 7 decembrie 2024, TikTok Technology Limited a comunicat Comisiei Europene că nu a găsit și nu i-a fost prezentată nicio dovadă a unei rețele coordonate de 25.000 de conturi asociate campaniei lui Călin Georgescu, că nota SRI I nu prezenta nicio dovadă a filtrării masive a postărilor celorlalți candidați și că sistemele sale de recomandare nu tratează preferențial niciun candidat, după cum poate fi verificat la punctele 4, 35 litera b) și 36 din Exhibitul 266, filele 2280 și 2285. Finanțarea campaniei cu influenceri #EchilibruSiVerticalitate, derulată prin FameUp și comparată în nota MAI–DGPI cu o operațiune rusă, provenea de la Partidul Național Liberal, prin Kensington Communication. Niciun document analizat nu demonstrează că Federația Rusă a intervenit în campania electorală și în procesul electoral prezidențial din România din 2024. Controlul Autorității Electorale Permanente privind veniturile și cheltuielile electorale ale candidatului a început la 9 decembrie 2024, la trei zile după anularea alegerilor. Notele informative analizate în Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu puteau ține locul constatării fraudei la votare și la stabilirea rezultatelor, cerută de articolul 52 din Legea nr. 370/2004, și nu puteau înlocui controlul Autorității Electorale Permanente asupra finanțării campaniei.

Cazul României arată cât de departe sunt chiar și democrațiile occidentale de maturitatea pe care o revendică atunci când invocă apărarea democrației fără să ceară dovada fraudei și respectarea legii înainte ca votul cetățenilor să fie anulat. Niciun stat și nicio instituție publică nu vor putea legitima vreodată, prin susținere politică sau diplomatică, o hotărâre luată cu încălcarea legii și a Constituției, prin care a fost nesocotită voința cetățenilor români de a-și alege singuri președintele. Consecințele anulării alegerilor prezidențiale din România se văd și se simt în fiecare zi, de la viața cetățenilor până la relațiile dintre state.

Cazul României a arătat că nici democrațiile occidentale care se consideră mature nu pot da lecții de democrație atunci când acceptă ca, într-un alt stat, libertatea de exprimare să fie restrânsă pe nedrept în timpul alegerilor, iar votul cetățenilor să fie anulat fără dovada fraudei cerute de lege. Precedentul acceptat în România poate fi invocat împotriva cetățenilor din alte state europene și poate ajunge până în Statele Unite ale Americii. Libertatea de exprimare nu are granițe. Când accepți ca altui popor să i se ia dreptul de a decide prin vot, slăbești garanția că propriul popor va putea decide liber.

Iar când se încearcă legitimarea prin justiție a restrângerii pe nedrept a libertății de exprimare și a anulării întregului proces electoral prezidențial din România, fără dovada fraudei cerute de lege, nu mai putem vorbi despre democrație.

Anularea alegerilor din România arată consecințele care apar atunci când extinderea puterii de decizie la Bruxelles primează în fața respectării legii. O Uniune întemeiată pe statul de drept își contrazice propriile valori atunci când Comisia Europeană își extinde, în

fapt, puterea de a interveni în dezbaterea electorală a unui stat membru, fără să își asume public intervenția și fără să răspundă pentru efectele produse prin încălcarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor europeni.

Parlamentul European și parlamentele statelor membre și-au slăbit legătura cu cetățenii atunci când au lăsat puterea de decizie să se concentreze în administrația de la Bruxelles, fără să întărească în aceeași măsură controlul parlamentar. Parlamentul European și-a slăbit astfel propria putere, iar parlamentele naționale și-au slăbit capacitatea de a cere socoteală instituțiilor statului pentru deciziile care afectează drepturile cetățenilor. În cazul României, Comisia Europeană a recurs la un mecanism voluntar în paralel cu procedurile legale, iar integrarea Codului în cadrul Regulamentului privind serviciile digitale a produs efecte abia după anularea întregului proces electoral prezidențial. Parlamentul European trebuia să ceară Comisiei Europene să răspundă pentru temeiul și efectele intervențiilor din 2024. Legile aplicate ulterior nu vor putea vreodată legitima retroactiv intervențiile Comisiei Europene în dezbaterea electorală din România din 2024, prin solicitarea adresată platformelor online de a activa Sistemul de Răspuns Rapid pentru semnalarea postărilor și a conturilor cu conținut electoral.

Comisia Europeană își poate exercita competențele numai în limitele stabilite de tratatele Uniunii Europene și de legislația adoptată în temeiul lor de Parlamentul European și de Consiliu. Comisia Europeană nu își poate extinde competențele prin propriile acțiuni, iar integrarea ulterioară a Codului în cadrul Regulamentului privind serviciile digitale nu poate conferi retroactiv un temei juridic intervențiilor întreprinse fără un asemenea temei.

Votul cetățenilor și răspunderea autorităților

Alegerile nu aparțin Curții Constituționale, Guvernului, serviciilor de informații, partidelor politice și nici vreunei instituții din afara României. Ele aparțin cetățenilor români, singurii îndreptățiți să hotărască prin vot cine le va reprezenta interesele și cine va exercita puterea în numele lor. Instituțiile statului au fost create pentru a apăra acest drept și pentru a asigura respectarea regulilor stabilite prin Constituție și prin lege, inclusiv atunci când rezultatul alegerilor este diferit de cel dorit sau așteptat de cei aflați vremelnic la conducerea țării.

La 24 noiembrie 2024, milioane de români au mers la urne și au votat în condițiile stabilite de statul român. Au respectat procedurile, au ales dintre candidații admiși în competiție și au așteptat ca voturile lor să producă efectele prevăzute de lege. Rezultatul primului tur a fost verificat și confirmat de Curtea Constituțională, iar patru zile mai târziu, printr-o nouă hotărâre a aceleiași autorități, întregul proces electoral a fost anulat.

Pentru cetățeanul care și-a exercitat dreptul de vot, această succesiune de hotărâri a însemnat că o alegere recunoscută oficial de stat a fost apoi desființată tot de stat. Nu i s-a cerut să repete votul pentru că ar fi încălcat vreo regulă și nici pentru că ar fi făcut ceva nepermis. A fost pus în situația de a accepta că votul său, exprimat într-un scrutin organizat de autoritățile române și confirmat în condițiile legii, nu mai produce niciun efect.

Cercetarea parlamentară a urmărit să stabilească în baza cărei competențe și a cărei proceduri a fost posibilă o asemenea măsură. Am examinat actele oficiale, am confruntat documentele, am analizat explicațiile oferite de autorități și am urmărit felul în care atribuțiile prevăzute de Constituție și de lege au fost exercitate înaintea anulării și după

pronunţarea hotărârii. Constatările şi argumentele se află în capitolele acestui raport, împreună cu documentele pe care se întemeiază.

Concluzia este gravă şi mi-o asum. Prin anularea întregului proces electoral prezidenţial din 2024, Curtea Constituţională a exercitat, potrivit analizei prezentate, o putere pe care şi-a atribuit-o prin propria interpretare, chiar în hotărârea prin care a exercitat-o, în afara condiţiilor stabilite de lege. La 6 decembrie 2024 a desfiinţat un rezultat pe care îl confirmase definitiv cu patru zile înainte. Aceasta este uzurpare de putere. O autoritate care nu respectă propria hotărâre definitivă încalcă tocmai principiul securităţii juridice pe care este chemată să îl apere.

Ceea ce s-a întâmplat la 6 decembrie 2024 priveşte însă mai mult decât soarta unui scrutin şi a candidaţilor care au participat la el. Priveşte încrederea pe care cetăţeanul o poate avea că regulile cunoscute înaintea alegerilor vor fi respectate şi după numărarea voturilor, că instituţiile nu îşi vor putea modifica singure competenţele şi că o hotărâre definitivă nu va fi înlăturată printr-o nouă interpretare, adoptată atunci când rezultatul nu mai poate fi schimbat prin mijloacele prevăzute de lege.

O asemenea practică nu îi afectează numai pe alegătorii unui candidat. Ea îi priveşte pe toţi românii, indiferent de opţiunile lor politice, pentru că nimeni nu poate şti dinainte împotriva cui va fi folosită, într-o zi, puterea pe care o instituţie şi-a recunoscut-o singură. Cei care astăzi acceptă înlăturarea votului altora ar putea descoperi, la un scrutin viitor, că propriul lor vot poate avea aceeaşi soartă.

Constituţia României a fost adoptată pentru a stabili organizarea statului, dar şi limitele în care acesta poate exercita puterea încredinţată de cetăţeni. Nicio autoritate nu primeşte, odată cu funcţia şi prestigiul ei, dreptul de a trece dincolo de aceste limite. Cu atât mai mult trebuie respectate ele de instituţiile ale căror hotărâri sunt definitive şi obligatorii, pentru că tocmai acolo unde posibilităţile de contestare sunt restrânse, respectarea competenţei şi a procedurii trebuie să fie fără abatere.

Un stat nu îşi apără autoritatea ascunzând greşelile sau refuzând să le cerceteze. Instituţiile îşi păstrează credibilitatea atunci când îşi exercită atribuţiile în limitele legii şi acceptă verificarea faptelor pentru care răspund. Nici prestigiul unei funcţii, nici caracterul definitiv al unui act şi nici împrejurările politice în care acesta a fost adoptat nu pot înlocui explicaţiile şi documentele pe care cetăţenii au dreptul să le cunoască.

Am început această cercetare în urma petiţiilor primite de Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupţiei şi pentru Petiţii, de la oameni care au cerut să afle ce s-a întâmplat cu votul lor şi cine a avut dreptul să îl anuleze. În calitate de preşedinte al Comisiei, am considerat că aceste întrebări merită un răspuns întemeiat pe acte şi pe lege, chiar dacă obţinerea documentelor a întâmpinat refuzuri, iar unele instituţii nu au dorit să participe la audierile publice.

Am avut obligaţia să cercetez ceea ce putea fi cercetat prin mijloacele parlamentare aflate la dispoziţie şi să prezint concluziile rezultate din această activitate. Raportul este asumat în calitatea mea de preşedinte al Comisiei, fără să substituie deliberarea acesteia ori să anticipeze poziţiile membrilor săi. Fiecare document, afirmaţie şi concluzie poate fi verificată, iar dacă vor apărea probe noi, acestea trebuie examinate cu aceeaşi exigenţă, indiferent dacă vor confirma sau vor contrazice aspecte ale cercetării.

Nu am desfăşurat această cercetare pentru a stabili cine ar fi trebuit să câştige alegerile prezidenţiale. Alegerea Preşedintelui României aparţine cetăţenilor şi numai lor. Niciun parlamentar, oricât de convins ar fi de justeţea propriei poziţii, nu poate pretinde că ştie mai

bine decât alegătorii pe cine ar trebui să voteze. Mandatul parlamentar ne obligă însă să apărăm dreptul lor de a decide şi să cerem explicaţii atunci când o autoritate a statului înlătură efectele acestei decizii.

Consecinţele anulării alegerilor prezidenţiale din 2024 nu dispar odată cu trecerea timpului. Românii pot participa la alte alegeri, pot alege alţi candidaţi şi pot avea opinii diferite despre ceea ce s-a întâmplat, dar întrebarea privind legalitatea anulării rămâne şi trebuie lămurită. Ea priveşte felul în care funcţionează statul român şi garanţiile pe care acesta le oferă cetăţenilor săi.

Respectarea Constituţiei nu poate depinde de împrejurările politice ale unui moment. Legea trebuie să fie aceeaşi pentru cei care deţin puterea şi pentru cei care o contestă, pentru candidaţii agreaţi de majoritate şi pentru cei pe care majoritatea îi respinge, pentru cetăţenii ale căror opinii sunt populare şi pentru cei care gândesc diferit. Dacă aceste garanţii nu funcţionează atunci când rezultatul alegerilor este incomod, ele nu mai oferă siguranţă nimănui.

Am prezentat în acest raport măsurile pe care le consider necesare pentru înlăturarea vulnerabilităţilor identificate şi pentru stabilirea răspunderilor potrivit legii. Îndeplinirea lor depinde de instituţiile competente, fiecare având obligaţia să acţioneze în limitele propriilor atribuţii. Dincolo de aceste demersuri, rămâne însă o datorie pe care nicio instituţie nu o poate evita: aceea de a explica cetăţenilor, prin documente şi argumente juridice verificabile, cum a fost posibil ca voturile lor, odată confirmate, să fie lipsite de efecte.

Votul nu este o concesie făcută cetăţeanului de stat, este sursa din care statul îşi primeşte legitimitatea. Atunci când o autoritate hotărăşte să înlăture efectele unui scrutin, autorităţii îi revine întreaga răspundere de a demonstra că avea dreptul să adopte o asemenea măsură, că a respectat procedura şi că faptele pe care şi-a întemeiat hotărârea au fost dovedite în condiţiile legii. Cetăţeanul şi-a îndeplinit obligaţiile atunci când s-a prezentat la urne şi a votat potrivit regulilor stabilite de stat; de acolo înainte, respectarea acelor reguli şi explicarea oricărei măsuri care îi desfiinţează votul sunt obligaţiile autorităţilor.

Dacă statul nu poate demonstra că a acţionat în limitele Constituţiei şi ale legii, nu cetăţeanul este cel căruia trebuie să i se ceară să accepte pierderea dreptului exercitat, ci autorităţile trebuie să răspundă pentru felul în care au folosit puterea încredinţată lor.

ÎNAINTE DE A SEMNA

NOTA PREȘEDINTELUI COMISIEI

Am intrat în această cercetare cu singura datorie de a căuta adevărul despre anularea alegerilor. Nu m-a interesat adevărul unui partid, al unui candidat sau al unei instituții, ci adevărul datorat cetățeanului, celui care votează, care încredințează statului puterea, păstrându-și dreptul de a ști cum și de ce s-au luat aceste decizii în numele său.

Am intrat în această cercetare și cu obligația de a-mi respecta mandatul social pe care mi l-am asumat odată cu intrarea în politică și în Parlamentul României.

Ca cetățeni, indiferent dacă suntem parlamentari, juriști, profesori sau pur și simplu oameni care trăiesc în această țară, înțelegem că democrația nu înseamnă că instituțiile nu pot greși. Dar ne așteptăm ca nicio instituție să nu fie mai presus de lege și de răspundere. Fiecare autoritate trebuie să-și asume faptele, să-și dovedească temeiul legal și să-și apere legitimitatea în fața oamenilor prin transparență. Atunci când greșește, există o singură cale de a recâștiga încrederea: adevăr, responsabilitate și respect față de oamenii pe care îi reprezintă.

Parlamentul, înainte de toate, are datoria de a sta de partea cetățeanului. Aceasta este rațiunea mandatului parlamentar și baza oricărui parlamentarism autentic. Nu avem dreptul să exercităm puterea în numele instituției, ci în numele celor care ne-au încredințat-o. De aceea, nicio instituție nu poate fi mai presus de întrebările cetățenilor și nicio decizie care le afectează drepturile nu poate fi lăsată fără explicații și fără analiză.

Comisia pe care o prezidez poartă această datorie chiar în istoria ei. Radu Ciuceanu nu a așezat la temelia acestei Comisii ceva abstract, decupat dintr-un raport sau dintr-o filozofie a dreptului. A așezat propria experiență de viață și convingerea că asemenea lucruri trăite nu trebuie să se mai întâmple niciunui om.

Cred că aici se află sensul profund al acestei Comisii și, pentru mine, responsabilitatea de a o prezida. Nu poți ocupa cu indiferență un loc care poartă o asemenea istorie. Nu poți să primești petițiile oamenilor, să cercetezi abuzurile instituțiilor statului, iar atunci când în fața ta apare o problemă care privește chiar exercitarea puterii publice și dreptul fundamental al cetățeanului de a vota, să consideri că este mai comod să nu întrebi. Acest raport s-a născut tocmai din obligația de a întreba și de a cerceta.

Nu am pornit de la concluzia că o instituție a avut dreptate sau că alta a greșit. Am pornit de la lipsa de transparență față de cetățenii României, de la analiza documentelor și succesiunea faptelor, de la Constituție, de la lege și, înainte de toate, de la principii.

Am cerut documente, am confruntat răspunsuri, am ascultat oameni, am urmărit contradicțiile, am separat ceea ce poate fi demonstrat de ceea ce nu poate fi demonstrat și am încercat, până la ultima pagină, să arăt cititorului doar ceea ce documentele pot susține.

Concluziile acestui raport, rezultate în urma cercetării, pot fi discutate, contestate şi supuse criticii. Sunt lucruri firești într-o democrație. Există profesori de drept constituțional, juriști şi cercetători cu o pregătire de specialitate mult mai aprofundată decât a mea, care pot duce această analiză mai departe şi o pot privi din perspective pe care pregătirea şi experiența lor le oferă.

Pentru a înțelege în profunzime problemele pe care le cercetam, a trebuit să studiez şi să aprofundez inclusiv probleme de drept constituțional pe care exercitarea mandatului parlamentar mi le-a pus în față. Am făcut această muncă cu pregătirea şi experiența pe care le am, cu capacitatea mea de a înțelege faptele şi documentele studiate şi, mai ales, cu răspunderea pe care o am față de cetățenii pe care îi reprezint.

Îmi asum această analiză şi concluziile la care am ajuns. Nu pretind că epuizează toate perspectivele din care pot fi examinate problemele cercetate. Dar documentele pe care se întemeiază această cercetare nu pot fi înlocuite doar prin autoritatea celui care decide şi nici întrebările rămase fără răspuns nu dispar pentru că răspunsurile pot avea consecințe.

Dacă răspunsurile conduc la necesitatea modificării legii sau chiar a revizuirii Constituției, Parlamentul are datoria să le examineze şi să decidă în consecință. Dificultatea soluțiilor nu ne îndreptățește să evităm dezbaterea şi clarificarea.

Puterea publică acordată de cetățean nu este un privilegiu, ci un mandat. Iar mandatul nu aparține celui care îl exercită, ci celor care l-au încredințat.

A conduce înseamnă, înainte de toate, a răspunde în fața oamenilor. Înseamnă să ai curajul de a cere explicații, disciplina de a respecta legea şi demnitatea de a recunoaşte atunci când puterea a greşit. Conducerea politică nu se măsoară prin autoritatea cu care este rostit un ordin, ci prin încrederea pe care o poate păstra o instituție atunci când acceptă să fie întrebată şi verificată după ce a luat o hotărâre.

De aceea, pentru mine, memoria lui Radu Ciuceanu nu aparține numai istoriei acestei Comisii. Stabileşte standardul în baza căruia trebuie să ne desfăşurăm activitatea. Un om care a cunoscut abuzul statului a înțeles, în 1990, că democrația are nevoie de instituții în care cetățeanul să poată cere socoteală puterii. La mai bine de trei decenii distanță, această obligație nu se poate transforma într-o simplă corespondență instituțională.

Nu putem garanta că puterea nu va greşi niciodată. Putem însă garanta ceva esențial pentru o democrație: că atunci când există suficiente întrebări pentru a cerceta felul în care puterea a fost exercitată, nu vom întoarce capul. Puterea publică nu este exercitată pentru cei care o dețin, ci pentru cetățean, iar fiecare autoritate a statului trebuie să poată răspunde pentru felul în care a folosit-o.

În cele din urmă, despre asta este acest raport parlamentar. Despre dreptul cetățeanului de a întreba ce s-a făcut cu puterea pe care a încredințat-o statului și despre răspunderea Parlamentului, ca organ reprezentativ al poporului român, de a cerceta felul în care această putere a autorităților române a fost exercitată. Mandatul primit prin vot nu ne dă numai dreptul de a legifera. Ne obligă să verificăm, să cerem răspunsuri și, atunci când constatăm că legea nu oferă garanții suficiente, să o schimbăm. Pentru ca puterea încredințată de cetățean statului să rămână ceea ce trebuie să fie într-o democrație: o putere exercitată în limitele legii, pentru apărarea drepturilor, libertății și demnității.

Prin prezentul raport, în calitate de deputat și de Președinte al Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, îmi îndeplinesc mandatul încredințat de cetățeni, acela de a veghea la respectarea ordinii de drept, de a apăra dreptul poporului român de a hotărî prin vot și de a cere ca principiul „nimeni nu este mai presus de lege” să fie respectat inclusiv de autoritățile chemate să garanteze aplicarea legii.

Deputat Laura Gherasim

Președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții
Raportul Președintelui Comisiei
Deputat Laura GHERASIM

CUM A FOST ANULAT VOTUL A 9,4 MILIOANE DE CETĂȚENI

CUPRINS

NOIEMBRIE 2026

CAPITOLUL I. CADRUL CERCETĂRII PARLAMENTARE.....1

PROLOG.....1

I.1. Comisia pentru Cercetarea Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții din Camera Deputaților, Parlamentul României.....4

I.2. Audierile publice desfășurate în perioada 26-30 ianuarie 2026.....11

I.3. Demersurile de documentare ale Comisiei.....15

I.4. Autorul raportului.....44

I.5. Obiectul raportului și perioada analizată.....46

I.6. Necesitatea raportului parlamentar.....48

I.7. Întrebările fundamentale ale raportului.....52

NOTE.....52

CAPITOLUL II. DREPTUL APLICABIL ALEGERII PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI 59

2.1. Suveranitatea națională și alegerea Președintelui României.....59

2.2. Drepturile electorale și protecția votului.....62

2.3. Reglementarea sistemului electoral şi temeiul competenţelor autorităţilor publice.....64

2.4. Competența Curții Constituționale în materia alegerii Președintelui României.....68

2.5. Competența Curții Constituționale de anulare a alegerilor prezidențiale.....78

2.6. Practica Curții Constituționale în materia anulării alegerilor prezidențiale, din 1992 până în 2025.....95

NOTE.....105

CAPITOLUL III. JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE ÎN MATERIA ALEGERII PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI, DIN ANUL 2000 PÂNĂ ÎN ANUL 2025 108

3.1. Precedentul din anul 2000 şi standardul aplicat până în anul 2019.....108

3.2. Răsturnarea jurisprudenței în anul 2019. Hotărârea nr. 66 din 1 octombrie 2019.....110
3.3. Hotărârea nr. 2 din 5 octombrie 2024. Momentul în care competența autoextinsă a Curții Constituționale produce primul efect direct asupra competiției electorale și asupra drepturilor unui cetățean român.....113
3.4. Hotărârea nr. 30 și Hotărârea nr. 31 din 2 decembrie 2024. Limita legală a anulării și confirmarea rezultatului.....130
3.5. Concluzie. De la competența legală la competența construită jurisprudențial.....134
NOTE.....135

CAPITOLUL IV. ANULAREA ALEGERILOR PREZIDENȚIALE DIN 2024 ÎN FAȚA EXIGENȚELOR CONSTITUȚIONALE.....137

4.1. Competența Curții Constituționale, lipsa sesizării și limitele atribuțiilor sale.....137
4.2. Garanțiile procedurale, contradictorialitatea și poziția autorității electorale.....148
4.3. Documentele Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și valoarea lor probatorie 154
4.4. Temeiurile invocate, faptele reținute și efectele anulării scrutinului.....168
4.5. Concluzii.....191
NOTE.....204

CAPITOLUL V. CRONOLOGIA DOCUMENTATĂ A ANULĂRII ÎNTREGULUI PROCES ELECTORAL PENTRU ALEGEREA PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI DIN 2024.....210

PARTEA I. CRONOLOGIA EVENIMENTELOR.....210
5.1. Admiterea și respingerea candidaturilor. Incidentele semnalate înaintea primului tur de scrutin (18 septembrie – 21 noiembrie 2024).....211
5.2. Primul tur, contestațiile și renumărarea voturilor (22 noiembrie – 1 decembrie 2024). 214
5.3. De la confirmarea primului tur la anularea întregului proces electoral (2–6 decembrie 2024).....222
5.4. De la anularea procesului electoral la soluționarea cererii de anulare a alegerilor reluate (7 decembrie 2024 – 22 mai 2025).....230
5.5. Clarificările solicitate după încheierea alegerilor și documentele devenite publice (mai 2025 – octombrie 2026).....243
5.6. Campania prezentată drept ingerință rusească, documentele ascunse opiniei publice, finanțarea politică și împrejurările anulării alegerilor prezidențiale.....261
Concluzia analizei cronologiei.....270
NOTE.....273

CAPITOLUL V. PARTEA A II-A. AUDIERILE PUBLICE ȘI CONCLUZIILE CERCETĂRII PARLAMENTARE.....281

5.7. Introducere.....281

5.8. „Democrația la judecată”. Audierile publice din Parlamentul României, 26–30 ianuarie 2026.....282
5.9. Depozițiile candidaților la alegerile prezidențiale din 2024.....283
5.10. Intervențiile deputaților și senatorilor. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026 297
5.11. Depoziția fostului ministru al afacerilor externe Adrian Severin, fost președinte al Adunării Parlamentare a OSCE. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026.....298
5.12. Depozițiile colonelului în rezervă Ion Dedu și ale colonelului în rezervă Doru Paraschiv, foști ofițeri ai serviciilor de informații. A treia zi de audieri publice, 28 ianuarie 2026.....303
5.13. Declarațiile publice.....308
5.14. Declarațiile politice.....314
5.15. Declarațiile internaționale.....315
5.16. Concluziile parlamentare ale audierilor publice.....319
NOTE.....323

CAPITOLUL VI. CADRUL NORMATIV EUROPEAN ȘI GENEZA MECANISMULUI DE INTERVENȚIE ASUPRA CONȚINUTULUI ONLINE.....325

VI.1. Anularea alegerilor și cenzurarea libertății de exprimare.....325
VI.2. Comisia judiciară a Camerei Reprezentanților a Statelor Unite ale Americii și valoarea probatorie a documentelor americane.....327
VI.3. Documentele americane privind România și necesitatea cercetării parlamentare.....331
VI.4. Cadrul normativ european și conceptele folosite în motivarea anulării alegerilor.....332
VI.5. Transparența instituțională și obiectul analizei mecanismului european.....347
VI.6. Originea mecanismului european în politica externă și de securitate (2015).....347
VI.7. Comunicarea Comisiei Europene din 2018, primul Cod „voluntar” și instituționalizarea Planului de acțiune împotriva dezinformării.....348
VI.8. Sistemul de Alertă Rapidă și începutul monitorizării platformelor în context electoral (2019).....349
VI.9. De la combaterea dezinformării despre COVID-19 la monitorizarea permanentă a discursului public (2020–2021).....349
VI.10. Criza din Ucraina, implicarea structurilor de securitate și menționarea expresă a României (2022).....352
VI.11. Aplicarea DSA și folosirea Sistemului de Răspuns Rapid în alegerile din Slovacia (2023).....356
VI.12. Pregătirea alegerilor pentru Parlamentul European și raportarea măsurilor luate de platformele online (ianuarie–octombrie 2024).....357
VI.13. Transformarea Codului „voluntar” în reper pentru respectarea DSA în perioada crizei electorale din România (2024–2025).....359
VI.14. Activarea Sistemului de Răspuns Rapid pentru România și consorțiul BROD.....360

VI.15. Finanțările externe, organizațiile neguvernamentale, fundațiile politice și mecanismele de influență asupra procesului electoral.....394
VI.16. Concluzii.....401

CAPITOLUL VII. CONCLUZIILE CERCETĂRII PARLAMENTARE.....405

VII.1. Concluziile cercetării.....405
VII.2. De ce a fost anulat votul?.....407
VII.3. Cum a fost construită acuzația.....412
VII.4. Finanțările.....415
VII.5. Garanțiile pentru protejarea votului.....424
VII.6. Încheiere.....425
NOTA PREȘEDINTELUI COMISIEI.....430